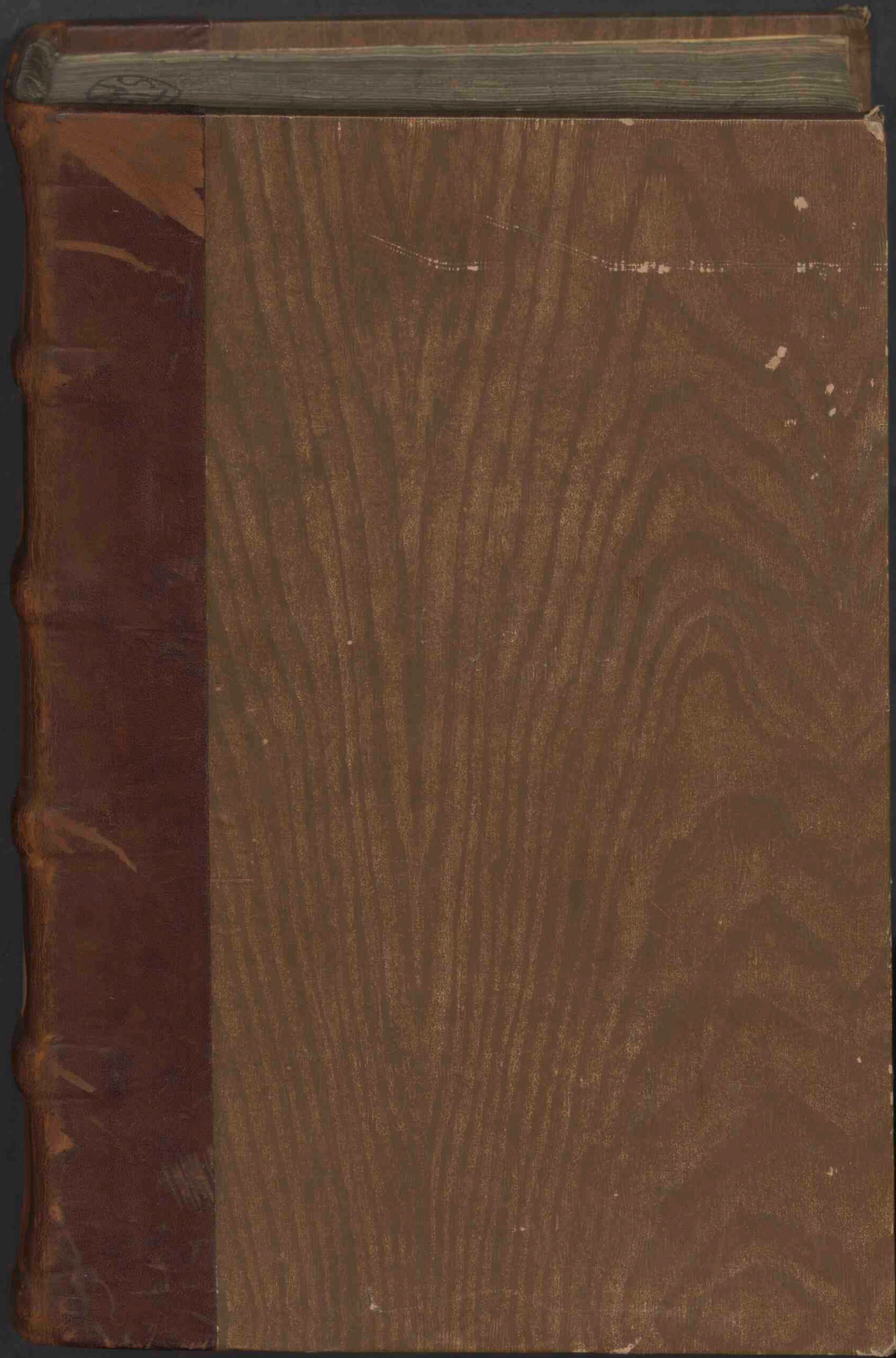

Tractatus Guilhermi parisien[sis] de sacramentis. cur deus homo et de penitencia: cum registro.

<https://hdl.handle.net/20.500.14918/461869>

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Cur deus homo.

Iam debeat. Iusto igitur iudicio eicere munda principem et relegare et electis suis delictorum remissione coram deo pre debuit obtinere. Similiter potestatem quam requirit in dei filii abusus est dyabolus et in suos amittere debuit. Nec sufficere remuneratus est Christus dominus nisi ille in propria persona puniretur qui potestate delinquerat illas inique extendendo et qui tam negat abutebatur dominibus ut armaret eos in dei filium et ad incidendas in eum manus condideret. nisi eos postmodum sentiret. Aduersarios similiter et dei filius extentione et amplitudine potestatis remunerandus fuit ut quanto humilior indignis se subdidit. tanto illis postmodum dominaretur sublimior. Et quos habuit aduersarios ad ludibrium et tormentum. postmodum seruos obtineret deuotissimos ad gloriam suam et gaudium et acceptissimum famulatum.

Incipit liber Guilhermi parisiensis de penitentia.

Actida tabula per quam fragili quia post reparationem et liberationem rursus meriti eripimur penitentia est. adeo salubris et necessaria sine ea baptismus ad ultos qui naufragii mortale per originale peccatum sunt liberare non sufficit. Peccatum sine baptismo cum tamen preceptus eius non de fuerit nullus timet naufragium. Videtur penitentia quasi pene tentio dicta. amissa in nocetie. Penitentes quippe pene amissam innocentiam tenent dum voluntate proposita eam tenent. Dum eam toto desiderio insequuntur. toto dolore reuocant. toto studio et tota viribus eam recuperare conantur. Est igitur voluntate et proposito in statu amissa innocentie. actum vero solo non est in illo impossibile sola prohibitus. Videtur igitur quod in ipsa innocentia est. et eam tenet reparatione diuine misericordie magnitudo. Inde est pene tenet eam quam perdidit innocentiam. quod modicum est quod ei deest quod minus eam quam perdidit innocentiam tenet. Ad est autem ei id quod maximum est ad credendum est. primum omnium quibus innocentia tenet voluntas. Primum vero opus est. et quod deus non reputat aut proputat ubi perfecta voluntas distulit fuerit hoc aut pene tenere idubitat dicitur scilicet breuissimum eorum quod tenet. Primum vero vel modico carcere. Penitentes quippe ne peccasse potentia prohibet vellent tenere innocentiam quam perdidit nec propter totum dolorem amissionis et totum ardorem recuperationis totum quod pro parte est facere ut ea habeat. Perito ergo ea pene tenet. pene quippe tenet se. et pene haberet ipsam namque periclitatus est. et pene haberet litteram quam etiam abripuit sic aut docere intendimus. Penitentes omnes qui noie et re penitentes et tantum forte gratiam accipit ut ab omni debito quod predeceps lapsu se obligauit absolueret se merito sufficiat. Uere igitur estimatio omnium amissionum in ipsa gratia propunctionis recipit. Forte quippe amissiones et usuras in medio opere fraudatas per ex hijs quod iam recipit restituere et hec sequentia docebit. et hec est alia causa propter quam statim amissa innocentie penitentes pene tenentes sit dicendum. Perito pene tenere. Non improbabile est penam penalem tenentem et velotem carcerem aut mortem veteris hominis et himolizantes penitentiam dicimus. Est enim penitentia veteris hominis crucis et paupulum aut mortis aut

Ho.

(Cv)

carcer aut sepultura quoniam quique sepelitur que per totum genera et penam modi aperit. Non autem dicitur penitentes quod ipsam sola pena doloris iteque teneat quod et dolor et compunctionis urget interitum et labor satisfactoris premit exterius. Penam vero et iudicium proprie adpenationis dicimus et terminationem egritudinis et redditionem rationis siue proputum et reconciliationem ab offensis et necessitates spiritualium puritatis. et resurrectionem ex mortuis. et ortum surgentis aurore de tenebris et egyptie serui tunc abiectionem in compulsa iugo a facie olei ut legimus Sapientia. x. Sic veteris hominis conditionem et anihilationem et in puluerem reductionem velut ferientem de super pilo doloris et malleo indignationis. Et de conclusionem et carcere educationem et regnum et sedis sue restitutionem et gratiam per attritionem contra culpam dimissionem victoriam et triumphum si quis alia sit in quibus laus penitentis et fructuositas predicet et sacre scripture notat auctoritas et scriptorum doctorum eloquia contestantur. Et hijs autem quatuor penam diligenter persequimur accommodationem ei sit quatuor generibus et copiosior habet exhortationes. Primum quippe. Quia auctoritate iudicare seipsum habeat quod vel debeat. Quis enim iudicat super se constituit quibus legibus seipsum iudicare heat. Unde indultum sit ei ut in causa sua iudex esse debeat et quo ad quod iudicare se ipsum et quod auctoritate rata sit quam de se tulit iniam et utrum ex delegatione an ordinari sit iudex sui ipsius et si necesse est retractari iudicium quod de se ei fecerit. et si auctoritate fratris delegationis seipsum iudicat utrum heat in instrumentum autenticum sue delegationis quod dare de quod facta sit ei sue cause commissio an sit aliud aliud quod iudicet sui quoniam se possit ostendere. Si enim est non iudice suo latas nulla esse ipso iure nec remedio appellati onis egere reuera ipsa iura docuerunt.

De libero arbitrio.

Tractatus primus de penam put est iudicium propter adpenationis et de penationibus iudicij. Omnes igitur libertate arbitrij sibi ipsi predictum esse. omnium rationum dominum sanctior et maior pie ac veridice fidei auctoritas prestat hoc est ethnicorum et iudeorum philosophorum qui de moribus adscribere acceptauerunt testimonium elucet. Si enim vel nature interior vel vis inuincibilis libertate voluntatis hominem abstulisset vana esset omnium legum institutio nihil imputandum esset homini. An vel necessitate nature prohiberet quo minus faceret aut in vinculis

lum ratione inuitus ad faciendum traheret. Quare nec bene nec male quicquam fieri posset ab homine. Supplicium enim essent magister et magisteria morum. non enim agendum esset cum hominibus de morum suorum emendatione sicut cum brutis animalibus aut lapidibus. An per eos aut impossibilitas nature premeret aut violentia raperet ad agendum. In quibus autem aia rationalis ingratum et percurata et interrogas seipsum utrum liber sit ei facere bene vel male vel virum voluntarie opes et voluntarie declinet opera. An debet enim non utique per signa que plerique fallere solent. Sed ipsa penam veritatem quam inter se penitentes aspiciunt se nullatenus trahi ad operandum nisi voluntate et se non desistere ab omnibus operibus nisi voluntate. non quies igitur extra te ipsum an tui iuris et tue voluntate sis an tibi subditus sit tue voluntati consensus ut in illud quod te stimulat ipsum ordinare possis si velis aut ab eodem auertere si volueris. Quod si quis victore consuetudine et ea tanquam altera natura trahi ad consuetudinem licet consuetudini reluctetur et obuiat. Interroget se utrum delectetur ei facere quod de consuetudinis necessitate facere se diceret an non delectetur. Si delectatur igitur libenter quod delectabiliter facit. Si vero non delectatur non ergo est amore vel desiderio obligatus boni operi. Quare non trahit amore vel desiderio ad illud. Non ergo est consuetudinarium opus illud. Consuetudo enim oia necessario amant. Licet ergo hominem se ipsi libertate voluntatis predictum et esse rectorem aut ducem sui ipsius. Unde recte aiam humanam copis regimam philosophi dixerunt. Iulius vero rectissime dixit rationem esse regnum anime a natura diuina tributum esse. Hoc etiam ipsa natura nos docet. Primum quidem nos docet ipse ordo naturalis iusticie moderare eos qui nos lesunt ut lesione emendent quod est primum perire ab eis ut de seipsis iusticiam exhibeant quasi iudices sui eos esse et sibi ipsi preesse nos ipsa natura docuerit. Si autem nobis de seipsis negant iusticiam ad superiores eorum causam deferre nos ipsa iusticia docet. Iusticia autem et ois virtus etiam teste Aristotele est omni arte certior et melior. Hunc ordinem iusticie docet ipsa virtas. Dat. xviii. De ges autem et statuta quibus se regere et iudicare debet homo in corde eius superius etiora ut disposita ut ait quidam lex est naturalis ipsi homini innata est naturaliter impressa aut in scripta est. Est autem lex ista velut littere sue

E. fo.

372

RARIORA

Cm

E. fo.

372

278. **Guilelmus Alvernus** (Guillaume d'Auvergne), *De sacramentis. Cur deus homo. De poenitentia*. [Neurenberg, Geo. Stuchs niet na 1497]. 2o. E. 2o. 2912

Typen 5, 7 (100 m.M.), 13 (71 m.M.). — HC* 8316. — BMC II p. 470. — Pr. 2276. — Dateering volgens BMC.

Op het 1e bl. van het 1e stuk: „Est bibliothecae fratrum minorum montis Lucis” (Maastricht). — Uit de Maastrichtsche collectie. — In oorspr. herstelden led. stempelband, waarvan de stempels zijn beschr. en afgeb. bij Hulshof-Schretlen p. 13 pl. VII 1—3, 6—9. — Samengeb. met nr. 279. — In den catalogus van 1845.

— Tweede exemplaar.

E. 2o. 3721

Bl. 127 (nr. CXXIII) en 132 (nr. CXXVIII) ontbreken.

Op het schutbl.: „ad Bibliothecam P.P. franciscanorum Ambergae”. — Samengeb. met nr. 279.

279. **Guilelmus Alvernus** (Guillaume d'Auvergne), *De universo*. [Neurenberg, Geo. Stuchs niet na 1497]. 2o. E. 2o. 2911

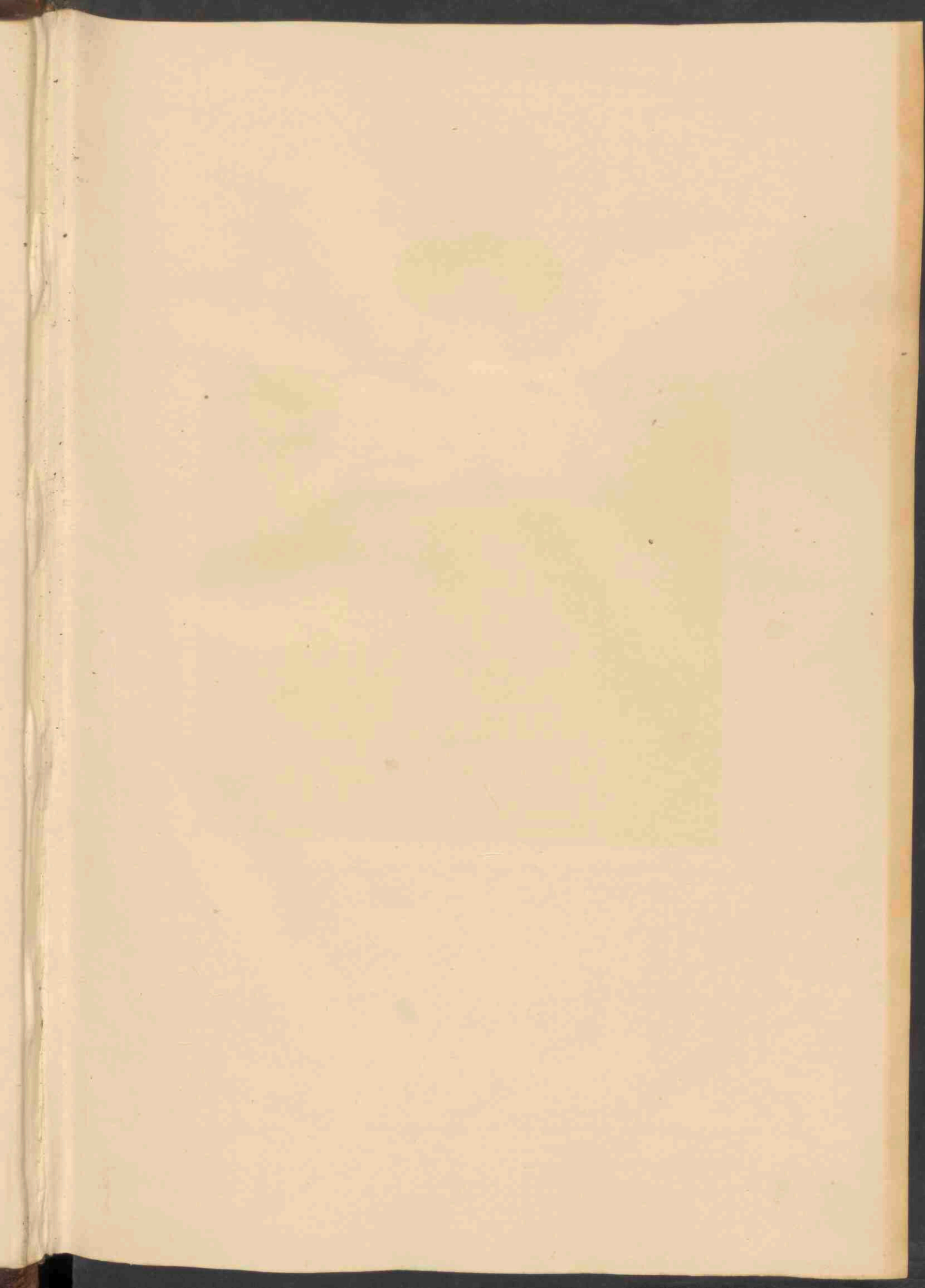
Typen 5, 7 (100 m.M.), 13 (71 m.M.). — HC* 8319. — BMC II p. 470. — Peddie II p. 306. — Pr. 2277. — Dateering volgens BMC. — Het titelblad ontbreekt.

Samengeb. met nr. 278. — In den catalogus van 1845.

— Tweede exemplaar.

E. 2o. 3722

Samengeb. met nr. 278.

[illegible]

8 fol. 37a.

ad Bibliothecam P. P. Franciscanorum Amberg.

Tractatus Guilhermi parisiensis

de sacramentis: cur deus homo et de peniten-
cia cum registro.

**Repertorium summarium
que hoc libro tractantur.**

Virtutes sacramentorum. utilitates et quibus vijs stabiluntur capitulum primum docet. Stabiluntur enim testimonijs diuini miraculi. experientia diuine virtutis et operationis et attestacione sacre scripture.

De Baptismo et quale sit sacramentum baptismus. et cur primum. que virtus aque. quod abluat aqua baptismum. et que sint operationes eiusdem. que sint verba substantialia baptismum. et quod illis nihil sit addendum nec minuendum. et quod satisfactio ista sit diuina inuocacione sue benedictione. Tandem vero de characteris baptismum. hec aut singula per quattuor capitula tractantur.

De sacramento confirmationis. et quod tale ministrat que differentia inter solum baptismum. et eum qui post baptismum rite confirmatus sit. virtutes sacramenti confirmationis forma et modus conuenienter tradendi hoc sacramentum. et quod super confirmandos debeat pingi signum crucis de chrismate in frontibus eorum. et multa alia ibi determinantur per unum capitulum.

De Eucharistie sacramento. et eius sublimitate qualis cibum sit. et quoties ille panis sumendus sit et quod perficiat in homine que materia. que forma. que verba illius sacramenti essentialia et quod adueniente vero ac viuifico pane cedit ei materialis ac visibilis panis. et post benedictionem sacerdotalem rite factam in altaris mensa nec panem esse corpus nec vinum. et quod missae celebratio non sit nisi populi sanctificatio per comunione diuini nominis postea de amore quem debemus ad hoc sacramentum habere. et quod homo se ad hanc mentem parare debet. et in qua domo debeat homo hanc mensam accedere. et quot sint que in animabus nostris affectiones seu passionis generant. et quod sit meritum summentium hoc sacramentum. et quod caro christi sit verus cibus iste. et quo pacto inter manus christi veniat et de gloria eius. Tandem vero cur sumum ille sacerdos et hostia christus dominus descendat in altare et inter manus sacerdotis cum totum illud sacerdotale officium in ipso sublimo habitaculo celesti coram deo patre et laudabiliter et sufficienter explere possit. post hoc declaratur

qualiter comunione sancte dilectionis efficiat ista sacra altaris communio. Ultimo de reuerentia et deuotione que debet huic sacramento fieri. hec aut omnia expediuntur in decem capitulis

De penitentia partibus eius ac fructibus post hec determinatur quia theologi vocant succurratricem in plio occisorum. sanatricem infirmorum. renouatricem inueteratorum. restitutricem depditorum. reconciliatricem offensorum. reuelatricem lapsorum. reductricem oberrantium. emendatricem forisfactorum. iustificatricem malefactorum. lottricem sordidatorum. solutricem male creditorum. liberatricem captiuorum. At felix coniunx communis. postea quod sit confessio. et error eorum qui negant confessionem esse faciendam sacerdotibus. ponit etiam constitutum penitentiale. de percuratoribus. aduocatis testibus et alijs in confessione necessarijs et qui sunt vere penitentes que sit eorum preparatio. et quot requirantur ad hoc quod ydonei sint penitentes que sint partes penitentiae. comparationes et virtutes eius. Quid sit contritio et nominatio eius. fructus ratio et motus qui etiam motus reguntur in attritione. et quod contritio sit mortificatio veteris hominis. postea declarat vtrum remissionem peccatorum precedat gratia ordinis naturali post hec vtrum in tanta gratia resurgat peccator penitens. et de proposito et voluntate penitentis hec fiunt per capitula decem et octo.

De confessione deinceps tractatur que est accusatio sui ipsius et diuini iuris recognitio. sui ipsius condemnatio vomitus spiritualis. rationisque redditio. Item quod ante confessionem debeat esse totius vite hominis diligens rememoratio. et quod omnes annos recogitet homo in amaritudine anime sue. postea in confessione omnimodo esse fugiendum mendacium propter tria que ibi ponuntur debet etiam confitens iudicem siue confessorem instruere de iure vero et singulis peccatis que loco et tempore sint commissa. debet ibi esse diuini iuris cognitio ut veritas confessionis meritum habeat contra pena que debet iniusticie. scilicet meritum remissionis postea sit ibi reuelatio occultorum et erubescendorum debet enim veluti ignorantie sacerdoti de facie cordis extollere. Si necesse sit inter deum et peccatoris iudicem esse homines non celesstes virtutes aut inuisibiles potestates.

coram hominibus causam dei peccatores agere contra semetipsos accusando scilicet se testificando contra se recognoscendo. contra se condemnando hoc est proclamando se resum mortis. post hec persequitur de vomitu qui est euacuatio ventris corporalis. deinceps docebitur qualiter expugnanda continentia sit erubescencia propter instruendos confessores et adiuuandos peccatores. quoniam ipsa est hostis atrocissima et seuisissima. preterea fit mentio de computatione pura enis integraque confessio fidelis computatio est et redditio rationis. que nobis liberi arbitrii potestate seu facultate commissa est cuius nos debitores esse manifestum est. Quinque tandem enumerantur fructus confessionis. Ultimo qualis debeat esse obligatio nostra ad deum diffinitur. An omni hora qua nobis possibile est confiteri confessionem facere teneamur. an liceat differre. et quotiens differre liceat. an etiam liceat confessionem diuidere ut peccatoris pars vni sacerdoti et pars alteri in confessione reueletur. et an eam iterari ex integro necesse sit. Inquiritur etiam ibi que sit causa reditus peccatorum. post hoc de ipsa satisfactione que et qualis esse debeat dicitur et qualiter confessor in iniungenda penitentia se habere debeat et quod omne peccatum iniunctum sit et iniuncta ipsa satisfactio pro illo debet esse iustificatio penitentis. restitutio etiam spiritualis esse debet et non temporalis. Ite satisfactio debet esse medicatoria. conformatiua. conservatoria. et utrum necesse sit iterari satisfactionem. si in mortali peccato facta sit. et an satisfactiones debeant esse arbitrarie aut determinate et limitate post hec enumerantur officia confessoris. Est enim officium sanctificationis iudicandi et officium pacifici inter deum et penitentem mediatoris. est officium boni medici. obstetricis officium etiam amantissimi patris. vltimū vero matris dilecte et munusculis paruulo blandientis ad bona quelibet inuitantis. Materia itaque confessionum extenditur hoc libro per capitula quadraginta duo.

Quinto loco in ordine sacramentorum ponitur matrimonium quod est sancta et perfecta societas maris et femine in genere humana siue necessitudo que eos huius societatis facit inuicem sui in alterutrum debitorum. postea destruitur omnis concubitus preter matrimonialem. et preter illum omnem esse illicitum. et quod voluptas luxurie non de-

bet esse causa cuiuscunque operis. et quod ex mare et femina quasi ex duobus ramis constitit arbor ista preciosissima que est vis generatiua. postea declaratur quando vir et femina coniunguntur matrimonialiter tunc dant sibi inuicem ius plenum alteri videri corporis alterius ope generationis. Atque ista coniunctio siue societas verissima diffinitione est matrimonium. et quod matrimonia non possunt contrahi nisi per magistratum ecclesiasticum. postea declaratur honestas ac sanctitas matrimonii et quod matrimonium a deo naturaliter institutum sit. et quod sanctitas matrimonii sit elongatio a turpitudine et execratione prohibitorum turpitudinum et immundiciarum. et quod sanctitas eius sit ex benedictione vel oratione sacerdotali. Atque vinculum perfecte societatis est in ipsa vera religione que est diuine honorificentie debitus cultus. postea destruitur voluptas omnis carnalis concubitus. et quod membra genitalia nullum habent privilegium exceptionis quo libera sint et exempta a subiectione et obedientia rationis. seu liberi arbitrii. seu libere voluntati subiecta. preterea ponit causas quibus pugnatur contra exercitium carnis. postea determinantur questiones circa matrimonia scilicet quam gratiam preestet virtus sacramentalis matrimonii. Tandem agitur de divorciis et repudiis. hec autem singula tractantur in decem et nouem capitulis.

Post hec autem de sacramento ordinis tractatur. primo stabilitur essentia ipsius sacramenti. deinde numerus ordinum. Tercio operationes et virtutes. et de ministris ordines conferentibus. Item quod ordo est sanctitas prima siue sanctificatiua qua diuini cultu exercendo quis sanctificatur et quod ordinari nihil aliud sit quam ad diuini cultus ministerium pontificali benedictione et manuum impositione sanctificari post hec loquitur de numero ordinum. et quid prima tonsuram respiciat et officium eius. quod honestarij et ianitores et reliqui ordines quod dignitas sacerdotalis ministeria eius. et quod sacerdos in altari se gerat ut ministrus et gestorem alieni negotij. postea questio est de suspensis et excommunicationis utrum ipsi valeant tempore excommunicationis. postea determinatur quod officium sacerdotalis ordinis est soluere et ligare.

Postq̃ vero de omnibus sacramētis
se expedit de extrema unctione ultimo
loquit̃ Tandem quinq; institutiones do
mini saluatoris ponit que faciūt nos deo
q̃ acceptatissimos. Prima est oratio. Se
cunda ē ieiuniū. Tercia elemosina. Quar
ta remissio in fratres. Quinta disciplina
tus cuius tres sunt partes. prima est affli
ctio doloris. secunda est afflictio laboris.
tercia est occupationū afflictio. hec ergo
afflictiones cum ad impetrandam vel ad
conseruandam seu augendā siue defen
dendam iusticiam assumuntur tunc iusti
ficationes vocantur.

Post omnia illa sequitur specialis tra
ctatus cur deus homo vbi p̃mo ponitur
quattuor radices quib; stabilitur cur de
homo factus sit. postea loquitur de medi
cina qua curatur originale peccatum ⁊ de
medicina contra lapsum de auaricia ade
et reliqua.

De penitentia vltimus istius libri tra
ctatus sequit̃ de libero enā arbitrio vbi
penitētia definitur et qualis sit accusatio
dei contra peccatores. et de vtilitate et ne
cessitate confessionis. de restitutiōe hono
ris. de damnoꝝum restitutiōe et eorū sa
tisfactione. de executiōe sententie. ⁊ q̃ pe
nitentia est medicatio infirmoꝝum. Ultimo
vero exemplū confessionis secrete ad deū

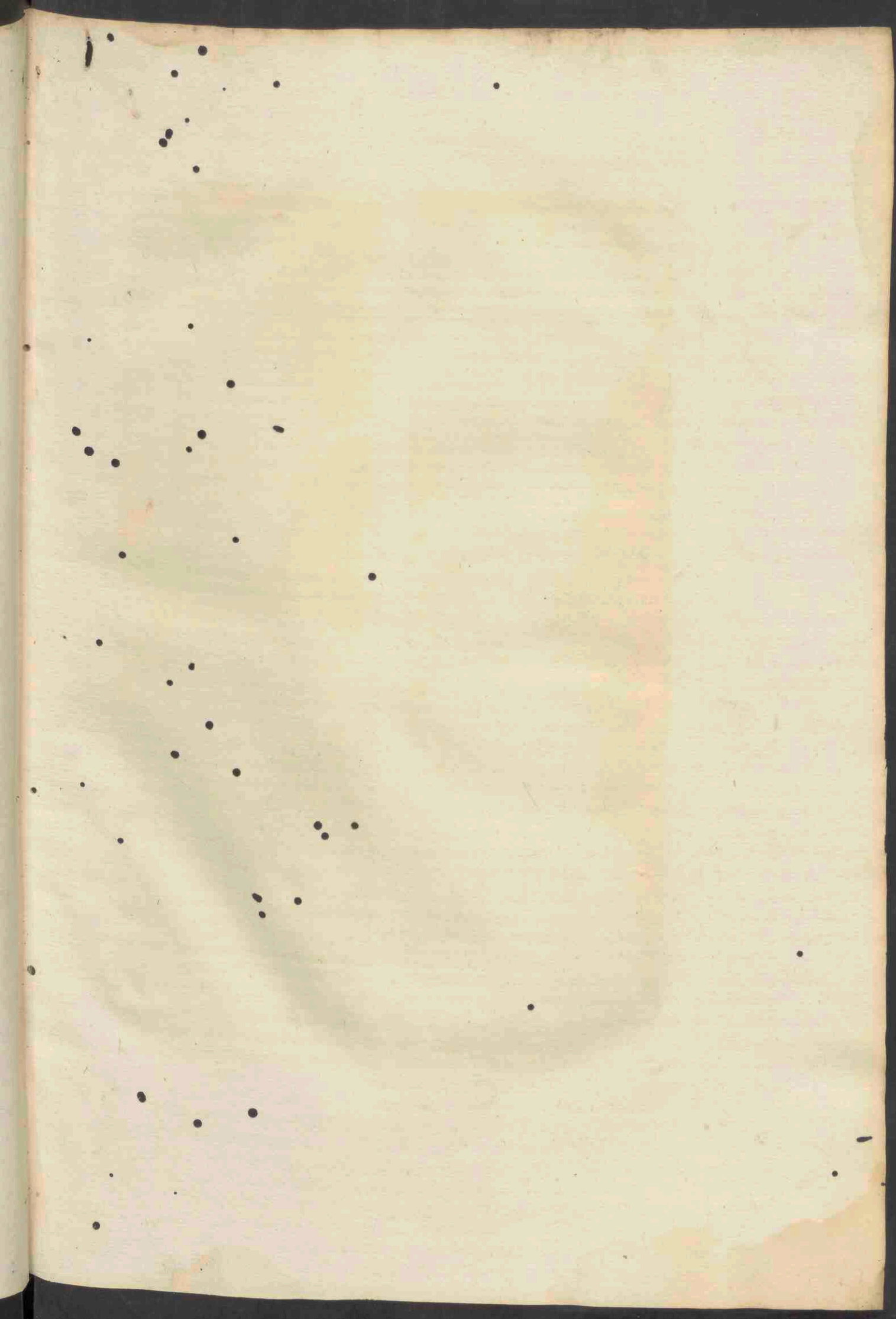
At sic finitur repertoriū.

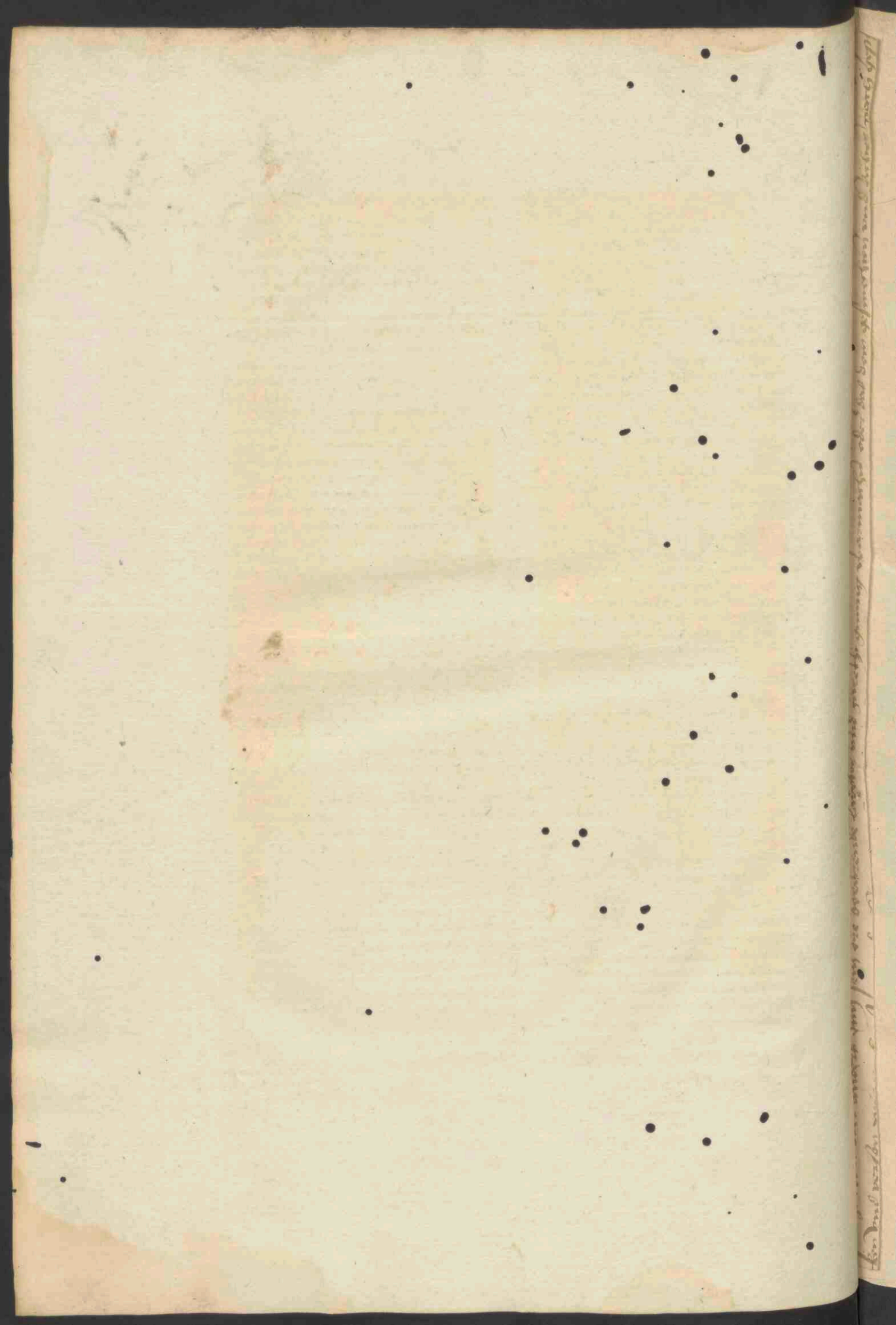
1870
The first of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor. The
weather was very
warm and the
crops were very
poor. The
weather was very
warm and the
crops were very
poor.

The second of the year
was a very wet one
and the crops were
very good. The
weather was very
cool and the
crops were very
good.

The third of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor. The
weather was very
warm and the
crops were very
poor.

The fourth of the year
was a very wet one
and the crops were
very good. The
weather was very
cool and the
crops were very
good.

Quoniam inter sapientiales spiritualesque scientias que diuine seu diuinales vocantur scientia de vera religione et fide que fundamētum illius est et de sinceritate cultus que solus deo altissimo acceptus est ac de legibus ac ritibus et sacris quintum locum obtineat et quinto loco sit tractanda docēda atque discenda. Facile est manifestum tibi fieri scientiam de sacramētis et sacramentalibus atque iustificationibus inter sublimes istas nobilesque scientias consequentem locum id est sextum ordine rectissimo obtinere. Cum enim ista tria que nominauimus non sint nisi propter cultum et religionem diuinam manifestum et ipsa posteriora ipsis esse quasi et consequentia. Sacramētis enim sanantur et sanctificantur homines ad dei religionem et cultum. Sacramentalibus vero partim adiuvantur atque perficiuntur. Sacramētis partim sanantur et sanctificantur res necessarie ministerio diuini cultus. Iustificationes vero sunt vnde per seipsas manifeste siue note bonitas iusticie. quedam operationes quibus iuste viuunt quibus per se iusticia acquiruntur cōseruatur roboratur nutritur et augetur. **A**mplius quoniam prior est domus que porta eiusdem cum propter domum sit porta. Sacramentalis vero sunt porte sanctitatis ac religionis per illam enim in eas intrat quare post illam necessario est ista scientia qua hic tractare et tradere intendimus. Apparet etiam cōuenientia ordinis istius euidenter cum alteram post alteram inspereris. Quid enim restat quidue consequens est post stabilitam religionis veritatem post declaratam diuinum cultum sinceritatem post perscrutatam legis veritatem puritatem post demonstratam deo gratissimam sinceritatem. **P**er omnia inestimabilem fructuositatem nisi vias patefacere et portas aperire quibus ad eas veniant et in eas intretur. **H**ec autem via et hec porte illa tria sunt de quibus hic intendimus. Quare post scientiam de huius ordine rectissimo sequitur scientia de sacramētis et sacramentalibus atque iustificationibus.

Quemus igitur quod sacramentorum virtus et utilitas tribus viis preter illam qua hic intendimus stabilitur. Primo attestacione diuinorum miraculorum. Secundo experientia velut sensu spirituali virtutis diuine et operationis in eis. Tercio attestacione sacrorum eloquiorum. Quarto via probationum. **P**rimo exemplum est illa famosa curatio a morbo elephantie imperatoris Constantini necnon et apparitio saluatoris qua ipse impator sibi facta in ipso salutari ac viuifico lauacro testatus est. **I**pse enim mortuæ aque qui ibidem visus est ac si aqua ipsa virtute benedictionis et sanctificationis viuificata esset et vitale motum exinde suscepisset. **S**ed et illud de virtute et efficacia sacri baptismi fidem facit quod accidit cuidam qui vocatur barbas volenti mutare formam sacramenti illius et dicenti. Baptismo te barbas in nomine patris per filium in spiritu sancto aqua statim disparuit quasi blasphemiam presumptuose mutationis iniuriā diuine auctoritatis et institutionis que formam aliam dicto sacramento prescripserat ferre non sustinens. **S**unt et alia multa hominibus quibus virtus diuina in illo sacramento et per illud euidenter se operari ostendit. **I**tem quia tria illa que in baptismo domini saluatoris facta leguntur non modicam efficaciam baptismi suadent pie intelligentibus videlicet celorum apertio descensus spiritus sancti in columbe specie et vox omnipotentis patris ibi audita dicens. hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit. sicut legimus per prophetam. iiii. et luce iiii. et per apostolum primo. **Q**ue enim erat necessitas et super ipsum baptizatum celi aperientur spiritus sanctus in columbe specie descenderet et vox patris audiret. dicens. hic est filius meus dilectus et cum semper eidem celi apertus essent nunquam clausi spiritus sanctus semper in eo fuerit plenitudine charismatum ex quo pro nobis factus est homo et filius dei patri spiritus dilectus similiter fuerit nisi quia ipse est liber scriptus intus et foris in quo quicquid factum est vita erat id est liber vite nostre. **I**n quo non solum omnis regula nostre informationis legitur sed vlt etiam quid in nobis virtus diuina operetur cōspectum intelligitur. **Q**uare ergo baptizatis per gratiam baptismalis sanctificationis celi aperiantur et liber eis in celum ingressus pateat quod spiritus sanctus in eis ibi descendat quod filii dei et heredes per gratiam adoptionis officiantur tribus hijs

signis demonstratū est. Cur em̄ in baptis-
mo saluator; hec tria signa potiusq; alibi
ostensa sunt cū ex baptismo nihil ei p̄fusus
acceuerit sanctitatis aut gracie nisi vt tri-
plex ista virtus baptismi ostēderet. In sa-
cramēto v̄o p̄fessionis et in sacramēto eu-
charistie sacriq; ordinis q̄s enarret signa
et mirabilia que vt virtus eorū et efficacia
innotesceret om̄ipotēcia diuina ostēdit de
quib; et nos aliqua narrare sup̄ sedem;
p̄lixitatē timentes nō solū de hīs que in
scriptis eorū qui nos precesserunt legimus
sed de hīs etiam que nostris temporibus
acciderunt. et testimonio fide digniorum
accepimus. **De experientia v̄o et sensu**
fructus et vtilitatis eorū testes sunt om̄ib;
qui debita reuerēcia et deuotione ac fide
qua decet illa p̄cipiūt. Qualiter em̄ plene
mundari et renouari q̄ in adulta etate ad
baptismū sunt venientes qualiter liberari
ac p̄stine gracie restitui ad benedictionē
et absolutionē sacerdotale deuote cōfiten-
tes qualiter impleri gracia sanctificatiōis
sacros ordines digne suscipiētes qualiter
refici sacri et impinguari spiritualiter se-
scentiant sacramēto eucharistie cōmuni-
cantes digne ipsemet testes sunt. Ita etiā
de alijs sacramentis et nos de hīs multa
scribere possemus. Sed hoc esset p̄ter pre-
sentis p̄positū intentionē. Si quis autem
dixerit quare nō om̄ibus datū est ista sen-
tire. Respondeo q; ali; p̄hibent corruptio-
ne palati cordis vt eis multitudo dulcedi-
nis doni dei nō sapiat. Ali; in credulitate
sua adeo longe se fecerūt vt ad eos vtutes
iste nequaquā p̄tingant siue pueniāt. Alij
vicio ingratitudinis indignos se faciētes
manum sibi diuine largitatis obcludunt.
Alijs autē tota ista suauitas simul p̄cipien-
da ac scienda reseruat in poster. Alijs
autē eam sentire nūc nō cōceditur vt inde
humilitate p̄ficiant et h̄mōi sensum non
suis meritis s; diuine gracie tribuāt. Suf-
ficiat autē credere volētibus et cōtra dei gra-
ciam rebellare timentibus in paucis fieri
miracula. Manifeste autē incredibiles sūt
et errorū suorū dementissimi amatores q̄
ab om̄ibus et in omnibus miracula fieri
requirunt quasi vellent om̄es mortuos su-
scitari vt acquiescāt veritati fidei aliter ac-
quiescere nolentes. Tercia via est attestā-
tio sacrorū eloquioꝝ quorū testimonijs sa-
cramenta confirmant fructusq; eorū et
vtilitas approbatur. Sed p̄ hanc viam

duci nō possunt qui sacris eloquijs cōtra-
dicunt in qua iam ante nōs et nostris t̄p̄i-
bus multos certū est laborasse. Quarta
via est p̄bationū per quam incredulos et
rebelles sacris eloquijs atq; miraculis ad-
duci ad veritatē salutarem necesse est cui
insistere deo ducente intendim;. **P̄cam;**
igif q; p̄ se debitum est cultū vniū veri ac
summi soliusq; dei esse. deinde vitam hu-
manā totā esse sui auctoris obsequium vi-
uentis officiū aliorū subsidij qd̄ ē vt sit de
uota siue honorifica in deū decora cōpo-
sita et ordinata in se p̄fusa vtilitate et be-
nificencia in alios et in hīs tribus p̄fecti-
onē humane vite consistere nemo est qui
dubitet nisi qui eius p̄fectionē aut non cu-
rat aut non intelligit. Quis em̄ nō videat
quin et deo honorifice s̄ue ad gloriam et
in nobis ip̄is cōposite siue decenter in ali-
os vtiliter siue beneficenter viuere debe-
amus et de p̄mo quidē rebellib; fides fa-
cienda est supplicijs. Alijs autē ip̄a aucto-
ris et largitoris om̄iū bonorū noticiā si-
dem indubitātā ingerit et vltime honorifi-
cēcie cultus et iugis graciari actio et inde
ficiens collaudatio eidem debeatur a no-
bis. Supereminēcia quidem altitudinis
sue ip̄am sui cultus honorificenciā largis-
sima vero eiusdē beneficencia gratitudi-
nem vehemētē suadent intelligentibus.
Quis em̄ dominantissimāq; maiestatem
et vniuersitatē sup̄eminētissimū auctore
absq; vlla suūp̄is depressiōe et quadam
infra limites sue paruitatis et cōsiliōne q̄
v̄e humiliatio ē et absq; magnificēcie ei;
ammiratione que v̄e honoratio et reuerē-
cia ip̄ius est cogitet. P̄inde quis cōtinuā
et indeficientē largitatis eiusdē benefici-
enciā attendat et non in graciari actiones
et laudes eius erumpat q; nihil deliberet.
De secundo v̄o certitudine euidenter facit
diligēter p̄siderata et in conspectu nostro
posita ip̄a nature nostre nobilitas ip̄saq;
vicioꝝ tū adeoq; indecens et dissonans de-
core nobis debito vicioꝝ deformitas et vi-
litas. Nō em̄ possibile ē nature nostre no-
bilitate cognoscentes et intuentes ignora-
re illam ad decorem et p̄fectionē honesta-
tis et morū laudabiliū natā esse vicioꝝq;
turpitudinē nō sine intollerabili sui iniū-
ria et cōtumelia nūc p̄ pati et eidē om̄ino
nihil p̄ter sola vicia inimiciū. Nam igif ab-
niti et repugnare viciis totisq; studijs et
sic viribus ad honestatē que decor vite ē

compositio que eiusdem est et honoratio
conari per se debiti est. De tercio vero in-
nata nobis ergo homines alios sociabili-
tas atq; dilectio nullū veri nominis homi-
nē dubitare sinir. Quia ergo opatiōe isti-
us pfectiōis cetera dispositiones in homi-
nibus aut materiales aut quasi materia-
les sunt ad istam pfectiōē. Tura autē est
deo rectori vniuersitatis vt ista materialia
sint scdm q; materialia sūt hoc ē in dispo-
sitionibus suis que sunt circa istam pfecti-
ōē. Materialia autē scdm q; materialia
nō curantur neq; curanda sunt nisi ppter
pfectiōē ad quā sunt. Multo fortius ergo
cura ē curatori vniuersitatis deo vt ista p-
fectio sint in genere humano. Amplius
ymaginabimur ciuitatē aggregatā ex ho-
minibus sic pfectis vt tota vita eoz sit dei
honorificēcia et obsequiū tota debiti ho-
nestatis officiū. tota aliorum subsidium.
Manifestū ē q; compatiōe istius ciui-
tatis pclare totū residuū hominū quasi sil-
ua est et singuli residui homines q̄si ligna
siluatica. Iterū residuū hominū quasi la-
pidicina et singuli residuoz quasi lapides
rudes. Ciuitas autē ista sicut edificii nobi-
le ac magnificū ex lignis celsis artificiosis-
simeq; sculptis atq; politis et omni decore
architecture decoratis singuli ho ciues q;
si lapides et ligna omni architectonica di-
ligēcia decorata. Quod em̄ sunt tumor et
torritudo siue curuitas et putriditas in li-
gnis hoc supbia auaricia et luxuria in ani-
mab; et q; rectitudo et planicies et firmitas
i lignis seu lapidib; hoc iusticia equitas et
fortitudo in animabus. At qd cements et
clauū ceterozq; ligature inter lapides. Eli-
gna hoc mutua dilectio ei spūales necessi-
tudines inter animas hominū seu int̄ ho-
mines. Quia ergo iam declarauimus in-
tractatū de virtutib; q; virtutes nobiles
quibus solis recte et vt viuendū ē viuunt
desursum tantū sunt ab auctore. Targito-
re omniū bonoz velut data optima et do-
na perfecta. Manifestū et huius pclare ci-
uitatis solū esse edificatōē deū et quia tā-
topere curat edificatō; deus siluā et lapidi-
cinam quas dixim; in culta et lapides ru-
des. Multo fortius ipm curare necesse est
istud nobile ac magnificū edificii et quia
cura ac puidēcia ipsius sunt forinsece iste
societates et aggregationes hominū seu
ciuitates quātomagis cura eius et puidē-
cia erit ciuitas ista pclara ac p magnifica

quā diximus ad quā cetera veluti siluez la-
pidicina sūt. Siue em̄ in gloriā suā siue in
vtilitatē hominū intendat diuine sapiēcie
et bonitatis puissio et beneficēcia multo
ampli; ipm curare necesse ē vt ista ciuitas
sit. Ampli; ponem; ciuitatē hui; nō ēē et
ponemus vniuersitatē tamē hominū esse
hoc ē ponere solā siluā et nullū edificii et
ponere mineras. id ē argēti fodinas et au-
risodinas esse cū nec aurū nec argenti sit
Tur si deus huius mineras ēē voluit inu-
tiliter om̄ino dedit vires et artem et artifi-
ciū quibus aurū et argenti ex eis extrabe-
rentur. quāto fortius genus humanū qd
tanq; minera ē huius perfecti quam dixi-
mus edificii. Nō relinquit in ista materia-
litate seu potencialitate quin addat virtu-
tem et sciēciā et cetera quibus de minera
generis humani pciosa ista metalla ymo-
vasa pfectionis et lapides pciosi et viri san-
cti extrahantur qui quēadmodum gemme
vernātes atq; choruscātes sunt ad lapides
cōmunes sic ipi ceteris hominibus pstan-
tiores sunt et absq; vlla compatiōe pcel-
lentiores. Ampli; ciues ciuitatis pculdu-
bio sunt veri nominis homines a deo vt
compatiōe eoz ceteri non homines sed
potius animalia sunt habendi. Ponere
igitur hmoi homines nō esse est quasi au-
ferre speciē humanā de medio et ponere
sola bruta animalia esse et iuxta hunc mo-
dū ipi soli sunt qui ratione et intellectu vt
vident et regi. Ponere ergo gen; huma-
nū absq; hīs ē tanq; ponere sine intelle-
ctu. Sicut ei intellectu vnti hoīem vno ho-
mie piculari sic cet; hominū hui; siue ciui-
tas in genere humano. Qui quēadmodū
totum regit in homine qd regibile ē ac gu-
bernabile intellectu totoq; residuo vtitur
ad bonū qd intendit sic cetus iste pfectoz
totū regit qd generis humani regi se sinir
et toto residuo vtitur ad finē quē intendit
hoc ē ad dei gloriā et suam atq; alioz pfe-
ctiōē hic cetus vel ciuitas et templū d; p-
pter dei cultū seu honorificēciā cui princi-
paliter se impendit atq; finaliter et ciuitas
ppter saluberrimā pacē et iocundissimam
societatē quibus sub deo rege scdm sacra-
tissimā legem eiusdē viuūt mutuo se inui-
cem adiunātes sibiq; inuicē subseruientes
humiliter et bylariter et domus dñi dicē
habens deū. Al; verū patrefamilias in q
singulis victus et vestit; spirituales ab eo
dem prouidentur et ager et vinea et ortus

cius ipse plantator: et excultor: est incrementorum qui et fructificationum spiritualium largitor: solus est. **P**ropter et exercitum propter bellum appatum et assidua certamina contra errores et vicia igitur quod templum istud ingreditur ita ut de ipso templo efficiantur sanctificare necesse habent ad dei cultum et quodammodo fieri sacerdotes. **S**ic et qui civitatem istam ingreditur ita ut ciues eius efficiantur necesse habet civilitatem eius suscipere homo est leges et statuta morumque subire. **S**ed et qui hac intrat domum primum familias necesse est ut debito famulato seu familiaritate se subdat. Sic igitur qui agrum istum seu vineam seu ortum intrat necesse est ut in eo plantet et radices omnibusque spiritualibus agrulationibus seu humilis ac deuotus exponat. **S**ic et qui exercitum istum se aggregat necesse est ut propositum bellandum contra memoratos hostes armaturam sibi congruentem suscipiat. Quicunque igitur ad hanc perfectionem nobilem quam diximus deo auctore adducti sunt huius templi sunt sacerdotes sanctificati ad dei cultum huius civitatis ciues sunt associati ad iudicium et ad iusticiam ad viuendum secundum leges et statuta dei regis. **H**uius domus domestici et familiares sunt seruique vernaculi ac filii primum familias dei huius vinee et ortus vites et arbores sunt subcultura agricolatus dei huius exercitus milites seu bellatores sunt contra errores et humilia dimicantes sub duce ista igitur manifestum est quia sanctificatio necessaria est ut templum istud deo edificetur primum quod impossibile est aliquem intrare nisi sanctificatum intrare in quam eo modo quo diximus. **P**erinde quod ipsa sanctificatio in templum istud ingressus nihil enim est aliud sanctificatio quam purgatio: non id est error et vicioque quibus a deo elongamur ablatis donorumque et gratiarum quibus ei appropinquamus ad colendum ipsum eiusque seruendum susceptio. **E**t quod edificatio ista est aggregatio et associatio hominum ad dei cultum atque seruicium aggregatio autem et associatio non potest fieri nisi promissione visibili. manifestum est quod edificatio huius templi que non est nisi aggregatio et associatio sanctificatio ad dei cultum atque seruicium non potest aliter fieri nisi sanctificatione visibili siue signo visibili sanctificationis. **A**mplius. nec aggregatio neque associatio spiritualis seu colligatio adinuicem potest esse hominibus siue promissio illa quam diximus absque promissione visibili. **Q**ualiter enim se inuicem socios debent si se non nouerint esse socios. **Q**ualiter autem hoc cognoscant nisi promissione visibili

et signo aliquo quod non potest esse nisi visibile. **N**ecesse ergo est sanctificatione visibili edificatione ista fieri. **A**mplius. et oues eiusdem gregis signo aliquo visibili discernuntur et ab aliis discernuntur. **S**ic et pertubernia militum signis et sacre edes id est templa prophetantis seu quibus domibus seu aggregationibus hominum certo signo distinguuntur necesse est et singulos sacerdotes huius templi ab aliis hominibus. **N**amque autem promissionem hominibus signum imponitur quo ab aliis discernatur seu dinoscatur quod in ipsa separatione ab aliis et aggregatione ad suos. **I**bi ergo imprimendum hominibus signum seu faciendum. **V**isibili ergo signo siue cognoscibili signo transferendi sunt et introducendi homines in templum istud. **A**mplius. **D**is civilitas nobilis visibili aliquo signo dari consuevit et dinoscitur sicut civilitas romana penula. **D**is militaria id est dignitas militaris sicut aliquo signo visibili sicut accinatione gladii. **I**tem omnis amministratio et omne officium sicut thesaurorum custodia traditione clauium. **I**tem omnis honor omnis dignitas sicut honor regis aut impositione corone visibili aut collocatio in throno visibili. **I**tem omnis hereditas omne donum immobile non consuevit conferri nisi sub signo visibili sicut traditione anuli aut alterius rei visibilis licet hec omnia fieri possint aliter. **Q**uia igitur et militaris dignitas spiritualis ymo sacerdotalis honor est regi regni scilicet spiritualis scilicet eterni in ipsa sanctificatione tribuitur promissionis fuit et hominibus patuit ut sub signis visibilibus omnia hec que notauimus hoc est dignitas sacerdotalis etiam nobilis civilitas et militare officium et celestis regni hereditas offerrentur. **E**t hoc primum propter eruditionem sapientium videlicet ut et signis visibilibus ista spiritualia tam necessaria tamque salubria cognosceretur et que alias cognosci non poterat communiter ab in eruditum cognoscerent et cognita amaretur amata quererentur que sit ab omnibus bonorum largitore benignissimo obtinerentur obtinerent deo ad gloriam fuiretur et fuiret et ne retributio merces acciperet. **S**ecundo ad gratitudinem seu deuotionem. **Q**uis enim ad tam sublimem et amantem suis tam remota tanta in debite gratie largitate vocari et assumi se videat et non in diuine bonitatis ammiratione et laudis eripat. **S**ublimitas autem hominibus donorum atque nobilitas signis visibilibus communiter hominum in comune innouetur. **T**ertio ad humilitatem. **Q**uis enim altitudinem donorum istorum attedat. **E**t quod

longe sunt a meritis suis penderet et non sta-
tim infra limites sue puritatis reflueret se
colligat. diuine largitatis beneficentia; ad
miras erga se non abstupefcat duz merita
sua nulla aut forte contraria intuetur beneficia
vero se nec posse estimare nec et cogitare.
At hec e vera humiliatio meritorum euacuatio
et attenuatio et indignitatis recognitio
utilia et sunt ad roborationem seu confirma-
tionem suscipientium. Quis enim sacratum se seu
sanctificatum alio teneat et non ex hoc contra
immunditiam alias execrationem excandescat
quis inunctus in regem se recolat et non con-
tra vilissimam nequamque vicem fuitur totis
viribus se accingat. Quis militari officio
perditum se sciat et armis ignorare ibelleque
se esse infideliter ac ignauiter in bello age-
re non erubescat. Quis tam clara ciuitate
bonoratum se gaudet et euersioni ciuitatis
sue seu cuiusque alij calamitati opponere
negligat legesque eius ac iura per viribus non
defendat. Quia ergo signa visibilia ista que
nunciamus maxime memoriis hominum in-
figit aut imprimunt et fortes ymaginatioes
inducunt in quibus quatuor affectioes memorate
et excitantur et adiunguntur manifesta est enim
necessitas utilitas hominibus signorum appetit et ex
his que diximus que ingressus in hanc ciuitatem
sanctificatio est ingressus qualis descriptum
que sanctificatio est ois execratio exiit et de-
ponitur que admodum in ingressu in structu-
ram ois tumorositas et ois inequalitas lapi-
dum deponit aliogen in illa non admittuntur.
Quod admodum frondositas lignorum ac
torquositas et toruositas aliaque omnia que li-
gna edificis inepta faciunt nisi ois ois eent
amota in ipso ingressu in edificium necario
deponet. Sic et ipso ingressu istius edificij
ad similitudinem et proportionem que supra expressi-
mus fieri necesse est possibile quidem est aucto-
ri ois bonorum absque signis visibilibus san-
ctificare que voluerit et hoc iam aliquociens se-
cisse dinoscitur. Quod si in oibus faceret ita que
nullus de sanctificatione alterius quicquam
sciret eent ois actus sanctificati que admodum
se eent ois ab eodem pregeniti et ignoraret
se freres periret ergo inter ipsos fraternitas
amor fortissimus et naturalis societas que vin-
culo fraternitatis constringit ois naturaliter
Sic et in sic sanctificationis periret amor gra-
tissimus quo viget et viuunt spiritualis socie-
tas que velut cementum et ligatura fortissima
spiritualis edificij est. Quod admodum enim sic ge-
nerati homines ut diximus nihil potius inui-

ce hererent quam ad alios homines nec in unum ge-
nus aut domum conueniret sue familia aut
tribum. Sic eomodo sanctificati que diximus
eent velut lapides dispersi nulla ligatura
societatis inuicem se tenentes. **A**mp. quia
cultus diuinus palam debet esse publicusque et
manifestus. Si enim regibus qui vniuersis non
nisi ministri sunt et regni ipsius palam et pub-
lice impendendus est. **A**mp. templea et pala-
cia publice edes sunt et manifeste palam
Quareque et publice edificande impossibili-
le est aut in abscondito edificata que necesse habet
in palam esse. Necesse est templum dei et summi
regis palacium palam edificari ergo visibilibus
operibus. Non autem edificat nisi sanctifica-
tione nec eius edificatio est nisi sanctificatio
Visibilis ergo sanctificationibus necesse est
ipsum edificari Visibiles ergo sanctificatio-
nes sacra vocamus. Hoc est sacratum seu sa-
crantia signa necesse inque necessitate indi-
gentie nostre non necessitate inenitabilitatis
aut necessitate coactionis. **A**mp. verum
re et vita rusticana ad ciuitatem transferentibus
et ciues effici volentibus necesse est mores
agrestes et habitationem deserere ciuitatem
que inhabitare ciuileque mores et urbanita-
tem ciuilem atque secularissimam assumere. **Q**uod igitur
rus et vita agrestis ac rusticana status ac
vita infidelium quantumque laudabilitate mo-
rum polleat compactione perfectiois nobiles
et eminentie ciuium ciuitatis sanctificate de que
loquimur et barbarismum et quicquid decoris vi-
detur hinc vita humana ad decus excellentiam
ista manifestum est quantum mutationem fieri opor-
teat in transitu quo de foris siue aliunde in
ciuitatem istam intratur. Iuxta hunc modum et
ciuitatem istam velut membra gratuita societa-
te sibi inuicem colligata siue compacta volun-
tariaque sub fructu sibi inuicem sub misera-
tia. Manifestum est intueri volentibus. **Q**uod er-
go hominibus corpus corpe humano seu quocumque
que alio absque vlla compactione et in se nobi-
lius est et ideo honorificentius et inuicem hominibus
utilius atque salubrius. **A**ura autem deo est au-
cto ois corpus culicis aut musce siue for-
mice vnius siue etiam succis ratope et edi-
ficare et in membris congruentibus compingere
Quanto ergo fortius cura erit eidem corpus
que diximus edificare atque perficere ex quo oportet
ut non minori mutatione transferat in corpus
istud seu id quod nutriri et augeri habet transfor-
metur in membris ipsius quam cibis nature in
nutrimentum corporis animalis seu etiam membrorum
eiusdem. **A**mp. regnum ipsius regis regum

evidenter remaneret in completū notabili atq; magna sui parte mutilatū si ciuitas ista deesset cū in altera parte hominū nō negent aut imperet nisi forsitan ad modū cū dūz magis vicis suis et cōcupiscencijs obediūt quā eidē et scōm volūtates suas ac traditiones potiusq; scōm leges ipius viuūt. **A**mp. templo quale dixim? nō existente nullus reliquit cultus eius nulla honorificēcia seu glorificatio ab hominibus nulla aut pmodica regradatio bñficioz ipius hoc autē ē qđ habet genus humanū p̄cipuū et saluberrimū et velut totius sue p̄fectionis cumulū scilicet dei cultū et honorificēcia et rectitudinē atq; decorē legis directā et cōpositā vitā. **P**einde nulla reliquit via recōciliatiōis ad ipm seu reuerfionis cū non sit possibile reuerti ad ipm nisi p̄ gratiā et acceptū ei cultū. **S**egē tandē humanarū rerū cōfusio extrema vt honestas virtutū omīno deleat et solis viuis seruiatur ea que sola sunt et cūrentur ab hoibus quibus offendatur deus et sublata via recōciliatiōis atq; repropiciatiōnis vt diximus genus humanū in eternū: absq; vlla spe miserationis subuertat ex quo reliquitur vt nō solū vane cōstruerit filios hominū sed in sui p̄p̄ius cōtūmelia et in eorū damnationē et mortē. **A**um em̄ vita vitiosa tota sit in dei contumeliāz tota in viuentiū p̄ditionē et mortē manifestū ē: qđ sublato dei cultu quo solo vterq; occurrit nō restant de vita humana nisi deo cōtūmelia et hominibus mors et p̄dino eterna. **R**edeamus ad id in quo eramus et dicamus quia sacratio seu sanctificatio ingressus ē in templū seu in ciuitatē et in corpus qđ diximus et nisi designatiōe visibili fieret perirent utilitates quattuor: quas supra nominauimus. **S**ignū aut visibile quo maxime spūalia et inuisibilia ostenduntur cōmunitati hominū. **I**llud ē qđ maximā similitudinē habet cū illis q̄ similitudo etiā vsq; ad cōmunionē nominū interdum venit sicut lux visibilis cū luce sapientiē p̄pter quā similitudinē etiam nomen lucis cōmunicat. **S**icut et calor exterioris ignis et ardor ad amorē se habet iuxta hunc modū ablutiō vinctio et afflatio seu aspiratio exterior atq; visibilis ad ablutiōē interiorē et aspirationē spirituales et inuisibiles se habere manifestū est. **Q**uare sanctificatiōibus internis ac spūalibus ista exteriora adhiberi signa vel similitu-

dines decet et vtile esse dubitare non potest. **A**mp. cū ista ciuitas in spūalibus et inuisibilibus materialiter seu litterali ciuitate in suis visibilibus corporalibus ac tpalibus adeo sit sit vt ista illius exemplum ymago et liber quodammodo dici possit. **M**anifestū ē vt quēadmodū in illa fuerint donationes iustificatiōes et honoratiōes seu p̄mōtiōes sic et in ista. **A**utū autē est qđ illa ibi sunt signis quibus dixim? ergo et adhuc hic eo mō fieri oportet quēadmodū et ibi cū et egēdē rationes et hinc et inde subsint indices ergo rectores spūales omīs etiā generis magistratus in ista ciuitate eē optet quēadmodū et ibi. **A**mp. camerarios et distributores seu dispensatores diuiciarū seu donozū spiritūalium quēadmodū et ibi et sicut reges seu rectores ciuitatū mīstros habet atq; dispensatores qđ oīa bona eorū habet in manib; qui rationē reddunt regibus de omnibus et illis omnes inferiores atq; minores dispensatores sic et ciuitatē istā maximū vniū dispensatorē seu maximos multos habere necesse ē quibus oīa dona spūalia et diuicie cōmisse sint hic est quoz misterio distribuatū qui et regi vniuersali de omnibus illis rationē reddant quibus et inferiores oēs dispensatores suarū amministrationū rationē reddat p̄pter hoc necesse ē ciuitatem istā habere et clauigeros et ianitores p̄cones duces iudices et magistratus et alia h̄mōi. **A**mp. sicut vestimenta aduestitiones et ornamenta adornatiōes et munimenta admunitiones sic sacramēta ad sacrationes. et generalit̄ omne id qđ nō sine alicuius adhibitiōe siue applicationē p̄fici habet aliqua actio ad ipāz actionē sibi se habet. **Q**uēadmodū ergo cuiusq; et quicunq; et vbiq; necessaria est vestitio illi et tibi necessariū ē vestimentū sic cuiusq; quicunq; et vbiq; necessaria ē sacramēto et sacramētū nō a sibi et a p̄p̄tione tantū. **S**ed ex illa radice quā dixim? qđ ē p̄positio p̄ se nota et radix p̄ seipam stans et fixa. **A**ur aut sacramēta aut signa visibilia sūt adiūcta aut illa habere debent vt iā diximus veritatem sacramēta signa visibilia diximus intra p̄p̄taret locutionis ita vt visibilia intelligant quēadmodū monachus niger et albus plerūq;. **I**nterdū em̄ ipm sacramētū visibile ē sicut ipa forma sacratissime eucharistie visibilis ē neq; ordo neq; matrimoniū

um neq[ue] baptism[us] in seip[s]is visibiles sunt
 et p[ro]pter hoc caute intelligend[um] est q[uod] sacra-
 mentu[m] dici co[n]suevit visibilis forma vel vi-
 sibile signu[m]. **A**mpl[us]. q[uod] non melius eru-
 diri potueram[us] ad ignota quas p[ro] nobis
 notissima et v[er]itatis. Ad cognoscenda
 ergo sp[irit]ualia lauacra et lauacra sp[irit]ualia
 lia vngenta et v[er]itiones sp[irit]ualia illumina-
 menta et illuminationes sp[irit]ualia indumen-
 ta et induitio[n]es et cetera h[uius]m[od]i non meli[us]
 erudiri poteram[us] q[uam] p[er] uisibiles h[uius]m[od]i simi-
 litudines et designatio[n]es. Res aut[em] suis de-
 signatio[n]ibus p[er]uigi co[n]sueueru[n]t in donis
 immobiliu[m] et donatio[n]ib[us] in honorib[us] et
 honoratio[n]ibus in magisterijs et magisteri-
 cationib[us] ut ita loquamur. Simul eni[m] co[n]-
 sueueru[n]t dacio anuli et rei p[er] anulu[m] signa-
 te dacio corone et regis dacio magisterij
 et libri dacio p[re]bende libriq[ue] et panis da-
 cio clauis et p[re]saurizare et adhuc modu[m]
 de alijs. Conueniens est ergo ut cu[m] vinctio[n]e
 ne visibili inuisibilis et ita o[mn]ia alijs. **A**mpl[us]
 q[uod] sanctificatio opus immediatu[m] e[st]
 diuine omnipotentie et virtutis neglecta au-
 tem et inhonorata diuinitatis merito a-
 uertitur ne assit negatib[us] et no[n] hono-
 rantib[us] similiter ingratia et non cogno-
 scetib[us] sic et p[re]sto est et adesse inuocan-
 tibus hono[r]antibus atq[ue] adorantib[us] et
 gracias agentib[us]. Negligit aut[em] et omni-
 no non honorat qui nec inuocat maxime
 ad illud quod solius ip[s]ius opus e[st] clemē-
 tie ac magnificencie ip[s]ius donu[m]. Quia er-
 go sanctificatio est opus solius diuine vir-
 tutis ac misericordie ad illud maxime in-
 uocanda est ne non inuocata merito de-
 dignetur adesse. Manifestu[m] e[st] ergo ad om-
 nem sanctificatio[n]e[m] que ministerio ho[m]i-
 nis inuocanda e[st] diuina virtute atq[ue] clemen-
 tia. Et si p[er] illa etia[m] ista no[n] rogatus ta[m] mul-
 tis et tam multociens largit[ur]. Et his qui non
 solu[m] gras non agunt sed inde arman[ur] in
 ei[us] p[re]sumelia destruētes. Primi in se[m]et-
 ip[s]is virtute[m] honestate atq[ue] decore. Deinde
 in alijs p[er] virib[us] impugnantes dei cultum
 et honorificatio[n]e[m] quanto magis amatorib[us]
 ac seruitorib[us] suis inuocat[ur] atq[ue] rogatus
 sp[irit]ualia dona p[re]stabit q[uod] o[mn]ino sunt ad ho-
 norē et gloria[m] eius p[re]cipue atq[ue] ad salu-
 tem et vita[m]. **A**mpl[us]. Manifestu[m] e[st] so-
 los ciues huius ciuitatis sanctificate qua[m]
 dixim[us] deo e[ss]e placitos seu acceptos. So-
 li enim iste glorie ip[s]ius inferu[n]t et iuxta
 beneplacitu[m] ei[us] omnia facere soli studet

atq[ue] conant[ur]. Soli ergo digni sunt ut p[re]-
 cibus et inuocatio[n]is eorum assit exaudi-
 tor deus. Aleri aut[em] hominu[m] non ut veri
 homines viuunt imo pene tota vita eoru[m]
 aut dei p[re]sumelia e[st] aut alioru[m] hominu[m]
 iniuria aut debonestatio seu inq[ui]natio p[ro]-
 pria. **A**mpl[us]. vota et desideria h[uius]m[od]i
 hominu[m] p[re]cesq[ue] et peticio[n]es raro vel nu-
 q[uam] sunt de h[uius] que deo et beneplacita su[n]t
 sibiq[ue] et alijs salubria. Num ergo nec ip[s]i
 digni sint exaudiri nec ea q[ue] petunt digna
 fieri manifestu[m] est p[re]cibus eorum et votis
 deum ad esse non debere. Necess[e] est er-
 go hanc sola deo esse dilecta ciuitatem ei[us]
 usq[ue] votis et p[re]cibus semp[er] ad esse diuina[m]
 virtutem atq[ue] clemencia[m]. Et quia vota eius
 et p[re]ces post dei gloria[m] et honorificentia[m]
 maxime sunt ip[s]a sanctificate vel obtinen-
 da eam non habentib[us] aut consuanda
 et augenda iam illa habentib[us] necesse est
 p[re]cibus et inuocatio[n]ib[us] huius ciuitatis
 eos sanctificari p[ro] quibus ea fundet nisi
 rebellione et p[er]uicia malicie sue aut des-
 sio[n]ia et negligētia sua hoc ip[s]i impederit
 p[re]ces aut et inuocatio[n]es ip[s]ius diximus
 siue quas ip[s]a totas p[er] semetip[s]am facit si-
 ue que ex parte eius et no[m]i[n]e fiunt.

Postq[ue] aut[em] iam declarauim[us] ci-
 uitatem h[uius]m[od]i debere e[ss]e que me-
 rito et deo dilecta et sanctificata di-
 cenda e[st] et dedim[us] causas in hoc videlicet
 dei gloria[m] siue honorificentia[m] et ho[m]i[n]i p[er]fecti-
 one[m] qua impossibile est vniuersaliter eos
 p[er]uari et q[uod] no[n] decet diuine sapie[n]tie p[ro]viden-
 tiam negligere aut p[er]tinere maxima et no-
 bilissima et ta[m] studiose curare minima atq[ue]
 vilissima atq[ue] nulla ex p[ar]te illis p[ro]panda. Et
 q[uod] non e[st] possibile natura[m] cuiuscunq[ue] gene-
 neris in sua materialitate et p[ot]entialitate
 remanere vniuersal[is] ita ut ex nulla p[ar]te sui
 p[er]ficiat[ur]. Q[uod] vtiq[ue] e[st] in genere hu[m]ano si
 ista p[er]fectio no[n] inueniret in eo. Adieci[m]us
 et q[uod] regnu[m] eius p[er] magna et nobili sua p[ar]-
 te detructu[m] e[st] ac mutilatu[m] si ista ciuitas
 ab eo deesset. Deinde q[uod] genus humanu[m]
 magis in sui p[re]sumelia et in p[ro]prium interi-
 tum creasset vniuersal[is] si ista p[er]fectione ei
 non apposuisset. Post hec q[ui]nta confusio
 res humanas sequere etia[m] insinuauim[us].
 Diximus etia[m] q[uod] p[er] se debitum e[st] ut ei q[uod]
 deus est sit templum. et quia rex est regnu[m]
 et quia dominus domus est et q[uod] in tem-
 plo eius debet esse cultus eius et sacerdo-
 cium. et alia cultus eiusde[m] debet esse lex ip[s]i

us et magistratus et indices et precones
variusq; diuiciarū spū alium dispensatores
instar ciuitatis forinsecē in suis forinsecis
id est spūalib; bene dispositi. Et iuxta hoc
consequens est vt in hac ipsa domo sit fa-
milia ordinata et varia famulātūz officia
ita vt ibi sint et panifices et pincerne et da-
piferi hūmōi ceteri. scdm̃ et insinuationē
de exercitu de bellico apparatu ipsius. **P**ri-
mus etiam q; acquisitio ciuitatis huius
ciuitatis acquisitio ē perfecte iusticie et sub-
limis ac p̃dare vrbānitatis morūq; no-
bilitū quibus sub deo rege et rectore mi-
latur ei; viuunt et q; in adeptōe ciuita-
tis necessario deponit omnis morū ru-
sticitas et viciōrum impositio. **P**rimū etia-
am q; in ingressu tēpli istius induit sancti-
tas et deponitur omnis p̃phanatio et oē
q; a famulatu et a familiaritate dei nos
vel auerit vel elongat et quia in ingressu
huius domus tā dei famulatus quam ei-
us familiaritas siue domesticitas suscipi-
tur et in ingressu istius exercitus vires et ar-
ma contra hostes spirituales et vicia dan-
tur ingrediētibus. **A**diciū etia quia h-
templi cōsecratio et edificatio huius ciui-
tatis aggregatio et adunatio est solus de-
us sic hui; aggregatio et p̃parator et dux
est ipse solus adiciū etiam q; adunatio
et associatio hōim in p̃mūitate ipōz non
p̃t fieri nisi in p̃mūione visibiliz p̃t hoc
p̃mūionē visibilū signoz adunādos eos
esse intrantes in ciuitatē istā. **I**mpossibile
set em̃ q; diu dnegtaus est nob̃ aspectus
inuisibilū nostrorū id ē interiorū nos adu-
nari in societate quācūq; ita vt ex nobis fi-
at vel exercit; vel familia v; ciuitas vna
vel ecclesia vna nisi cōmūione aliq; vel si-
gno visibili vbi etiā exēpla posuim; de la-
pidib; dispersis et fratrib; fraternitatē
suam ignorātib;. **P**edim; etiā causas et
vtilitates q̃ttuor signoz visibilū et dixim;
q; illa pueniētiōra sūt nre eruditōi in pte
ista que maiorē habet similitudinē cū inuisi-
bilib; seu spūalibus ad quoz cognitionē
p̃mūitas hōim non nisi per visibilia pōt
cōtingere in statu vite p̃ntis. **E**t diximus
q; vltatis et certis apud nos nobisq; no-
tissimis similitudinibus maxie erudiēdi su-
mus eo q; per maxime nota ad ignotoz
noticiā maxime pueniētius puenit. **E**t q;
intentio sacramentoz duo cōtinet videlz
sacrationē et designationē ita vt sacramē-
tu in sacratia designatio sit aut designa-
tiua sacratio per se aut nota sit necessitas

et vtilitas sacrationis stabilire atq; sūt de
signatiōes vtilitatibus et rationib; quas
iam dixim;. **S**tabilita etiā est p̃iunctio
designatiōnū in hīs que iā dixim;. **S**tā-
bilita ergo ē tota rō sacramenti in eo q; sa-
crimentū **Q**uod si quis dixerit q; hūmōi ciuita-
tem impossibile est esse scdm̃ naturāz p-
modum affectiōis verum dicit quia reue-
ra impossibile ē naturā humanā hanc p-
fectionē attingere humano affectu. Nihil
em̃ potest naturaliter vltra se seu supra se
p̃fectio aut ista supra naturā et vltra natu-
ram est et sup̃ eam defursum descendēs a
p̃mo fonte vniuersaliq; bonoz. **Q**uāru;
magis naturale ē omnib; hōib; hoc ē
nature eoz magis p̃gū ē vt ipm̃ fontem
bonoz in p̃mis et maxie diligit p̃sequētē
aut alia p̃pter ipm̃ cū manifestū sit vni;
quodq; diligendū ad idz p̃t id diligē-
dum ē ad qd et p̃pter qd ipm̃ est. **P**rima
aut ad ipm̃ sunt et p̃pter ipm̃ et hoc est ad
gloriā et p̃t gloriā ipsius. **S**ubū ē nō d-
oia alia diligēda ē hōimib; ad ipm̃ et
p̃pter ipm̃ et p̃pter hoc in p̃mis sc̃p̃os
et sua omnia p̃sequēter conuētere debēt
in eius obsequiū et honore. **Q**uanta aut
beniuolētia sc̃p̃os adinuicē adiunare et
amplexari debeāt tria indicāt euidentē p-
mū indigētia qua se naturalr mutuo idē-
gēt. **P**otentissim; em̃ ac diuissim; inter hō-
mines extremo artifice ac vilissimū opus
h; scz fabricatore acutū et cesore fusorū. **E**t
generalr nullū est repire qui multis opi-
bus et opib; alioz non egoat et ideo nō
min; paupes diuitib; nō indigere quas
ecōuerso dubitare nō potest nisi cecutiēs
mēte siue cecus. **S**cdm̃ vero ē innata no-
bis semia bonaz affectiōnū vni; cuiusq;
in alios. **N**ee sunt amor alieni boni et cō-
passio alieni mali gaudiū de alieno bo-
no et affectiōes semina vocam;. **P**assio-
nes p̃fectiōis que est in ciuitate qua dixi-
mus. **I**n viris em̃ p̃fectis ad illū animū
puenit vt cōpassio ipam mortis passiōē
supet sic q̃nq; ex p̃passiōe alioz etiā in
mortem se tradūt vt alys p̃catur. **S**emia
āt sunt iste affectiōes p̃t in nata sunt no-
bis velut arbores nobilitū fructuūz hoc ē
sublimiū opūz feraces cū ad summū sue
p̃fectiōis educte fuerint diuie gr̃e largita-
te. **T**erciū ipsa ec̃ncialis societas q; in spē
vni; sunt. **S**i em̃ societas mēbroz atq; cō-
pago q; ill' afforis ē et ab accidere ea ad o-
uicē sic affrigit vt tāta sibi p̃mptitudie sub-
uniat sese inuicē defendāt aliez p̃alucro

pculo dīpēti opponat vt p oculo manus
 cū inter ea tāta sit natura diuersitas ⁊ etiā
 contrarietas quanto fortius ipsa essen-
 tialis hoīm societas quā diximus vincet
 contrarietate ac diuersitate que illis affo-
 ris est ⁊ ab accidētib⁹ ⁊ astringet eos atq;
 colligabit beniuolētia completa in edifi-
 cationē p̄clari ac nobilissimā ppter nobilita-
 tē ⁊ excellēdām suā non aliud decz eē
 caput quā deū non aliū spiritū uiuifican-
 tem ipm hac vita quā dixim⁹. ⁊ in tres ra-
 mos extēdim⁹ quā spm dei hec ē vita quā
 vocamus grācie vite nature supra omnē
 compatiōē pstantior hui⁹ vite donū si
 non largitor bonorū isti corpori daret cor-
 pus sibi congruū ab ipō non pcederet ⁊
 seipm maiori glorie sue pte d̄fraudaret ⁊
 officiū largitatis p̄out sibi congruit non
 impleteret maioris nanq; glorie est deo in
 tanta infirmitate in tanta rebellione viti-
 osū ⁊ demonū in tanta cōtradictōe et re-
 pugnantia hominū vita sancta ⁊ iusta an-
 gelorū hic em̄ et victoria est et admiratio
 virtutis sue ppter sue beneficētiā largita-
 tis. Quid em̄ victori⁹ potest eē vbi nullū
 bellū nulla omnino repugnantia. At sicut
 comedere et bibere gustu suauissima ni-
 hil admiratiōis h̄z in sanis et sanū pala-
 tū habētib⁹. Sic multo incōpabilr come-
 dere panē vite omne delectamētū ⁊ oēm
 suauitatē saporis in se h̄ntes ⁊ bibere tor-
 rentē inestimabilis ⁊ incogitabil⁹ volupta-
 tis omīno nihil h̄z stuolē ammiratiōis.
 Mirabilia aut hui⁹ ciuitatē nos causa bre-
 uitatis trasim⁹. Quid aut supra dixim⁹ totā
 vitam ciuiū ciuitatis hui⁹ dei honorificē-
 tiam eē sue obsequiū totum pprie pgru-
 entie officiū totū aliorū hoīm subsidium ita
 intelligi volum⁹. Vt ista tria in ea p̄ualeāt
 ⁊ p̄dominētur fortassis em̄ non contingit
 in vita ista omnē cogitatōē omnē affecti-
 onē omnē locutionē et opacōē in trib⁹
 istis expendi quāq; diuine omni p̄tēte
 hoc facere nec impossibile nec difficile sit
 At q; ingressu ciuitatis istī oē quod eius
 ciuitati contrariū est deponit. et omne
 quod foras eiecit aut foris d̄tinere potest
 eruitur et libertas eiusdē ciuitatis suscipi-
 tur. Hoc aut est plena iustificatō manife-
 stum est quia introductio in istam ciuita-
 tē plena iustificatio ē et introductio est in
 istā d̄tēplū plenā sanctificatō sue sacratō
 ⁊ introductio in istō corp⁹ plenā vificatio
 ab ingredientib⁹ ergo Descēdat oīs execra-

tio oīs iusticia oīs mors vitiorū et p̄tōz
 p̄ticeps ergo efficiēt scitatis tēplū hui⁹ p-
 ticipes iusticie et lib̄tatis ciuitatē istī p̄tici-
 pes vite copis h̄z efficiēt ingredientēs sic p-
 ticipes salutaritatis et salat⁹ dei p̄tissamī-
 lias q; introduciēt idomū istā p̄ticipes ar-
 mature ⁊ toti⁹ bellici appar⁹ q; assumūt
 ad hec vt sit d̄ exercitu istō. Si q; aut dix-
 erit qd erit si forte de⁹ p̄t semetipz sua beni-
 gnitate alicui infunderit oīa dona grācia-
 rum istarū in quib⁹ consistit ista ciuitas
 p̄clara et hoc nullo homine adhibente
 foris aliquid ministeriū nunquid iste nō
 viuūt de spiritu corporis huius vt alia mē-
 bra. Est ergo de corpore eodem modo et
 domesticis dei ⁊ ciuitatis istī ciuis ⁊ hoc
 vtiq; verū est licet non babeat aut repu-
 tetur ciuis. Dicim⁹ em̄ de illo quia si scit
 vel credit ciuitatē istam esse ⁊ non p̄hibe-
 atur impossibilitate aliqua aggregare se
 ciuitati istī exp̄tēsa p̄fessione et euidētis
 suscepiōe legis ⁊ iudiciorū ciuitatis ipi
 us se agregabit eidē omnis generis em̄
 homines silitudo morū sociat et adunat
 quēadmodū similitudo naturaz alia aīa
 lia. Si neglexerit aut p̄tēpserit videlicet
 se aggregare atq; adunare huic sance so-
 cietati ⁊ manifestū est illum iam non p̄ti-
 nere ad illam. Si em̄ p̄tineret ad ipaz nō
 p̄tineret ad ipaz ex silitudine cū p̄tinentia ad il-
 lā n̄ sit nisi silitudo ⁊ p̄formitas in scititate
 ⁊ iusticia ⁊ cetera morū laudabiliū bone-
 state. Similitudo autem ⁊ conformitas
 morū necessario p̄hibet ipm a se gregari
 one a suis similibus. P̄tērea si nec vult
 iste haberi nec reputari vt ciuis ciuitatis
 istius aut hoc ē ex superbia aut indignati-
 one per que iam foris est ⁊ prohibet om-
 mino esse ciuis aut ex metu aliquo alio ⁊
 ipse metus ⁊ similiter ipsum eē ciuem nō
 patitur. Jam em̄ corde negauit donum q;
 metuit haberi vel videri vel p̄fiteri vel cō-
 fiteri non audet cultū eius quē sola ciui-
 tas ista eidē exhibz vel impendit. Si quis
 aut dixerit quid p̄dest videri v̄l haberi ci-
 uem ciuitatis illius. Dicim⁹ q; multū per
 oēm modū. Prīmū q; hoc est deo ad glo-
 riam scz inter dei hostes inter cultus eius
 ac religiōis eius p̄secutores deū p̄fiteri et
 illa p̄fiteri. Scdō ē ei sp̄ialis ⁊ exp̄ssa ami-
 cicia ⁊ bonorū cōmūicatio ab illis q; hec v̄l
 nouerint vel crediderint non em̄ cōmūica-
 bunt bona que solis amicis cōmūica-
 do sunt nec exhibebitur amicitia que so-
 lis amicis exhibenda est ei qui nec scitur

nec creditur amicus eē. Quāadmodū ad
cōmunionē hereditatis sue vel p̄cipati-
onē nullaten⁹ ad mittes eū quem nec sci-
ueris nec credideris frēm tuum eē. Vides
ergo quantū cedit deo ad gloriā quantū
hominib⁹ ad conciliandū inter eos factā
amiciciā ad cōmunicādam inuicē mntuā
beneficentiā haberi manifeste ciuē ciuita-
tis istius ⁊ ap̄te p̄fiteri sanctā ciuilitatem.
Quantū aut omnes qui foris sunt inimici
sunt ciuitatis istius vtpote amici vel serui
potius vicioꝝ. Et hec siquidē si adulti sūt
boniq; et mali capaces et eo ipso inimici
dei quo cultū ⁊ religionē ipsius in semet-
ipsis destruunt ⁊ eo ipso necessario illi in
alijs persecūtur. Manifestū ē eos qui in
ciuitate istā ⁊ ad eius ciuilitatē assumū-
tur quasi ab hostib⁹ ad pacem ⁊ amicici-
am dei redire ideoq; eos exisse ab hosti-
bus recedere atq; cum deo ⁊ eius ciuita-
te pactum inire fedusq; ⁊ amiciciā firma-
re verba ista. Abrenuncias sathane ⁊ oī-
bus pompis eius quid aliud sonāt q̄ re-
cedis ne ab hostibus dei ⁊ omnibus acti-
onibus eorū operibus quibus ipsum im-
pugnāt. Deinde cū interrogat̄ vis christi-
anus esse. quid aliud ei dicitur nisi vis
subire ⁊ enere legem ⁊ seruare mores ci-
uitatis istius que xp̄ianitas vocat̄. Que
omnia cū p̄miserit ⁊ firmauerit. Quid re-
stat nisi admittatur ad dei pacem ⁊ ami-
ciciam ⁊ ad ciuilitatem istā nobilem ⁊ cō-
sorcium sanctoꝝ. At aut qui ad pacem et
amiciciā vere recipit nihil eidē nec vindi-
cte ap̄te recipiētis reseruaf. plenam ergo
remissionē consequitur. Amplius si il-
le totaliter recedit a culpa ita vt nihil eius-
dem retineat vel refuet necesse est iustum
iudicem deū totaliter recedere ab ei⁹ pe-
na ⁊ nihil eiusdē eidē ipostēz refuare. Sic
aut intelligimus penā vt penam et vindi-
ctam q̄ impossibile ē deum amico iā fa-
cto recogitare. Aliud em̄ est dicere q̄ pa-
ter flagellat filium aliud est dicere percuti
inimici. Scim⁹ em̄ amicos dei ab aman-
tissimo ac misericordissimo p̄re dō mala
ista penalia recipe et hic non vt penā seu
vindictā iracūdie sed magis vt correctōes
⁊ medicamēta stulticie et ad iumēta virtu-
tis vt male actōnes siue fabricationes et
tūfiones siue ablutōnes et candidatiōes.
Hec aut nisi delirus atq; infani capitis vn-
q̄s dicet persecutiōes seu vindictas. Quis
enim dicet fabricatiōes vasorum ⁊ malle

ationes metalloꝝ vindictas esse aut per-
secutiones eorū. Si quis autē dixerit q̄
in neutriū possunt qui sic veniūt. Dicēdo
se recedere a vicijs ⁊ demonibus cū non
recedant ⁊ se velle inire fedus ⁊ amiciciā
cū deo ⁊ ciuitate eius cū adhuc corde ini-
mici perseverent. Dicimus plane q̄ isti a
sancta ciuitate longius se faciūt quā eēnt
ante. pristina em̄ elongatiōi que non erat
nisi peccata ⁊ vicia eorū addunt elōga-
tiōē aliam videlicet simulatiōē ⁊ mēda-
tium. Quāto em̄ amplius peccat tanto lō-
gius ab ea fiunt ⁊ hoc ē quā q̄nto magis
peccatores tanto eidē dissimiliores. Sp̄a
aut dissimilitudo morū ipsa est elōgatio
ab ipā ciuitate. At q̄ ciues ciuitatis istius
non solū serui dei sunt sed etiā filij gracie
⁊ adoptiōis iure et merito expectātes re-
gni celestis hereditatem cuius immobi-
lissimā possessionem post hāc vitam p̄pes-
tuo habeāt. Manifestū est quia ista reco-
ciliatio quam dixim⁹ ad deum ⁊ ciuitatē
suam venientiū nihil aliud est quā susce-
ptio eorū in filios amicos famulos et
domesticos. Manifestū est ergo nihil ire
aut dānationis eis de⁹ esse. Amplius
siquid ire reseruaf vel odiū esset dimidia-
ta pax ⁊ amicicia p̄terea p̄diciose ⁊ frau-
dulenter ageretur cum eis vtrāq; repen-
deret. Amplius nec inter hoies repit
ista varietas ⁊ si inueniret detestabilis es-
set atq; damnabilis vt amicus integer ad
amiciciā dimidiā reconciliēf. quanto er-
go forcius diuine bonitatis p̄fectionē nō
decebit ista dimidiatio. Amp̄ ipsa for-
ma qua veniūt sic nisi qui credit se lōge
a deo fuisse que elōgatio vt dixim⁹ nō est
nisi ipsa dissimilitudo q̄ vel est ipse peccata
vel ex peccatis. De regione illa dissimili-
tudinis non veniunt nisi qui illā deserūt
nec deo reconciliāt̄ nisi quibus indula-
get nisi reconciliantur nisi quibus indula-
get. Non enim indulget nisi recognosce-
ntibus veniā petentibus. Non petit aut
veniā nisi qui se deliquisse cognoscit.
Qualiter autē obtinebit qui eam petere
negligit aut dedignatur. Venientib⁹ er-
go ista duo necessaria sunt videlicet reco-
gnitio peccatoꝝ ⁊ venie postulatio q̄ nec
illa deserit q̄s in quibus se non cognoscit
peccasse sibi nec illa ignosci postulat ⁊ ista
ex teri⁹ sibi visibit̄ seu sensibit̄ necaria ē
non enim admitterentur a ciuib⁹ in ci-
uitatem istā introducentibus nisi qui

cines ad vellēt et cum deo et eius ciuitas
te paces eos facere velle atq; ab inimicis
ei velle recedere in eis apparuerit et hoc
firmissima pmissio declarati est ergo et
stabilitū q; venientib; ad deū et eius po-
pulus effici volētib; necessaria ē exterior
recognitio peccatorū nō solū interior et ex-
pressa noie postulatio exteriorq; negatio
hostiū siue recessio ab ipis. Nec non pro-
missio sed pfectio legis et morū ciuitatis si-
ue populi ipsius quib; si substantie veritas
interi; vere intrat. Alioq; lōgius se faci-
unt. manifestū est etiā ex his q; primo sa-
cramento effici ingressus primus et q; eo
patratū plena sanctitas tēpli dei et plena
iusticia ciuitatis ipsius et. que noiaui-
mus. **¶** qm̄ qui veniūt nec dū intus sunt non
dū digni sunt vt qd petunt obtineat et di-
gnū et iustū et in hoc a toto dei populo ad-
iuvant vti; q; orōnib; suis obtinere nō
sufficiūt eisde amicos dei orōnib; impe-
tetur vel si forte p dei grām aq; intrēt vi-
sibiliter ciuitatē istā veniā delictorū obti-
nerit alia dona spūalia orōnib; diuini
nois inuocatiōib; sup ipsos factis augmē-
tant cōsuatio iporū eisde obtineat. **¶** No-
dis ergo oibus necesse est vt qui admittit
aut assumitur ad sanctorū p̄sōciū vt cum
orōnib; diuini nois inuocatiōib; fiat
et em̄ solus deus ē q; introducit in hui-
p̄sōciū. Solus spūs est qui vitā grē inq; s
venit extēdit. Solus dona sua p̄mūcat q;
bus vult decēs ē vt glificet ex tā mirabili
ope et grē agant eisde ex tā p̄cioso dono et
vt ab eo postulet tñ beneficiū quātū est
iustificatio p̄cōris vt appeat qntū amicis
suis faueat et quantū possint apō ipm̄ p-
ces eorū vt ex hoc ad ei; amicitia inimici
eius etiā quocētū q; oia orōnib; et sui no-
minis inuocatiōib; fuit manifeste et hoc
in ipis orōib; scitis et diuini nois inuoca-
tiōib; exp̄sse p̄tinet. Non em̄ et rite oratur
aut inuocat clemētissim; deus nisi p̄sōis
suis laudib; et graciā actiōibus. **¶** salte in
mixtis siue annexis orōnibus inuocati-
onibus p̄ beneficiis iam susceptis
¶ qm̄ plene ac pfecte pacificat ac
reconciliatis deo pfecte sanctitatis
et in amicos deos atq; domesticos
ac familiares assūptis atq; susceptis qntu-
or restat p̄ncipali videlz vt ppter insidias
demonū tēptationes et insultū iporū vicio-
rūq; in ipa grā sanctificatiōis roborētur
et cōfirmētur. **¶** Peinde vt hec ipa nutrian-

tur in eis et augeatur. Tercio vt si forte ab
illa exciderit eis p̄modū repens. **¶** Quar-
to necariū ministeriū q; illa q; dixi; fiant app-
et euidenter necessitas sacroz qntuor se-
quētiū. **¶** Primū qd plene sanctificationis
dixim; videlz sacm̄ confirmatiōis ppter
robur et sacramētū sacre cōmunionis seu
refectiōis ppter nutrimentū et augmētū ipi-
us grē et sacramētū pnie ppter repatiōē
eiusde post lapsū siue ruinā ab ipa et sa-
cramētū ordinis quo pparant et ydonei
fuit ministri p quos ista electis beneficia
dispensentur. **¶** Si em̄ in domo magna et
regno amplissimo tpali necesse ē ministros
et per quos tēpalia. dispensent multo for-
cius in domo compabiliter magnificēt
ordinata domo dico et regno spūalibus
multo forci; inq; non deberet p̄gruentia
et necaria ministeria et ministri ydonei per
quos fiat dispensatio spūalium donoz. Et
quēdamodū vis generatiō nra non cum
modo et modestia nec lege aut tēpamento
rationis regulata ad op; qd d; esse gene-
ratiōis communitatē hoim monet aut in-
ciat s; impetu aut petulātia brutali rapit
atq; p̄cipitat et inflagicia nō noiauda in-
passiōes ignoie velud qdā vis et violēta
tēpestas impellit q; dignū et iustū sit illam
ad legē et modestiā rōnis reduci et ab isto
tam turpi tamq; indecētī excessu circūcidī
nemo dubitat vel ignorat nisi quē volu-
ptatis hui; vorago absorbuert et spurci-
tia imerferit nisi q; ab hūani generi gene-
rositate inbrutale desipiam de generaue-
rit. **¶** Peinde quā inordinat; motus sit ipse
concupie et etiā mēbroz generatōi defui-
re natozū qui nec iussum rōnis expectat
nec lege ei; cohibet aut p̄mitur aut mo-
derat quis ignorat q; hois noie dignū sit
ignorātia em̄ hui; non hoim s; pecudū ē
Apparet ergo ex his necessitas sacramētū
mrimoniū quo ab ista inordinatione seu
feditate sanctificat p̄iuges et a tā incitātē
turpi excessu circūcidūt. **¶** De his lati-
intractatu de mrimonio loq; pponimus
¶ qm̄ egrediētes de hoc mōdo iā iāq; sunt
deopresentādi dubitare nō d; eos eē san-
ctificādos ab hīs q; forte ipis ab hoc mō-
do ad heferūt velō puluis itinerāciū pe-
dibus et a mimis atq; cotidianis inqnamē-
tis sine qb; vita ista non agit et hec sunt
q; vsualia venialia p̄cā vocat. **¶** Nec em̄ spō-
sa ad spōsū absq; ablutiōe aliq; et appa-
tu vnq; ingredif neq; vas mense absq; re-

in ceratione ab vrbane agentib⁹ vnquā in fertur nec ad solennitate aut conuiuīū regium absq; innouatione aliq; atq; decoratione qsq; accedere presumit. **P** ergo vt spōsa ad spōsi thalamuz ingressuravt ad etne refectōis z societati conuiuīū vt vas mēis celestib⁹ inferēdū z in thesauris in corruptibilib⁹ reponendū est aia in extremis agentis iā iamq; morituri quā necesarii sit z qntū decens extreme sanctificationis sacramentū apparet intelligētib⁹.

Ampli⁹ q; sanctificatis vtpote ad sanctam z spiritualement miliciam a scriptis restant certamina et bella acerrima contra demonem z vicia post suscepta in prime sanctificationis sacramēta virtutū ornamēta vel vestimēta militātib⁹ sue pugnātib⁹ quis dubitat quī necessaria sint robur et refectio. Robur quo hostes virilit⁹ pforēt graviter fortisq; refellant. Inde cib⁹ z refectio quo non solū vita non deficiat s; ē in pinguedie spūali augmētōq; pficiant per hac viam stabilitur duo sacramēta s; sacramētū confirmatiōis z sacramētū sacre refectiōis. **P** dixerit si quis z in ipa prima sanctificatione pstat omne robur z ois fortitudo spūalis q; omis de cor virtutū. z ppter hoc paciētia fortitudo z hūilitas cui⁹ modi ē ergo robo: qd pstat sacramēto cōfirmatiōis cū illō robur nō possit ēē noua virtus aut noua fortitudo eo q; oēs virtutes in pmo sacramēto iam collate sint rñdeo quia alia est fortitudo mēbroz s; lacertozū humereoz thoracis z iterum neruoz ossium z cutis z alia armorū. **E**t cū oia arma virtutū q; plenitudo sanctificationis requirit q; iam receperit remanet in eo adhuc. Debilitas mēbroz ppter quā ipsa arma eidē interdū oneri sunt sic naturaliter iracūdis ipse clipe⁹ paciētie magni oneris ē ppter qd et facile ab eis exu f z facile illū piciūt Ecōtrario at se h; in eis q; naturalr mites sunt siue māfueti. Quasi em̄ sub magnis ictib⁹ z tūfionib⁹ psecutionū clipeū paciē a deo fortit⁹ tenent vt ex eis nec erecuti nec eripi facile possint. **P**ōt igr dici q; robur sacramēti cōfirmatiōis ē sicut robur mēbroz q; illo sacramēto roborant ad portandū pond⁹ armorū z aliq; imminēt. **S** de hoc intractatu cōfirmatiōis meli⁹ loqmur. **A**mp. q; sanctificatis viuēdū est inter malos et cū bonis qdē non solū amicabiliter sed z sic commūter. **I**nter malos aut q; commū

onē sanctitatē z alioz bonoz spūali non solū in se extēdi z vsq; ptingere non paciunt s; mala sua in alios iaculari z immittere multipl⁹ studēt atq; conant nēce est electos amicitia atq; commūione oim bonoz atq; maloz penaliū inuicē ēē cōplexos largos atq; pfusos. **A**d malos aut hoc ē sanctitatē z religionis inimicos ac psecutores fortes paciētes. **A**gracia igr pme sanctificationis in seipis electi z sancti z iusti deoq; p oia placētes. **P**uob⁹ vō sacramētis seqntib⁹ efficiant z vt ad altēz qd debēt ad su os quidā cōmūcates ad aduersarios vō fortes. **H**ec igr dñia ē inter prime sanctificationis gram z istas duas qd illa ē qua sancte in te viuif z deo acceptabiliter. **I**stis vō duab⁹ quasi ad altēz z hoc ipm noib⁹ sacramētorū insinuat firmitas em̄ nēcaria ē contra impellētes z concutiētes. **C**ommūio vero in cōsortes socios z frēs hoc igr duob⁹ istis sacramētis pstat digne suscipiētib⁹ s; vt bene viuam⁹ et vt decet nos habeam⁹ ad alios vel saltē vt hoc meli⁹ faciam⁹ quā alias facerem⁹. **P**rimo ergo sacramēto vt bene viuam⁹ in nobis z deo acceptabiliter vt dixim⁹ ergo z sacramētū ordis sacramētū est ad altēz. **E**t qm sacramēta spūalia sunt medicamēta vel sanitas spūalis p illa efficit z pstant. **E**t aut medicamēta nēcessaria sūt ita z medici. **M**edici vō mīstri sunt siue mīstratores medicamētoz spūaliū q; ordinati sunt z sanctificati ad ea mīstrada. **A**pparet igr nēcitas z vtilitas qnti sacramēti qd ordinē dixim⁹. **A**mpli⁹ q; virtutū irascibili duo iminēt vt certatim opprobrioz scilicet z iniuriarū ab alijs. **Q**uid mirū si adiunāda z roborāda sint contra illa. **H**ec dicim⁹ sacramētū z cōfirmatiōis ei fieri ad mētū vero eius et robur z sancta inpudēcia ē z sancta paciētas quā altera cōfirmat⁹ nō reputat op⁹. **P**riū s; dei cultorē cōsortēq; sanctorū bñi lōdici altera vō ipz psteri q; dñi dñe pa t⁹ ē. **E**t ppter hoc in ipa frōte qm quādā se pudoris sit sacri isti insignitiō siue impfio. **I**nde q; virt⁹ pcupiscibilis a duob⁹ sūt impugnat⁹ hostib⁹ s; cupiditatib⁹ z pcupiscētijs z ab his duob⁹ polluebat nēcario z armāda et scificāda fuit cōtra illa. **M**anifestū aut ē sacm mīmonū q; et armat⁹ z sanctificat⁹ z ptra pcupiscētijs. **S**acm vero pmiū ois sacre ē cōtra cupiditates. **U**bi em̄ oia cōmūia cessat ois

indiditas diuitiarum bonorum et hominum.

Amplius ubi sacramentum non solum sacramentum totum est sed virtute interiori et efficacia certum est excommunicatione siue appropriati onem nihil sibi vendicare ymo pcul est tanquam anathema ubi autem nec excommunication nec appropriatio siue proprietates nec cupiditas nec ambitio. Manifestum est ergo quod sacramentum communio et mundat et liberat ac cupiditatem bus et huiusmodi. Speciale et proprium effectus in sacramento altaris licet multa alia operetur. Sic sacramenti matrimonii proprium et speciale effectum dicimus mundationem et liberationem a spurcitiis ac mortiferis concupiscentiis. Si quis autem quesierit quare contra iniquamenta gula non est institutum proprium sacramentum cum tot et tanta sint. Ratione quia visum gula magis est contrarietate contractum quam innatum et appetitui omnis cibi siue potus natura terminum posuit societatem que utique paruo constant naturaliter viciis autem et peccatis acquisitis sacramentum prime sanctificationis et sacramentum penitentie sufficiens mercedem. Amplius certum est quia in nobis innata est pusillanimitas contra opprobria et iniuria cui pars quedam est stulta pudorositas. Sicut innata est nobis proprietarietas ex qua dicimus metui verba scilicet excommunicationem et excommunicatione dignissima innata est etiam nobis concupiscibilitas qua etiam fanati spiritualiter facile parimur recidimus merito ergo contra pusillanimitatem firmitas contra proprietatem communitas contra concupiscibilitatem castitas contra recidivitate resurgendi facultas. Diuina nobis miseratione prestat. Sacramento quidem confirmationis firmitas sacramento quidem sacre communionis communitas sacramento quidem matrimonii castitas. Sacramento penitentie resurgendi post lapsum facultas et hoc quidem de sacramentis communiter dicimus de numero et ordine illorum.

Dinceps vero dicimus denominationibus appropriatis sacramentum considerantes proprias de singulis facientes. Etiam nosti quia ad spiritualia intelligibilia non est via cognitionis et doctrine nisi per similitudines sensibiles nisi forte per paucis sapientibus diuina autem sapientia non intendit consulere solis sapientibus sed intentione ei larga est in omni quod se ad illam erexit. Et quoniam sapientissimi est per eam viam ducere insipientes quia conuenienti et facili ad lucem

veritatis venire possunt decuit magis eruditioribus omnibus recte et sane sapientium deum etiam viam eligere quam scilicet ut illorum faciliorem prouiderit communitati hominum ad cognitionem salutis nostreque veritatis. Ne ergo ad horreum quod ipsum deum iam scis eligere debuisses et communitati hominum erudiende expedienti et apti. Scito ergo quod vixime rectissimeque dixerunt a deo docti homines viciu egritudinem esse veritatem et corruptionem et putredinem et vermen et bestiam malam et vulnere et mortem et cathenam et copedem et carcerem et tenebram. Inde et specialiter lepram paralysim febrem insaniam seu furorem et virtutem contrariis nominibus appellauerunt. Eodem modo ubi turpitudine aut deformitas aut mutilatio viciu nominatum ab eis de sapientibus audierit attende similitudines et incommodorum spiritualium et non abhorrebis loquelam eorum ymo gescerit intellectus tuus in eis et laudabit rectitudinem illorum et discretudinem et prudentiam illorum his itaque posuit faciem quod in omni doctrina et disciplina licitum est scilicet accipiemus ascensum ea que sensu ipso nota sunt omnibus scilicet puerilitate virtutis nostre appetitue interioris que ea que sunt inhonesta feruent appetimur et nobis eadem bene sapienter. Contrario vero contrario. Quodammodo ergo pueritas et corruptio virtutis nostre appetitue exteriores egritudinem exteriorum indicat hoc est corporis sic necesse est istum errorem et puerilitatem appetitue interioris iterum egritudinem indicare hoc est egritudinem mentis. Quis enim dubitat errorem exterioris appetitue que appetit carbones et cineres pro vero et naturali cibo corporis egritudinem indicare corporis. Sic et nulli dubium est de errore appetitue interioris que appetit omnia inconuenientia et contraria et pro vero et naturali cibo mentis qui non potest esse aliter quam veritas et honestas egritudinem indicare mentis. Sic et de errore palati siue gustus corporalis. Quod aliis quoniam enim si quod amara est dulce sapit et e contrario intelligitur ex hoc egritudo et mala dispositio corporis. Sic cum bona spiritualia et sancta et honesta nobis amare sapienter contraria vero bene et delectabiliter. Quod non iudicabit ex hoc errore et puerilitate egritudo et mala dispositio nostre mentis et hec egritudo nobis innata est et originalis iuxta hunc modum et ipso sensu notum est quod animales siue brutales nascimur ita ut ipsa rationalitas in nobis sopita et sepulta manifesta sit. Si enim ammouerimus ab hominibus doctrinam et disciplinam

flagella et correctiones atque iusticias et vindictas que irrogantur principibus et potentibus et eos absque iugo et repressione viuere sustinuerimus non homines vitam et moribus sed siluestres belue apparebunt. Apparet ergo quomodo innata sit animalitas hominibus que ubi repressum non habet a deo crescit et tot repressiuis non solum non deponitur sed etiam vir aut modicum ad modicum compescitur. Amplius cum vires superiores animarum nostrarum et preesse debeant et imperare inferioribus et propter hoc esse necessario fortiores. Contrario nascimur dispositi. ut non id quo homines sumus et animalibus preesse ac preminere debemus quod utique in nobis nobilissimum ac prestantissimum est quo et ymago dei sumus. Non inquit illud preest in nobis atque dominetur sed magis turpiter subsit et seruiat et in multis hominum nullum sui indicium exhibeat ut in vita et moribus eorum sola brutalitas appareat. Quid aliud istam puerilitatem vocare possumus nisi vicium originale et innatam nobis brutalitatem siue animalitatem similiter egritudinem quam omnes nascimur laborantes. Congruunt ei et alia nomina similitudinum supradictorum. Et quia contrarium est virtuti omni atque repugnans merito vicium et quia honestati merito inhonestas. Et quia immixtio est siue adhesio alienorum et ad animas nostras omnino non pertinentium inquinatio seu sordidatio merito nominatur. Siquidem brutales affectiones in anima humana vel hominibus inquinamenta sunt. Et quia contraria sanctitati merito execrabilitas et quia vicinitas ad mortem eterne dampnationis merito vetustas et propter alia incommoda senectutis videlicet ad tenebrationem visus interioris ac spiritualis propter incuruationem ad infima temporalium propter tremorem pusillanimitatis propter rugositatem dupliciter et mendacitatis propter ineptitudinem generationis et siqua sunt talia. Similiter et deformitas et decoloratio ex quibus omnibus manifestum est primum sacramentum esse renovationis quo ista vetustas cum tota sequela incommodorum suorum tollitur. Et sacramentum baptismi id eternitatis quod ista tollit decoloritas natiuitas quod et color spiritualis appellatur. Amplius quod natiuitas ingressus est et initium vite mors vero finis est et desinitio ipsius. Necessarium autem est vitam animaliter desinire et finire in nobis et spirituale incipere

ut vitam dampnationem mortis eterne et acquiramus retributionem vite eterne. Necessarium ergo habemus mori quantum ad vitam animalem et renasci quantum ad vitam spirituales. Ex quo iam duo declarata sunt videlicet quod veritas ait Iohannes. iij. Nisi quis natus fuerit de nouo non intrabit in regnum celorum. Et propter quod sacramentum primum dicatur sacramentum regenerationis. Quoniam autem ad ea que sursum sunt et spiritualia et eterna bona nascimur frigidi et gelidi. Ad alia vero que deorsum sunt corporalia hoc est carnalia et mundana feruidi et ardentes. quorum utriusque vicium est atque pueritas. Et propter hoc contrario nos habere oportet manifestum est quod ad ea que sursum sunt calefieri et succendi ad ea vero que deorsum sunt extinguere et refrigerari atque cogelari necesse habemus. Nascitur ergo filius ad ea necesse est apponi aqua et ignem et in utroque eos immergi. In aqua quidem ut extinguatur illud puerilissimi ardoris incendium. In igne ut solutur istud mortifere frigiditatis gelidum et accendatur viuifici et salutiferi ardoris incendium. Ardentes siquidem nascuntur filii ad ea igne amoris pueri et illo quasi operto et clauso flammis nequissimorum desideriorum adhuc eripere non valentibus tunc scilicet in facie eodem tamen igne cum ad etatem pubertatis veniunt velut ingenti fornace et camino conflati grati ardorem aqua et ignem spirituales gratias eandem intelligimus quia ad ea que deorsum sunt amore desiderio ardemus et ab hiis que deorsum frigemus sic contrario vno et eodem amore pueri ad ea que deorsum sunt ardemus. Et quemadmodum eadem animalitate ad ea que deorsum sunt ardemus a spiritualibus vero frigemus. Sic et eadem spiritualitate ad spiritualia ardemus et ad ea que animalitatis sunt frigemus. In aqua ergo gratiam quam diximus immergi necesse habet et extinguere filium ad ea quod immersione non solum fieri sed etiam visibiliter designare necesse est ex causis quas diximus. Necessarium ergo est et aqua visibiliter adhiberi nascitur filius ad ea et immersione visibiliter eorum in ea fieri. Quod si dicat quod eadem ratio et ignem visibiliter et immersione in eo fieri. Quia gratia de qua loquimur non magis aqua est ad extinguendum et laudum quam ignis ad accedendum atque purgandum nec minus oleum ad sanandum ad regiam et sacerdotalem dignitatem prestandam et ad alia que olei sunt. Sic et non minus sal ad condiendum conservandum vermesque viciorum et putredines corruptionis contra

mendū ppter hoc sunt adhuc qui bapti-
zant in igne. **H**os autē dabimus causas
quare potius in aqua licet em sal oleum et
ignis lucerne et vestis candida eandē gra-
ciā significant quam et aqua tamen aqua
expressioris est significatiōis in hoc et eni-
dentioris similitudinis et faciliōis prepa-
rationis quam alia. adhibentur autem et
sufflatio et sputi linitio que eiusdem gra-
cie habent significatiōem licet ad aliud
et alia compagne. **A**lioquin sacramentū
nō haberet plene so lennitatē suam. **E**t er-
go ipa gracia spiritus sancti sciatur ibi opa-
ri nō solum vt aqua pportionaliter et sili-
ter interius vt aqua exterius. **A**ddibent et
alia vt eo ipso cognoscat ibi operari vt sal
et oleum lucerna et vestis. **I**pa em gracia
vngimur ad sanctitatē ad decorē ad sacer-
dotalem et ad regiā dignitatē. **I**psa accen-
ditur ad ea que sursum sunt et illumina-
mur ad salutarē cognitiōē. **I**psa pdimur
conseruamur et a vermib⁹ et a putredine
spiritualibus purgamur. **I**psa vestimur et
ea hic pteginur et ornatur. **I**psa inspira-
mur et vt sancte et iuste viuamus. **I**psa ad-
apimur ad picipiēda que dei sunt. **A**que
vero septē note sunt cōmunitati hominū
opationes quibus aque viue id ē gra spi-
ritus sancti compatur. **S**imilia em opaf
aqua viua naturalis quarū opationum
Prima ē ablutio sordiu. **S**ecūda extinctō
ardor est. **T**ercia immersio qua necantur
seu suffocantur ea que nō habent viuere ni-
si in sicco. **S**icut homines et terrestria oīa
animalia. **I**uxta hūc modū in aqua viua
contribulant capitā draconū iuxta quod
scriptū ē. **C**ontribulasti capitā draconū in
aquis viuis intellige que capitā vl capitā
lia vicia intelligunt capitā draconū infer-
naliū vocat eo q tota potestas demonū
in homines ex ipis viciis ē vel ipa origina-
lis corruptio. **A**nnualitas scilicet et bruta
talitas cum qua nascimur que ē multa ca-
pita potencialiter iuxta illud quia demon
in euāgelio marci et dixisse legif **N**ibi le-
gio nomen est quia multi sumus. **S**ic et
animalitas ista tota multitudo vicioz est
et tota illa multitudo quadrupedū et re-
piliū iumentoz et animalū imundozū
que apphisse legitur per foras parietem
depicta in pariete p totū **E**zechiel. iij. **P**ec-
eadē ostensa est petro in iohāne. x. **A**ctū
vbi dictū ē ei occide et manduca **U**nde et
vetus homo qualis ex adam nascit mon-

strum est ex omī ista monstruositate com-
pactum. **I**nde in. iij. **S**apiēcie dicif mul-
tigena impioz multitudo nō erit vtilis in
se ergo habet potencialiter similitudines
omniū animalū vritur latrato canino sci-
licet dum litigat rugitu leonino dū mina-
tur aut cōuiciatur garritu vulpino vel lu-
pino dū similitudine seu deceptorie applau-
dit **S**ibilatu serpentino dum mala sugge-
rit et ad hūc modū de alijs. **E**t monstru-
ositas nondū explicata et cōuoluta pote-
cialiter. **P**ostmodū aut explicatur et euol-
uitur p longū seu p lōgitudinē vite et apta-
ri potest veteri homini iuxta illd. xij. iob
Nūq in eodem statu pmanet. **Q**uo tene-
am nōdo mutantē pthea vult. **Q**uia iux-
ta illud. xij. iob **N**ūq in eodē statu p-
manet sed vt se canem phibet latratu liti-
gioso et alijs que naturaliter in canib⁹ in-
ueniūtur **P**unc vulpem fraudulēciā nūc
asinū stoliditatē. **N**unc equū picipiti impe-
tuositati **N**ūc bufonem malignitatē. nūc
serpentem venenosa mordacitatē. **N**unc
leonem iracundi animositatē. nunc auem
inquieta instabilitatē. nunc lupum infidi-
osa rapacitatē. nūc aprum in domabili fe-
rocitatē et ad hūc modū de alijs tota ista
monstruositatis capita que vetus homo
est et tota in eo est potencialiter in aquis
viuis contribulatur. **I**ste ymages in ci-
uitate dei in ipo scilz ingressu ciuitatis ad
nihilū redigens. **Q**uemadmodū picture
supfusione aque delentur. **I**pic ē pharao
et eius exercit⁹ qui in aqua viua gracie ve-
lut in mari rubro immergit ppter hec ter-
cia sua opatione et virtute aqua visibilis
aque inuisibili compatur. **Q**uarta opera-
tio regeneratio ē et toti cōmunitati homi-
nū notū est q generatio ex aquis fiat. **V**n-
de et pluias expectant et inundationes
fluminum et vbi ista duo defuerint vl exi-
tus aquarū ad ortos et lacus deducit: vl
aquis haustas ipis ortis et sans superin-
fundunt quasi ex aquis querētes genera-
tiōē fructuū et segetū et sola aqua in ge-
neratione omniū terrē nascentiū transire
videtur cum sola in hūc generationib⁹
nō solum non consumitur sed nec etiā mī-
nuitur ymmo et crescit et ymmo et genera-
tiones iste ex sola aqua fieri nonnullis vi-
dentur. **Q**uinta opatio aque renouatio ē
sicut legif **J**ob si senuerit in terra radix ei⁹
et puluere mortuos fugit truncus ei⁹ ad
odorem aque germinabit et faciet comam

quasi cū primū plantatū ēēt. Ista renouatio euidentis est in salicib⁹ que postq; aruerunt iuxta aquas plantate. et etiam sub pluuijs als pluturis renouantur ⁊ totum hoc continet pmissio illa Ysaie pphete. xliij. **A**ffundā aquas super sicientes et fluenta sup aridam. **A**ffundam spiritū meū sup semen tuū et benedictionē meam sup stirpem tuā germinabūt inter herbas q̄si salices iuxta preter fluentes aquas. **P**erito ergo sacramentū regenerationis ⁊ renouationis in aqua et p aquam fit. **S**exta operatio aque cōglutinatio ē et cōgregatio est in dispersione et vnitio a diuisione sicut apparet in puluere cum aqua aspersus fuerit sic ⁊ a dispersione cogitationū ⁊ affectionū cor humanū aqua gracie colligit et cōglutinat et velut puluere in glebā cōpingit vt fiat quasi terra fertilis frugū ⁊ fructuū bonorū operū. **N**on em̄ frustra dicitū ē impij sicut puluis quem pūcit vent⁹ ante eum sup efusionē aquevine sicut puluis est cor humanū ad omnē frugem spūalem sterile. **S**eptima opatio est mollitio quēadmodū em̄ terra siccitate indurata supinfusione aquevine mollis sic cor ⁊ ⁊ aptū efficitur vt scripturā salutarē veritatis facile recipiat et impressionē diuine similitudinis et ymaginem bonitatis eius facile induat. **V**eritas quidem scribit digito dei hoc spiritu sancto in intellectu ⁊ hoc velut quinq; libris distincta. p̄mus liber fides. **S**ecūdus donū intellect⁹. **T**ercius donū sciencie. **Q**uartus donū cōsiliū. **Q**uintus ip̄a sciencia als prudencia spūalis que desursum est ymago v̄e diuine bonitatis imprimitur affectui siue voluntati. **H**oc est decor quo mens humana in baptismo induitur dū saluari veritate ei inscribitur intellect⁹ sicut cum ceco visus diuina virtute attribuitur nō eo ip̄o omniū visibiliū noticia eidem sed potius per qd̄ illam acquirit p̄statut sic se habet in qnq; luminib⁹ hic nominatoz menti infusione siue quinq; libroz inscriptioe sic diuine bonitatis similitudine eius insignitur ⁊ sigillatur affectus. **I**uxta qd̄ legitur in. viij. **L**āticorū. **P**one me vt signaculū sup cor tuū. **I**am ergo manifestū ē tibi q; aqua expressioris ē designationis et euidentioris similitudinis ad aquam salutarem atq; viuificam quam ignis euidentioris in quam et magis note cōmupitati hominū cui exteriora signa maxime deseruiūt. **E**st etiā fa-

ciliois p̄parationis. **E**t quia iam manifestū ē quia tingi in quocūq; nihil aliud est quā ei assimilari seu simile ei fieri. **M**anifestū etiā ē consequēter tibi quia necesse habemus tingi in igne spirituali et inuisibili hoc ē igni v̄l ignei fieri. **S**imilit⁹ ⁊ in spū id ē spirituales fieri. **S**ic et in deo id ē diū vel diuini fieri. **S**ic et in xp̄o id ē xp̄iani fieri. **S**i quis autē quesierit vtrū sanctificatio ex aqua sit sciendū ē q; nō. **S**ed ex solo deo actore et datore qui inuocat⁹ ad hoc adest et assistit ⁊ opatur intus ad similitudinē et p̄portionē eius qd̄ aqua h̄ opari exterius. **A**t verba ista **B**aptizo te in noīe patris et filij ⁊ spiritus sancti inuocatio sūt beate et gloriose trinitatis et hoc p̄ insinuationē ac si diceret **B**aptizo te in nomine id est nominati inuocans patre ⁊ filio ⁊ spiritu sancto scilicet ad sanctificandū te. **A**lij intellexerūt noīe id ē in virtute patris et filij et spiritus sancti. **Q**ui omnes intellectus boni sunt catholici vt ille intelligatur facere cuius nomine v̄l auctoritate fit vel ex cuius parte fit ac si diceret non mea auctoritate s; virtutē patris et filij et spūs sancti. **E**t si ego mynisteriū adhibeā illud ē quod solū facio. **A**tende autē q; tucius et salubrius est in generali hoc intendere per verba illa et in generali intelligere in verbis illis quod veritas in euangelio intelligi voluit et intendit q; ad inexpressū ⁊ indeterminatū aliquē intellectū descendere. **V**erbis autē nec addendū nec diminuendū ē nec transpositio faciendū ē illorū si tamen per errorem vel per negligentia aliquid tale factū fuit dū tamen sana sit ⁊ pura intentio baptizandi dummodō leue sit et modicū et sentēcia salua de sensu nostro nō auderem⁹ dicere aliquid de eē de plenitudine sanctificationis sic baptizato quoniam autē de hoc et multa ⁊ dicta ⁊ scripta sunt et statuta et hoc p̄ter intentionē p̄positi nostri qui hic stabilire tm̄ sacramēta intendimus ac virtutem eorū ⁊ efficaciam errorefq; impiorū et incredulorū circa ipsa destruere transeuntes ad alia formam baptizandi q̄b ipsi sacerdotibus et a sūmo sacerdote maxime dicimus assumenda et addiscendam. **I**nter nos em̄ ⁊ incredulos nō de forma baptismi sed virtute veritate et efficacia dissensio ē. **A**deam⁹ ergo ad id in quo eramus et dicamus quia virtute benedictionis siue inuocationis diuine sanctificatio fit; vt em̄ ille qui baptizatus in

aqua visibili siue mergit baptizat aqua saluari inuisibili virtus facit benedictionis siue diuine inuocationis ex hoc solo benedictio et habundancia diuine pietatis quod electis suis inuocantibus se ipso est deus ad se ipse et in isto ministerio tanto promptius est atque paratius quanto istud est ad maiorem salutem suscipiendis. **I**dem dicimus in sacramento confirmationis quod inuocatio diuini nominis seu benedictio operatur ipsum robur et confirmatio nem in suscipiente et hoc ex eodem benedictio et habundancia diuine bonitatis sic in sacramento altaris ut verum ac viuificus panis quod de celo descendit adueniat eadem benedictio et ex eodem facit sic et in ostente ut vincula peccatorum disrumpantur et dona gratiarum ei restituantur benedictio sacerdotis talis et absolutio facit sic et in ordinatis ut gratia sanctificationis et sacri ministerii ordo in eos veniat episcopalis manus impositio et benedictio operatur. **S**ic et in coniugatis ut gratia et sanctificatio quod eis postulat eis de donetur ipsa benedictio nuptialis impetrat. **S**ic et ex tremamunctionem recipientibus oratio sacerdotis talis et benedictio remissionem impetrat peccatorum et corporis sanitatem. Et hoc ipsum orationes episcopales et sacerdotales expressae continent. **S**ed et ipse dominus hoc ipsum testatur **Matth. vi.** Et benedicite filiis israel et dicens eis. **B**enedicat tibi dominus et custodiat te. **E**t post pauca inuocabit nomen meum super filios israel et ego benedicam eis.

In uocationes autem iste et benedictiones nomine ecclesie et ex parte totius populi sanctorum sunt et propter hoc audiunt eos clementissimus deus: licet per malos enim ministros offerantur. **Q**uoadmodum enim princeps non uilitate cursoris qui ex parte amicum suorum litteras petitorias ei porrigit. **S**ed petitionem ipsam et petentes meritaque petentium quicquid eum facere deceat potius attendit. **S**ic clementissimus deus non uilitatem aut indignitatem ministrorum ecclesie uel petitiones et vota offerentium et uelut ore ei porrigentium. **S**ed potius ipsam ecclesiam suam et eius merita quicquid magnificencia misericordie sue facere deceat attendit. **E**t sic cur sole visibilis quantuncumque malicia aperientis fenestra etiam si ad furandum uel occidendum hominem eam aperiat non prohibet ab infusione luminis et immissione radiorum nec ipsum lumine prohibet malicia eiusdem quo minus in gredias et domui se infundat sic sole intellegencie malicia quantuncumque ministri ministris

rio suo uiam preparatis lumine gratie sue et quod si aperientis ei fenestra cordis ei quod bene baptizat non prohibet nec lumine gratie quod minus intret auerit. **Q**uoadmodum autem quod sola fenestra cordis deaperit et gratie sue solus ad cor humanum aditum pandit. **I**tem sicut agricole cupiditas et malicia quantuncumque surculum oleastri insertum oliue a comunione vegetationis nutrimenti et pinguedinis non prohibet etiam si ipsa insertio ipsius mortale peccatum fuerit sic plantatum ramusculum malicia plantantis quod minus terre hereat et eidem uitae et incrementum de tribuat. **S**ic et malicia ministrorum nec diuine bonitatis diuicias nec ecclesie comunione ab eis quod oliue ecclesie de oleastro agrestis et inculte uite decisos inserunt nec ab eis quod in terra ecclesie plantant auerit. **O**liua uero uocat ecclesiam ipse deus. **1. Thim. x.** **O**liua uero uere fructifera speciosa uocauit dominus nomen tuum et terram uocauit eandem in **Psalm.** **B**enedixisti domine terram tuam. **Q**uoadmodum de peccatis uel malicia insertis uel plantatis nihil ad oliuam uel terram. **N**on enim agunt nec agere nata sunt in alterutrum eorum et ideo non impediunt illas neque quod deoperatur per eas naturaliter sic peccata ministrorum in ipsis inclusa remanent et non possunt impedire preces ecclesie quod minus deus eas exaudiat neque quod deus operatur per ea siue per ea maxime quando nec ipsa peccata in hoc tendunt uel diriguntur ut ipsam sanctificationem impediunt. **E**t quoadmodum natura oliue non requirit ut bonus et sanctus sit insertor oleastri sed solum opus insertionis et bonitatem quam debet habere in eo quod fertio uidelicet proportionata in fixationem et firmam colligationem et forte cooperationem ne illabatur pluuia in ipsam fissuram insertionis et nullatenus requirit ut ista sint sanctificata uel ex charitate facta. **S**ic neque oliua ecclesie requirit bonitatem sanctitatis in ministris uel cooperationibus eorum sed illa bonitatem insertionis quod est observatio ecclesiastice forme bona est insertio oleastri spiritus alius in oliuam ecclesie si formam habuerit quas obseruari debet ecclesiaz et bene inseritur oliue ut in illa et per illam uiuat ab ipso fonte uiuendo quod secundum formam ecclesie inserit. **E**xpressa autem est similitudo de hoc in edificiis et structuris. **Q**ui enim cedit sculpsit et polius lapidem uel lignum sola cupiditate uel auaricia locas operationes suas et qui ibidem operatur in alio lapide ex sola deuotione ut ponat in structuram alicuius sacri edificii uides aperte quod quantum ad lapides nulla diuersitas. **S**ilicet et cum positi

fuerint eisdem intentionibus licet ipse intentiones
 adeo sint diuersae altera bona sit altera
 mala tamen structura in nullo diuersificat
Idem erit templum quod pauidia artificum
 et cupiditate edificatum et eiusdem pulchritu-
 dinis ac si ex deuotione sola eorundem esset
 edificatum. **I**dem dicimus de agricultura si pla-
 tentur ortus ex sola cupiditate idem pueni-
 et et eiusdem fecunditatis seu feracitatis ac si
 plantaretur ex pietate videlicet ut fructus eius
 in pauperes erogaretur. **A**t opus generati-
 onis cum ex libidine sola fuerit vel ex leno-
 cinitate eundem habet fructum proles quem ha-
 biturum est si ex iusticia fuerit reddendum debi-
 tum vel ex charitate. **E**cclēsia autem tota dei
 edificatio est et dei agricultura sicut dicit
 Aplos. 1. Cor. 3. Quodammodo non est cu-
 randum orto vel agriculture quales sint plan-
 tatores sed in plantando vel rigando vterum
 peritum vel vterum sollicitum. **S**imiliter nec lapidi-
 bus vel lignis vel totius edificationi curan-
 dum est quales sint edificantes nisi in hoc
 quod edificant. **H**oc est vtrum peritum vtrum
 sollicitum sed vtrum sancti sint non refert quoniam
 non ex sanctitate plantant vel rigant cedunt
 vel edificant sed ex officio pericia sollici-
 tudine propter quod quodammodo in eodem
 eiusdem dicit Aplos quod neque qui plantat neque
 qui rigat aliquid in inopando. scilicet intus sed
 solus deus qui vitam et incrementum dat et qui
 lapides viuos intus cedit sculpsit et polit et
 cementum charitatis ut se invicem teneant alligat
 et astringit. **Q**uanta autem sit virtus orationis et
 benedictionis omnia mirabilia ab initio mun-
 di usque ad finem restantur. **A**d orationes et in-
 uocationes sanctorum omnia miracula facta
 sunt. **M**anifestum est ergo orationes et benedi-
 ctiones sanctorum impare nature et ipsam cur-
 sum eius et vim per velle et potuisse adhuc
 posse mutare quorum omnium testimonia sunt fla-
 gellationes egypti diuisio et reclusio maris
 rubri manna deserti ab sompno dathan et
 abylon et exustio ductorum quinquaginta vi-
 rorum incensum offerentium. **P**erinde statio so-
 lis et lune sub iohanne et statio aquarum ior-
 danis et innumerabilia alia quae in nouo et ve-
 teri testamento leguntur. **N**atura ergo subie-
 ctam esse orationibus sanctorum manifestum est
 ex his et deum adeo promptum ad esse votis eo-
 rum ut de natura naturalibus faciat iuxta
 voluntatem ipsorum. **S**i autem in his miracu-
 lis exaudite sunt preces singulorum ubi dei
 minor gloria minor salus hominum quanto for-
 tius necesse est exaudiri preces omnium beatorum

ctiones ergo quae sunt per sanctificationem
 eis qui conuertuntur de nouo quam eis qui re-
 uertuntur de nouo siue per conuersionem ipsi
 qui iam conuersi vel reuersi sunt necesse est
 exaudiri cum et ille ex parte et nomine totius
 ecclesie fiant et incompatibiliter maior sit ei
 gloria iustificatio peccatorum quam etiam suscita-
 tio mortuorum quae inter visibilia miracula
 maximam reputatur. **A**tende autem quia sa-
 cerdotes orationes et benedictiones ex
 parte ecclesie et nomine fiunt. **U**nde non dicit
 orem sed oremus nec exaudiam me sed exau-
 di nos. **I**n omni ergo sacramento et sancti-
 ficatione necesse est fieri quod petit ecclesia
 per procuratorem vel aduocatum sacerdotem
 in cuius ore ipse orationes tamquam verba ip-
 sius ecclesie posite sunt. **I**ntellige autem quod
 diximus necesse est fieri quod petit ecclesia
 nisi per ipsos steterit pro quibus petit quod
 interdum in dignitate sua et rebellionem non
 ecclesie preces quae nunc vacuae esse possunt
 sunt a premio et mercede sed seipsos im-
 pediunt dum eas sibi prodesse non sinunt. **H**ae
 sunt tenebrae hereticorum aliorum infide-
 lium qui vilitatem et indignitatem porigen-
 tis preces considerant dignitatem autem et meri-
 ta ipsius ecclesie gratiamque suam quam habet
 in oculis misericordissimae benignissimae
 meae sponsae suae non attendunt. **Q**uae igitur
 est regina quae per vilissimum cursorem et
 litteras in pelle vilissima scriptas a rege
 sponso suo quaecumque voluerit sibi necesse
 saria regalemque magnificentiam dicenda
 non impetret. **A**mplius quis ex vili-
 literis regine sponse suae vilitatem pellis
 in qua scriptae sunt aut vilitatem portan-
 tis et non potius dignitatem et merita eius
 quae in litteris loquuntur attendat. **Q**ui des
 minister qui totum habet foris ut pellis hoc
 est solum habens foris in se ministerium sa-
 cramentis nihil aliud reputat quam pellis mor-
 ticina habens in ore scriptas preces regine
 ne celum id est ecclesie quam deus et dei
 filius sibi desponsauit et regno celorum do-
 tauit non cursor in litteris loquens ubi rex
 litteras inspicit non faciem cursoris sed spon-
 se eius quodammodo intuetur nec vocem
 ipsius sed sponse vocem in eis audit. **I**n
 manibus carnificum ac crucifixorum placa-
 bilissimam hostiam vniuersi sui respexit et
 in ligno arido crucis propicio ac sereno
 vultu illam intuitus et ad odorem suauis-
 simi que ex ea inestimabilis et immensus
 ad nares modo eius ascendebat odoratus

tus est non attendens cruentas manus car-
nificum non ariditate ligni considerans.
nec fetorem malignitatis quam illuz occi-
debant respiciens. Sic malorum sacerdotum
manus sanguine plenas et ariditate eorum
a deuotione et lachrymis et fetorem spur-
cissime conuersationis eorum quasi non at-
tendens pater misericordiarum hostia uni-
geniti sui quam in altari tam indigne con-
trectant et offerunt merito placatoris sui ac-
placabilitatis tota vultus sui serenitate re-
spicit et suscipit. Sic martyres sanctos non
de manibus sanctorum et innocentium sed de
manibus nephandorum carnificum velut ho-
lococausta medullata in odorem suauitatis
suscipit. Si maculati ipsi carnifices et ma-
culata eorum et intentio et sanguine plene
manus eorum neque ipsos sanctos martyres.
nec oblatione qua de seipsis deo faciebant
polluere vel impedire potuerunt. Quanto
fortius sacratissima eucharistia maculati
sacerdotes et pollutas manus habentes
nec polluere poterunt nec impedire quin
per ipsam obtineat ecclesia quod intendit
Sed quemadmodum ipso sanguine quo san-
cti martyres rutilabant carnifices eorum cruen-
tabant et polluebantur. Sic ipsa sanctitate
eucharistie indigni et in deuoti contracta-
tores occasionaliter polluti et execrabiles
efficiuntur. Si vero ministri officii passio-
nis sue immolationis licet contraria inten-
tione agerent eam tamen a suo effectu et
virtute non prohibuerunt. Sic multo fortius
mali ministri ecclesie sanctificationes qui-
bus indigni se immiscerunt cum eis non con-
tradiciunt neque. Quersus eas contraria in-
tentione nituntur non impediunt nec digne
suscipientes debito fructu aut effectu frau-
dabunt. Sunt enim ecclesia dei ministri.
qui et si peccatores sint cupiunt tamen sacra-
menta percipere suscipientibus. Illi vero domini
eam passionem nulli volebant percipere quin
potius quo minus perciperet conabant im-
pedire. Si hostes ecclesie prohibere pos-
sent quo minus deus exaudiret ecclesiam
in nullo unquam exaudiret ecclesiam exaudita
fuisse. Amplius nulla maior iniquitas
vel iniusticia quam ut per delicto alterius al-
ter vel mali sustineat vel bonum amittat et offi-
cium ut peccatum alterius alterum impediat
Nec iniusticia humana patitur quanto forti-
us iniusticia diuina istud pati non poterit.
Nec suscipiente ergo sacramenta nec eccle-
siam dei in aliquo impedire possunt peccata

malorum ministrorum. **Amp.** Impossibile
est obice cursum fluminis impedire nisi qui
flumine oppositus et in alueo eius positus
fuerit. Qui ergo fluminis gratie que dan-
da neque alueum nisi ipsum cor istius est
isti non habet alium cursum ad cor istius
manifestum est quod obice peccati ubique alibi
positus quam in corde istius fluxum gra-
tie ad cor istius non poterit prohibere per ob-
icem nisi qui fuerit inter ipsum vas et fontem
quia ergo sola propria peccata inter fontem
gratie donum et corda hominum obices sunt
nullatenus autem aliena impossibile ergo est
peccata istorum prohibere impetu fluminis qui
letificat ciuitatem dei a cordibus aliorum. Quo-
nia non per corda ministrorum transiunt influ-
it in corda sacramentandorum sed immedia-
te ex ipso fonte gratiarum descendit in corda
quorum voluerit. Sic et de nube et de tene-
bra qui lumen solare et radios prohibere non
possunt nisi ab eis quos operiunt. Sic cer-
tum est quod nubes et tenebre peccatorum non ope-
riunt nisi corda eorum quorum vel in quibus sunt
Non possunt ergo prohibere lumen gratie
et radios donorum ab alijs peccata ministro-
rum. Arrauerunt ergo et de deo non sense-
runt in bonitate qui peccata ministrorum
malorum imputare voluerunt ecclesie dei. ita
ut preces eius propter eorum peccata non exau-
diant et facies ipsius non suscipiatur et ut a
benefacendo sanctis et innocentibus propter
peccata aliorum malorum diuina largitas res-
trahat manu suam. Si enim aliquis sanctus
et innocens in sacramento baptismi vel alio
quocumque sacramento propter peccatum ministri
non percipit de diuine gratie largitate quod per-
ciperet bono ministro sacramentum eisdem
ministrante perfecto verum est quod diximus. Sed
nos de hoc alibi alia dicemus. Hic autem di-
xisse sufficiat quod perfidionibus et inuocati-
onibus ecclesie operatur diuina virtus et mi-
sericordia in sacramentis et ipsa solennitas
signorum visibilium liber quodammodo est in
quo legitur virtus et gratia que sacramen-
to prestantur sicut ostendimus in vii. illis
que in sacramento baptismi adhibentur
aqua et oleo igne et sale veste insufflatio
sive inspiratione similiter in vii. operationes
aque salutaris inuisibilis ostendimus. Vix
viri vnius gratie merito sint vii iste ope-
rationes omnes quas hic nominauimus et
numerauimus an multorum nunc discute-
re non curamus. Jam ergo declaratum est ex
his que diximus quia necesse est regenera-

ri et renasci et renouari filios ade et baptizari seu tingi in igne et spiritu. Et quia necesse est eis apponi aquas visibile et eos in eam immergi sub inuocatione diuini nominis et virtutis. Et quia benedictio et orationes sanctorum impiosa est super omnem naturam corpalem ex beneplacito et virtute omnipotentis dei. Et quia sanctificatio sine eorum qui conuertuntur sive qui reuertuntur ad ciuitatem dei et populum sanctorum virtute fit et orationum et precum occasione sanctorum et non impeditur gratia sanctificationis malicia ipsorum ministrorum et dedimus aliquas rationes et exempla in hoc et suo loco dabimus alias et alia. Nunc restat nobis declarare quid ipsa sanctificatione baptismali impatur animabus sanctificandis. Virtus sola gratia qua deo accepti et placentes efficiuntur an etiam character et signaculum quod post amissionem gratie illius remanet et quod sit ipsum huiusmodi signaculum et quis fructus vel effectus ipsius et utrum iterari oporteat baptismum in nullo modo sit iterandum.

Primum ergo dicemus quia necesse est aut aliquid relinqui seu remanere post amissionem gratie grati deo facientis in eis quod baptismum sanctificati sunt aut non quia si nihil remanet postea videtur ac si non essent baptisati. Si enim totum quod sacramento baptismi collatum est ita deletur per mortale quodcumque peccatum sic ut omnino inde nullum vestigium remaneat quantum ad baptismum omnino se videtur habere ac si nunquam esset baptisatus et propter hoc rebaptizandus et hoc quidem expedientius et salubrius et incompatibiliter videtur quam penitentiam a gere post lapsum cum baptismus plenam remissionem conferat culpam omnem atque penarum penitentie vero non. Sed iam consenserunt sacri doctores in hoc quod preter gratiam propter totum decorem virtutum et honorem sine quibus deo non placetur impatur character licet non declarauerint nec fecerint scire quid ipse character sit specie et si tamen dicant ipsum esse in genere qualitatum non tamen determinat nobis qualem efficiat animam baptisatam vel ipsum baptisatum. Si dixerint quod non efficit eum nisi baptisatum idem est ac si diceret percussio impunitur character qui facit percussus. Et distinguit similiter percussio percussus a non percussis. sicut baptismus baptisatum a non baptisato sed et hoc dixerunt proprium effectum esse characterem istum sed distinguere baptisatum a non

baptisatis cuius due sunt destructiones. Prima quia non potest dici proprius effectus alicuius quod equaliter est omnium qualitatum actionum et passionum et etiam omnium rerum. Nihil enim est in tota rerum vniuersitate quod habente illud non designet a non habente etiam pes distinguit habentem pedem a non habente oculum et eadem dici vel cogitari potest. Distingui ergo sit ex necessitate sequitur vnaquaque rem per se ipsam. Non oportet ergo ut character ponatur propter hoc solum scilicet ut distinguat cum nulli rei effectus nouus vel operatio inducatur per hoc. Si enim posuerimus characterem alium effectum proprium principales et immediatum nihilominus sequitur et iste. Quia admodum albedo et si proprium habeat effectum albi facere seu diligrare visum nihilominus sequitur eam iste effectus distinguere a nigro distinctione completa et difference maxima que est contrarietate ab inuicem. Manifestum est ergo eos in hoc dupliciter errare. Primum quia ponunt effectum qui consequens est ex necessitate. Deinde quia primum et principalem effectum deglucunt et absorbent. Impossibile enim est qualitatem esse et quod non sit in aliqua specie generis qualitatis et que non habeat denominationem speciale. Distinguere vero vel dissilare ad aliquid est et distinctio relatiua denominationis est. Quia admodum ergo si ponatur cum hoc qualitati accidat et eam sequatur quasi ex casu ita errant qui characterem istum ponunt propter id quod accidit. Secunda destructio est quia si nullus esset non baptisatus frustra esset huiusmodi character. ymo non esset. Non enim distingueret eum non distinguat baptisatos ab inuicem sed posita non baptisatis. Possibile autem fuit ut omnes homines baptisarent non impmeretur autem character ei qui plurimo baptisaretur et si hoc esset et deleterent omnes characteres qui impressi essent baptisatis vel inutiliter essent cum totus et solus eorum fructus vel utilitas esset distinguere. Preterea huiusmodi distinctio quibus sit cum character huiusmodi non appareat etiam hiis qui illo insigniti sunt et illi in se habent et aliis multo minus. Quia ergo nullus hominum per huiusmodi characterem distinguat se vel alium a quocunque non potest dici quod iste sit usus vel effectus huiusmodi characteris ut per hoc inuicem se homines distinguant atque dinoscant. Si dixerit quia ad hoc est ut per hoc baptisatum a non

baptizatis sint distincti et differētes ab invicē. Interrogamus eum quid intelligit quod isti non sint illi vel non sint tales quales illi tales in quibus quantum ad baptismum. In alijs enim non prohibet eos esse similes characteris et hoc suppone et erronee ponit. Idem enim est ac si diceretur quod character iste appositus est huic parvulo ne forte isti essent illi aut tales quales illi tantum ad baptismum. Preterea nonne bonum esset quod similes essent in baptismo si dicitur quod sic ergo malum est dissimulare eos vel distinguere in hoc ergo propter malum ponitur iste character. Si vero dicitur quod malum esset ipso esse similes in baptismo quia ratione malum potius bonum hoc dicit. **A**mplius eque distiguit puatio inter eos puatio in quibus characteris ut ipse character. Si ergo non alius usus vel fructus est huius characteris quam distinctio eque necessaria et utilis est puatio hominum characterum et priorum sacramentorum eque enim distinguuntur et differunt non baptizati a baptizatis pro hoc ipsum quod non sunt baptizati ut baptizati ab illis per hominum characterem differunt. **S**i dixerit in patria erit necessarius character ubi omnia interiora videbuntur et hoc magis erroneum videtur. Quia enim ibi erunt non baptizati qui ab invicem dinoscuntur et distinguuntur et a se et ab alijs absque hominum characterem et non minus quas baptizati superfluit ergo character quantum ad hoc. Preterea ubi omnia clarissime videntur que necessitas erit adiuvari ad melius dinoscendum ab hominum characterem. **A**mplius Sacramenta in via necessaria tantum in patria cessabunt. Ipsi autem characterem hominum baptismi dicant sacramentum baptismi. **S**i autem dicant quod hominum character causa est gratie gratum deo facientis duobus modis errare videntur. Primum quod non potest poni in alio genere causarum quam efficientium. Afficiens autem non videtur posse esse. Si enim efficit ut operetur ipsam gratiam cum omne quodcumque virtus operatur ipsum subiectum in quo est virtus hominum sic omne quod calor operatur operatur ipsum calidum et ita ipsa anima humana operabitur gratiam et iusticiam in seipsa et ita iustificabit et sanctificabit se omne enim quod operatur iusticiam in aliquo vel sanctitatem sanctificat illud si cut quod operatur calorem in aliquo calefacit istud. **A**mplius cum anima impartibilis sit accidet vel secundum idem sit agens et pasciens et influens et recipiens. Cum enim operetur gra-

diam in seipsa certum est quod illa et dat et recipit et simul est iustificans et iustificata. Et quod contraria sunt dare et recipere ergo erunt in ipsa anima secundum diversam et hoc non est possibile cum imptibilis sit. Si autem secundum idem erunt contraria in eodem simul finem idem et hoc iterum impossibile. **A**mplius Omnis operatio pro se et secundum se cuiuscumque virtutis est secundum similitudinem ut calor si operetur pro hoc quod calor calorem operabitur. Si ergo character iste pro se operatur non operabitur nisi sue speciei qualitate et ita non operabitur nisi alium characterem erunt ergo due qualitates eiusdem speciei simul in eodem subiecto secundum et nunquam pervenitur ad operationem gratie. **A**mplius quod virtus aliqua agat in proprium subiectum vel in subiectum simile per illam ut quod albus agat in se per albedinem vel in aliud eque albus per albedinem impossibile est. Nos autem dicimus quod illud quod imputatur in baptismo propter gratiam gratum deo facientem et quod remanet post amissionem ipsius sanctitas quedam est cuius exemplum et figura est sanctitas basilicarum consecratarum et vasorum. Basilica enim consecrata quantumcumque post consecrationem polluat aut per hanc sancta remanet. Alioquin non essent sacrilegii violatores in vasores et pollutores ipsius. Manifestum est autem quia consecratio basilicarum exemplum est et figura consecrationis seu sanctificationis baptismalis. Quare sanctitas sanctitatis sicut enim sanctitas ad sanctificationem sic sanctitas ex ipsa relicta ad sanctitatem relicta ex illa a proportionem et a simili. Si cut enim sanctificatio basilicalis ad suam sanctitatem sic sanctificatio ad sanctificationem sic sanctitas ad sanctitatem. Et propter hoc sicut sanctificatio figura est sanctificationis sic sanctitas sanctitatis. Et propter hoc cum veritas immobilior sit quam figura sic post figuralem sanctificationem et ex illa remanet in basilicis suis sanctitas figuralis sic per veritatem sanctificationis in baptizatis et ex illa veritate remanere necesse est sanctitas. Et hoc est quod dicit **A**plius. 1. ad 4. **A**mplius Dei sanctum est quod estis vos ubi dicit **Augustinus**. De pe sanctis in baptismo dicat. Unde sicut pollutio abominatio quantumcumque execrabilis non aufert a sanctificata basilica sanctitatis figuram. Sic quantumcumque scelerositas aut flagitiositas auferre non poterit a sanctificatis baptismum veritatem sanctitatis remanet ergo sanctus hominum sanctitate quantumcumque peccata

torum abominationibus se polluunt christiani. **A**d propter hoc spirituale sacrilegium in semetipso committit et templum dei violat quicumque mortali peccato se polluit christianus. **A**d hunc attestat apostolus in. vi. prima cor. d. **A**n nescitis quoniam corpora vestra templum sunt spiritus sancti qui habitat in vobis et non estis vestri. **A** iterum si quis templum dei violauerit disperdet illum dominus. cuiusmodi autem sanctitas ista sit et quis eius effectus ex eius figura et signo sanctitatem basilicali apparet quemadmodum enim ex illa sanctitate hoc habet ut arceatur ab ea demones ut minus possint contra frequentantes ipsam sanctos orantes profallentes et sacrificantes in ipsa et hac etiam virtute predicta est ut orantes in ea facilius exaudiantur et gratia etiam deuotionis facilius visitetur et illustretur. **S**ic existit sanctitas baptismali de qua loqui mur debilitatur potestas demonum aduersus ipsos baptisatos incompabiliter enim minus potest contra ipsos quam contra alios. **A**d deinde facilius gratia deuotionis illustratur ad orandum et ad alia bona facienda. facilius etiam gratia propunctionis visitantur et reuertuntur si lapsi fuerint ipsis etiam demonibus magis verendi et formidabiles sunt grauidusque torquentur demones si eos reuerentibus inuaserint aut si forte peccatis polluerint. **Q**uemadmodum de locis sacris et deo dicatis. **A**d propter hoc privilegium immunitatis gaudetibus observatur ut grauius in eorum inuasores et violatores iudicentur. **S**ic sanctitas ista potestate demonum. **A**d hac ergo sanctitas ista. pueniunt et ex ea baptisati de forte sunt et de parte dei appropriati et per sanctitatem ipsam. **A**d hoc est sanctificare domino vel dicare vel appropriare ei dem et in ius et in proprietatem specialem eiusdem aliquid transferre et per hoc statim et suum ipsum baptisatum mundat edificat et exornat repletque donis virtutum et gratiarum nisi per ipsum steterit et sanctitas hoc est signum gratie gratum deo facientis. **Q**uemadmodum anulus regius signum est doni quo quis per eum inuestitur. aut crux posita super fastigium domus quod religiosum vel religiosorum sit. **A**d quemadmodum ad sigillum regium thesaurisari seu dispensator eiusdem regni dat dona regalia illud portat ubi vixit et non furtiuum illud esse cognouerit. **S**ic dispensator charismatum id est donorum et gratiarum spiritus sanctus qui distribuit singulis prout vult. sic legitur in. iij. ad cor. et spirat ubi

vult. sic legitur. **J**oh. iij. eiusdem quod vixit et non furtiuum sigillum vel character baptismalis sanctificationis portantes videntur dona regis regum sanctis plenam remissionem peccatorum cui parum atque penarum et data optima dona quod perfecta omnium virtutum sine quibus non est salus largitur. **F**urtiuum autem sigillum vel characterem homini habent vel deferunt quod spiritus christi ecclesia scilicet catholica ab hereticis se baptizari faciunt. **F**urtiuum autem sigillum merito dicimus quod contra voluntatem eius cuius est impressum est. **C**ontra voluntatem autem intelligimus siue eo non sciente siue prohibente. **P**rohibiti autem sunt heretici sacramenta divina tractare vel ministrare quia ab ecclesia catholica dei et auctoritate excommunicati sunt et prohibiti ab hijs. **N**on autem habent verum characterem hunc vel deferunt qui non iuxta formam in euangelio prescriptam et auctore deo statuta atque firmata baptizantur. **Q**uoniam quidem est tamen defectio et ideo baptismi sancti sunt tanquam non vero baptisati. **C**ausa autem efficiens gratie homini sanctitatis nullum modo est. **N**ec aliquid aliud nisi deus. **S**ed est habitus et diuinus ad gratiam obtinendam et conseruandam ex causis quod diximus. **A**d hec etiam causa propter quam non debet nec etiam potest iterari baptismus. **S**i enim iteraretur impmeret de novo character eiusdem speciei aut non impmeretur. **S**i non impmeretur non relinqueret ergo homini sanctitas in ipso. **Q**uemadmodum enim non est sanctificatio basilice que basilicam sanctitatem non relinquit sic non est sanctificatio baptismalis que congruenter sibi sanctitatem non relinquit si impmeretur accideret duas eiusdem speciei formas esse in eodem scilicet idem. **S**emel ergo baptismo sanctificato impossibile est de novo sanctificari sanctificatione baptismali. **N**on enim potest impmeri character baptismalis sanctificationis homini iteratione. **S**i autem non impmeritur non est sanctificatio baptismalis. **A**mp autem et contumelia fieret non tam sacramentum quod ei cuius est ipse baptismus sacramentum. **I**psa enim unitate propter quam dicitur vnus baptismus in. iij. ad cor. figurat ipsam unitatem mortis christi que redemptioni totius mundi sufficit quam mortem nullo modo iterari opus est quantumque incrementum et multiplicentur peccata mundi. **A**d propter hoc quod figura et veritas concordare debent sic vna mors domini saluatoris ita sit et vnus baptismus. **N**ec est obiectio de sacramento altaris

quia ipm nō ē illo mō sacramētū domini
ce passiōis et figura sed rememoratio. Si
quis aut querat cum virtus irascibilis fir-
metur et muniatur sacramento proprio et
speciali videlicet sacramento cōfirmatiōis
et vñs p̄cupiscibilis duobz sacramētis. vñz
sacramento altari et sacramento mīramōi vñz
supra diximz. cur nō sūt et vñtū ratiōabili
p̄fisi ē quo armet et muniat. Rēspōsio
q̄ sufficere debēt ei et possunt doctrina et
miracula quibus et si alie vires adiunēt.
nō p̄modicū illa tamē illumināda eru-
diēda et in fide roborāda specialiter fuit.
Signa em̄ data sunt infidelibz vt noua p̄-
dicantibus crederet quos noua facere vide-
rent. Si quis querat postq̄ tāta erat vñ-
litas et necessitas huius sacramēti. videlz
baptismi cur tā diu dilatū ē. videlicet vsq̄
ad fines seculorū ad sextā mōi etatē. Rēspō-
sio em̄ verisile est deū omīno neglexisse salutē
generis humani tot milibz annorū negle-
xit autē si alias generi humano nō puidit
In quo licet sufficēter responderi possit di-
uine voluntatis nullā penitus eē causam
cū ipa causa sit oim et cōsilioz atq̄ iudici-
orū dei nō eē inuestigatiōe atq̄ alligatā
eē omīno omīpotētia virtuti sue sacramē-
ti qua libere p̄būplacito volūtatē sancti-
ficat et iustificat simplr semp quos vult et
quō vult nec vnq̄ defuisse grāciā sanctifi-
cationis antiquis t̄pibz. sicut euidenter
appet ex p̄batissime fidei hystoria scriptu-
rarūq̄ testimōiis in quibus sacrificia et
iustificatiōes multiplices iporū leguntur
sicut legif de Abel Melchisedech et Job
qui sanctificauit filios suos ne forte in cō-
uiuiis de quibus vidē agitur aliquo mō
se maculassent ex quibus et alie iustifica-
tiōes fuisse merito intelligūtur. Rēdeo
tamen quia quēdam mōdū in vno singula-
ri homine multū tēp̄is etatis sue detur
vt multoq̄ labore et industria indiget p̄-
parari ad sublimia sapiēcie ad p̄fectiōē
vñtū suscipiēda. Sic et cōitas hoīm mul-
ta eruditōe p̄parari opus habuit multis
q̄ generibus operū exerceri anteq̄ p̄fuit
da fidei et sacramentorū anteq̄ p̄fectionē
euangelice sanctitatis esset apta suscipere et
hoc nō solum in tota cōmunitate huma-
ni generis sed in qualibet congregatiōe
et ciuitate si eam aggressi fuerimus saluta-
ribus eruditiōibus et sacris exercitatiōi-
bus ad p̄fectionē sanctitatis pducere eos
de labores et difficultates expectatiōes

q̄ operū t̄p̄is puentusq̄ et incrementa in
ea experiretur quasi in vñus paruuli eru-
ditiōe atq̄ puectione donec ad virile ro-
bur et senilem maturitatē ptingat. et non
aliter consulendū esse toti cōmunitati de
p̄fectu suo et p̄fectiōe quā vñi puulo et in
vna cōmunitate hominū ad similitudinē et
p̄portionē vñus cuiusq̄ hominis quasi q̄
dam sex etates puentū et incrementorū
atq̄ defectū est euidenter repire. quē ad
modū tytus liuinus pp̄lo romano h̄mōi
etates nō solū congruēter sed elegāter as-
signat. Rē ergo querit cur ad sacramētū
baptismi fines seculorū et senectus mundi
expectata est. Idē ē ac si quereret cur sub
limibus sapiēcie et p̄fectioni virtutū expe-
ctat matura etas vñz iuuetus aut senect-
et non potius infācia aut puricia tradā-
tur. Manifestū ē igr q̄ nouissima mundi
etas siue senectus sola apta fuit et cōgru-
ens euāgelicis sacramētis. Alia em̄ etas
mundi ea suscipe omīno apta nō fuit cūz
susceptio eorū. de qua hic agimus fides
eorū sit atq̄ crudelitas. Non em̄ negamz
quin omī t̄p̄e viri sapiētes et sancti fuerint
sacramētorū istorū altitudinē ydonei susci-
pere vel etia cape sed cōmunitas hominū
nō ante maturitatē suā et senectutē ad hec
ydonea fuit que etiā cum ei tradita sunt et
indicta. tanta magnificētia et mirificen-
tia miraculorū adiuta ē qua totū mūdū vbi
q̄ terrarū velut fulgurās chozuscāt totali-
ter illa hoc ē fm se totā suscipe vel capere
nō potuit licet p̄ maiori sui p̄te ea suscepe-
rit. In quo euidenter appet quāta sit virtus
fidei qua p̄ aquā siue in aqua sub inuoca-
tiōe beate et gloriose trinitatis q̄ sancti-
ficare se credit. Apparet inq̄ ex hoc q̄ tan-
ta difficultate tam longa expectatiōe taz
multiplicibus operū exercitatiōibz tantis
miraculorū adiuuamētis factorū tātis do-
cumentis et exēplis vix tandē ad eā ptinge-
re cōmunitas hominū potuit. Deinde q̄n-
ta pugna et virtuositate teneamur cōtra
suggeritiōes spūs blasphemie cōtra ob-
murmurationes pp̄rii sensus p̄tra dispu-
tatiōes phylozophorū p̄ iacula heretico-
rū cōtra opiniōes et irrsiones vulgarū
hominū cōtra blasphemias iudeorū soli
pene nō uerūt q̄ hoc vel in seip̄is passi sūt
vel a paciētibus didicerūt et cūz fides pia
veridica et salutaris in omibz intellectu
excedat in sacramētis tamē illū nimia sua
opp̄ssione captiuat et in quibusdā eorū

pene absorbet. et etiam sensus exteriores euacuat sicut in sacramento altaris. Appet ergo euidenter q̄ illa sola etas mūdi siue generis humani sola congrua et apta fuit huic tante p̄fectionis et sublimitatis v̄tutis que plurimū eruditionibus et alijs exercitationibus adiuta et p̄fecta se p̄parauerat et hoc indubitāter erat senectus et facillimū fuit ab initio et deinceps hominib⁹ credere se muneribus et hostijs iustificari et sanctificari. iramq; dei placari et hoc p̄ similitudinē scilicet talia videre cōsuenerat et experiri apud homines. Reges enim et p̄ncipes et om̄ino maiores suos cōsuenerat placare muneribus et p̄pter hoc facile inducti sunt vt talia regi regū deo exhiberent et p̄ hoc etū placari sibi sperarēt. Nec erat virtuosum. nec magna laude dignū sic credere vt ipsa cōsuetudinis experientia sua debeat. ymo puerilis infirmitatis erat. Nullus enim erat adeo eruditus cui non esset facile sic sentire. longe autem est ab ista puerili paruitate sublimitas fidei sacramentoz. Si quis autē querat cur ergo baptisānt p̄uuli qui om̄ino incapaces sunt h̄mōi fidei et q̄re de fide interrogant quos certum ē in illa etate om̄ino credere non posse. Deinde quare respondet patri nūc credo. Si enī nomine suo dicit hoc dicit quidem. Sed nō respondet cuz de credulitate eius nō fiat interrogatio. Si autē nomine paruuli et mentiri videtur cum p̄uul⁹ nō credat et sup̄uacū ē dicere hoc p̄ illo cum ille ratū hoc non habeat. In q̄ dicimus q̄ quēadmodum p̄uulo non credenti et om̄ino nescienti p̄stantur multa beneficia mynisterio parentū sicut cibus et potus et vestitus et cetera q̄ educationis sunt aut nutrire nec impedit in aliq̄ aut repellit ista beneficia illius ignorantia vel incredulitas. Nō enī p̄pter hoc min⁹ inuoluitur pannis aut lauatur aut soporatur q̄ ignorat ista sibi fieri. Sicut medicamēta nihilominus ei adhibent et sanitas acquiritur l̄ sibi nesciat illa adhiberi sic et si oratione parentū absq; medicamētis diuinitus ei sanitas tribuat si vnq; ignorantia eius aut deuotionē parentū impedit aut bonitatē diuinā manifestū ē q̄ nō. Quia ergo parētes sunt sp̄uales ipi sancti et v̄e mater sp̄ualis ē ipsa ecclesia sanctorū om̄iū illoz qui mynisterio illoz siue ipius ecclesie sp̄itualiter generatur siue regenerat nō obstat v̄llo mō nec impedire poterit igno-

rancia paruulorū quo minus orationib⁹ huiusmodi parentū et matris dei bonitas largietur eisdē et sp̄ualis sanitatis gratia. et alia dona quibus ipos ad vitā sp̄itualem obtinendā indigere cognoscit. Si enim mynisterio parentū carnaliū et interdum meritis et p̄ciibus largitur dei bonitas filiis carnalibus vitā et sanitatē corpalem et alia sp̄alia bonagibus interdū ipas impugnat quātomagis meritis et p̄ciibus paritum sp̄itualium dabit filiis sp̄ualibus dona quibus ipi digne et laudabiliter seruatur et hoc hacten⁹ dicim⁹ vt appareat ignorantia p̄uuloz merita et oratione sc̄e matris ecclesie in quo minus impetrēt et diuine bonitatis largitatē quo minus sanctitatē baptismalē tribuat impedire nullatenus posse. De hoc autem q̄ querit cur interrogetur p̄uulus de fide cum sciatur om̄ino nō credere et respōdere nō posse. Idē est ac si quereretur de pupillo cur cōuenit in iudicio cū non intelligat quid ab eo petatur nec sciat petitioni nullatenus rēdere. In quo manifestū ē q̄ tutor debet eundē defendere et p̄ ipso rēdere ac totā causā nō mine illius agere sicut ergo negat aut cōcedit nōte pupilli ipso penitus aut non intelligente aut ignorante et p̄dest pupillo q̄ vtilit p̄ eo tutor egerit et eo penitus ignorante aut etiā cōtra dicente rebellante facit et conditionē eius meliōrē in causa quam pro ipso agit. Sic et multo incompabiliter fortius in causa animarū q̄ fieri per tutores sp̄uales siue confitēdo siue negando p̄desse debebit ad lucrū sp̄uale eisdē. Amplius. si leges humane et institutio huana prouidit pupillis carnalib⁹ tutores et alios adiutores ad acquisitionē p̄seruationē et multitudinē multiplicationē sp̄ualit̄ et caducorū quanto fortius iusticia et lex diuina pupillos sp̄uales absq; h̄mōi adiutorū sp̄itualium p̄uisione nō derelinquit p̄pter bonorū sp̄ualit̄ et eternoz acquisitionē p̄seruationē et multiplicationē. P̄ter ergo patrini respondet credo cōfessio siue p̄fessio fidei ē q̄ fit nomine paruuli et obligat eū ad obseruationē fidei q̄ obligatio nō ē nisi melioratio siue cōditionis. Et dicim⁹ q̄ p̄uul⁹ credit per patrimum et patrinus credit ei. id est ad opus et commodum eius. Quem admodum pupillus respondet per tutores. Sicut autem in iudicio post confessionem tutoris fertur sententia pro pupillo ita post p̄fessionem fidei per immersionē

baptismale conferet et gracia baptismalis parvulo. **A**d quemadmodum supra diximus non aliter in ciuitate vi ciuis eius efficiat aliquis admitteretur nisi ciuem se velle fieri aut pſeatur. **S**ic in ciuitatem sanctorum in gracia baptismalem non aliter quis admittit nisi fide q̄ ciuitatē quitas factorum est ore suo vel alieno fuerit ante confessus siue pſessus. **S**i quis autem paruos sanctificatione baptismali nullo modo indigere dixerit hic non solum de multitudine errorum est qui intelligibilia nō intelligunt. sed etiam de multitudine insensatorum et insensibilium qui sensibilia non sentiunt dum innatum sibi ardorem amoris ad vilia et infima carnalium et caducorum conuertit. **I**nnatum ergo sibi gelidium ab amore nobilium scilicet sublimium spirituum et eternorum non sentit. **D**einde supſionem et immersionem et captiuationem nobilium virū suarum id est intellectus et voluntatis in corpore et corporibus difficultatem erectionis et liberationis earundem ipso earum stupore vel potius mortificationem sentire nō preualet. **D**einde errorem virtutis appetitus atq; pueritatem ipsamq; brutalitatem finem quo totum viuit nec videt nec aduertit. nec etiā attendit. **N**on enim asina solum mō viuit stoliditate. sed et equina impetuositate et lupina rapacitate. et ita d̄ alijs ex quo apper densitas tenebrarū origina lis corruptionis et ex omnium immundorum vicijs animalium quodāmodo composita et compacta horrida monstruositas. **N**ec intus vicijs innumerabilibus mordens. rodens pungens et discerpens se sentire finit nec exterius innumerabiles facies animalium coram ponens et ostendēs videtur se pmitit nec tot vocibus sibilis et sonis circumquaq; strepens atq; tumultuans quod diri se parit ab alijs qui adhuc in soluti sunt circudati et immerſi. **M**ens enim humana gracia sanctificationis nō dūz adepta nihil aliud ē nisi cadaver siue mortuū monstruositatem quā diximus ebulliens eiusq; monstruositatis morsus corrosiones punctiones et dilacerationes in se ipsa intus paciens et foris in alios similia cum pulsatur et puocatur agens. **S**imiliter et vocibus omnium hūmōi animalium horribiliter strepens. **P**arvuli ergo ppter originalem corruptionem indigent sanctifi

catione baptismalei licet erronei causam non intelligant et insensati non sentiant. et quoniam baptismali sanctificatione electi expugnato dyabolo ab eisq; electo et de tracto deo acgrunt dignū et iustū ē vt quē admodū arcis et munitioni capte signū siue in signum regis capientis superimponitur signum regis regum quod est salutifer ac viuifice crucis in signum eis imponatur. **H**inc est q̄ baptisandis primū in fronte signum saluatoris hoc est signū crucis imprimitur. scilicet capionis atq; expugnationis et victorie. **Q**uod manifestum est fieri similiter expugnationibus urbium caſtrozum et munitionum. **E**t qui hospitantur in domibus in quibus hospitaturi sunt superimponunt insignia suauit hī qui de comitatu eorum sunt agnoscat quo eis declinandum sit et alii illuc intrare non presumant. **S**ic rex celorum in eo qui baptizandus ē hospitaturus insignio armorum suorum et vexillo glorioſi sui triumphi super quo dyabolum et eius exercitus debellauit designari vult id ad quod declaraturus est hospiciū. **Q**uod autē in sanctificatis habiter manifestum est ex scripture sacre testimonijs. **I**nerernum dicit **P**salmista. **A**stutabunt et habitabis in eis. **E**t **A**postolus in .iiij. p̄me ad **C**orinth. **R**escitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis. **E**t in .vi. eiusdē. **R**escitis q̄ mēbra vestra templū sūt spūs sancti qui in vobis ē. **E**t itē. **S**anctificatē portate dei i corpore v̄ro. **E**t q̄ replū dei ipsa baptismali sanctificatione vnusquisq; electus efficiat merito idē signū in ipsa sanctificatione eidē superponit. **E**t q̄ ortus dñi ortus voluptatis et p̄dysus deliciarū ea dē significatione q̄ prius erat desertum et solitudo infernalis efficitur merito in eo signum crucis quod ē velut formido et expauentaculū volucrum et bestiarum infernalium in eo erigitur et quia sit per eandem sanctificationem ciuitas iusticie et regnū directionis merito in ea patibulū quod est crux ad deterrendos latrones et raptōres ceterosq; malefactores in ea eleuat. **E**t qui iter sancte peregrinationis qua mare huius mūdi transitur et templum dei visitatur et in supnaz hierusalem iter egreditur merito primum cruce signatur. deinde omnis domus dei cruce super imposita domus dei esse v̄re ligiosa designatur. **M**erito ergo baptizandus signo crucis super impedito primum

domus dei et domus religionis esse ostendit cui propter hoc solum sed et domus dei et domus religionis sit baptismalis sanctificatio adhibetur. Et quoniam nihil salubrius in memoria potest habere electus quilibet quam quid ex seipso meruerit et quid ei misericordia redemptoris retribuerit scilicet ut cum patibulo infernali adiudicatur esse quanta apud deum fuerit quod omnia vno signo crucis aperte signantur. Veniens enim ad gratiam baptismalis sanctificationis quid afferat et quid propter suum sit ipso signo crucis quod ei primo impositum si capax est agnoscat videlicet quod solum meritum patibuli secum affert. Et quia amore eius vite eius et propter rex celorum illud protulit istorum omnium velut memoriale signum crucis fronti eius primum ponit foris liquidum impressionis est et magne preparationis ad gratiam baptismalem. Nouissime vero ut agnouerit esse professionem suam scilicet crucifixum et crucifixi fide ac lege et hac professionem non tamque opprobrium aut contumeliam in infimo abscondat sed eam in manifesto velut honoris summum et gloriam habeat. Et ista in fronte notatur quam sedere esse pudoris multi dixerunt quod de prius nudis et apparentibus prima est sic et quod de electis primum apparere seu rebellari debet sine oris professione sue operum professione hoc est quod christiani sunt. Primum enim et maxime in operibus electorum apparere et reuelari debet quod christiani sunt. De his quod signum istud ymo tot christianitatis insignia aut omnino deiicientes concutauerint in dei contumeliam ita ut iam in eis nec ab ipsis nec ab alijs videri valeat in sublimi eorum aut abolerunt penitus nullum eius in se vestigium relinquentes. hi sunt qui in nullo christianos se exhibent de his qui falso et mendaciter ista signa deferunt qui ei in modico et in infimo sui christiani sunt hoc est sola oris confessione vel ipsius crucis sola signatio quam via pingere consueverint vel quacunque ex minimis obfuatione. sicut est aspidio aque benedictae vel aliquid huiusmodi leue et in infimo et non alto signum crucis deferunt et tamen velut fimbrijs appensam habent et non in sublimi erecta abolerunt eam penitus nullum eius vestigium relinquentes qui nec in minimis eam habent qui nec etiam in signo eius se mununt vel circa se pingunt tamen mendaciter eam deferunt quibus nullum est propositum pagane pergrinationis quam diximus quibus nullam memoriam eorum que diximus ingerit sed quibus nec infernale patibulum ad quod velatis oculis ducuntur nec officii passionis beneficium re-

memorat. Sicut et qui nullam iusticiam de maleficiis qui in terra eorum habitant faciunt quod latrones vitiorum et peccatorum in seipso non iustificat. Et generaliter quicunque patibulum corruptorum infernalium et volutabrum porcorum spiritualium id est demonum et phana dyabolica et delubra per quoscunque vitiorum aut peccatorum immundicia se fecerunt alii fecerunt. Non solum autem ridiculosum est in arce dyabolica dei super erectum verillum et in patibulo dyabolico ymo in docta immundicie suppositum crucis verillum sed etiam deo contumeliosum. Quid aliud est signum crucis in hominibus peccatis expositis et deditis quam in prostibus spiritualibus et deiacis. Attende autem quod signum crucis primum in fronte et deinde in pectore ponitur baptizando ut ostendat se quod in fronte pretendit foris in pectore habere siue in corde vel ut ista duo simul innuuntur eadem hoc christi fide et legem non solum exteriori professione seruare debere sed etiam corde vel quia crux christi et iudeis scandalum erat et gentibus stulticia et ideo in fronte ut gloria et in pectore ut sapientia vera pingitur christianis. Siquidem pectus sapientie sedes dicitur. Et frons glorie dicitur. Quae admodum pudoris et ignominie. Quia autem tercio in fronte ponitur baptizandis hoc fit ad signaculum et custodiam sicut expresserunt orationes cathedra. Quae admodum signari solent ad custodiam ire et thesauri ne quis audeat violare. Et ista est vna ex causis propter quas imponitur signum crucis baptizandis ante unctionem. Quia autem signum crucis de oleo unctionis ad cathedram minos in pectore ante et inter scapulas retro baptizando pingitur multiplicis significationis causa efficitur. Primum ut per gratiam baptismalem et ab anterioribus culpatis et a posterioribus penarum sanandis se agnoscat baptizandus. Culpe enim ante sunt sine anteriores et pene post siue posteriores. Quod diuine iusticie diuine et etiam nature quod culpe cause sunt penarum. Secundo quia et in anterioribus gratuitorum et in posterioribus naturalium lest per gratiam baptismalem in vtrisque sanatur. Naturalia ei poena sunt gratuita ut fundamentum susceptibile illorum. Tercio quod cathedra instructio est et preparatio ad baptismum merito ista duplex unctio duplicem gratiam prouenientem et preparationem significat ad baptismum si et impius est nullatenus ymo pius et christianissimus est credere quod sub ista duplici unctione visibili ista invisibilis gratie unctio prestat.

Gracia autem pparans siue pueniens est
que eousq; agiuuat hominem vt ad gra-
ciam baptismalem conetur ex qua gracia
et peccata confitentur adulti baptizandi
doctrina fidei sanctoruq; morum non so-
lum audiunt exterius sed etiam assensum
cordis et acquiescentiam suscipiunt interi-
us. Hac ergo gracia pectus sanatur intus
et adiuuatur et vt fide suscipiat et vt spem
de gracia a baptismali obtinenda et vt ve-
nia peccatoru p idem sacramentu papien-
da concipiat. fides em et spes tam gracie
q; venie p sacramentu baptismi obinen-
darū pparatorie sunt ad sanctificationez
baptismale et totū hoc significat vinctio o-
pectore. Vinctio vō inter scapulas signifi-
cat sanationem virtutis corporalis et p illaz
efficaz q ipm corp ad portandū iugū dñi
et obediendū ipm in hys que dei sunt cor-
pus expeditus sit atq; liberius. Et hoc ex
pīs orationibus quib; oleum hmoi san-
ctificatur aut benedicitur expresse haberi
potest. Vt utiq; autē vinctio in modum et
formā crucis fit vt per crucem redemptorē
sue per crucifixū. hec omnia bona obtine-
ri cognoscant post immersionē autem us-
aqua et elevationem ex aqua de chrismo
te in vertice eius signū infixe crucis pingit.
Qua vinctio regem et sacerdotem se eē
factum agnoscat. Regem scilicet nō soluz
regni eterni heredem sed et regem virtute
preditū vt se regaliter regat et gerat et in se
ipso et de ipso iudicium et iusticiā faciat vici-
aq; et peccatā tanq; latrones et raptorez
ceterosq; maleficos spirituales viuere nō
sinat. Sacerdotē autē qui p se et alijs nō
solū laudes et orationes deo iugiter offe-
rat sed etiā ppriū corporis hostiā viuētem
sacris exercitationibus ymolet et immacu-
latorū opoz sacrificiū in altari fidei viuifi-
ce charitatis igne semp incendat. Fit autē
vinctio ista in vertice ppter eminentiā viri-
usq; bonoz istius. q; aut tres cruces ori-
de. primū et deinde tres cū vinctioe fuit
vel ppter pteritas in xpo passiones et po-
steriores glorias. sicut legitur. i. pet. i. Cru-
ces em sunt signa passionū et instrumēta
vinctioes vero gloriā. q; omīs gloria re-
gni et sacerdotii vinctioe pstabatur anti-
quitus et adhuc prestat. Vel quia omīs
cruces hoc ē omnes passiones aride erāt:
et a fructu et consolatione anteq; xpi gra-
cia eis admitteretur. Vel quia xps crucifi-
xus velut alabastrū omnium vngentorum

spūalium ipso tpe sue passionis et mortis
quali quadā sui fractione crucem pfudit
oim genera tormentoz etiā electis suis ve-
lut oleo consolationis et exultationis con-
didit. Conficiē autē ex oleo oliuari et bal-
samo chrisma ppter duplicē honorē quē
diximus regiū videlicet et sacerdotalem et
in oleo regia dignitas quā maxime deco-
rat et ornat et clemencia seu pietas aqua
et oleum nomen habet. Oleos nāq; gre-
ce miscōia latine interpretatur. In balsa-
mo vō ppter peminenciā ad alios liquo-
res ppter odoris flagrantia sacerdotalis
dignitas figuratur. Siquidē odor sancte
denotionis et bone opinionis sup omnia
illustrat sacerdotale dignitatem.

Est hec loquimur de sacramēto
confirmationis de quo iam pate-
fecim; in eis q pceperunt q ipm
ordinē sequitur sacramentu baptismi vbi
etiā declarauimus p parte necessitatem q
stabilitur ei; esse et de vtilitate eius et effi-
cacia aliqua adiecimus. Nunc autē dice-
mus in primis que intēio confirmatiōis
dicitur comparatione iuris. Quemadmo-
dum dicitur confirmari hereditas vltius
aliud quodcunq;. Et solet hmoi cōfirma-
tio vel lris vel verbis principis fieri sic dic-
papa vel alius prelatus electionē de tali
factam auctoritate tali confirmamus. Et
scdm hunc modū congruit intelligi cōfir-
mationem. put hic intendimus. ius enim
celestis hereditatis ad quod diuina voca-
tione baptismali sanctificatione assumptus
ē baptisatus ei sacramento pfirmationis
cōfirmat et roborat ita vt illud firmū et
imobili; possideat. Tu autē nosti q nulla
ē ipso iure cōfirmatio iuris quod nō habe-
tur et ppter hoc q iuri isti renūciauerūt vi-
delicet qui arrā gracie baptismali sanctifi-
catione pcepte a seipis reticere. Qui vinctio-
nē q in reges et sacerdotes cōsecrati sunt
a seipis abolerūt et abrafarūt q signaculū
sanctitāt qd ē ppe impūio spūsancti. sic
legit ad aphef. ii. Nolite tristare spūritū
sanctū q signati estis in die redēptionis q
inquā hoc signaculū pūciūt qd ē signum
spūsancti. sic legit. ij. cor. ij. ziii. Et ipso ce-
lesti hereditati renūciauit. Amp. Qui si-
gillū siue characterē baptismalē satisficit
cui veritate tenet ius hereditatis eterne.
pculdubio nolle se oñdū et ipso facto nul-
lū se ius hēre i hereditate celesti. quemadmo-
dū sigs sigillū regiū supdonatione castri

ut rei alteri sibi facta et illud significaret
 eo ipso donationi per illud sibi facte renūci-
 aret et illam inutilem et irritam sibi redde-
 ret. Sic et isti donationem celestis heredi-
 tatis in baptismo sibi factam omnino euacuāt
 dum sigillū baptismale siue characterem
 falsificat quod est dum veritatē sanctitatis
 in qua ipse designat et que ipsi subesse de-
 bet cuiuslibetque peccata mortalis execratio-
 ne subtrahunt et dilunt. **P**rimo ergo ho-
 minibus nec celestis hereditas, nec ius in
 illa confirmari potest sicut iam diximus et
 propter hoc primum exhortandi recuperare ius
 istud et procurare ut eis restituatur. **Q**uod totū
 facit interna penitudo et seruēs ac firmus
 propositū emendationis ad consiliū ecclē.
Iuxta ergo intentionē istā si temporalium
 hereditatū et donorum tantopere petitur que-
 ritur et procuratur confirmatio quāto fortius et
 querēda et petenda est celestis eternę he-
 reditatis. **H**onorūque spiritualium roboratio
Iuxta hunc modum videtur illud dictū in
 libro Regū. **C**onfirmatus est in regno salo-
 mon ut scilicet illud firmiter possideret, et
 hic vel diminutis vel debilitatis hostibus
 vel cōsensione populi in hoc ipsum magis
 pacata magisque cōfirmata. **S**ic et isto sa-
 cramento debilitantur et diminuitur hostes
 ut sequentibus ostendamus. **E**t ista cele-
 stis hereditas nobis adhereret insepara-
 biliter. **S**ic et cōfirmato episcopo quasi di-
 minutis et debilitatis hostibus id est cōtra-
 dictoribus episcopatus adheret inseparabi-
 liter. **T**ertium est quod cōtradictio se opponē-
 tium post confirmationē debiliore est et ut fre-
 quētius numero minor. **P**rimo et cōfirma-
 tio sanctitatis iuxta aliam intentionem qua-
 lis est aras murorum et propugnaculorum. **I**n
 autē nostri quod tempore belli ecclē cōsueuerūt
 castellari et supedificatis turribus aut pro-
 pugnaculis infortiari. **S**i bellū tempora-
 le seu materiale pugnandis seu defenden-
 dis temporalibus ad hoc nos inducit ut templū
 materialia castra faciamus et arces quā-
 to fortius bellū spirituale incomparabiliter peri-
 culosius ecclē spirituales in castellari cor-
 get et templa exaltari et muniri in arces.
Non enim aliud est rite baptisatus nisi templū
 siue ecclē dei eidē baptismali sanctifica-
 tione cōsecrata. **R**ite autē cōfirmatus non
 aliud est recte instructus ac bene iudicatus
 nisi ecclē castellata et templū in arcē ex-
 altatum et muris cui supedificata sunt pro-
 pugnacula sicut legitur **1** Cor. vii. **S**i mu-

rus est edificem super eum propugnacula argen-
 tea. **A**diuuat autē in ista cōpatione seu si-
 militudine non tamen ex similitudine et propor-
 tione sed etiā a maiori. **I**ncastellatio enim ista spi-
 ritualis non solum non detrahbat sanctitati seu
 diminuit eam sed auget et roborat. **S**i autē
 queris a nobis que sit exaltatio ista in ar-
 cem. **R**espondemus quia ista magnificentia
 et altitudo cordis quibus christiani nominis
 et professionis opprobria ac inimicicias ve-
 lut ex alto despiciens confirmatis sanctis
 indignationibus et aspirantibus propter
 nihil ei abiit quasi ab arce. **T**ercio modo di-
 citur robur armorum quādamodum in sacra-
 mento confirmationis ad robur spiritus
 sanctus siue gratia eius dare non in cōue-
 nienter accipitur. **Q**uod si tempore sue conse-
 crationis coronatur rex quis dubitat quod
 galeandus sit tempore belli. **S**icut enim rex
 gem decet in ipsa consecratione et tempore
 pacis suscipere vel gestare coronam ad
 gloriam et decorem sic necesse habet tem-
 pore pugnationis et belli suscipere seu ge-
 stare galeam ad victoriam et defensionē.
 et quidem videre valentibus nihil aliud est
 rite baptisatus quam rex in vncione siue
 consecratione coronatus, nihil aliud rite
 confirmatus quam rex ad prelium galea-
 tus. **E**t propter hoc vtriusque sacramenti signacu-
 lum imprimitur in capite. **S**ed sacramen-
 tum regii ac sacerdotalis honoris propter
 eminencie sue altitudinem in vertice. **S**a-
 cramentum confirmationis propter bellice
 strenuitatis audaciam signatur in fron-
 te. **P**rima enim et maxima pericula bellū
 tibus imminet in fronte, sicut enim legi-
 tur **1** Ro. di. xxi. **N**on facies cornuta ap-
 paruisse ex consorcio sermonis dei. **S**ic ex
 virtute sacramenti istius non virtutis cor-
 nua fronti interiori confirmatis inseruntur
 quibus erumpent et ventilent inimicicias
 et opprobria christiane professionis. **D**e quibus
 illud videtur dictum **1** psal. **E**xaltabunt cor-
 nua iusti nec multum curam an cornua
 an cornu dicamus in ista parte. **N**on enim
 solummodo pulchre siue eleganter dicitur
 vnicornis effectus qui sacramentum confir-
 mationis cuius signaculum in fronte exte-
 riori de christi ac pingitur cornu spiritua-
 le tanquam rhinocerotis fronti eius interiori
 inferatur siquidem animal illi quod grece
 rhinoceros latine vnicornis dicitur cor-
 nu fortissimum de fronte preminet. **E**t quo-
 niam contra cornua melius cornu vel cor-

nibus pugnat merito contra cornua peccatoris quibus in electos effertur cornua spiritualia electis in confirmatione addunt. Hec ergo est differentia inter solimodo baptizatos et post baptismum rite confirmatos quod est inter animalia cornuta tanquam erinnes a cornibus homini veniunt ad manus pontificis confirmandi consignandi quod fideles. Sed de sub manibus eius confirmati redeunt cornibus armati tanquam unicornes. Quis enim autem virtutes hec sunt quas cornua spiritualia nominamus in sequentibus dicemus. Quarto modo robur et fortitudo intelligitur membrorum qua difficile lesibilia sunt laboribus et oneribus sustinendis atque portandis apra et quoniam manifestum est tenera ac delicata membra et generaliter duris opibus omnino insueta fortitudinem et robore vestiri antequam mittuntur ad foras. Quis dubitet sanctitate baptismali re generatos quasi modo genitos non statim mittendos ad foras certamina laborum antequam induant virtute ex alto quod facere eis convenit divina demerga in sacramento confirmationis propter quod a pascha ubi baptizamus quondam generaliter celebrari solebat in ecclesia dei nec ieiunia indicuntur nec alia laboriosa vel ad penthecostem. Item etiam psalmodiarum et totius divini servicii plenitas brevitur liber bellorum et certaminum scilicet regum et paralippomenon eodem tempore in ecclesia dei minime legitur et hec omnia post penthecostem facienda refuantur. Die autem penthecostes induti sunt apostoli virtute ex alto et spiritu sancti acceperunt ad robur licet alia etiam dona quod plurima et magnifica mundi contra se fremens. nec immanissimas beluas plecorum contra ipsos frendere. nullo latens formidaret. Non enim semel tantum datus est spiritus sanctus qui fuit ad plenam sanctificationem in baptismo. Sed etiam secundo ad robur in die videlicet penthecostis. Debes autem scire quod nonnullis visum est in sacramento isto. vii. dona spiritus sancti dari que in. x. ysaie expressum nominatur et numerantur videlicet spiritus sapientie et intellectus spiritus consilii et fortitudinis spiritus scientie et pietatis et spiritus timoris domini propter hoc autem hic opinati sunt quia oratione episcopali que super confirmandos fit expresse et nominatim dari petuntur ut videtur. Sed istos ergo sine septem istis donis non est salus. Cum in baptismo certum

sit data eis omnia esse dona et virtutes si ne quibus non salus est. leui autem rationatione inducti sunt ad idem aliter ita sentientium cum idem spiritus sanctus sapientie sit sit et spiritus intellectus. Sicut dicit apostolus primo ad cor. xii. Divisiones operationum sunt idem autem spiritus sanctus. Quare septem illa dona ibi nominantur ad laudem et gloriam spiritus sancti cuius dona et operationes sunt non ad hoc ut petantur nec in oratione vlla dicantur. Amittite in eos septem illa dona. sed emittite in eos spiritum sanctum tuum paracletum. Quod autem sequitur spiritus sapientie et intellectus etc. laus est et gloria omnis spiritus sancti ut diximus. Unde tertium tamen spiritus sapientie ipsum donum sapientie cuius sedes in pectore est significat. Contra dicit autem eis ipsa forma sacramenti que in fronte sola pingitur. In pectore enim pingenda esset propter donum sapientie cuius sedes in pectore est. Contra dicitur etiam eis et ipsum nomen sacramenti nomen scilicet confirmationis quo scilicet non designatur nisi donum vel virtus fortitudinis. Non enim magis sacramentum confirmationis quam timorationis dicendum esset. Si quis autem querat qui sunt nervi et ossa siue ad similitudinem et proportionem nervorum et ossium in anima humana et qualiter roborantur autem vis rationabilis sacramento confirmationis. ne vita arciferatur omni vento doctrine ne facile ledatur argumentis hereticorum et phylosophorum. quasi quibusdam iaculis seu sagittis. Sic et virtus irascibilis ne facile vulnaretur iniuriis. vel etiam obprobriis. Sic et virtus non concupiscibilis ne facile ledatur concupiscibilibus. lesiones autem virtutis rationabilis sunt dubitatio falsa opinio incredulitas et ignorantia in eis que credenda vel scienda sunt secundum christianam religionem. Lesiones autem virtutis irascibilis sunt ire rixe etc. Quis modi noxie passionis lesiones sunt concupiscibilis. mali amores mala odia. mala desideria et mala fastidia. Quod si quis dixerit quod sufficit fortitudo fidei ad protegendum ab hiis que contra fidem iaciuntur iacula et sagitte sic et fortitudo castitatis ad protegendum ab hiis que castitatem impugnant et ad hunc modum de aliis. Quemadmodum et vicia non indigent robore et adiumento novo sibi superaddito ut resisterentur nisi hec sua essentia per se ipsa facere sufficiunt.

De

ciunt respondere possum? in hec q̄ supra
responsus ē. Alia ē enim fortitudo dyypei
alia fortitudo manus et brachij qua forti
ter teneatur nec idem est intensio virtutis
et fortitudo ipsi. Interdū em̄ passio rubo
ris intensio: regitur aliquo nativo rubore:
non tamē fortior. nec ppter hoc ē difficili
a subiecto mobilis. et hic vocat fortitudo
quedā in virtutibus scilicet difficultas se
parationis que necessario aliud ē ab vna
queq; virtuti. **U**erisimili autē ē et ipsi sa
cramento p̄firmationis magis congrues. vt
spūalis virtus et noua p̄ ipm̄ prestet cōfir
matis cōtra iniurias et opprobria ab ini
micis irrogatas vel irrogandas. eo q̄ isto
sacramento specialit̄ adiuuamur et muni
amur ad viuendū illesi. hoc ē religiose in
medio ip̄am religionē impugnantiū et sic
supra dixim⁹ ppter viuere ad alterū insti
tutū ē diuinitus h̄mōi sacramētū. **P**acer
go virtutē seu h̄mōi virtutis alterā partē
vel ramū rectissime notare possumus san
ctā in verecundiā sine impudenciā q̄ frons
tem mentis in vulnerabilē et illesibilē
dit a iaculis opprobrioz faciens frontē
vt silicē et faciē vt adamantē. sicut legi
ezechiel. **E**t eadē virtus ad laudes hūanas
verecūdiū efficit. vt eas vt opprobria repu
tari faciat et illusiones sicut et reuera sunt
recte iudiciū et vt intelligētibus. **S**e
cūda pars hui⁹ virtutis et quasi s̄m cornu
fortitudo qua domus stat p̄tra p̄pū pon
dus videlicet ne corruat p̄ seip̄am hoc par
tū ligatura facit et ordinata factura. **S**z
vt stet cōtra impetū fluminis. aut statū v̄
ti nouis fulturis et ligaturis seu alijs ami
niculis adiuuāda erit. **S**ed elect⁹ iste qui
domus dei sanctificatiōe baptismali ele
ctus est. stare quidē poterit fortitudine ba
ptismali contra ponderositatē p̄p̄e corru
ptionis de qua dicit in. ix. **S**ap. **C**orp⁹ qd
corrūpitur aggratnat anima. **E**t terrena in
habitatio dep̄mit sensum multa cogitatē.
Sed cōtra impetū et inmundationē p̄se
cutionū et inflatus insultationē et oppro
briū absq; noue fortitudinis firmitate nō
stabit. poterit quidē stare ex fortitudie ba
ptismali in loco quieto atq; pacato nō aut
in medio fluminū et ventoz. **E**t quemad
modū vestimētis a frigore et pluuia cete
risq; iniurijs aeris p̄tegi quis poterit. nō
autē a sagittis et iaculis sicut ex virtutibus
baptismalibus ab h̄mōi tentationibus q̄
velut iniurie aeris a carne et mundo que

Sacramento confirmationis

quodāmo pluuiē p̄tegi possumus. **N**ec
quāq; autem ab hostib⁹ sed armatura ne
cessaria ē quēadmodū em̄ vestimēta et ar
ma necessaria sunt nob⁹ et arma ppter cor
pus sic vestimēta et arma ppter animam
Et quēadmodū vestimēta sola nō suffici
unt corpi ad sui tuitionē sed requiritur ar
ma. **S**ic et virtutes baptismales nō suffici
unt animab⁹ nr̄is ppter vestiēda ergo ani
mā humanā merito ē sacramētum bap
tismi. **E**t ppter eandē armaturā sacramētum cōfir
mationis intellexerit amorē ip̄m virtutū
quo nobis ip̄e tenaci⁹ haberet et nos ip̄i
nō improbabiler intelliget. **T**am fortis
em̄ tanq; robustus ē vnusquisq; in virtutibus
quantū eas diligit. **A**tende autem
quia frustra sacramento isto roborari seu
confirmari querunt qui debilitates suas
amant et dimittere nolunt debilitates au
tem sunt egritudines et vulnera peccato
rum. **S**imiliter vincula et onera eozum.
Ista em̄ sunt quattuor que roboratiōe si
ue confirmationē secum nō paciunt. **P**re
terea sollicitē et solerter exhortādi sunt ad
sacramētū istud accedere volētes vt om
nia ista deferant. **P**er hoc em̄ infirmiores
sunt hostibus suis et inferiores. **P**er hoc
cōculcantur ab hostibus p hoc calcāt hos
tes super colla eozū. **Q**ualiter autē spera
re se audeant robustos fieri cōtra hostes
et tamē remanere egros vulneratos vin
culatos et oneratos quasi calefieri volēs
frigus continere conetur. **P**erinde amonē
di sunt: ne hostes contra quos armari et
roborari volunt ip̄i contra seipsos arma
et robovent. **Q**uod vtiq; faciunt si mēbra
sua arma iniquitatis peccato adhibeant
addiscant etiā exemplo ante gygantes in
niti et adherere a quo est eis totum robur
et tota fortitudo id ē deo. **U**nde nec ille de
ici potuit ab hercule donec a terra om̄ino
separatus et eleuatus ē. **N**ec ip̄i vnq; po
terunt deo adherere nisi a dyabolo sepa
ti. **S**uper omnia autem addiscant confir
mari a deo querentes in seipsis infirmari
cum **A**p̄stolo. ij. ad **R**oz. xj. **I**nniti em̄ sic
hoc est inniti cadenti et stare non valenti
Et hoc indubitātē cadere est. **I**nniti autē
deo qui est fortitudo et firmamentum et
petra. sicut legitur in psal. **H**oc vtiq; stare
est et subleuari ad fortitudinē. **A**rubescit
autem signū fortitudinis et strenuitatis
in eminencia frontis deferre et in certami

nibus ignauiter agere et vento tentatio-
nis sub pedibus hostium cadere. Remiscant
se signiferos regis celorum esse et vexillum eius
in alto frontis deferre et quod perditionis re-
us est qui vexillum depresserit. **Q**uinde qua-
tam prumelia regi suo irrogat signifer qui
cum ipso vexillo in parte hostium se habet. Nullus ei
cogit in parte malorum transire et a rege regum
recedere ymo quicumque hoc facit sola vo-
luntate sua hoc facit. Voluntate enim peccat
et voluntate recte vivit sicut dicit Augu-
stinus unde quanta prumelia homini regi regum
irrogatur a christianis. **Q**ui enim omnes christiani si
signifer eius sint ut diximus maior tamen
pars eorum contra ipsum pugnat. **Q**ui enim cum
eo non est contra ipsum est ut ipse dicit in .xj. luce.
Clamat contra te signum crucis clamat te per-
ditorem et recti lese maiestatis. **P**rimum vexil-
lum quod primo in fronte portas clamat. clamat
nulla vox clamor qui pertingit usque ad celos.
nulla vox clamor ymo nulla vox clamo-
ri illi comparabilis clamat enim te signife-
rum opera autem te clamant hostem et per
pter ambo pariter perditorem ymo nequis
simus perditorem. magna est confidentia ma-
gna spe fidelitatis et strenuitatis consueve-
rit committi vexilla ad portandum in preliis
Oblitus es perditorem dei quod dictum est tibi et
alijs. **I**n hoc signo vinces. **A**erissime enim
in hoc signo perstat robur ad vincendum.
At attende quod fides et reverentia huius sacra-
menti iam per pre apud christianos perisse vi-
detur et propter hoc virtus et efficacia ipsius
libet enim amplius honoris et reverencie ei
reluctari videtur nisi hoc solus quod non ab alijs
quam a summis sacerdotibus id est episcopis dari seu
ministrari permittitur. **A**terum quod impiti quod
inde notum illud hodie suscipiat quam turbu-
lenter irreverenter ad illud hodie accedat
Ipsi oculi nostri faciunt nobis fide propter quod
nec mirum est virtus eius et efficacia apud hu-
iufmodi homines aut parva sit aut nulla. **I**n-
est quod et specie christiane religionis et signum pia-
sancitatis et ipsum nomen non solum erubescat
sed etiam formidat. **A**risissimi ei sunt qui non
erubescat atque formidet facere bona aut lo-
vera in conspectu hominum etiam christianorum. **S**i-
cut ergo dicit apostolus in .xj. ad cor. quod multi in-
becilles et dormiunt multi eo quod non diiudi-
carent corpus domini. **S**ic et virtus et efficacia huius
sacramenti pene annullata est inter nos per eo quod
non diiudicamus id est quod debito honore et re-
verentia iam non tractat et hoc datoribus et pla-
tis maxime credimus imputandum quorum ma-

xime est de hijs docere populos et com-
nere. **P**ingitur in isto sacramento signum
crucis in fronte confirmandi de christumate
propter causas quas diximus signum crucis ut
in crucifixo et per crucifixum sit tota spes et fidu-
cia victorie confirmatis et ut in tentationi-
bus suis recogiter eum qui tale sustinuit co-
tra seipsum traditionem sicut legitur in .xj. ad
hebr. ut eo in carne passio eodem cogitatione
armetur. **S**icut legitur in .ii. j. ca. pet. **E**t ut
sciat se ad tormenta et ludibria missum. **S**ig-
num de christo passus est pro nobis vobis relinquit
exemplum ut sequamur vestigia eius ut le-
gitur .j. ca. pet. .ii. **I**deo memoriale exem-
pli huius in eius fronte pingitur. **P**e christi-
smate vero ut utriusque honoris memor regum
scilicet et sacerdotalis a deo strenue agat
ne regum honorem deturperet debonefret
in lite succumbendo. **A**t ne sacerdotalem
sanctitatem inquinet aut prophanet se ere-
crabiliter polluyendo vel ut memor sit patris
sui regis scilicet universalis et sacerdotalis
qui in cruce tam magnifice tanquam strenue
egit rememoratio namque perbitatis pater-
ne interdum excitativa et imitativa in filiis
ut ut regali se gerat in omnibus per iustitiam
et rectitudinem vel ut regali se gerat quicum-
que bona facturus sacerdotaliter quicumque
mala passurus vel ut sciat se non solum coro-
nandum ut regem sed etiam ymolandum ut sacer-
dotalis hostiam cuius prima hostia ipsemet esse
debet. **N**on enim recte alia oblatur ad deum
accedit qui seipsum primo ymolare neglexe-
rit quod ostensum est in **A**arn et **A**abel **G**en. .iii.
At attende autem quod modus et forma conveniens
huius sacramento est ut premissa exhortatio de
virtute et efficacia sacramenti istius de fide
puritate ac devotione qua ad ipsum acceden-
dum est. **P**remissa etiam oratione super confirman-
dos pingitur signum crucis de christumate in
frontibus eorum et impositis manibus super
capita eorum dicitur eis. **P**ax tecum. **S**iquis-
dem ad impositionem manuum apostolorum
solebat dari spiritus sanctus et datur modo
ad impositionem manuum episcoporum. **A**t au-
tem pontifex dicit pingendo characterem
Non signo te et cruce confirmo te. **I**ntelli-
genda est consignatio ut metu incutiat demo-
nibus ne presumant ingredi fontem signa-
ti et ortum conclusum. **N**e audeant dissipare
re dissipare thesaurum consignatum nec intro-
ire domum contra ipsos clausam atque signata
ne aliquid ibi vendicare audeat in eo quem
vident in dei servum ymo filium consignatum

Post hec relinquit nobis ut euitamur loqui freti auxilio dei o sacramentissima eucharistia cuius ineffabilitati in nullo derogare intendimus. Scietes et plane confitentes illas esse longe incopabiliter super omnem sensum ac humanum intellectum et non posse ad ea ullatenus attingere cognitionem nostram vel loquelam. Veritatem tentari debere et scribere aliquid de tanto sacramento quod virtus eius et efficacia elucescat quo errores tam sacrilegi tanquam impij recondantur quibus contra illud non solum blasphemare sed etiam ipsum de medio tollere nephario ausu hereticę prauitatis infamia attentare presumptum non solum pijs est sed etiam sacri magisterij debitum. Dicemus ergo in primis quod si cura est deo de corpore cuius animalis etiam pulchritudo et melleuolus prouidere ei nutrimentum et sustentationem quod est dicere cibum et potum. Quod multo fortius et incopabiliter cura erit eidem de nutrimento nobilissimi corporis de quo plocuti sumus et diximus quod non decet ipsum aliud habere caput quam ipsum deum nec alio spiritu viuere quam ipso spiritu dei viuere in qua vita quam dicimus gratie vel vite glorie. Ex quibus consequenter relinquitur cibum eius esse debere ipsum deum. Si enim quod nutrit et sustentat vitale calorem in corpore animalis de cibis est ipsum animalis ergo cum diuina bonitas viuifici calorem quod prenommati nobilissimi corpori viuifici sola nutriat ipsam esse cibum eiusdem verissimi necesse est. Quid autem est vitalis calor in homini corpore nisi sanctus sincerus amor et sancta amicitia qua deoherent et sibi inuicem cohererent propter ipsum sibi inuicem consulentes tota quam promptitudine sibi inuicem subseruiunt tota studio sitate totiusque viribus se inuicem adiuuant et defendentes. Diuina siquidem bonitas veros amatores suos a deo sibi astringit et alligat ut propter ipsam et ipsam inuicem inseparabiliter sibi cohereant et sincera se inuicem dilectione amplectantur. Si bonitas creature cuiusque dilectione sui in cognitore suo excitat nutrit et auget quid diuina bonitas in cognitoribus suis operabitur.

Amplius cum bonitas in creatura quacunque non sit vestigium penitus atque per modicum fontalis atque redundantis in anima bonitatis et umbra umbrę ipsius. Si ergo extrema vestigia ipsius vestigia hoc est sensibilibus et corruptibilibus creaturarum voluptates in hominibus tanquam sui amores nunc excitat nutrit auget et inflammat ut eo et inardet

et conflagrari perspicuum sit atque manifestum. Quato fortius diuina bonitas in eis in quibus illuxerit amores sanctissimos et concupiscencias immaculatissimas excitabit nutriat augebit et inflammat. Perito ergo ipsam diuinam bonitatem cibum et nutrimentum vitalis caloris ac spiritualis diximus. Quocirca modum enim speciositas mulieris quodammodo nutrimentum est et cibum turpis amoris. Unde cum subtrahitur a corde humani amoris sive per obliuionem sive per occupationem alterius cogitationis cessat turpis amoris incendium. Cum autem adhibetur eidem per aspectum vel cogitationem reuiuiscit et renouatur. Sic et multo fortius diuina pulchritudo cibis erit et nutrimentum amoris digni et congruentis sibi in amatoribus suis. Sicut bonitas autem vita cuiusque quod boni viri in corde benigni auditorum sanctam amicitiam excitat quantoque maior magis innotescit in eandem magis nutrit et auget. Sic et incopabiliter amplius diuina bonitas in cordibus contrario amore aut pueritate non corruptis necessario sancti amoris sui excitabit nutriat et augebit. Idem est et de suauitate voluptatis. Atque admodum virtutis appetitum nostrum gustabilis in singulis ciborum et potuum ferculis seu varietatibus inuenit quod appetitum eius excitet nutriat et augeat. Sic cor in omnibus uerbis et operibus et tota conuersatione viri boni inuenit quod amoris eius excitet nutriat et augeat. Sic et corda electorum in uerbis et operibus dei tanquam in ferculis quibuscumque spiritualibus inueniunt quod in eis viuificus sancti amoris calor excitet et nutriat et augeat et quod eos spiritualiter immaculata delectatione pascat propter quod et uerba dei in cordibus animarum humanarum uerissime dicta sunt in sacra scriptura veteri et noua. Itaque ergo declaratum est tibi quia diuina pulchritudo cibis est et pabulum ac nutrimentum sancti amoris in ipsum deum. Iuxta hunc modum diuina suauitas et dulcedo sancti appetitus quasi cuiusdam gustus spiritualis cibis est et pabulum excitationis et delectationis ipsius. Itaque ad hunc modum referuntur quęcumque in scriptura leguntur in hac materia sicut illud in psal. Faciabor cum apparuerit gloria tua. et illud Torere voluptatis tue potabis eos. Et illud Quam magna multitudo dulcedinis tue dñe. Et iterum. Quam dulcis fauibus meis eloquia tua. Similiter et illud puerbio. xviij. Sauus mellis uerba co-

posita. **I**llud mathei. ii. **B**eatī q̄ esurī
unt et sitiūt iusticiā p̄p̄ hoc insigūa cele
stis ac uiuificē panis quī deus ē dictum ē
Sap. xvi. **P**arati panē de celis p̄stitisti
eis sine labore oē delectamētū in se h̄ntē
et omnis saporis suauitatē iuxta hūc mō
dum ipsi diuine bonitatis sancte et gra
tuite dilectiōis exēplū dilectionē boni vi
ri in aliū bonum virū supra posuim⁹. **S**i
enī cognita bonitas viri boni i corde nō
corruptio cognoscētis excitat nutrit et au
get gratuitā ac sincerā dilectionē q̄ bonis
eiūsdē congaudet congratulatur quāto for
tius fontalis abyssalisq; bonitas dei per
modica aspersione vel poti⁹ odore pertē
nissimo solummodo vt ita dicam⁹ vt bo
na sūt oīa in corruptis scz cognitorū cordi
bus put eis innotescere et illufcescere fu
erit. **P**ati pietatis sue dignatio cib⁹ erit
et pabulum. **C**omes in centūus sancte ac
gratuite uiuificēq; dilectionis quā solam
dignāz nomine charitatis merito reputa
mus. **E**st et quartū genus amoris vel for
san quarta potius intentio huius nomis
amor ad quā similiter se habet benefici
cia vt et cibus et pabulum et hoc est amor
quem solem⁹ vocare necessariū a necessi
tudine que dici solent vinculum amoris in
indissolubilem hunc amorem vt ita dica
mus ligna beneficiōrū nutriunt et ppter
hoc cum illa cessauerint extinguit istō mo
do amamus nos patres et matres alios
q; benefactores. **E**t quia beneficia paren
tū in filios ppetua sunt sicut vita et alia q̄
ex educatione et disciplina eorū acquirū
tur perpetua sunt aut difficile sepeparabilia
idcirco ppetu⁹ est amor in parentes siue
autē equiuoce siue vniuoce amor in istis
omnibus dicatur amor bonitatis et aōz
beneficentiē. **T**ertū est q̄ vera sunt que di
ximus nobis autē intentio est hic de amor
re sancto et gratuito recto quē non incur
uar voluptas aut vtilitas in ppiū subie
ctū quē charitatis nomine solū dīgnū su
pra diximus q̄ ue nihil habet venalitatē
vel negotiationis p quā amator non sibi
quicquid acquirere nec amari suū efficere q̄
rit. **S**ed potius se et suā intentū exhibe
re quicquid potest comodi vel honoris hūc
dicimus viralem calorem quem dei spiri
tus in totum corpus quod dixim⁹ distan
dit. **P**alam ergo est ex hīs diuinā bonita
tem cibum esse et nutrimentū huius san
cti et nobilis corporis cuius singula san

cta membra singuli sunt sancti viri. **D**ecle
rabimus autē istud alia via et dicemus qz
sicut non est vita corpori animalis seu vi
te sustentatio absq; in corporatione cibi cō
uenientis. **S**ic non ē vita gracie cordi hu
mano absq; incorporatione et inuisceratio
ne spiritualis cibi illi vite cōuenientis. **I**n
corporatio autem non aliud est quam spi
ritualis siue cordalis vnitiō. **E**t hoc non ē
nisi amor quantū ad virtutem motiuam
superiorē. **I**llud enim cordaliter siue spiri
tualis nobis vnitiū est quod iure amam⁹
Iuxta quem modum **A**ctuū. iiii. dictum
est **M**ultitudinis credentiū erat cor vniū
et animarū. **E**t iohā. xviij. **R**ogo pater vt
isti sint vnum sicut ego et tu vnum sum⁹
et quia in compatiō cibi verē comestico ē.
Aetera autem que ipm̄ precedunt ppara
tiones sunt ad comestitionem. sic in corda
tio cibi spiritualis vere comestio est spiri
tualis. **Q**uia ergo manifestū ē sine incor
poratione id est cordali vnitiōe quā amo
rem vocauimus et est nec vitā grē nec vitā
glorie cuiq; esse aut esse posse. **M**anifestū
est sine comestitione ipsius dei. neutri am vi
tam posse esse. **E**t quod manifestum est il
lud ē quod ait veritas **I**ohā. vi. **Q**ui mā
ducatur me et ipse viuet ppter me. **E**t iterū
qui manducat hunc panē viuet in eternū
Et iterum panis verus est qui de celo de
scendit et dat vitam mundo. **E**t iterū ego
sum panis vite. **N**ulli enim dubiū est qz
absq; cordali vnitione dei que verus ac
sanctus amor est nulli vnq; fuit vel ē vel
erit vita eterna. **P**anis autem et nutrime
tum vite est vnumq; in quantum viui
ficat vel viuifici calorem aut inducit aut
nutrit in quantum amore sancto calefacit
aut ipsum calorem nutrit. **E**t ppter hoc in
quantū amorem vel amantes facit in tā
tum viuificat aut necessario nutrit. **I**nnū
ergo est panis vite et illis solum est panis
vite in quantum et quos amatores sui efficit
vel in quib⁹ amorem nutrit. **I**ntellige at
diligenter hoc est firmiter tene quia hec ē
radix probationis viuifici et ineffabilis sa
cramenti quam effugere non potest intel
lectus capax veritatis et cui non contradi
ces interi⁹ cū completa fuerit et elucidata
atq; depurata. **P**rimū autē declarabim⁹
tibi duas causas erroris hereticorū quib⁹
veritatem sacramenti istius videre et cre
dere phibiti sunt harum pma ē errantiū
circa veritatem comestitionis vocauerunt

enim puerili insipientia comestione ipsam
cibi preparatione dicentes ipsas masticas-
tionem cibi comestione dicentes et cibum
comedi cum in ore teritur dentibus aut mo-
litur aut cum in ventrem traicitur ignora-
tes quia corpus animalis est velut domus
sufficiens officinarum et vasorum ornata
atque munita seu preparata. Et quia os est sic
molendinum aut sicut mortarium cum instru-
mentis que necessaria sunt ad terendum
sive piscandum. Sicut ergo quando cibus
adhuc in molendino est vel in mortario non
dum comeditur sed ad comestione prepa-
ratur. sic cum in ore est nondum comeditur.
Iuxta hunc modum ipse stomachus
velut coquina est aut lebes sive olla coqui-
naria in eadem domo ubi primum coquitur
cibus atque digeritur et depuratur. De quo
quod impurum est aut inconueniens nutri-
mento corporis in secessum emittitur. Reli-
quum autem ad epas quasi ad nobiliorem
coquinam sive lebetem coquendum ad depu-
randumque transmittitur. Unde impurum
et inconueniens nutrimentum in secessu vri-
nale emittitur vero reliquum ad membra trans-
funditur. In quibus etiam tertia decoctio-
ne digeri depuratur. Inde a membris sin-
gulis assumitur in nutrimentum proportio-
natur. Hoc est per rata vniuersumque et tunc
eis incorporatur atque eis vere comeditur. Ma-
nifestum est ergo tibi quam longe a veritate
aberrauerint heretici circa corpalem co-
mestione et spiritualem. Quod enim corpali
comestione comeditur et nutriendo corpori
incorporatur necesse est ergo ut a propria sua
forma denudetur per corruptionem yle sue
et ut forma nutriendi corporis vestiatur si-
ue per generationem ut quibusdam visum
est siue per extensionem forme ipsius nutri-
ti occupatis materia ipsius nutrimenti in
comestione autem spirituali e contrario se habet.
Quia cibus spiritualis quanto magis incor-
ruptus magis integer magisque illesus for-
misque suis vestitus venit ad cor tanto ei ve-
rius et profundius vnitur. Propter te enim
iam hoc prenoscis quod veritas cibus est vir-
tutis nostre intellectus et bonitas cibus est
virtutis nostre motus superioris ac nobilis
et alijs verbis idem dicis verbi gratia. Si
dicatur quod veritas cibus est nostri intelle-
ctus et bonitas est cibus nostri affectus
videlicet superioris atque sublimis. Non
enim hoc intendimus de affectu quem co-
municamus cum brutis animalibus. Sed

enim est veritas ad intellectum. Quod lux ex-
terior est ad visum. Inde est quod solum
verum est scibile et solum laudum visibile
le et quemadmodum cibus corporalis cor-
pus firmat robore cum incorporatus ei fu-
erit. Sic veritas intellectu certitudine cum
ei vnita fuerit vnitione completa tunc enim
vere et proprie ipsa veritas intellecta aut
scita dicitur. Et quemadmodum cibus cor-
pus auget et distendit trina dimensionem
videlicet longitudine latitudine profunditate seu
spissitudine aut altitudine sic et veritas intel-
lectu extendit in longum consequentium in latum
pueritium ut patet in se repugnantium in
altum seu profundum essentialium. Per si
hoc referre volueris ad intellectum prae-
cum erit euidentius hec eius enim longi-
tudo verissime ac propriissime est eius ex-
tensio in preterita et futura quasi duorum
stadium scilicet memorie et prouidentie
eius. Latitudo circumspectio est eius profun-
ditas seu altitudo sublimium et intimorum
apprehensio seu perceptio. Iuxta hunc mo-
dum sicut plenitudo atque pinguedo in cor-
pore sit luminositas seu claritas cognitio-
num et habundantia multitudoque cogni-
torum in intellectu seu mente. Iuxta hunc
modum se habet et in virtute nostra mo-
tuum nobili sive affectu nostro superiori. Pu-
ius enim latitudo amor est longitudo spes
altitudo magnificentia. Alia tamen com-
paratione humilitas altitudo est siue profun-
ditas ipsius. Cum autem ista diligenter con-
sideraueris inuenies certissime ex diffinitione
seu ratione eius quod est cibus scilicet primam
ac luminosissimam veritatem cibum esse non
stri intellectus. Solamque primam in vnde
tissimamque bonitatem cibum esse nostri
nobilis ac sublimis affectus. Si enim ci-
bus est per rationem rectissimam diffinitio-
nemque rectissimam cuius sumptione natura
liter sedatur fames delectatur comedens
efficatur et repletur. Non dico im pingue
pinguedo enim est excessus et superflui-
tas conuenientis ac debite plenitudinis.
Manifestum autem est quia non cessat fa-
mes intellectus nostri nec fames affectus
donec pleno ore ille primam veritatem ille
primam bonitatem comedat nec ante al-
terutrum eorum impleri possibile est. Ma-
nifestum ergo est non aliud esse primum
verum ac naturalem cibum eorum. Item
sola prima veritas sedat vniuersaliter fa-
men sciendi que intellectum nostro est quod

dicitur quia omnes homines naturaliter
sare desiderant. Si ipsa sola per seipam
implere sufficit totum ventrem id est tota
capacitatem nostri intellectus. Si ipsa so-
la ipsum reficere absq; vlllo vestigio defe-
ctionis sufficit similiter et delectare. Dele-
ctatione completa cui nihil desit. Deinde
augere et distendere secundum omnem
dimensionem vsq; ad perfectum congruent
ac perfecte debite sibi magnitudinis cibum
illam eiusdem propriam atq; verissimam esse
necesse est et primam bonitatem ad affectum
nostram sublimem similiter se habere dubi-
tari non potest ab intelligentibus. Si enim
posuerim intellectum in quo omnes verita-
tes preter primam lucidissimam descriptione
inscripte sunt firmissimamq; coniunctione
vniute dico quia huiusmodi intellectus va-
cuum se reputabit et inscium. Cuius exem-
plum est in platone q; veritates alias tot
annis comedere non cessans tandem non
se refectum aut impletum sed magis in a-
niam et vacuum sentiens dicit hoc solum
scio quod nescio quasi dicat solam nescien-
tiam meam scio idem autem est nescienti-
a et vacuitas in intellectu idem ergo est ac
si dixisset solam vacuitatem in ventre intel-
lectus mei sentio. Amplius intellectum hu-
manum ad cognitionem prime veritatis
et affectum ad fruitionem prime bonita-
tis notos esse manifestum est intelligibi-
lia intelligentibus. cognitio autem et frui-
tio comestiones sunt spirituales ad come-
dendum ergo easdem nate sunt necessa-
rie iste due vires. Quare primam verita-
tem suam esse comestibilem intellectus hu-
manus. Primamq; bonitatem similiter affectus
humani suum comestibile esse necesse est
suum autem comestibile vniuersumq; et
tutis suis panis et suis cibis indubitan-
ter est. Prima autem bonitas ac prima vitas
sunt vnus verus ac solus deus ac domi-
nus omnium sanctorum. Due autem iste vires
apprehensiuam et motiuam nobiles sunt to-
tum id quod ceteris animalibus excellit
in q; mens humana et ymago dei in humana
anima proprie verissimeq; deducitur iam
ergo deduxi te ad hoc via facili et proba-
tione euentu vt cognoscas deum esse et
quia vnumquodq; sic se habet ad esse sic
ad veritatem. Quia igitur ceterae veritates
ad primam cibum et panem esse anime
humane finem suum proprium ac nobile esse
et sicut vmbre vanissime et picture exilis

sine apparitionis ad veritatem erit ne-
cessario philosophatio de alijs verita-
tibus et cognitio quantumlibet circa ad
ultimam prime veritatis cognitionem si-
cut somnium comestionis ad veritatem
eiusdem quapropter declaratum videtur
quod legitur. Ysaie. xlviii. Sicut somni-
at esuriens et comedit. Qui autem expergefactus
fuerit anima eius vacua erit et sicut som-
niat sitiens et bibit et postquam fuerit experge-
factus lassus adhuc sitit et anima eius ari-
da et vacua est sic erit multitudo omnium
gentium que dimicauerunt contra mon-
tem syon somniasse ergo apparet plato-
ni in philosophando et expergefactum
dixisse hoc solum scio quod nescio. Nunc
vero restat nobis ostendere panem istum
quidnam esse sicut legitur in .xj. luce et
super substantialem sicut mathei. vi. Si
ergo quod sicut necesse est deficere vitam
naturam in animalibus ex defectu sustenta-
tionis sue nutrimenti conuenientis quod non
est nisi cibum et potus. Sic necesse est et vi-
tam gratie et in corpore nobili ac sanctifi-
cato de quo hic loquimur et est probatio
ista a causa et a simili et a propositione.

Amplius subtrahere diuinam veritatem ab
humano intellectu et diuinam bonitatem
ab humano affectu et videbis vtrumq; mor-
tuum quantum ad vitam gratie. Intel-
lectus enim deum ignorans et affectus de-
um non amans inique viuunt dum se et
sua in eius honorem et obsequium non
conuertunt. Num enim adeo solo et seipos
et omnia bona sua habeant in eiusdem
honorem et obsequium tenentur illa con-
uertere. Non viuunt ergo ad honorifica-
tionem sed nec proximis ad utilitatem cum
deum sine quo alia inutilia sunt et sine q
non solum inutiliter sed etiam perniciose
habentur proximis non querant quam in-
decenter in seipsis viuunt qui nec quod na-
ti sunt ire intendunt hoc est ad eternam
felicitatem ad deum ipsum qui et finis est
omnium laborum et quies omnium de-
sideriorum que impleri potest decet aut
expedit. Amplius cum intellectus hu-
manus verus sponsus sit prime veritatis et
ad illam solam debeat esse conuersio eius
ceteris autem vt ancillis siue pedissequis
huius intellectus videlicet ignorans deum
prime veritati uxori sue non adherens cum
ceteris passim necessario fornicator curio-
se se illis prostituens et que illi vt ancille

atq; pediseq; famulari debent ad querē
dam et obtinendam et honorandam ac
singulariter amplexandam primā verita
tem fornicaria et adultrina turpitudine
ad amplexus admittit ad thorum. **D**um
eas propter semetipsas diligit et delecta
tur. **S**ic de affectu manifestus est se habe
re de bonitatib; a prima bonitate in cre
aturis aspersis. **P**anifestum ergo est q
panis iste nō solum quotidie sed iugiter
assidueq; comedendus est et absq; vlla
cessatione in mente habendus atq; tenē
dus. **E**t propter hoc non solum quotidiana
nus sed supersubstantialis dictus est. **A**
terius quidem cibi subtrahi possūt ad mo
dicum salua vita quam supersustentant
et reperant sed iste nec ad modicum. **I**us
enim subtractio extinctio vite est. **E**t ppter
hoc beata vita animarū dicitur sicut ipse
aie vite naturalis suorum corporū. **Q**ua ppter sic
separatio a corpore et ad momentū mors ē
corporis ita separatio dei a mente huma
na ad quantumlibet modicum separatio
in q; qualem diximus extinctio est ipsarū
animarū quantum ad vitam gracie.
Amplius. sicut naturalis coniunctio ani
me ad corpus vel ipsius dei ad animam
vita est naturalis siue causa viuendi na
turaliter. **S**ic gratuita coniunctio eiusdē
scilicet dei ad ea quibus sic coniungibilis ē
vita est gracie seu causa viuendi fm gra
ciam. **Q**uapropter sicut contraria sepe
ratio mors est aut causa mortis que oppo
sita est naturali vite sic contraria separa
tio gratuite cōiunctionis aut mors est aut
causa mortis que contraria est vite gratu
ite. **N**ec mireris si diximus deum vitam
esse etiam naturalem anime humane cum
sit ei causa manifestissima viuendi natu
raliter et ipsa scriptura danielis xij. **N**ocet
eum scdm vnam litteram vitam seculi et
vitam seculi nō vbi ergo nos habemus
xij. **D**anielis iuravit pviuentem in eternū
hebreus habet. iuravit per vitam seculi
ppter hoc sol etiam intelligentie in. v. sa
pientie et sol iusticie in. iij. **P**alachie nomi
atur. **Q**uemadmodū enim subtracto so
le tota radiositas eius simul subtrahitur
Sic et deo sublato de mente humana eo
modo quo dixim; tota radiositas dono
rum et gracie sine qb; deo nō placetur
subtrahitur. **E**t debes scire q; non intelli
gimus panem vite a mente humana re
cedere vel eidem subtrahi si forte aliqua

hora nō cogitetur aut motus sancti amo
ris in ipsum non dirigatur. **S**icut nec ani
mam a corpore si quandoq; ab operatio
ne visus aut alteri; sensus cessat. **E**t quia
iā declaratum est dñi eē panē anime huma
ne secundum suum totum nobile atq; pce
cipuum ipsamq; animam natam esse co
medere panem hunc et creatas esse ad co
medendum illum. **P**anifestum autem ē
creatorē nihil frustra vel ociose fecisse nec
in posterum facturum esse frustra autem
deditet anime humane vires ad comedē
dum hunc suauissimum ac preciosissimū
panem nisi eum ei esibilem seu manduca
bilem exhiberet. **N**ecesse ergo est vt se
ei manducabilem exhibeat. **A**mplius
si materfamilias filijs pro capto eorum
seu congruentia cibum ministrat natu
rali pietate que etiam quodāmodo iusti
cia est. **I**ta vt alijs cibum in specie lactis
alijs in specie panis aut sorbiculap. **Q**ua
tomag; fontalis ac inestimabil; pietatis.
dñs et sup oēm comparatiōē plus diligēs
filios gracie sue et adoptionis quam pos
sit mater quecūq; diligere filios vteri sui
ministrabit eisdem panem vite pro capto
et congruentia singulorum habet enim ad
ullos ac perfecte etatis atq; virtutis filios
scilicet angelos sanctos et animas sanctas
que miseratione eius ad eorum conforti
um iam assumpte sunt hii capaces sunt
potentes comedere panem vite tam vira
tute quam amplitudine oris et ventris ipis
ritualium in ipsa forme sue soliditate in
qua ipse in ipsa eterne refectiōis ac sacie
tatis mensa celestibus conuiuijs. pleno
ore comedendus apponitur. **N**ec ē men
sa quam eterna sapientia pposuisse et pal
se legitur puer. ix. **D**e hac mensa ipsa ve
ritas dicit **L**uce. x. **E**go autem dispono
vobis sic disposuit mihi p; scilicet vt eda
tis et bibatis super mensam meam in re
gno p;eo. **H**abet deus pater et filios para
uulos quibus impossibile est panem vi
te i sue forme soliditate comedere. **Q**ua p
pter in alia forma necesse est deum miles
ricordissimum patrem atq; virtutum eo
rū in alia forma in qua eis esibilis sit ap
ponere. **N**ulla autem forma est ad hoc
illi pani conueniens que non ostendat il
lum esse panem. **O**mnis enim alia forma
absconderet et comedere volentes ab eo
auerteret. **S**i enim non appareret panis
in mensa hoc est cibus. generaliter id qd

in ea appositum esset quis ad illā causā
comestionis accederet. **P**reterea ipse ap-
positus nese velle conuiuias reficere nec
eos cibum appositum comedere sed poti-
us cibum illum ab eis velle abscondere
se ostenderet. **Q**uia ergo benignissimaz
dei voluntatem quam habet de reficien-
dis conuiuiis suis ac de nutriendis filiis
adhuc paruulis innotescere modis om-
nibus necessarium ac salutare ē filiis. **P**i-
uine autem magnificentie decens et ho-
norificū fuit panē hūc filiis apponi filiis
in q̄s adhuc paruulis sub forma q̄ panis ēē
ōsīdīf euideret necesse fuit oīm atq̄ formaz
ad hoc conuenientissimā formam panis
corporalis visibilem esse. **P**anifestum est
propter vehementem similitudinē panis
ad panem id ē refectionis ad refectionē
propter qd̄ etiam in nomine p̄municat vt
vtrq̄ panis et vtrq̄ refectione nominetur
Jam autem diximus qd̄ ad intelligibilia
spiritalia cognoscenda non est via com-
munitati hominum nisi per similitudines
et quia inter similitudines puenientiores
et efficaciores sunt ad hec q̄ maiores sunt
et vehementiores quales sunt que comu-
nionem nominum inter visibilia et spiri-
tualia fecerunt sicut lux olei et vinctio. hāc
autem communionem vides inter panē
corporalem et spirituale. **S**imiliter inter
refectionē corporālē et spūālē. **J**am ergo de
claratum est tibi quia panem vite appoit
sumus pater familias filiis suis adhuc per-
uulis sub forma panis materialis atq̄ vi-
sibilis. **E**t quare sub alia forma nullaten?
aut decet aut expedit illum apponi. **Q**uē
ad modum autem idem nutrimentum si-
ue cibis de ipsa specie ponis et de specie
lactis ab adultis et paruulis sumitur. **I**dē
dico scdm̄ speciem sic idē verus ac viuī-
ficus panis sub ipsa forma sue veritatis
q̄s ab adultis et perfectione virili p̄ditis
in eterne refectionis mensa et a paruulis
hoc est nobis in mensa altaris sumitur p̄
parationē effectōis de q̄ d̄r ad **1**phese. iiii.
donec occurramus in virum perfectum et
inmensuram etatis plenitudinis **C**risti. **J**a-
enim sumus paruuli paruuli in q̄s tam p̄-
uitate intellectus q̄s paruitate affectus. **A**u-
ius paruitatis exemplum euidentis ē in
paruulo literalī cuius intellectus adeo
paruus est et angustus vt maius bonum
pomo vno aut nuce aut pugillo lacti aut

aliquo alio huius capere cognitionem
non valeat. **S**imiliter et affectus eius de-
adeo paruus est et angustus vt nihil ma-
ius hijs que nominauim⁹ amore seu cō-
cupiscentia capiat. **S**ic se habet intellectus
noster in ista paruitate de qua ad illaz
quam diximus perfectionē diuine gracie
beneficio puehendi sumus vt panem vi-
te pro immensitate sua cognitione capere
non possimus. **S**ic et affectus noster hic a-
deo modicus ē et angustus vt cū dilectio-
ne plene non capiat. **E**t vt ita dicam⁹ ipa-
brachia charitatis huic breuia sunt vt im-
mensitatem eius complecti non sufficiāt
Et forte sicut paruulos occideret cibus so-
lidissimus atq̄ fortissimus in vltio solidi-
tatis et fortitudinis sic mentem humanā
ex vtraq̄ parte extingueret quantū ad vi-
vitam nature panis vite. **S**ic nec duz glo-
rificate menti pro immensitate qua glori-
fatis apponi tur se infunderet. **Q**uemad-
modum enim cibus incompatibiliter ma-
ior faucib⁹ et ventre disrumperet. **E**t hoc
ē quod legitur exodi. xxiij. **N**on poteris
videre faciem meā. **N**on enim videbit me
homo. et viuet cuius exemplū est in visu
corporali cui cum lux super capacitātē ei⁹
vehementior se infundit illum extinguit
atq̄ mortificat. **S**imiliter calor vehemēs
tactum et sonus vehemens auditū et ita
de alijs. **M**anifestum enim est intellectus
non glorificatum inaccessibilis vere lucē
fulgorem ferre non posse similiter et affe-
ctum torrentem voluptatis sustinere non
posse. **Q**uā autem ultra vires aut capita-
tem aut imponitur aut infundit vires co-
git deficere et hoc est mors. **H**oc est qd̄ le-
gitur **J**ob. xxi. **A**um vix paruam stillam
sermonis eius audierimus tonitruuz ma-
gnitudinis eius quis poterit sustinere vlti-
intueri. **S**icut autem videmus quia in vi-
sionib⁹ et raptibus pphetandū et contē-
plancium vita corporalis deficit lucem vi-
sionis aut gaudium aut nitorem ferre nō
sustinēs. **Q**ualiter sustinere posset mens
humana non glorificata tantum fulgore
et tantum gaudium. **O**mnis enim visio
prophetica quantecunq̄ claritatis esse vi-
deatur ad fulgorem in quo angeli sancti
et anime gloriificate sunt nec comparatio-
nem habet tenebrosissime noctis ad fere-
nissimum hunc diem. **I**sta tamen non dis-
finientes sed magis disputates dixerim⁹
de morte scilicet anime non gloriificate ex

De sacramento eucharistie

nimietate et vehementia fulgoris diuine lucis. **A**mplius sub ea forma qua magis esibilis est panis vite paruulis illis eis apponendum esse ymo apponi a sapientissimo amantissimoque patre deo nulli debet esse dubium. **P**agis autem eum esse esibilem in ea forma seu sub ea forma qua facilius in os intellectus et ventrem affectus intrat manifestum est in os autem intellectus humani penetratu huiusvie non intrat nisi per formam similitudinis aut figure. innudate enim forme sue put est apud semetipsum in os intellectus humani maxime adhuc paruuli illuz intrare totaliter impossibile est. **Q**uia ergo sub ea forma in os intellectus humani intrare maxime facilis seu esibilis est panis vite que maxime similitudinis expressissimeque est ad formam eius propriam secundum quam apud semetipsum est panis vite maxime esibilem illi esse sub forma panis materialis atque visibilis quantum ad os intellectus manifestum est quod quoniam apprehensiones affectus generat sui gradus et sue proportionis sueque proportionis sub ea forma scilicet panis materialis atque visibilis faucibus seu palato affectus affectus inque adhuc paruuli necessario est ideo panis appetibilior atque sapidior vtriusque eiusdem magisque reuertius atque repletius sapiditate inque seu sapore spirituali hoc per interpositam nubem figure et risidentem masticationi seu apprehensioni intellectus que in ista paruulitate non peruenit ad nudum proprie forme viuifici panis sed per interpositam figuram ut vbi quicquid enscuntur et ut potest de illo cogitare et estimare conatur. **C**ertum autem est nobis multos fideles verum ac viuificum panem in illo sacramento in forma humana vidisse et saporem inestimabilis suauitatis ex eodem sensisse. **N**os autem ut ab initio diximus. **N**on privilegia paucorum hic perscrui intendimus sed magis legem communem fidei et catholice doctrine stabilire. **S**i quis autem dixerit quod quemadmodum in sacramento baptismi non est necesse ut sub aqua visibili sit aqua viuifica inuisibilis que est spiritus sanctus et quod non ibi sit veritas aque visibilis post sanctificationem ipsius sed sola forma. **S**imiliter neque sub forma salis sapientiam eternam esse et sub specie ipsius salis transsubstantiationem fieri nullatenus vel necessarium est vel etiam verum. **A**d adhuc modum sub forma olei oleus

leticie esse quod est spiritus sanctus substantieque olei transsubstantiationem fieri nullatenus vel necessarium est vel etiam verum. **S**ed sicut deus prestat per aquam rite baptizatis et mundiciam et gratiam regenerationis per puram inquam et veram aquam materialem licet non ex virtute eiusdem aque. **S**ic et in sacramento altaris per purum et materialem panem atque visibilem nulla ipsius transsubstantiationem facta prestat vite spiritualis sustentationem et robur rite sumendo. **R**espondemus in hunc errorem iam non nullos lapsos fuisse forte ista ratione quam diximus et alia quia non intellexerunt neque aduerterunt quia in sacramento altaris ipse panis vite per se et propter se principaliter petitur quare ipse secundum se et per se appetitur et non tamen queritur gratia vel munus ab ipso quam ipse meretur. **A**d enim vnio spiritualis ad nos id est cum ipso nobis vniri vnione spirituali sacramento istius queritur. **I**n baptismo autem spiritus sanctus non ut ipse neque propter ipsum sed magis munus ab ipso licet propter ipsum id est ad gloriam ipsius id est propter beneplacitum eius. **C**uius exemplum est in aqua que queritur ad lauacrum et que queritur ad potum. **S**imiliter in sale et oleo cum queruntur ad cibum id est cum queruntur ad medicinam. **S**cientes enim ipsam aquam substantiam querit ut ipsa intra se recipiat et sibi incorporet et nutriat volens autem lauacrum non aquam ipsam sed magis quod ex ipsa est mundicia querit. **E**t hoc verum sit quod baptismale sanctificatione presteretur fidelibus vniuitate siue vnione gratia cum ipso deo vni efficiantur. **E**t tota etiam trinitas beata et benedicta se infundat vel vniat dicta vnione cum illo sacramento proprie et per se mundatio et renouatio ac regeneratio in eo quod tales queruntur et nullo modo refectionem vel sacietatem. **I**n eo quod refectionem vel sacietatem. **N**on enim interrogat baptizandum vtrum velit sacramento refici vel sacietatem. **N**on enim interrogat baptizandum vtrum velit baptizari. **I**n hoc ergo sacramento altaris ipse vite panis a fidelibus quasi eos ut ipse meret seipso reficiat et repleat eisque ipse inuiseribus cordium ipsorum inhereat et vnione inseparabilis amoris eiusdem ipse vnietur et ipsi illi. **A**pparet autem ex hoc substantia panis materialis atque inuisibilis in illo sacramento post aduentum celestis ac viuifici panis

nullatenus remanere. Nulli enim vsui seu fructui necessaria est ibi nisi propter sustentationem accidentii ipsius. Quare accidentia simul accepta putamus formam panis visibilem. Non indiget autem omnipotens virtus viuifici panis, illo fulcimentum cum ipse sit portans omnia verbo virtutis sue. Sicut legitur in .j. Ad hebreos. Amplius conuenienti est ut ipse portet sustententem virtute propria formam sibi seruientem. et presentia ipsius quatenus valet ostendentem quam alia substantia maxime cum extinguit aliam substantiam non indicet neque ostendant. Pie autem intelligatur veraciter diximus portet vel sustentet non er modo quo substantia panis materialis ea parabat panem. ea enim portabat ut sua scilicet candore ut quo erat candida et ut quo erat sapida et rotunditate ut quo erat rotunda. Panis autem vite non ut in se habens ea. sed ad iudicium presentie sue et sacramenti mysterii saluat ea et conservat in eis suo. Amplius. dignum et iustum est ut adueniente vero ac viuifico pane cedat ei materialis ac visibilis panis substantia et recedat ab accidentibus et forma sua visibili. relinquens ea ministerio tanti sacramenti cui ipsa forma necessaria est. Substantia autem superuacua omnino ibi esset et omnino inutilis. Siue enim sumeretur et comederetur illa substantia siue non omnino inutiliter ibi esset. Inutiliter enim comederetur cum nec opus hoc ibi sit nec huiusmodi comestio ibi querat. In tanto enim sacramento in tanto dei opere aliquid esse superuacuum vel inutiliter impossibile est. Quod autem ibi sit et non comedatur faciente eo qui sumit ad comestionem et tinent videlicet masticante. saporante. et tan gluciante secundum naturam impossibile est. Nec est contra naturam nullomodo secundum naturam est ei quod continetur. Immo secundum naturam est ei quod continetur. Immo iusticia eius creatoris ut ei aduenienti honorem deferat. Relinquens ei penitus locum suum. et alia sua que ab eo habebat fructio ipsius. At hec est quod pia ac veridica fides in isto sacramento et tenet et predicat videlicet quod panis materialis atque visibilis aduenienti pani viuifico. velut creatori honorem deferens locum suum ei relinquit formam visibilem sacramentali seruicio et mysterio ipsius. transitus scilicet substantie

panis materialis atque visibilis ad aduentum viuifici panis saluata forma id est varietate accidentium ad mysterium sacramenti. Non enim potest dici generatio viuifici panis ibi fieri cum prius esset illesus et integer. Neque corruptio panis materialis cum eius forma substantialis ibi non maneat ymo esse desinat. Et materia ipsi formam panis vite non inducit neque materie ipsius panis vite addatur nullatenus vel accrescat. Si enim alterutrum horum esset. non effugeremus nullatenus quin generatio eius fieret que est acquisitio forme substantialis in priori materia aut clementia eiusdem. quod non est nisi acquisitio materie in priori forma. Num autem in verbis sanctorum legitur quod iste panis sit corpus christi vel conuertitur in ipsum. ad intellectum et intentionem quam diximus transubstantiationis referendum est. Transubstantiatio vero vere contraria est corruptioni secundum quod de ea intendit philosophus naturalis. In corruptione enim omnia penitus destruantur. Preter primum quod est materia. Intransubstantiatione autem nihil omnino remanet de pane preter nouissimum vel vltimum quod est accidentium sensibilium varietas siue sensibilis forma. De his autem perquirari diligentius atque diffusius per litteratam nobis induceret et preter propositum esset. Sufficit enim ad pietatem fidei quam hic intendimus stabilire credere et tenere quod sub forma panis materialis atque visibilis in altari per benedictionem sacerdotalem rite factam. apponitur panis vite. et sub forma vini visibilis potus vite. Et intelligimus non solum ipsum christum solum secundum formam diuinitatis panem esse vite. sed et etiam potum vite. Sed etiam corpus eius quod pro nobis in cruce pependit et sanguinem. et hoc declarabimus in sequentibus ipso illuminante et adiuvante. Verum reuertimur primum ad id in quaeramus et dicemus quia mensa altaris mensa animarum est non corporum. Et quod si pater misericordiarum prouidit mensam alendis et reficiendis corporibus humanis que omnino nec vtilia sunt nec curanda nisi propter animas multo fortius prouidit animarum nostris mensam congruentem eiusdem refectionis et alimentis eisdem. Quia ergo manifestum est corporalem cibum refectioni animarum omnino non esse vtilem. quodammodo et cibum spiritalem palam est omnino in

utilem esse corporibz. Manifestum est in mensa altaris postqz mensa animarū effecta ē nihil hōre corporalis cibi vel potus. Alioquin non solū superuacue illud haberet sed etiā ad illusionē z ridiculū. Quē admodum em̄ si corporibus reficiēdis apponeretur cib? spiritualis illuderetur eis. Sic z in mensa animarū cibū corporalis ad illusionem animarū tñ esset z ridiculū. Manifestū est ergo post benedictionem sacerdotale rite factā in altari mensa nec panem esse corporis hoc ē materialē nec vinū. Et tūc em̄ mensa est animarū. Totū autem qz ante in ea est vel sit preparatio est sic preparatoriu ad spirituale refectiōz z mensam animarū. Placuit autē clemētissimō miseratori omnī deo declarare istō congruenti z decenti miraculo. Cum em̄ quidam formis illis panis z vini subesse crederet verus panis material' z vini substantias. alijs cibis vti volebat et ppter hoc in multa quantitate cōficebat. iuxta quod ad sustentationē corporis sibi sufficere estimabat. Pone est qz infra paucos dies deficiēs absqz alteri? morbi occasio ne. ipso expimento defect? discere potuit non sub esse formis illis qz corpus ei? nutrire vlt' sustentare valeret cū substantiā im possibile sit nutrirī accidentibz possunt qdem accidentia z sitim extinguere z fame fedare. Cum enim sitis calore vigeat z sititate frigiditas z hūiditas ratione cōtrarietatis illas indubitanter extinguere pñt virtute sua naturali siue eēnciali. Similr z cū fames vacuitate vigeat vti ita natural' fames nihil aliud esse videatur quā sens? vacuitatis vel euacuatio stomachi vel in ipso stomacho. Quantitatis autē corporalis per se et substantialiter essentialiter repleta sit loci siue vacui. Manifestum est qz ipsa quantitas ratione contrarietatis naturalis quam habet ad vacuū sicut potest tollere vacuitatē sic z sensum ipsius. Quare et famem. cum fames sit sens? ipsius. Quare autē substantia nutrirī non possit accidentibus inde manifestū est. quia si possz eis nutrirī posset z augeri. cū z augmentū sit ex sup habundātia nutrimenti. preterea subtracta occasione accidentiū posset diminui substantia. si hoc essz z ita vel de subtractione lucis minueret ger de nocte. z eadem ratione additione eiusdem cresceret de die. Accideret etiam ex hoc accidentia posse comedi z bibi. Nō

negam? autem odore quodā posse nutrirī corpus sed odor iste est vaporosa substantia non accidens. Pore autem qui accidens sit impossibile est.

Pore quia panis vite in forma hūanitatis ex necessitate est in mensa altaris postqz effecta est vt dixim? per sacerdotes benedictionē mensa animarū z declarabim? etiam cū hoc qz caro siue corpus ipsius cibū ē animarū. Et sanguis eius similiter potus animarū et faciemus sciri qualiter hoc est. Quia ergo iam declarauim? supra i noctatu quē vocauim? cur deus homo ipsum dei ac dei filium tria pro nobis spūaliter officia suscepisse videlicz sacerdotale eo qz minor sacramentando generi humano cūcure totius ecclesie generis hūani sufficere nō poterat. Deinde aduocati eo qz per minore aduocatum totius generis humani causa agi nō poterat. Tercio medici eo qz per minore totius generis humani lesiones vulnera z morbos curari nō erat possibile. Quia in officio missae tria ista agunt ymo ipsum officium qdam modo ista tria ē officia. necesse est in officio missae tria hec illū agere. Imo in ipsa missa tria hec illū officia exequi vel implere. **F**ideliū em̄ simile sacramentationē z sanctificationē totius populi dei esse nullū dubiū ē. Quia ergo fidelissimū sacerdotem ad sacramentandū populi siue quī de populo siue ad sanctificandū rite vocatum si comedere possit aduenire necesse est et etiā non vocatū p nuntiu sacerdotē rite in missa z altare que missae sunt agentē vocatū in eisum? sacerdos p insinuationē ad istū z nēcitātē executionis licz vocatio a deo fidelis sacerdotallis z nēcitātē executionis officii sui plenissime videnti. nēcia non sit ad missas ergo z sanctificationis z sacramentationis impleat in ea officii ipm venire necesse est. **N**ē nire aut in eo qz sacerdos. Non autē est sacerdos nisi in eo qz hō z in hūana forma. Necesse ē ergo ipz interesse missae in eo qz hō ē z in forma hūana. **C**ūqz sacerdotale officii qd est sanctificationis nō expletur nisi per hostiā qua gra sanctificationis pplo impetret. Nulla autē hostia impetrare potuit nisi ea quā ipse in ara crucis obtulit. z hoc ē ipsemet fm qz homo sicut dicit Apl's in. it. ad hebre. **O**remet in cōsumatione sciloz ad destructionē pūg

hostiam suam apperuit. **Silr** in x. ad hebreos. Sanctificati sumus p oblatione cor poris xpi iesu semel. **Et** alia de eodē ex p se legunt ibidē. **Necessē** ē ergo hūc adue nire et officio sacerdotali suscepto ad san ctificandū seu sacramentādū pplm per ho stiam suā. **Iuxta** hūc modū qz fidelis ad uocatus nōce habet intereē cause quā co ram agendā suscepit si possit qtiens causa agitur ipa p pntiam eius desiderat. **Cau sa** autē totū ecclesie in missa agitur scz co ram deo patre tanquā p pcuratore sacer dōrē. **Necessē** ergo hz ibi intereē causam agere huius aduocatus. **Non** autē ē aduo catus neqz causā agit nisi in quantū hō est. **Necessē** ergo hz ibi eē z assistere pcuratori sacerdoti maxime qz causa ista nō agitur nisi p interpellationē z nō nisi ex pte ei digna est suscipi z p mun? qd ipse meret qd? nisi ipse meret obtulit deo patri acceptū esse non potest mun? autē istud ipse meret est. **Tercio** qz oportet fidelē me dicum egrum quē curandū suscepit visita re quociens infirmitas requirit. **Et** hoc ē vngēris z medicinis que curandū eiusde z necessaria sunt si possibile est medico pos sibile ē autem hūmōi medico quicqd vult z quicqd possibile est quia ergo tota ec clesia sua imo vnusquisqz de ecclesia sua eger ē. **Hoc** est medicatiōe indiget siue ad curatiōē siue ad conseruationē siue ad pseruationē siue ad puerlationē que z ad curandū mirabili miseratione suscepit ne cesse habet ad curandū ipm quonies op? est venire, opus autē est quonies de me dicatione eius agitur z sanatiōi eius intē dit. **Qz** ergo ad hoc missa agit z quicqd in ea fit vt hūmōi ergo medicatiōis impe dat officiū z sanitatē bñficiū. **Necessē** hz misse officio intereē z hoc in eo qz medic? hoc ē forma hūana z cum alabastrō oīz vngētoz spūaliūz qz in cruce factū ē. **Hoc** est hūanitas ipius. **Et** sic legit xiii. mari vel cū ipsa carne qz est cathaplasma ptra omnes dolores z lēiones spirituales scz antidotū solidissimū atz firmū ptra oēs humores noxios vicioz z cū sanguis ne suo qz est velut syrop? mulcebris atqz dulcissimū atz tanqz medicina ligda va lens contra oēs animāz lāguores z vul nera. **Quoz** duozum virtutes in ipa dñi ta passione potissimū claruerūt. **Sicut** eti am in pnomiato tractatu dclaramus. **Amplius** postulat paterfamilias

z naturalibus siue carnalibus panēz na turalē nccariū et a filiis ex ipa naturali pi etate atqz iusticia illum denegare non p. **Quanto** ergo fortius pater spiritūū deus in quem omnium oculi sperant panē spi ritualē filiis spiritualib? porriget z hoc p congruentia parauilitatis siue virilita tis ac perfectionis eozum. **In** forma enī humana panis est paruuloz xps domi nus in forma enim diuina nō est esibilis vt sup? ostendimus. **Attēde** autem qz quatuor ista que nominauim? et nume rauimus officia xpi hominis sunt id ē fm qz homo et omnes post p munionē mis sarum ad ista quatuor referuntur. **Quali** bet enim post cōmunionē aliquod istoz petīt sanctificare enim vt sacerdos z ho stia z interpellare vt aduocatus z iusticia z mederi vt medicus z medicina. z pasce re vt dapifer z esca non nisi mediatoris ē inquantū mediator. **Et** ppter hoc tota mis sa pncipaliter est xpi officiū licet sacerdos z alij nōnulli adhibeant ministeriū. **Qua** ppter euidentē ē missaz solennis ipm ne cessario intereē z qtuor ista officia in eis dem adimplere. **Attēde** etiā quia mis se celebratio diligēter intuetib? non ē ni si ppli sanctificatio per inuocatiōz diuini nois z sacrificiū z actio seu ventilatio cau se eiusde ppli coram deo per pces z mīe ra z meditatio eiusde ppli siue pociona tio spūalis hqz p anthyrotū et syropuz et resectio siue cibatio eiusde spūalis tanqz per panē z vinū et ista qtuor euidenter in p? p munionē petitiōib? pntēf. **Amplius** quia natura inditū est cordib? hūanis et cōsuetudine vsqz firmatū vt cōmunio ci boz corpaliū p munionē dilectiōis in eis piat et nutrit maxie aut erudibiles siue docibiles sum? eis vijs p qz facili? et ma gi docibiles sum?. **Ille** aut sunt vt dixim? qz ipa p suetudie et vsu ia notas hūimus. **Quare** p munionē sacra cibi spūalis et sa cre dilectiōis hūc docēdi eram? et si p munionē cibi corpalis eozsqz ad p munionē di lectiōis sibi pgruent ad deo valet et pfiat. **Quāto** fortius p mūicatio sacre resectiōis ad optinēdā vel nutriēdā sancte et sincere dilectiōis p mūiōi valebit et si ppter illā mē sa corpalis resectiōis paranda est. **Qnto** fortius propter hanc viuifice dilectionis cōmunionē mensa spūalis refectionis a sapientissimo amantissimoqz patrefa milias in domo sua filiis suis ac familiis

parabis. **A**mplius. quia amor iste panis vite vera ac spiritualis comestio ipsius est necessario esse amabilem erit esse comestibile et esse magis amabilem et per quod magis amabilis et magis comestibilis. Quia ergo per hoc quod homo pro nobis est passus magis amabilis non dico propter hoc in via ista necessario per hoc et magis comestibilis nobis ut nunc. Quare per hoc et ut quantum talis nobis apponendus hic necessario. In forma ergo humana quam pro nobis suscepit et in qua pro nobis pati dignatus est necessario est inmensa spiritualis refectionis apponend⁹. **A**mplius. quod maxime suadet et ingerit amor signum est ipsius amoris quo amare se ostendit qui amari querit. Omnia autem signorum amoris certissimum est mors pro amato suscepta. Omnis enim certitudo in omni corde humano quasi una prima ex primis impressionibus. Hinc est unusquisque dicit ad probationem amoris quo amari se credit ab alio a deo me diligit ille quod pro me si opus esset moreretur. Manifestus est ergo quia quod maxime cordibus nostris vivit vivitione amoris. Panem vite. mors est quam pro nobis pertulit. Quare inquantum pro nobis mortuus. In tantum maxime amabilis in cordibus nostris maxime vivibilis quod ne spiritualiter maxime ineducabilis et propter maxime in forma illa apponendus. **A**mplius quia tota vita gratie similitudo quedam est licet per modica longissimeque distans ab illa vita glorie necesse est ut quicquid est istius vite scilicet glorie et umbram et similitudinem sibi ridentem habeant in vita gratie. Quare refectione glorie habet similitudinem et umbram sibi respondentem in vita gratie ut quemadmodum dies pleni luminis glorie habet hic velut diluculum et tanquam diestentium tenebrarum crepusculum scilicet fidei et scientie vel aliterius. quales conveniunt vite et sic plena refectione glorie habet pregustationem prentium huius vite. Similiter mensa mentem et appositio appones. Mensa ergo et appositione panis vite et pregustatione eius de compactione future facietati penitissimum in via ista in domo dei esse necesse est. Et quod iam diximus quia in gloria forme sue non est hic esibilis panis vite nec pregustatio vel lomodo congruit forma illa necesse est ut sub alia forma presentes convivias inuitet et attrahat et ipsum panem vite pro capto par

uitatis eorum ostendat apponi necesse est. **A**mplius. quia non minor est virtus quam quere parca tueri. Sed per uno lapsu a deo semel offerendus fuit filius dei in ara crucis ut alibi ostendimus. ergo et pro quotidianis quotidie et pro assiduis assidue put eis congruit et pro conseruatione acquiritorum quod diu in periculis sunt necessario offerendus propter quod autem primiti per mortem offerendus fuit ut redimeret omnes ex eo regenerandos quemadmodum adam perdiderat omnes uno peccato omnes et se generatos nos iam alibi declaravi. **H**ic autem dicimus quia reamptio conseruatio et quondiana peccata venialia iuge et quotidianum requirit sacrificium et assiduam sacerdotis officium omnium aut sacrificiorum que per sacerdotem offerri possunt ipse sacerdos christus acceptabilissimus est placabilissimus quippe tota fornace charitatis succensus. hoc est ardens et flammis tota emientissimam virtutis suavitatem odoris ymo flagrantissimam ac pro ipsa sanctitatem excellentiam deo patri gratiosissimam. **H**uius ergo sacrificii iuge et quotidianum esse quotidianam partem requirit. Quia nisi in ecclesia sua quotidie et ab eadem offerretur non impleverit ipse in ea officium sacerdotis. nec ipsa ecclesia verum religionis deo impederet cultum. **A**mplius cum sacerdotis sit preces et vota populi offerre que nunquam ea puritate qua deus offeruntur nunquam acceptabiliter nisi sacerdos se ipsum primum offerat. **I**ta missa autem preces et vota totius populi ecclesie dei quot et tanta sunt offeruntur. Presentem ergo oportet esse sacerdotem qui hec offerat deo patri. **A**mplius. ovium et bouum et ceterorum animalium quorundam grate erant deo aliquando oblationes propter devotionem et obedientiam offerentium cum animalia illa nihil habeant omnino in se quod deo debeant esse acceptum per alios. Quia totius hostia hec de qua loquimur videlicet homo dei filius omni placatione gratiositate omniumque virtutum refertissima deo patri gratissima erit et acceptabilissima per quibuscumque offerri voluerit deo prebit gratissima. Quia propter de tali ac tanta hostia providendum fuit ecclesie dei cum de suo invenire non possit quod per peccatis quotidianis offerret. Sic enim moribus eius et egritudinibus per medicinam provisorius fuit a deo occurrendum sic et paupertati quod quotidianis offensis sufficientem oblationem si haberet sue largitatem per

uine beneficentia consulendū. Nos autē capitulum declarabim⁹ insequentib⁹ q̄ sine hoc iugi sacrificio nō impleteretur nec perficeretur pro statu huius vite dei cult⁹. **¶** Cum enim iuges ymo continue offensio- nes quarum nec numerus est nec mensu- ra iugem ⁊ continuam interpellationē re- quirant seu dei ppitiationē continue ac- cusationes iugem ac iuges ac continuas defensionem seu aduocatu⁹ euident est necessitas sacerdotis semperviuentis in- tellantis p̄ nobis. **¶** Ad hebre. vii. Simi- liter ⁊ aduocati qui etiam ppiciatio est si- cut legitur. 1. Joh. 1. Continuas autē ideo dixim⁹ offendentes quia ne hora nec mo- mentum reperiri potest in quo non inue- niatur offensio aliqua vel peccatum ali- cuius ex tanto populo. Accusationes eti- am dixim⁹ iuges ⁊ continuas ppter ma- lignitatem diaboli. **¶** De qua scriptū ē Apoc. 12. Quia proiectus est accusator fratrum nroꝝ qui accusabat eos die ac nocte an- conspectū dñi. **¶** Si quis dixerit q̄ ad re- ppiciandas tot ⁊ tantas offensiones ⁊ ad eli- dedas seu retidēdas tot ⁊ tantas accusati- ones sufficiebat tāta nūerositas sacerdo- tū ⁊ cleri q̄ officia sunt in- pellatio se re- ppiciatio ⁊ aduocatio seu procinatio aīa rū apō dñm deū. **¶** Presertim cum in hoc habeam⁹ auxiliares tot milia militū san- ctorum angelorum ⁊ totam illam precla- ram celestem curiam. **¶** Respondemus q̄ tā- ta numerositas sacerdotū ⁊ cleri nec etiā propriis offensionib⁹ repprociandis su- ffit nec in propriis causis satis est corāz deo proprie patrocinationis defensio. **¶** Presertim cum offensiones ⁊ peccata sacerdo- tū ⁊ cleri scelera sunt ⁊ monstra cōpara- tione offensionum ⁊ peccatorum populi. **¶** Quod autem de sanctis angelis dicat⁹ di- cit⁹ q̄ inter celestes virtutes quēq̄ ibi reperiri potest prestatio: deoq̄ acceptio: vir sufficit on⁹ suum portare ⁊ vtrūq̄ aliis officiis vel oneribus eorum si qua sunt taceamus vir sufficit gratiarum actioni- bus referendis pro donis de que iam ac- cepit et adhuc continuerecipit. **¶** Siquidē ⁊ continua irradiatione prim⁹ ⁊ inaccessi- bilis lucis illustrantur ⁊ cōtinua inunda- tione torrētis voluptatis inebriant⁹. **¶** Ita autem duo officia que dixim⁹ non sunt sanctorum angeloz ⁊ propria officia nec p- pter illa vel creati vel constituti licet ea in- terdum pro electis assumunt sicut legitur

in. li. **¶** Ad hebre. q̄ sūt administratoꝝ spūs missi in misterium ppter eos qui heredi- tatem capiunt salutis. **¶** Tot ergo ⁊ tam ar- due cause ymo tam miserabiles ⁊ despa- te pprium merito requirunt aduocatum cui patrocinii earum pprie incumberet ex officio. **¶** Si enī princeps reipublice mū- dane pro supplendo defectu imperioꝝ ne ius eoz⁹ tempale deperiret publicos aduocatos constituit in succursum impe- rite litigantiū. **¶** Quanto forcius princeps vniuersitatis de⁹ vniuersoꝝ ⁊ singuloꝝ insufficiencie consulens ⁊ periculis eterne damnationis occurrens publicum aduo- catum toti generi humano constituit qui causis vniuersoꝝ ⁊ singuloꝝ ⁊ agen- dis et etiam releuandis sufficeret qui in- consistorio eius et ante tribunal ipsius p- omnibus pro quib⁹ iusticia permetteret staret. **¶** Alioquin curie ei⁹ ⁊ consistorio nō paruum perfectionis deesset si miseris ⁊ impitis sibiq̄ non sufficientibus sufficiens aduocati deesset patrocinium. **¶** Nullatenus enim in vltime perfectionis ⁊ suffici- encie curia seu consistorio deesse decet q̄ lem requirent excellencia aduocatum hoc est qui merito sit omnium refugium miseroꝝ. **¶** Iuxta hunc modum etiā di- ximus quia dum tempus est tātarum of- fensionum atq̄ peccaminū non esset cō- pletus dei cultus ac vsq̄ quaq̄ perfectus si de propiciatione non esset p̄sum. **¶** Quia enim tres sunt intentiones diuini cultus vereq̄ religionis videlicet dei honorifi- centia in qua primum et maxime incedit. **¶** Deinde impetratio veniarum. **¶** Tercio ac- quisitio gratiarum. **¶** Manifestum est mul- tum deesse diuino cultui p- tempore qd̄ diximus tantarum offensionum atq̄ pe- ccaminū si desit impetratio veniarum q̄ si defuerit ⁊ acquisitio gratiarum pene va- cuus ⁊ nullus erit quantum ad dei hono- rificentiam cum honorificentia deo im- pensa nec obsequia dicenda sunt nisi ei⁹ de grata ⁊ accepta sint. vtrūq̄ talia sint gra- sola fac. **¶** Ergo cult⁹ sine sacerdote nul- lus est sine vtriq̄ sacerdote qui omnibus culpis et reppiciandis omnibus veniis impetrandis omnib⁹ gratiis obtinēdis sufficiat dimittit⁹ ē ⁊ incōpletus dei cul- tus. **¶** In nullo autem opum suozū adeo honorifica est deo adeo vtilis ⁊ salubris hoib⁹ perfectio sicut in eiusdē cultui ac religione. **¶** Cum ergo in alijs imperfectoꝝ

non sustineat. neque enim in corpore vnius pulicis aut musce vnius membri defectum sustinet et supercilio tuo pilum vnum deesse noluit multo minus in hoc. Quia propter de tali sacerdote et sacerdotio generi humano prouisum est. Quod si quis dixerit ergo vsque ad christi sacerdotium dei cultus incompletus et diminutus fuit verum plane dicit sicut expressit dicit in. vii. Ad hebreos. Quia reprobatio fit peccatis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nihil enim ad perfectum adducit lex. Et iterum. Ad romam. vii. Quod impossibile erat legi in quo infirmabatur ipsa lex supplere. deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnauit peccatum in carne ut legis iustificatio impleret in nobis. Et si querat quare tot milibus annorum sustinuit. Deus imperfectionem istam et diminutionem in cultu suo quare non prius et glorie sue et salutis nostre consuluit. Nam pro parte respondimus in isto. Si enim elementa seu rudimenta et quasi alphabetum perfectionis diuini cultus vix paucissimi in mundo id est sola gens hebreorum in naturalibus miraculis inducat totque et tanti flagellis quodammodo impulsus recipere potuit cum etiam esset in hac quasi hereditaria ex parte eruditione adiuta. Quanto forcius mundus totus et communitas hominum ad tantam perfectionem ineptus fuit sustinuit ergo de ista imperfectione in cultu suo donec venit plenitudo temporis sicut legitur in. iiii. Ad galathas. Quod admodum sustinet impericia in pueris et paruitatem in feminibus vegetalibus omnibus et animalibus donec per incrementa magnitudo sue perfectionis eis adueniat. Et cum questionem istam amplius enucleamus non alia est quam si queratur quare nascuntur homines paruuli et non potius viri perfecti atque barbati. Et quare ponuntur oua ab animalibus ouantibus et non potius aialia perfecta ex eis nascuntur. Natus enim est dei cultus et vera religio in mundo quodammodo ut semine et quadammodo ut puulo propter imperfectionem et ineptitudinem communitatis hominum. Quia si quis dicat quia multo melius per multos sacerdotes administraretur dei cultus et per multos aduocatos. similiter melius expediretur causa animarum quam per vnum. Respondemus quia si multi essent vel hi vel illi et vnus

eorum sufficeret alij essent superflui et inutiles quantum ad hoc. Si autem nullus sufficeret quocumque modo intelligatur impossibile esset omnes sufficere simul omnes enim simul sumptos necesse est indigere alio mediatore apud deum maxime cum omnes peccauerint et egeant gratia dei. Sicut legitur in. iiii. Ad romam. Conuersi enim sumus iudeos et grecos omnes sub peccato esse et iterum ibidem et in psalmo Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt. Et iterum omnes peccauerunt et egeant gratia dei.

Amplius sicut vna ecclesia ex omni congregatione et coaptatione electorum clericorum. Ita et vnum oportet esse sacerdotem verum ac summum in ea. Et de hac insufficiencia diximus dictiones sufficientes in eo tractatu quem notauimus. Cur deus homo. **N**unc autem reuertamur ad id in quo eramus et dicamus quia ecclesia dei et domus est et templum ipsius et quia templo necessario est et cultus ipse cum tribus effectibus suis quos supra nominauimus et propter hoc altare et sacrificium. Et quia domus multe familie et mensa refectionis qualis domui et familie congruit et non oportet nos probationibus astruere vel declarare quod res vna fuit subiecto altari et mensa sicut idem sunt templum domus. Sed altare dicitur comparatione et respectu oblationis et sanctificationis et omnino ad deum cuius honori et cultui deputatum est. Mensa vero comparatione et respectu refectionis spiritualis et omnino ad familiam cui refectione posita est et parata. Quod admodum res vna subiecto sacrificium in quantum deo oblata et nihilominus obus sanctificans comparatione summentium. Attende ergo quod nihil ita congregat familiam laicam congregationem exteriori et locali ut mensa fratris communio. Unde et generalis familia pascentis dicitur familia. Nihil etiam magis astruit fidem et amicitiam exteriores inter homines quam eadem communio. Unde est quod maxime execrabile habent homines perditionem coniunx inuicem seu comensaliu sicut in psalmo legis. Tu homo homo vnanimis dux meus et notus meus qui simul mecum dulces capiebas cibos. Unde itaque generate puerbum sonat singulorum simul comederam et biberam. eo die qualiter me obseruassem ab eo quod liter mihi timerem ab illo. In nonnullis autem regionibus ipsa denegatio communionis aut coniunctionis inexecrabiles.

nimo comedere et bibere cum eo renuerit
stati capitali inimico reputetur illi? gladio
que petatur ab ipso? Inter pascentem etiam et co-
muras seu commensales multo fortiores fi-
des et amicitias astringit mense commu-
nio litteralis. Et propter hoc illos maxime
ad secreta consilioz adiungunt homines istis
maxime et sua credunt de illis specialis-
sime confidunt propter quod et prodigio si-
ue infidelitas et inimicitie huiusmodi ho-
minum maxime detestabiles habent apud
homines. Sicut in psalmo legitur. **N**on
mo qui edebat panes meos magnifica-
uit super me supplantationem. Quia ergo
certis nobis et vestris vijs maxime duci-
biles sumus signis et similitudinibus ve-
hementioribus que etiam communionem
nominum faciunt inter visibilia et inuisi-
bilia sue corporalia et spiritualia maxime
ad spiritualia erudibiles sumus. **N**ecessesse
autem fuit sapientissimum ac misericor-
dissimum deum maxime convenientia ad
eruditionem nostram eligere. **N**ecessesse fu-
it similitudinem mense corporalis sue for-
mam sue speciem dicat non refert eum
familie sue in domo sua ponere. Simili-
ter et similitudinem seu speciem refectionis
corporalis in eadem eidem adhibere
de veritate enim mense animarum refe-
ctionis spiritualis homini intelligenti liquidis-
simum est. Quia ergo sine ea nec est vite
spiritualis sustentatio nec roboratio nec
augmentum sicut de vita corporali et me-
sa ac refectione sibi congruenti euidentis-
simum est. Quia ergo mensa spiritualis et
refectio animarum panisque viuifici in do-
mo dei spiritualiter et inuisibiliter posita
semper est et parata et ille semper appo-
situs et secundum sui veritatem incessanter
spiritualis comestione sumitur ab hijs qui
ad hoc donec sunt et parati ab alijs aut
qui mensam istam nec vident nec refectionem
in ea positam cognoscere possunt. **N**on
sicut nec videtur ita nec sumitur frustra aus-
tem quantum ad huiusmodi homines ipsa
veritas mense spiritualis viuificet refectionis
in ipsa nuditate sue veritatis vel
potius absconsione posita est. **N**einde ve-
ro patrem familias eque procurare par-
uulos et magnos eque velle pascere nemo
fani capitis dubitat. **N**ihil enim frustra
vel ociose ipsum facere cui non manifestum
sit. **N**eliquis ergo ex omnibus hijs neces-
sariam esse communionem spirituales in

domo spirituali dei. **E**t quia necessarium
est speciem seu similitudinem mense atque
refectionis corporalis in ea poni ad ipsam
veritatem mense spiritualis et refectionem
omnino incognitam et panem vite omnino
inuisibilem nemo accederet. nemine autem
ad illam accedente frustra propter homines
posita esset. **E**t quia multo vtilior multoque sa-
lubrior multoque eo acceptior que super omnes
comparatione inter dei filios et familia-
res spiritualis fides et amicitia quas neces-
se est spiritualis mense communionem re-
ficere et similitudo mense et refectio corpo-
ralium ad spirituales de maximis simili-
tudinibus est ad cognitionem spiritualium
maxime ducentibus omnibus in quibus
hijs necesse est spiritualis mense similitu-
dinem seu speciem in domo que est eccle-
sia poni. **Q**uoniam ergo vtrum huic simili-
tudini vel speciei subsit veritas vel non
subsit hoc est qui ad mensam illam disci-
bit speciem? reficit seu comedit vitę refi-
ciatur spiritaliter et comedat panem
vite an non. **S**i ad hoc donec est. **N**on
si dicat veritatem non sub esse huiusmo-
di speciebus et signis. **N**otum ergo est fal-
sitas et mendacium quod visibiliter ibi
agitur et illud paterfamilias spiritualibus
conuiujs signis mendacibus dum ad re-
fectionem spirituales eos inuitat et illam
non exhibet dum fauces cordium aper-
iuntur et nihil in eas mittitur. **I**lla enim
visibilia corda spiritualia nullatenus in-
trant ut cibis neque ad illa fauces cordium
aperiuntur. **S**i autem dicat sub esse ve-
ritatem declaratum ergo est propositum vi-
deli sub specie mense visibilis esse mensam in-
uisibilem. **E**t sub specie panis visibilis panem vi-
uificum esse. **A**mplius tria esse que in
animabus nostris affectiones seu passio-
nes generant. **M**anifestum est intendentibus
hoc primum et notissimum est apprehen-
sio siue apprehensum in eo que apprehen-
sum sicut apprehensio amoris amorem ap-
prehendente generat. **I**uxta quod dicitur
illud ut amaris amabilis esto et illud. **S**e-
nece. **S**i vis amari ama. **Q**ualiter et **B**a-
silius ipse dixit de sacramento altaris. **P**u-
to inquit et aliquem tali cogitatione ad
deuotionem et amorem posse prouocari.
Intelligens de cogitatione amoris quem
nobis dominus ipse in passione exhibuit ad re-
amandum ipsum posse prouocari. **I**tem ex-
emplum manifestum est enim foris exemplis

nos animari et interdū exemplis deterre-
ri infirmorum. Unde et illud dictum est
plus mouent exempla quam verba. **T**er-
ciū ē virtus rex quāter dicitur de lapidib⁹
sicut de lapide smaragdi q̄ operat leticiā
in animabus gestantiū ipsum et de lapide
de bufonis qui tristitiam et de lapide to-
pazion crocei coloris qui tempantiaz ab
ardoribus libidini et de lapide oyaman-
te qui graciositatem de herba que dicitur
agnus castus que posita in lecto quiescē-
tis in eo extinguit libidinem et alia nume-
rabilia et dicunt et leguntur. **P**rimo i ge-
neri est illa operatio qua nonnulli horro-
res et horripilationes patiunt latrone exi-
stente in domo vbi sunt licet omnino igno-
rent illum ibi esse. **Q**uia ergo communio
amoris ad deum et homines maximum
bonū est hominū et priuatio appposita si-
ue excommunicatio vel proprietates contraria
que idē est qd excommunicatio eo q̄ vni
vniū prariū aut maximū aut pene maxi-
mū malū est eorū. Merito misericordi-
sim⁹ ac sapientissimus deus omnia que
opari poterat ad cōmunionē istam amo-
ris impendendam hominib⁹ congruere et
colligere debuit et ad oppositum malum
expugnandū omnia que illi maxime ad-
uersant congregare in vniū vt densa acie
contra tam odibilem deo tamq̄ homini-
bus inimicam pestem pugnetur. **P**esignā-
dum ergo fuit bonum istius communio-
nis vt per apprehensionem amorem sui
apprehendētib⁹ ingereret et exemplū ex-
hibendū vt cognoscētes facili⁹ induceret
virt⁹ adhibēda q̄ illa in eisdem opari pos-
sit et beatus in ipso sacramento altari sit ap-
parent. **F**ratorum enim vnio et abinui-
cem inseparabilitas atq̄ indistinctio in ipa
forma visibili panis apparet. **A**dhibe-
t et exemplum cōmunionis quia ipse xps
dominus corpus et sanguinem suum ibi
dem cōmunicat sumentibus qua cōmu-
nionē nulla largior nulla maioris benefi-
centie nulla cōmunio magis suavis nul-
la magis contra proprietatem et auariciā
extit magisq̄ p̄fudēs p̄petatē et auariciā
exhiberi potest cōmūtrati hominū. **N**ul-
li enim cōparationis ē largitor seu cō-
municatio ciborum exteriorum ad hanc.
Sed neq̄ cōmunicatio lactis de verberib⁹
matrum expressi in ora filiorū quia illa de
exterioribus. **I**sta vero videlicet lactis et
et de hijs q̄ sunt ex tra substantiam mris

Cōmunicatio vere corporis et sanguinis
christi de ipsa substantia est et parib⁹ ipi-
us christi. **Q**uāter autem et virtus adhibeat
que cōmunionem ista sacratissima amo-
ris operari possit non est dubium cū ipse
christus seipsum ibi exhibeat. **Q**uia via
ex hijs tribus p̄gregata oim puenientissi-
ma ac efficacissima est videlicet ad indu-
ctionē scē p̄mūionis et exterminationem
excommunicationis quare nisi optimus ac
sapientissimus deus hac ad hoc elegisset
procul dubio non iuxta bonitatem et sa-
pientiam suam in parte ista egisset. **A**um
viam optimam ad intentionē suam et et ef-
ficacissimam omisset. **E**t ad hoc istam
rationē inducim⁹ vt eū hac via vti fuisse
et vti qd diu opus est astruamus. **Q**ualit⁹
autem christi sacratissim⁹ eius corpus ac
preciosissim⁹ sanguinis reficiat digne su-
mentes docebim⁹ in sequentib⁹. **S**ciē-
dum ergo q̄ trib⁹ modis aliquid ab ali-
quo effici dicitur. **P**rimū quidem natura
sive naturali operatiōe vt est calefieri ab
igne. **S**ecundo merito. meritum enim ne-
q̄ congrui neq̄ condigni p̄prie dicitur ef-
ficere vt veri nominis causa efficiēs id qd
p̄pter meritum efficitur a remuneratore
ipsi et tamē vltate dicitur peccata tua se-
cerunt tibi hoc vel bona merito fecerunt
tibi illud bonum. **T**ercio virtute occulta
seu diuina quomodo sacramēta operari
dicuntur. **Q**uāter autem quis pane refici dicitur
tur nō tamē pane materialiter dicitur pa-
tet. **Q**uia ergo vera christi caro quā p̄ no-
bis assumpsit et pro nobis crucis patibulo
affigivoluit cibis mentis humane per se
ipsam esse non possit manifestū est. **N**on
enim ipsa propter se et secundum se vni-
bilis est nobis vnione corporali vel spiri-
tuali. **Q**uēadmodū nec p̄pter se diligibilis
aut diligēda sed p̄pter illum cuius caro ē.
Eodem modo de sanguine eius literaliter
seu materiali. **R**estat ergo vt alio modo
quā ipa sua ecēcia reficiat mentes sumē-
tū et p̄pter hoc restat vt merito vel scire
et merito qdē suo impossibile est cū nullus
sit. **I**mpossibile enim est meritum esse ni-
si in substantia intelligente. **A**mplius
si merito offerētis aut sumēti ergo nō
iam vt sacramentum vtpota quod de se
nihil prestaret inde sumentibus aut sa-
cramentatis. **S**ed potius exmeritis eorū
dem haberet. **U**nde eos reficeret et sancti-
ficaret. **S**i enim sanctificatio baptismalis

ex meritis esset aut baptizantiū quas san-
ctificarent ab illo siue per illum cum hoc
ipsum baptismo prestat meritis suis vt
sanctificaret eosdem restat ergo vt virtu-
te non nature essentie sue vt supra osten-
dim⁹ quemadmodū cibus corporalis ipse
nature et essentie seu virtute reficit come-
dentes quare relinquitur vt virtute diui-
na que ex solo beneplacito dei operatur
in omnibus sacramentis. Sicut ergo su-
perfusionē aque siue ablutionē exteriori
que per aquam fit adest virtus omni-
potentis ac misericordis dei ad efficiendam
interiorem et spiritualem ablutionē. Sic
refectionē corporali exteriori querti⁹ for-
ma seu figura est aut exemplū interne ac
spiritualis refectionis adest virtus diuina
ad perficiendam designatam vt diximus
refectionē. **¶** Si quis querat qualiter ve-
rum est quod dicit veritas in. vi. **Iohā.**
¶ Caro mea vere est cibus et sanguis meus
vere est potus. Respondemus quia vere asser-
tione accipi potest ac si diceret. Caro mea
vere id ē indubitanter est cibus hoc est re-
ficiens siue refectiuus et sanguis meus ve-
re est potus. Hoc est indubitanter potus
siue inebrians licet non sua natura sed v-
tute diuina. Quemadmodū aqua baptis-
malis vere est aqua regenerāda puri-
ficans non natura sua sed virtute diuina
que p verbum inuocatiōis accedens ad
elementū id est sacrationis siue sanctifica-
tionis instrumentū. Sic vera et litteralis
ipi accessus virtutis diuine que ab ea nūq̃
recedit sacramentū est id est sacrationis
sacratissimum instrumentū et sacre refecti-
onis adiumentū digne fumentibus. **¶**
Si quis eam virtuosissimā aut dixerit aut
crediderit ppter dei sapientissimam sapi-
entiam dei virtute cuius ipsa est vestimē-
tum non recedit a puritate fidei. Si eni-
vestis iohānis euangeliste ex tactu sacra-
ti corporis ipsius iohannis id virtutis ob-
tinuit vt p manum Aristodemi incedu-
li tactu suo tres mortuos suscitaret quid
de hoc vestimento virtutis omnipotentis
pia fides suggerit sciendum. Si petri
apostoli baculus ex tactu petri consequi
poruit vt tactu suo mortuum socum vide-
licet beati marcialis lemoniceū. episcopi
suscitaret et vsq̃ in presens retinet vt de-
mones de obsessis corporibus eiciat vt
etiam ad loquendū compellet. Quid de
sacratissimo christi corpore sciendum.

Si christus dominus tantas virtutes cor-
poribus sanctorum suorum largitus est
ymo ossibus eorum aridis et capillis vel
quod plus est pulueri eorum et sepulchris
Quomodo nō incomperabiliter multo
maiores ipsi carni sue iam vita glorie vi-
uenti virtutes tribuit. Quid enim mirabi-
le cogitari potest quod non ad sanctorū
suorum reliquias vel etiā memorias op-
atus sit et vsq̃ hodie operetur christ⁹ do-
minus. **¶** Amplius. si fimbrie vestimen-
ti sui hoc prestitit vt eius tactu emoriosa
sanaret affluxu sanguinis sicut legitur. ix.
mathei et marci. ij. et **Luce. viij.** Putasne
q̃ fimbria vestimenti sui pluris habeat
quam ipsam carnem quam p salute hu-
mani generis induit. Si carnis anima-
lium et piscium nutriendi ac reficiendi au-
gēdit et impinguandi corpora nra vtutē de-
dit naturalem et inditam et vino virtutes
reficiendi letificandi et inebriandi. Quan-
to fortius carni sue virtutem dedisse crea-
dendus est nutriendi reficiendi et augen-
di et impinguandi animas nostras et pre-
cioso sanguini suo virtutem reficiendi le-
tificandi et inebriandi salubriter et sobrie
animas nostras tanto enim magis veri-
simile est magisq̃ credendum hoc fecisse
p animabus quam illud pro corporibus
Quanto certum est ipsum animas magis
curari quam corpora et bona animarum
quam bona corporum. Item si carni vel
pinguedini serpentine de qua tyriaca cō-
fictu virtutem dedit quā venenū quod
solam vitam corporis extinguit eiciat et
effugiet. Quanto fortius sacratissimē carni
sue hoc prestitisse credendū ē venenū pccū
qđ aiaū vitam extinguit omnimodo cu-
ret. **¶** Amplius. si lapides preciosi et vir-
tuosi virtutes innumeras et admirandas
habet vt multis videtur ex modico q̃ in
vnoquoq̃ eorum ē quinte essentie. Quā-
to fortius preciosa aciam gloriofa christi
caro que pro nobis quodammodo mis-
sa multas ac prestantissimas virtutes ha-
beret credenda est ex ipa presentia totius
diuine ac omnibus supereminētis essen-
tie. **¶** Amplius. si sanguinem hyrcorum
et sanguinē draconis ac et sanguinē men-
struum miris ac monstrificis dona uit vir-
tutibus si plinio creditur Quomodo nō
multo fortius preciosum sanguinem suū
¶ Amp. Si lignum vtie in medio padi-
phositu ac virtute p dū ē voluit vt vita

corpalem ppetuaret vntem fructum illius. Quomodo non potius carni vel sanguini suo hoc tribuit ut ppetuare possint vita aia rum. Qui vtiq; quodammodo fructus illius sunt ipse vero verissime vite verissimi lignum. **A**mplius si hanc virtutē dedit herbe pronie et lapidi iaspidis ut fantas mata fugeret et demonia. Si hanc virtutem dedit verbis quorunda exorcismati ut eis arceantur et ligentur demones et alia fiat miranda que in libris magicis continentur. Quomodo verbum per quod omnia facta sunt carnem suam quam pro salute animarum assumpsit non omnibus virtutibus glorie sue congruentibus in parte illa et animarum salutis expedientibus illustravit propter hec omnia et alia innumerabilia mirabilia ipsius quorum nos aliqua metu plurimitatis transimus. Alia vero nec nosse nec numerari sufficimus merito dicimus scendum esse amplissime et magnificentissime de virtuositate tanti tamque venerandi sacramenti beatos reputantes omnes qui illud tota deuotione totaque veneratione amplectuntur et que gratia istam inestimabilem qua tanta propititudine statim adest panis vite rite vocantibus atque petentibus non abhorres cruetas manus spurcissimas sacerdotum sacramenti istud conficiunt et protrectant ne hora dei maledictione aut amaritudine plena indeuote indigneque accedentium iugi gratiarum actione nunquam cessanti collaudatiōe ac benedictione pleuerunt. **E**uertamur ergo ad id quætur in quo eram et dicam. **Q**uestio. Caro mea vere est cibus potest etiam intelligi sub hoc sensu caro mea vere est cibus id est veritate quam continet est cibus non quod per se ipsam pascat sed per me qui sum veritas quam continet. **Q**uædammodum aliquid dicitur non vere argentum quando intus non est argentum vere est argentum quoniam intus est argentum. Sic et caro christi vere cibus dicitur hoc est pro id quod intus habet quod inquam est veritas et vita et verbum vite et panis ac si ergo diceret non quod foris exhibet caro. Non quod in ea vel de ea appareat cibus est animarum per se et finem se. Sed magis illud quod in ea latet quod intelligi voluit in eo quod dixit vere. Veritas enim est intus et intimum in omni re et hec insinuant verba. **A**ugu. Qui dicit donum dixisse que tibi littera nostra non habet. Hec autem sunt verba illa non hoc corpus quod

videtis manducaturi estis neque hunc sanguinem bibaturi sed mysterium aliquod commendavi vobis hoc ipse veritas expressit testari videtur. **I**ohannis. vi. Spiritus est qui vivificat caro non potest quicquam ac si diceret Spiritus est qui vivificat refectio in sumit digne sumentibus ipsam carnem et sanguinem caro autem non potest qui carnis propria natura atque virtute vel potest intelligi vere cibus id est vere cibationis siue refectio nis. Illa enim digne sumens vere reficitur id est ipse veritate que est christus quam ipsi ritualiter sumit et sibi incorporat hoc incorporat et spiritualiter inuiscerat. **Q**uædammodum exposuimus supra et iterum vere cibus hoc est sanctus veritate. **N**on enim cibo non cibatur homo neque reficitur. Sed cibare se somniat et mentitur attribuit sibi cibationem equi sui vel asini id est corporis. **C**orporalis ergo cibus falso cibus est et fallax quantum ad ipsum verum hominem ille enim verus homo id est interior nunquam vere cibatur sed solus equus eius vel asinus ut ita loquamur vere autem cibatur pro ipsam carnem christi et operatione divine virtutis ut iam multo citius diximus. **P**ost hec autem debes scire quod caro ipsi secundum unum modum vel intentionem dicitur ipsum signum vel designatio ipsius id est forma visibilis panis quomodo ymago petri dicitur petrus et petrus scriptus est esse ubi nomen eius scriptum est et alia designatio ipsi. **S**ecundo ipsa caro de beata virgine sumpta id est pro nobis patibulo crucis affixa. **T**ertio tota societas sanctorum siue totus ceteris fidelium quomodo in psalmo dicitur. **C**orpus autem quod perfecisti mihi et in hunc ad. **H**ominibus unum corpus multi sumus et in hunc eiusdem. **Q**uarto vero carnes agni dicitur ipsa charissimata quibus christus dominus omnibus hominibus incompatibiliter supereminet secundum quod homo. **Q**ualiter autem comedenda sit ipsa caro christi mystica iam ex precedentibus in noscere debet tibi totus enim ceteris electorum spiritualiter comeditur cum in hoc ipsum cor comedentis assumit etque spirituali unionem que amor sanctissimus est unitur. **I**lli enim vere christiani vereque carne christi mystica refectum esse nullatenus dubites qui totam christi ecclesiam in visceribus benivolentie ac pietatis gestat adeoque illi unitus est ut omnium singulorum bonis cognitis gaudeat et in malis compatiatur hec enim est sanctæ dilectionis communio hec sancta unitas

de qua Actū. iij. multitudinis credenti-
um erat cor vñ et anima vna. Nec facta
societas de qua p̃ma Johānis. i. Omnis
mōne ergo necessario efficit bonor et ma-
lorū quā et qualem diximus. Huius cibi
vñū saporem delectabilē sentit comedens
cū de bonis aliorū letatur. Amarū vero sa-
porē et palato cordis eorū molestū cum
de malis eorū irascitur qui sapor non ē p̃
pius ipius. Punc cibū vero hoc ē carnes
xp̃i mysticam reuomit qui eos amare desi-
nit. Illos enim de ventre cordis et de inti-
mis beniuolentie et pietatis viscerib⁹ reū-
cit. Iuxta hūc modum et de ip̃o panē vite
ip̃o domino intelligendū est quia suauis
delectabilisq; sapor sentitur cum vl̃ inter-
na suauitate quis reficitur quod quidem
pp̃auco:um et vl̃ cum eius glorie aggraua-
detur. Amarū s̃o sapor ex eo p̃cipit cum
eius contumelia quis vitur et cōtra eam
exādescit. Saginatur autē quis et impin-
guatur alijs quado de bonis aliorū auge-
tur eius dilectio in deum et in ip̃os. Qui
enī p̃pter bona que alijs facit deus am-
plius ip̃m diligit de bonis eorū impingue-
scit. Adeps enī et pinguedo animarū hūa-
nari charitas ē eodē modo et qui dei glo-
riam amplius vel ampliorē agnoscit et in
de eam amplius diligit ac feruentius que-
rit de eadem pinguescit. Inde ē q̃ de ma-
ioribus bonis fraternis opulētius refici-
mur et amplius impinguamur p̃pter hoc
et ip̃s s̃m q̃ homo excellēcia charisma-
tū omnibus electis incompatibiliter et sup̃
omnem mensurā pinguior magis incom-
pabiliter cognoscit et amatores suos re-
ficit et impinguat. Ista autē refectio quāz
diximus pene naturalis opationis ē et vir-
tutis. Natura enī boni est vt cognoscentē
reficiat et delectet. Bonū enī ē naturalit̃ ci-
bus virtutis et appetitiue interioris nobi-
lis. Et quod est dulcedo ad palatū corp̃is
hoc ē bonitas vt supra dixim⁹ ad palatū
mentis. Quare manifestum ē q̃ refectio
qua quis recogitat dei filiū hominē factū
passū et mortuū p̃ nobis ampliori eius
amore pinguescit et velut quodam sapo-
re suauitatis eius gaudio reficitur pro eo
q̃ tantū apud ip̃um fuimus et tam chari q̃
refectio sacramentalis non est sed vt dixi-
mus naturalis. Non enim virtute sacra-
menti sic reficitur sed bonitate ip̃ius benē-
ficij quē naturaliter cognoscentes amore
benefactoris inflammat et gaudio quo dixi-

mus iocundat. Si tamen cognosces ydo-
neus est vt tantū beneficiū ista in eo ope-
tur. Quemadmodū enim sol p̃ lumen ca-
lescit calefactione corp̃ali corp̃a calefacti-
bilia sic sol intelligēcie et iusticie xp̃s domi-
nus ex quarto scilz capitulo sapientie p̃ lu-
men sue cognitionis amore suo calefacit
corda calefactibilia et gaudio suo recreat
et refouet eos qui palatum cordis non p̃-
diderūt s̃ febre iniquitatis. Jam ergo de-
claratum est per ea que diximus quia pi-
etas et munificentia diuina necessariū fa-
ciunt debere esse mensam paratam in do-
mo ip̃i et appositam in panem vite et po-
tum et hoc cognoscibiliter et esibiliter con-
iuius alioquin inutiliter ibi essent et quia
forma panis et vini materialis p̃pter xp̃i
sani similitudinē sola ē que mensam sa-
cram. et appositā in eadem maxime facit
cognoscibilia cōmunitati hominū quā-
tū in se est et si ad eam intenderint et quia
densa acie pugnat dei bonitas in hoc sa-
cramentō contra pestem ymo bestiam p̃-
prietatis videlicet significatione benefici-
cie sue et cōmuniōis. Deinde exemplo dñi
eam tantā exhibet comedentibus vt ip̃m
corpus et sanguinem suū cōmunicet eis
dem qua largitate et beneficiencia si coti-
dianitas eius ymo assiduitas et generali-
tas qua omnibus illam offert attendatur
maior magisq; concuscās atq; p̃fundās
excommunicationem auaricie et p̃prietatē
inueniri nō potest. Tercio virtute qua sa-
cramētissime illi carni et p̃ciosissimo sagui-
ni adesse ostendimus qua via seu modo
expugnationis melior et efficacior exco-
gitari nō potuit. Et p̃pter hoc sapientissi-
mū ac misericordissimū deum illam elige-
re tanq̃ optimam decens fuit. Secim⁹ enī
am sciri qualiter comedatur xp̃i caro et bi-
batur ei⁹ sanguis et qualiter ista refectio.
refectio mētis sit. Refectio ei exterior q̃ spe-
cietenus ibi ē refectio interiorē ac spiri-
tualem opatur in mente dighe accedens.
Ex quib⁹ euidentis est quia in illo sacramē-
to xp̃us dominus et magistrum veritatis
doctrina et exemplo se ostendit et verum
dei virtute mirifica se esse declarat ibidez.
In ipsa enim forma panis et vini visibi-
li quid ip̃e nobis sit et qd nos nobis inui-
cem debeamus esse palam docet lucide
q̃ ei ip̃e sit sola cotidiana et sup̃substantia-
lis deinde solida iocūda et infastidibilia
animarū nostrarū refectio forma panis et

vini aperte designat. Panis em̄ material
 et vinū talis sunt refectionē corporū nostrorū
 qualē refectionē xp̄m dñm esse dicim⁹ ani
 marū. **P**stēdit etiā eandē formā panis et
 vini sacre dilectionis p̄munionē et indistin
 ctionē societateq; sanctorū inseparabilē. de
 qua dicif ad Gala. iiii. **N**ō ē iudeus neq;
 grecus nō ē seruus neq; liber nō ē mascu
 lus neq; femina oēs em̄ vos vnū estis in
 xp̄o iesu. **I**ste em̄ conditiones et distinctio
 nes foris sunt et afforis sunt et nihil perti
 nēt ad intimū sancte societatis et comuni
 onis sanctorū. **M**anifestū etiā et p̄ceptio
 nē charitatis siue sacre p̄munionis ammi
 rabili exēplo cōicatiois p̄prij corpis et san
 guinis cōfirmat. **H**ec aut duo scilz doctri
 na et exēplū verū cōprobāt eē magistru.
Virtute vero q̄ imaculata sacerdotali bñ
 dictioe panē et vinū in corp⁹ suū et sangui
 nē transformāt dñm se esse ostendit. **Q**uapro
 pter i illo sacramēto et magisteriū ei⁹ et do
 minatio appet intelligētib⁹. **E**t q̄ iam dixi
 mus sacramētū illud etiā eē sacrificiū ap
 parer duplex efficacia ipius. **P**rima effica
 cia recōmuniōis ad deū. **S**ecūda sancti
 ficationis et hoc ē ei in eo q̄ sacrificiū. **S**a
 crificatiois vero efficacia in eo q̄ sacramē
 tū. **I**n eo em̄ q̄ sacrificiū ē dei placatiū et
 iracūdie ei⁹ in eo auersatiū. **I**n eo vero
 q̄ sacramētū ē sumentū sanctificatiū.
In eo aut q̄ mēsa refectionis et eorū q̄ refe
 ctionis sūt effectiū. **S**anctificatiū autēz
 p̄prie et directe ab exēratione exēcōicatio
 nis siue p̄prietatis p̄pter quod et sacra cō
 muniono nominatur.

Ostēget aut tēdētibus in istaz sa
 cratissimā refectionē manifestū si
 et vere ac spūaliter comedētes vera
 cissime ibidē comedi. **I**uxta similitudinēz
 corporalis comestionis. **N**ō licet beato **A**u
 gustino diuina voce oīluz fuerit nos tamē
 istud exēplo et ratiōib⁹ astruem⁹. veracit̄
 ei illud comedit iuxta similitudinē come
 stionis corporalis q̄ mutatione sui in aliud
 assumit et in similitudinē assumētis trans
 mutat. **N**ō ei ligna ignē comedūt s; ignis
 ligna. **S**ic ē q̄ totū corp⁹ ecclie comedētē
 spūaliter in ista sacra mēsa veracit̄ comedit
 q̄ illū in sui similitudinē p̄uertēs i se i sui nu
 trimentū assumit v̄l augmentū. **N**utritur
 ei reficit et auget corp⁹ id ē vniuersitatem
 reprobōz auertēdo a malo et cōuertēdo
 ad deū comedit p̄pter quod dictū ē illud
Dedisti ei escā p̄p̄tis ethyopū. **E**t in **A**ctu.

r. capitulo dictū ē petro. **D**ecidē et mādu
 ca. **E**t iob. xiiii. **D**iuidit illi negotiatores
 Si q̄s vero q̄rat inquā sui similitudinē cor
 pus ecclie cōuertat. **R**nsio **Q**uia in sancti
 tatē et bonitatē p̄pter hoc xp̄s dñs come
 dere d; illos quos in nutrimentū corp⁹
 sui mystici et augmentū cōuertēdo assumit.
Si quis aut querat q̄lit comedat in isto
 sacramēto illi qui iam cōuersi sunt et electi
Alibus ei corporalis iā sumpt⁹ et in nutrime
 tū corp⁹ iam p̄uersus nō videt posse ite
 rū comedi. **D**icim⁹ qui iā v̄hiti sunt corpo
 ri ecclie possunt magis v̄niri et qui iā sunt
 illi quasi mēbra possunt fieri alteri⁹ modi
 et nobiliora et intimiora etiā et ita verū est
 q̄ comesti ab ipso corp⁹ ecclie possunt iterū
 comedi. **V**ides ergo q̄nā rationabiliter cele
 sti magisterio institutū fuerit vt participes
 essent tāti sacrificij electi tāq; sancti et qua
 sublimis ac venerāde mēse tanq; filij. **N**ō
 quidē de sacrificijs v̄sci non licet nisi san
 ctis et mēsa patris nō parat nisi filiis. **P**er
 si forte alij temere p̄sumptuosēq; se inge
 serint iudiciū sibi comedūt et bibunt. sicut
 legitur in. xj. ad **R**om̄. **I**am ergo appet
 euidēter qualiter intelligēdum sit q̄ ipse sal
 uator beato **A**ugustino dixisse legit scilz
 nec ego mutabor in te sed tu mutaberis in
 me. **H**oc ei ē dicere in mei similitudinē
Quēadmodū ignis ferri in se hoc ē in sui
 similitudinē p̄uerit. **S**i q̄s aut querat quō i
 tam p̄uo loco et sub tā p̄ua forma illud glō
 sum corpus q̄ vtiq; lōge maioris ē quā
 tatis eē possit. **D**icim⁹ q̄ idē est ac si quere
 res quare in tam obscuro loco corp⁹ tāte
 claritatis eē possit loco remanēte obscuro
Sicut em̄ in potestate habet claritatē suā
 nō ostendere et quo minus locū in quo ē
 lumine repleat retinere. **S**ic nō incredibi
 le ē et magnitudinē suā ne locū illum re
 pleat aut occupat ita vt aliud corpus secū
 nō paciat retinere. **E**t sicut claritates cor
 porū sive fulgorē in libera potestate habz
 vt partū vel multū illius et in loco v̄l circa
 locū in quo est diffundat sic et magnitudi
 nē suā om̄ino habet in sue beneplacito
 voluntatis et sicut salua et illesa p̄ omnia
 claritate sui corp⁹ locū in quo ē vel certū
 iacentem parū vel modicū vel omnino
 in nullo illuminat put vult. **S**ic et salua
 per omnia magnitudine sui corp⁹ occu
 pat de loco q̄ vult et quantū vult ita q̄ li
 berū ē ei absq; diminutione illius inquā
 libet paruo esse loco. que enīz ratio vt gla

ritatem sui corporis in potestate omnimoda habeat et non magnitudine nec loqui mur hic de omnipotentia virtutis quam habet secundum quod deus est de qua certum est quod nihil est impossibile vel eius difficile. Sed dicimus et pie credimus hanc esse gloriam omnium electorum vel omnino libere voluntati eorum subiecta sunt omnimodo non solum corpora ipsorum sed etiam quaecumque sunt corporum. Si enim verum est quod dixit demon. Berith dicit beato Bartholomeo quod ostenderet se si veller. Si autem noller videri non posset. Quid credendum est de eo per statum glorie. Si enim ex umbra tenuissima glorie hanc potestatem habuit in corpore suo quod dubitari potest incompatibiliter maiorem illam habitur esse potestatem in patria ex ipsa perfectione et veritate glorie. Si quis autem querat quomodo ter viuificus panis in manus sacerdotis veniat. scilicet utrum per motum aut subito cum ipsum ante presentiam eius in altari posset fuisse in celo aut in alio loco. eadem est questio quomodo utrum per motum aut subito. In quo respondeo: quod non per motum qualis corporum. id est transitiu continui. Tunc ei in omni loco inter medium necesse haberet et ideo dicimus quia subito. Et hic effectus unus est dotis corporum glorificationis quod nominatur agilitas ex qua necesse est credere agilitatem ipsius voluntati anime glorificate ita ut sicut anima imperaret ei motum moueri in statu miserie istius ad locum quem voluerit ita in statu glorie imperaret ei esse ubi voluerit. Alioquin non sibi nec congrueret imperium voluntatis ipsius anime et obediencia agilitatis ipsius corporis. Quonia autem difficilius suadetur imperiis et difficultas ab eis capit christi corpus simul esse posse in celo et in altari. et insuper in tot altariis milibus eundem hoc. ne ad iuuenimus incredulitate vel potius impericia ipsorum. Attendunt ergo in primis quod corpus humano dant motum innaturales. motum et contra naturam ipsius in loca innaturalia ex virtute anime cui coniunctum est prestatum et acquiruntur. videlicet motus in antea et retro motus in dextrum et in sinistrum. motus in sursum et deorsum. non quidem ex modo in deorsum quo per seipsum naturaliter mouere tur. Sed longe aliter et modo contrario moueretur. moueret enim in deorsum naturaliter motu recto atque continuo. Sed virtute anime imperantis mouetur in deorsum motu flexuoso multisque quietibus seu pau-

sationibus interruptis. Deinceps mouetur per ea et per eam in circulum et trigonum et quadratum et per omnem figuram non solum per necessitate vel utilitate quacumque sed per voluntate penitus anime imperantis. Similiter est videre de locis cum enim non habeat corpus humanum naturaliter nisi unum locum sibi proprium et nature sue congruum. videlicet nature infimum quod est rocius mundi medium siue centrum: prestantur tamen eidem corpori et acquiruntur per animam cui coniunctum est et tot loca ipsi tam in naturalia et a loco naturali eiusdem adeo distantia. Si ergo nunc tantum potest anima humana naturaliter in corpus sibi coniunctum contra naturam eiusdem et hoc per sola voluntate absque omni necessitate vel utilitate quatenus fortius anima christi per summa necessitate et utilitate poterit in corpus suum contra naturam ipsius quicquid eadem necessitas vel utilitas requisierit. Si non potest obistere vel resistere natura corporis humani voluntati anime imperantis. licet otiose et perniciose quin feratur aut moueatur in locum sibi incongruum. et hoc motu nature sue tamen contrario quatenus fortius non obssisteret neque resistet voluntati anime ipsius saluatoris et hoc necessarissime ac utilissime natura corporis sui quin se exhibeat ad omne beneplacitum eius in omni loco in quo presentiam eius requirit tantaque utilitas. perstet cum incompatibiliter plus possit in corpus suum anima illa quam anima tua naturaliter possit in tuum. et cum omnium creaturarum potentissima sit ipsa anima redemptoris et corpus suum iam non solum non sit ei sarcine ullo modo sed soli glorie postquam vel supra quam non sit gloria corporalis. Si ergo querat que sit necessitas vel utilitas que requirat presentiam huius corporis in tot altarium milibus. Respondeo quia necessitas vel utilitas hec sunt ecclesie vniuersalis meditatione siue sanatio. eiusdem reconciliatio ad partem misericordiarum. siue eiusdem patris misericordiarum ad ecclesiam suam placatio. Tercio ipsius ecclesie sacratio siue sanctificatio. Quarto eiusdem ecclesie spiritualis relectio. Quia illud venerandum corpus et medicina saluberrima est et sacrificium placabilissimum et sacramentum nostre sanctificationis et cibum spiritualis refectionis sicut supra ostendimus. Et quia mysteria missarum non sunt nisi quattuor hec que diximus. Necesse est ubique missarum agun-

tur solennia corporis huius sacratissimi verissimā ad esse presentia. Non enim queadmodū delirant quidā heretici sufficit designatio siue signū siue figuratio corporis istius viuifici et sanguinis preciosi ad ista quatuor pagenda. imo necessario requiritur viuifici panis et vini presentissima veritatem neque enī figura neque alia designatio medicine prestare potest ullomō salutem. Quia sola ipius presens veritas medicine. Similiter impossibile ē per solam et inanem designationē sacrificiū placari iratū aut reconciliari offensū absque sacrificiū veritate. Si milie neque sacrari aut sanctificari possibile ē quēque absque sacramenti veritate cum virtutē sanctificationis sola veritas habeat sacramenti. eodē mōdō impossibile est aliā quē refici pasci atque potari sola designatio seu figuratione panis et vini. Alioquin nō indigerem nisi figuris vel picturis ad ista quatuor et per nihil laborare in missarū solennijs cū sufficerent picture altariū et sacrariū oblationū ad istas quatuor nominatas utilitates. Ipe autē infans ad hec eos irrefragabiliter deducit ut pictura diluuij sola sine veritate mundū submergat et pictura ignis quo mundus inferior consumagradus ē iam mundū exurat et pictura sola panis pasciat et reficiat. Sic et pictura vini potet et inebriet. Sic igitur omnia eorum ē aperta ut omnino non distinguant qualiter virtutē et efficaciam signis attribuant et veritati. Amplius. sicut locus proprius naturalis est eidem sic eiusdem loci unitas. querit sicut locus innaturalis contra naturā eiusdem inest sic et locorum multitudo. et sicut sursum et deorsum in locis contraria sunt. sic unitas et multitudo in eisde et eque contraria. queritur sicut potest anima christi contra naturā corporis sui ut exhibeat ipsum quandocumque voluerit in sursum et quandoque voluerit in deorsum. sic ex eadem potentia nō obstante ullo modo vel resistente natura corporis contraria potest illud exhibere in quocumque locis voluerit cum non magis sit naturalis eidē loci unitas quā locus ipse neque magis contra naturam ipius locorum multitudo quā locus innaturalis ipius. hoc ergo in anima domini saluatoris potissimū locum nō habet. tū quia corpori suo imperat et eo utitur potestate liberrima. tū quia omnium creaturę supereminet potentia fortissima. In nostris enim animabus longe secus est quo

rum et libertas multa seruitute depressa et potentia in numeris debilitata infirmata. Amplius. Quid mirū si ubi totum ibi partes et partes. Quin potius e contrario mirabile ē quod in multis locis sit totum ubi non et partes. Num ergo certū iam sit quia anima rationalis et caro partes sit filij dei ex quibus compositus est scilicet quod hoc nō est mirabile si ubi et ipse est et ibi et partes ipse. Sed hoc potius admiratione dignū. quia cū ipse ubique sit nō ubique tū sunt eiusdem dicte partes. hoc autē est quoniam ad certas utilitates et mysteria assumere sunt et propter hoc ubi locus est huius utilitatibus et ministerijs ibi eas esse in ipso suo toto et cum ipso ē necesse. Ubi autem non est locus huius ministerijs aut utilitatibus. ibi eas vel nullatenus ē necesse est excepto loco ubi proprius et remuneratio ē istorum meritorum obtinent. Qui est locus glorie ipsarum et hic est celum celorum. siue celum empirium. Quia ergo in omni altari ubi missa agitur locus ē predictis utilitatibus et ministerijs necesse est presentem natas partes in ipso suo toto et cum ipso ad esse presentissima ut diximus veritate. Sed quēadmodū ut supra tetigimus ubi meditatio exhibenda ibi oportet medicum esse cum alabastro vngentorum. et ibi reconciliatio ibi mediatorem cum sacrificio. et ubi sacramentatio ibi sacerdotem seu pontificem cum sacramentis. et ubi refectio ibi dapiferū cum cibo et potu. Alibi autē nō ē necessē ista exhibeat. Licet igitur neque anima neque carne careat dei filius tamen illas non exhibet in mundo isto inferiori nisi ubi locus ē utilitatibus et ministerijs propter quas assumere dignatus est.

Amplius. quoniam humanitas ipius ē velut velut sacerdotalis ipius in qua per nos sumus igitur officio sacerdotis. quid mirū si illam exhibet vel in celo ubi pareat vultui dei ad interpellandū per nos. vel in altari ubi sacerdotalē ministeriū per nos exequitur alibi eto cur illam exhiberet. Amplius. quid mirū si de consorcio deitatis huius sacramentisimo corpori collatū est ut simul possit esse in multis locis licet contra naturam suam. Quēadmodū ipsa diuinitas ubique per naturam suam est cum eidem ex eodem consorcio impassibilitas et pene spiritualis agilitas atque subtilitas collata sunt contra naturam ipius corporis. Non enim verius contra naturam ipius corporis est perpetua illa siue

perennis impassibilitas et insensibilitas omnimodo quod insensibilis est sensibus nostris in via ista hoc est vita hominum quod corporum caducorum tam minime penetratiua subtilitas nec illa pene spiritalis agilitas quibus remunerati est et glorificatus est illud corpus quod locorum pluralitas. Si ergo non obstitit nec obistere potuit nature corporis illius contrarietas quin de consortio anime glorificate atque ipsius deitatis recipere prenomina et dotes et glorias non poterit ulterius resistere vel impedire quin recipiat ex eodem consortio locorum pluralitatem seu multitudinem. **A**mplius cum prenominate dotes et glorias receperit corpus illud ad premium nec contrarietas nature sue obistere poterit quo minus multitudinem locorum recipere ad meritum ad exequendum susceptum ministerium. ad meritum quidem in ipsa sacramentissima cena ubi et in ipsa sede sua recubabat inter duodecim et in manibus propriis quibus porrigebat apostolis ad sumendum et in ore ac faucibus accipientium et manducantium ipsum ad ministerium hoc quod quadrupliciter supra diximus. Alioquin frustra et vane quattuor ministeria seu officia pro nobis agenda suscepisset dei filius cui nullum eorum pagi possit nisi per verissimam presentiam corporis illius. **A**mplius cum quicquid glorie habet corpus illud totum habeat in premium ministeriorum seu officiorum que in ipso et per ipsum salutem humani generis sunt impensa multo fortius nihil deerit eidem de hiis quod requirit executionem ministeriorum. manifestum autem iam fecimus quod executio illorum quattuor officiorum requirit ex necessitate presentiam eiusdem corporis scilicet in multis altariis sacrariorum quod siue sacrorum repositio: milibus **A**mplius si glorificatione sua venerandum illud corpus adeo approximatum adeo filiatum spiritualibus nobilibusque substantiis. ut non solum illud sed etiam omne aliud corpus glorificandum. spirituale noiare ausus fuit postolus dicens in xv. primo. ad 40. **R**eminas animale surgit spirituale assimilatum in quod impassibilitate subtilitate agilitate quod diximus assimilatum autem in remuneratione et gloria sua propriam. Multo ergo fortius assimilari debuit eisdem spiritualibus substantiis in hoc vno videlicet ut simul possit esse in multis locorum milibus multo in quod fortius assimilari debuit eisdem propter ipsam causam remunerationis sue et aliorum. **N**ec autem causa quadruplex est officium siue ministerium quod diximus

hoc igitur ex necessitate datum est corpori illi ut possit esse in multis locis scilicet milibus ad exequenda officia seu ministeria pro quod agenda et creatum et assumptum est. **A**mplius quod mirum si de consortio diuinitatis cui vnum est corpus istud hoc contra naturam habet quod diuinitas beneplaciti est ipsius diuinitati ut sit in multis locorum milibus simul et semel. **Q**uod admodum ipsa diuinitas est in omnibus. **A**lbi quod enim natura est passibilis vnitate alii nature agentis et fortiori necesse est ut ab ea paciatur atque recipiat siue per modo sue receptibilitatis atque passibilitatis ab illa. **Q**uid ergo mirum si corpus vnitum diuinitati cuius virtus et actio sunt in vltimo et maximo per omnem modum ex virtute diuinitatis hoc recipit et hoc ei assimilatum est iuxta capacitatem suam. ut possit esse in multis locorum milibus ad obsequium diuinitatis et glorie. cum nulla natura sic fortis et agens que sibi coniunctam et obediens naturam aliam in similitudinem suam putilla capax est non irahat. **I**gnis enim ferrum durissimum ac frigidissimum in sui similitudinem conuertit per capacitatem ipsius ferri videlicet quantum ad calorem atque splendorem. non autem quantum ad motum neque quantum ad subtilitatem subtilitatem. **E**t hoc quoniam salua natura ferreitatis non potest habere subtilitatem igneam neque motum ignis. **Q**uod si quis dixerit quia corpus humanum non est capax multitudinis locorum simul. sed tamen vnum per alium. **R**espondeo utique dicit si ita intelligat quod non est capax nisi vnius loci post alium per naturam suam. **E**t hoc est quoniam virtute sua corpus non acquirit locum nisi per motum. motus autem localis non est nisi fuga naturalis atque desertio vnius loci et insertio siue acquisitio alterius. motus ergo cogit corpus per naturam liter mobile in vno suo loco esse in quolibet instanti. et hoc est quoniam cogit ipsum deferre locum in quo est dum tendit ad alium et egredi de priori dum ingreditur ad sequentem. **E**t propter hoc natura que est in corpore principium motus et quietis non permittit corpus simul esse in multis locis quia dum impellit ad vnum locum expellit ipsum ab alio in quo erat. **Q**uod si per aliam virtutem imperantem tamen et non mouet acquirendus sit locus corpori siue loca multa nullo modo necesse est ut acquisitio vnius sit cum desertione alterius. **H**oc enim esset idem motus si desertio esset continua. hoc est habens successionem in tempore. **S**i autem esset subita esset necessario simul in loco que

deserit et in loco quem acquirit. In eo enī
instati in quo acquirit locū quemcūq; ex
necessitate in eo est. Similiter et in eodez
instati in loco est quem deserit q; simul et
subito deserit hunc locū et acquirit illum
simul est in ambob; et hoc est qd̄ intendi
mus. Quia ergo nō p̄ mediū q̄si trāsiliens
aut transuolans ab hoc altari in oīa alta
ria vel in quodcūq; aliud aut a solio glo
rie sue dissiliens in oīa altaria atq; sacra
ria p̄sentia sue humanitatis exhibet s; so
lo imperio ac bñplacito sue voluntatē cui
sūma subiectione obedit corpus suū subi
to et in ipso nūc est ubi vult corpus ei; nō
sequens oīno naturā p̄pam sed solū bñ
placitū imperantis. Exhibet ergo illud in
manibus sacerdotū absq; successione mo
tūa et inde assumit illud in celū absq; re
cessione motūa sicut enim voluntas eius
subita est et tota simul vtrāq; p̄ se. Quia er
go ex sola voluntate vel anime ipsius impe
rantis vel ubi fm qd̄ verbum v̄l ipsius di
uinitatis nullaten; autē ex natura corporis
acquirēda sunt huius loca corpori illi. Ma
nifestū est quia sequit̄ voluntatē imperan
tis corpus illud nō naturam suā. Et p̄pter
hoc exhibet p̄sentia suā vbicūq; iubet et
quādocūq; non p̄ motū illuc se trāsferēs
s; p̄ obedientiā inter quā et iustum nihil sit
mediū ibidē subito se p̄sentans. Cum autē
non mireris in te q; vbicūq; es habes ibi
et corpus tuū cuius additionis arbitrarē eē
omnipotentissimū dei filiū qui credere nō
vis nō dico vbicūq; ē s; vbicūq; vult ipm
habere p̄sentialem corp; suū secū et potū
simū ubi hoc requirit dignationis sue p̄ no
bis susceptū officiū. **D**ec̄larabim; etiā
declaratōe euidentē p̄babilius q; ipossi
bile est p̄ motū ipsius filiū dei vel corporis sui
istā tam crebrā tanq; multiplicaz eiusdē cor
poris p̄sentationē seu exhibitionem fieri.
Prīmū quoniā accideret ipm filiū dei fm
hoc siue sacratissimū corpus eiusdē moue
ri motibus contrariis et illis innumeris.
Mouebit ei fm hoc ab altari in quo pri
mo sit siue celebratur missa in omnia alta
ria alia in quibus subsequēter celebratur
Quia ergo quedā altariū alioz sunt illi al
tari a dextris quedā a sinistris quedā sub
et quedā supra mouebitur necessario fili;
dei cum i oīa altaria se trāsferat et siml̄ mis
se celebrantur et in oīm istoz situū siue dis
positionū altariū mouebitur inq; motu i
ante et motu in retro motu in dextrū et mo

tu in sinistrū motu insursum et motu in de
orsum. Et quia innūera ē multitudo alta
riū in qbus missas eadē hora p̄tingit cele
brari mouebitur necessario innūeris mo
tibus cōtrariis. **Q**uod si dixerit quis nō
ab vno altari mouet̄ ad aliud sed d̄ celo
empirreo descendit sup̄ vniū quodcūq; alta
riū ipa hora qua in eo sacri mysteriū agi
tur et eo pacto illuc reuertit̄. nihilominus
accidit idē incōueniens. Nū ei cōtingat ea
dem hora in alijs altariibus sacri mysteri
um agi. In alijs autē finiri cōtinget ex ne
cessitate eundē dei filiū fm humanitatem
sui corpus eius in innumera altaria de ce
lo ferri et simul ab innumeris alijs in celū
rapi. Quia de causa simul ascendere et des
cendere. Et q; in omni hora tā diei quā no
ctis cōtingit missas celebrari et finiri p̄ di
uersitate dimatū q; diuersit̄ cat̄ diem et no
ctem et horas nō habebit dei fili; fm hu
manitatem neq; corpus eius requiem a las
contrariis tanq; pugnātib; motib; nec
cessabit volare et de celo et reuolare ad il
lud siue trāsualare ab altari i altare et trās
portari ante et retro in dextrū et sinistrū
insursum et deorsum. **P**ac̄ autē in gerudinē
imo contrariorū motūū turbinem ac t̄pe
statem nec ymaginatio hūana recipit nec
intellectus. **A**mp̄. omne qd̄ mouet̄ a
loco quocūq; exiit locum illum. et omne qd̄
exiit locū suū deserit illū. et omne qd̄
deserit locū in quo ē non remanet̄ ipso.
Quare si fili; dei fm humanitatem siue cor
pus eius mouet̄ e celo empirreo in altare
quodcūq; siue ab altari in altare aliud.
necessario non remanebit̄ i celo empirreo
et i altari a quo mouet̄. Ita non erit simul
i multis altariib; neq; simul i celo empir
reo et in altari cum exiit inde. Si ei rema
net in celo non erit inde. dicimus ergo q;
quēadmodū filius dei vbicūq; est fm deita
tem suā attingens a fine vsq; ad finē fori
ter exhibet p̄sentiam suā diuinā apparēs
ubi vult et quō vult. Sic et partiū suarū
videlicet anime et corporis p̄sentiaz exhibet
ubi vult et quō vult absq; vllō motu carū
Sicut ip̄e apud se et fm se hoc ē fm natu
rā suā immobilis et imutabilis et illoca
lis ē p̄ oīm modum. factus ē mobil' mura
bilis localis ex assumptione humane ani
me et corporis et attingens a fine vsq; ad fi
nē fortit' factus ē loco modico circumscri
ptibilis et p̄ motū de loco in locum p̄sentia
am suā exhibens. Quāto fortius ip̄e

partes discrete videlicet anima et corpus
ex ineffabili vnione qua eidē et in eo vni-
te sunt hoc habent vt istam attingentiā et
amplitudinem spūalem qua attingit a fi-
ne vsq; ad finem fortiter in hoc saltē imi-
tentur. et licet sint mobiles et mutabiles.
corpus quippe pprie anima et nō pōp-
e in hoc inq; vt absq; motu pſentiam suā
exhibeant vbi et eiusdem filij dei hoc re-
quirat officiū. tantaq; nostre salutis neces-
sitas pariter vtilitas. cum enim sola om-
nipotentī virtute eius ibi sunt. ibiq; tene-
antur atq; seruantur qualiter motu indi-
gere credendus est vt eas alibi esse facere
nō possit nisi per motum. Si enim in ma-
nu tua corpus quodcunq; teneres manu
tua id ponerēs vbi velles. An ergo in ma-
nu filij dei hoc est in virtute et beneplaci-
to per omnia sit corpus ipſius ponit id vbi
vult manu sua hoc est virtute et beneplaci-
to nō motu ipſi. Sic et tu faceres de po-
mo si manus tue absq; motu suo sola vir-
tute sua et beneplacito totum quod vellet
posset in pomū. **D**abimus ergo exem-
plum de hīs in rebus sensibilibus. Sicut
enim qui cantor est in aliqua ecclesia ali-
quando exhibet officiū cantoris aliquan-
do nō exhibet licet illud nō deponat. Sic
et dei filius humanitatē quā p nobis as-
sumpsit aliqui pſentem exhibet et aliquā-
do nō licet illā nunq; deponat. Sic et ani-
ma tua aliquādo exhibet videndi officiū
pſenter et appibiler et aliquādo non ex-
hibet illud nec tamen illud deponit et sine
motu suo omni ad exequendū hmoi offi-
ciū egreditur et ab executione illius absq;
motu ingredit. Sic et dei filius absq; motu
suo vel corpis sui pprio egreditur ad exe-
quendū p nobis sacerdotale officiū in al-
tari. Motu ppo dixim? q; mouet per ac-
cidens quēadmodū et forma sacramenta-
lis sub q; ipse ē et siue cūz eleuatur a nobis
siue cū deponitur. Siue cū in sacra pōide
deponatur. et ē similitudo conueniens rei
spūalis ad corpa glorificata et potissimuz
ad corpus dñi saluatoris. qđ est incompa-
biliter sublimioris glorie quā alia. Multa
enim habet similitudinem spūualitatis
Sicut enī anima totū corpus animatū pe-
netrat absq; vlla resistētia et lesione tam
sua q; ipſius. Sic et corpa glorificata omnia
alia. et hec ē etiā alia declaratio que cogit
corpus saluatoris a deſse in altari non per
motū. Sic enim non resistunt glorificatis

corpibus alia. sed cedunt eis omniō cessi-
one obediencie. non refert ergo qualia et
quāta sint p que transire habet de celove-
niens in altare vel de altari in aliud cum
eque facilitate transeat dura vt mollia at-
q; magna vt parua. Perinde ergo est ac
si moueretur. p inane et vacuū cum nihil
ipm retardat aut detineat quare eque ci-
to venit de celo in altare eque cito transi-
ens totum spaciū qđ est a celo empirreo
vsq; ad altare et quantalibet particulā ipi-
us. Non enim successiue transit totū spa-
ciū. subito ergo se exhibet in altari et ideo
non p motū. Si enim duricies mediorū
corporū ita ē vt mollicies apud corpū glori-
ficatū multo forti? ita erit magnitudo eo-
rū vt paruitas apud ipm. Et si duricies eo-
rū nō potest eū deinere vel retardare vt
laten? multo forti? neq; magnitudo ipo-
rum. Ex quo etiā manifestū est. quēadmo-
dū nullū aliud corpū in se deinere potest
corpus glorificatū. sic nec phibere quin sit
in alio. diuabit aut intellectū puulum
ad hoc intelligendū exemplū anime hūa-
ne q; pſentiā sui exhibet in oibus partib;
corporis cui cōiuncta ē. exhibet inq; in oī-
bus opationib; sensui et absq; motu suo
locali. Nō ei si ab opatione visus veniat
ad opationē auditus necesse habz moue-
ri localiter ab oculis ad aures et ita se ha-
bet de alijs sensibus et opationib; eorū.
hoc aut facit ex natura spūalitatē sub q;
simul attingit mēbra a deo inuicem distan-
tia. Sic et gloriosū dñi saluatoris corpus.
nō quidē ex natura corporalitatē sue sed ex
similitudine spūalitatē q; ē gloria ipſius
attingit simul loca innūera et obtinet. cūz
vtilitates et officia p qbus assumptū et glori-
ficatū ē hoc requirit. Similitudine autē istā
spūalitatē supra exposuim? in hoc eodez
capitulo. Quoniam aut natura vniuscuius
q; corpis nō intēdit ei locū nisi ppter ipm
solū. Quicq; ei intēdit vnaq; natura ac-
quirere nō intēdit acquirere nisi ppo sub-
iecto et ppter illud solū. Quoniam inq; ita
ē q; vnicuiq; corpi naturali nō sit necessa-
rius nisi vnus locus ad quiescendū in eo.
Ideo nō intēdit natura acquirere subiecto
suo nisi locū vniū. et ppter hoc expellit ipz
ab vnoquoq; alioz locorū donec acquie-
rit illi ppo cui alligatū ē naturali cōgru-
entia. ppter quod cum acquiescit locum
hmoi corpi sua natura illud in eo quietat
et quasi affigit quiete ppetua. Hec ē ergo
D iiii

causa ppter quā nullū corpus naturalit̄ pō
test in pluribus locis esse simul quia vide
licet vnus solus locus est vnicuiq; corpori
et ideo nō pmittit ip̄m quiescere in alio.
Voluntas vō diuina nō intendit corpori
filij dei locū acquirere vel attribuere ppter
illud sed ppter totā ecclesiam sanctorum.
Quia ergo multitudo locorū corporis illi
necessaria ē ac saluberrima toti ecclie san
ctorū. **I**deo necesse ē vt voluntas diuina
intendat nō quēadmodū natura corporis
illius aut alterius sed quēadmodū requi
rit necessitas aut vtilitas ecclesie ppter quā
solū illud corpus et creatū et assumptū est.
Qua de causa nihil ad naturā corporis illi
de ista multitudine locorū causa em attri
buens ea loca auctori ppe nature ē. et vtili
tas ppter quā attribuitur ei loca non in
ip̄o corpe angustata aut conclusa. imo p
omnia loca ecclesie sanctorum diffusa.

Amplius. Si natura corporis vniuscū
iusq; acquirit ei loca multa successiue et tā
dem locū naturalē ppter solam vtilitatem
ip̄ius corporis. **Q**uantofortius virtū diuina
acquirit seu p̄stabit multa loca simul pro
pter tantas et tam multas vtilitates. **Q**uā
dixerit quis non ē possibile hoc vel corpo
ri recipere multa loca simul vel virtutē di
uinā prestare quia neq; multa tpa sunt si
mul cū enim multa tempora simul nō sint.
loca vō multa simul sunt. multo impossi
bilis est corpi recipere multa tempora si
ue multa quando simul et virtutē diuinē p̄
stare q̄s multa loca siue mltaybi. que siml
presto eidez sunt. **I**mpossibile ergo erit di
uine virtutē et omnipotentie p̄stare corpo
ri eternitatē cum in eternitate simul omnia
tempora obrineant. **Q**uā enim quod in
eternitate est omne temp⁹ habet. cū eter
nitas sit interminabilis vite tota simul et
p̄fecta possessio. **M**anifestum est autē
q̄ omnipotentissime virtutē diuinē possi
bile ē prestare tam loca q̄ tēpora ad om
ne beneplacitū voluntatis sue natura nō
valente resistere q̄ nihil vnq; potest supra
ip̄sum neq; vnq; volens. cū hoc maxime
nature omnium naturale sit obedire vbi
q; beneplacito creatoris que totū quod
naturaliter est totūq; quod naturaliter
habet ex illo ē et ex illo solo habet. **Q**uic
quid autem sit futurum de animabus no
stris tunc atq; corporibus in parte ista du
bitari tamen nō potest quin filio dei obe

diat corpus eius per omnia et quin pre
sentiam eius vbicūq; beneplacitū sue
voluntatis fuerit exhibeat. **S**i em corpus
quod omnino non est potest in quocūq;
loco noluerit facere esse absq; adiutorio
motus. **Q**uantofortius illud qd iam est.
in quo ammiranda non tam virtus eius
q̄ misericordia euidenter apparet qua ita
presto est omnibus panis vite et in sacra
riis sacrisq; repositoriis tam diu vniq̄
q; sumere volentem expectet tam crebro
de celo venit. **A**dhuc em loquentibus ip̄is
sacerdotibus et ip̄m aduenire petentibus
in altari ip̄o facto. **R**espondet assūm. **Q**uā
de ergo quia semel venit dei filius p̄ salu
te mundi carnem suam crucifixioni et san
guinem suum effusioni exposuit. **I**n nu
merabilibus enim vicibus quotidie ven
nit carnem suam cōestigi et sanguine
potationi fidelium appositurus. **S**i quis
autem querat qualiter reficit hui⁹ panis.
Refectio enim corporalis non vnum mem
brum reficit solūmodo sed totum corpus
et ip̄ius corporis membra singula. **Q**uā et
go mensa sacre cōmunionis non solū sa
cerdoti ponatur siue paretur non solus sa
cerdos debet ibi refici. **Q**ui ergo sunt q̄ re
ficiuntur et qualiter. **A**mplius. si sola
charitas ibi nutritur et augetur nō omēs
virtutes esse equales. **S**i vero omnes refi
ciuntur ibi et augetur mirabile est valde
quomō fides illo sacramento sustentetur
et reficiatur. **C**ertum enim est quia sacra
mentum istud id est forma fidei in mū
tis subuertit. **S**ecūm hoc etiaz corda quot
tidie cōmunicantium et magnitudine sp̄i
rituali maxima et pinguedine gracie sagi
nacissime esse deberent. **S**uxta enim. xxxi.
Ieremie. **I**nebrabo animas sacerdotū
pinguedine et populus adimplebitur bo
nis. et ysa. lv. **A**udite audientes me et cor
medie bonum et delectabitur in crassitu
dine quāma vestra. **R**espondemus q̄ sub
limis ac celestis sapientie est scire discibe
re ad hanc mensam et refici ex ea et scire in
teresse tanto sacrificio et reconciliari per
ip̄um. quemadmodum **A**pule⁹ phyloso
ph⁹ dixit quosdā tñ auri⁹ et nō aio phy
losophari. **S**ic multi et innumerabiles q̄
xp̄iani reputant in sacramētis solen
nissimis missarū solis auribus xp̄iani sunt mis
sam tñ audire querētes et de auditōe mis
se questionē solūmodo faciētes. **P**ropter

quod vehemēter solliciti sunt ut introitum et
epistolā audiant et euāgelii. ipsam misse
veritatē et substantiā ad modicū vel nihil
curantes. Multi etiā hīs decatatis ab eccle-
sia recedūt intollerabilē ac omnibus mo-
dis detestandam deo contumeliā irrogā-
tes dū ab eius p̄sentia fugiūt et eius adue-
tum quē totis desiderijs totaq; deuotione
p̄tolari debuerant nō expectant. Quia er-
go missa est ei? flagrantissimi sacrificij ob-
latio cuius p̄auitatis odore mundus deo
reconciliatus ē. et totus eiusdē fetor abster-
sus. et sacramētū illius celebratio quo to-
tus mundus sanctificatus est atq; sacrat⁹
quantum est in sufficientia et virtute illi⁹
q̄ in multis peccatis incredulitatis impe-
dit. In alijs autem occultum est dei iudici-
um. et est opulentissimi lautissimiq; ac de-
litosissimi conuiuij instauratio quo an-
geli splendidissime reficiūt et homines
et insuper est ipsa missa cause nostre venti-
latio. licet per deprecationem et oblatio-
nem. Quinto est meditatio totius corpo-
ris ecclesie hoc est medicine exhibitio me-
dicine inq; que sanat omnia. Sicut legis
sapientie. ix. Per sapientiā sanati sunt
quicunq; placuerunt tibi domine ab ini-
tio. Et iterum eiusdem. xvj. Neq; herba
neq; malagranata sanauit eos. sed tu? ser-
mo domine qui sanat omnia. Abist? au-
tem dominus est dei verbum et dei sapiē-
tia. Sic ergo interesse oportet missarū so-
lennijs. sic tanti sacrificij oblatiōi sicut ne-
gotio reconciliationis tue et aliorum. At-
tende autem quantā iram dei aduersus
te succenderas. quātus gladius vindicte
ipsius capiti tuo impendebat. et videbis
quanto timore. quanto luctu. quanta intē-
tione et sollicitudine quāto desiderio eua-
dendi imminens tibi supplitiū redeundi
ad grāciam patris prouocari ad tantū vt
te non vt filium reputet q̄ esse debuerat.
sed morte dignissimum hostem negotio
tue pacis et reconciliationis interesse des-
beas. Apparebit etiā tibi simul in quan-
ta grāciarum actione et deuotione esse de-
beas dum ipsum iudicem tuū gousq; nō
cōtinentem in ira sua misericordias suas
vides q̄ etiā pro te ibidem in sacrificiū
deo patri se offert. et si charitatem qua p̄
te apud patris misericordiam interpellat
cōsideres. Si fornacem charitatis qua sa-
crificiū illud pro te et alijs ardet nisi for-

te reprobis sis diligenter aduertas quid
agendum tibi sit dum tm̄ negociū tuū
agitur non solum tuū apte cognosces.
sed etiā ipsa magnitudine negocij tui ad
id agendū prouocaberis et instigaberis.
Similiter si horribilitatem erecrationum
tuarum et abhominaciones spurciarū
tuarum recogitaues et quante cure deo
sit de sanctificatione et mundatione tua.
vt pro eis sacratissimam carnem suam of-
ferre velit. scilicet in sanctificationem tu-
am et sanguinem eiusdem fundi non so-
lum in passione ad litteram. Sed etiā
in ipso sacramento. Et hoc in mysterio.
quid tibi faciendum sit. qua sollicitudine
vigilandum quantis viribus euitendum
ne q̄ pro te tam mirabiliter tanq; miseri-
corditer agitur non solum non amittas.
sed etiā ne tibi veritas in cōtrarium cui-
denter cognosces. Deinde quis conui-
uij illius magnificentiam vbi ipse donum
et dapifer est et cibus diligenter cōsideret
et ingratus preparanti et inuitanti eē pos-
sit. Quis etiā illotus ad tam reuerendā
venerandamq; mensam accedere presu-
mat. Si enim asinum tuum. id est corpus
ad presepe suum. id est mensam corporis
illoi non finis accedere sed manus eius
et os preabluīs quanto fortius ad istā sa-
cratissimam mensam animarum accessu-
rus lacrimis te preabluēs. si non absq;
oratione et diuine benedictionis postula-
tione asinum quem diximus ad presepe
suum permittis accedere quantum tibi et
qualiter orandum sit diuināq; benedictō
exposcēda ad istam mensam sanctissimā
et angelis adorandam atq; venerandā
epulaturō. Intellige autem quia intēdi-
mus hic de spiritus epulatione vel come-
stione nō de sacramentali que eorum so-
lum est qui speciem ipsam visibilem sacra-
menti sumunt. Sed reminiscaris q̄ dicit
Apostolus in vndecimo ca. prima ad Co-
rinthios. Quia multi infirmi et imbeci-
les et dormiunt multi. videlicet quia qui
nō debito honore et reuerencia habebāt
corpus domini. Et iterum. Qui manducat
et bibit indigne. et hoc est illotus vel irre-
uerenter. Iudicium sibi manducat et bi-
bit. Pro hac irreuerencia percussa fuit ci-
uitas romana plaga iquinaria Prochdo-
lor quia eadem turbulentia impetuosa
te et irreuerentia ad istam sacratissimam

mensam accedunt homines quasi porcia d
vas fursuris siue volubabru. non attende
tes q eam reuerenter venerentur et ado
rent angeli. et ad eam incuruetur seu incli
netur omis milicia celoz totaqz curia pa
radyfi. **D**einde si ipius sacramenti sanctita
te atz virtute attederes z quia p pte sancti
ficando hoc e sanctitate et gra replendo ce
lebratur viua fide credere coopari eis to
tis studiis et viribz conareris. **N**o em co
gnosci potest gra sanctificationis qn desi
deretur z querat. et cu vltro se offert quin
tota deuotione recipiatur. **A**ltro aute of
fertur in isto sacramento siue p ipum. nec
sunt nisi ppauci q recipiat qui vasa cordiu
ad ea recipienda pparent et porrigat. hoc
aut indubitate illi faciunt qui reuerenter z
attete sacramento intendunt ac pstar sibi
deuote postulat gram sanctificationis qua
diuine bonitatis munificetia in sacramen
to illo pstar psuevit. q si causam tua no
vno etia crimine. **S**ed innuerabilibz for
stan criminabile agi ibide attederes. **S**i
accusationes qs aduersu te dyabolz pro
ponit audires. **S**i inscriptione legeres. si
clamores pctoz tuoz z psciencie tue testifi
catis audires no absq timore z tremore.
no absq pudore z dolore. no absq eiula
tu suspirijs z rugitu. no absq lachrimis z
luctu taz discriminato negotio tuo intede
deres. **E**t ecotario si xpm dnm aduoca
tu sola diuine pietatis habundantia solaz
oblationis corpis et sanguinis sui flagra
tia ac placatore siue placabilitatez p te al
legante de fidi oculis cerneret no te fan
tasimata vanaz cogitationu no te mixtio
inutiliu fabularu a tam discriminose cau
se tue attentioe abruperet. **D**einde si mor
bos tuos z vulnera. si morte eterna q ex
illis tibi iminet. **S**ed medicina eoz saluta
re in illa apotheca spiritus sancti in illo ala
bastro oim yngentoru spiritualiu ee viua
fide teneres z qd ois medicina absq pre
paratioe recepta in interitu vernit ac vene
ni toto desiderio totaqz auiditate te ppa
res ad illa. cor tuu mollificas et fluxuz siue
fluxibile facies illud. **A**lio qn dubitanduz
no e imo medicina ista te no queri. **Q**uia
eonsqz morbz metis inualuit sentiri seu
agnosci no paciat nisi mortificato corde
penit et sensu ipo quo vulnera sentiri de
buerat extinctoqz.

Quertamus aut ad illud in q era
mus z dicamus qui si omni carni

viuenti cuiuscunqz animalis inest virtute
vt superextendat z comunicet vtra sua natura
le omni enti quod applicatu ipi fuerit ap
plicatione conuenienti z hoc necesse est xpi
carnem tam mystica qz lralem et hanc vir
tute habere vt omni ei q applicatu ipi fu
erit applicatioe ad hoc puenienti superexten
dat z pmunicet vita suam gre. **A**pplicatio
aut ad hoc pueniens spiritualis e z sacra
mentalis vt diximz et specietenus et spiri
tualis applicatio no e nisi fides et deuoto
in sacramentu z hoc in adultis. **S**i qs au
te querat vtru xpi corpus p se et sanguis p
se ibi sint corpus scilicet ex sanguine extra
z sanguis p se in calice. **R**picem q no imo
vtruqz et sub vtraqz specie totus xps. vtz
species panis sacramentu. id e sacz signu
z psum e soli corpis. species vini similie
sanguinis z sub vtraqz specie vtrunqz su
mitur z totus xps nec sanguis ei ibi effu
dit nec corpus ex sanguine relinquit. **A**
aut in scriptis sanctorz legis interdum q sa
guis ille sacratissimz in ora fideliu fundit
intelligendu est non effunditur sed mitti
tur ex hoc ipo et cum ipo sanctissimo cor
pore cuius est non extra.

Nest aute habere dubitationes
Pur summz ille sacerdos z hostia
xps dñs descendat in altari et in
ter manus sacerdotis cum totum illud sa
cerdotale officiu in ipo sublimo habitacu
lo celesti coraz deo patre z laudabiliter et
sufficienter explere posset. in quo dicimus
quia manus sacerdotu nostro vacue et
sent si no illas venerada illa et sancta ob
latio viuifici corpis et sanguinis impleret
periret etia spes et deuotio populi in ipm
redemptore q est eidem populo maxima
atqz fortissima q ta inestimabili benigni
tatis dulcedine tam mirificata pmpitua
dine se misericors redemptor exhibet p ma
nus sacerdotu toti ecclesie sue et electoru
suoz singulis. **D**einde ipo bono sacre co
munionis spialis quia refectiois defrau
daretur populz maximoqz sui ornatu. ma
ximaqz opulentie sue parte et domo et te
plum dei priuaretur si illud tante flagran
tie sacrificium et tam necesse opulentie re
fectionis mensa careret. **S**i quis aut que
rat de ipo tante gracie et tante sanctifica
tionis sacramento propter quid tam cre
bro offert et celebrat cu vna sui oblatioe
q in ara crucis facta e mom recociliauerit
atqz sanctificauerit. sicut legis ad heb. x.

Quia vna oblatione consumauit in eternum
sanctificatos. si xpi meritum in nullo immi-
nuitur. Cum gratiositas eius apud prem-
non minor sit in altari quam esset tunc cum in
cruce penderet. Quod ergo non vna eius
oblatio oia dimittunt. Quare non et oes
anime de supplicis et carcere purgatorii
per vna eius oblationem liberantur. In longe
maiorem fuerit reconciliatio totius mundi hoc est
oim dilectorum de modo quam paucarum anima-
rum depurgatio liberatio. **A**mp. quia
tunc et quatenus pdest ipsi qui offert per qui offertur.
In quo certissime rñderi potest. quia
passio omni saluatoris non tam sacrificij fuit
oblatio quam mundi precij ipsius solutio. **P**er
nos euidenter ostendimus in libro **Aur de**
hoc. ibi ei debuit ade et totius posteritatis
sue solutio et ad hoc specialiter ipsa passio
dnica relata fuit et suscepta quotidiana et
oblationes eiusdem sacratissime hostie ad
altare et alia referuntur et per alios fiunt. et vt
breuiter dicam illis solis pdest quibus vult
et quatenus vult ipse qui simul est summus sacer-
dos et hostia. Quatenus autem vult pdesse
ipse solus nouit. De hoc autem quod oia
opera ex eadem charitate ab eodem facto eque
meritoria sunt et eiusdem premij et ita oblatio
qui facta est in ara crucis et illa qui quotidie fit in
altari eiusdem meriti sunt. **P**rimo quod intelli-
gendum est ex eadem charitate facta et ad idem
vel eque premij relata. **N**on ei dubitamus
xpm dñm fm qd homo est fm qd sacerdos
simul et hostia ab amantissimo misericordis-
simo deo quicquid petere voluerit obtinere
sicut ipse testatur **Ioh. xj.** **P**ater sciebamus quia
speme audis. **E**t ad **Heb. v.** **F**raudatus est
per sua reuerentia. **Q**uanti autem ipse velit per-
desse vel offerentibus vel per quibus offertur.
Scimus certissime quia quanti decet eum
velle et quatenus dignos ydoneosque atque ca-
paces viderit eosdem. **I**nuenitur autem huius
rei et nonnulla similitudo in operationibus na-
ture. **S**ole enim quicquid illuminat non iuxta
vulgoz sue luminositatis illuminat. **S**ed
iuxta ydoneitates et abilitate illuminabi-
lium. sic et ignis non fm virtute ardoris sui qui
cunctos calefacit sed iuxta possibilitatem et
passibilitate calefactibiliu. **A**lii quoniam oia il-
luminabilia eque fulgeret a sole et oia ca-
lefactibilia eque arderet ab igne. **I**uxta hunc
modum et aialis anima in ossibus solam vitam
in nervis vitam et sensum tactum et motum opa-
tur et in diuersis organis et membris varia et
diuersa cum ipsa vna sit indiuisa et impar-

tibilis. **S**ic et xps dñs non iuxta gratiosita-
tem et excellentiam meritorum suorum operatur in sa-
cramento altaris. **S**ed interdum iuxta quod exi-
gunt merita eorum qui offerunt et per quibus offer-
tur vel secundum quod ipsos decere et expedire co-
gnoscat. **Q**ueadmodum ei intercessores et
rogatores apud nos non toto pondere per-
cum poscunt quecumque poscunt sed instat
interdum tepidius interdum vehementius
us apud eos a quibus aliquid obtinere in-
tendunt. **S**ic et christus dominus non to-
ta gratiositate meritorum suorum neque to-
to pondere gratie quam habet apud aman-
tissimum patrem per omnibus equaliter im-
pellat aut omnia eque nititur impetrare. **S**ed
magis secundum sapientiam suam quam omnia nu-
da et aperta sunt oculis eius moderat im-
petitionem petitorum vt quatenus et quam-
tum decet et expedit. impetret hijs et alijs

Quest hec declarabimus quatenus communio
sancte dilectionis efficiat ista
sacra altaris communio declaratio
ampliori et dicemus quia communio et na-
turalis et positiva siue secularis atque socia-
te facit necessario vnitas queadmodum na-
turalis societates et amor inter fratres facit
communio cause essendi. **C**ommunicat enim in pa-
tre et si addita fuerit communicatio in matre
erit fortior. **N**aturaliter ei plus inuicem se di-
ligunt qui simul communicant vnum patrem et vnam
matrem quam qui alterum eorum solum. quibus si ad-
dideris communionem in victu erit fortior com-
munionis amor inter eosdem. et si addideris
vt communicent in gratia erit adhuc vel iterum
fortior. **E**t si addideris communionem in lege
addes fortitudinem eidem amori vel commu-
nionem. **E**t si addideris iterum communionem in
fessione vel ordine vel in principibus et prelato-
addes et aliam causam fortitudinis et firma-
tionis. **E**t si addideris communionem domo
erit adhuc ei secundum hoc augmentum fortitudi-
nis. **R**adix autem in omnibus hijs est vnitas et
communio eiusdem amati vel secundum quosdam ipsa
similitudo vel assimilatio. **I**uxta hunc modum
communicatio in duce. vnit milites communi-
catio in signo bellatores et communicatio in
domino seruos seu famulos et comunicatio in pa-
store vel grege vel pascua oues et communi-
catio in meritionum negociatores. **Q**uides ergo
magis quanto in pluribus et maioribus magisque
amandis est hominibus naturaliter societas et optima
patio tanto est eis inuicem maior et fortior amo-
ris participatio maiorque inuicem familiaritas

nisi aut iudicia aut alteri pestis corruptio hoc impedierit. licet aut diuersa numero sint que cōcant boies in multis istorū exemplorū vnit tñ eos z cōsociat siue naturalit̃ siue secularit̃ ip̃a similitudo p̃cipatorū. maxime autē naturaliter eos vnit amore id qđ maxime ab eis diligit sicut causa ef-
fendi vt p̃r z m̃r. z causa p̃uersatiōis et cōseruatiōis ip̃i vt victus vestit̃ et dom̃. **Q**ue ergo gr̃e sunt z proportionalia istis naturalib̃ maxime effectiua sunt ad eos. viuendos vnione gr̃e. **C**ōmunio ergo in patre spirituali q̃ ē xp̃us dñs omnī rege-
neratorum. et cōmunio victus spiritualis que ē causa maxime cōseruatiōis ēē spiritua-
le id ē vitā gr̃e. z cōcatio domus sp̃ialis. id ē ecclesie z cōmunicatio vestitus spiritu-
alis id ē z cōuersatiōis exterioris xp̃iane maxime habent vnire inuicē vnione gr̃e
ip̃os homines. adiuvamur autē et in hoc p̃ hoc ip̃m q̃ victus ip̃e sp̃ialis id ē cibis
z potus omnib̃ p̃ oīa vñ ē numero. om̃ia autē quorū exempla p̃nterauim̃ p̃por-
tionalit̃ ē xp̃s dñs electis. Illi ei cōmunicat
vt deū verissimā religiōē cultūq̃ sanctissi-
mō. z dñm deuoto obsequio z obediēcia
p̃mptissima. vt patrē regeneratiōis sancti-
ficatiua. vt nutritiū sp̃ialis vict̃ ad mini-
strationē assidua. **D**einde vt brenit om̃ia
pcurram̃ vt cibum et potū vel vt medicū
et medicinā vt aduocatū vt p̃pugnatorē
et belliducē vt retributorē atq̃ mercedē. vt
domū z refugiū. et vt generalit̃ dicamus
omne bonū amabile cōmune oib̃ se ex-
hibet vt oēs in se hoc ē sibinnicē sancte di-
lectionis cōmunionē z participio vniret.
Quapropter si tot entitatib̃ vnū ṽl duo
cōmunionē naturalē vel secularē potest in-
p̃cipib̃ suis efficere. Quāto fortius i ip̃o
oīa ista p̃portionalit̃ aggregata atq̃ con-
gesta p̃portionalit̃ id ē sp̃iale cōmunio
nē in suis p̃cipib̃ efficiet. **E**t q̃ cōmunica-
tio ubi z pot̃ viuētib̃ magis necessaria
z magis itima magisq̃ iocūda est ceteris
magis eligēde fiūt. ceteris ad iudicandā
efficiendāq̃ sp̃itualē cōmunionē vt per
necessitatē eiusdē vicinitatē atq̃ iocundita-
tem oñderef illa z efficiet affectior vicini-
or atq̃ iocūdior. q̃ ei h̃z natural̃ vict̃ cōmu-
nicatio ad natural̃ dilectiōis cōmunionē.
Hoc h̃z necessario sp̃ialis vict̃ cōmunio
ad sp̃ialis dilectionis cōmunionē. **S**icut
ergo natural̃ vict̃ ad cōmunionē intendē-
tib̃ z querentib̃ naturalis vict̃ cōmunis

catio i domib̃ suis. maxime istituēda ē et
celebrāda vtpote maxima et euidentissima
illi causa. **S**ic ex necessitate sapiētissimo
deo electis suis sp̃iale dilectionē inceden-
ti z querēti p̃ sui victus cōmunionē gr̃e
da fuit vtpote p̃ causā maxime effectiua illi
lius z viā electis maxime ambulabilē. vtpote
similitudine sua et exēplo cognitiuissimā
atq̃ certissimā. **A**mp̃. si sentiret spiritus
lis vict̃ suauitas. si nuda videret eiusdē
veritas q̃s dubitat q̃s int̃ p̃uiuas suas si-
dē z amicitia indissolubilit̃ astringeret et
hoc ip̃o sensu cōmunicatiōis sue. **Q**uāda-
modū sensus natural̃ p̃portionalit̃ opa-
tur vt in cōmunicatiōib̃ suis. cū ergo sensus
iste cōmunis necesse ē vt q̃ tūc natura-
li opatiōe faceret hoc efficiat nūc virtute
hoc ē q̃ diximus z fides. **Q**uia virtute
diuina p̃uiuas suos reficit sacramentū il-
lud. licet pie recolēs z viuaciter recogita-
tes id ē naturali opatiōe sua pascāt. **E**x
tñ nō sit nec eous. vt ip̃am suauitate sa-
poris ip̃ius vt odorū flagrantia sentientes.

Per et reuerēciaq̃ z deuotiōe ac desi-
derio obtinēdi veniā ac liberatio-
nē a peccatis quorū se reos cognoscūt q̃s
deserere nitunt̃ ad istud sacramentū acce-
dūt nō frandari spe sua et desiderio vta-
fontē sanctificatiōis oīm gr̃az vacui rece-
dāt z a medicina tāte salutis cū suis mor-
bis z vulneribus reuertāt. **N**ō enī panis
vite tñ efca elurētibus sed etiā sal̃ē cōro-
ratiōis z sacrificiū recōciliatiōis iram dei
timētibus. **E**t etiā int̃pellator p̃ oib̃ ad
se fugientibus. **E**t etiā miserator veniēq̃
largitor hūilit̃ peccata cōfiteb̃ et veniā
ex corde poscēbus. **N**ō ei tantū ibi sacri-
ficiū ē aut sacramentū. **S**ed etiā ibi deus ē
cui offert z q̃ sacrat atq̃ sanctificat pia fide
hūili spe. et timorata reuerēcia accedēs.
q̃ ad hoc ibi se exhibet vt iūter ad veniā
z gr̃ā generaliter omnes p̃pter hoc eo-
usq̃ accessit vt ad ip̃um p̃fidenter accede-
rent q̃ lōge erāt. z pene i probū se nobis i-
gerit dū tādū pene i omni ecclia p̃uiuas
expectat. adicit etiā vim z violentiā sumē-
di dū p̃cipiendo dicit **A**ntic. i. **C**omedite
amici z bibite z iebriamini charissimi. **S**z
gladio excōicatiōis feriri vult eos q̃ tam
magnificum tam salutare tam sanctifica-
tiū eiusdem p̃uiuiū dixerit recusandū ad-
iecturus et tandem eterne gl̃a diū dam-
nationis. nullatenus em̃ stillam gr̃e bene

gare credendus ē qui totū ipm fontē gra-
tiarū tam improbe offert et tam patenter
exponit. Qualit aut pparare se debeant
qui ad tam sanctā tanq̃ venerandā men-
sam accedunt sermonibus publice exhor-
tationis atq̃ declamationis a quib⁹ dieb⁹
dñice cene et sancte pasce nullatenus vaca-
re debent quibus vacat duxim⁹ relinque-
dū. Quomā aut mirant nōnulli q̃ in tā
lauro et delitioso cōuiuio in pane omne de-
lectamentū et omne suauitatē saporis ha-
bente. sicut legitur Sap. xvj. Nihil spūal'
saporis aut suauitatis pleriq̃ sentiāt non
attendētes quō longe sint palata cordiū
illorū a sensu sublimi et nobili spiritualiū
saporū atq̃ suauitatu. Quēadmodū enim
intellectus in fide illuminat⁹. multa q̃ sci-
entia sacra p̃dicat⁹ longe ab eo qui p
pheticō splēdore clarescit. Sic et affectus
licet sanct⁹ sit et ab omni labe mortalis pec-
cati purificat⁹ et palatū cordis sanctū licet et
mūdū et nulla febre iniquitatis corruptū
sit. Adhuc tamē valde lōge ē ab illa excel-
lētia gustus spūalis et virtus saporandi q̃ do-
nū etiā sapiēte p̃pe dicit de quo Job. xxxi
ij. Futur escas gustu diiudicat. Et iterū
eiusdē xii. Auris verba pbat et fauces co-
medētis saporē. q̃ ambo testimonia dī spi-
ritualib⁹ saporib⁹ et de faucib⁹ et gutture
ea sublimitate et nobilitate saporandi et sen-
ciendi quā dixim⁹ p̃dictis spūaliter pcul-
dubio intelligunt. Propter hoc et Exodi.
xvj. Panna vocat⁹ ē manhu. quod intē-
patur. Quid ē hoc in v. Apoc. vocat⁹ mā-
na absconditū. et q̃ ei⁹ delitiositas atq̃ su-
auitas hic eo mō pleriq̃ abscondita sit.
in futuro aut reuelāda. q̃ ille videbat in-
telligere q̃ dicebat. Faciabor cū apparue-
rit gloria tua. Tūc ei⁹ de suauitatis odoris
saporis sui faciat⁹ et replebit electos cū
se eis dē panē vite eē plena manifesta. De
reuelauerit pleniq̃ ore comedendū eis dē
dederit nouoq̃ sensu nouoq̃ virtute sapor-
rādi palata eorū seu gustus glorificauerit.
Nec mirū hoc cū ipse fons oīm aromatu
atq̃ suauitatu spūaliū de⁹ in multis et per
essenciā p̃sentia et p gratū facientē gratiā et
sic inhabitet nec tñ saporē suauitatis eius
sentiūt ppter elongationē quā dixim⁹. Is
ipe de⁹ primus et p̃sentissim⁹ sit eis dē.
Quēadmodū ei lux ceco p̃sentissima ē
ipe aut ab ea remotissim⁹ sic fontalis xpī
dei et abyssalis suauitas palato cordis nō
dū illa virtute saporandi siue sublimitate

gustus p̃dito p̃xima ē ac p̃sentissima ipm
aut ab ea remotissimū. Quod em defect⁹
ē visus siue sensus lucis in ceco. Hoc ē de
fectus hui⁹ gustus siue sensus saporū spū-
tualiū in cordis palato. Tu etiā iam nosti
q̃ nō oīa palata s̃ nec oēs gustus corpo-
rales possunt in omēs sapo- res sensibiles
palatū ei⁹ porcini et gustus asini⁹ nō pos-
sunt i sapo- res aromati. Nō ergo mirerē
si palata multorū etiā mūda et sana nō dū
attingūt ad sensū saporū spiritualiū. Hoc
em phibet sublimitas et nobilitas iporū
saporū atq̃ grossities atq̃ obtusio palatorū.
In nōnullis aut defectus masticatiōis et
exp̃sionis saporū sensum ipedit eorundē.
Quidā enim panē vite deglutiūt et ea ve-
locitate ac festinatione illū trāsire et abire
faciūt vt nō solū nullū ex eo saporē suau-
tatis masticādo exp̃mant sed nec etiā sal-
tē illū odoris eius et tenue vestigiū retine-
ant. Alij vō nec faucibus cordis illū tan-
gunt sed specietenus tñ et ore corpis eidē
solūmodo appropinquāt. in vtriq̃ ergo
eorū causa euidentis ē quare nihil spūalis
suauitatis ac saporis ex eo p̃cipiat. At q̃
virtus saporandi scilicet atq̃ sentiēdi ita
sublimiter donū est solius dei cui⁹ aliqd
p modicū et tanq̃ arra nonnullis hie ele-
ctorū progatur. Plenitudo aut eis dē in po-
sterū reservatur. Non aut est nostre pote-
statis adiunare viros sanctos ad obtinē-
dū illud. virtutē aut masticatū hui⁹ san-
ctissimi delitiosissimi cibi q̃ ē intellect⁹ fi-
de et alijs luminib⁹ virtutis illuminatos
ad modicū saltē possum⁹ cōfortare. Pen-
tes siq̃ dē intellect⁹ in ipm quāto pfundi⁹
possūt figēdi sunt vt inde sapor exp̃mas
suauitas. Porū aut dentū fictiōes nō sūt
nisi pfunde atq̃ acute de illo cogitatiōes.
Inter has ergo p̃ma ē omnipotētis virtus
diuine ammiratio. nō dubitationis sed
laudis. et magnificatiōis. q̃ tā mirifica trās-
substantiatione panē celestē atq̃ viuificū po-
tūq̃ salutarē sub forma panis et vini ex-
hibet visibili. Secūda ē diuine sapiētie
et puidētie q̃ ad salubrit̃ adq̃ cōueniē-
ter nrē eruditōi. nrēq̃ refectioni p statu p-
uulitatē et ipfectionis vie p̃sultū ē vt ipa for-
ma visibilis ipam refectionē q̃ten⁹ nobis
nūc eā videre possibile ē et ad eā nos inui-
tet sancteq̃ dilectionis cōmunionem nos
in vicem habere suadeat. Tercia est di-
uine bonitatis habūdantia atq̃ diuine
q̃ nobis ibi spūalē sactitatē atq̃ refectionē

et tanta promptitudine offert et tanta hilaritate ac festiuitate nisi per se steterit exhibet. Quis ei digne existimet vel admiretur ce lebritate festiuitateque conuiuii ubi in medio angelorum panis vite comeditur. Non ei cre dendum est regem angelorum dominum absque multa frequentium astantium angelorum sacerdotale vel pontificale ibi officium exercere. Quis enim episcopus absque ministroz frequentia et ornatu sacra missarum solennia celebrat. Quid ergo sentiedum est de pontifice vniuer sali ipso domino ubi sacrum tam solenne agit offi cium putas non solum esse in altari et non habent sanctorum angelorum qualiter requirat eius glo ria comitatum. Quarta est misericordie diuine re cogitatio in hoc quod pro filio suo non peperit sed pro nobis omnibus tradidit illum sicut legitur ad Romanos viij. Hoc est memoria tio omnis passionis quam ipse panis vite in isto sacramento faciendum docuit. Mathei xvi. marc. xiiij. Luc. xij. Hoc facite in mea commemoratione. Hinc quattuor ut ita dica masticationibus velut quattuor nobis saporibus exprimitur quibus omnibus spes in deum et amor reficitur. Dum enim omnipotentem virtutem ad transubstantiandas mutandasque substantias ac maturas propter salutem nostram a deo para tam promptamque cernimus. Dum eius sapien tia a deo studiosam circa salutem nostram ipsa eadem illuminare cognoscimus. Dum eius boni tatem a deo largam atque redundantem erga nos conspiciamus. Dum misericordie eius super abundantissimam multitudinem miseris no stris tot tantisque periculis occurrentem experi mur sicut illo sacramento nobis ostenditur et nos etiam propter persecuti sumus. In hijs quatuor quis locus nobis diffidentie aut despe rationis relinquat. Quis locus abscessio nis a calore eius nobis inueniat. Quis adeo ruinosus aut hereticus est ut hijs subpedia culis non succedat. Quis adeo frigidus aut amore terrenorum gelidus ut tantorum benefi ciorum tantis facibus inflammetur. Et cum ista quatuor perscrutatus consideraueris non aliud ea sapere inuenies quam ipsam diuinam bonita tem. Sed quidem promptitudo omnipotentissi me virtutis studiositatis sapientie vniuer salis inundatio bonitatis promissive atque fontalis superabundancia inmensae pietatis erga nos solum ad nos transmittit diuine pietatis odorem suum saporis quo saporis spes nostra ad robur reficitur et crementur. Dilectio autem inde roboratur et augetur et ex iniecto oleo flama et ex inmissis lignis aridis incendiū. et suis

aptius saporibus istos noiari. Nec erant no minationes ipsius ut misericordie sapor vinctio subinstar olei atque pinguedinis spiritalis seu materialis. bonitatis vero dulcis. sapientie actus virtutis. et potentie solidus. Sapo res autem ipsius panis vite in eo quidem quod sacrificium quod ex zelo pietate simul ac beniuolencia oblatum tres sunt eius saporibus. quoniam tum ad ardorem zeli sapor eius est ut affatur ut vultutatur quod vulgo dicitur brulax. Ex pietate vero sapor eius est sicut frigus. Agne namque tribulationis frigus est in oleo misericordie et pietatis. Pleos vero grece misericordia latine interpretatur. In quantum vero ex beniuolencia qua boni grece et glorie nobis eousque voluit ut precio ipso sui et morte nobis illud emeret siue compararet. Sapor eius est sicut cocture ex cybano. Tres ergo iste coctio nes tres nominatos per cogitantibus ingerunt saporibus. Prima videlicet zeli ipsius quo eousque exarsit quo a deo gloria patris zelatus est quo contumeliam eius a deo ferre non sustinuit ut per illa restauranda atque magnificanda per hac vero exterminanda mori non dubitauerit. Secunda misericordie atque compassionis ipsius qua miseriam nostram assumere et portare nec non et pro latrocinis nostris in ligno crucis pendere dignatus est. Tercia beniuolencie qua a deo nobis bonum voluit ut tanto per illud nobis emeret ut diximus. et isti tres saporibus quemadmodum quattuor superadditi saporibus sunt solius bonitatis ipsius et charitatis quam erga nos ostendit. Et ei et pietas et beniuolentia tres sunt vel tam mi vel partes vel officia charitatis. Nam autem didicisti in naturalibus quod simile ex simili generatur et simile ex simili nutritur et qualiter hoc sit et in moralibus etiam notissimum est et vsus et consuetudine certum quod sicut ignis igne conuenientius accenditur. et fortius atque facilius. ita amor amore charitas charitate. Quia ergo istud sacrificium totius et diximus flammis charitatis flagrat et ardet tota spiritus sancti fornace succensum flammescit. quid conuenientius aut effusius incendiando igni sancte dilectionis nutriende augere roborandeqque charitatem vel adhiberi potuit vel excogitari. Quia in naturalibus audiisti quod melius sapit melius et nutrit. Nihil autem melius potest sapere sacrificium illud quam charitatem qua in donis dei dulcissima maius ut dicit Augustinus. Nec aliquid magis eam sapere quam ipsam cum eam secundum omnes

sui partē seu ramū seu officiū sapiat in vltimo seu summo saporis quantū in eo ē. Non enī aliam charitatē quas eam q̄ maiorem nemo habet. vt legitur **Iohannis. xv.** sapit charitatē. Nanq; quā ipse xp̄us ardet cui nulla opabilis maximo certissimo q̄ sui signo seu testimonio ostendit. maxīmū siquidē fuit maxime dilectionis signū dominice dilectionis vel passionis beneficiū. nihil autē illo signo verius habet tā frequens eius oblatio ad patrē. **Om̄i** unio in nos tantōq; p̄mptitudo atq; sedulitas offerendi se nobis et exhibendi quod tiens voluerimus et vltra etiā quam velimus. Interdū siquidē vocatus venit p̄ voluntate nostra. **Petentus** nobiscū manet et in sacris scrinijs seu sacrijs impositus p̄ nostre beneplacito voluntatis expectat expleto mysterio dimissus ad celos redit. **Inde** et missa recte nominata videt eo q̄ expleto eius mysterio vera hostia dimissa vel transmissa sit ad celos. Quia ergo magis maiorēq; charitatē seu dilectionem sape ingerere ac im̄pire potest palato cordis ad hoc ydoneo tam tante bñficiencie p̄mptitudo tantaq; sedulitas tanq; infatigabilis etiā in ingratos et malos dominatissime maiestatis pene importuna offerositas. **Quāta** cogitatione cogitadū ē xp̄i sacerdoti q̄ vas oīm aromatum. ymo et spiritus scilicet apotheca totam habet in ore seu faucibus. Si quidē xp̄us dominus spiritus. s. fm̄ q̄ homo plenissimū oīm q̄ nobis et gratiarū tanq; spūaliū aromatiū excellēcia refertissimū. **De** faucibus cordis et ori quibus de tāta apotheca tam nobilitate p̄ciosorū aromatum nihil saporis aut suauitatis influit aut distillat. **Ad** hūc modū quia ipse ē alabastrū oīm vngentorū spūaliū in cuius odore oīs sancti cucurrerūt. sic legit **Antico. i.** Quis odor in iohāne euāgelista concupiscēcias generauit et nas. **At** q̄ ipse ē sicut cynamomū et balsamū aromatizās sicut mirra electa dās suauitatem odoris. **Ubi** parit cogitadū ē q̄lōge ab ipso sum? seu quātū chaos int̄ nos et ipm̄ firmauerim? **Luce. xvj.** ad q̄s tāti saporis suauitas nō puenit tāti odoris fragrācia nō ptingit tāte fornacis ardor non penetrat. **Prochdolo** vbi se abscōdit mis sacerdos a calore ei⁹ quib⁹ extremis. quārū molitū interpositione tantī camini flāmas a se p̄hibuit. **Iuxta** hunc modū et de corruptiōe palati cordis et na-

riū recogitandū ē quāta ip̄a sit q̄ tantā saporis suauitatem tantāq; odoris fragrāciam sentire nō sinit et istas cogitationes in duas diuidim⁹ vlt̄ vna cogitatio sit q̄ apotheca aromatiū et alabastrū vngentorū. alia sunt de corruptiōe et elongatione et gelēdio vt dixim⁹. **Decimo** cogitandū ē de sacramēto ip̄o in eo q̄ sacramētū cuius sapo: in eo q̄ sacramētū sanctitas ē. **Quante** enī sanctitatis sit sanct⁹ sanctorū. imo fons auctor atq; largitor oīm q̄ sanctificationū. quāte etiā sanctitatis sit ipm̄ sanctificationis instrumentū vas et liber vt al̄s dixim⁹. **Liber** in quo legit vas vñ haurit instrumentū q̄ efficiat tota attentio cogitadū ē et ex hac cogitatione ingerit nobis velut sapor ip̄a sanctitas que nō ē nisi reuerēcia aut veneratio sanctorū q̄ resiliū metu quodā et formidine ab eis metuētes illa ptingere vel tractare et indignitatem nostrā dignitati eorū de applicare sanctitatē ergo sapit sacramētū istud illi cui saporē q̄ dixim⁹ im̄pmit. **Qui** autē saporē istū ex eo nō sentit vt canis aut porcus ad illū accedit. ppter quod dictū est **Mathei. viij.** Nolite sanctū dare canibus. nō absq; timore et reuerēcia nō absq; veneratiōe ad illud p̄pinquat q̄ sanctitatē ei⁹ viuaciter cogitat. **Undecimo** cogitandū ē de eo in q̄ntū panis vite vitalisq; resectio vbi tria maxie cogitanda sunt. **Prīmū** quātū esuriē d⁹ sit tā salutaris cib⁹ et q̄ntū siciēdus pot⁹. **Deinde** quātū lachrymarū diluuiū et inundatiōe lor⁹ eē debeat q̄ ad tā venerādam mēsam accedit. **Tercio** quātū sit apō patrē misericordiariū qui ab ip̄o ad panem angelorum manducandum inuitatur. cui et apponit. **Quid** autē aliud cogitare debet q̄ refectionē istā non esurit et sitit. nisi mortificatā se h̄rebtutē appetitiuā iteriorē aut plenū h̄re cordis stomachū spurcijs viciōriū ebrūq; se eē voluptate carnis aut vanitate mōi. **Qui** vō absq; flumīe lachrymarū ad illud accedere p̄sumit nō solūm se nō inuitatū eē merito d⁹ agnoscere eo q̄ cōiuiis an̄ discubitu orī et manib⁹ ablue dis aqua vbiq; daf sed etiā ne in eū diuinitus aduertat puntas grauissime formidare sicut ondit dñs. **Leui. x. i.** nadab et abiron q̄s ignis deuorauit vbi et dixit. **Sanctificabo** in hijs q̄ appropinquāt mihi et **Apostolus** in. x. ad **Hebr̄eos.** Irrita enī quis faciens legem mo: sine vlla miseratione duob⁹ aut tribus testibus moritur.

Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcauerit et sanguinem testamenti et spiritum gratie in quo sanctificatus est contumeliā fecerit. Tercio vero quis angelica dignitate honoratum se cogitat et non inde velut quendam saporē deuotiorē in suū honoratorem quoddammodo exprimat et in gradatū actiones non tamen resoluitur aut liquefiat. Duodecimo cogitandum de ipso in eo quod communio est corporis et sanguinis christi qua cogitatione quantum ad imitandum patrem et sequendum magistrū christum dominum communione et beneficentia inuicem et in omnes quis non videt. Quod enim exemplo ingeri magisque imitari potuit cordibus nostris paterne dilectionis et beneficentiae communio quam exemplo communis corporis et sanguinis domini quo magis oculari ac persterni exterminarique potuit contracta illa et nudata deterrime auaricie et infauste atque maledicte perperatis excommunicatio. Tu autem nosti ex alijs quod saporatio susceptio similitudinis est saporato instrumento gustabili. Quapropter ve comedit saporat et gustat sacramentū istud qui similitudines eiusdem quas expressimus in palato cordis recipit. Has ergo duodecim meditationes seu cogitationes seu masticationes spirituales idcirco nominauimus quia non minimā occasione et non modicū prestant adiumentū ad percipiendos saporē salutares atque viuificos ex pane vite et potu. Quertū quia non tā ut comedimus quā etiam ut comedamur ad mensam istam accedimus. ut laute et splendide christum dominum ex nobis reficiamus. Propter istud ac viribus euiui debemus quod vti quod facimus si assatos zelo glorie dei si frios fraternā compassione. si coctos pie ac sancte beniuolentie desiderijs nos eidem exhibeamus. Demū si vas aromatum spiritualium interiora virtutum plenitudine si alabastra vngentiorū exteriorū exemplorum redolentia et bone fame testimonio. Perinde si sanctos hoc est puros ab omni excreatione peccati et seorsum a mūdāna conuersatione deique fuitio totaliter ad dictos nos ipsos ei obrulerimus. Si panes absque fermento malicie et nequicie et absque mustiditate si azimos puritate. recentes nouitate. calidos charitate. teneros obediencia et pietate. Si communes siue communicantes nos ipsos et bona nostra alijs ad mensam istā venerimus. Alioquin excommunicati ad

mensam istam accedimus. Iuxta mandatum eiusdem. Proverb. xliij. Sedentes ad mensam dei diuina qualia nobis apposta sunt grata vicissitudine apponimus et et nos illi.

De penitencia.

Est hec loquemur de penitencia per p[ro]p[ri]os eius ac fructibus. Hanc autē ex affectibus suis et vtilitatibus. laudantes nominare consueuimus in publicis exhortationibus et resuscitatricē succurratricem in plio oculo. sanatricē infirmorum. Rectificatricē rumarū. renouatricem inueteratorū. restitutricē depeditorū. Reconciliatricē offensorū. repatricez obtorum. reuelatricē lapsorum. reductricē errantium. Amendatricē forisfactorū. Iustificatricē malefactorū. Torricē sordidatorum. Solutricem male concreditorū. Liberatricem captiuorum. At felices conuiuij coicitationem scilicet in bonos communicatricē dico maiorū et similiter resolidatricem fractorum. Has omnes vtilitates et fructus eius esse sola dubitat vel ignorat impietas infidelitatis que omnes vtilitates ei denegat et vsque errauerūt quidā heretici ut omnino assererent quod non ē peccantibus animabus reuersio. At atque quod nulla ei spes venie locū post lapsum sumētes occasionē erroris a verbo. Ap[osto]li quod legi ab hebreos vi. In possibile ē eos qui semel sunt illuminati gustauerunt etiam donū celeste et principes facti sunt spiritus sancti. Gustauerunt nihilominus bonum dei verbū virtutesque seculi venturi et plapsi sunt. Rursus reuocari ad penitenciam que locutio si iuxta puritatem eorum intelligenda esset. Ad verbum apostolicū fuisset sed apostaticum et ab eis vel eorum similibus scilicet sacras scripturariū a dulcioribus et corruptioribus verbis apostolicis insertū qui tāte impietatis sacrilegio auctoritatē apostolicā erroribus suis imponere non verentur et impingere non formidant. Intelligitur enim de renouatione baptismali de qua quod rursus fieri aut iterari non possit iam euidenter et irrefragabili ostensione docuimur. Vel de renouatione in futurā vita sub hoc sensu impossibile est eos renouari. Hoc ē in altera vita que est post hanc. quasi diceret. eos qui nouitate sanctificationis hic. id ē in hac vita dono sancti spiritus suscepit amittunt vel potius dimittant. Tunc hoc ē in ista vita eos rursus hoc ē post hanc vitam

renouari ad penitentiam hoc est impossibile
 est ut amissa hec finaliter nouitas iterum restau-
 retur vel secundum morem scripture ex hoc verbo
 semel potest colligi idem sensus. Sicut legitur
 pueri. xxviii. Qui pueris gradibus viis con-
 cider semel hoc est absque reparatione. Iuxta
 hunc modum legitur Job. xxviii. Semel lo-
 queretur deus hoc est absque iteratione. Et pro-
 pter hoc statim sequitur et secundo idipsum non
 repetitur iuxta ergo hunc modum semel lapsus
 hic intelligitur. Hoc est absque reparatione vel ite-
 ratione penitentiali. Manifestum enim est eos
 qui amissa hic baptismalis sanctificationis
 nouitate per penam huius non recuperant rur-
 sus seu postea renouari ad penitentiam eo-
 quod postea istam penitentiam non sit locus
 huiusmodi aut intelligitur semel lapsus quod vi-
 delicet qui non adiungit hic per penam ut
 resurgat. Posset tamen intelligi illud impos-
 sibile impossibile nature. nature enim im-
 possibile est quicquid a statu gratie lapsos
 restaurare seu restituere ad eandem licet sit
 omnipotentie diuine possibile. Nec enim pec-
 catores ad penam resurgunt non est nature
 efficienti sed grande stupendumque miracu-
 lum. Hoc autem dixit apostolus ut deterret a la-
 psu per difficultatem et impossibilitatem natu-
 ralem resurgendi. Hinc ergo errorem tam
 impium tamque nequam primum agredimur
 destruere. Deinde errorem hebreorum confessionis
 soli deo faciendam et nullatenus aut sacer-
 dotibus pertinaciter cecitate contendunt. In
 his ergo accidit istis erroneis ut non so-
 lum nulla sit sanctificatio penitentialis sed
 etiam ut penam nulla et etiam noxia sit in adul-
 tis sanctificatio baptismalis. Adeo enim
 per pauci persistunt absque lapsu in sancti-
 tate baptismali ut pene nulli censendi sint
 comparatione multitudinis eorum quod prolapsi
 sunt ex ista. Huius autem omnibus non solum
 irrita et nulla facta est sanctificatio bap-
 tismalis sed etiam ingratitudinis et apostasie
 defecto occasio. ita ut melius esset eis nu-
 quam fuisse renatos post gratiam regeneratio-
 nis in ingratitudine et apostasia facti ceci-
 disse. Meliusque eis esset ad deum nunquam acces-
 sisse quam cum accumulatione ingratitudinis quam
 de facto vocauimus ab ipso recessisse. Iux-
 ta illud mathei. xxvi. Non erat eis si na-
 tus non fuisset. et marci. xiii. et ii. pe. ii. Pe-
 lius erat eis non cognoscere viam iusticie quam
 post agnitionem retrosum conuertere ab eo quod
 illis traditum est sancto mandato. Inde di-
 cum est et illud Turpius eijciat quam non ad-

mittitur hospes. Deinde manifestum est per
 se esse rerum natura impossibilem nulla esse
 omnino obligationem. Querimus ergo ab
 illis de isto qui lapsus est et penitet et pa-
 tus est emendare per viribus quod deliquit. Que-
 rimus inquit quid ab eo requiratur ampli-
 us. Num enim ultra vires et posse aliquid face-
 re natura impossibile sit unicuique ergo nul-
 la eius est obligatio. Similiter ipsum non pec-
 casse vel non esse lapsum modo est natu-
 ra impossibile et omnino non cadens sub
 potestate liberi arbitrii. Non tenet ergo nec
 peccasse nec ab eo requiritur deus ut non pec-
 cauerit quod ergo totum facit quod ab eo req-
 uirit deus et exigit iusticia. etiam de preterito la-
 psu facit ergo quicquid iustum est facere ergo
 iustus est. Preterea autem requirit deus ab
 eo emendationem preteriti lapsus aut non. si
 requirit et non requirit quod ei est impossibile
 ut iam diximus. Requirit ergo ab eo solum
 quod ei possibile est ut nos posuimus. Totum er-
 go facit quod ab eo requirit deus. Nihil autem
 ab eo requirit deus quod non requirit iusticia
 vel econuerso. Totum ergo quod facit quod iu-
 stum est eum facere et emendat quicquid iustum
 est eum emendare. Quia ergo facit deo quod
 quid ab eo requiritur necessario deo satisf-
 facit atque iusticie ergo nihil amplius petit
 ab eo deus pro eo quod peccauit. Quatum
 ergo ad deum puidet est ac si non peccasset.
 Valet ergo penitentia in hoc quod in statu
 pristinum restituit penitentem. Si autem non requirit
 ab eo emendationem certum autem est quod req-
 uirit ab illo quicquid facere tenetur et debet.
 Sequitur ergo ut iste non teneat emenda-
 tionem facere. Si autem non tenetur emenda-
 tionem facere ergo nec ad penam nec ad aliam
 pro eo tenetur quod est manifeste inconueni-
 ens. Amplius. quod deus non restituit
 sic penitenti gratiam suam. aut est pretextu pre-
 teriti lapsus aut alia de causa. Si si dix-
 rit quod pretextu et merito preteriti lapsus seq-
 uitur manifeste quod inique punitur. Necessa-
 ria enim et impossibilia sicut non habet legem
 ita nec penam nec purgationem nec penam
 nec remunerationem quod ergo istum peccasse nec
 cessarium est et ipsum non peccasse impossibile et
 iam nullomodo voluntarium hoc est volunta-
 ti vel libero arbitrio subiectum. et quod ampli-
 us est voluntati istius contrarium vellet enim
 quantum potest se non peccasse. Inique er-
 go cum eo agitur quatenus pena pro hoc pu-
 niatur. Punitur autem pena damni pro hoc
 Amplius. nec deus nec iusticia ab eo

requirit vt nō peccauerit vt dixim⁹. Quāto
autem magis requiri vlt exigi potest aliqd
ab aliquo quā tormentū. Si p hoc pena
tanta ei irrogat ab eo ergo requiritur non
emendatio peccati qd fecit sed magis tor
mentū extorqri ab eo intenditur qd nō pec
cauerit quia pena tanti damni ei irroga
tur pro eo qd peccauerit ⁊ p ipso peccasse
qd vtiq; iam necessariū est ei et in euitabi
le puniēd⁹ siquidē est p eo qd peccauerit
⁊ pro ipso peccato peccasse qd iam nō ca
dit in pte liberi arbitrii sicut nec ipm nō
peccasse. **A**mplius. ipm penitere siue
penitudo motus naturalis ē in homib⁹
quo recedere nitimur a peccatū et reuerti
ad pstinam innocentia. Iudicat aut illuz
esse naturalē hoc ipm qd in omni indiui
duo ipius speciei hūane scz inuenit dum
mō capax ⁊ susceptible sit illi⁹ qd dicim⁹
ppter puulos. Tertū autem ē qd null⁹ mo
tus nature siue conatus frustra ē natura
liter neq; vnq; natura ad aliquid conat⁹
a quo sit naturali impossibilitate phibi
ta. a pstina ergo innocentia impossibile ē
naturā humanā naturali impossibilitate
esse phibitam cuz ad illaz motu penitus
obtinendā naturā euitatur. **A**mpl. la.
psus animaz autē irrepabilis aperte di
uine misericordie que p lapsuz eis dē in ex
orabile ⁊ omnino inflexibile eis dē se red
dit aut apte ipsarū animaz q adeo hui⁹
lapsibus vulneratur vt medicina vltimū
loci in eis non habeat vel eousq; ingnā
tur vt ablutio atq; deletio maculari eis
impossibilis de cetero sit. **S**i apte diui
ne misericordie sequerent eos manifeste
duo incōuenientia que non taz falso quā
etiam impie de deo sentiunt. Primū est
quia tunc vel parua vel nulla inueniatur
dei misericordia quando illā decet habun
dantissimā esse. Quis em dubitat tunc ma
xime decere superbabūdantē esse miseri
cordiam dei quando maxime habundat
misericordia et nō obsistit iusticia in eis in
eis aut qui penitet vt dixim⁹ non solū nō
obsistit iusticia sz etiā adiunat dum em se
ipm iustificat ⁊ torq; q penitet ⁊ diuie iusti
cie se p beneplacito suo torquēduz expo
nit ⁊ tradit dū misericordia toto desiderio
totoq; ciulatu ⁊ toto luctu cordis exposat
vbi queso decet dei misericordia inueniri si
in casu isto miseratiōes eius defecerit. **S**i
dixerit qs qm obsistit iusticia q min⁹ pe
nitenti ⁊ ea posset impendat misericordia

⁊ ita ipe ira dei que nō potest ēē nisi iustifi
cama cōtinet misericordia eiusdē atz phib⁹
omino a puitēte. Tertū ē qd dixim⁹ qd ibi
parua vel nulla inuenit misericordia dei
vbi eam deceret maximā atz habūdantissimā
inueniri. Non em ē inuenire peccato
rem q non sit penitēs. aut cōtumax. aut
neuter. Quādmōdū pual⁹ aut iust⁹ ⁊ ig
norans ignorātia simplici. Qui em negli
gentia ⁊ ignorātia aut illa q sol⁹ dici cras
sa ⁊ supina ignorās ē. non solū ignorans
dicēdus ē. sed cōtumax eo qd noluit intel
ligeret vt bñ ageret. Quia ergo cōtumax
⁊ penitēs contrarij sunt ⁊ maxie a se dista
tes in genere peccatorū. Cōtumax aut per
ipaz ptumacia remōssim⁹ penitētes mie
dei ⁊ gratie iustificatiōis sunt ppingores
medijs ⁊ extremis. Cōtumaces em omīno
se elōgāt ⁊ recedūt a mīa dei. mediū at in
nullo appropinquāt ⁊ appropinquāt q i nullo
conat⁹ nec eniaz intēdūt manifestū ergo ē
qd penitētes ppingores sūt dei mie ⁊ grē
iustificatiōis quaz alij pctōres. **E**t hoc qd
ipi tota studioitate atz conatu ad illā re
dant appropinquāt vt mediū. si ergo in eis nō
inuenit mīa dei habūdantissimā qm est
qd dixim⁹ in pxijs em misericordie diuine
ē eam habūdantē opari. Quādmōdū
⁊ in naturalib⁹ fieri videm⁹. Ignis em vi
ciniora seu ppingora sibi vehemēt⁹ ca
lescit ⁊ lux eadē magis illūinat et ita de
alijs. **P** si iusticia dei adeo arat et mīa
misericordiā vt penitētes ad pstinā grām nō
admittat aliqd aut i eo fac dei mīa aut ni
hil. **S**i nihil eodē mō se hz erga penitētes
vt erga ptumaces ⁊ hoc ē euident iniquas
sz vt nō magis respiciat penitētes dei
misericordia quā ptumaces ⁊ omnino vo
lētēs reuerti. **S**i aut aliqd opatur in eos
dei mīa aliqd mō sue miseratiōis nec ē
vt illud sit vel restitutio grē licet minoris
quā pstina fuerit ⁊ ita declaratiū ē qd intē
debam⁹ videlz qd ē reuersio aīab⁹ ⁊ red
dit⁹ ad dei grām ⁊ amorē licet nō ad mī
tam a qnta prolapsa sunt. **E**t nos ad hoc
discutiē⁹ infra vel erit diminutio pene
infernalis ⁊ hec diminutio vel erit p tot
tam ipam penā nūerantis q dicif qia vt
aliquota toti⁹ vel non. **S**i aut fuerit pns
necesse ē per penitudinē tandē totā penā
infernālē euacuari. **O**mīs enim hui⁹ ps
aliquotiēs precise ē in suo toto. Quā ppe
si hac penitudiez tanta. tanta ps inferna
lis pene tollitur. Tanta iterū penitudine

lanta alia tolletur ita donec consumatur
Si ita est de misericordia dei vel iusticia
 ut tanta penitudo tñ de pena predicta di-
 minuat fiat ergo tandē ut replicat et ite-
 ratis penitudinibz tanta pena infernalis
 absumatur. quapropter tota dampnatio
 eterna. Est ergo effugiu et euasio ab eter-
 na dampnatio per penitudinē seu peni-
 tentiā. Si vero nō fuerit pars aut erit ma-
 ius parte aut non. **Q**uod si fuerit maius pre-
 cius ergo veniet ad consumptionē totius
 pene per viam quā dixim? si autē nec
 fuerit p̄s nec maius pre erit ergo quamlibz
 premiu? q̄re erit sic p̄ncipiu? ad totā penā?
Quare detractio illi a toto erit sic detra-
 ctio p̄ncipiū a linea vltimē nō ē diminutio
 illius in aliq. Relinquit ergo ex omnibz
 hīs misericordia dei in eos qui penitēt ni-
 hil miserationis pari. **N**ec restitutio-
 nem gratie nec diminutionem pene et ita
 omnino nulla esse misericordia dei in eos
 des. **Q**uod si dixerit q̄ operat diminutionē
 pene temporalis vel dilationē pene iebena-
 lis. Dilatationē vero vniu? diei vltimorum
 etiam manifestū ē nō plus dixisse q̄ si de-
 tractionem p̄ncipiū dixisset ex linea vel corpe
 ad eternitatem em nec milia annorū plus q̄
 punctus sunt quantū autē indecēs sit hoc
 misericordie dei apparet ex illo exemplo.
Quemadmodum si qs deberet alicui re-
 gi indito valde ac p̄magnifico innumera-
 biles thesauros nullomō deceret regis il-
 lius magnificenciā obulvnu remittere
 solummodo vel minutū. Sed potius cō-
 tumelia eī a deo vilē facere remissionē
 et adeo pauci vtilem recipi. tanto fortius
 dei magnificentiā et gloriā decere non p̄t
 ista p̄ncipalis et ridiculosa remissio. **A**mpli-
 us si stilla misericordie per modica i no-
 bis erga peccātes in nos et veniā postula-
 tes ita nos habere cogit ut non solū veni-
 am nos prestare sed etiam ad iūcere bene-
 fitia nos faciat. **Q**uid fons ille abissalis
 misericordie dei p̄ctores penitētes faciet
 stilla aut p̄modica ē omis humana mi-
 sericordia quantacumq̄ esse videatur ad
 fontem illū indeficienter redundatissimū
 misericordie dei. **A**mpli. **Q**uoliter ve-
 risimile est iusticia dei eousq̄ artare mise-
 ricordiam ipsius ut non recipiat penitētes
 et non potius misericordia eius rigore iu-
 sticie flectere se veritate nec min? in illam
 potēs quā conuerso. **A**mpl. quā iustici-
 a regere pōt a peccāte nisi qm pōt satisf-

factionē. ergo obtēta satisfactiōe quā pōt
 nulle sunt vltiori p̄tes iusticie. **Q**uare de-
 inceps totū relinquit ipsi miserationē di-
 uine. **Q**uia ergo q̄ min? recipiat dei mise-
 ricordia sola obstitit iusticia. manifestū ē
 q̄ satisfaciētē alias satisfactiōē recipit
 miseratione diuina. **A**mpli. ipse qui
 penitet adiuuat quantū in se est dei iusti-
 tiam toto studio et viribus. **I**niquitas au-
 tem est malum pro bono retribuere iusti-
 ciam ergo diuina non impedit ip̄m quā-
 do misericordia consequatur et certum est
 q̄ alius ipsum non impedit neq̄ obstitit.
Amplius. ipsa iusticia dei via ē ad mi-
 sericordiā obtinendā. **N**ē em flagellat ex
 iusticia aut hoc ē p̄pter correctiōz et emē-
 datōz flagellati et alior et tūc manifestū
 est q̄ ipsa iusticia flagelloz via ē et adiu-
 mentū ad misericordiā eius q̄ sic flagellā-
 tur. **M**ultū em miseref deus q̄ correctio-
 nē p̄ flagella pcurat. **A**t amp. eoz miseri
 tendit p̄pter ip̄az correctiōz postq̄ corre-
 cti fuerint. **S**i aut p̄ flagella non intendit
 nisi vindicta et penā in eo q̄ pena non vi-
 detur ista intentio eē iusticie sed poti? ma-
 lignitatē et ire. **D**yabol? em aduersus ele-
 ctos non intendit nisi tormentū et penā in-
 gntū tormentū et pena. **A**mpl. p̄fecti et
 p̄cones rei publice scilicet per penas quas
 malifici infligūt intēdūt correctiōz hoīm
 nec sinit intentio eozū i penis tormentū et in
 eo q̄ talia sunt s; vult eis ut vijs ad cor-
 rectionē et tranquillitē vite hominū. **Q**uā
 ergo fortius diuina iusticia longe erit ab
 ira et malignitate dyabolica ut nō sinit
 eis. **S**ed magi vtitur eis ut vijs et auni-
 culis ad bona que deez intendere magni-
 ficentiā bonitatis sue. **M**anifestū ergo ex
 hīs iusticiam dei viam p̄parare et aditu
 pandere misericordie ipsius presentium
 flagellorum inflictiōibus et nullatenus
 obistere misericordie quo min? larga sit
 in peccatores q̄ per penitentiā iusticie dei
 se submitunt et se ipsos quasi de iniuria et
 cōtumelia in seip̄s vindicātes torquent
 velud quidam diuine iusticie executores
 et p̄fecture ipsius atrocissimi lictores.
Amplius necesse est cōcordare diuinam
 iusticiā et misericordiā nullamq̄ esse repu-
 gnantiā inter eas. **S**icut autē se habet ad
 cōtumaces iusticia sic ad penitentes mise-
 ricordia quapropter erit et p̄mutatum ut
 quemadmodū ad contumaces misericor-
 dia sic ad penitentes iusticia. **Q**uare sicut
 E ij

contumaces eternaliter nō liberat misericordia. licet quātū eā decet d' eorū minuat penā. Sic penitētes nō dānabit eternaliter iusticia quīs in eo q' iustū est adiciat penam. **A**mp. sic se habet ad inuicē cōtumacia et penitēcia sic liberatio et damnatio etna. Et iterū sic iusticia ad damnationem eorū sic misericordia ad liberationē eorundem quia vtraq; vt causa efficiens proprie et p se ergo et pmutatim vt quēad modum cōtumacia ad eternam damnationem sic penitēcia ad oppositam liberationem. Quare quicqd aut quantū pōt cōtumacia ad eternā damnationē totū id et tñ ex necessitate valebit penitēcia ad oppositam liberationē. At iterū si iusticia per cōtumaciā merito infligit eternā dānationem. erit vt et misericordia p penitētiā operetur oppositā liberationē. **M**odus enim omnib' necesse ē vt quō contumacia causa ē eterne dānationis. sic penitētia causa sit oppositē liberationis. **A**mplius cū fuerint. a. et b. termini ad inuicem distātes et eregiōne atq; ex directo oppositi. **D**einde. e. et f. similiter inuicē se habentes et eiusdē distātie ab inuicem vt illi ita vt quantū distant ab inuicem. a. et b. distant tñ ab inuicem. e. et f. **Q**ui vtiq; fuerit ppendiculariter et eque distātes e sub. a. et f. sub. b. dico quia necesse est vt cum. c. et d. eodem modo ab inuicem habeant se tam oppositione q̄ distātia vt a. b. et e. f. si fuerint. c. ppendiculariter sub a. hoc est inter. a. et e. erit necessario. d. in eadem equedistātia inter. b. et f. et nullo modo ppropius. e. et f. distātia enim d. ad e. est sicut dragonalis recti anguli q̄ dranguli siue sicut latus oppositū recto angulo inter angulo orthogonio. distātia vero. d. ad f. est sicut latus eiusdē quadranguli vel sicut latus p̄nominati trianguli qd cum alio continet rectū angulū. **Q**uare si debet esse motus qui vtiq; nō potest ēē nisi rectus et secundū rectum erit ex. a. p. c. m. e. et ex. b. per. d. m. f. **S**i si impossibilis ē motus. a. b. per. d. in. f. necessario erit impossibilis motus a termino. b. per c. in. e. verbi gratia. sicut si. a. et b. sint ira et misericordia. c. et d. vt contumacia et penitētia e vero et f. sicut eterna damnatio et ei' oppositum. **Q**uia ergo ex ira dei et cōtumacia peccantiū est eterna damnatio quasi motus ex. a. per. c. m. e. erit similiter ex dei misericordia per penitētiā eterna libera

tio seu salus quasi motus ex. b. per. d. m. f. **E**t sicut impossibilis est motus a cōtumacia in eternam salutem seu liberationē q' est a termino. c. interminū. f. ppter obligatē atq; distātiā. ita ex necessitate impossibilis est motus ab ipā penitētia in eternam damnationē q' est a termino. d. ad terminum. e. ppter eandem obligatē et distātiā. motus enim siue operatio tam ex ira dei q̄ ex misericordia eius impossibile est q' sit secundū obliquū per se sed magis secundū rectum et quasi ppendiculariter. **S**unt enim cōtumacia et penitētia. et generaliter merita ex modo aliquo sicut dispositiones naturales in natura siue naturaliter passibiles. **U**nde quemadmodū ex virtute naturaliter agente necesse est passibilia ab illa virtute recipere prout congruit dispositionibus passibilitatis siue sicut apparet in calore. qui lutum indurat et ceram emollit. **S**ic ex eadem dei optima voluntate contumax et penitens pro meritis suis ad similitudinē materialium dispositionū contraria recipiunt scilicet cōtumax condēnationem et penitens remissionē. **E**t sicut impossibile est vt si contumacem et nō reuertentem omnino non cadat operatio ire. ita impossibile est vt super penitētes non descendat operatio misericordie dei que est remissio et gratia. interdum tamē etiam in contumaces descendit misericordia dei vt deseruat cōtumaciā suā et emolliatur ad obediendū creatori. **P**ropterea non est per ipā contumaciā neq; casualiter neq; occasionaliter cōtumacia emissa p se edirecto opponit se misericordie dei sicut legitur **Iob. xv.** **A**tendit aduersus deum manū suā et contra omnipotentem roboratus est occurrit aduersus deū erecto collo et pingui cervice armatus est. **Q**uare ergo operatio dei ad cōtumaces interdum descendit de habundantia et inundatiōe eius est que tantū obicem immuet montem cōtumacie siue impetum et fortitudine irrumpit. **E**t ppter hoc peccatum in spiritum sanctum irremissibile dicit veritas. **Mathei. xii.** et **Matth. ii.** et **Luce. xii.** **A**mplius. querim' ab huius blasphemis qualiter intelligant deus nō misereri penitētib' eousq; vt in p̄sentia gratiam eos recipiat siue restituat. **N**ecessē habent debere deum non posse vel deum non posse reperare lapsū quem de

nihil creauit. Nemo audeat dicere simili-
ter ipsum nescire lapsum reparare non mi-
nus nequarium est nec minus manifestus
inconueniens. Restat ergo ut dicant deus
nolle misereri penitentibus eousque quo di-
ximus. Non possunt autem effugere que
admodum dicunt potentiam dei esse super
omne possibile et scientiam vel sapientiam
eius super seibile. Sic necessario bonitas
eius super omne sibi congruens et similiter
respondens ut iusticia eius sit super omne
iusticiabile et misericordia eius super om-
ne miserabile. Sicut ergo nullus possibili-
le effugit potentiam eius. nullum seibile
scientiam eius. ita nullum iusticiabile ius-
ticiam eius. nullum miserabile misericor-
diam eius et nullum iudiciabile ut ita dica-
mus iudicium eius. et nullum damnabi-
le damnationem eius. nullumque ira dignum
iram eius. **Q**uid autem est iusticiabile iu-
diciabile atque damnabile iraque dignum
nisi peccator: rebellis et contumax contra
dei optimam voluntatem. **Q**uid ergo mi-
serabile ac misericordia dignum nisi pec-
cator: penitens ac reuersus toto studio ac
viribus nitens ad emendandum deo quod de-
liquit et obediendum de cetero sue bene-
placito voluntatis manifestum ergo est quod
non continet se misericordia dei super pe-
nitentes qui et hoc ipsum quod penitent de-
diuicijs bonitatis eius recipiunt. **N**isi forte
quis dixerit quod quoadmodum non defe-
fectus est vel impotentia sapientie dei quod ipsa
non scilicet hominem esse asinum. Sed defectus
iste est apte propius quod est hominem esse asinum
videlicet quod ipsius in natura sua non est seibile
eodem modo non est defectus misericordie dei
est quod peccator licet penitens non reparatur
sine restituitur ad prestatam gratiam. Sed po-
tius defectus est apte propius qui in seipso
reparabilis sine restituibilis non est. **Q**uem
admodum vulnus in nervo per transversum
non est sanabile neque nervus per transuer-
sum ruptus aut sectus iterum reuincibilis et
vulnus incarnet si sanabile sit non tamen
eousque ut vocari et maculas cicatricis non
relinquit. **I**n primis dicimus quod sensus com-
municat huic errori. quis enim non videat
correctionem in hominibus post delicta. et
meliorationem multam eousque ad sublimi-
ora bona peruenire post peccata et maio-
ra que essent illa a quibus peccando prola-
psa sunt nec solus in hominibus istud est.
Sed etiam in brutis animalibus que vide-

mus domari a ferocitate sua corrigi a bru-
talitate sua. sicut apparet in canibus quo-
rum vehementia et auditas voracitas te-
poratur et corrigi minis atque verberibus
adeo ut mensis dominorum suorum appropi-
quare non audeant. nec quicquam ex eis ca-
pere ymo cum multa mansuetudine ex-
spectant quod eis vel detur vel proiciatur. **D**e
inde etiam erudiri quod apparet in ipsis ca-
nibus qui erudiuntur etiam usque ad inue-
stigationem latronum ut de alijs taceamus
et de auiibus que erudiuntur etiam usque ad
loquelam et salutationem magnatum. **A**d
hoc ergo inconueniens deuenerunt ut so-
lum hominem ponant incorrigibilem et
inemendabilem et indisciplineabilem cum
ista incomparabiliter magis eis congru-
ant quam alijs animalibus. **E**t plius.
nulli dubium est quod tota voluntas mala
qua iste est auarus seu cupidus seu luxu-
riosus extingui possit in isto et contraria
voluntas in eo fieri. videmus enim aliquos
primo auaros et postea largos. Eodem
modo videmus quosdam primum luxurio-
sos et postea castos. certum autem est quod con-
trarium supueniens destruit contrarium
suum funditus. **Q**uare castitas supueni-
ens destruit funditus luxuriam. **E**t ad hunc
modum est videre de omni vicio. **A**mplius.
de virtute apprehensiva manifestum est quod
ab errore quod totumque est ei reuersio ad scien-
tiam et ab obliuione ad memoriam. **E**t insu-
per perficere contingit etiam in multo nobili-
ores et cerciores scientiam quam sit illa aqua
per obliuionem decidit. ergo et vi motiua sibi
euenire necesse est. **Q**uis enim dubitat quin
ab ira scit se redire ad pacem et ab odio ad
amiciciam maiorem etiam quam ante fuerit.
Quapropter omne viciu delectabile est naturali-
ter ab anima humana et omnis virtus in ea
naturaliter plantabilis omnisque mala vo-
luntas eiusdemque naturaliter et contraria mu-
tabilis. **O**mnis ergo humana anima natu-
raliter est ad statum prestatum innocentie reuer-
ti possibilis et in statum prestatum reparabilis.
Amplius. si natura arborum et plantarum pos-
tens est in reparatione et restitutione omni-
eorum que vis et contrarietas hiemalis ei
abstulit. sicut videmus in uno tempore omnia
vegetabilia hoc est herbas et plantas recu-
perare quod tunc asperitas hiemalis eis de-
abstulerat scilicet flores et folia et etiam frondes
ut in salicibus et vitibus apparet ac denuo
reuertere se ac exornare. **I**n his omnibus quam
Et in

tofortius natura humana eousq; deseri non debuit vt absq; spe vlla surgendi ca deret per peccata. **A**mplius. si serpenti q tyris dicis z multis auib; vt aquilis z accipitribus z ceruis virtutem ipsorum renouatiua verustatisq; ac deformitatis ex terminanda diuine sapientie bonitas de dit quomo incompabiliter magisq; hui; modi virtutem hominu indigenti de illa non prouidit. **A**mplius. si corpori hu mano vires dedit quibus a casu suo cor porali videl; resurgere possit. **Q**ualis mi sericordissim; deus anima humanam a tam necessaria tamq; salubri virtute nu dam ac pauperem derelinquit. **A**mp. si reciduo corpori dei misericordia medi cinas prouidit. quomodo non multo for tius receduis animaz. Si enim corpora non sunt curanda nisi ppter animas ga nec vtilia nisi ppter eas a deo aut cure sit curatori omniu deo vt morbis eoz siue p mitiuis siue receduis medicina prouidet quatoforti; animaz morbis vtriusq; me dicinas necessarias z salubres prouidit. **A**mplius. homine libertate arbitrij p ditum naturaliter esse ac ppii iudicii p prieq; potestatis illam facultate naturali ter habere per seipm manifestus est. **A**t si quis ad exterius ratione hoc e lingua in hoc co tradicere voluerit corde tamē istō concedit. **I**nde e q coactio z violentia tā q; nature huane contraria ab omi hoie naturaliter fugiunt ac pviribus repellū tur. **I**nde est etiā q cū aliquis in nos pec cauerit ipsuz reum ergo nos naturali iu dicio iudicam. **S**imiliter z nosipfos si in alios dereliquerim. **H**oc autem nul lo modo facerem; si nec nos nec illos no stri iudicii esse aut potestatis crederemus. **I**n eos enim qui merito ignorāt z in eos qui aliena vi z violentia ferunt non solū mō faciles sumus ad veniā. sed nec in ali quo eos reus esse vel oliquisse reputam. **T**ercium iudiciuz est quia ipsos delinquē tes nature instinctu tamq; sui ipsorum iu dices adimus vt nobis qd delinquerunt emendent tamq; de se nobis iusticias fa cientes tamq; debitoribus iusticie huius modi z emendatiōis expetim. **Q**uarta vero probatio est et hocipm est ipsa na ture interna confessio ac recognitio qua vnusq; interrogatus an libent; z gau denter non solū v lēter fornicef vel aliō faciat quod ē peccatū intus id ē corde cō

stitebit et recognoscer q sic. **Q**uāq; em in multis verū sit q non pure volunt quod faciunt ymo expte z fm quid volunt. **S**ic legif. puer. xij. **M**ult et non vult piger. in verum ē q sola voluntate facit et insup maiori voluntate vident hoc facere qua si pure illud vellent maior em aqua vide tur qua obices irrumpit et resistentia p pellit atz repellit quāq; sine obice ac resis tentia fuit maior inq; in eo q talis. **A**mp. si librate arbitrij non eet hō pōit sed nēitate sola atz violētia vel naturē fati vel astroz vel demonū siue alteri; cu iuscunq; ferret siue impelleret aduolita z cupita ac phibere cur a volit ac cupit. **O**mino nemo peccaret. nēo laude vel vi tuperio dign; eet. disciplinaq; atz corre ctio et eruditio omino nihil ecnt. nec age dum eet hoibus de moib; neq; de turpib; aut vicijs sic nec cū lapidib;. **P**ratia em nature z nēitati nihil recipit. **S**ic p q; lapis recipe q; potest disciplina vel eruditioe ptra motu quez nature nēitas aut violētia ipi vel viderit v l iulerit. **H**alam ergo ē ex hīs hoiez sui iudicii suoz ee ptatis sui q; ee iudicē z arbitriū. **A**t p hoc omni alij de se merito pqrēt velētia nō pquerēt teneri de seipō iudiciū z iusticiā exhibere. **S**i ergo in deū peccauerit tenet ei iudiciū z iusticiā facere de seipō. tenet q; pdenare se rex q; ē sniare delictū z torqre se v l punire als fz exigētia delicti. **N**ā at hoc fecerit dō satisfctm erit z ab eo i pte ista nihil amp. de iure exigere poterit de hoc aut ē veracit penitere v; hociu ditiū z hāc iusticiā de seipō facere. **A**t hoc ē qd legif in psal. **I**udiciū z iusticiā corre ctio sedis tue. **A**t iob. xliij. **N**ū qd q non amat iudiciū sanari p. **A**t itez in psal. **S**ci iudiciū z iusticiā non tradas me calum niātib; me. **N** de alio iudicio atz iusticia intelligi non pōt. **E**t iteum. i. **Q**uoz. xij. **Q**u si nosmetipos diiudicarem; nō vtiq; iudi caremur. **I**n ergo fecim; manifestū q ois peccator tenet penitere seu pniām agere. **H**oc ē iudiciū z iusticiā de seipō facere et hac lege acptate seu auctoritate nature le ge in q; quā in seipō naturalr vnusq; le git nature indita z inscpta. auctoritateq; z ptate qua se naturalr vnusq; pditum euidenter cognoscit z interna pfessione re cognoscit. **P** ergo hui; legi solus deus ē auctor lato; q; inscpto; huius ptiat siue auctoritat; instituto; z dato; necesse est

ipm raturu & gratum habere iudiciuq;
hmo lege ab huiusmodi potestate factu
fuerit tanq; propriu. Necesse em est eius
esse iudiciu cui? lege & auctoritate fit. Im
possibile e ergo h? iudiciu ab ipo racta
riseu reuocari. Kata ergo h? sniam qua
hmo index ac lege siue fm hac lege p se
siue ptra seips tulerit. ergo. & absolutu h?
sic absolutu & pdenatu sic pdenatu. Ab
solutu sunt ergo apd dei veraciter penite
tes. Tum ergo id totu soluunt qd lege illa
soluere debere iustissime iudicatur neces
sario absolutu sunt. Tam ergo declaratu
est tibi penitentie iudicium reuocari non
posse ac per illud absolutos in nullo vlt
rius remanere ligatos. Et quia necessario
a deo absoluti habent tamq; eius lege &
auctoritate absoluti. At quia impossibile
est iterum damnari eos qui penitentialis
iudicii damnatione in se recte tulerunt ri
tus suscepit & portauerunt. Ex quo reli
quitur vt nihil omnino danationis restet
veraciter ac digne penitentib? post pactaz
digne pnam. Verum qm ipsa lex qua di
rimus naturalis regulas honestati natu
ralis ac iusticie ptenens originali corrupti
one pene tota sepulta & puetudinali per
pnetudini superimposito. Quia etiam
lux ipsa interioris visus multiplicibus te
nebris quas numerare super sedemus in
uoluta e & obscurata. sicut dicit *Job. xxxvij.*
Hos quippe inuoluitur tenebris. Et te
rum eiusdem. iij. Circumdedit eum deus
tenebris. Propter inq; istas duas causas
necliber mentis inscriptas regulas bone
statu plene aut pte exhibz legibiles. nec
intellectus noster in eodem legere potest
distincte & a parte hinc e q; tria nobis am
bicula diuine prouidentie miseria no
bis addidit videlicet. Lucernaz scriptu
re. adiutoriu doctrine. spiraculum gra
tie de quo prouerb. *xx. Lucerna hominis*
spiraculum hominis que inuestigat om
nia secreta ventris. Quantum em offen
dat ipse qui peccat a quatis bonis cadat
& in quata mala se iniiciat. Deinde quan
tis auxilijs gratie diuine vt resurgat & re
leneatur indigeat nosse atq; videre non e
nature tot et tantis malis in mixte et im
merse atq; inuolute virtus aut officium
sed diuine gratie inestimabile atq; irre
gratiabile beneficium. preter hoc & eo sen
su doloris & compunctionis affligi. illoq;

flumine lacrimaru profluere. illo pudore
confundi. illoq; timore terreri. illo tremo
re concuti quod vnus etiam solius pec
cati mortal' vulnus imminetq; suppliciu
eterne damnationis seditasq; ac turpitu
do nuditasq; eiusdem peccati cora oculis
dei merito exigunt. Non est mortuaz spi
ritualiter animaz possibilitas sed gratie
viniificat' sensificat' ac illuminantis interio
res oculos incopabili donu. supsedet me
tu prolixitatis enumerare & enarrare qua
impossibile sit peccatori diuio auxilio atq;
presidio destituto victo & in victorijs dy
aboli potestatem dato. & in eius seruitu
tem redacto ex. *viii. Joba. &. ij. Lasi. pe*
tri. ij. Deind letaliter vulnerato finibusq;
peccatoru constricto. Ex. v. puerb. quam
inqua impossibile est ei tot & tantis inco
modis pstrato obruto & obfesso eripi de
potestate tenebrarum de faucibus leonu
infernalium. De manibus vebemoth de
quo legitur Job. xli. Non est super terraz
potestas que comperetur ei qui factus e
vt nullum timeret per se ergo hoc est solu
viribus suis & resurgere non potest miser
rimus infidelissimus infelicitissimuscq; pec
cator qui per se solu cadere potuit. Que
admodum alibi idem alijs verbis dici
tur. scilz postq; homo est spiritus vadens
& non rediens. Et ad es scilicet per se no re
diens aute per se. De alto naq; gratie de
arce virtutum quali de turre excessa atq;
sublimi precipitare se potest in cloaca im
mundicie quantu ad luxurias secundum
Aug. inforacem victoru & pfunditat' abyf
sum. Sed vt confractis vel potius amis
sis alis illuc reuolet. & non solum confr
actis sed potius piritus illuc redeat est im
possibile. Manifestu est de hac contritio
ne. Job. xvi. De cotritione & confractioe
simul. Mathei. xxi. Qui ceciderit super la
pidem istum confringetur super que aut
cecidit coteret eum. Et iterum. Luce. xx.
Omnis qui ceciderit super istuz lapidem
conquassabitur. super quem aut ceciderit
cominuet eum. Tam ergo patefecim? re
uersionem esse animab? humanis ac re
uersionem seu restitutione post lapsum in
peccata & qualiter etiam est hoc videlicet
quia partim ex conatu ipsaruz animaru
licet ad modicum. partim autem ad plus
rimum ymo pene ad totu ex superbabu
dati gra vbi pus habud. uir dicitu & de
claram? etiam cu hoc & etiam stabiliu

in libertate arbitrij siue liberū arbitriū licet multum deprimat atq; detritū in nobis. et quia largitas misericordie dei nullo modo se denegat ad illam redire cōatibus qui conatus absq; eius adiutorio reuera nihil est. Sicut dicit Aug⁹ in libro cōfessionū. Scio inquit quia sine te nihil sunt omnes conatus mei. Et ipsa veritas Johan. xv. Sine me nihil potestis facere. Qui etiam conatus. gratie dei puenientia dona sunt. quando et ipm desiderare gratiam. gratie ē sicut dicit Aug⁹ in libro de correctione et gratia. Desiderare autē gratiam et munus est. et ante ordine naturali quā ipsum conari ad gratiam. Quapropter si ipsum est gratie cum sit causa efficiens eius quod est conari ad gratiam. Multo fortius ipsum conari ad gratiam gratia erit q; utiq; verum est secundū rectam intentionem eius q; est conari interdus tamen conari ad gratiam intelligitur abusu suū. Qui facit aliquid quo facto ad gratiam recipiendam est habilior. licet non intendat ad gratiam. Intendere est ad gratiam etiam gratie ē quia ipsum nosse gratiam non potest esse nisi ex gratia. Aliud autem est longe conari redire ad innocentiam atq; iusticiam qualem natura suggerit et ostendit aliud conari ad sublimitatem gratie quā similiter gratia sola ostendit fortassis enim possibile fuit nature humane in statu naturalis innocentie si ab illo per peccatum non cecidisset si alia lesio vel vis quā ipsum peccatum secuta esset ad illam redire et omnē maculam ex illo inherentem vel relictam naturali penitudine abradere atq; abolere. ab altitudine autem gratie cadentes ad illam reuolare nature viribus. per se impossibile est idubitanter et fm hunc statum nature rationes quas supra posuim⁹ ad hoc faciētes intelligimus.

Nunc vero iuxta pmissum errorem secundum qui proprius hebreorum est qui negant confessionē faciendam esse sacerdotib⁹ destruere aggredimur dicentes in pmissis q; si deus peccatorem merito ut suspectum et ut paulo ante inimicū recusare voluerit et iudicem eum habere in causa quā aduersus ipm huiusmodi luerit. Quis dubitat qn d iure facere possit. Si g iudiciū et iusticiā de seipo petor per pnia deo facere noluerit merito et iure in eadem causa alius quā ipsemetiu

der erit. Alius ergo audiet delicta q; ipse qui deliquit. alius cognoscat atq; pntia bit. non autem audiet alius omnia et pfecte nisi ipso qui deliquit confitente et enarrant. quia ipse solus et maxime omnia illa nouit. confessio ergo alij faciēda est q; deo. **A**mplius. deo facta confessione quid ipse inde iudicet vel pnuunciet vtrū absoluat aut condemnet penitus ignotatur nec pro absoluto nec pro condemnato se habere debet. Sed pendebit pavidus et dubius pendente sentētia et hec tota vita ista. Sententia ergo huius iudicij reseruatur ad alteram vitam. et confessio ista in nullo illas accelera t quo perueniat ad confitente. Qualiter autem istud reputabitur iudiciū vel iusticia de quo nulla apparet sententia quo nullus appareret absolutus vel condemnatus. Pl⁹ si dixit. Quia huius confessio mitigat iudicij iudicis et hoc quidem verum ē concessimus si ex deuotione fuerit. **A**mplius hec est figura seu forma iudicij vt primus iudex sedeat in medio. actor et reus stent ante iudicem alter alteri ex aduerso. Pen de aduocati et testes. Aduocati vt de iure causas instruant. testes vt de facto. cauti at est in iure isto scilicet et politico vt nemo iure suo ius sibi dicat et eo ipso q; istud psumpserit reipsa careat. Quia ergo penitēs in eo iudicio q; cū deo iudicandus ē et a deo impetit. merito in eodē iudicio iudex ē non potest. sub alio ergo et p alium iudicandus ē et quia ipse deus ibide actor est. nris legibus et psetudinib⁹ pgruentissimū est ymo eisdem firmatum et obfatum vt terius in medio sedeat q; ius reddat. potissimū illa de causa. q; nris legib⁹ et psetudinib⁹ tāq; vix notissimis atq; certissimis maxie reduci et reduci ples sum⁹ ad lucē veritatis et viā salutis ppter qd et hoc idē ipse elegit. **I**ta. xlii. **R**educ in memoria vt iudicemur fil. **M**arra si qd habes vt iustificer. et **M**ib. vi. **I**udiciū domini cū pplo suo et cum israel iudicabitur. **D**e hoc. iob. xxxi. **S**i contēpsi iudiciū subire cū suo meo et ancilla mea cū discēptarēt aduersū me. **Q**ui autē peccatū non solū peccatum est et iniquitas. Sicut legit. **J**ob. iij. sed etiam vultus est siue morbus siue egritudo. et est sicut dilapidatio siue dissipatio. **E**t sicut furtum est vel rapina que committit in deum necessario ex hijs tribus tres rationes

oriunt quibus euidenter ostenditur confessio-
nem coram alio q̄ deo esse faciendam.
Si enim iniquitates et iniurie tempora-
les siue corporales iudices habet ac ma-
gistratus proprios qui eis iudicet pronunciant
et ministros qui iudicii sententias ex-
equantur. Quapropter spirituales iniurie
iudices habebunt et magistratus et alia q̄
iudicii sunt. Quapropter erit ō huius neces-
sario iudicii et ideo iudex seu iudices. Cer-
tum autem est quia de huius iudicare neque-
unt absq̄ cognitione. hec autem non potest
si per confessionem. confessio ergo facienda
est de rebus istis huius iudicibus. **A**mplius
et aduocat qui occultat. **I**us et testis
qui abscondit vitatate facti uterq̄ peccat
in iudicem. Si utriusq̄ reuelatio potest
debeat et nulli obesse. Reuelatio autem con-
fessionis euidenter potest consistere et nul-
li obesse. At si forsitan in aliquo casu contra-
rium inueniret forsitan ibi non esset con-
fessio facienda. Quodammodo si confessi-
onis auditor potior esset et publicator con-
fessionis. Alij etiam casus sunt in quibus
non audent dicere q̄ teneant homines
facere confessionem. Quodammodo si q̄s
cogitauit vel coniurauit in morte sacerdotis
sui et videat eum ad iram et odium facile
non audent dicere q̄ teneant hoc eisdem
confiteri. Quodammodo si mulier speciosa sa-
cerdoti sui lasciuia ac petulantia nouerit
et q̄ mulieres sibi perfidentes nota eaz in-
firmitate et auditis temptationibus sollicita
re deturpitudo consueuerit. moris omnibus
salutem. **V**nde licentia ipsius vel epi sui sa-
cerdoti alteri confiteatur. Quodammodo si in-
cupiscentia sacerdoti sui aliqua exarse-
rit q̄d utiq̄ grāde horrendius peccatum est
si sacerdotem suum infirmum carne nouerit.
non audent consule q̄s hec eisdem con-
fiteatur. **I**uxta istos mores facile ex cogita-
re casuum quibz licitum est alij q̄ proprio
confessiones facere sacerdoti sicut in huius
que tangunt ipsum sacerdotem ex quoz et no-
tia spirituale piculus innuunt sacerdoti
vel quando spirituale vel etiam corpale pe-
culum magni ex ipsa confessione immineret
confitenti. **S**alus enim per confessionem que-
renda est et saluti non piculo debet confessio
deseruere. **A**mplius. si cure medici com-
missus est eger et hoc iure vel lege non di-
co propria voluntate sed officio et digni-
tate ipsius medici. necesse habet eger et de-
bitor est facere q̄ suum est quo minus im-

peditur medicantis officium. Quapropter
de tegere ei ac reuelare morbos suos et
vulnera. Quia ergo manifestum est sacer-
dotes curatos cui est medicine spiritualis
omnia eoz habere q̄s commissi sunt hoc
non est voluntate eorum sed ipsorum me-
dicorum officio et dignitate palam est abs-
q̄ iniuria sacerdoti morbos suos et vul-
nera non posse ab eis abscondere parro-
chianos eorum nisi ex causis quarum supra
fecimus mentionem. **A**mplius. scilicet
fraternos morbos et vulnera spiritualia
tenetur unusquisq̄ reuelare ei qui potest
prodesse et non obesse tenetur in qua ex de-
bito et officio fraternae caritatis. **N**on mi-
nus autem tenetur sibi ipsi ymo longe am-
plius ex eodem debito et officio sibi ipsi
tenetur consulere q̄ cuius alij. **P**uto
ergo fortius tenetur morborum suorum
spiritualium ac vulnerum confessiones seu
reuelationes facere sacerdoti qui prodes-
se debeat non scilicet obesse. **I**uxta q̄ te-
tigimus. **A**mplius. si de omni tempo-
rali commisso necesse habet commissarius
seu dispensator rationem reddere superiori
suo in officio dispensationis incompati-
liter autem cautius et habenda et seruanda
si incompatibilis circumspecti dispensanda
incompatibilis districtius exigenda tanquam
incompatibilis maioris periculi. **I**ncompatibilis
autem alias ergo fortius reddenda est ratio
spiritualium commissorum spiritualisq̄
villicationis ab uno quoq̄ nostro maio-
ribus nostris in hoc scilicet spiritualibus.
Certum autem est quia sacerdotes curas
animarum nostrarum habentes ut maio-
res nostri sunt in hoc et velut superiores
dispensatores seu camerarii rationem de no-
bis et nostris hoc est de tota vita nostra deo
redditum. **S**icut legitur ad hebreos. xiii.
Obedite prepositis vestris et subiaceite eis
ipsi enim peruigilant quasi reddituri ratio-
nem pro animabus nostris. **A**mplius
us si subditus secularis vel seruus dam-
nificationes sui domini viderit et procuratori
eiusdem per quez damnum donum illius
vel auerti vel restitui potest. non denun-
cianter cum sine periculo aut dampnifi-
cantis incomodo hoc facere possit indu-
bitanter peccat in dominum et in ipsum
dispensatorem quia et illi debitam fidem
non seruat et isti debitum auxilium ad cu-
stodiam rerum domini non impendit.
Quam ergo quilibet peccator videat semet

De sacramento penitentie.

ipm dampnificantē deum in seipso auferē
dō scz ei seipsum ⁊ totius vite sue seruitiū
ex necessitate tenet hoc denunciare sacer
doti tāquā custodi aut dispensatori domi
ni. Prefertim cū hoc sine omni piculo ⁊ in
comodo facere possit ipsius quem denū
ciat. Non em̄ in maiori fide tenet domo
de alterius dampnatione q̄ de illa quaz
ipsemet facit eidem. **Amp.** si furem vl
latronē aliquis in domo sua abscondit
et per eius perditionē seu traditionē fur
tiue sublata ⁊ omnia male ablata restitu
ere possint siue incommodo dampnificantē
et in ipsum iudicē seu mgratum peccat ⁊
in ipos qui damna vel iniurias passi sūt
⁊ iudicandus ē vt furti particeps et socius
furis. Quare peccator qui se ipm abscon
dit et sacerdoti qui iudex est vel mgratus
spūalis est ipsum nō detegit exponit et
puniendū tradit. **Am.** p hocz damna re
staurantur et passis et iniurie tñ darent
hīs quibus irrogata sunt eo ipso puni
endus est. Ipsemet et furis socius et furti
princeps eo in q̄ ipso q̄ ipm furem non in
dicat exponit ac tradit. Nō em̄ magis ma
iore ve fidē deo ⁊ sacerdoti serua re tenet
vnusq̄q̄ in alio q̄ in seipso et hoc est
q̄ dictū est regi israel p pphetā. **ie. xx.**
**Quia dimisisti virū morte dignū de ma
nu tua erit aīa tua p aīa illius.** **Amp.**
quia peccator a baptismali sanctitate la
plus sicut ciuis est ab ipa ciuitate sanctifi
cata et dilecta quā tociens supra in tracta
tu de baptismo notauimus recedēs et ad
uersus in aduersariū eius cōsurgēs et in
hostē conuersus. **Am.** aut penitet est sic
ab hostibus reuerēs ⁊ ad sanctā ciuitatē
ciuitatis sanctificate restitui volens ⁊ per
tens satisfactionem de eo q̄ aberrauit of
ferens. Nūquid per mgratus ipius ciui
tatis non ē recipiendus atq̄ restituendus
qui non obtulerit satisfactionē sup eo q̄
tam p dūto se ad hostes se trāstulit ⁊ ciui
tatem suā deseruit ⁊ etiā impugnauit nec
recipiendus ē a sapiente magistratu. Sa
tisfactionē aut non faciat nec etiā offert ni
si qui culpas suā recognouerit ⁊ deliquit
se non confessus fuerit. Manifestū ergo ē
de omni oberrate hoc est peccatore ipum
non esse recipiendū in consortiū sancto
rum nec restituendū esse ciuitati quam
adeo turpiter deseruit nisi culpabilem se
per confessionē reddiderit et satisfactionē
obtulerit. Manifestū ergo est omnē pecca

tozem adulte etati debitoz esse confessio
nis ⁊ satisfactionis p arbitrio sacerdotis
quē diximus magistratus. **Amp.** plus
peccator qui nec culpabile se recognoscit
nec de erratis satisfacere curat necessario
cōtumax est. Contumacia aut maior dei
contra peccatorē iram puocat. Sicut les
gitur iob. xxiij. Ne desinas ab homine
iniquitatis qui addit super peccata sua sup
biam. **Am.** si dixerit quis nō oportet vt alii
culpabilem se recognoscant vel confiteatur
q̄ deo neq̄ vt alii satisfaciāt necessario
reditur ad illud incoeuens q̄ supra in
tractatu de baptismo ostendim⁹ videlicet
vt pareant inter fratres spūales necessa
dines spirituales. Quare peribit mutua
inuicem suffragia mutue dilectionis mu
tue inter eos beneficiētie non modicum
minuet. **Si** em̄ reuersio eius qui non ab
errauit non apparuit que tñq̄ nisi p cō
fessionē delicta seu delictorū ad emēdā
nē iporū appere non p̄t n̄ appebit spūalis
germanitas siue fraternitas siue sancta
ciuitas. ⁊ ppter hoc nō habebit ille vt
frater siue p̄ finis. Quapropter p̄bit me
vel minuetur in multo beneficia fraterna
Amp. q̄ societas ē ⁊ quoddā collegiū
a quo si quis turpiter ⁊ cū scandalo reel
serit ad qm dnuo recipiat nisi cū reperi
tiōz satisfactionē seu emēdationē. **Am.**
plz. q̄ quis in collegio aliquo vt ciuitate
q̄cūq̄ videat domū vnā conburi vel quā
cūq̄ eiusdē piculū ex q̄ toti domui vel ci
uitati imminere videat incendiu. ⁊ non da
more ⁊ alijs modis qbus valetur ignis
piculū indicet vt ei vndiq̄ occurrat
currat. Quatoq̄ incendiu illud ei vicino
ri fuerit tanta illud maiori clamore ⁊ ad
ori vociferatiōe illud alijs indicabit ⁊ ad
eius extinctiōz q̄scq̄ ⁊ vnde q̄q̄ poterit
aduocabit. Idē ē si de reptionē in pre al
qua ciuitate quicūq̄ ex ciuib⁹ fieri videt
statim illā clamore ⁊ puocationē ad arma
quib⁹cūq̄ q̄ adiuuare poterit. **Iudica**
bit eo autem instantius ac vehementius
quo incomodū incendij vel depredatio
nis ad se magis pertinere videbit. **Am.** si
pro temporalis incendio sibi ⁊ depredatio
nem rerū spūalium que adeo viles sunt et
compatione spūalium omnino nulle et
vilipende et ita sic et ita facit nūdum est
quid pro spūali incendio ac de predatio
ne animarū humanarū que adeo nobi
les sunt adeoq̄ preciose faciendum est.

Quanto ergo fortius iudicāde et reuelāde
sunt depcāones et incēdia animaz. Re
uelāde in quā hīs qui adiuuare pnt atz
pdesse ad ereptionē seu liberationē ipsa
rum et extinctionē. **¶** Ergo peccata mor
talia nihil aliud sunt quā incendia et va
stacōnes seu depcāones animaz. **¶** Pani
festū est ea eē reuelāda hīs qui ex officio
pdesse debent et possunt. **¶** Ampli. deo
cōquerente de quocūq; homine iusticiāz
q; et iudiciū de eo exigente manifestū est
vniq; q; debere deo assistere ac stare p
eo et contra seipm. **¶** Iustam em̄ eē dei cau
sam vbiq; et in omnibus necesse ē. **¶** Semp
aut pro iusticia standū et contra iniquita
tē. nulli ergo licet deo in cā sua ptra quā
cūq; causam habebat denegare vel pro
curationis effectū vel patrocinū vel testi
moniū vel sine pnticiationē vel eiusde
executionē. **¶** Ergo etiā contra teipm teneri
iudex pro deo et testis et aduocatus et
iudex et sine exsecutor eē. **¶** Teneris ergo te
stificari et allegare ptra teipm in causa dei
et alia que iudiciū sunt facere. **¶** Testificare
aut contra te. hoc est cōfiteri et ampli te
neris ergo ex necessitate cōfiteri corā iu
dice q; inter te et deū sedet. mediū hic aut
est sacerdos. **¶** Si enim cause ciuiles et secu
lares agēde et examināde sunt corā recto
ribus siue iudicibus. ergo et cause animaz
siue spūales ventilāde erunt corā rectori
bus animaz vel iudicibus. **¶** Rectores em̄
et iudices nostri in corpaliū seu tpaliū
illi sunt quibus leges tpeales date sunt in
manibus qui scz latores et expoitores ea
rum sunt ad pplm. **¶** Sic rectores et iudices
animaz nostraz sunt in quorū manibus
adimplendū et docendū siue ferendū ad
populos lex data ē. **¶** Ipi aut sunt pculou
bio sacerdotes. **¶** **¶** Alii aut sunt doctores
quā sacerdotes supplementū est sacerdo
talis officij. **¶** Idem dicim⁹ de doctoribus
legum seculariū in adiutoriū em̄ et succu
sum iudiciū recepti sunt. **¶** An ab initio non
fuerūt hmoi doctores sed ipi legum lato
res seculariū eas ferebāt et exponebāt ad
populū. **¶** Postmodū autem tū ppter im
pūiam audientū. tū ppter occupationes
iudiciū. tum ppter emersionē questionū
tum ppter pueritatem male interpretanti
um. et semitas iudiciū puertere conanti
um assumpti sunt et cōstituti doctores. **¶** Idē
factum ē et eis dem de causis in doctrina et
legibus animaz. **¶** Amplius. si emēde

da sunt delicta animarūq; emendēda eē
nemo sani capitis dubitare potest nō sūt
emendēda nisi per legē dei siue legē aīaz
de lege aut cui credendū nisi eis qui ex
officio habēt eā et docere et discere. **¶** Ipi at
pculdubio sunt sacerdotes. **¶** Qua ppter
consilio eorū emendēda sunt animaz de
licta quemadmodū et cōsilio rectorū secu
lariū dīcta secularia nec hec nec illa emē
dari possunt nisi venerint in noticiā eorū
per quos emēdēda sunt et hoc ergo in no
ticiā rectorum seculariū et illā in noticiā
rectoriū spūaliū venire optet. **¶** Quapropt
delicta animaz que oīa integre sciri tergi
uerfari nō possunt p confessionē qui et oc
cultā sunt p maiori parte etiam radices
et circūstācie ipoz occulte sunt. **¶** Pm si ma
nifesta fuerint optet vt seculariter iudicen
tur si iudicem hūerit ipse qui delingit et ni
hilomin⁹ optet eē vt spūalit⁹ d eis iudicet
mne nāq; delictū manifestū duo
habet iudicia et duos iudices. **¶** Si
cut enim duplex est pax duplexq;
vite hūane tranquillitas videlicet exterior
ppf quā et leges seclares et piates instituta
sūt p q; turbatiōib⁹ exterioriorib⁹ hui⁹
vite occurritur hoc ē rapinis furtis rixis et
aliis exterioribus iniurijs. **¶** Et interior pax
videlicet ad deū et inuicē ad hoīes. **¶** Quis
turbatiōis sunt ipa pctā siue occulta siue
maifesta peccatū em̄ in eo qd peccata sūt
deus offenditur. **¶** Offensio aut turbatio ē
pax. **¶** Sic odia et ire licz occulte sint et oēs
alie pestes hmoi pacem que inuicē inter
hoīes esse d; perturbāt et societate eorū
sanctā destruit et ciuitatem sanctificatam
erumūt dissipant euertūt. **¶** Captiuosq; fa
ciunt homines vinculis dyabolicis et car
ceribus eos mancipātes et vtraz morte
scilicet pma et secunda eos interficientes
et vt ad vntū dicam⁹ non est clades nō ē
calamitas non ē tormentū vel mors qui
dem pportionalit ac spūaliter peccata nō
inligant hoīb⁹. **¶** Quare incōparabil⁹ ma
gis occurrendū fuit per pacē cōtrariā pa
cisq; illius custodes et cōseruatores. **¶** Qua
propter manifestū et leges spūales siue
animarū et iudices seu rectores debuisse
et debere esse. **¶** Alioquin vtiq; rei publice
sue omnipotētissim⁹ ac sapientissim⁹ deus
insufficienter et impfecte puidisset. **¶** Tam
aut remouim⁹ ab ipso insufficientiā et im
pfectionē quātum ad nos magnas p hoc
qd nec in mimis opibus suis videlicet suc

curfione et publice illas sustinet. Quia ergo exteriora delicta utraq; pacem perturbant necessario subsunt utroq; rectori hoc est spirituali et seculari iudicio. Et propter hoc furta et rapine et alia huiusmodi non solum indicanda sunt iudicio seculari propter exterioris huius vite tranquillitatem sed etiam in foro spirituali propter interioris et spiritualis pacem que ad deum et homines est pax sue tranquillitatem. Et propter hoc necesse habent de his spiritualiter cognoscere doctores seu iudices animarum. In notitia ergo eorum necesse habent venire. Quoties autem modo et in cognitione iudicii spiritualis veniat quam per confessionem spontaneam ipsorum delinquentium frustra et inutiliter veniunt quantum ad finem et fructum spiritualis iudicii qui finis et fructus est pacis intuitu reformatio. Qui enim confiteri contempnit et in iuriosus deo existit quod ius eius non recognoscit et iudicium eius impedit. **A**mplius sic tenetur non exprimere falsitatem in quocumque iudicio ita et non supprimere veritates interrogatus. Quia ergo tam multipliciter delinquit abscondens peccata sua et in iudicio illa confiteri nolens non solum pacem ad deum non consequitur sed etiam maius bellum contra se committit. Certum autem est quod quid sit de aliis iudiciis et causis in dei iudicio et causa necesse habet unusquisque testis moniti perhibere maxime interrogatus a iudice similiter et parere sententie iudicis.

Am ergo declaratum est iudicium penitentiale debere esse et quia in eo tenemur etiam contra nos ipsos et pro deo et procuratores esse et testes et advocati. Similiter et executores scilicet etiam proprie condemnationis et propter hoc lictores et tortores nostri ipsorum. Et quia si in aliis iudiciis tenentur homines et eos perdere ac etiam exhibere iudicibus ad supplicia et hoc pro pace et tranquillitate temporalis ac conservacione seu defensione rerum temporalium que nullius momenti omnino sunt comparatione spiritualium multo fortius nos ipsos quoties rei sumus perdere et accusare tenemur et exhibere iudicibus seu rectoribus animarum non dico ad supplicia sed medicamenta et salutem ab utraque morte et perditione. Et quoniam omne peccatum iniuria in deum est merito occurrendum est ei per ius iudicium atque iusticiam. Iudicium autem et iusticiam debet habere tribunale forum auditorium seu consistorium et iudices atque pones

sue prefectos pretorio. Et propter hoc sicut sunt exteriores pene siue supplicia quibus consultatur temporalis tranquillitati et est quedam carnificina et cyurgia exterioris disciplina et gladius potestatis temporalis ita necesse est prefecturam esse spiritalem et pretorium spirituale ubi fiant mutilationes flagellationes et exerceatur velut quedam carnificina spiritualis quam sponte et subeant et sustineant quod deo de seipsis iudicium ac iusticiam facere voluerit. **A**mplius volentibus satisfacere deo per iudicium ac iusticiam de semetipsis querentibus voluntibusque facere ultionem deo de seipsis. Melius eis possibile in hac vita vel non quod si dixerit quis non esse possibile ergo nec naturaliter instinctu ac desiderio ad ista naturaliter movebuntur cum naturalis motus nunquam sit ad ea que sunt naturali impossibilitate prohibita. Si autem est possibile et certum est quod non aliter fieri potest nisi per iudices alios scilicet maxime cum communitas hominum ignoret iudicium istud et iusticiam manifestum ergo est quod communitati hominum consulendum sit de iudiciis spiritualibus quorum iudicio deo satisfieret de eis. **A**mplius offerente se peccatore iuri coram deo necesse habet deus illi recedere. Alioquin iniustus esset si patum stare iuri ultraque iudicium et iusticiam quibus se offerunt erigunt illum gravaret. Omnes autem veraciter penitentes offerunt se iuri in curia seu consistorio ipsius dei et hoc hic id est in hac vita qui si non habet hanc curiam sine consistorio ubi tanta est multitudo et eorum iuri se offerentium quis non videat quantum detrimetur glorie sue. Sic iste defectus dum nec habet ipsi facit de hominibus et de ista tam gloriosa iusticiam. **A**d idem si quis de glorie est in consistorio qui inuite patiuntur exercere iusticiam comparatione eorum qui se non solum sponte exponunt patibulis sed etiam velut dei ministri et lictores atque tortores atrocissimam in semetipsos dei iniurias et contumelias visitantur. **A**nde quantum debet gubernacioni hominum esse prephas est debere regie dignitatis officio si tanta preterit sui non videat qui iura reddat petentibus. **A**mplius manifestum quod in peccatore penitente duo sunt videlicet natura quam deus condidit et que est opus eius et culpa seu vicius seu peccatum quam misit peccator de suo advenit et infelix infausta quam ad iusticiam bono dei operi admisit vel ad iusticiam veraciter autem penitens totum quod sibi est

prio iudicio damnat morti et perditioni adiudicat gladioque penitudinis ferit. et ut ita dicamus de tota regione seu puincia sua. Hoc est de tota potestate seu ditione libertatibz sui velut maleficos quosdam exterminat et pfigat. hoc autem dicimus quoniam tum in eo est aut per viribus. Isti autem malefici quattuor sunt primi et minimi male cogitationes. Deinde male affectiones. Tertio male locutiones. Quarto male operationes. Istos tanquam dei hostes de terra sue ditionis ac potestatis ut diximus veraciter penitens per viribus expellere conatur. Nam tunc quod dei opus est ab hijs latronibus de peccatoribus liberare et a lesionibus quos intulerunt sanare nec non spolia que abstulerunt eidem ab eis eripere ipsique restituere saragit put potest atque contendit. In hoc ergo duo querimus ab aduersariis primam an pugnatores in istum suum deum in isto bello adiuuet an deserat. Quod si dixerit gaudeant et non adiuuet ipsum in hoc duo sequitur eum in convenientia. Primum est deum negligere opus suum. id est naturam quam in homine condidit contra cuius hostes nullam prestat ei auxilium. Secundum est deum omnium dominorum infidelissimum ac crudelissimum qui athletas suos et bellatores pro eo decertantes adiuuare non curat. in nullo enim hominum quantumque infideli ac seuo ista infidelitas atque crudelitas inueniuntur. Quod si forte dixerit quia prope vires penitentium in hoc sufficit et ideo neque infidelitas est neque crudelitas si nouit ei ad hoc non prestat auxilium. Respondemus ergo quod penitens per se ipsum prestat id quod intendit et ad id ad quod conatur sicut dicit aduersarius. Ad hunc ergo statum restitutum est penitens ut nihil inueniat in eo nisi opus dei et illud restauratum est atque restitutum ut diximus. quapropter non inuenietur in eo iustissimus iudex deus vel quod damnum vel per quo damnat. nihil in eo inuenit quod oderit aut reprobet. De iudicio ergo dei non reportabit iste nisi sententiam absolutionis. confidenter ergo ac securum viri se offerunt in dei curia siue in consistorio veraciter penitens et confidenter ergo petit sibi reddi ius cum eis debeatur sententia absolutionis a preteritis peccatis. Quod si dixerit quia iudicat eos deus non quod les sunt sed quales fuerunt. Manifestum est quia evidens est in hoc et iniquitas et perversitas. Quemadmodum in visu diceretur esse pueritas si eo iudicaretur esse albus quod ni-

grum est. Iniquitas in eo quod malus iudicatur qui bonus est et in hoc quod deterioris est conditionis et minus potes apud deum prestat bonitas que utique extat quam preterita malicia que omnino abrasa et abolita est. ac penitus adnihilata. Quid autem isto iniqui cogitari potest quod ut bonitas non minus valeat ad placandum misericordissimum deum bonitas iniquis quo est quantum malicia que omnino deleta et adnihilata est ad ipsos offendendum seu provocandum. Quid vero peruersus inueniri potest quod ut malum iudicatur quod malum non est et bonum non iudicetur quod bonum est. Si autem prestat auxilium deus penitentibus ad perficiendum quod intendunt. vult ergo eos perficere quod intendunt. totum autem quod intendunt est recuperare pristinam innocentiam et gratiam ergo ad hoc perducit eos. Manifestum ergo est penitentes veraciter ad pristinam innocentiam et gratiam restaurari.

Redeamus ergo et dicamus aggregata rationatione quia penitentes sunt qui et viri se offerunt in dei curia vel consistorio non tam ad sustinendum ius hoc est iustificationem qualem exigit dei curia. vel consistorium quod ad persequendum ius absolutiōis et restitutionis gratie dei quod in auditorio illo reddi sibi petunt quod si non fuerit qui reddat quis maior defectus magisque dei glorie derogans quam iste scilicet ut desit qui iusticiam et iudicium faciat poscentibus. quid autem aliud quam iudicem petebat quod dicebat. Iudica me deus et discerne causam meam. Similiter et qui dicebat. Iudica me domine quoniam in innocentia mea ingressus sum. Et iterum de vultu tuo iudicium meum predeat. Necessum est ergo deum habere et iudices et curiam siue auditorium ubi et iusticiantur iustificandi et restituent restituent di. Auditorium autem seu consistorium et iudicium non possunt esse qualia decet nisi habeant accusationem et testificationem. Nec autem non possunt integre fieri nisi per ipsos qui peccauerunt. tunc quia multa sunt occulta. tunc quia etiam spontanea debet esse accusatio.

Amplius. Quod iusticia ab ipso incipit in quo est et in illo maxime in primis opatur sicut calor id in quo est maxime et in primis calefacit et lux id in quo est maxime. et in primis illuminat et ad hunc modum de omnibus alijs. Quare iusticia de veri nominis seu vera illius in quo est in primis et maxime iusticiat. Quare in primis et maxime contra ipsum accusatōnes instruit instaurat testes sententiam co-

demnationis dictat. tormenta parat. tor-
tores instigat sicut legitur in Proverbijs.
xviii. Iustus in principio sermonis accusa-
tor est sui. Quoniam autem ista scilicet ac-
cusatio testificatio et cetera partes iustifica-
tionis seuerius rectius et per omnem mo-
dum iustius coram alio et per alius fiunt.
quā coram ipso et per ipsum qui deliquit se-
cur manifestū est. Quis enim dubitat mi-
nus longe iusticiari minus per omnē mo-
dum puniri. minusque iuste sub se coram se
et a se quam coram alio et sub alio ut em-
de alijs taceamus sola accusatio siue reue-
latio delictorum coram alio plus habet ius-
tificationis et tormenti interdū quā magna
ieiunia et magne flagellationes. **A**mplius.
quid iustius siue iusticie congruen-
tius quā ut qui peccando se super se extulit
emendando se infra se deprimat alijs se
iudicandum torquendūque supponat. So-
li enim sibi velle esse subiectum non tam
superbie quā iniquitatis et iniusticie. Ven-
dicare enim sibi preposituram aut iurisdic-
tionem iure omnino aliena castra videli-
cet vel ciuitate absque superioris licencia vel
auctoritate non solum iniustissimus est sed
etiam iniquissimus. Quapropter nullus in
semetipso sibi iurisdictionem siue iudicandi
auctoritatem vendicare debet absque volun-
tate dominatoris vniuersorum dei. Qui
si in temporalibus que a deo vilia sunt no-
luit aliquem sibi iudicem esse vel ius sibi di-
cere. imo coram alio et per alium ius audi-
re. Quanto ergo fortius a deo in arduis et
periculosis videlicet spiritualibus noluit
aliquem in sensu suo ambulare nec volun-
tate propria duci. nec auctoritate inniti. Ne-
cesse ergo habemus in hijs aliorum subire
iudiciū. quia omnino vel nullū erit vel ini-
quū nisi de veritate delictorum iudiciū perfe-
cte confiterit quod esse non potest nisi per con-
fessionem et testificationem peccantis. **A**mplius.
quoniam omne peccatū offensā ē ne-
cessario requirit repropiciationem seu reco-
ciliationem. Et hoc impossibile ē ut sit nisi per
sacrificiū spiritus contritū siue cordis puri-
tatem in plapsis. Et quia iniusticia ē necessario exi-
git iustificationem et tormentū ipsius peccan-
tis et quia execratio ē necessario exigit sancti-
ficationem siue sacramentū. **N**on sicut sepe di-
ximus et ostendimus necesse ē habere simili-
tudinem forissecam atque visibilem cum ipsa san-
ctificatione interiori. Sanctificatio autem
interior non ē nisi per orationem aut benedi-

ctionem seu diuini nominis inuocationem
Et quia vinculum ē necessario requirit abso-
lutionem. **E**t quibus omnibus manifestus
quare penitencie assignari solent tria. vis
contritio confessio et satisfactio. Quia enim
peccatū ut diximus offensā ē dei et non in p-
lapsis repropiciatio seu reconciliatio et
satisfactio ei absque sacrificiū puri-
tatis ac tribulati spiritus. Et quia iniuria est non est
pacificatio de ipsa absque iudicio. Iudiciū
autem non est absque accusatione et testi-
ficatione contra delinquentem. Et hoc reco-
fessio. neque est iudiciū absque iustificatione
delinquentis et emenda facienda iniuria
passo et hoc est satisfactio. **A**pparet enim
am tibi cum hijs. propter quid ipsa peniten-
cia sit et dicatur sacramentum videlicet quia
sacrat atque sanctificat a reciduis et iteratis
exerationibus et quia habet signum simi-
litudinem atque sanctificans. Signū dico simi-
litudinem habens cum ipsa sanctificatio-
ne interiori. Manus enim sacerdotis super
caput penitentis manū diuinam siue v-
tem a deo significat ad sanctificationem vel
significandum penitentem. Absolutio au-
tem sacerdotalis aut benedictio absoluti-
onem interiorē ac spiritualemente quā omnia
potens dei virtus atque clementia in peni-
tente operantē expressa similitudine signat
in hoc quod lucernis accensis qui per totam
quadragessimā extra ecclesiam fuerant pu-
blicos scilicet penitentes introducit in ec-
clesiam per episcopum in die sancto. **T**unc expre-
se apteque figuratur quod per peccata omni-
mo dei exclusi et a consorcio atque communione
sanctorum separati per penitencias re-
cipiuntur et restituntur ad vtriusque illarū.
Et quia lucerne eorum que per peccata et
tincte fuerant per penitencias reuolunt
in igne spiritus sancti ardere et luceant
ut prius.

Quoniam autem reciduis foris
corpori nec desinit torores seu lo-
trices nec lauacrum. et reciduis vul-
neribus eorundem ac morbis nec medica-
torum nec medicamentum. Similiter reciduis
detritionibus eorum atque ruinis nec
reparatores et reparationem et hoc omni-
potentis dei misericordia et prouidentia et
bonitate faciente que malis hominibus
aut leniendis aut tollendis remedia bono-
rum oppositorum redundantissima benefi-
centie sue largitate opposuit. quanto fortius
reciduis foridibus animarum torores

spirituales et lauacrum reciduius vulneri-
bus et morbis earundem medicatores et
medicamentum reciduius ruinis ac detri-
tionibus earum reparatores seu refartita-
tores ad reparamentum reciduius execra-
tionibus earum sacramentum et sacra-
res deesse voluit. Et quid aliud bonum con-
tra reciduius mala animarum puidere potu-
it quam penitencie sacramentum. et quoniam
tam patefactum est. quia penitencia et sacri-
ficium est et iudicium et sacramentum et me-
dicamentum. Item hoc etiam scire debes
quod est etiam pax inter penitentem et deum
reformatio seu reformatamentum. Debes etiam
scire quia tres sunt modi sanctificationis
ipsius. Sanctificatur enim merito recoci-
lationem ad deum impetrans placatore
suo et acceptibilitate tanquam sacrificium. San-
ctificatur etiam naturali operatione videlicet
contrarietate quam habet ad execrationes
qua illa quantum ad affectiones locutiones et
opera destruit. exterminat et diffugat. Pu-
do enim proprie accusationis et confessio-
nis impudentiam qua dei presentiam et an-
gelorum non erubuit. nec coram eis pecca-
re veritus est ipsa naturali repugnantia et
contrarietatem quam habet ad ipsam destru-
it et extinguit. Sic dolor penitudinis dele-
rationem quam habuit in peccato et timor
audaciam. qua aliquid contra dei presen-
tiam ausus est. Sic ira penitudinis quam co-
tra peccatum et contra seipsum propter pecca-
tum animosus excaudescit latitatem et remis-
sionem animi qua tentatione tam leui tam
quam turpiter succubuit et tam leuiter hosti dy-
abolo manum dedit propter seruicium ipsius
se quantum in eo exhibuit. Et quattuor ista
que diximus quattuor brachia sunt prime
crucis penitentialis primique patibuli spiri-
tualis cui vetus homo iustissimo dei iudi-
cio affigitur. Tercio sanctificatur virtute di-
uina et hoc per sacramentum videlicet per ab-
solutionem et benedictionem sacerdotalem
cum rite facte necesse est virtutem diuinam
adesse et quod postuletur tribuere nisi stete-
rit per penitentem nec alligationis violenta
onis impulsione nec alligationis violenta
astrictioe. Sed liberrime ac liberalissime
sue benignitatis ac beneficencie largitate
ad absolutionem siquidem et benedictionem
sacerdotalem rite factam diripi vincula pec-
catorum effugari male dicta ipsorum aduenire
spiritus sancti gratiam ad sanctificandum et
impledum penitentem nisi hoc ipse impe-

dierit nullatenus dubitamus. Frustra enim
tante pietatis officium omnipotentissimum
ac clementissimum deus in ecclesia sua in-
stituisse perditionemque penitentibus illude-
re si sacerdotum ministerio in eorum bene-
dictionibus et absolutionibus adesse nol-
let penitentibus ergo. qui iam sanctifica-
ti iam a vinculis peccatorum absolutionem
iam gratie presentie restituti sacerdotali be-
nedictionem et absolutionem peccata sua
perfecti recipiunt pie credimus ac sentimus
ipsam gratiam quam afferunt sacramento pe-
nitencie et sacerdotali ministerio adauge-
ri. Item enim sanctificatis ac gratie presen-
tie restitutis ad gratiam tamen penitentialis
sanctificationis sicut decet appropinquan-
tibus et paratis et peccata sua. put recolunt
plene confessis credimus et dicimus sacer-
dotali absolutione et benedictione remis-
sionem peccatorum omnium et gratiam qua
decetero grati deo et acceptabiles viuunt per-
stare. Si quis autem querat que debe-
at esse preparatio et que et quot requirantur
ad hoc ut idonei sunt penitentes sicut de-
cet parari confitentes ad recipiendum gra-
tiam sanctificationis penitentialis. Dicimus
quia quattuor sunt quorum primum est de-
siderium siue voluntas acquirende ipsius san-
ctificationis. Secundum est fides siue crude-
litas obtinendi ipsam per illud sacramentum
videlicet penitentiale. Tercium est propositum
non relabendi siue abstinendi decetero a
peccatis mortalibus. Quartum est propositum
siue voluntas emendandi siue satisfaciendi
vitamque suam componendi et ordi-
nandi ad arbitrium seu consilium eorum
quibus est istud et videre datum et credi-
tum puidere. Ex quo consequens est ut se-
ipsum tradat iusticiandum atque regendum eis-
dem et propter hoc ut ipse per confessionem
se coram ipsis accuset et alias iudicij partes
contra seipsum hoc est in sui tormentum et con-
tumeliam pro deo. hoc est pro honore eius et glo-
ria persequatur. verum quantum desiderium
hoc est quod feruens assequendi gratiam san-
ctificationis penitentialis quanta fides ipsius
sacramenti. quod viuax seu vehemens pro-
positum preteritos lapsus emendandi et ite-
rum non relabendi solius dei est et nosse
et metiri. Amplissime tamen atque magni-
fice de clauibus ecclesie et potestate et sa-
cerdotali ministerio sciendum esse non
dubitamus clauis eorum alius enim eccle-
sie date sunt officiaque et potestas sacerdo-

tibus ppter dispensandas diuicias misericordie dei vt essent qui aperirent pulsantibus et introducerent intrare volentes et tanq̃ officiales misericordie ipsius fugientes ad ipsam tota aggratulatione et applausu reciperent reos absoluerent peccata remitterent omnibus bonis gratie et glorie spoliatos a latronibus infernalibus restituerent vulneratos spiritualiter et morbidos celesti medicina ac virtute diuina sacramentoru medicamentis sanarent. Pie etiam credimus et sentimus eos qui cum fide huius sacramenti et vehementi desiderio redeundi in dei pacem et gratiam licet timore infirmitatis sue et oppressione male consuetudinis propositum abstinendi consuetis et eadem emendandi nō habeant interdum de diuine pietatis abundantia virtute clauū et sacramenti istius prestari eis huiusmodi ppositum et infundi conantibus enim ad deum reuerti desiderant auxilij sui porrigere patrem misericordiarum dubitandum nō est. Quem admodum ille qui lunaticum filium attulit ad dominum iesum in ix. par. credere quidem nitebatur. sed nondum fidem ad quam conabatur habebat ppter qd̃ dicebat. **A**redo domine adiuua incredulitatem meam. **A**perito tamen sui conatus et filio sanitatem et ipemet fidei donū obtinuit. Sic de similiter conantibus q̃ prebito sit eis diuine beneficentie auxilij pia fides non dubitat. Quēadmodū in p̃mitiua ecclesia simpliciter interrogabant baptizandi vtrum crederent vtrū dyabolo et pompis eius renuntiarent. vtrū baptizari vellent. nec interrogabantur vtrum essent mundi a peccatis an non. et vtrum in charitate essent. vtrū omnium virtutū varietate decori ac diuites. sed magis virtute baptismi hoc eis prestandum preparabatur. Sic et in sacramento penitentiali digne et deuote accedentibus prestari credimus q̃ intendunt. eo quod venientes nondū habent ppter quod et p sacramentū illud querūt.

Est hec autem loquimur de partibus penitencie sigillatim prosequentes comparationes earū atq̃ virtutes. Dicemus ergo quia contritio est fractio et cōminutio et quasi in puluerem redactio veteris hominis. Iuxta illud qd̃ legitur ysa. lxx. Et cōminuetur quēadmodum conteritur lagena figuli contritione

perualida et non inuenietur de fracturis eius testa in qua portetur igniculus de incendio. aut hauriatur parum aque de fontea. talis est contritio veteris cordis ita vt non inueniat dyabolus de eo vbi ponat igniculum prani desiderij. aut modicum aque hoc ē noxie voluptatis simile est illud. xix. **I**eremie. Sic conteram populum istum et ciuitatem istam sicut conterit vas figuli q̃ non potest vltra restaurari. Et q̃ verisimile est cor non esse contritum contritione perualida neq̃ illa qua p̃terendum dixit dominus iudeorum populum q̃ statim restauratur ad relapsum peccati ad reciduius nec nominatur contritio quia ab ipsis peccatis peccata linguntur siue labuntur exterius. Iuxta illud **I**eremici et ruminatione recogitationum sollicitudinū aut profundissimarum inde eximunt. ppter quod cum primum eis dulces saperent dum ea faciebant nunc amaros eisdem sapiunt. **H**ec eadez contritio vocatur scissio cordis **I**obelis. in **S**cindite corda vestra. **S**cindeda ergo sunt corda securotorum velut virus dyaboli. vt tota seculentia totiq̃ virus peccatorum inde effluat nec vlla in eis stilla remaneat. **E**ffusio autem peccatorum ex corde descriptio ē ipsorum perfecta. **N**ominatur etiaz compunctio siue ppter illud quia tunc primo sentiuntur spine et aculei peccatorum cū spiritu sanctus cor peccatoris infusione gratie sue viuificauerit ac sanctificauerit. siue quia tunc in imo cordis et in intimis cordis insiguntur. Iuxta illud quod legit in **psalmi**. **C**onuersus sum in erumina mea dum configitur spina. Aliquando etiam ante aduentum eius et viuificam eiusdes visitationem corde stupido vel potius mortificato et mortuo nec vuln⁹ peccati nec ferum in vulnere sentiebatur nec aculei peccatorum nec punctiones ipsorum. **N**ominatur autē compunctio in **psalmi**. **A**uditis in cordibus vestris et in cubilib⁹ vestris cōpugimini. Et **Actū. ii.** **I**psius autē compuncti sunt corde. vel p̃ eo compunctio nominatur. Quia omne peccatū est gladius biceps. **S**icut legitur **Ecclesia**

liq. xxx. Quasi romphea bis acuta omnis iniquitas. Alteri acumen habet quasi amorum atque mellicum fallacissima suauitate ac proditiosa. At ut verius loquar fantasmatum et sompniali transfigit. et per huius acumen atque transuerberat eo pernitio. atque letalius quo suauius et propter hoc non punitio. non transfixio. nec transuerberatio nominatur a stultis et corde insensibilibus. Sed delectatio atque suauitas et gaudium neque dicit se infelicissime mortuorum peccatorum vulneratum mortifera delectatione sed potius delectatum Job. xix. Effe sub sensibus delicias computabant. Aliud vero acumen peccata sensibiliter ledit et vulnerat et propter hoc salubriter. Totum enim virtus mortifere delectationis acumen istud expellit. Duo autem acumina ista in omni peccato sunt. Placore eius quo seducit in ebrietate fatuos. et nocumentum quod irrogat. quo nocumeto et vulneratos alio suo acumine sanat. et sanos contra seipsum excitat protegit et armat. quod somnia sevisus est poeta. vulnus achilleo quod quondam fecerat hosti. vulnus auxilium. Pelyas hasta tulit. verum poeta dicit obtusus propter insensibilitatem vulneratorum. Nos autem vocamus illud acumen eo quod profundissimum vulnus ac letabilissimum interitum fortissime atque studiosissime armatis infligit. et de profundo cordis non nisi diuine sapientie artificio ac diuine manus virgine nuncius huiusmodi cuspis extrahitur. Penitentes ergo non acumine vno peccati. id est nocumento. quia non vno tantum nocumento eiusdem. sed multis se transfigunt atque transuerberant. tot dolores sunt. qui sunt peccati. seu peccatores cuspides sentiunt. Unde ergo dicitur compunctio quasi per arcum huiusmodi cuspidibus transfixio. Iuxta quod legitur Job. xvi. Circumdedit me lanceis suis conuulnera. nit lumbos suos. Undique enim transfigendum est cor ferro medicinali ut vndique mors spiritualis in eo moriatur et vndique virus ac sanies effluat peccatorum. vel propter hoc compunctio ut leuiathan quod domum vult et quiescere in peccatoribus huiusmodi cuspidibus aculeatus exire et interficere compellatur. Quemadmodum bestiones interdum puniuntur ut qui alii volunt vel sic saltem de domibus eorum quibus oneri sunt exilientes exeant. Vel propter hoc compunctio quia peccator est

sicut bos et asinus in lutummersus. vel sicut equus qui vulgo dicitur insanguatus. Quemadmodum ergo boui vel equo insanguato aculei vel calcaria adhibentur ut de luto exiliat. Sic clementissimus deus peccatores de luto miserie et de luto fecis educere volens compungit ut supra petram christum dominum vel sancte conuersionis soliditatem seu firmitatem exiliat. Vel quia hoc est natura cordis humani maxime secundum statum miserie presentis ut delinitum delictis et nutricum proferat stulticiam punctum vero proferat sensum. Sicut legitur Ecclesiastici. xxi. Qui pungit cor confert sensum. propter hoc inque compunctio nominatur ipsa penitudo interior que de stulto corde sensum producit emendationis vel ideo dicitur compunctio. quod quemadmodum arbores thuris et mirre sudibus ferreis vulnerantur et ipsa vulneratio ne velut lachrymate aromata mirre et thuris proferunt. Thus enim et mirra lachryme sunt huiusmodi arborum sed coagulate. Sic compuncta corda penitentium thus deuote orationis et mirram interne amaricationis enittunt. Nominatur et reuersio quasi de hostibus ad pacem. siue de regione longinqua de regione dissimilitudinis. quasi de egypto ignorantie. de babylone luxurie. de chaldaea superbie. ad hierusalem ecclesie ad terram promissionis et patriam. Aegyptus namque tenebre interpretatur propter quod diximus ignorantie. Babilon confusio propter quod diximus luxurie que est omnium vitiorum vilissimum ac confusione dignissimum. chaldaea vero de monium. propter quod diximus superbie que est dyabolice turpitudinis similitudo verissima propriusque character. Quia ergo de omnibus hijs exiit. Et ab hijs omnibus spiritualiter corde redit qui de omnibus penitudine interna conuertitur. et de omnibus hijs offensis atque iniurijs pacem cum deo facit. ut vulgariter dicatur merito reuersio ad pacem ab inimicis et reuersio ad patriam a promissis auxilijs regionibus contritio nominatur. sicut legitur ysaie. x. Si reuertamini et quiescatis salui eritis. Similiter et hieremie. vii. Apprehenderunt mendacium et noluerunt reuertere. Nominatur etiam conuersio quemadmodum et conuerti dicitur qui ad religionem se transfert. Certum enim est christianam verissimam religionem esse a prophetanitate et execratio

1

lier inbecillis et omnino inbellis. **P**er
to ergo conuersio dicitur ab ista perversi
tate atq; in ordinatione ad debiti ordinē
z cōuenientem compositionem. reuersio
no qua efficitur vt sit sub quod debet sub
esse. et sit supra qđ dēt supra esse. et ad bñ
modum de alijs. **S**unt et alie nominatio
nes ipsius contritionis quibus non solum
elegantius sed etiam euidentius virtutes
eius et fructus declarantur. **P**rima
qua dicit baptismus fluminis siue bap
tismus in spiritu sancto siue in igne. **S**ecunda
baptismus siue intelligitur tinctio siue mun
datio recte intelligitur. quia omni deo
ac varietate virtutū mens penitens spiri
tualiter in ea coloratur: ibi enim z candor
puritatis z rubor charitatis et liuid color
humilitatis ceterarūq; virtutum omnis
illi tribuitur: ibi ab omni labe et sordē pe
ccatorū mortalium emundatur. **P**ropterea
autem baptismus fluminis dicitur: vt ab
baptismo fluminis seu aque discernatur.
Sic et baptismus ignis ppter spiritū san
ctum. **P**ui quemadmodū ignis ligna in
cinerat z metalla purificat. **S**ic viciā pec
cata. infic penitente consumit ipsūq; pu
rificat. **D**icitur z victorie gratie scilicet con
tra culpam dimicantis z naturam ab op
pressionē vitiō z tyrannide liberāsis ipa
q; cateruatim trucidantis. **T**ertia bap
tismi z terminatio egritudinis ad salutem
gratiarum tanq; medicina spirituali mor
bum peccatoris vincente et per fidem
lachrymarū discretionis fluxū et ab omni
tionis vomitum. noxios humores. cogite
tionum. affectionum z operationū expel
lente. **N**ominatur etiam nominibus
quattuor: festiuitatum. **D**icitur enim nat
le quia ea nascitur penitens ac filius dei.
per gratiam adoptionis efficitur. **D**icitur
z pascha ppter transitū domini quia re
uera penitentem transit dominus inestima
biliter parcens ipi: et egyptios peccatoz z
vitiōz occidens in eo: vel pascha ppter
resurrectiōis pma que ē a morte vitiōz ad
vitam gratie. **P**ies enī pasche dies est re
surrectionis. **D**icitur z penthecoste ppter
descensum et receptionē spiritū sancti:
qua est ipa cōditio. **D**icitur z ascensio. q
ea ascendit penitens de pfundo vitiōz
in sublimē gratie et quasi de inferis ipsū
celum ecclesie. **H**oc est in luminoso

puritatem cōversationis sancte. hec sunt
quattuor pelare festiuitates quaz gaudio
velut epulis totū celi reficitur. ⁊ quarum
iubilatione totum celi resonat. Sicut le-
gitur luce. xv. De filio prodigo reuertente
pro cuius reuersiōe pater instaurauit cō-
uiuius resonare fecit symphoniam. ⁊ cho-
rum et in eo eiusdem: gaudium est ange-
lis dei super vno peccatore penitenciam
agente. Si quis autem querat de ipso pe-
nitente quando conteritur vtrūz habeat
illa peccata de quibus conteritur: aut nō
habeat eadem est questio et de illo cui re-
mittuntur peccata vtrum habeat illa: aut
nō habeat illa. Si nō habet illa ergo
est sanctus et innocens ⁊ sine peccato. Mi-
bil ergo ei remittitur eadem est questio et
de omni debito vtrum relaxetur debenti
vel nō debenti. Si enim nō debet nūc
tam prius deberet ergo iam remissum est
ei debitum et ita nō remittitur ei nunc. sz
iam remissum est. Si autem adhuc debet
simul ergo sunt remissio debiti ⁊ debitum
et simul remissio peccatorum ⁊ peccata q̃
esse nō potest cum contraria sint q̃ appa-
ret ex eo q̃ alterum alterum destruit ⁊ ex-
pellit. In quo dicimus q̃ remissio pecca-
torū dupliciter intelligitur. primo nō im-
putatio siue nō ex actio ipsorum q̃ntum
ad penam. Secundo ablutio macularū
⁊ sordium que interdum culpe nominan-
tur. Vt p̃ta dicunt remitti dupliciter q̃ntū
ad penam scilicet et q̃ntum ad culpaz. Et
ver est q̃ neutra istarū remissionū ē vel
esse potest cum eo cuius est remissio hoc ē
neq̃ remissio culpe cum ipsa culpa neq̃ re-
missio pene cum ipso debito pene propter
contrarietatem quam habent ad illam.
Ergo querit remittitur sancto et inno-
centi peccata omnino nō habenti. Re-
spondemus quia merito omnino nō im-
putantur peccata iam tam sancto ⁊ ea nō
habenti que tamē prius habebat. Remit-
tere em̃ est nō vltra exigere ad penā que
alias ⁊ ante exigende erant. ⁊ absolui hu-
iusmodi debitis est nunc post illa nō ha-
bere. Sic ⁊ abluī ab huius sordibus est il-
lis nunc primo carere. Aliquid enim fieri
in spiritualibus et impartibilibus ē illud
subito esse et nunc fieri aliquid in illis est
nunc primo illud esse. quia ergo abluī vel
mundari est mundiciā fieri sicut albari ē

albedinem fieri. erit ex necessitate in men-
te humana vere mundari et abluī nunc p̃-
mo mundam vel loram esse. nō em̃ que-
admodum in corporalibus mens huma-
na per partes ⁊ continue erit de sordibus
suis. nec per partes ac continue munda-
tur aut mundiciā recipit: sed tota simul et
subito. Si enim aliquid eius prius munda-
daretur. et aliud sui postea necessario in-
ueniretur aliquid eius ⁊ aliud siue pars ⁊
pars. manifestum autem est et declarati
ipsam esse impartibilem partitione conti-
nuitatis. In corporibus autem et corpora-
libus et omnimodo in continuis genera-
le est q̃ si sit nō est sed reuera si sit partim
est et pars eius nō est ⁊ propter hoc verū
est quia si abluītur pannus nondū lotus
est. Si quis dixerit autem quia postq̃
aliquid nunc fieri in spiritualibus ⁊ impi-
bilib⁹ est. Istud nunc primo esse. quia cō-
sequens est q̃ aliquid nunc destrui in eis-
dem. erit illud nunc vltimo esse. dicimus
quia nō est verum. Ex hoc enim accide-
ret virtutes et vicia esse siml' in eodē. Quā-
do enīz quis iustificatur fit iusticia in ipso
et creatur a deo in ipso. Similiter et tūc in
iusticia destruitur in eo quare sim hoc tūc
vltimo erit iniusticia in ipso et tunc pri-
mo similiter iusticia. Quare simul erit ius-
ticia et iniusticia in eodem et ad hūc mo-
dū habet de alijs vicijs ⁊ virtutib⁹. Om-
nes enim virtutes sine quibus nō est sa-
lus in ipso instanti iustificationis fiunt in
ipso qui iustificatur. ergo p̃mo tūc in illo
sunt scōm hoc. Quoniam autem omnia
vicia eius in eodē destruuntur in illo. erit
necessario tūc vltimo in ipso. et ita erunt
omnia vicia. et omnes virtutes sine quib⁹
nō est sal⁹ siml' in ipso. Ita erit simul
deo odibilis et amabilis. simul bonus et
malus. Simul damnandus et glorifican-
dus. Error autem iste inde accidit. Quia
destruere in huiusmodi est facere nō esse
et expellere est facere ibi nō esse. Quapro-
pter destruere peccatum nō est facere il-
lud vltimo esse. sed potius facere primo nō
esse. Similiter et destruere gratiam nunc
nō est facere eam nunc vltimo esse. Sed
magis nunc primo nō esse. Non er-
go sequitur si fieri nunc. est nunc p̃mo esse
quod destrui nunc sic nunc vltimo esse.
Sed magis nunc primo nō esse ex deo
S iij

structione enim non debet sequi esse neque cum ultinatione, videlicet cum primo esse sed magis non esse. **I**uxta hunc modum attende quod pugnare dicitur grata contra peccatum quando iam ipsum peccatum mortuum est. non est gratia de qua hic loquimur vivente peccato in aliquo peccatore dico mortali. **I**ntelligimus ergo pugnare istud ipsum intendere ad non esse ipsius peccati. siue ad maiorem elongationem ipsius ab esse. siue ad destructionem aut attenuationem eorum. quibus adiuuari potest peccatum ad hoc ut sit velut facilius sit. **I**lle enim qui luxurie motus in se extinguit contra luxuriam dimicat et in virtute castitatis aut alia. **E**t ille qui nihil huiusmodi motuum patitur satagit aures et cauet ut nec etiam cogitet de hijs que ad luxuriam pertinent. **S**icut **Iob. xxxj.** **P**epegi sedus cum oculis meis ut ne cogitarem quid de virgine oratione autem pugnant interdum sancti et alij sacris exercitijs contra peccata que non sunt nec fuerunt nec erunt. **H**is enim armis que nominavimus compellunt ea et prohibent ea a finibus suis hoc est percellere siue repellere illa prohibere scilicet ne sint. **A**lij hostes vinci et vivere simili possunt nisi occidantur. **I**dē dicitur et de virtutibus. **S**i enim vivunt vicia eo ipso quod vivunt et vincunt. **S**imiliter et virtutes vivere ergo utriusque vincere est. **M**anifestum etiam est ex hijs quia si gratia habet primum sui esse vicium vel peccatum non habet ultimum sui esse et peccatum mortale seu vicium habet ultimum in uno homine scilicet et eodem necesse est ut primum istud et ultimum sint idem instans aut diversa. **S**i idē nominemur ergo illud a. cum ergo a. secundum hoc est primum instans existentia ipsius gratie. id est in quo primum est ipsa gratia in homine isto et est ultimum existentie ipsius mortalis peccati in homine eodem. quare gratia et peccatum mortale sunt in a. in homine isto. **S**ed alterum primum et alterum ultimum et ita contraria erunt simul in eodem et erit simul iste bonus et malus. **S**i fuerint diversa primum gratie et ultimum peccati. nominemus ergo illa a et b. quia ergo iam ostensum est demonstratione in naturalibus quod inter quolibet duo instantia est totum tempus continuum. **N**ecessse est illo tempore intermedio quod est inter a et b istum nec esse malum nec esse bonum cum enim in a sit ultimo malus. manifestum

est quia post a continue est non est malus. **S**imiliter et cum in b sit primo bonus continue ante b non est bonus. et ita est bono ad ultimum capax discretionis et boni et mali toto tempore quod est inter a. et b. nec bonus nec malus. nec damnandus nec glorificandus quod similiter est inconueniens manifestum. et nec diuine bonitati congruus aut sapientie. **N**on enim expectaret postquam vas cordis istius euacuasset atque mundasset a fecibus vitiorum atque peccatorum non statim illud gratia sanctitatis repleret. **M**anifestum ergo est quia si gratia habet primum existentie sui peccatum non habet ultimum et econuerso.

Quod autem declaramus rationes contritionis et posuimus nominationes multas ipsius et comparationes quibus elucescunt vilitas et frugalitas ipsius dicemus consequenter essentiali et propria. **P**rimo ergo quia contritio est motus virtutis continentis veterem hominem ac funditus ac radicatus mortificantis et dicemus quod iste motus potest esse cuiuslibet ex virtutibus affectivis siue motivis. **P**otest siquidem iste motus timor esse siue timoris. **I**uxta quod legitur **Eccl. i. j.** **T**imor domini expellit peccatum. **S**i enim adeo fortis fuerit ipse timor ut ipsum timentem fugere faciat ad penitentialis sacramenti refugium et intra illud recipi. **M**anifestum est huiusmodi timore mortificatus esse radicatus veterem hominem et affixum iam partibus penitentiali. **N**on enim intrat penitentialis sacramenti refugium nisi qui peccati spirituali id est confessori se tradidit crucifigendum hoc est cruci penitentie affigendum. **I**dē dicimus et de motu pudoris si adeo fortis fuerit ut erubescens de peccatis suis abscondi faciat operimento confessionis atque latibulo. **S**imiliter et de motu doloris si tantus fuerit ut ipsum inducat ad percipiendum sacramenti penitentialis medicamentum. **S**ic et de motu ire. **S**i adeo em succederit sit iuxta consilium ecclesie vindicare aggrediatur in semetipso dei contumeliam et proprias iniurias quas ipsemet sibi peccando erogavit. **I**uxta hunc modum dictum est. **T**ranscindi impatiens et nolite peccare. **S**i et de motu indignationis cum eorumque ad penitentiam erexerit ut sordes peccatorum tanquam nobilitate sua indignissimas et ingū diaboli fecerit vebementi excussione abiciat. **A**uribusque

ut ad dignitatem suam redeat per sacramē
 tū penitētiāle q̄rat. Iuxta qđ legiſa. lūij
 Indignatio mea ipſa auxiliata eſt mihi.
 At iuxta qđ poeta. Si natura negat facit
 indignatio verſum. Sic et de motu abho
 minationis ſi nauſeam vlt vomitum pure
 integreg confessionis induxerit Laterna
 enim et non venter humanus iudicanda
 eſt conſciencia que abhominabiliſſimam
 peccatorum ſeculentia potius retinere ac
 cuſto dire qđ vomitu p̄ſſionis eicere eli
 git. Sic et de vomitu horrois ſi adeo for
 tiſ fuerit a peccatis tanq̄ a mortiferis et
 venenatis tanq̄ ab ipa morte toto cona
 tu et viribus reſilire longe qđ ſe facere. et
 velut ſerpentes atq; buſſones a ſe proijce
 re atq; ppellere. et tanq̄ paruulus ad ma
 trem eccleſiam et patrem confeſſorem et in
 ſpūm eorum ſe recipere faciet penitētem.
 Sic et de motu odi ſi adeo in eo increue
 rit. et ex animo bellus vicijs et peccatis in
 dicat et arma penitētie ipm ſumere faci
 at. Sic et de motu execrationis. ſi tant in
 eo fuerit vt vicia et peccata tanq̄ ſacrilegia
 et p̄banationes diuino cultui et venera
 tionis inimicas ex corde a ſe auerrat et per
 ſanctificationē penitētiālem in minimis
 omnino ab eis fieri querat. Sic et de mo
 tu deſtationis vt vicia et peccata tanq̄
 maledicta et maledictōis cauſas tota im
 paciēcia cordis declinare atq; ab eis il
 lum auertere et per benedictionem ſacer
 dotalē ea a ſe exterminari querat. Ipi er
 go decem motus quos nominauim⁹ di
 recte ſunt ad deſtruendū et mortificandū
 veterem hominem. Et p̄pter hunc effectū
 ſcilicet p̄pter mortem et extinctionem ve
 teris hominis nominant mortificatio ipi
 us et contritio quādam exuſtio ſub
 merſio lapidatio. diſſectio nominantur
 occiſio p̄pter effectum mortis qui ſequi
 tur ex eis. Timor ergo nominat ipm timo
 rem nominatione eſſentiali et p̄pria. con
 tritio et agnominat vt ita loquantur ipz
 timor ex effectu quē dixim⁹. Idē igr ſūt ti
 mor et contritio ſubiecto. quēadmodū hō et
 albi quēadmodū potatio. iebriatio. ſz ad
 dit cōtritio effectū mortis vt dixim⁹ ſicut et
 inebriatio ſuper potationem addit. Idē ē
 de pudore et dolore et alijs que nomina
 uimus. Et ſcito qđ contritio non ſm p̄pria
 nominationem accipitur hic. Scdm pro
 priam em intentionem contritio eſt violen
 ta diſſectio partium alluſione et colluſione et

penſione facta. Ipi autem contritionē in
 telligimus ſimpliciter deſtructionem: ſeu
 annullationem veteris hominis hoc ē mo
 tum vel paſſionem quo efficitur in penitē
 te vt vetus homo non ſit deſtruere emm
 ſpiritualibus et impartibilibus non eſt ni
 ſi facere non eſſe.

TAm ergo ex hijs euidenter appa
 ret tibi quando queritur qđ mo
 tus contritio ſit. et in quo trium vi
 rium anime humane fiat. quia responde
 re debes qđ quedam contritio eſt timor et
 quedam pudor. et ita de alijs. Quemad
 modū ſi queratur cuiuſmodi actio ſit occi
 ſio. Reſpondebis qđ quedam occiſio ē la
 pidatio quedam exuſtio quedā ſcilicet diſ
 ſectio quedam tranſixio quedam p̄ci
 pitatio debes etiā reſpondere qđ occiſio
 non nominat actionem ſed potius agno
 minat. Et nō oportet vt laboremus in ad
 ueniendo probationes ad declarandum
 qđ quemadmodum timor veterem homi
 nem mortificat et expellit peccatum ſic pu
 dor. ſic et dolor et quelibet aliarū quas no
 minamus paſſionum. hoc enim p̄ximū
 et pene inditum et impreſſum eſt vniuſcu
 luſq; intelligentis intellectui. Quiſdem em
 fortitudinis ſunt cum fuerint eiufdem intē
 ſionis et cum alia fuerint in reis peria. ſen
 ſu etiam et experientia manifeſtus eſt hoc
 Non enim minus neq; pauiores auertū
 tur et compelluntur a vicijs et peccatis ti
 more qđ pudore ſi eque videant ignomini
 am et turpitudinem peccatorum vt credūt
 imminens eis tormētū nec min⁹ torq̄bunt
 dolore tormētoꝝ mali in inferno qđ pudore
 patētū omī oculo turpitudinū. vides etiā
 qđ multi ſolo pudore a multis illicitis auer
 tuntur qui pudorem tormēto magno ſi
 poſſent redimerent. In alijs eſt econuer
 ſo. audies etiam multos malos dixiſſe et
 etiam dicentes qđ mallet ſagellari in ab
 ſcondito qđ argui in publico. Et quemad
 modum omnium viriū anime humane.
 viriū dico premia erunt equalia in ele
 ctis et gloriſicatis. Sic veriſimile ē licet nō
 dum fide aut ſacrorum eloquiorum testi
 monio diſſinitum ſeu declaratum in ma
 lis et damnatis tormenta trium predicta
 rum viriū equalia fore. licet enim non om
 nia peccata equalia ſint tamē in vnoquo
 qđ ope peccatrice vires nominatē eq̄lit pec
 care vel delinquere videntur verbi gratia
 Oſtendamus hoc in exemplo virtutis cō

cupiscibilis et sit opus peccati fornicatio. Dico ergo ubi equales sunt obligationes equales sunt et transgressiones. Quia ergo eque tenebatur virtus rationabilis dissuadere ut bonus ac fidelis consiliarius opus illud et ponere ante oculos tentati omnia mala atque pericula quibus auerti possit ab opere fornicationis et iterum clamare in aures cordis eius ut bonus ac fidelis speculator. Deinde suadere ei bonum castitatis seu continentie et alligare per ea studiosissime ne deferret ac diligentissime et spurcicia fornicationis ne admitteret allegare ut bonus ac fidelis advocatus. Quia in quibus ista tria officia eque exequi tenetur vis rationabilis contra tentationem fornicationis ut vis concupiscibilis sua officia. Similiter vis irascibilis eque tenetur facere quod suus est contra eandem tentationem. Adem enim lege preceptum est omnibus eadem auctoritate scilicet divina cui equaliter subdite sunt et equaliter obedire tenentur. Quia ergo equales sunt obligationes eorum in hoc equales sunt transgressiones. Qualiter enim peccant negligendo seu transgrediendo. hoc est quod suum est non faciendum. et contrarium ei quod suum est faciendum. Quacumque enim earum faciente quod suus est non caderet quod tentatur imo vinceret. et attende quod quilibet illarum peccat non nisi in non faciendum quod suum est sed etiam infaciendum contrarium ei quod facere deberet. Vis etiam rationalis figit oculos siue aspectum cogitationis in ipsam pulchritudinem concubite mulieris. et insuauitatem spurcicie voluptatis cum deberet se ab eis auertere. et non auertit eos a turpitudine et spurcicia ipsius peccati maliciaque illius atque a malis et periculis que ex ea pueniunt: et que puentura sunt in quibus defigere debuisset cogitationis aspectum. Sic et vis irascibilis quia arma pudoris et ire atque timoris cetera que homini arripere negligit nec solus emolliri fallacissimo blandimento huius voluptatis. Sed etiam vilificari conculcarique se permittit. et hostem atrocissimum intra arcem mentis quam custodire debuerat absque resistencia aut ictu turpissime admittit. peccat autem non ad certum diffiniendo. sed magis disputando dicimus ut inquirede veritatis in hijs studiosis occasione aliqua de more. Nec refert quantum ad id quod intendimus an tres vires peccare an homo per illas peccare dicat. Sicut ergo custos qui equa faci-

litate hostem arcere potest gladio et baculo eque peccat non arcendo illum gladio ut non arcendo baculo et ecounterlo. Sic et videtur de peccato quod equaliter peccat non videndo armis seu defensionibus unius vis seu virtutis ut alterius. Et quemadmodum custodire cum equa facilitate possit hostem prohibere vel latrone a quolibet trium hostium equaliter teneatur illa custodire equaliter peccat admittendo hostem siue non prohibendo per quodcumque illorum quocumque illorum. Si per quacumque trium virtutum admittatur hostis dyabolus seu peccatum non prohibetur. siue per propria arma et defensiones. siue per alterius aliarum equaliter videtur peccari. eque enim tenetur unusquisque prohibere huius hostes per arma unius virum ab altera non admittit hostem per illam. Quapropter eque peccat non prohibendo a quacumque vi hostem homini. et ad prohibendo in quibus armis alterius vis. et admittendo in illam siue per illam cum enim eque teneatur prohibere ut non admittit hostem equaliter ex necessitate peccat non prohibendo aut admittendo nec ecounterlo. In persequenda autem ad certum veritate in hijs nos immorari nolumus ad alia festinantes. Tu autem recordare quod alibi didicisti qualiter peccata intenduntur et tribus partibus seu comparationibus. Primum peccatum omne mortale una comparatione est dei iniuria. alia peccantis ipsius voluntas aut moribus. Tercia in semetipso est motus aut operatio aliqua vel privatio. et propter hoc secundum quamlibet istarum comparationum recipit magis et minus. dicuntur quod maius et minus peccatum. Scire enim debes quia nulla est ratio quare potius timor introducit charitatem quam pudor. dolor aut queuis alia ex dispositionibus prenominationis. Si quis querat que sit differentia inter attritionem et contritionem et inter motus preuenientes gratiam gratum facientem et motus ipsius gratie. Qui enim pijs lachrimis et elemosinis et facis exercitationibus ieiuniorum disciplinarum orationum et oblationum. gratiam querunt quam nondum acceperunt. nullatenus dubitandum est quin gratiam quandam preuenientem habeant et preparant eos ad gratiam gratum facientem. Proco ergo quod attritio ad contritionem sic est ut vulneratio non letalis ad occisionem et gratia preueniens ac preparans ad gratiam gratum facientem.

sicut calefactio ad arsiōem et sicut illumi-
natio que est in umbra ad irradiationes
hoc est sicut lumen crepusculi ad radium.
et in orbibus gratie ad motus illius sunt
sicut aratio rigatio et seminatio ad viuifi-
cationem seminis et exortum. Et sicut mol-
lificatio cere ad eiusdem sigillationem. et
sic calefactio ac resolutio metalli ad eius-
dem in formam ymaginis seu modulum
infusionem. Et sicut tersio et ablutio et op-
positio speculi ad formam in eo apparitio-
nem. omnibus enim precedentibus aut
preparatoriis quasi mollificat cor huma-
num ut ei se coniungat et imprimat chris-
tus dñs qui ē ymago dei inuisibilis. sicut
legitur. i. ad coll. Et qui ē figura seu chara-
cter substantie dei patris sicut legit in. i. ad
hebr. Et qui ē signaculū seu sigillū ad ipri-
mendam decoris sui similitudinē corde huma-
no. sicut legit in. viij. Et ante. pone me inqt
sicut signaculū sup cor tuū. Et iterū. Qua-
si soluitur cor humanum et aratur timo-
re. teret dolore. cōpluitur lachrimis. semis-
natur verbo dei. cogitando seu meditan-
do ante susceptionē gratie gratificantis
In ipa et susceptione gratie viuificum se-
men sanctū ppositū in eo exoritur. Simi-
liter tanq̃ speculū abstergitur desertione
peccator. abluatur lachrimis. admonetur
et aptatur edirecto ad susceptionē gratie
gratificantis que nō est nisi susceptio si-
militudinis diuine pulchritudinis. Inter
cōtione et perfectā et opationes grē p-
ueniens et summas non est medium. imo
ipa grā gratificans terminus est totius
huius pparationis et finis qui per illas in-
tenditur nec differunt tñ fm magis et min-
us imo differunt fm. Pecce forsan gratia p-
ueniens seu pparans scz et grā gratifican-
s que inuisibilis. quemadmodū lumē
quod ē in umbra. et solis radius. aut quē ad
modū splendor lune et fulgor solis forsitā
equiuoce dicitur in hīs. sicut calor in vege-
tabilib⁹ qui est in eis etiam cū frigiditate
actuali et calor actualis atq; sensib⁹ equi-
uoce calor dicitur. Alter em̃ cōsensibilis
et mulcebris et nō ledens vllatenus id in
quo est. imo adiunat adeo vt calor vitalis
ppter hoc nominetur. Alter et cū inualu-
ent sensibilib⁹ ledit et ppiū subiectum de-
struit aut extinguit. Sic charitas mulce-
bris ē et calor viuificus et insensibilis adeo
vt pene nulli illū in se sentiant. Et si quis
dixerit q̃ differant secundū magis et mi-

nus tñ amor dei quo seruet ille q ad grāz
gratificantem se pparat et amor ille dei
quē suscipit pparatus. Qui enim dicebat
Non cupiuit anima mea desiderare iustifi-
cationes tuas: et q̃ desiderat desiderare de-
um. vtiq; habet vel habebat vnū deside-
rium p quod querebat aliud desiderium
quod nōdū habebat. Similiter et qui querit
amare deum vtiq; iam amat deū sed nō
dum eo amore quē querit. Cum enīz que-
rat amare deū vtiq; desiderat amare de-
um. Qui autem desiderat et amat. amat
ergo amare deum et non amat illud nisi
ppter deū. Multo ergo fortius amat de-
um quia ppter quod vnūquodq; aliqd
illud magis. amor ergo quo iste amat de-
um et amor quem querit et quo nondum
amat deum sicut vnus et eiusdem videli-
cet dei. et fm idem et ppter idē. sunt ergo
vnus et eiusdē speciei et ita non differunt
nisi fm magis et minus. In apprehensio-
nibus enim et affectionibus generaliter
verum videtur. q̃ cum fuerint quecunq;
due vnus et eiusdem numero et fm idē
sunt specie eedem. sicut sciencie que fuerūt
vnus et eiusdem numero et fm idem seu
ppter idem erunt eedē specie. Sciencia
enim quia et sciencia ppter quid nō sunt
vnus et eiusdem fm idem et ppter idem
imo ppter diuersa seu per diuersa. amo-
re autē pparatorio amatur deus fm qd
deus et ppter id quod deus. quē admo-
dum amore qui charitas dicitur. Quare
erunt eiusdem speciei amor pparatorius
et amor qui charitas dicitur verū de hīs
vsq; ad certum perferuari non est propo-
siti pferentis.

Diligenter autem attende q̃ peni-
tenciam supra nominauim⁹ refu-
gium et confessionem operimen-
tum atq; latibulum et ita de vnaquaq; ali-
arum nominationū. Inde enim nomina-
uimus eam refugium quia in ea tuti sum⁹
ab ira et gladio diuine animaduersionis
ppter hoc nominauim⁹ confessionē ope-
rimentum quia ipa reuelatio pie ac deu-
te confessio nis velamen quodāmodo est
et operimentum quo peccata nostra quo-
dammodo teguntur et absconduntur ab ocu-
lis dei ne ea videat ad vindictam. Et ad
hunc modum considera diligenter de ce-
teris. Si quis autem querat quo mo-
tore mot⁹ isti fiat in corde penitēt et se ad
gratiā pparātis. Dicim⁹ q̃ spūscō motore

imo tota trinitate mouete. **I**pe enim ē cuius misericordia puenit pparando iustificandos et subsequit iustificando pparatos. **S**i quis aut querat cur potius vna hora quā alia. **R**ideo. Quia ipse solus hoc nouit qui quēadmodū miseretur cui? vult et clemens ē in quē placuerit. Sicut legitur **Exodi. xxxij.** Et quēadmodū vbi vult spirat. Sicut legitur **Iohannis. iij.** Sic quādo vult et quō vult. **I**nterduz tñ occasio nem tangēdi corda nra respiciendi ac visi tandi nos. quodā mō sumit ex aliquibus operibus liberi arbitrij. sola naturali bonitate bonis. sicut pī in pauperes sola pietate naturali respicit et visitat sup addēs dona gratuita. Sic et alijs bonis naturalibus bene vtentes sup additiōe gratuitōz illustrat. Sicut legitur **Mathei. xvj. et Luce. xxiij.** in pabolis talentoz et vinearū. **I**nterdū aut suffragijs ecclesie et orationibus sanctoz multi visitant. **I**nterdum sola habūdantia diuine pietatis. **I**nterduz occasionaliter ipa magnitudine et horribilitate peccatoz. **P**lerumq; enim qui minora non sentiūt nec eis terrenis in monstra scelerata et ignominiosas abhominaciones plabi pmittunt. **Q**uoz magnitudine et horribilitate exterriti nō solum illa sed etiam minora que nec videbāt nec sentiebant studiosissime corrigūt et emendant. **Q**uēadmodū modicas labe in populo suo mulier interdū lauare negligens aliqua magna sorde supiniecta non solū illam sed etiā minores quas p̄us negligenter studiose diluit et abstergit. sic p̄ modica scisura vestis nō statim reficif sed post q̄ increuerit. eius repatio festinatur. Sic propter dolorē capitis nō statim medicus adif. **S**ed iuxta illō multiplicat sunt infirmitates eoz postea accelerauerūt ad medicū subaudi et medicinam. **S**i vō quera tur qualif ab inuicem differant morz gratie. et motus liberi arbitrij. **R**ideo. q̄ fm duas intentiōes dicif motus liberi arbitrij. fm p̄mā pure et solius liberi arbitrij et hmoi motū vocamus naturalē et quē scilicet nulla grā opatur sicut est ambulare. agros colere. comedere et bibere. cū relaxta nō fuerint ad dei honorificentia vlgloriam nec ad salutē fm alterā vō intentiōne dicif motus liberi arbitrij velut in modico ipius et q̄si p̄ parte cū sit grē imperātis et illū emanātis. liberi vero arbitrij vt sequētis sustineris illū atq; portātis. Et itez

gratie vt dominātis illius et ministrantis et itez gratie vt fontis liberi vō arbitrij alui atq; riuales. **P**ra em vt rex ē seu imperator in mēte humana et vt fons scaturiens ac redundās in terra liberi arbitrij. seu cordis humani emanans velut riuos varios. ac rectas et lucidas cogitationes. sanctas affectiones quibz mēbra corpō tanq; machine varioz organozum et instrumentozum tanq; ductibz aquarum mouentur exterius ad opera rectitudinis et verba. **Q**uod aut querif de dolore continuo. nis et alijs motibz quos nominauimus. quia in paucis penitētibz videntur esse fortes validiq; et potētes ad cōterendum vberem hominem. **I**n multis vero adeo debiles et pene insensibiles videant. videntur etiam peruersi et ridiculosi. tantus enim dolor est de amissione modice reiporalis adeoq; sensibilis et pene incōsolabilis de amissione vero dei et eterne hereditatis pterq; in paucissimis rarifq; penitentibz pene insensibilis ē dolor. **A**mplius. p̄ amissione patris carnalis aut tristis quis nō videat dolores inconsolabiles et eiulat et planct intollerabiles dei minū. p̄ amissione patris spiritualis dei et fratris spiritualis. videlicet ipius q̄ leuis sit dolor. q̄ rare lacryme. q̄ facile arefcentes. **P**roch dolor absq; vilo pene sensu cōpassionis. et in alijs iugiter conspicimus et in nobis incessanter sentimus. **A**mplius. si incompatibiliter plus doledum atq; lugendū ē p̄ damno atq; amissione hmoi spūaliuz q̄ nominauimus q̄ p̄ damno et amissione quozūcūq; remporaliū maior autē pars penitētia imo pene omnes econtrariō facere videntur. maior autē pars penitētiū incompatibiliter longe esse videtur a condigno et congruo dolore penitēdinis et ppter hoc a remissione peccatoz atq; a virtute et effectu sacramenti penitentialis. et ppter hoc p̄ remissione et absolutiōe ac benedictione sacerdotali reportare illusionē. **A**mplius si plus dolendū ē isti de amissione caput corporalis et de morte spūali q̄ de morte corporali et nō ita dolet. **N**on dolet ergo quantū dolendū ē ei. **P**refertim cum sciprum sit in. **vj.** **H**iere. **L**uctū vnigeniti facit tibi amarus. **E**t **I**obelis. **i.** **P**lange quasi virgo et accincta sacco super virum pubertatis tue. **Q**uasi ergo amissi vnigeniti luctus et quasi amissi sponfi pubertati plan

ctus debent esse luctus et planctus penitentis
et quasi exitus quare debet esse fluxus lacri-
marum penitentibus sic legitur in psal. Exitus aquarum
deduxerunt oculi mei quia non custodierunt legem tuam. Et iob. iij. quasi inun-
dantis aque sic rugitus meus. Iuxta hunc
modum est disputare de timore pudore et
aliis notari. Ita autem dixi in precedentibus quod
sufficit ut dolor vulnere peccatorum tantum sit quod
faciat egrum. querere penitentialis sacramen-
ti medicinas tradereque se regendum ac me-
dicandum spirituum medico videlicet confes-
sori. Quibus et quod plerumque quod minus habet at
tritio et quod minus habent motus eiusdem de
mortificatione veteris hominis super et super
addit virtus et efficacia sacramenti penitentialis
hic autem addimus quod erant homines in peni-
tenti debilis intellectus in hoc quod nec ea que
coram oculis habere videntur pualent. Non enim
magis sentitur ignis maior est nec quod ma-
ior est ymo magis sentitur ex necessitate. et
hoc est quia minus sensus ignis aperte
ignis quandoque et quandoque aperte sensus
aperte ignis interdum minoratione ignis
incendit remotione. Interdum interposito
prohibente et impediendo calore ipsius quo
vires aut minor proveniat ad sentientes
aperte vero sensus est impedimentum senti-
endi cum instrumentum sensus minus possibi-
le fuerit a calore et hoc est duobus modis. vtz
duricia sui aut spirititudine quod resistit ca-
lorem vel stupiditate sua quibus accidit ex fri-
gore nimio. Passi enim frigus nimius in
manibus aut pedibus. Nam aut pedes
in medias flamas immittunt nec statim se-
ntiunt et hoc est modus quo ante nostre se-
ntiunt in ista corruptio in qua sumus ad ignem
spiritalem qui caritas domini. In ipso enim ma-
nentes illius plenitudo sentitur. Interdum
autem ad modicum illi sentiunt. Unde vir est
qui dicere audeat se sentire charitate vel
se esse aut manere in illa. Iuxta hunc mo-
dum dicendum est de dolore non enim ideo
minor in quibusdam quia minus sentit. Ne-
admodum neque amor quidam enim sunt du-
ri et ut ita dica spiritus cordis ut magno vul-
nere doloris percussus ad modicum illi sen-
tiunt sicut et de timore perit esse apparuit
in abraham Gen. xxiij. Ubi dixit dominus
Nunc cognovi id est cognoscere te feci. non
sciebat abraham vel sentiebat in se tantum
boni timoris dei quantum exprimeret obe-
diens se habere cognovit. Et attende quod
sicut timor et donum est seu virtus una in-

sentione. Alia vero motus ex illo dono pro-
ueniens. ita et dolor. Et sicut gaudium una
est de fructibus spiritus sancti. Sicut legitur
in. v. ad galla. ita et dolor. Unde et donum
luctus nominat veritate. et fons lacrima-
rum in. viij. Jere. Quis dabit capiti meo
aquam et oculis meis fontem lacrimarum. Et
autem queritur incompatibiliter minus dolet
quod dolendum sit distinguere debes quod do-
lendum sic dicitur. secundum debitum una intenti-
one. Alio modo secundum dignitatem. Si secundum de-
bitum interrogat falsum est quod dicit incom-
pabiliter minus dolet quod dolendum sit ei
is enim est sensus quod dolendum sit ei ex de-
bito. Non enim tenet dolore quis neque ex
debito plus ei dolendum est quod requirit
mortificatio peccatorum siue pueniens propria
ratio ad mortificationem. Distinguendum
etiam est de dolore actu et habitu. Inter-
dum enim qui plus dolet actu minus dolet
habitu et e converso. Si vero secundum di-
gnitatem intelligat dolendum. verum quod di-
citur. quia minus dolet unusquisque peccator
de peccatis suis mortalibus incompatibiliter
quod dignum sit eius dolore. Nec virtus hu-
mana sufficeret prare dolorem. funderet
lacrimas in ista mortalitate quibus di-
gna sunt eius peccata mortalia. Quoad
modum ergo cum deus in infinitum sit dignus
diligere etiam dignus ut diligat in infi-
nitum. Hoc est dilectione in infinitum nul-
lus tamen peccat eo quod non diligit eum in infini-
tum. sic licet longe maiori dolore et luctu di-
gna sint peccata mortalia quod doleantur et
lugeantur etiam a digne penitentibus non
tamen peccant quod ea dolent et lugent quan-
tum debent atque tenent quantumque suffi-
cit ad oblivionem eorum et quantumque deo sa-
tis est. Quibus rei aliud exemplum est vir emi-
nentis bonitatis quem si honores eorumque
ut dignus est totum. quicquid haberes expe-
deres et adhuc dignitatem eius honore non
equares. Nam quod propter hoc quia totum
istud non facis peccas in eum manens hono-
rando eum quod debeas absque imo dico pla-
ne quod absolvis te si honores quantum
debes et quantum teneris. Alioquin nulli ma-
gno viro paucula pocula vini presentanda
essent sed magna pocula balsami. et vasa
aurea facultates hominum excellentia perq-
renda essent. Ne dubites autem multum dole-
re habitu et si non actu seu sensu doloris
hominem illum qui quicquid contra deum
amauerat vel bubuerat propter ipsum relin-

quit atq; deponit. et omnia contraria ad consiliū ecclesie et mandatum aggreditur et suscipit facienda pariter ac tolleranda. nec incredibile est omnipotentissimū ac misericordissimū deum quos voluerit siue ferro et igne. siue tormento et dolore sanari posse. aut minori tormento aut dolore maioriq; prout fuerit beneplacitū miseri cordie sue. Petri enim lacrimis et amaritudine penitudinis saluauit. Sicut legis Mathei. xxiij. Paulus vero perstratione et excecatione. sicut legis Act. viij. Mirabile est aliquem tanto amore dei illustrati posse tantaq; spe letificari vt gaudium sit ei deferere omnia peccata sua et facere quicquid ei faciendū ab ecclesia consilium tantaq; pfundi hilaritate spei vt nullus sit ei timor de pteritis malis quare et tanto gaudio vt nullus sit ei dolor de eis dem. **A**mplius manifestū est q; absq; motu pudoris potest esse contritio. si potest esse cur non et absq; motu doloris. **A**que enim ab hominanda est spurcicia peccatorum vt timenda penalitas ipsoz. vt erubescenda turpitudine. vt indignanda vilitas. vt horrenda venenositas seu mortiferas et ecoruerso. **E**rgo motia siue principia motuū istoz eqlia sunt et eque mota sunt et eque dignū et iustū est istis motibus persequi impugnare arcere et cōtere. reuererem hominem. equaliter in attritione et pstratione veteris hoīs requirunt. **Q**uare si vnus eoz ex necessitate requiritur et oēs et si nec vnus nullus. **M**otiuū vocamus penalitatem peccatorum spurciciā turpitudinē damnositatē mortiferas et vilitatē et cetera hmoi que oia videntur equalia et ppter hoc tormenta ī inferno illis identia videtur eqlibet peccatū reddenda fore eqlia verbi gra. **U**t quātus erit dolor ex vulneribus peccatorum in inferno. tantus ē ferror ex spurcicia ipsoz. tantus pudor ex turpitudine ipsoz. tanta cōtumelia et ex bono ratio ex vilitate ipsoz.

Euertamur ad id in q; eramus et dicam q; si omīs isti motus requirunt in attritione vel contritione veteris hoīs accidet pstrationē et iustificatiōe peccatoris nō posse fieri in instanti vel subito vel vno et eodē instati moueri etiam humanā oibns motib; istis et alijs etia quos si noiāuim; hic adhuc. necesse est em vt moueas q; attritur vel contritur de peccatū motu fidei seu alia apphensio

ne. Et itez motu spei. **N**on em veniret ad sacram penitēiale nisi sparet o vema opitēda et gratia amissa recuperanda. **N**ecessē etia est vt moueas motu dilectiōis alius cuius siue sit illa charitas siue non. **N**on em quereretur per penitēiale sacramentū veniam et gratiā nisi diligeret et desideraret illas alterū aut istoz ex necessitate dubium est vtrū per vnum istoz motuū decet se quos sepe nominauim; fieri possit contritio et mortificatio veteris hominis. aut si p vnu fieri nō potest. necesse ē eam nō posse fieri in instanti omino. aut ex necessitate mouebitur aia diuina multis motibus vno et eodē instanti et hic in via id ē in statu vite istius. **M**anifestū aut est q; qui videt mulierē et cupiscit eā simul mouetur motu visionis et motu desiderij in eadē pot aut fieri vt dum in. **R**ef eā et cōcupiscit tūc erubescat intueri eā ppter spectantes et timeat etiā intueri eā ppter manifestū presentem. **A**cce iste tres motus visus desiderij erubescie et timoris videtur simul ēē in aia istius q; si forte castus fuerit mouebis pstratio motu illi desiderio. **Q**ui em cupiscit et repmit cupiscētiā simul videtur habere duos motus visus motu ipsi cōcupiscētiē et motu repssuū illius. **S**i em qm mouet motu ipsi suo nō mouet motu cupiscētiē. **Q**uall ergo repmitur ei nō sit. **S**i nec simul sunt pstrarij motus in eodē. **M**otus em illi indubitatē pstrarij sunt scz cupiscie et castitati alit illoz punat. **A**lterū. **N**ō nolo ingt apīs in. vii. **A**d. **H**oc ago id ē cōcupisco inuitas se pstrari cupiscētiāz repmens id ē est in egritate q; vehemēter sūt potēti sibi noxiū et tamen sibi nō aegescit sūt sed magis pstrariis. **Q**uapropt videtur siml moueri pstrariis motib;. **I**a aut hoc determinauim; in pcedentib; repmere em motū nō est nisi vt facere vt nō sit vel facere vt debilior sit qm est. nō cogimur ergo dicere. **S**i motus iste repmitur ergo ē. sed sequitur vel vnus sit vel vt debilior sit qm erit si tamē erit. **E**t intelligim; debiliore pparatione fortitudo nis quā haberet si motus repssus nō ē. **P**rocederet em vt cresceret vsq; in cōsensum. **I**ntelligim; etiā debiliores licet interdū post motū repssuū surgat fortior et inualecat multū. **Q**uia licet ei fortitudo multa accrescat post motū repssuū nis maior accresceret nisi illū motus repssus suus pperceret. **E**t possibile est q; anima

humana moueatur motib⁹ multis vno
et eodem instanti vbi alter ex altero est si-
cut motu apprehensionis et motus qui ex
ipsa apprehensione. Quæadmodum impro-
posito exemplo apparet. Visu enim mulie-
ris et motu concupiscentie simul mouet intu-
ens illam. Eodem modo si alter motus ad-
iuvet alterum. quæadmodum si aliquis in-
tueatur doctorem ut attentius audiat simul
mouetur visu et auditu et insuper intelles-
tu. et cogitatione quod audit ab ipso. vbi
autem motus secundum se invicem non adiuuant. vel
vbi alter ex altero non est. simile est aiam
humana moueri non posse instatu hui⁹
vbi hui⁹ diuersis motibus simul. Quid
vero de hoc veritas habeat in patria non

Post hec debes hic diffinire.
scire quod ipsa trinitas seu iustificatio
vicioz quæ resurrectiones a morte
spuali et terminationes egritudinis spualis
supra notauimus. suscitatio pueri quez
suscitauit heliseus. iiii. re. iiii. Et sanatio
ne pueri que saluator in euangelio. Johā.
iii. sanasse legitur figuratur. Potus et
pparatorum scilicet attritionis et gratie pparan-
tis. vii. oscitationibus pueri helisi et. vii. ho-
ris de quibus in. iiii. Johānis legitur. Et
hora septima reliquit eum febris congruenter
intelligunt. Septem enim vniuersitas gra-
tie preuenientia et pparantis recte intelli-
gitur. tunc ppter septenarium qui enumerat
vniuersitatem. tunc ppter septiformem spiritum
tunc ppter vniuersitatem vicioz ac peccatoz quæ
vniuersa ad septem principalia reducunt. tunc
ppter septem operationes spiritus sancti quas in
codicibus penitentium pparas ea atque purificas
pluribus et frequentibus operibus. tres scilicet in vni-
te apprehensiuæ sue rationali. prima est reco-
ratio seu irrogatio bonoꝝ a deo auctore
et largitore receptorum maloz eidem reddi-
torum. Secunda est recogitatio bonoꝝ pmissioꝝ
ac pparatoꝝ dñi diligenter atque querentibus
et maloz minatoꝝ ac pparatoꝝ psumpti-
bus et ad deum redire nolentibus. Tertia vo-
catur recogitatio vie. inquisitio atque premissio
ipsius vie. scilicet qua ab hui⁹ malis effugiat et
ad deum redeat et bona eius recuperet. hui⁹ tri-
bus recogitationibus quasi tribus oscitatio-
nibus velut os cordis aperit spualiter su-
scitatio ut spiritus sanctus attrahat. Quattuor
vero sequentes oscitationes sunt timor et
dolor. ira et pudor. et iste septem oscitationes
sunt sicut septem hore. In qua septima fe-
bis spiritualis penitentem relinquit. Quat-

tuor vero ultimarum quolibet potest esse vl-
tima et a qualibet illarum potest incipere
spiritus sanctus sanationem virtutum motuarum
In quibusdam enim incipit ab ira sancta
in quibusdam a timore. In quibusdam pudo-
re in quibusdam a dolore. Totum autem ordi-
natum est quicquid beneplaciti spiritus san-
cti est. Et attende quod in operationibus spiritus san-
cti non humanum artificium neque ordo ar-
tificialis queritur sicut cui dederis vides in-
dictaminibus ipsius vbi nec ordo nature
inueniri potest. Quæadmodum nec in vi-
sionibus spiritus enim prophetarum nunc
huc nunc illuc ferebatur. Et propter hoc Lan-
iii. dicitur sponsus saliens in motibus tra-
siliens colles. Sic et in orationibus expe-
rieris spiritus sancti incipientem tangere cor ora-
tis interdum a gratiarum actione. Interdum
a suspensius accusatione quandoque a dolore
quicquid a timore. et pluribus aliis econuerso et
pluribus aliter. Quæadmodum cytharista
non ab vna corda incipit omnem cantilenam
nec ab vnius corde eodem gradu. Sed
diuersis ordinibus et gradibus tangens
cordas varias format ex eisdem vocibus
cantilenas sic spiritus sanctus cor quod formauit
et cauatione humilitatis in cytharam et ner-
uis virtutum aptauit ad spirituales reso-
nantias variis ordinibus tangens hui⁹
nervos varias modulationes attritionem
et orationem conficit et componit ex earundem
virtutum atque donorum sonis hoc est motibus
et operationibus internis

Postquam autem manifestum est trinitas
operationem mortificationem esse veteris ho-
minis et extinctionem vite culpabilis
ac peccatricis. Manifestum est ipsam iustifi-
cationem seu sanctificationem resurrectionem
esse noui hominis in vitam gratie sue in iusti-
ficationem ipsius et noue. Hoc est laudabi-
lis et spiritualis vite inspirationem seu infusio-
nem. Et propter hoc eas ad inuicem se habere
sic corruptio et generationem et sicut egres-
sum de vno loco et egressum in alium. Qui
enim periturus seu iustificatur sic exit de plu-
do vicioꝝ et peccatoꝝ sicut de cloaca ster-
coꝝ et immundicie. Sicut de lacu miserie et
luto fecis. sicut de sepulcro spurcia sple-
nissimo et vmbibus scatente sicut de carcere
horrido et vinculis durissimis. sicut de limo
profundi vbi non est substantia. sicut de ore
leonis. Sicut ionas de ventre ceti. Tunc
ii. Sicut de altitudine ventris inferi. Acc.
ultimo. Sicut de inferno inferiori. Quæ
Bij

admodū legitur in psal. **S**ig dē infirmis
superior pena ē. Inferior tō infirmis culpa
Et iterū **I**ngredis pētō: et deo educēte et ex
trahēte. **S**icut damula de manu dyabo
li. **I**ntellige ex vii. puer. **E**t sicut auis d la
qō et piscis de hamo ex. ii. **E**cē. **I**ngredis
aut sicut apotheca spūsancti et cella oīm
aromatū spūalium. **E**t sicut ortū volupta
tum spūaliū et paradisi sanctarū deliciaz.
Et sicut vitā aut regionē vinorū sicut in al
titudine et loci spaciōsus q̄si equus inde
serto et non inpingēs. et quasi aial in capo
lasciuēs. ex vi. ysa. et iō p̄gruenter sequitur
spūs dñi ductor ei⁹ fuit. **S**icut vinea sine
impedimēto et campū germinātē ex pfun
do nīmo. **E**x vltio **S**ap. sicut in manus
clemētissimi patris et sicut in gremiū tota
aggratulatione blādicti matris. **E**t sicut li
tus trāquillitatis et securitatis. **E**t sicut in
domū refugij. **S**icut in celū inferius qd ē
fiat purissim⁹ gratie. **E**lū enim supnis
status ē glorie. **E**t sicut in libertatē securi
discursus atq; natar⁹ generaliter aut egre
ditur de pditione in salutē et saluatur ex
ore angusto et lacu nō habente fundamē
tum subter se. **S**icut legi⁹ **J**ob. xvi. **E**t si
cut pda de dēbō in q̄ cōmittis molis siue
molarib⁹ ipi⁹. **Q**uēadmodū dauid. xviij
p̄mi. **E**cē. **Q**uia veniebat leo vel vrsus et
tollebat arietē de medio gregis et psequē
bar eos. eruebāq; predā de ore eorū et illi
p̄surgebant aduersū me et apphēdebāz
mentū eorū et suffocabā. interficiebāq; eos
sic verus ac spūalis dauid xp̄us dominus
contritis dētib⁹ dyaboli id ē aculeis ten
tationū qbus solū aias peccantiū deuor
rat velut arietē aut ouem eripit q̄s iustifi
cat. **M**irabile aut ē valde q̄ dī **A**mos. iij
Quō si eruat pastor d ore leonis duo cru
ra aut extremū auricule. **S**ic eruent filij
israel. **Q**uis iuxta sram intelligebatur
de paucitate et reliq̄is eorū de filiis israel
q non erāt dandi in captiuitatē et gladiū
inimicorū deo eruente siue liberātē tñ spi
ritualiter velut vsq; ad extremū auricule
a dyabolo deuorati intelligunt in qbus
oia bona gratie dētib⁹ dyabolici id ē ten
tationib⁹ et peccat⁹ p̄sumpta sunt hoc so
lo excepto q̄ aliqd licet ad modicū d dei
vbi⁹ et sacris exhortationib⁹ libenter au
diūt. **Q**ui auditus siue audiēdi voluntas
per extremū auricule designat. **S**ic et nul
lus vsq; ad duo crura deuorasse intelli
gitur dyabolus vic⁹ in qbus oīa alia bo

na gratie p̄ter quam solā castitatē corpo
ris que in duob⁹ cruribus intelligit vel p̄
ter quā spem et timorē quibus velut cruri
bus non nulli peccatores adhuc susten
tantur qui quāuis assidue peccent nō ta
men absq; timore dei sunt peccantes sub
deo vt dicitur v̄sitate. nec absq; spe sunt.
dum se de multitudīe misicō: die sp̄rit
v̄sitate ac vinculis eripiēdos et eruēdos.

Quia aut de ipsa contritiōe sit tibi v̄
boni copia exhortatiōis habundā
tior. considera diligētē formā su
ture resurrectiōis corporū et verba que de
hac legantur. **E**zech. xxxvij. **Q**uia indubi
tāter illa resurrectiō vic⁹ corporalis que
dam similitudo resurrectiōis de qua loq
mur spiritualis. **S**icut exp̄sse testatur ve
ritas. **J**ohan. vii. **Q**uia veniēdo et nūc
est quando mortui audient vocē filij dei.
Sicut enī tunc p̄currēt puluis a quatuor
uentis incineratorū corporū iussu et vim
te dei omnipotētis ad reformationē ipso
rum. **S**ic et nūc ad interiorē audiū vōis
filij dei hoc ē sacre exhortatiōis concurrē
velut puluis dispersū cogitationū et deo
cōpingēte colligitur et cōglutinat in vni
vt efficiatur vniū cor nouū vnit⁹ cogitan
onibus ad vniū ingrendū et inuestigandū
et vnit⁹ affectionib⁹ ad vniū adherendū
q̄ vniū deus est. **R**euertunt ergo velut de tu
mulis ipsa corda de rebus male amant
omne enī amantū mortuū et omne amantū
illicite tumult⁹ ē et sepultura amantū sicut
legi⁹ **P**uer. xij. desiderū imp̄ij monumē
tum ē pessimorū s̄m vniū litteram desiderū
id est res desiderata. **P**ec autē est res
amata ideo dictū est et sepulcra eorū do
mus illorū male sc̄s amantū dom⁹ suas

Circa hoc ergo attende quātū ter
remotus fiat per timorē in ista re
surrectiōe. qualiter in aduētū filij
dei ad illustrandū cor penitentē illumine
tur abscondita tenebrarū hoc est omnes
feditates et deformitates peccatis seu pe
nitentis quas prius non videbat et mani
festantur cōsilia cordiū p̄ reuelationē con
fessiōis. **S**icut legi⁹ in. iij. p̄me ad **L**oz.
Attende etiā qualiter ista resurrectiō fiat
ad penitētiā iudiciū qualiter omnes
sic resurgētes optz manifestari. ex. v. sc̄e
ad **L**oz. ante tribunal xp̄i. qd est fons pe
nitentiale. vbi velut officialis xp̄i velut p
co spiritualis. velut iudex animarū sedet.

confessor. Et in eo ac p eum sic recte ac laudabiliter officii confessoris exequitur iudex xpus dominus. ppter quod diximus ante tribunal xpi. Et quædam odus dampnandi tunc timētes dolentes erubescētes venient ante tribunal xpi iudicātis. Sic et penitentes venire puenit ad sedem confessoris. Et sicut ibi dampnādi dabitur in mortem eternā et abyssum amaritudinū ita hec omnia vicia et peccata id est membra veteris hominis tāq; quidā impiorū cetus possunt iudiciaria et virtute clauū in mortem eternā absq; vlla resurgendi spe danda sunt. quod vtiq; tunc fit p qd hic intendim⁹ cū ppositum nunquā de cetero relabendi virtute clauū in mysterio sacerdotali penitenti infunditur. Et quemadmodū in futuro iudicio iusti assumuntur in vitam eternam Sic in ista resurrectione prima spūali quæcūq; virtutes aut dona noui hominis mēbra tamq; electorum cetus nutrienda augenda roboranda seorsum tamquā agni ab heredis sepanda et assumenda sunt in vitam gratie ppetuam. ppetuā dico pposito pseuerāna indefectibilis et phennis. Hic velut infernus dampnatiois ppetue veteris hominis est penalitas ipa pditionis vbi ab aquis nimis transferendus ē ingiter ad calorem nimis. Sicut legitur iob. xliij. videlicet congelididit et tremore timoris ad ire indignatiois et odij quas supra nominauim⁹ ardore. hic velut stagnus sulphuris et ignis sunt abhominatio quam diximus et ira. ppter ferore sulphuris abhominatio. ppter ardorem ira. hic velut mare geledissimū et amarissimū in quod frequenter immet⁹endus est. verus homo donum lacus est et affluentia lacrimarū lacrimarū dico timoris atq; doloris. Et iuxta has similitudines cetera tormēta infernalīa psequi facile est exercitatis in hō et intelligēti. Scire etiā debes qd ista mirifica opatio diuine virtutis et bonitatis creatio noui cordis notat in psal. Hominis natura etiā scilicet cor mundum crea in me deus non solum ppter hoc quia tanquā d nullo humilitat quodā modo per contritionem cor nouū a deo efficitur. Sed ppter ammirādos et soli omipotentī deo possibiles cōfirmatiōes. Et em creatio noui cordis siue iustificatio siue generatio vtri mundissimi exanere vebementia caloris liquefacto et resolutio. scs cinis enī est

cor peccatoris Sicut legit. Eccl. x. Quid superbis terra et cinis. Hunc cinerē vebementia caloris spūsancti resoluit et liquefacit in vitrum mundissimū atq; lucidissimū transformat. De quo ipsa ciuitas hierusalem et platea eiusdem edificanda est p magna parte. sicut legit. apo. xxi. Ipsa ciuitas aurum mundū simile vitro mundo. Et iterū. Platea ciuitatis aurū mundū tanquā vitrum perlucidum. Et iterū ipsa ē sic generatio erit ex lapide vebementia caloris dissoluto ac liquefacto. Sicut legitur iob. xlvij. Lapis calore solutus in es vertitur. Et em quociq; vitio obduratum lapis est Sicut in eodem eiusdem legitur. Lapidē quoq; caliginis et vmbra mortis diuidit torrens a populo peregrinante. Et eiusdē. xli. Cor eius indurabitur quasi lapis. Et iterū. i. zech. x. Auferā cor lapideum de carne eorū. Huius ergo lapidis calore diuine dilectiois resolutus ac liquefactus in es suauissime seueritatis et in deficientis soliditatis vertitur vt confessionem peccatorū et laudem diuinā salubriter ac delectabiliter resonet. Et est ita diuine virtutis opatio sicut destructio vniū ymaginis per resolutionē metalli ipsi et generatio contrarie ex eodem metallo in contrarium modulum transfusio. Cor enim peccatoris ymago dyaboli est dyabolice turpitudinis similitudine sigillata. Nec enim similitudo deletur hec dyabolice deformitatis impressio a corde peccatoris igne diuini amoris resoluta contraria in eodem corde id est dei ymago generatur. et decoz diuine similitudinis eiusdem impmitur ipsa informā seu moduli diuine legis transfusa. Et hoc est qd legitur in psal. ymaginem eorū hec est dyabolice similitudinis turpitudinē in ciuitate sua ad nihilum rediges in ipso enim in gressu ciuitatis qui est baptism⁹ fluminis aut fluminis in adultis tota illa dyabolice deformitatis monstruositas penitus aboletur. Si qua em in christo noua creatura est vetera trāsierunt et ecce noua facta sunt omnia. Sicut legitur in. ij. cor. v. in psal. Sicut fluit cera a facie ignis. sic peccator a facie dei. Quemadmodū enī in cera liquefacta. nec scriptura nec sigillatura remanet. Sic a corde igne sancti spiritus liquefacto omnis scriptura mortiferi erroris omnis dyabolice similitudinis deformitas euanescit. Est etiā hec ope.

ratio diuina vici veteris hominis p[er]itio
sicut hois niui seu glacialis quę pueri ex
niue p[er]gesta in plateis effigiare solent de
structio atq[ue] adnihilatio per calorem dis
soluente ipsum mēbra enim veteris hois
vicia sunt sicut legi ad **1. coll. iij.** Porri
cate mēbra vestra que sunt sup[er] terrā forni
cationē immunditiam libidinem, &c. Quę ad
modū enim de hoie huius quādo totus
niues est nullū relinquit calor dissolvens
vestigium nullū existentie p[re]cedentis indi
cium ymo remanet terra nuda que illum
portabat. Sic cōgerie illa seu corpore vi
ciorū atq[ue] peccatorū sup[er]radiante sole in
telligentie atq[ue] iusticie dissoluto remanet
velut terra nuda. natura corp[or]is humani
que monstrū illud infernale portabat. De
hoc legitur **Eccl. iij.** Soluent[ur] quasi gla
cies inferno peccata tua. Si aut[em] q[ue]rat[ur] a
nobis q[ua]liter obtrineb[is] istud tam salubre
tāq[ue] mirificū istud dei donū vici grā con
tritiōis atq[ue] iustificatiōis. R[es]pondeo q[uod] trib[us]
modis obtinetur. **Prim[us]** modus gratui
te n[on] hoc ē nulla cooperatiōe nullo merito
nec p[ro]prio scilicet nec alieno. Sed solo dei
iustificantis vel viuificantis miseratione.
Secundo meritis intercedentiū siue eorū
qui in celis sunt siue eorū qui interris sūt
& hoc ē dicere suffragiis sanctorū. **Tercio**
cooperatione & adnissu siue conatu eorū
q[ui]bus tribuit istud dei donū. **Imo** autē
cooperatio multiplex ē quia em[an] ista coop[er]a
tio quantū ad recipiētes. vij. h[ab]et cooperatio
nes notissimas et alias quā plures. ip[s]is
cooperationib[us] ligdo edocemur qual[ite]r co
operari & qual[ite]r quod in nobis est facere
vt receptiōi tante gratie ydonei sim[us] de
beam[us] quia em[an] illuminatio ē p[ri]ma sui co
operatione docet nos vnti ex quattuor face
re. Si q[ui]mus illuminari. **Primū** ē ad lu
men accedere. **Accedite** inq[ui]t ad eū & illu
minamini q[uod] est ad lucē doctrine & exēplo
rū rectitudinis. hoc ē sanctorū opum ap[er]o
pinq[ue]. & hoc ē a recte et gratiole docēti
bus v[er]ba salutis audire atq[ue] sanctorū viro
rum p[er]uersionē & opa videre. **Doctrina**
em[an] & exemplū velut due fenestre sunt per
q[ui]s lux veritatis ad audientiū atq[ue] spectā
tiū corda trāsfundit. **Secundo** apiende sunt
fenestre seu hostia dom[us] n[ost]re et lux diuine
gratie adintrādum patissimā viam q[ue] in
tret h[ab]eat fenestre iste et ostia oculi sunt et
ap[er]es sūt tā interiores quā exteriores Ap

tio aut[em] interiorū oculorū & aurium autētiō leg
intellect[us] & desiderii affectus. Ad id em[an]
q[uod] attendim[us] apimus intellectū vt intret
per cognitionē. ad id q[uod] desideram[us] ap[er]
m[us] affectū vt intret ad fruitionē. **Que** em[an]
nota sunt iam intraverit intellectū. & que
animata per fructū seu gaudiū obrenā
iā intraverit affectū. **Tercio** intueri o[culi] et
in id quod cognoscere & a q[uod] illuminari de
siderat verere facie & dirigere acie oculo
rum ne de illis sit qui statuerit oculos su
os declinare int[er]ra et q[uod] ventur[us] ad deum
tergū & non facie ysa. **xxiiij.** **Quartū** est
vt auertat se a tenebris & ne q[ui]at in eis lu
cem veritat[is] q[uod] p[ro]pter illos dicim[us] qui p[ro]
prio sensui adeo adheret q[uod] ab illo auer
ti non possunt. **Nonnulli** vero alieno sen
sui humano tamē eousq[ue] addicti sunt vt
non nisi doctrinis & tractatiōib[us] hominū
credere possint. **Si** ergo sensus human[us]
quantū in se est & in eo quod human[us]
nebre sit atq[ue] stulticia. **Sicut** docet **1. sol.**
in. ij. & ij. p[ri]mo ad **1. cor.** ab eis auertere se
necesse h[ab]et q[uod] diuine vitatis luce illustrari
desiderat. **Et** q[uod] apparet insaniissima cecitas
hereticorū & o[mn]i in rebus diuini insen
su suo ambulare volentiū. **Secunda** coop[er]a
tione sua calefactio ē. & quis nō videat q[uod]
calefieri volētes igni appropinquat & alge
tes manus interdum in medias flamas
immittunt. extrema & alia interposita qui
bus calor ab eis phibet vel impedit tol
lunt nec statim se ab igne auerunt. quin
potius tam diu iuxta ignes sunt donec se
sentiat calefactos. **Et** si aliquid d[omi]ni solui vt
liquefieri voluerint etiā sollib[us] & flatu ac
vento vim caloris in i[n]ima illius quoda
modo impingunt. sic & tibi faciendū ē ad
deum qui ignis cōsumens est. **Sicut** legi
tur. **1. pet. iij.** In mediū verborum eius
que ignis sunt. **Sicut** legitur **1. iere. xliij.**
Quis eloquiū ignitū vehemēter. sicut le
git in psal. **Et** tā diu tenere i[n] isto igne cor
tū donec illud sentias calefactū nec des
bes ip[s]m p[er]icere vel mergere in aqua gel
dissima mundāe sollicitudinis ac voluptat[is]
Tibi em[an] non solū in frigidat sed etiā coque
latur & aura gr[ati]e penitus mortificat. **Tol**
le extrema q[ue] te abscondit a calore ei[us]. **Pec**
aut[em] sunt o[mn]ia alia cogitata. o[mn]e em[an] aliud co
gitatū deū abscondit cogitatiōe saltem ho
ra cogitatiōis. **Et** si fuerit amore & solli
citudine fixi i[n] eo. de erit sic p[er]ies i[n]f[er]i co[gn]it[us]

um et ipm phibēs calorē eius a te. de hoc
pietē dicitur. **1. a. ii.** An ipse stat p'parie-
tem. **1. ezech. xliij.** Nō plebo indignatiōez
mea in pariete. **Tolle ergo pietē de medio**
qui abscondit a te fornacē immentiam et ca-
mini infinitū diuine bonitatis. Deinde ad
bibescam p'prie exhortatiōis et recogiti-
ationis terribilis iudicij dei et ire que cō-
sumpura ē aduersarios. Sicut legis in. x
ad hebre. Deinde diuicias bonitatis ei⁹
in creatura et formādo te et naturalib⁹ do-
nis actpalibus ditādo. Deinde diuicias
mie eius in repando te. tercio diuicias pa-
ctielonganimitatē ei⁹ in sustentādo et ex-
spectādo te. Quarto suphabundantiā
pietatis atq; dilectiōis eius in reuocādo
te inuitādo ad gratias offerendo. Iste cō-
sideratiōes et recogitatiōes sunt sicut fla-
mus impingētes diuinā bonitatē i intima
cordis hui⁹. Diuina at bonitas fornax
immentis est et camin⁹ infinitus emicās et
eminens flamas sue dilectionis in eos q
illi⁹ capaces sunt. Et ppter hoc charitate
ardet totum celū id est milia milia sancto-
rum angelorū et beatarū animarū. Tercia
coopatione sua contritiō ē per cussio. Si
ergo vis conterī cor tuum aut tu ipse pec-
te illud malleo verbi dei qui est malleus
conterēs peram. Sicut legis. 1. p'iere. xliij.
Aut expone illū malleatib⁹ hoc est hui⁹
malleo pcutiētib⁹ hoc ē oburgatib⁹ et in
crepantib⁹ pōnēs ipm sub malleo ubi dei
iugi ac studiose audito sacre doctrine et p-
catiōis. Et sūb vga ferrea diuine flagel-
lationis. Si em subterfugit flagella diuine
iustitię. Si auertas cor tuū ab illis non q
ris cōtritiōē ipsius sed potius integritā-
tem vrita loq; fractissimā et sanitatē mor-
feram illius. Quarta coopatione est
mūdatio. Ipsa autem mūdatio vnum
quodq; docet exire de sordib⁹ et q̄rere la-
uacrum et ab actu stulticiari se auerte-
re. Qualiter em illuz q se assidue volutat
in sordib⁹ et aque mūdificantis diutius
a se auerit et aditus quo min⁹ ad eum ve-
niant obstruit mūdari velle dicem⁹ hoc
ē q quotidie repetit iterat stulticias suas
quemadmodū lota sus inuolutabro luti
Sicut legitur. ij. 1. a. petri. iij. Omni siq;
dem opere malo amplius sordet qui in
sordib⁹ est et amplius elongat et auerit
a se fluentia gratiarū et amplius obstruit
et obcludit cordis aditus intellectū suū

salicet et affectū. Quinta coopatione est
doni isti⁹ inestimabilis receptio. que eui-
denter docet manū extendere et sacculū cor-
dis aperire ad recipiendū. Manū exten-
dit ad recipiendū dei donum quod non
dum habet qui eandē extendit ad operā-
dum ex bono qd iam habet. Quēadmo-
dum si quis bonū castitatis nondum ha-
bet. Sed tamen bonū pietatis in paupes
res habet quotiens manū ad dandū
paupib⁹ porrigit toties illā ad recipiendū
a deo bonum q non habet extendit. Se-
cunda vinificatio est siue resurrectio vt dicitur
m. Manifestū autem est tibi q viuis-
cabile et nondū viuens in effectu non ac-
cipit vitam nisi a viuo et habente vitam
vel ab ipso fonte vite. Et propter hoc non
solum necesse habet alterutri eorum coniu-
gi absq; medio sed etiam adherere. Im-
possibile est enim mēbrum qd non adhe-
ret corpori viuenti aut alicui ex membris
eius vitam accipere. et corpus qd non ad-
heret anime necesse est mortuū esse. pro-
pter hoc viuere querētib⁹ vita gratie ad-
herendum est corpori ipsius ecclesie cōha-
bitatione salicet et comitatu sanctorū. ad-
herendum similiter deo multa ymo iugi
et assidua frequentatione ipsius. assidue
audiendo eum in suis eloquijs. Loquen-
do ei confessione oratione et laudibus. fa-
mulando ei saltem in suis hoc est consu-
lendo adiuvando fouendo beneficiēdo
suis. Qui autē sic deo et ecclesie fontē diu-
adheret cito vite gratie princeps erit. Se-
cunda coopatione recōciliatio ē siue paci-
ficatio ad deū vbi quis dubitat sacrifi-
cium offerendū esse et preces fundendas
ad ipsum. Et ppter hoc precibus obnixis
feruentib⁹ lacrimosis eundē erorandum
esse quis nesciat. Deinde cuiusmodi aīal
occidendū est deo in sacrificiū nisi qd pec-
cauerit hoc ē miser⁹ cor peccatoris. Quid
em meruere boues aīal sine fraude dolo-
q; sunt alie p'tres noiatiōes seu opatiōes
q nos causa breuitatē p'terim⁹ sicut est
directio a toritudie et resarctio seu reparatio
a detritiōe. et reedificatio a destructiōe. et
inestitio a spoliatiōe et sanatio a vulnera-
tione et cōtractio a dñatione et residentia
seu mentis reuersio ab ebrietate et aliena-
tione. et multa hui⁹ quoz vni quodq; cō-
siderantē euidenter docet qualiter ipm q
rendum ac pcurandū sit.

Nunc vero declarare ten abimus
 utrum remissionē peccatorū prece
 dat gratia ordine naturali q̄ mul
 tis videt̃ an ecōuerso res se beat̃ ut multi
 sentiūt. In quo rememorandū est q̄ sua
 pra dixim⁹ de remissione peccatorū vicē
 qua duabus intentionib⁹ dī. Primū non
 imputatio d̄ cetero. Secūdo ablutio siue abo
 litio ipsarū macularū peccatorū quib⁹ inq̄
 nata et d̄formata erat aīa peccatoris. **Q**uā
 aut̃ p̄ma remissio que ē nō imputatio de
 cetero. p̄cedat. ex hoc manifestū est. p̄us
 em̄ dicitur vno mō fm̄ essendi p̄sequentia
 vicē q̄ sequitur aliud nō cōuersim. **E**rgo
 gratia sequitur nō imputatio et nō ecō
 uerso. **S**i em̄ gratia h̄ quis ex necessita
 te nō imputat̃ ei p̄ctā non aut̃ ecōuerso
 Non em̄ si non imputat̃ ei p̄ctā ideo ex
 necessitate gratia h̄. **Q**uemadmodū nō
 ideo q̄ aliq̄s suspendendus non ē seu aliq̄
 puniendus p̄pter hoc ex n̄citate regio ho
 noris donandus est. aut aliter remunerand⁹
Sed ecōtrario bene segtur. gratia aut̃ sic
 honoris regius ē et sicut ius et dignitas re
 gnicolorū ac remuneratiōis eterne. **E**rgo
 aut̃ h̄mōi hominū ex hoc puenit quia ea
 ē largitas pietat̃ ac dulcedinis diuine vt
 nulli remittat p̄ctā siue non imputet qua
 rum ad penā cui non vlt̄ius et amplius
 bonū faciat hoc ē gratiam infundat. eaq̄
 custodienti regni celoz gloriā tandem ap
 ponat. **Q**uā aut̃ non est necesse naturalis
 ord̄is p̄sequētia q̄ si d̄s nō vult aliq̄e pu
 nire velit iō ip̄s remittere. **S**i nō vult ip̄s
 h̄re hostē q̄ iō velit ip̄s h̄re filiū manifestū
 ē etiā p̄ua intelligētib⁹ oīem em̄ donoz q̄
 alter naturalit̃ alterū segtur ip̄ossibile ē
 ant̄cedēs inuēiri siue p̄sequētiā. **S**i ant̄cedēs
 aliq̄n vlt̄ alicui inueniri. possibile ē siue cō
 sequēte manifestū est p̄sequētiā ex illo afice
 denti non seg nullo mō consequētia natu
 rali. **I**nueniē aut̃ apud nos remissio ista
 absq̄ gratia remittētis. **P**lerūq̄ em̄ ap̄
 nos offēsi et irati alijs offēsas suas eis
 remittūt ita vt penas vel satisfactiōes ab
 eis nec exigāt nec requirāt. **N**on t̄m̄ eis p̄
 stinam gratiā restituūt. nec sp̄e vllā remu
 neratiōis aut beneficij eis tribuūt. **S**ed de
 non vindicādo t̄m̄ et de non inferēdo ma
 lū p̄missionē eis faciūt. **M**anifestū ergo
 q̄ ista remissio p̄ctoz sequitur ad gratia
 non cōuersim. **Q**uare p̄or est fm̄ ec̄ndi cō
 sequētiā. **H**ic est aut̃ vnus mod⁹ dicēdi
 p̄us sicut alibi didicisti. **A**mp. an mul

ta n̄cario est vnus. **E**rgo non irati ēē
 in aliq̄e est sicut vnū. et beniuolū seu bi
 ficum ēē. est sicut duo igit̃ sic multa n̄ca
 rio est post vnū. sic non irati ēē aliq̄e in
 alium p̄us esset q̄ ēē beniuolū vel benefi
 cū. nanq̄ beniuolū seu beneficium est in
 aliū est sicut duo vicē potētia et p̄sequētia
 vicē non q̄rere seu inferre malū et q̄rere
 illi seu facere bonū. **N**ō irati aut̃ esse ali
 quem aliq̄ ē non q̄rere vel non velle face
 re ei malū. **A**mp. qui ē ordo cōtrari
 similū idem ē et effectū. **E**rgo placatio p̄or est naturalit̃
 naliū. **E**rgo placatio p̄or est naturalit̃
 quā beniuolentia seu beneficiā in irati
 siue in irato n̄cario et effectus placatiōis
 id ē remissio siue nō imputatio ad penā
 p̄or erit quā effectus beniuolētie seu bene
 ficentie. **E**ffectus aut̃ beniuolētie seu bene
 ficentie bonū est quod d̄m̄. **Q**uare p̄or
 est n̄cario remissio. quantū ad penā quā
 gratia. **I**dē aut̃ est ordo affectionū apud
 deū qui est affectionū apud nos. **I**n t̄m̄
 nobis affectionū n̄raz noīant̃ affectio
 nes diuine. **I**ra em̄ apud deū non ē nisi
 vindicta et placatio nō est nisi nō exatio
 vindicte apud deū. similr et beniuolentia
 seu beneficiā cōtraria ire apud deū nō
 ē nisi donū bonitat̃ ipsius siue illud dica
 tur grā siue aliō. **A**mp. idē est ordo pe
 titiōnū qui ē et petēdoz generalit̃ omniū
 em̄ donoz quoz alterum p̄us petēdoz illius
 est altero et petitiō eius p̄or petitiōe veniā
Ergo ab irato prius ē petēdo p̄or est
 quā aliud q̄cūq̄ donum n̄cario p̄or ē eodē.
 petitiō veniē quā alterius d̄m̄ ab irato
Quare veniā n̄cario p̄us datur ab irato
 et prius ē ex illo quā cūcūq̄ aliud donū
 et iste ordo ē quasi de p̄mis imp̄ssionibus
Quare enī cor humanū in seip̄o legit̃ hoc
 quasi naturalit̃ indit̃ et in seip̄o. vt p̄us
 petat ab irato veniā vel aliqd̄ ad veniā
 p̄ueniens quā aliqd̄ aliud donū et p̄us pla
 cet ac mitiget iratū ergo se iuxta istud po
 tere. **S**ed motus prestat cōponere fluctu
Prius em̄ post restitutā gratiā p̄or recu
 tam amicitia peti veniā. sicut em̄ post re
 stitutam gratiā. post redditam amicitia
 nemo aduersus sic restitutus naturalit̃
 retinet iram. **S**ic et nemo hoc mōdo resti
 tutus ab eodem poscit veniam. **A**mp.
 prius quia omnipotens deus ab adam
 in statu innocētie quando scilicet nondū
 ipsum offenderat continuit largit̃ bo
 nitatis sue quantum ad hoc vt tunc eadē

nō infunderet gratiā multo fortius a pec-
 catore si velit poterit cōtinere largitatem
 bonitatis sue q̄ntum ad idem videlicet vt
 placatus quātum ad penam seu vindictā
 si stat ibi et non procedat vltēus statim
 ad hoc scz vt infundat ei gratiā sicut em̄
 adā non iratus erat et tamē ipi non infun-
 debat grā. Sic et isti peccati quātū est
 de omnipotētia non iratus eē pōt hoc mō
 scz nō exigēdo vindictā et tamē nō statim
 infunderet grā. **A**mp. qd phibere p̄t
 omnipotētia eius qn si velit non exigat
 ab isto peccate penā et lauet et mūdet ipm
 restituens ip̄s p̄stine mūdiciē ac puritati
 nec tamē impleat eti grā q̄to potest laua-
 re eas in q̄natū si velit et tamē non statim
 implere illud. Si cecidisset adā nō statim
 nocētie tñ non q̄it a statu grē. Quis du-
 bitat deū potuisse restituere illū ad p̄stine
 innocentie statū. **N**on am̄ ergo q̄ fecit om̄
 nipotēs deus. Quides ergo et in hoc casu
 q̄ et remittit deus ade ad penā et qd am-
 plius clauat ipm ac mūdāt ab inq̄namē
 to peccati sui nec tamē infundit gratiā. et
 hoc manifestū ē. **N**on em̄ q̄ largitas boni-
 tat̄ diuine ita facere p̄suevit vt nūq̄ remit-
 tat peccatū quātū ad penā eternā qn in-
 fundat et gratiā. iō p̄uerit et ordinē natu-
 raliū q̄ inter ip̄as remissionē et gratiā. **R**e-
 missio hō que ē absolutio macular ac de-
 letio turpitudinis q̄ sunt ipsa peccata vel
 ip̄is impugnat posteriorē ē in v̄itate ipsa gra-
 tia sicut effectus causa sua. et sicut ablu-
 tio ipsa lexua aqua efficiē. **A**dē mō dicimus
 qd disruptio ip̄or vinculozū peccatozū q̄
 bus p̄tōr ambulare per viā vitatis phi-
 beatur posteriorē ipsa gratia vt effectus
 ea sua sicut legis ysa. x. **N**ō putrescet iugū
 supple p̄tōzū. facie olei hoc est gratie
 diuine peccatozū lib̄eratis. **D**icim̄ etiā q̄
 gressus sp̄ialis p̄tōr ē quā disruptio vincu-
 lozū h̄mōi quēadmodū mor̄ q̄ ipsa vin-
 cula disruptiuntur p̄tōr est ipsa disruptio ē
 eozū vt actio passione ambulando tñ p̄t
 q̄s rumpere vincula pedū suoz adeo for-
 tis potest eē motio pedū siue ambulatio
 ymo alterius solius pedis motus alliga-
 tus etiā ad stipitem tanto impetu mouere
 se pōt ab ipsa vt funē qua alligatus ē dis-
 rumpet. **P**ari autem omniū exempla le-
 guntur. **xvi.** **I**udiciū in disruptioe vincu-
 lozū sampsonis. nec ē necesse vt prius rū-
 pantur vincula quā ambulet quis. **S**ed
 sine dubio necesse ē vt rumpantur siue sol-

nantur q̄s ambulet liber. **Q**uēadmodū
 enim sampson restituta virtute duabus
 manib⁹ duas calumnias templi philisti-
 norū cōcutiens euerit. **S**ic et peccatoz pe-
 nitens restituta sibi diuine gratie virtute
 totū dyabolicū edificatū hoc est pecca-
 tricis cōuersationis carcerē dyaboli vero
 sanum cōcussione et p̄munitione penitus
 dinis euerit.

Est hec vtrū in tantam gratiam
 resurgat peccatoz penitēs aut qn
 ta per peccatū cecidit de terminis
 dum nobis erit put̄ d̄super dabitur. **E**t
 autes in minore resurgat impossibile om̄-
 nino videtur. **P**rimū qua paritas que in
 omnib⁹ iudiciis seruanda est hoc in isto
 iudicio videlicet penitentiali qd diuinis
 simū est non seruaretur. **N**ū em̄ deus ple-
 ne restituatur in ipso recupans scz pecca-
 toz et quectiq̄ peccatoz sunt. **P**enitēs
 autem non ea plenitudine gratie deum
 recuperet qua illū ante possidebat. nec to-
 tam gratiā recipiat quam ante peccatum
 obtinebat non seruatur paritas in isto iu-
 ditio inter partes cū altera scilicet deus
 restituatur integrum altera vero tantum
 in parte. **S**i dixerit quis quia deus nō
 restituitur in integrū in eo q̄ fructib⁹ bo-
 norum operū. et seruatio penitētis quibus
 defraudatus est vel dānificatus toto tem-
 pore peccati non restituatur licet possum⁹
 dicere q̄ istoꝝum non potest peti restitu-
 tio quozū non fuit possessio sed magis re-
 fuso seu resartio in parte ista locū habet
 at. **D**icimus tamē q̄ de damnatis et per-
 ditis pueniēter deo satisfaciunt quia in ip̄o
 pposito satisfaciēdi quodam modo ipsa
 satisfactio impenditur et ip̄a firmitas p̄-
 positi deo tamquā quodā cautionis secu-
 ritas inde datur. **A**mpli. quia ppositū
 penitentis et voluntas est deo p̄ oia
 pro sue voluntatis beneplacito satisfacere
 nec potest ab ip̄o peti nunc aliter satis-
 faciat. **E**t ideo non est iustū vt nunc aliter
 satisfaciatur. **M**anifestū est quia deo satis-
 fit de omnibus put̄ dignū et iustum est et
 pro sue etiā beneplacito voluntatē. **A**mpli.
 sicut in principali restituatur deus
 in integrū hoc est in ipso peccatoz et ei⁹
 proposito seu voluntate. **S**ic et peccatoz
 in principali restituendus est in integrū
 id est in deo et eius gratia. **A**mplius.
 sicut penitēs ex parte sua plene et integre
 deo pacificat. nihil omino retinens auct

tionis nihil contrarie voluntatis. sic necesse est et deū eidem ex integro pacificari et nihil ire vel inimicie retinere. multum autē retinet ire si partem vite tā gratie quā glorie aufert et subtrahit penitenti. Hoc autē facit si partem p̄stine gratie detinet et nō reddit. cum gratia vita sic que dicitur vita gratie et quacūq; parte eius de tracta detrahatur et filis pars glorie. **A**mp. in parte amicus et in pte inimicus erit penitenti deus cū tanta atrocitate in eū vindicet. Si em̄ melior est dies vna in atrijs eius super milia vite temporalis naturalis sicut psal. dicit. Ergo maior auster diem vna auferendo vna dico de atrijs eius q̄ milia temporalū. Quare atroci? vindicat in penitenti si subtrahendo partes gratie et per hoc glorie quā si milies eum corporaliter occideret. Et attēde q̄ detractio ista siue subtractio nō p̄t dici siue intelligi nisi ire. cum solū cedat in incomodū penitentis flagella em̄ que cedūt ad comodū penitentib? merito p̄nt et debet diuine mie deputari. Cedūt in q̄ quantū in eis ē. detractio et gratie seu diminutio ipi? nō p̄nt eē nisi in incomodū ē penitentie et peccantiū. **A**mp. p̄t melius est deo medicari minorem sanitatē restituere eis q̄s tā studio se curat q̄ fuerit sanitas p̄stina. Similr et reformatori deo ignominiosū ē minorem formaz minoremq; decorē restituere ymagini sue quā prius habuerit. Sic reedificatori deo dedecus ē minoris speciositatē ac magnificie reedificare domū quā fuerit ab hostib? diruta vel euerfa. Sic et ridiculū ē urbem captā et euerfam ab hostibus infirmiorib? mūr? ac turrib? munire quā p̄us. Quis em̄ bellū h̄ns hoc faciat. nisi forte velit eam denuo amittere hec autē omnia facit deus in vno eodemq; peccatore penitente. Si ad minorem gratiam eū restituit q̄s esset illa a qua cecidit. **I**psa em̄ gratia et sanctitas sp̄ialis est animarum et forma siue decor ymaginis dei que aīa humana est et speciositas est ac magnificentia domus dei qui est mūr? humana similiter munitio ac fortitudo est eadem gratia vrbis seu castri in quo et deq; p̄tra hostes inuisibiles id ē demones et vicia pugnāt deus. **A**mp. si verus ē q̄ penitentes ad minorem gratiaz reparent quā fuit illa a qua ceciderūt tria seq̄rent manifesta icōueniētia. Prīmū ē q̄ iteratiōe p̄tōz q̄lis accidit in p̄tudinarijs p̄tō

rib? necesse ē euacuari omīno paulatim gram ita vt remissio peccatorū absq; infusione gratie tandē fiat in sic peccantib? ex ēpli gratia. **P**onam? aliquē a statu gratie cecidisse in peccatū fornicatiōis et p̄tē nitētia resurgere. **E**rgo iste resurgat minorem grāz et finito minore. **I**n vita em̄ ista i eodez hoīe possibile ē duo dona esse vel fore quoz alterū altero infinitū maius sit. **S**i oīa dona ista in vita necesse sic esse finita. **E**xcedit ergo gratia a qua cecidit iste peccator. gratia ad quā repatur certo et de terminato excessu. **E**st ergo q̄ excedat tercia vel quarta. **S**i ergo ista denuo hoc est p̄t repationē suā labatur et p̄ lapsū iterū restauret cū scōa fornicatio p̄pter circumstantiā iteratiōis et ingratitudinis maior: sic hoc ē maius peccatū et magis culpabile quā p̄stina nccario magis minuet gratia p̄stina repationis quā p̄ma. **P**e iusticia em̄ diuina p̄ maior p̄tō necessario maior infligit pena q̄re maior diminutio seu detractio grē. **E**odē mō si tercio labat iterū q̄ restauret siue resurgat in gram? maior p̄tē ē p̄pter dictas causas tercia fornicatio quā scōa. maior p̄tē illa iusticia dei irrogabit diminutio seu detractio grē et ita augebit sp̄ diminutio grē et p̄t hoc nccario veniet ad p̄sumptiōes certo et de terminato nūero fornicatiōis. **S**i em̄ equifueret detractio sp̄. ubi gratia. **A**ssimilifima toti? gratie p̄ vnaquāq; fornicatiōis tolleret nccario mille fornicatiōibus tota grā p̄stiret. **E**rgo sp̄ augeat et culpa vt possim? nccario pus veniet ad p̄sumptionē ipius gratie et ita manifestū ē q̄ dixim? scz tandē veniet p̄ iteratiōes fornicatiōis seu aliorū peccatorū vt nihil grē in p̄stetur remissio peccatorū vt nihil grē in fundatur. **S**i em̄ eo mō detractiōes p̄tē diminutiōes fierent? occasiōe p̄tē fornicatiōis detrahet. **E**tia toti? gratie. et occasionē scōe. tercia residū ita deinceps nō possz finito et certo nūero fornicatiōis tota gratia tolli et hoc ē q̄ diuisio cōtinui p̄ diminutiōis nō hz finē. **S**i m̄ augeo vt dixim? p̄cedat diminutio itaq; vindicta seu pena de diuina iusticia inflicta. ncc ē vt dici? veniat ad p̄sumptiōes totius gratie quā veniretur p̄ equales detractiōes. **S**ecundū incōueniens est qd seq̄tur hūc errorem scilicet hoc q̄ tanto in penitentes minor inuenietur dei misericordia quāto ea maiore indigeret et tanto minorem

virtutem prestabit penitentibus quanto
eis maiora incumbit onera portare. Ler-
tum est qd iste peccator de quo locuti
sumus ipsa assuetudine labendi millesi-
ma sua fornicatione erit factus infirmior
atq; debilioz maiora ei penitentie augē-
de opera incumbēt quā in prima fornicatio-
ne. **I**gitur maiori misericordia indigebit z
maior ei vtius prestāda est. **S**it aut ecotra-
rio secundū istum errorem ergo miserie ma-
iori maiori succurrendū est z maior
infirmas atq; debilitas maiori vtiute ac
fortitudine fulciēda atq; roborāda. **A**mp-
lius magis fugitiua bestia vel fera ma-
ioribus ac fortioribz vinculis religanda ē.
Et iterū. Quāto magis ponderosus ē q ce-
cidit puteū vel fouea tato fortiori fūne erit
ex inde extrahendz. **P**ecdm istos aut de-
cotrario facit. **Q**uia quāto magis p sue-
tudinarius peccator. hoc est crebrior z im-
pūrior stulticiat iteratoz seu repetitoz
tāto magis fugitiua vera ē ergo fortiori
gratie vinclo religād atq; tēdus. **S**it
quia ipsa assuetudine velut maiori ponde-
re pressus difficilior eleuatur atq; de pfun-
do peccatoz difficilior extrahit fortior er-
go diuine gratie funis extrahendo adhi-
bendus est. **A**mplius. q longoz maior
miseria ē peccatoz effectus gratie quā at-
ficio pene. magisq; deo pumeliosa mi-
sericordie aut diuine ē miserie tollere vl-
late lenire atq; minuire opatur em ista di-
uina misericordia simpliciter sic decet z ex-
pedi magis expedit maiores misias tol-
lere vel minuire quā minores. sp ergo in-
tendit diuina mīa in hoc magis tollat de-
fectus z diminutio grē quā afflictio pene
Quāto in vere pmitētibz totā penā sp
tollit mīa generalis mltifortis totū colli-
git grē defectū z diminutioez. **A**mp. si
plene restituit diuina mīa penitētes ad
statū pntine innocentie. **C**ur nō z ad statū
pntine gratie. **S**iem ex mīa est vtraz re-
stitutio q lter alterā minuit iusticiā z re-
stitutionē gratie. **A**lterā vō minuire non
pōt. **S**i aut remissio pctōz seu restitutio
innocētie ex mīa est. **R**estitutio vō gratie
aut ex iusticia dei in eo q iusticia aut
nō. **S**i sit iusticia ergo nō minuet nec im-
pediet ipaz rmissionē pctōz nec mīuit nec
impedit sp potū augeat vō opū suū qd effi-
cit sic si ipsa restitutio grē op diuine iusticie
est iusticia illaz nec impendit nec minuet.
Non ergo de iusticia dei minor est grā re-

stituta quāz erat gratia que est per pecca-
tū amissa. **Q**uā si dixerit q restitutio gratie
est ex benignitate aut largitate seu bene-
ficiētia diuina. **T**ertū autēz ē vñāquāq;
istaz non minorē esse quā sit misericor-
dia dei grē nec effectz minor effectū. **S**ic
ergo plenus ē effectz remissionis in peni-
tente ex dei mīa. **S**ic plenū est effectus re-
stitutionis in eodē ex dei benignitate vel
beniuolētia. **A**mp. aut determinatū ē
apud dei iusticiā quāto minor gratia re-
stituatur vñicuiq; eoz qui per penitentiā
reuertunt ea gratia a qua prolapsi sunt
aut non si sic cū hic determinatū sit p iu-
sticiā z vītate z diminutio gratie vñicuiq;
eozū inflata sit per iusticiā p modo culpa-
rum ipozū que ergo pportio siue ppatio
peccati siue culpe ad culpaz siue pctm ea
erit diminutiois gratie restitute ad dimi-
nutionē. **Q**uāto ergo peccati ade ad pctm per
simplicē fornicationē z a graua cadētis fm
quosdā nulla ē comparatio ppter remotis-
simā statū ad statū dissimilitudinē z for-
sitā qz gratia ade ad gratiā istā in mul-
tis quasi nulla z nimie distantie erat cō-
paratio sicut in cognitiōe dei z cognitiōis
certitudie diminutio ergo ipi gratie ade
restituere ad diminutioz gratie isti d loqui-
mur restituere nulla vel quasi nulla ē com-
paratio gratia ergo que ipsi ade restituta ē
incōpabiliter aut quasi incōpabiliter plū
minor est gratia a q cecidit qz gratia resti-
tuta isti alij sit gratia. **S**it a qua iste alij
cecidit. **A**mp. qz vel q maiori gratia p-
ditus erat adā fm hoc aut magis peccauit
fm hoc aut q magis peccauit ad minores
est gratia restituta. **E**rgo quāto in maiori
gratia erat adā ante pctm tāto in minori
postea surrexit z ita pene mīmus oīm
hoīm in gratia surrexit ipē adā. **P**eda-
rem aut illud z exēplo z ponam exēplū
gratia q pctm ade ppter pñiaz statū ec-
millecuplo maius fuerit pctm ade quā pec-
catū istius simplicis fornicatiōis. millecu-
plo ergo minor erit grā ade restituta quā
fuerit eiusdez gratia pma vel pntina z ita
resurget equalis in gratia isti. in gratia in
qz quā hēbat ante fornicationē nec mul-
tū curam an adā redigat ad eqūlitatem
isti ante fornicatiōez vel post ex fornicati-
one resurrectionē. **Q**uia nō multū distat
gratia ante fornicationē ab ea ad quam
postea restitutus est. **I**tem non multū re-
fert vtrum comparatio sit vel fuerit inter

p[er]tinā gratiam a de & p[er]tinā gratiā isti
 dum modo constet q[uo]d mille vel lōge am-
 plius maior ea fuerit quia sufficit ad o[mn]i-
 dendum incōueniens q[uo]d dixim[us] videlicet
 quia adā resurrexit in gratia equali gra-
 tie quantūcūq[ue] parū sancti vel iusti. q[uia]
 enim p[er] certo compatio ē certi excessus atq[ue]
 finiti. Licet magni & multi inter gratiam
 illam p[er]mitti a de & gratiam quatūcūq[ue]
 q[uo]d parū iusti v[er]o centupla vel nullecupla
 proportionales aut sunt culpe & gratiaz
 dimi[n]uōes erit necessario sicut culpe ad
 culpā. ita dimi[n]utio gratie ad dimi[n]utio-
 nez & detractio ad detractiōē. quare de
 gratia a de t[er]m[in] determinatū est per dei iu-
 sticiam merito peccati ipsius quantū ex-
 cedebat gratiaz istius parui iusti & ita re-
 dacta est ad equalitatē iusticie seu gratie
 ipsius modici iusti vel sancti & hoc nō se-
 ip[s]m improbabile sed impossibile est. Et
 hui[us] impossibilitatē ita declaram[us] Sint
 em[us] a & b. duo iusti & sic a s[an]ctitate vel gra-
 tia duplus ad b. q[uam] quomodo modum o[mn]i-
 sum est adam resurgere equalem a. eadē
 via est ostendere ipsum resurgere equa-
 lē b. Si b peccauerit p[er]tō mortali duplo
 minore q[uam] a. Quare sequitur adam resur-
 gere equalem ambob[us] duobus. sc[ilicet] a & b
 que autem sunt eidē equalia & sibi inuicē
 quare a & b. erunt equales inuicē in s[an]-
 ctitate vel gratia & hoc est impossibile cū
 positū sit a eē duplū in s[an]ctitate vel gra-
 tia ad b. eadem via erit ostendere q[uo]d adam
 resurrexit eq[ui]lis in s[an]ctitate vel gra-
 tia vtri-
 q[ue] eorum. q[uia] sunt vel fuerunt vel erunt eo-
 min[us] iusti p[er] stratu ante peccatū ex quo se-
 quitur per viam quaz ostendim[us] eos o[mn]es
 fuisse & esse fore equaliter iustos siue eq[ui]-
 les in gratia v[el] s[an]ctitate. Nō si dixerit q[uo]d
 quia ita determinatū ē per diuinā iusticiā
 vt magis iustus cu[m] peccat maiori parte
 iusticie vel gratie caret etiā per penitentiā
 resurgens q[uam] minus iustus hoc sc[ilicet] modo
 verbi gratia. q[ua]nta parte careat que q[ua]nta
 maior est in magis iusto q[uam] in minus iu-
 sto. Licet ergo vterq[ue] p[ro]uetur quinta par-
 te gratie sue tamē maior est p[ro]uatio vel de-
 tractio tante partis a maiori toto & p[ro]pter
 hoc magis punitur detractiōe seu dimi-
 nutione gratie magis iustus q[uam] minus iu-
 stus. Quomodo et mag[is] peccabit
 hoc aut est manifeste falsum. Quasi em[us]
 puniuntur & nulla lex iudicat penas istas
 inequales ymo p[ro] vno & eodem pecca-

to tanquā vna & eadem infligunt. verbi
 gratia. vbi in lege dictū ē. Exo. xii. Si q[ui]s
 furatus fuerit rem alienā reddet duplus
 Non em[us] quia p[re]ciosius quid aliquis alio
 furatus est. Et quia duplū illius punitur
 duplo alterius furti ideo magis punitur
 qui furatur p[re]ciosius q[uam] qui furatur vilius
 Non em[us] nisi vna pena duplū furti re-
 stituere. quomodo dū q[ua]draginta plagas
 pena vna q[uo]d erat in lege. Qui at erat tene-
 rioris carnis ampli[us] ledē p[er]f[ect]e cute duri
 quadraginta plagis q[uam] qui erat cū de
 or & minusq[ue] sensibilis. Non ergo est de
 intentiōe pene legalis sine legis. Illa di-
 versitas t[er]meritudinū & lesionū. S[ed] acci-
 dit quomodo dū si dicatur. Quicquid
 lequid cōmiserit tertia p[ar]te bonorū suorū
 p[ro]uetur. sicut vnū est delictū p[ro] quo & ita
 vnam penā statuit. Nō t[er]tia bonorū
 alicuius maior est. t[er]cia bonorū alterius
 de hijs est que accidunt. Quomodo adus
 em[us] delictū vnum est contra quod penas
 lex statuit licet illud idem in vno min[us] in
 alio magis p[er] diuersitate circūstantiaz in-
 ueniat. Sic & pena vna licet amplius
 aliquis alie magis affligat. Amplius
 si equaliter amant iste multū dicitur & iste
 parum diues bona sua equaliter affligi
 tur ambo amissione t[er]cie partis Quare
 verum ē secundū hoc quantūcūq[ue] iustus
 amissione q[ua]nte partis gratie sue & quan-
 tumcūq[ue] min[us] iustus vel sanctus amissi-
 one similis part[is] vna pena punitur. nec
 est vnū delictum relabentū in peccatum
 vt contra illud a iusticia dei pena vna ali-
 qua statuatur non em[us] in vno solum rela-
 buntur vnū intelligit genus vel specie pec-
 cati. Sed in multa tam genere q[uam] specie
 diuersa ergo impossibile est determinatū
 eē per diuinā iusticiā omnibus relabenti-
 bus & p[er] p[er]niam restituendis quāta eis
 diuine gratie detractio irrogetur Alioq[ue]
 ei qui labitur in simplici fornicatiōe & ei
 qui labitur in homicidiū vel heresim eq[ui]-
 lis detractio gratie infligeretur. Et si di-
 xerit q[uo]d in idē peccatū labentibus similis
 & equalis irrogatur detractio gratie & ite-
 rum hoc iniquū est videlicet q[uo]d laicus sim-
 plex in simplici relabens fornicatiōe & sa-
 p[er] p[er]nial detractiōe gratie vt pontifex & sa-
 cer doctor v[el] p[re]dicator & vna eadēq[ue] pena
 statuatur. Hoc tamē p[ro]p[ter] dicit q[uo]d non est im-
 plex fornicatio sacerdotis a a sacri docto-
 ris declarabim[us] aut illud declarandū cui

dentiori. Dicemus ergo q̄ inter peccata z
quæda verisimile ē z forsitan verū nullam
comparationē et videtur quasi vna de pri
mis impressionibus istud esse. Nō em̄ ē ali
quis qui non mallet quantalibet fornic
ationes ppetrasse quā filiū dei scienter cru
cifixe. At propt̄ hoc iudicat vnusquisq̄
alter alteri in infinitū maius esse. Quia
ergo scōm̄ errorē istuz occasione relapsus
in simplicem fornicationē detrabit pars
aliqua determinata gr̄e restituēde. Item
pl̄ gr̄a determinem̄ eam et sic quinta vlt
septima. Si postmodū p penitenciam res
tauratus relapsus fuerit in illud vel aliō
in infinitum malus et ab illo iterū p peni
tenciam restauratus. Querimus cuiusmo
di p diuinā iusticiā fiat ei gratie diuine de
tractio. aut enim tota gr̄a eidē detracta est
aut minus tota. Si tota ecce incōueniens
quod pposueram. n̄ minus tota videlicet
medietas vel due tercie. Acce apte iniquitas
cum occasione p̄oris peccati scilicet fornic
ationis detracta esset tñ septima. id ē occa
sione ista q̄ est in infinitū magis tñ due
pres. At hīs omnibus aggregatis ex ne
cessitate colligitur nullā esse determinatā
diminutionē gr̄e resurgentibus per peni
tenciā. Hoc ē non determinatū. At quin
ta vel septima vel alia p̄portione p̄tine
gr̄e pueniunt. Hoc enim stare nō potest vt
ostendimus vbi relapsus est siue relapsio
i peccatū in infinitū mai⁹ q̄ sic illud a q̄ alia
restauratio vlt̄ resurrectio p penitenciā facta
est. Aut aliq̄d peccatū alto sit infini
tū mai⁹ tñde euidenter apparet. quia
sicut obligatio ad obligationē ita t̄sgres
sio ad t̄sgressionē generaliter. Quo
niam ergo in infinitū maior est obligatio
nobis in deū q̄ in primū necessariū ma
ius est peccatū q̄d directe cōmittit in de
um. Verbi gr̄a conuictioa blasphemia in
deum q̄ conuictus simplex in proximum.
Quare si ab hīs duob⁹ restaurētur duo
peccantes per penitenciā in infinitum mi
nor q̄ restaurabitur alter q̄ reliquus. Et
ita gr̄a alterius eorū in infinitum erit mi
nor gr̄a alterius. Hoc autem impossibile
ē esse in via videlicet q̄ aliquis sit in infini
tum iustior vel sanctior alio nec de christo
domino hoc intendimus de quo certissi
mū est quod ei datus ē spiritus nō ad mē
suram. Sicut legitur Tob̄anis. iij. Nec
ipe tanq̄ in via vel tanq̄ priator iudicad⁹
ē cum esset etiam in via. Qui cum eet etiā

in via erat z cōprehensor in vltimo cōpre
hensionis. Eodem modo nec in patria ex
cepta gloria domini saluatoris in quē gan
dent vel desiderant angeli p̄spicere. Sic
dicis. j. Cano. p̄et. j. Nulla est gloria crea
ta in quocunq̄ sanctorū angelorum vlt̄ san
ctarū animarū ad alterius gloriā quan
tūcunq̄ parua in infinitam. Si autem
non fuerit determinatum apud iusticiā
diuinā quāt. irrogetur seu referuet resur
gentibus p penitenciā diminutio vel sub
tractio gr̄e. Manifestū ē q̄ neq̄ p iusticiā
erit huiusmodi subtractio. Omnis em̄ pe
na que p iusticiā infligitur. Determina
ta ē et p̄portio nata culpe pro qua infligit
certa q̄ comparatione ostendens et occur
rens eidem. Sicut legitur ysa. xlvij. In
mensura cōtra mensurā cum abiecta fue
rit iudicabit eam. At quia omnia ista incō
uenientia et impossibilia ex vna illa radi
ce sequuntur q̄ ponitur penitētes resurge
re in minori gr̄a q̄ esset illa a qua cecide
rūt. necesse ē radicē istā esse falsā z impossibi
lē. At propter hoc p̄trariū necesse ē esse vtz
necesse ergo ē penitentes resurgere nō in
minori gr̄a q̄ p̄us essent et propter hoc in
tanta resurgent necessario vel maiori. vbi
autem inueniuntur. vel sacre scripture vlt̄ te
stimonium vel sanctorū dicta que aliud vel
contrariū sonare vident⁹ non diminutio
gr̄e gratificantis in eis vel intelligēda ē
sed potius diminutio glorię illius que ē
continuitas integritatis et illece p̄seueran
tie decus. At si enim satisfacciant deo suffici
enter z p beneplacito voluntatis sue qui
ab eo p peccata quandoq̄ deuiant z rece
dunt tamen non possunt similiter gloriari
hīs qui ei inseparabiliter adheret quos
ab eo nullus impulsus tribulationis ab
rupit. nullus illectus blandientis tentati
onis ab ip̄o abduxit vel abtrahit. Nō em̄
ylla pulchritudo vestis ē continua eiusdē
integritas qua nec reseruaturā. habet nec
resarciturā. Sic z in vase nō modica gl̄ia
ē integris a fractura cū similis nūq̄ erit re
fectionis gloriā licet filo aureo vel argen
teo resarciatur aut reparet licet etiam ip̄a
fractura resolidata auro z gemmis precio
sis desuper adornetur. Respice totum te
nozem vite eorū qui baptismalis sanctita
tis puritatem et integritatē illece p̄seuerā
tia ab omni inquinamēto mortalis pecca
ti vsq̄ ad finem vite custodiunt z videbis
eam tanq̄ vestem vnicolorē absq̄ detritū

no. **S**extimo vomitus spūalis. Octavo computatio. Hoc urationis redditio. **N**ona autē accusatio inq̄ntū ē ad obnūcāda p̄dēnationē et penā accusationis ad uersus accusatū hoc ē semetipm̄ v̄l q̄ magis conueniēs ē atq̄ p̄p̄riū foro penitēciali qd̄ ē auditoriū seu cōfessoriū diuine misericordie vbi in corde p̄fessoris rite ac recte iudicatis p̄ tribunali sedet reorū p̄fessorū nō solum ablo-atrix sed etiā saluatix atq̄ reuincitix dei miscōia cuius officialis sacerdos cōfessor cui officialitas confessionis officū. **Q**uid inq̄ potius pueniēs atq̄ p̄p̄riū tam mirifico salutari p̄fessorio v̄l auditorio q̄ sentēcia ē absolutionis a vinculis peccatorū et liberationis a meritis sup̄plis et restitutionis p̄stine grē q̄ntus ad ius et possessionē et p̄us debite glorie q̄ntū ad ius et possessionē in patria tm̄ pro migratur nec alibi potest obtineri. **H**anc et horū que dixim̄ sentēcia p̄ suis p̄is accusatōne intēdit penitēs p̄ os sacerdotis p̄ mulgata a diuina miscōia ibi p̄sidente ac iudice obtinere. **I**n alijs autē cōfessorijs et ab alijs tribunalijs p̄ accusationē intēditur in cōdēnationē et penā accusatoris reorū q̄ accusant. **H**ic autē in absolutione liberatōne restitutionē et qd̄ ē admirabile atq̄ magnificētius remunerationē reorū intēdit et etiā puenit v̄l q̄ etnis erat merito dep̄nadi sup̄plis ad eterne felicitatis gloria p̄tate p̄fessionis et merito suū p̄ abundantiā ac stupēda largitate diuine miscōie sublimē et de carcere ac caenis viciorū et peccatorū ad regnū egrediant celorū. **S**icut legitur **Ecclesiastici. iij.** **I**n hoc ergo tribunali v̄l d̄im̄ sedet misericordia affidet autem it̄ idia vbi quicquid cōtra penitēte inscribit iusticia totū delet miscōia acumē stili velut figēs in cor de penitētis p̄ cōpunctionē scribit et inscribit iusticia obitum ipsius ad tabulas cōdis obuertēs totā inscriptionē iusticia cōplanādo delet miscōia. **S**eder miscōia iurata oēs tabulas inscriptionis dyabolice cōplanare om̄e memoriale dyaboli in aqua lachrimarū aut in igne penitudinis p̄uice re om̄e os accusatorū obstruere. **D**e hac p̄fectione legitur **Pichēe viij.** **P**roiciet i p̄fundū mar̄ hoc ē in p̄funde it̄meq̄ amaritudinis lachrimas oia peccata n̄ra. **H**ec sunt aque amarissime q̄bus sacerdos iustus delet male dicta mulieris zelotipie. **N**umero. v. **S**eder in hoc cōfessorio dei

miscōia iurata delere mortis n̄re progra-
phum de quo legis ad **Col. ij.** et asfigere illud cruci penitēciali. **S**icut ibidē legitur **Hic ē liber mortis et carta debitorum** quas de sanguine animarū suarū velut incauto in ip̄is cordiū suorū tabulis dyabolice scribunt insanissimis peccatores. **P**unc lib̄rū seu lras ad ip̄os determinādos al̄s diratōnādos et obtinēdos in iudicio futuro p̄feret accusator. id ē dyabolus quas si hic sacramento penitēcie deleuerit dei misericordia nō habebit i futuro iudicio quod cōtra nos dicat vel p̄ferat dyabolus accusator fratrū nostrorū q̄ accusat eos die ac nocte **S**icut legis **Apoc. xij.** **A**d hoc tribunal miscōie v̄l dixim̄ appella cōfidenter **P**eccator aggrauamē q̄ merito times et qd̄ tibi imminet iusticie et p̄ceminet hic aut in futuro iudicio. **I**n quo p̄sdebit iusticia et miscōia affidebit. et attende q̄ alibi nō valet appellatio a iusticia vel cōtra iusticiā. **H**ic autē ab ip̄a iusticia in qua iudicaturus est orbē terrarū dei fili⁹ cui om̄e iudiciū dedit pater. sicut legis **Iohan. v.** **A**ppellare licet miscōiam et ad tribunal ipsius ad forū penitēcialē quod ē cōfessoriū miscōie tanq̄ ad maius auditoriū. cui appellatōne necesse habet iusticia de ferre tanq̄ inferior. **R**atractat autē uno reuocat et irritat miscōia om̄e sentēciaz quā cōtra appellatores suos et i foro suo experiri atq̄ iudicari volētes dictauerit vel tulit iusticia. **Q**ui enim nō credit iam iudicatus ē. sicut legitur **Iohanis. iij.** **H**ic ita iudicatus si ad forū miscōie ab isto iudicio q̄ vtiq̄ iusticie est appellauerit ibiq̄ iudicari noluerit **Q**uis dubitat q̄ istud iudiciū retractetur ibidē atq̄ irritetur et damnatus p̄us p̄ iusticiā ab ip̄a miscōia postmodū absoluat. **I**ta factū ē **Iudic. x.** **Q**ui p̄ iusticiā dixisset dñs filiis israel nō addaxit vltra vos liberē ad miscōiam confugiētes sentēcia illā iusticie p̄ miscōiam reuocari ac retractari obtinuerūt. **S**ed et niniuite sentēcia sue subuersionis quā ex di iusticia p̄ os **T**one p̄phete audierat per appellatōis ad miscōiam dei cōfugiū euacuam impetrauerūt. et misertus ē deus super maliciā quas locutus ē vt faceret eis et non fecit. **S**icut legitur **Tone. iij.** **S**ic rex **Ezechias** audita sentēcia iusticie d̄ morte sua ex ore ysaie ad huius appellatōis confugiū cōuolans mortis sentēcia non solū reuocari obtinuit. sed etiā augmētus **D ij**

vite annorū scilicet quidecim reportauit. **S**icut ait scriptura ysa. xlviii. Sic et achab rex impiissimus nō vna tñ sententiā ptra se, sed posteros suos de animaduersione diuine iusticie p os pelye pphete audies talis appellationis cōfugio effugit. Sicut legitur. iij. Regl. xvi. Hoc ē quod legitur. Eze. xviij. Si egerit iniquus penitentiā ab omnib⁹ iniquitatib⁹ suis et c. et omnium iniquitatū nō ei⁹ recordabor ampli⁹. Et qui bus vbi⁹ euidenter apparet quanta sit euacuatō atq; deletio hui⁹ sentencie cui⁹ mens et memoria apud deū dicitur remanere, nec inde mirens se retractat iusticie diuine sentenciā eius misericōdia cū scriptū sit in psal. Misericōdia eius sup oīa opera eius. Et Jacobi. iij. Misericōdia superaltat iudiciū vltimū. Quidē autē iusticia ē vt deus cui⁹ eo sit q cū deo ē et p eo qui p deo ē. Et ppter hoc quia nunq; virtuosus cum deo quis ēē potest. q; recedēdo a se et deserendo seipm. Nunq; fideli⁹ ac magnificētius p deo stare q; stando aduersus semetipm quis potest. Nunq; ei tantā fidē seruare nusq; adeo magnificū q; p ipso facere q; potest q; auertere se a semetipso ppter illū et agere quicqd ē iustis et quicqd ē belli p illo ptra semetipm necesse ē i illo o p vltimū dñi magis ē cū homine et p ipso q; i penitencie sacramento. Et ppter hoc q ad accusandū pro deo stat accusator cōtra se ipm auersus omnino a se et sibi p aduersa et ius constitues necesse ē vt deū habeat assistentē sibi cōtra mala sua et accusatorē ab illis. Impossibile enim ē manifestū ē deū habere aduersariū vel etiā nō adiutorē ei⁹ q sibi p eo ē aduersari⁹ ei⁹q; assistit cōtra seipm. Sed de hoc post declarationē aliarū nominationū cōfessionis aliquid inferius loquemur.

Et cūda nominationū quas posuimus testificatio ē et pmissio ante testificatio eo q; p ipsam intendit de veritate totius facti totius cause penitētis instrui iudex cōfessor. ppiū enī officii testis ē iudicē defecti instrui veritate et ppter hoc multa pmeditatio diligensq; ac circūspecta totius vite sue rememoratio pcedere debet confessionē. sicut ille scilicet Ezechiel dicebat. ysa. xlviii. Recordabor tibi oēs annos meos in amaritudine anime mee. Et Job vii. Confabulabor cū amaritudine anime mee. Quemadmodū autē testis in causis secularib⁹ non alif testis ē

nisi iuratus. Iuratus inq; de nō tacenda veritate q ad iudicis instructionē expediat et de nō insinuanda falsitate. vt ad vni dicamus q; bona fide de tota veritate facti iudicē instruet. Sic et in ista causa anime tue o penitens ac si pte deo et audiente tota veritate p eo ipso tanq; testis ab eo pductus de omnibus peccatis iustis et cōfessori sincere et bona fide dices. poculis habēs illud quod legit. ppter. xliij. Testis fidelis nō mendat. Et iterū mendacii dolosus testis. Et iterū eiusdem. lii. Falsus testis nō erit impunitus et qui loquitur mendacia peribit scienter vel contra conscientiā intellige. Si em crediderit alius quis fecisse peccatū aliq; qd tamē nō fecerit teneatur ad alterū dñorū sub distinctione vt delictet aut erroē istum deponere seu corrigere aut illud cōfiteri vbi nō ē mentis iudicandus aut falsus testis reputandus cū bona fide illud solū dicat q; sentit et cū certitudine de hijs que conscientia ei⁹ remordent nō habet penitens tūcū ē. vt dicat se credere peccata illa commisisse q; vt illa simpliciter asserat se fecisse. attendendū etiā ē quanto discrimine ab huius testibus veritas suppmatur. Quādam enim ei in secularib⁹ causis si p dñā fuerit causa alterius p eo q; in attestatōe sua vel veritate supprefferis vel expensis falsitatem ad restipendū teneris ei⁹ qd dolo tuo in causa illa amiseris. Sic et hic cum per dolum tue suppressionis causam suā deus amittat. id ē animā q; que penitentiali iudicio et ad iudicandā et restituendā erat enim illi ipso merito huius doloē suppressionis restituere teneris. Si alif enī dei non teneris et in iudicijs secularib⁹ falsi testis iudiciū manus interdū effugit dei autē manum effugere impossibile est. Quemadmodū etiā in secularib⁹ causis testis interrogatus a iudice respondere tenetur et quod nouerit et quod credit de facto super quo testis producit dicere. Et hic interrogaciones confessionis ad animam anime tue pertinentes respondere teneris veritatem. Et in illis quidam iudicibus interrogantur testes vt plurimū de facto alieno hic autem o penitens de facto p tuo interrogaris. Et ergo sibi penitentem cauenda sunt qui testis a deo contra seipm produceris. pmiū ne deus a te requirat ppter falsitatem quam diximus contra se sue periculum ac detrimentū. Secūdo

ne contra teipm aduersarium tuum voue
as ac adiuues in morte tuam atq; pnciem
aduersarii. Inq; veterē hominē vel dya
bolū. Tercio ne pcedentib; vicijs ac pec
catis nouū addas falsitatis atq; dolosita
tis peccatum.

Tercio posuimus allegationē que
est aduocari ppiū officii quod ē
iurē instruere de iure. Quem
admodum et testis officium ē eundem in
dicimus de facto confessionem allegationē
dicimus in circūstanciarū expreſſionib; et
omniū eorū p peccata confitentis vel ag
grauat vel attenuant in dictionib;. **A**u et
dicat penitens post puram et simplice for
mationis confessionē. Sacerdos eras sa
ctis mysterijs cōsecratus. Peinde et addi
at quia sacris etiam eras iris erudit. Et
postmodū scandam et spurcia siue forni
cationis se fecisse in populo cui esse debu
erat odor vite in vitam. Sicut legis. ii. ad
Rom. iii. Tanq; celestis orator tanq; fide
lis dei aduocatus contra seipm laudabi
liter allegat. Eodem modo si debilitatem
tentationis. Si frigiditatis complexiōis.
Si deformitatem mulieris in cuius turpitudi
ne turpissime incidit ex corde contra se ex
aggregauerit. Si iniusticiā dei contra seipz
laudauerit. Si diuicias lōganimitatis et
paciencie dei erga se cū vehementi ammi
ratione et stupore narrauerit. Si se eē sup
plicij eternis deputandum iustissimo ac
laudādo dei iudicio humiliter asseruerit.
et alia huius quib; pars et causa sua infir
metur. Pars et causa semp confir
matur et potior semper appareat ipzq; iu
der penitencialis contra veterē hominē
ipz magis cōmoueri ad ipm condem
nandū atq; torquendū debeat congesse
rit partes et officium diligēter erequisitū
dentis boni atq; fidelis celestisq; digni
salario aduocati de ipso autē iure diuino
huius aduocato allegatōes accipiēde sunt
videlicet ex obligationibus et debitis qui
bus deo ex toto tenetur obedire hoc est et
ea que iubet facere et ea que phibet decli
nare. **I**us istud est qd habet in nobis ra
tione creationis. ratione redemptiōis.
ratione pmissi et pparate glorificationis
et iterum ratione ductine sustentationis.
ratione ad penitenciam expectationis.
et iterum ratione reuocationis et ad gra
tiam dei diligentis et importune inuanti

onis et eiusdē gratie in defesse oblationis
Iterum ratione naturalitū bonorum rati
one temporalium ratione gratuitoz. Ite
rum ratione obsequioz et famulationū
quibus non solum omnis creatura iugit
officioſissimo non solūq; opportuno. sed
etiam importuno famulatu nobis obseq
tur. Sed etiam ipse rex celozū xps domin
formam serui p nobis accipies. Sicut le
gis in. ii. ad philipp. et minister circūcisio
nis effectus. Sicut legis in. xv. ad Roma
Inestimabilib; et pene innumerabilib;
officijs atq; seruicijs nobis incessantē my
nistrare dignetur. Que omnia obsequia
nec pſentis ppositū est enarrare. licet p vti
lissimū ac saluberrimū nec credimus ad
enarrationem eorum sufficere quāq; pos
se ex obsequioz largitione continua qn
ta sit iniquitas nostra in tam largum lar
gitore in ipozū quanta magnitudinis p
uerſitas quāta offensarum noſtrarū erga
eum immēstas et pene innumerabilitas
quis non videt nec solum augere et aggra
uat iniquitates noſtras et peccata tam in
estimabilis tam mirabilū beneficiorum
continua largitio qz etiam tam impudēs
ingrati tudinū noſtrarū pſtācitās q tātis
aggerib; beneficiorum obruta et obſeſſa.
et quasi diluuiū diuine largitatis ac bñſi
cientie immersa innumerabili rebellione
aduersus dei bonitatē erecta pſistit. Ipsa
etiam defensio animalis nō parū addit
nequicijs. quin etiam multā saluberrimā
allegatiōnū copiam dei aduocato myni
strat. **E**nim astutissimū et fortissimū
hostem dyabolum ligatum tenet cū toto
exercitū suo ne tentet nos supra id qd pos
sumus. Sicut legitur. i. ad Ro. x. q; tenet
leones infernales et cartulos eoz rugien
tes ne rapiant vī non aliter quid deuozet
de animabus noſtris habeat nisi querat.
a deo escam sibi petendo scilicet tentandi
licenciam pecierunt a xpo in euangelio in
trandū in porcos. **P**athei. viij. Et iterum
Job. i. vallatum dicit. Job dyabolus et do
minij eius vniuersamq; substantiam eius
per circuitum insinuans nihil omnino se
posse tangere de tota substantia eius do
per omnia que eius erant per circuitū p
tegente donec dictum est ei ibidem. Ecce
vniuersa que habet in manu tua sunt tñ
in eum nec extendas manū tuā. Nec
mirum si deo ptegente nocere nō potest
dyabolus quādo Bartholomeo apostolo

lo pſente nec etiaꝫ loqui poterat aſtaroth
 quis enim ſtaret cōtra eum cui in ſtipulaꝫ
 verſi ſunt lapides funde qui eſtimat qua
 ſi ſtipulam malleum qui deridet vibrantē
 baſtam qui reputat quaſi paleas ferrum
 et quaſi lignum putridaꝫ es. Qui nulla po
 teſtas ſuper terram comparatur. Sicut le
 gitur **J**ob xli. Hic eſt leo rugieꝫ qui circu
 it querens quem deuoret. ſicut legitur pri
 ma **L**ano. Petri vltimo. Quis etiam eſti
 met alſ etiam cogitet mala que nobis ir
 rogaret ⁊ in que nos precipitaret vlti trabe
 ret niſi hunc omnipotēs dei miſericordia
 ligatum teneret. Non vinculis ferreis ſed
 intransgreſſibilibus limitibus ſue volun
 tatibus cui nihil reſiſtit. Sicut legitur ad
Romanos. ix. Iſta ſunt pericula que ra
 riſſimi vident et ppter hoc liberatori deo
 raro et a pauciſſimis inde gratie referun
 tur. Quid vero de diuicijs paciencie dei ⁊
 longanimitatis eiꝫde allegare poſſit dei
 aduocatus faciliſſimum eſt videre ipas vi
 dentibus vel ſaltem credentibus. Nō em̃
 ſolummodo erubescendum ſed exhorren
 dum eſt cogitare iniurias et contumelias
 quas inſanſiſſimi peccatores deo irrogare
 non veruntur. De quibus etiam admira
 ri non ſufficiunt qꝫ in cor humanū aſcen
 dere potuerunt que ne ipſum aerea pollu
 ant et ne pijs aures offendant et ne vnqꝫ
 incogitationem humanam redeat nec lo
 quēde vnqꝫ ſūt niſi vbi ipſa locutio mors
 ipſis eſt. id eſt in confeſſione. nec ſcribende
 vſqꝫ ſunt nec in aliqua remaneat earꝫ me
 moria. ſed pereat potius cum ſonitu con
 feſſionis. Diuicie ergo paciencie dei ſunt
 in eos qui iſta monſtra ſclerum et mira
 bilia dyabolica perpetrare nō horrent qꝫ
 vel ad momentum ſuſtinentur. vt nō ſta
 tim ad eterna ſupplicia rapiantur qꝫ ipſis
 ſcleribus non continuantur tormenta di
 uicie vero longanimitatis eiꝫde ſunt in
 hoc qꝫ pene vſqꝫ ad finem vite multos ex
 peccatoribus et alios vſqꝫ ad extrema et a
 tem ad penitenciam expectat. Hinc elice
 allegationes ad magnificandas et exage
 randas iniurias tuas o penitens. Simili
 ter ad eliciendum confirmandam et ma
 gnificandam dei iuſticiam contra te.
Acce apperuimꝫ tibi pharetras vnde
 accipias ſagittas ad ſagittandum vite ho
 ſtem antiquum et veterem hominem ap
 peruimꝫ tibi libros magnos et ſpacioſos

diuini iuris. Vnde tibi ſuppellant allega
 tiones quibus euidenter et liquido de iu
 re dei et tuis iniurijs doceas ⁊ ipſum iudi
 cem inter te et deum ſcilicet confeſſorem ſi
 inſtructione indigerit ſufficienter inſtru
 as iſtos libros apperuimus tibi non euo
 luimus quia eos euoluere nec poſſibile e
 ſt multa etiam de huiꝫ preſenti tractatu
 infererem niſi prolixitatem in tollerabiles
 generaret. Studioſis tamen licet parum
 exercitatis atqꝫ pfectis iſta pſentia ſufficere
 non dubitamus.

Claram nominationem confeſ
 ſionis poſuimus diuini iuris cogiti
 tionem. Iſta fieri ſolet in cauſis ſe
 cularibus duabus de cauſis. Potiſſimum
 primum vt citius perueniatur ad finem li
 tis hoc eſt iudicium ſue diſſinituſ ſenten
 tiam. **S**ecundo vt releuetur ab onere
 probationum aduerſarius et iudex a la
 dio et labore. Tercio que pculdubio au
 ſa precipua eſt vt liberet animam ſuam q
 recognoſcit veritatem et veritas eum libe
 ret. Sicut ſcribitur **J**ohānis. vii. Ne oſi
 per mendacium ius alienum aquirere vel
 retinere nititur perdat animam ſuam ⁊ in
 ſelici commertio viliffime poſſeſſionis ac
 quiſitione vel retentiōe anime ſue ſaciato
 trimentū. In foro autē penitenciali adeo
 multiplex eſt cauſa multiplexqꝫ fructus
 cere ac pure diuini iuris et noſtrarum ini
 turiarum recognitionis. In foro ſeculari
 vt diximus condemnatur qui vel ius alie
 num vel propriam iniuriam recognoſcit.
 Hic autem abſoluitur Sicut legitur **P**ro
 uerbioꝝ. xviii. Qui abſcondit ſclera
 ſua nō dirigitur. qui autem confeſſus ſue
 rit et reliquerit ea miſericordiam cōſequē
 tur et in **ſ**almo. xxxi. Dixi cōfitebor ad
 uerſum me iniuſticiam meam domino ⁊
 tu remiſiſti impietatem peccati mei. Huiꝫ
 fidem probationibus inferius faciemus.
Secūda vtilitas eſt ex hoc qꝫ in iuſticia
 iuſticie vna de ſex veritas. Intm̃ iuſticia
 am ſuam minuit. et tm̃ iuſticie ſue addit.
 At ppter hoc intm̃ cauſam ſuam ⁊ condi
 tionem meliorem facit. Tercia vtilitas
 in hoc qꝫ ipa veritas confeſſionis me
 ritum habet contra penam que debetur
 iniuſticie ſcilicet meritis remiſſionis quia
 propter neceſſario aut tollit aut ſaltem mi
 tigat iudicis iram. Inter vtilitates iſtas
 intelligimus etiam euitationes incommo

dozum ubi evidens vna est euitatio scilicet noue mortis. nouo enim mendatio vel noua suppressione veritatis in nouis peccatum mortale et noua mors culpe incurritur in foro penitentiali. scdm incommodum per recognitionem effugitur est amissio turis q per huius mendacium vel veritatis suppressionem amitteret. Quodammodo enim scdm quod domino suo celat amittit scdm leges et consuetudines seculares ita vt hic qui ius diuinum in foro penitentiali celauerit. Quomodo enim am qui fore factus dico qd in pfectura ei accidit quia emenda illius fore facti preceptum defraudat ipsius emende debito rem se constituit. Sic et hic miser peccator quantum in se est totius penitentialis emende seu satisfactionis qua per ista relationem effugeret intendat per ipsam suppressionem vel celationem debitorem se facit. Cognoscens autem veritatem ab isto incommodo se liberat. Et quia tacens veritatem vel exprimens falsitatem iudicis impedit officium. Et aduersarij sui ius vel detineret vel nittitur detinere quorum vtrunq non leue peccatum est grande declinat in comodus qui in foro penitentiali puram et integram de his que anime sue causa desiderat loquitur veritatem. Sufficit ergo tibi o miser peccator tot incomoda preterite vite incurrisse. Stude potius illa penitencie comodus redimere atq emendare. Si enim non licet tibi cuiq alij ius suum abscondere vel negare. quanto fortius deo non licet hoc tibi facere. Preterea cum ista negatio vel absconditio tibi nocere soli valeat et non illi neq enim p mendaciu tuum differri vlllo modo potest damnationis tu sententia damnationis dico que tibi imminet in futuro iudicio nec velatenus declinari. vel ad modicu mitigari et cetera.

Quintam posuimus reuelationem q et hoc est duorum scilicet occultorum et erubescendoru. Debes ergo velum ignoracie sacerdoti de facie cordis tui tollere. et desuper totam vitam tuam penitus amouere vt totum tenore vite tue totumq intus et extra videat indubitanter confidens q si per huiusmodi reuelationem te viderit. Omnis turpitudinem quam erubescis abscondetur. Et ipo eius

aspectu latrones fugiant infernales. licet de altero istorum miracula multa fidem iam fecerint. nos tamen probationem in hoc dabimus. et nostris nanq temporibus et ante scriptura peccatorum ipsa reuelatione eorum deleta est virtute diuina et peccata dyabolo abscondita. Tu ea ante confessionem de eis factam liquido nosset atq videret post reuelationem cum confessionis illa omnia videre nequiuisset. propter quod et supra confessionem vocauimus latibulum et hic vocamus illam cooperitorium siue operimentum. Nudus enim est peccator et patens turpitudinis atq disco operte semper ante turpitudinem suam disco operuit reuelatione confessionis. Sicut legitur Iob vicesimo sexto. Nudus est infernus coram eo et nullum est operimentum perditioni. Amplius. In palam est et in manifesto omnis turpitudinis peccatoris et in luce no in tenebris neq in abscondito. sicut legitur Iob tricesimo quarto. Non sunt tenebre et non e ymbra mortis vt abscondant ibi q operatur iniquitate. neq ei vltra in hois potestate e vt veniat ad deum in iudiciu. Et ppter hoc errauit post ada hoc e exemplo ipsius q ad ymbra malicie excusandas excusationes in peccatis et ad folia verborum mendacium quasi ad folia ficus et vt inde pudenda sua operiat confugiunt. Sicut de Adaz dicitur Genesis iii. Ibi dum turpitudines suas velare et operire se existimant maiores turpitudines prioribus adiungunt maior autem turpitudinis est excusatio aut defensio turpitudinis qd sit ipsa que excusat. aut defenditur turpitudinis. ppter hoc enim scutus gladijs et iaculis posse resistere speratur. Ibi ergo peccatis tanq fortioribus cetera proteguntur et armantur. Sicut legitur Iob quadagesimo. Protegit vmbre vmbra eius. Probatio autem quae euidenter ostenditur q ipsa reuelatio peccatoris que in confessione velatio fit et cooperatio eorum hec est cum enim veritas magna pars iusticie. maxime fit veritas contra se hoc est in proprium tormentum et contumeliam pulcherrimum operimentum ac nobilissimum peccatis suis supponit qui veritatem hanc hoc est recognitionem inq piam et iusticia eis de supponit Et quonia no est dubiu tota bona vita sequente hoc e decore puerfationis exterior

dum est pbationum artificio. Sic contra
 iniusticiam agendum est iudicio et hoc qui-
 dem primum donec in negante veritate aut
 infirmante falsitate appareat insuasibi-
 lis pteritas. Sic et cum iusticie sue adhe-
 rent et ab iniquitate sua discedere nolen-
 te donec inueniatur in eo inflexibilis per-
 tinacia. **P**ostquam enim in alterutro eorum al-
 terum eorum que diximus inuentum fue-
 rit viribus et potentia supplitorum con-
 tra vitium. **E**ndum est. Erroribus enim
 et viciis quibus probationibus et dissuasio-
 nibus consili non potest necesse est ut sen-
 su ipsius veritatis aut sensu supplitorum oc-
 curratur aut resistatur. **E**t hic ordo doctri-
 nationis quantum ad veritatem et scienciam et corre-
 ctionem quantum ad vicia et iniusticiam quas
 vna de primis impressionibus est in intel-
 lectu humano. **E**t inde est quod hic ordo serua-
 tur apud omnes qui nomine hominum di-
 gnantur beluina enim natio est et nec diu-
 nam nomine digna que prius bello
 et armis aduersarios impetit quam ratione
 seu iudicio ipsos conueniat et quoniam or-
 do nature ordo est quem omnipotens deus
 instituit. **I**deo ordo rectissimus necesse
 est necessitate dico non violentie sed iusti-
 tie diuine que non potest non amare or-
 dinem equitatis cuius ipsa et auctrix et in-
 stituitrix et non solum nolle puertere sed etiam
 obseruare. **E**t hoc est quod legitur **Iob. xxxij**
Si contempni iudicium subire cum sermo
 vel ancilla mea cum disceptaret aduersus
 me de hoc simpliciter **Deutero. xx.** **S**i qua-
 do accesseris ad expugnandum ciuitatem of-
 fers ei primum pacem. **E**t hoc est quod legitur
Michae. ii. Surge conueni de iudicio aduersus
 sum montes. **S**imiliter **Psalm. iiii.** **I**udici-
 um domino cum habitatoribus terre. **I**u-
 dicio ergo necesse est iustissimum deus agere
 cum peccatoribus primum qui si iuri stare no-
 luerint iudicium pertinaciter subire recusa-
 erit iuris merita eis irrogare supplicia.
Quia ergo naturalis iuris obligatio atque
 diuine legis strictissima iusticie aduersa-
 ri et hostes omnino tenent esse iniusticiarii
 aduersarii scilicet in lite et hostes in bello ne-
 cessario tenemur iniusticiam agere. **Q**uic-
 quid litis est et quicquid belli. **E**t propter accusa-
 tionem reificationem et ceteras pres litis atque
 iudicii quod supra numerauimus. **E**t quod ipsi
 ne iniusticie maxime tenemur esse aduer-
 sarii et maxime hostes vi potest maxime no-

bis in imitanti atque noceri. et de qua tanto di-
 strictius a nobis requiritur tam a iure na-
 turali quam a diuino ut eam tam lite quam bel-
 lo omnique modo alio prosequamur quam
 to contra ipsam plus possumus quam contra
 alienam. **Q**uod admodum et de nobismet
 ipsis distinctior ratio a nobis erigitur et exi-
 genda est quam de alijs eo quod potestate libe-
 ri arbitrij naturali et propter hoc maiori no-
 bis ipsis prefecti seu propositi sumus. **A**mplius.
Si primo sequitur fratri hoc est cuius
 hominis quandoque sine in comodo suo.
 et alterius cuiusque facere potest quid ali-
 quid eorum que sunt iudicii vel omnia que
 supra enumerauimus videlicet esse accusa-
 tor aut procurator aut testis in causa sua. seu
 iudicio quod fortius unusquisque hominum
 hoc facere tenetur deo sine pro eo. **E**t quia in
 corporabiliter potest tenerur adherere deo
 quam sibi ipsi deo habente causam aduersus
 ipsum necessario tenetur deo assistere in om-
 nibus que diximus etiam contra semetipsum
 ergo et accusare et testificari. **E**t interrogat
 a iudice qui sedet medius inter ipsum
 et deum. **R**espondere veritatem de omni-
 bus que ad cause illius faciunt expeditio-
 nem. **E**t quoniam manifestum est quod qui
 omnia ista que supra enumerauimus videli-
 cet partes iudicii penitentialis et ipsi iusti-
 ficatione exequitur. **H**oc est qui iudicium fa-
 cit et iustificationem ex integro de omnibus
 iniusticijs suis ultra iudicium aut pfectum et
 iusticiam completam de omnibus querelis quod
 deus habebat aduersus eum nihil omnino
 ab eo ultra de iure querere potest de nec
 alius pro eo. **I**n nullo ergo remanet iniuri-
 osus deo et propter hoc in nullo iniuriosus
 vel iniustus. **Q**uapropter abolita et ablatam
 est ab eo omnis iniuria vel iniusticia. **E**t quia
 plene et vniuersaliter facere iudicium et ius-
 ticiam de semetipso non potest esse sine
 iusticia imo non nisi ex iusticia et illa vni-
 uersali et plena necesse est istius perfecte ius-
 tificationem esse ac plene iustum. **E**t propter
 hoc plene remissas esse iniquitates eius pte-
 ritas et plene tecta esse peccata que ante pe-
 nitentiale iudicium ab eo fuerant commissa. **E**x
 quo etiam manifestum est venturum iudicem viuor-
 rum et mortuorum ipsum dominum in eo si in ista ius-
 ticia pseuerauerit non solum non inuenturum
 quod merito damnetur sed etiam quod acceptet et re-
 muneret iuxta magnificencie sue largitatez
 et repromissionum suarum infallibile veritate
 inuenturum.

Considera diligenter istas nouissimas declarationes et probationes quibus iam patefactum est intelligentibus quia necesse est inter deum et peccatores iudices esse homines non celestes virtutes aut inuisibiles potestates et coram huiusmodi hominibus causam dei peccatores agere contra semetipsos accusando scilicet se testificando contra se allegando contra se recognoscendo pro se reuelando et deregendo occulta cordis sui turpitudines absconditas contra se in sui ignominiam et pudorem. Deinde condemnando se quod est proclamando se reum mortis quod est sexta nominatio siue facies siue compatio confessionis quam tibi condemnationem nominauimus quia non est ipsa declaratio criminis sed supplicii et pene per sententiam seu iudicium reo irrogande. Et hunc morem habet sacra scriptura ut iudices appelleret eos etiam qui non ex officio vel potestate vel bona vel mala de aliis asserunt. Sicut legitur. 1. ad 102. iiii. Tibi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die. Silr et Iaco. Qui detrahit fratrem aut qui iudicat fratrem suum detrahit legem et iudicat legem et multa huiusmodi. propter hoc ergo condemnationem nominauimus quia sententia est ut diximus declarans penam et dignum esse penam illi contra quem est licet in parte ista a non iudice lata sit siue plura. Hoc modo verbo usus est saluator in euangelio luc 16. Nolite condemnare et non condemnabimini condempnare subaudi illos. In nos enim istud possumus ex potestate liberi arbitrii qua nobis naturaliter predestinati sumus et in aliquo iudices nostri ipsorum.

Post hec persequemur sequentes duas nominationes seu compationes confessionis quarum alteram diximus vomitum alteram computationem. Quoniam ergo vomitus est iuxta litteram euacuatio ventris corporalis aut in parte aut in toto per os siue ministerio oris euacuatio inque ventris corporalis in parte vel in toto quam inducere solet. Vel indignatio stomachi vel ventris vel abominabilitas alicuius quod in ventre est sic per os siue ministerio oris euacuatur siue exoneratur venter cordis siue conscientia a vitis et peccatis ea scilicet dicendo ac manifestando sacerdoti. Quomodo ergo indignatio ventris intendens expellere siue quod nocet ipsi siue quod non conuenit distendit ventrem et os aperit atque dilatat ad exitum illius. Sic nobilis ac sancte indignationis conscientia

ventris cordis extendit et conculcat ad exitum eiendum et expellendum abominationes et spurcias vitiorum atque peccatorum apertis os atque dilatat ad exitum earum per verba confessionis. Quia ergo ex hac indignatione et concussione ventris spiritualis siue conscientie non minus humorum vitiorum et peccatorum abominabilis ad os impellitur et inde confessionem erunt manifesta confessionem siue vomitum vomitum spiritualis merito dicimus ex similitudine vomitus corporalis. Quia autem iam nostri quod vomitus est interdum ex purgationibus corporalibus et fit in ventre cum fuerit materia febrilis in orificio stomachi vel prope orificium. Et tunc conuenit abominatio illi ad virtutem quod stabilis et propter hoc distendit os stomachi cum fauitur distensione foris ad expulsiorem illius. Quia autem profunda fuerit stomachi vel intestinis fit vomitus humorum aut rarior aut nullus. Iuxta hunc modum manifestum est intelligere valentibus quod cum feces vitiorum et peccatorum profundate fuerint per consuetudinem aut ignorantiam aut longitudinem temporis vomitus confessionis aut rarior aut nullus est. Silr cum mortificata fuerit seu debilitata virtus gustabilis et virtus ventris ita ut illa saporos abominabiles et insipidos humorum illa et noxietates eorum sentire non possint minuitur vomitus aut nullatur peritus. Et cum virtus spiritualis gustabilis aut mortificata fuerit aut debilitata sensum et saporationem amaritudinis et abominabilitatem spiritualium minuitur. Vomitus iste spiritualis aut annullabitur omnino. Quia autem inualuit atque multiplicabitur vomitus iste inualuit atque multiplicabitur vomitus iste. Sicut legitur Ecclesiastes 10. In multa sapientia. Id est in multa virtute spirituali saporandi multa indignatio nausent stomachi spiritualis ad abominationes et spurcias vitiorum eas penitus non ferens tantaque excussione sui ac distentione oris illas a se expellens ac rejiciens. Et quemadmodum cum corrupta fuerit atque peruersa et errans via appetitus siue gustabilis corporalis fit in ea appetitus contra legem et ordinationem naturam et contra salutem ipsius corporis fastidius et abominatio salubrium ac delectabilium ciborum appetunt quod cineres carbonem vel spurciorum non nominade. Sic et corrupta et vitiosa hominatio atque fastidium salubrium ac delectabilium ciborum appetunt quod cineres carbonem vel

spurcie nō nominande. Sic et corrupta
virtute spiritali appetitina siue gustabili
fit vomitus et abhominatio atq; fastidiū
salubritū ac delectabiliū spiritaliū ciborū
Et hoc est qd legitur Numeri. xij. Anima
nostra nauseat sup cibo isto leuissimo. cū
tamen eet panis omne delectamentum et
omne suauitatē saporis in se habens. Si
cut legitur Ps. xvi. Et in Psal. Omne mē
escam abhominata ē anima eorū. Et pro
uerb. xviij. Anima saturata calcabit fauū.
Et etiā ap. i. ius contra legē et ordinati
onem grē corā salutē animarū. Et ista p
ueritate errore atq; corruptione Sicut le
gitur ysa. iij. Erat p suauī odore fetor. Et
Job. vi. Que pus tāgere nolebat anima
mea nunc p angustia cibi mei sunt. et pro
uerb. xviij. Anima esuriens etiā amara
p doliū suū. Et ier. i. Tob. xxx. Dande
barbas et arborū cortices et radix iuni
peror erat cibis eorū. Et vt clare et non im
parabolis de hīs loquamur. Quid ē ap
petitus carnalis delectationis nisi appeti
tus spurcie spiritalib; et sanis naribus
intollerabilis fetoris. Quid autē appetit
diuidari nisi appetitus stercorū nisi forte
deceptus fuerit. Ap. i. in. iij. ad philip
vi. omnia lucra arbitrabat vt stercora
ordinatus ac puerus demētissimusq; ap
petitus terre hoc ē terrene substantie. et ido
terre simi et feni et palearū et lignorū et la
pidū et cinerū et carbonū et corticū et radi
cum et foliorū. Et iterū caldis et arene et ce
ment et attramenti. Omnia em̄ ista vēdi
bilia sunt et alicui p cū sunt. Et propt̄ hoc
non effugiat appetitū aut fauces aut ven
tres spiritaliū auarū. Quid autē ē appeti
tus supborū nisi appetitū meditationū. Ipsi
sunt omnīū p ditorū deceptissimi. Ipsi pa
scunt chymis et figmentis q de liberatissi
mis cogitationib; de seipis apud semet
ipsos ipi sibi fingunt vel ludibrosissima il
lusione adulatiū ipis fingūt. Omniū autē
figmentorū p diciosissimū ē ipse supborū
mā spectaculorū ridiculosissimū oīm mō
strorū horrendissimū. manifestum ergo
ē et hīs q ipsa p fessio nō imerito noiata
et vomitus spiritalis et ppter quā causā
sic noiata ē et qd eā adiunget aut impediāt.
aut osiūno phibeat. Et quib; etiā psequē
ter declarati est nō iā ventrē neq; os aut
ostētū stomachi nominadū ēē. sed poti
us iāternā et cloacā imūdie spiritalē et ori

ficiū latrine cor et conscienciā q tantā fetu
lentia tātasq; sordes vitiōrū et peccatorū
absq; vomitu et indignatiōe vlla p tinent
et qd ē mirabili; atq; intollerabili;. qā nec
latrinis comparanda sunt. Latrine enim
om̄s habēt qui eas curent atq; mūdificent
si curabiles ac mūdificabiles sūt. Ista vō
corda nō habēt q eis curā huiusmodi cu
rationis exhibeat. Et attēde quia vomit
iste sicut verba Ecclesiastes continēt ex mul
titudine grē ē interdū q; irrues in fauces
cordis modica spurcia ab ea statim re
pulsā expellit per vomitum confessionis
Quemadmodum musca interdū in os
alicuius inuolans statim vomitu impetu
oso reuicitur. Quis crebra exempla et fili
tudines inuenies in multis viris sanctis.
ac mulierib; qui nec musculā vnā sordide
aut noxie aut etiam vane cogitationis in
ore intellectus sui paciūtur. S; statim vbi
iuolauerit celerrime p fessiois vomitu illā
expurgāt. Alios vō inuenies belzebub id
ē viros muscarū q agmīa muscarū hoc ē vo
latiliū sordidari atq; pūgentiū cogitationū
i ore intellectus portitat incessanter atq; cir
cūferunt absq; vlla indignatione et abho
minatione et qd ē abhominabili; muscis
pascuntur huiusmodi et ab ipis ipi depas
cunt. Interdū autem fit vomitū iste spūa
lis et saluberrimus deo mediante et medi
cina gracie sue cordi huiusmodi noxijs et
abhominatiōibus humorib; infirmate
seu laborate in ipam naturam cordis hu
mani ista medicina cōfortante et non ob
stante erubescēcie freno os cordis ad istū
vomitum dilatante. Ne dubites autem
pluriq; vomitus istius purgationem imp
fectam esse tunc. deinde vō completā esse
cum ventrem cordis ab istis humoribus
euacuauerit. et vt ita loquamur cum ipm
aurulentia ista omnino exgutaueit. Re
minisci etiam debes in loco isto qualiter
in aquis immerfi totam aquam que cor
pora eorum intrauit euomere compellun
tur. Suspenduntur enim pedibus capite
obuerso ad terram et aperto ore aliquoq;
duro ne claudere valeant in misso. aqua
ora eorum sponte defluit. Sic pedib; af
fectiuum ad celum abuersus inde pende
re debet penitens et ore aperto distincta
et lucida enarratione vitiōrum et peccato
rum suorum aquas maris mundi hui; q
b; imersus se repleuerat euomere vim fa
ciēs ore suo ne claudat. sicut legi iob. viij

Non parcam ori meo loquar in tribulatione spiritus mei. et sicut huiusmodi suspensus litteralis. scilicet de quo loquebamur non habet potestatem oris sui. Sic deo et sacerdoti tradere debet in potestate os suus penitens ut loquatur quod iusserint aut interrogauerint in confessione. Ipsi os eius aperiat et apertum teneant donec aque iste maledictionis et amaritudinis ex toto exierint. Et quoniam nulli dubium esse potest cor esse purgandum a noxiis humoribus et euomendas esse tante abominationis spurcias ac euacuandas esse etiam tante maledictionis et amaritudinis aquas et hoc per hoc quando alias exire non possunt. Declaratum est etiam confessionem faciendam esse ex necessitate. Declaratum inquit per hoc quod ipsa est vomitus necesse ac salutaris purgationis et euacuationis spiritualis. Si autem quesieris unde iste vomitus esse debeat. respondet deo. quia ex sordibus in quibus volutatur nisi forsitan porcus es cui spurcissima volutabre velut apothecae sunt et celle aromaticae et ingentia sterquilinia alicui cynamomi et gazophili: quosdam autem dyabolice transformationis miraculo adeo degenerasse videmus a nobilitate speciei humani ut iam non sic habendi homines si spurcissima vita eorum et conuersatio attendatur. Sed potius mutati videantur in porcos. Porcum ergo reputa non hominem in quantum tanta abominationis volutabra tanta alicui spurciarum vomitum istum spiritualem ac saluberrimum puocare non possunt. Respondet deo igitur qui vomit esse debet tibi nausea inrestringibilis ex latrina quae intrate gestas hoc est ex ipso corde quod est omni latrina spurciciis innominabilibus pleni atque fetidius. Factatoribus autem qui de propriis immundiciis se lactant quia proprias spurcias non solum in ore portitant. Sed etiam eas alijs narrant et detractoribus quia aliena stercoza velut aromata semper ruminant et in ore semper reuoluere nec abhominantur nec erubescunt. propter quod dictus est. Proverbiorum. xliiij. Abhominatio hominum detractorum spiritualiter enim hoc videtur vomitum continere non possunt sic nec porci qui aliena stercoza masticare cibum. et delicias habent. Ipsi inquit duobus generibus hominum. scilicet propriarum immundiciarum et alienarum enarratoribus in ore est. Unde vomitus esse eis debeat et esse indubitant nisi fauces eorum et guttura seu palata

ta porcinæ immundicie corruptio pueritiae et stercoza per aromatabus eos breuiter fecerit quas velut aromata preciosissima masticant et ruminare assidue delectantur.

Et etiam vomitus bestiarum venenatarum et vermium iuxta litteram. Interdum enim bibunt serpentes dum adhuc paruuli sunt. Intrant infideli per ora incaute dormienti quorum vomitus et delectio medicinali artificio procuratur. Sic in aquis doctrinarum pueri serpentes bibuntur errores et in aquis voluptatis serpentes infernales hoc est vicia carnalis vel ipsi demones. Sic et in multis congregationibus bibunt velut serpentes igniti ira inuidia et odium. Dum adulatione et seu bona laude bibitur velut regulus. Hoc serpentium spiritualium et ex supbia aut inanis glorie. In detractoribus siue cum detractoribus cum audientur bibitur odium fratrum tanquam alius serpentes infernales et ignitus in deliciis ciborum et potum bibuntur velut due sanguifuge gula et luxuria et ad hunc modum de alijs. Istas bestias vomitum confessionis eicere celestis ac diuine artis medicinalis et virtus et opus est. Istas autem reptilia et quadrupedia immunda quos sechiel vidit ingressum templum. Sicut legitur eiusdem. viij. Hec etiam sunt que iussus est petrus occidere et manducare. Actuum. x. Hec sunt peccatores qui huiusmodi immunditibus venenatis et quadrupedibus immundis plenos habent ventres cordium et nec paudent nec formidant ne dicam a facie et presentia eorum. Sed quod est admirabile intra se ea habentes et reportantes ea per corda sua sentientes. Bibulos eorum et voces audientes quin etiam morsus et punitiones ipsorum sentientes nec querunt ab eis effugium. imo quod magis stupendum est cibum eorum et pabulum esse se gauderet et sepius gloriaretur. Manifestum est eos non habere oculos spirituales et omnino cecos esse interius. Non enim sine abhominacione et horrore nec sine tremore atque timore tam immunda monstra tanquam mortiferam videre possent. Hec nunquam perfecte de ventre cordis exeunt nisi per mortua non quod euomant possunt quod diu viuunt. Et propter hoc ut euomant per mortuam mortem eorum percuranda est. Iam autem didicisti alias que potionibus et medicinis occiduntur lumbrici in ventribus puerorum paruulorum. Sic et serpentes et buffones cum in eis ingenti fuerint. Sicut ergo dat ab

inhibiū acetū z alia quedā contra lum-
bricos. Sic interdū amaritudinibz tribu-
lanonū z maxime amaritudine p puncti-
onis z lacrimaz interficiuntur iste bestie in-
fernales. Attēde qz ipsis p punctiōibz
quas irrogant z ipso dolore quē inferunt
extinguit. Punctio em̄ ab aculeis ipo-
rum est z dolor de ipsis ab eis materialit̄
z occasionalit̄. Quēadmodū scorpius
z serpes medūne sunt ptra se. At eis em̄
accipit vñ nocementū eoz sanatur. Sic
z bicab ipse hñōi bestiis venenatū acci-
piunt arma z remedia ptra ipas de hñis
eoz maxime sanant z ea maxime interficit
sermo dei est. Sicut legitur Sap. xv. Nō
herba neqz malagma sanauit eos. s. tū-
sermo dñi qui sanat oia. z in eodē eisdē
in memoria fmonū tuorū exterminabā-
tur. Sermo nanqz dei ē tyriaca z cōtra oē
venenū spūale z gladiū acutissimū cōtra
om̄i bestia. Sicut legit ad hebre. iiii. Qui
dixit pmo dñi z penetrabilior om̄i gla-
dio accipit zc. Hosti z etiā z sonitu vocē
būane reptilia absterrent atz fugātur. Et
ppter hoc consiliū saluberrimū est fmo-
nem dei assidue audire. Hoc est em̄ z stre-
pitū quē sustinere nō possunt eis facere
z velut veneno eis mortifero incessant p-
fudere gladiū acutissimū ea transfigere
z qm̄ confessionē maxime impe-
dire solet erubescētia in eis vicz q-
bus ē desiderio reuerti ad deū et
amalis suis recedere q̄liter expugnada
z vincenda sūt ppter instrēdos cōfesso-
res z adiūdos penitētes ea breuitate q̄
pmittitur docere tentabim. Primū er-
go auxiliū ptra eā est vt cognoscat eē ipa
hostis atrocissimū. Illam em̄ velut fortis-
simā in acie extrema q̄ retrogardia vul-
gatiō atz pstrate in cōmitione illa vel vul-
nerato saltez i cōmitione illa sola stat z cā-
pam tenet eides. Siquidē mortificatū inter-
dam omnibz viciis z peccis z renouato ex-
ercitū virtutū in corde penitētis armato
qz firmitate ppositū z ad recuperādū atz
occupandū quicqd amissū fuerat arma-
to atz parato sola resistit z obstitit erube-
scētia que sacramentū confessiōis z gra-
tiā sacerdotalis benedictiōis z absoluti-
onis recuperare nō sunt. Similit̄ z fructus
penitētie impedit arare z seminare z que

aggriculatiōis spūalis sunt facere tam in
terra cordis quā in terra corporis p̄hibet
z auertit opa siquidē penitētia opera
spūalis aggriculture sunt sicut doceberis
insequenibz. Ista ē erubescētia que nō
ui hominis tenerrimū ad hoc ptum nasci z
in lucem exire nō finit. Sicut legit ysa.
xxxvij. Generū multitudinis filij ad ptū
z nō est virtus parēdi pcam spūalem p-
tus id est os male obcludēte erubescētia
pposito em̄ nascitur nouus hō in corde
penitētis quasi natiuitate in vtero q̄ fre-
quētiū pceptio dicitur. Confessione vero
et ope forinseco velut ex vtero nascit̄ q̄
in lucem apitionis et manifestatiōis egre-
ditur. Dimergo hostiū seuissimū videtur
erubescētia cū magis psequit̄ qui nec na-
sci finit q̄ qui iā natum nutriuit. Ista ē a
deo ptinax et inuincibilis bellatrix vt nec
hostes iā mortuos d̄ capo certamis exire
sinat. ac si sciret eos in pximo et facile sub-
sistendos et aduersū te o penitēs cōsurre-
cturos qz vtiqz fiet si diucius eos ibi dimi-
serit. Haby em̄ terra hūani cordis et corp-
ex maledictione ade id est propter adam
eidē inflicta ē dyabolice misericētie vtutē
qua et hñōi mortuos id ē vicia et pecca-
ta facillime resuscitat z novos mortifera
fecunditate ptinue germinat. Ista em̄ est
scuti supbie z inanis glorie maxime z ex-
ercitus dyabolici p̄tētrix et absconditrix.
Interroga teipm qz te facit erubescere et
inuenies quia supbia vel inanis gloria
tanquā oculos basilisci aspectus hoim ex-
pauescit. Sic vicia et peccata alia sub opime-
to et p̄tētrix erubescētie tantū viuunt in
aspectu hoim non solū mortitura sed etiā
nec vnquā nascitura. Ista ē que instar la-
tronū clamorē eorum qrum domos spo-
liant timentū et ppter hoc ora eoz ob-
struentū ita vt clamare nō possint os tu-
um obstruit ne vocē p̄fessiōis emittas tā-
quam si sciret ad hñōi vocē ad eē tibi sta-
tim dei liberatoris auxiliū nulla eē voce
efficaci inuocatur celestis cursus auxiliū
In nulla etiā voce facilius impetrat̄ quā
voce pio ac sincere p̄fessiōis. Attēdō tria
exēpla q̄ posuim q̄ atrocitas inimicie
maior esse p̄t qz obstruere os virus leuo-
mere p̄t atz nolenti ne virus exeat et a-
qz immerso atz impleto ne effluant z ple-
ne serpentibz et alijs reptilibus venena-
tis vt de eo exeat. Ista obstructo ore in bil-
latū te tenet erubescētia. Ipsa em̄ est villa

dyabolica hoc ē oris obstructor. **I**pa est frenū dyabolicū qđ tenet os tuū infrena tuū ne loquar contra eū. **S**iquidem deiectus est desup te qui tibi prius velut equo suo vel asino infedebat. **P**er soluz frenū istud te tenet cū iam alia pctā dimiseris et alia vincula ei diruperis. **E**cce quā atrox hostis ē tibi erubescētia quātuz nocens tibi ac pestilens et tu adhuc heres ei et non abūas poti⁹ illā a te totoq; studio et viribus psequeris. **I**pa tamē multipl te psequitur et hoc ad mortē perpetuā an credis illā opire et abscondere turpitudines tuas certum ē qđ ab oculis dei et oculis omnium qđ eas lucidissime visuri sunt in futuro iudicio non abscondit eas ista erubescētia. **S**ed credis forsitan qđ eas abscondit ab oculis pessoris ludibrosissime tibi ac perniciosissime illudit erubescētia tua qđ ab huius hoīs aspectu vires pessoris turpitudines tuas abscondit vt in extremo iudicio om̄ visibiles eas exponat atq; diuidet et faciat vniuersale spectaculum.

De quā turpe et quā ignomiosū est tot et tātis hostib⁹ victis istis extremo succubere et tanto victorie gloriā solo timore aspect⁹ vni⁹ hoīs vires pessoris amittere. **S**i em̄ debilis ē hostis vires erubescētia erubescendū tibi ē ab illo superari illiq; te occidēduz tradere. **I**pa ergo erubescētia tam grandi et forti vincere illaz quam et debile grandis em̄ et forti dēz ee erubescētia post tantoz hostiū tanquā fortitū stragē contra debile deficere et metu ipius tate victorie et glie coronaz amittere. metu dico qđ nondū te pcutit erubescētia nondū te impugnat quā diu taces et non reuelas turpitudines tuas. **A**pito queso vires eius et arma que times et videbis hostē quem times omnino inermē atq; inualidū teq; ab eo omnino ille sū. **I**n dīpe obsecro a turpissimō et ignomiosissimō spurcissimoz omnium victoriū et peccatorum tuorū ego asecuro ex pte dei omnipotentis os tuū fauces labia et dentes tuos qui nihil eorū ledere poterit. **T**enta hoc et experire non credas mihi si hostis iste quē ita times in aliquo te leserit. **Q**ui cū vixerit interroga eū iocose o tu confessor vbi est vuln⁹ vbi est lesio quā tu timebas frater mi. **S**i autē fortis et vehemens erubescētia. **A**tende ergo quanta vis sit eam vincere et quanta gloria de tanta ho-

ris victoria tibi pmitit. **S**i em̄ reuelare victoriū et peccatorū turpitudines ptra erubescētia vincere est erubescētia ergo victoriosum quare et gloriosū quare et laude dignū et ergo erubescis confiteri erubescis vincere erubescis facere qđ est gloriosum ac laude dignū. **A**mp. vide quā turpiter erras qui credis turpe ignominiosum quod pulcherrimū est. **G**loriosū vis ipm vincere erubescētia. **Q**uam tantum tanq; forte tu ipse testaris. **A**mplius. quid turpi⁹ quid abiectius quid ignominiosius quid omnium vituperio et irrisione dignius quam ad eo timere hostē qui nondum est et si erit. erit debilis pene inermis vt mutire non audeat nec os aperire ad loquendū. **E**rubescētia em̄ quam times nondum est sicut dixim⁹ nec erit nisi cum reuelabis turpitudines tuas spirituales et tunc qui inermis et debilis si hoc forte vis ipsa experientia vt diximus te docebit. **Q**uidi qualiter platum tuū fecisti erubescētia et quā te ei turpiter subdidisti. **S**iquidem iam suspedit te et imposuit tibi vinculum cū nec dum natus sit et ita obmeras quandaz fecisti platum tuū quas finxit in corde tuo et dedisti cui dā nihil turpitudinis super te ptra dei. **P**iranda forte ista erubescētia. **N**emo em̄ erubescit fordes dō domo sua vel vase qđq; sup eue re siue piosum illud sit siue vile. **G**loria des in domo sua vel vase habere et tene nere vnusq; turpe iudicat et erubescit dū sola autē est domus confusa solumq; vas cordis quoz fordes amant et erundatio erubescit. **A**mp. atq; de bellum et erubesceres vnū hostem vnus bellum et ideo vnā victoriā et ppter hoc vnā coronā. **E**t ppter min⁹ haberes. **A**d hoc ergo datur tibi erubescētia vt post victoriā de alijs hostib⁹ gloriosissime atq; victoriosissime triumphes vt qui alias in cōfessione viceras ipam erubescētia in cōfessione vincas. **N**isi diligenter aduertas numerare vicia et peccata quodā mō est numerare victorias. **P**um em̄ pie ac sincere factio ipone confiteris ipam te fecisse facto ipone qđ quā mortua de ipso campo gramis eijs. **Q**uemadmodū em̄ euomens vritute medicine serpentes et alias venenatas bestiolas ipam victoriā nature pmedicanā a diute ipso huiusmodi vomitu iudicat. **S**i et vomens spiritus aliter bestia

as spūales ipso vomitu cōfessionis victo-
rias gratie indubitatē iudicet. Et ppter
hoc cōfiteri recte ac intime intelligentib⁹
quodammodo est loqui et mirare victorias
suas. Et si veretida fuerit cōfessio erit fa-
cere victorias. **C**onfiteri ergo pie atq; sin-
cere vicia sua ac peccata penitenti ē loqui
et enarrare ac mirare incōtione factas
victorias et in attritione pene factas. Et si
nondum cōpētas. quantū enim ad mul-
ta in attritione moriūtur vicia et peccata
Quantū vero ad erubescētia est facere
victorias. Tu ergo dicis o penitens pia ac
sincera cōfessione. **P**ec et illa peccata feci
per in finationē diās hos et illos hostes
interfeci et illas erubescētia interficio.
Amp. quid ostēdis p̄fessor o penitēs
tu ei ostēdis vicia tua et peccata quā ca-
dauera hostiū que adiutorio diuine gra-
tie contriūisti vel saltē attriūisti. que quā-
to plura ac maiora meriti tāto plures atq;
maiores vtutis ac victorie tue testes erunt.
Quod deinde gloriosus victori spectacu-
lum. qd̄ gratiosius deo sacrificiū esse p̄t
q̄ strages tam odibilium inimicorū deo
et ipi victori penitēti. **Q**uid ē visu vel ap-
p̄itu iocundius q̄ alicui hostiū aut oc-
cisorū aut saltem vulneratorū hoc em̄ est
vni⁹ nouum gaudiū in suspitabilium.
Ecclē. xix. **H**is homo qui videt subuer-
sionē inimicorū. **A**duerte ergo quātum er-
ras o penitens qui ignominiosū tibi pu-
tas stragem hostiū tuorum occisorū aut
vulneratorū ostendere testes q̄ vtutis et vi-
ctorie tue pducere. Et hoc quātō maiore
et validiore fuerint. **S**i qd̄ tam quātō ma-
iōra et horribilia fuerint vicia et peccata
tāto mors eorū et vulneratio que infir-
cera ac pia cōfessione apparet validio-
res et efficaciores testes erūt maiorisq; et
tutis tue atq; victorie. **Q**uemadmodū si
in campo certamis circa aliquē bellato-
rem maior multitudo interfectorū atq; vul-
neratorū hostiū pro strata iacuerit ma-
ius ei testimoniū vtutis ac victorie dabit
et ppter hoc penitens pieq; ac sincere cō-
fitemens non tanquā penitens tantū sed tā-
quam victoriosus bellator cū applasu tri-
umphali a cōfessore excipiend⁹ est. **Q**ui
etiam nimia et leuia peccata confitentur
quasi pulcēs mortuos et musculas in te-
stimoniū virtutis sue et victorie asserunt.
Rome totius senatus consilio decretum
est vt eis solis triūphis celebraretur qui tan

ta victoria potiti essent in qua septima mi-
lia hostium cessa fuissent. **D**ino autē vi-
ctoria triumphali honore in digna iudi-
cata est sicut narrat vālerius maxim⁹ de
memoriali vno. **E**t qui magna monstra
vedelicet elephātes supbie id est balenas
cetos auaricie leones iracundie lupos ra-
pacitatis. thauros indonabilitatis incō-
fessione asserunt p̄clare virtutis ac victo-
rie sue non in signa tantū asserunt. **S**ed
etiam testes dixim⁹ proferūt vel pducūt
ppter qd̄ scriptus est **L**uce. v. **F**ecit ei cō-
uiuium magnū leui in domo sua de ma-
gnis scilicet feris viciorū et peccatorū que
occidit vnusquisq; magn⁹ peccator in se
ppter hoc dictum est **L**uce. xv. **G**audium
erit in celo super vno peccatore penitenti
am agente q̄ supra nonaginta nouem
iustis qui non indigent penitētia et **M**a-
thei. xviij. gaudebit supra eam magis q̄
supra. xviij. qui non errauerūt. **E**t ppter
hoc vt sacerdotibus qui tantā stragem tā
odibilium deo inimicorū audire non pos-
sunt. **I**bi sunt qui multitudinē magnitudi-
nem viciorū et peccatorū in cōfessione
a penitētib⁹ audire non possunt exhor-
rentes et abhominātes eos et interdū in
eorū facies expuentes. et vnde celum re-
pletur laudibus vnde triumphalis solen-
nitas in celis agitur. **U**nde p̄clarum ac p̄
magnificū in curia celesti instauratur cō-
uiuium. **U**nde resonat ibidem in effabili
suauitate symphonia et chorus sicut legi-
tur **L**uce. xv. **S**ubmurmurāt et sub sannāt
et probis atq; conuicijs laceratos a se re-
pellunt atq; reijciunt penitētes. **N**on autē
insequentibus ppter hoc et alia incōueni-
entia que de in eruditione cōfessorū pue-
niunt de eorū officijs aliqua loqui ppo-
nimus. **T**u ergo o penitens noli timere a
facie pulcīs vni⁹ et securus expectare le-
onem quod vtiq; facis si ab ista erubescē-
tia ita times vt nec loqui ppter ip̄s aude-
as et ab vniuersali et sempiterno obprobrio
quo omniū oculis turpitudines tue oēs
palam fient in extremo iudicio nō times.
Es ergo sicut ille qui pulice timet et **L**eo-
nem securus est et magis ab aspectu vni⁹
us hominis abscondi turpitudines tuas
q̄ ab vniuersorum aspectibus. **U**tinam
scires quod gaudiū est omnib⁹ angelis
dei et singulis de sincera cōfessione tua.
vtinā audires gratiā et actiōes quas ad
singulorū peccatorū tuorum cōfessiones

patri misericordiarum pro te referunt. **Utinā** videres ac sentire gaudium quo ad singulorum bestiarum infernalium vomitum omnes exercitus militarium celestium epulantur. **Utinā** audires et videres applausum et agnitionem quibus tibi pater misericordiarum amantissimus atque dulcissimus aggaudet atque blanditur. **Utinā** sentire amplexus eius et oscula quibus super collum tuum cadens irruit. Sicut legitur **Luce. xv.** proculdubio aquas maledictionis et amaritudinis quas diximus ore patulo inclausibili a te euacuare ut dei patris gratia replearis spurcias abominabiles victorum et peccatorum totis viribus et festinatione a te reijceres. ut aromatibus donorum atque virtutum spiritualium repletus domum habitatozem custodemque tuum perpetueque felicitatis largitozem tota virtute intra te auditate reciperes. **Nō** ostium oris tui clauderes deum a te excludens et dyabolum hospicium tuorum perditionissimum iugulatozem intra te et tuam mortem atque perniciem retineres. **Os** tuum ad confessionem aperires ut spiritui sanctum per illud in te attraheres illud delatares ut deus ipse impleat. Sicut legis in **psal.** **Os** meum aperui et attraxi spiritum. **At** dilata os tuum et implebo illud aditum deo aduenienti panderes ut supueniens dyabolum a te deturbans et deijcens te a fuitute turpissima et a servitute tyrannidis eius nequissima liberaret in libertatem glorie filiorum dei liberatum transferret.

post hoc sequitur ut loquamur de
ocā nominationē seu compatiōe
cōfessionis quā supra cōputatio-
nem dixim⁹. Pura em̄ integraq; cōfessio
fidelis p̄putatio est ⁊ redditio rationis q̄
nobis liberi arbitrij potestate seu facul-
tate p̄missa est. Hui⁹ ergo debitorē nos
esse manifestū ē. Prīmū rōne villicatiōis
quā vtrūq; tetigim⁹ in ip̄a potestate liberi
arbitrij a deo accepim⁹ de hoc Luce. xvi.
Redde rationem villicationis tue. Se-
cūdo ratiōe terre siue p̄dij quod ab eo
excolendū suscepim⁹. Tercio ratiōe ta-
lentorū q̄ ab ipso ad lucrandū nobis tra-
dita sunt de qua legitur. Luce. xviij. in
pabola vinearū et parabel. xxv. in pabo-
la talentorum. Quarto ratiōe officiōrū
in quibus constituti sumus. Quinto ra-
tiōe stipēdiōrū q̄ ad militandū p̄cipim⁹.

Sexto ratione dimissioz hoc ē indulgentia
tum z remissionē que nobis a patre misere
ricordiarū facie sunt. Quia igitur dei vili
licus es z quasi subregul⁹ interra cordis
tui z corporis per potestātē liberi arbitrii
constitutus requiritur a te vt iudiciū ius
sticiam facias interra predicta vimalē
cos ab ea exterminēs hoc ē vicia z peccata
et demones. Et si forte incurſauerint z a
tens incurſauerint eos ex officio villicat
onis z custodie ville que citi ipe es arcie
captiues iusticias et torques bonavero z bona
eorum custodias et nutrias et defendas
Primū ergo si fideliter examinare debes q̄
dei dispensatore confessoris evic⁹ computa
tionē facere volueris recordare debes q̄
lem villaz tibi dederit de quo manifestū
ē quia pulcre magnifice edificauit archi
recto eius atq; opifici ipso deo. Deinde
duplici muro munita videlicet angelicā
custodia z dei preceione. At enīz dominū
incircuitu populi tanquā murus. Et iterū
ysa. xxi. Saluator pōne in ea murus z
aſſu murale. Et iterū pr ad filiū itypo dier.
p̄mo Dedi te in murū encum sup omnes
terram. Tradidit etiaz tibi nobilibus or
nitibus ac magnis habitatorib⁹ populo
sam qui sunt donoz atq; virtutū popu
lus. Iste populus z bec villa tibi custodi
enda conseruanda nutrienda tradita est
tanquā villico. Hanc ampliāre magnifi
care debuisti diuitiis et gloria. Hanc ar
mis z bello tueri. Redde ergo rationem
hui⁹ villicatiōis. Qualiter constituta est
villa ista. Et ne magnificatus et ditatus
popul⁹ iste. hoc est iust ne adduce rru
tes z dona vel numero vel magnitudine
vel viroq; beatus es laudeq; et remun⁹
ratioe domini tui dignus. Villice si cre
dis iste populus tam numero q̄ magni
tudine. Donis ei z virtutibus sine quibus
non est salus adduntur diuine gratie lar
gitae interdam alia. Sicut donū p̄phetie
et donum interpretationis linguarū et
alia huiusmodi. Similiter z multoz sci
entie z industrie sine quibus nō est salus
Mitatur aū tiste populus donoz atq; vir
tutum tam interioribus q̄ exterioribus
operib⁹ suis. Merbi gratia. Mitatur fides
cognitione miraculoz illuminatione
uelationū. scientia. testimonioz sapientie
Solertia p̄bationū quib⁹ ipsa altitue

et in omni quibus errores ptrari destrui-
untur. Sic dicitur et caritas ardore desi-
derio de dei gloria de salute et edificati-
one primorum de affluentia gaudiorum de
his duobus scilicet gloria et salute primorum
de ystionibus zeli cum scilicet dei gloria vel
humilia vel cospicitur vel auditur de fri-
tionibus compassionis cum primorum ma-
la spiritualia vel temporalia conspiciuntur
vel innotescunt. Et ad hunc modum de aliis
et diuitie earum intelligant opera ipsarum
vel diuitius tam interiora quam exteriora.
Quia de his aliam rationem reddere non
posso penitens nisi quod euerfa est illa vil-
la per incuriam ymo perditionem et exusta est
cum toto populo suo alio igne infernali videlicet
igne sulphureo luxurie aut igne deterio-
rari. Et ad hunc modum de aliis
et dissipata omnia bona populi hoc est
omnia opera bona tam exteriora quam in-
teriora. Et hoc ipsum dicere et confiteri. Cum
enim hoc non dicere coram dominis seculari-
bus sit in computatione seu reddenda rati-
one deficere coram domino secularium sic di-
cere est bona rationes reddere sue villica-
tionis bene ac legaliter computare. Et cum
illi malos villicos de mala villicatione co-
fessos aut coniunctos a villicatione amo-
nentes damnet et puniant et ulterius bo-
na sua que eisdem commiserant amplius
non committant deus contrario facit ma-
lam villicationem confessorum honorem officii
sui seruare et dissipata bona eisdem denuo tra-
dit. Tantumque virtutem ac meritum pie ac sin-
cere confessionis dissipatiois sue male vil-
licationis largitur ut nec sibi nec villico quic-
quam de dissipati peccat. Omnia de inde
faciens diuitis sue bonitatis repe-
rans ac restaurans. Ad quid enim miseri-
cordissimus iudex confessiones male ad
ministrationis audire vellet si confidentem
ex ore suo iudicans damnare intenderet.
Preferunt cum huiusmodi confessio nusquam
sine postulatione venie fiat. Frustra er-
go confessione delictorum et postulatione
venie rei fugerent. Si ab ea damnationem
merita reportaret. Primum autem impos-
sibile manifestum videlicet quod frustra ad dei
misericordiam fugiatur. Si enim non esset
consultum dissipatoribus si villam eis pro-
midisset sue restorationis misericordiam
manifeste diminuta esset eius misericordia
quantum ad ipsos. Amplius. nabuch-
odonosor tam male ad ministrare regnum

sibi commissum a deo de illam directam ma-
lamque ad ministrationem suam ad dissipati-
onem professum ac recognoscentem denuo
restituit maioremque magnificentiam et gloria-
m quam prius haberet donauit. Quomodo
non subregulos istos hoc est vnumquemque
quod peccatorem malam villicationem reco-
gnoscentes non denuo restituet ac restau-
rabit. cum ille diuine religionis persecutor
esset atrocissimus. et ydolatria impiissimus
deoque omni peccatore xpiano odibilior.
Iuxta hunc modum de iudicio et iusticia
interrogandus est villicus videlicet si fecit
iudicium. Primum de seipso et hoc deo
deinde virtutibus quas de propria habita-
tione et hereditate ipsarum hoc est de seipso
turpiter eiecit et inimicos earum capitales
hoc est vicia et peccata illis ex hereditatis
in dei contumeliam et preiudicium ipsarum su-
scepit. Si latrunculos primorum secundorum
et tertiorum motum. Hoc est cogitari
onem desideriorum et delectationum que sunt
contra consensum gladio discipline persecutus
est. Si iudicium et iusticiam deo et virtuti-
bus de ipsis fecit deo cuius templum pol-
luit cuius villam vastant exurunt euertunt
cuius ciuium bona diripiunt et furantur. Si
isti latrones in villa ista multiplicati vel
vivere sinuntur. que utique vis est et heredi-
tas propria virtutis apparet iniquum esse vil-
licum. Sicut legitur ysaie. xxvj. Iusticiam
non fecimus in terra. ideo non ceciderunt ha-
bitatores terre iustum etiam est ut ipsa luat
supplicia que latronibus istis irroganda
erant pro eo solo quod ipsis pepercit. Sicut le-
gitur. iij. Re. xx. Quia dimisisti virum di-
gnus morte de manu tua erit anima tua pro
anima eius. Quid ergo si eos nutriet et
defendat. Si villas dei totum ymo templum
dei hoc est seipsum. fecit speluncam latronum
qui enim participat cum fure furem. Sicut
legitur. puerb. Et tu iam nosti quia iusti-
cia secularis receptatores fure et ipsos fu-
res pari donatione ac plena inuoluit et.
Et quia ut diximus velut dei coloni
sive agricultores sumus de pedio
quod nobis excolendum tradidit rati-
onem reddere tenemur. tamen de ipsa agri-
culatione cum de fructibus predium istud
nos ipsi sumus in vinea et ager. Sicut legi-
tur ysa. v. Vineam domini sabaoth domus
israel est et vir iuda delectabile germen
eius et in psal. Vineam de egipto transtu-
listi. Et Osee. x. Vitis fructuosa israel. Et

vim patitur ⁊ violenti rapiūtur illud. **I**ti-
ce. xvj. Omnis in illud vim facit. **I**ti ve-
ro tanq̃ fures ⁊ latrones intrare nolunt
regnū celoz. **A**ū nō furtu s̃ manifeste rapi-
ne ⁊ depredationē publice expositum sit
regnum celozum. **I**sti autem in abscondi-
to volunt esse christiani ⁊ in manifesto eē
antechristi ⁊ proditores dyaboli dum fa-
ciem exterioris conversationis se seruos
eius eē prēdunt et habitu exteriori ve-
lut de abbacia ipsius in qua nullū ordo s̃
sola peruersitas ē se eē onduunt vel poti⁹
similant dum intus id est corde ad deum
pertinere volunt sponsum suum christum
dominum erubescētes. **A**t adulter um-
vero mundus vel dyabolus palam ⁊ pub-
lice non solum absq̃ erubescētia recipi-
entes sed enā hoc id ē tā crecabilis ad ul-
teri⁹ ignominiam honorem ⁊ gloriam re-
putātes sacratissimumq̃ qđ cum christo
in baptismo contraxerunt matrimonium
velut ignominiosam turpitudinē absco-
dētes ⁊ a dyabolico. vt dixim⁹ adultero
tanquam specioso operimento id opēre-
tes. **N**on attendentes qđ dictum est. **E**cce
fasciasti. ij. **N**e duplici corde ⁊ peccatori ter-
ram ingrediēti duabus vijs ⁊ **M**athej.
vij. **N**emo potest duob⁹ dominis serui-
re. ⁊ **L**uce. vij. similiter. **A**t p̃ma ad. 4. vj.
Que est participatio iusticie cum iniqui-
tate aut que societas lucis ad tenebras.
que autem conuentio christi ad **S**at̃anā ⁊
cetera. **I**psi sunt qui erubescunt filium dei
coram hominibus ⁊ facio negotiū ipsū
coram eisdem. **A**t propter hoc negabunt
et erubescuntur. **S**icut legitur **M**athej. x.
⁊ **L**uce. ix. **I**psi sunt qui contra mandatu
euangelicū. **L**ucernam accensam ponit
sub modio vt nemo sañ occideat contra il-
lud qđ legitur **M**athej. viij. **Q**ui ante glo-
riam operum suorum sibi vendicāt aut
inanis glorie amatores et bonorum que
reuerā non habent ostentatores et iacta-
tores fures dei indubitāter sunt q̃ gloriā
q̃ soli deo sperit ⁊ iure singlari atq̃ pleni-
tudo ad ipm solū ptinet ⁊ subripit ⁊ su-
rānt. **Q**ui s̃o euidentē ⁊ manifesta vite sue
turpitudine alijsq̃ notabiles et cōtem-
ptibiles efficiunt nomen dei p̃culpa
polluunt. **S**icut legitur **Isaiah. lxxviij.** **A**t de
oio conversationis sue vnde ⁊ laudem

Co.

et gloriam merere deus debuit blasphemiarum iaculis spiritualiter pfigitur. Vnde quocumque bona opera primorum que produbio opera dei sunt et que ipse operatur et suis et in suis ore maledico lacerant vituperant blasphemant. Et propter hoc dyabolo illa attribuunt et ascribunt gloriam suam. De huiusmodi operibus deo auferunt illam dyabolo conferunt eamque in ipsum transferunt. Merissima enim confessio debere sancti ysaie. xxi. Omnia opera nostra operatur es in nobis domine. verissime enim dicit Aplos. iij. ad philipp. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate.

Secundus fructus ex agro vel vinea quem nobis retinendus est et noster proprius est. primus in redemptione nostras a carcere ignis purgatorii et a carcere penitentialis afflictionis. Et est fructus de quo legit. Mat. iij. Facite fructum dignum penitentie. Similiter et Luc. iij. fructus dignos penitentie. Tertius enim est quod opera penitentie velut pccatum sunt curam redemptionis quibus et carcere purgatorii effugimur si ea sponte atque gaudenter soluerimus. Ipse enim carcere infernali quasi pccato eorum de operibus iuxta multorum opinionem mittamur. pena namque gehennalis et eterne damnationis supplicium in penitentiali afflictione commutatur penitentibus diuine misericordie largitate. Iuxta istorum opinionem. Deinde fructus iste fructus scilicet terre nostre est de quo impletur celeste promissum quoniam celeste heredes atque celeste celarius. Sic legitur puer. xxiij. In doctrina implebitur cellaria vniuersa preciosa atque pulcherrima. De hoc expressit. Eccl. x. Inocuiditate et exultatione thesaurizabit super eum. Quoadmodum enim principes in maliciis suis et penitere nolentes thesaurizant sibi nam in die glorie in. iij. ad Ro. Sic penitentes et que reata sunt agentes thesaurizant sibi iocunditatem et exultationem in celis. Licet enim de elemosina expressit et de abdicatione temporalium dictum sit in euangelio quod ipse thesaurizat in celis. Mathei. vi. et eiusdem. xix. et Marci. x. et Luce. xxi. Cum nullo modo dubitandum est quod omni tempore bono thesaurizetur in celis.

lx.

Tercius fructus agri nostri vel vinee exemplum est seu edificatio primorum. In ipsa enim vita nostra tanquam in exemplari vite et veritatis legere debent proximi exempla rectitudinis. Quod admodum ergo si quis publicum exemplar publici armarii transcribere inde volentibus et indigentibus absconderet omnibus illis iniurius esset et boni publici impeditor. Sic et qui decus christiane sanctitatis tanquam si esset latrocinium aut illud nepharium ne ab hominibus videatur abscondit publici boni spiritualis quod tam utile tanquam salubre est impedidores sunt. Accidit eis insuper. ut qui duces debuerunt esse cecorum et luminaria videntium precundo et ostendendo viam vitae seu mandatorum dei iudices duces efficiunt erroris. et ut ita dicam luminaria tenebrarum. Incidentes in illam dei maledictionem. Deut. xxiij. Maledictus qui errare facit cecum in itinere Transgrediuntur enim illud dei mandatum quod legit. Leui. xix. Foras ceco non pones offendiculum. Offendiculum namque coram ceco ponit quod exemplo pueritatis occasio facit mali ei tribuit. In itinere cecum errare facit quod exemplo mali sui operis ipsum a via veritatis abducit. Si quidem ut dicit Bre. tot moribus unusquisque reus est quot exempla peccationis ad alios transmittit.

Quartus fructus est primorum subsidium adiuvant enim primi ad ea faciendam bona quae ab his fieri conspiciuntur et animant atque confortantur in idipsum. Leuius enim portant quae a multis fieri conspiciunt. Insup et bonorum quae fieri vident amando et aggaudendo principes fiunt. Qui ergo vel mala aperte faciunt vel bona in abscondito in tribus subsidij primos defraudant vitz societatis solatio quod eis esset ad alleviationem laboris quod in faciendo bona sustinet et confortationis fulcimen quod ex multitudine sociorum haberet si eos euidentem et aperti bonorum operum testimonio cognoscerent. Tercio vero quod triu istorum maximu est ipso scilicet bonorum operum principio quod amando et aggaudendo accipere si ipsa bona opera quae absconditis videntur.

Quintus vero fructus id est dyaboli terror et metus ut enim de alijs bonis taceamus solus habitus religiosus aut saltem compositus et christiane professioni congruens a deo

deterret et diffugat iterdū dyabolū et eos qui ex parte eius sunt ut armatura fortissimi. **N**oluerem namque religiose aut compositē se gerentes et ipso habitu ac vestitu sanctitate licet eam nō hēat pferentē nec eē pcatissimū corruptor ac ipudētissimus sollicitare audebit. **I**pse etiā religiosū habitū terrori eē ipi q illū defert ita ut p pē ipse magis horreant ipsa peccata. **N**emo dubitat nisi homo infronti et effrenis animi atq; irreuerentis. **Q**uemadmodū enim olim quidam mortuos bellatores erexit et armatos castri sui ppugnaculis alligauit. quos cum exercitus castrū obsidens cōspiceret viuos credidit et captionem castrī ppter hoc desperans soluta obsidione recessit. **R**edebat namque pius exercitus bellatores ac defensores in castro primū fame partim gladio interfectos esse. **E**t ppter hoc subita apparitiōe mortuorū qui ppter arma quib; circumtecti erant viui videbantur et captione castrī desperauit fugiens a facie mortuorū. **S**ic multi spiritualiter et intus mortui exteriori habitu et cōuersatione viui videntur exteriori armati decor enim xpiane religionis exterioris quasi armatura est ad terrendū dyabolū et suos et ad plegendū etiā de se.

Qui ergo quinq; fructus // retes. bus ratione deo sepe in confessione et oratione solitaria ac familiari temporeq; et loco coram camerario eius ac dispensatore pssessore reddere tenemur. **E**t quoniam quemadmodū se habet ad iusticiam dei prudētis fidelis ac bone agricolatiōis exhibitio seu ostensio sic et eiusdem misericordias imprudentis infidelis ac male hoc est inutilis et pernitiōse aggriculatiōis accusatoria oprecatoriaq; confessio necesse est ut quemadmodū illa et absolutionem et retributiones optinet a iusticia dei. **S**ic ista ab eiusdem misericordia. **S**icut enim iusticie est iudicio suo inuēta bona merita laudare atq; remunerare. **S**ic misericordie est in cōfidentibus defectibus defectum eorum supplere.

Et ut supra diximus obligatio nostra ad deum est ratione talētorum nobis ad lucrandū ab ipso traditorum et ne in enumeratione eorū diuitiū immoremur generaliter dicim; talē tū intelligi oē id. ex q; lucrū spirituale puenire debet prudenter negociantib; **E**t ut de alijs taceam; ipa paupertas magnū

talentū ē. et octo magna lucra seruis prouidenter beneq; in ea negociantibus et ea pueniunt. **H**orū primum est humilitas. **Q**uemadmodū enim emis diuitum superbia est sicut dicit **Augustinus**. **E**t ppter hoc **Aplos** in ultimo ad **Thimo.** dicit diuitibus huius seculi precipere non sublimē sapere. **S**ic humilitas pprium ius est pauperum ut ita loquamur et paupertas in eadem modo filia. **I**nde est q; superbia in paupere vehementer execratur ac deestatur scriptura. **S**ic legitur **Eccl. xv.** Tres species odit ania mea et aggrauor. **Superbia** de anime eorū pauperū superbia. **Non enim** cundū lucrum est mundicia. **Propterea** mirum est cū diuitie stercorea sint. **Propterea** ad **philip.** **Et ex thob. xx.** vbi sūt cora viui diuinum calide excecasse leguntur facie ibo **bie. Et. xxij. Eccl. de stercore boi lapidat** est piger. **Non mirū** inquit si inquinatur multiplicius sordibus peccatorū dum stercorea diuitiarū incessanter incontractant. **Et hoc q; legi** tū illis affidue volutant. **Et hoc q; legi** tur **Eccl. xi.** Si diues fueris non eris immunis a peccato. **Quia** ergo pauper te te elongatiōe a stercorebus luce puritat. **Siue** mūditiē a te regit deus. **Per cui** lucra est expeditio siue lenitas aut agilitas. **Si** uine enim ipales onera grauissima sunt. **Et** fragio enatare aut ab insequentibus aut effugere ab lralibus seu. **magena lib;** sunt. **Sic** et corda qbus cathena ne et funicul; desideriorū alligata sunt. **Et** q; enatare demari mō di hui; nec euolare in sublime spiritualiū et eternorū pmutunt. **Et hoc est q; dicit xitas.** **Par.** **Facilius ē** camelū pforamē acus transire q; diuites in regnū celorum. **Et** **Par.** **Luce. xviij.** **Qui** ergo diuina clemētia pauperem te esse voluit liberi te ab oneribus fecit. **Merito** ergo a te leuitatē seu agilitatem et expeditiōem ad enarandū pñibus de pñibus et obsidiōib; ad currendū viā man datorū suorū a te exigit. **Quartū** lucra de talento paupertatis regit a te dñs q; cor dis siue tranquillitatē. **Alligati** enim mobilibus et inqet; nccarium est ut cū eis omni inqetudie moueāt q; ex ipa eorū pñessioe et loqndi tristissima pñessioe manifestū ē dicunt enim se pñuri cū domo eorū pñuri

ut et degradinari cum vinee earum de
grandinatur destrui cū destruunt deuo
rari cū deuorantur similiter augeri et mi
nui et eousq; processit ista dementia vt p
dia sua membra sua audeant nominare
nec erubescunt dicere istud predū est dex
tra manus mea. Istud aliud est cor meuz
nihil omnino se esse nisi aceruus suorum
temporalium reputantes. Si em̄ decreuisti
prodici. Insanissime delirator. et nihil
creuit in te nisi aceruus diuitiarū tuarum
et reuera tu sic te habes et sic te reputas.
Cum ergo pauperem te fecit dominus ab
omni inquietudinū istarum tormentis
que sola mortua corda non sentiūt te mi
sericordissime eripuit. Merito ergo de ta
lento paupertatis lucrū a te interne quieti
et tranquillitati exigit. Quintū lucrū ē
pax a libris et bonis. Nullo em̄ lite vel bel
lo paupertas impugnatur aut impetitur
Nullū pro ea coram quocunq; iudice co
uenit. Non pro ea defendenda in iudi
cio necesse est aduocatos adiri vel eorū
patrocinia salariis vel modicis vel ma
gis emi. Non oportet pro eius defensi
one tribunalia frequentari iudicib; sup
plicari nec iurisperitos consuli. nec libros
legū aut decretorū aut decretaliū euoluī.
Similiter nec pira fures et latrones custo
dum excubias adhiberi nec cōtra insidia
tores illius ducatus securitatē inquiri nō
pro eius tutam ne menia vel arces edifi
cari vel machinas erigi non arma fabri
ri. In ipso bello est ei pax. In medijs gla
dijs tuta est. In ipso conflictu quantūq;
ingenti et acerrimo nō solum illesa s; etiā
inacta p̄sistit. De talento ergo paupertatē
merito pax tāquā nobile lucz ac p̄ciosum
ipsius deus eiusdē dator merito requirit.
Sicut legitur. Eccl. ij. Paupertas et hone
stas a deo sunt. De hac Seneca. Paupi
etia in obsequia via pax est. Et iterum. Cum
elapsa isonuit fat se non peti paupertas.
Illud lucrum videlicet pacis a libris et
bellis soli amittunt inimici paupertatis et
qui ei bellum indixerunt. qui salic; eam
de se circa seipos gladio et igne totisq; stu
dijs ac virib; illa diffugare et exterminare
pretendunt. nec mirū si bono pacis se ipsos
defraudat qui matrē pacis efficacit scilz
paupertatē odio implacabili et bello impla
cabili psequūf. Si sūt amatores diuitia
rū q; recte intelligētib; manifestū ē matrē

lgetudinū eē ac scaturiginē solitudinū
iurgiorū fomitem et belloz. Propter hoc
dictū ē. Proice pecuniā et redime tibi pa
cem. Quēadmodū aīal quod dicitur ca
stor proprijs dentibus testiculos absin
dens et insequentib; se venatorib; illos
p̄iciens pacē sibi redimit. Sic Joseph
pallium relinquens egiptiace pacē sibi
ab improbitate p̄catis domine sue si
cut legitur Gen. xlviii. Sicut ossa nuda
ta a carnibus pacem habent a canib; fe
ris et auibus. Sicut locus exhaustus ab
haurire volentibus. Sicut domus exter
minata a furibus et raptoribus. sic pau
pes pacē habet. Et quēadmodū cada
uera carnosā frequentant a canibus fer
et auib; et hoc ad diripiendū et deuorandū
Et quēadmodū lacus exhaurire volen
tib; et hoc ad exhauriendū. Quēadmodū
etiā mollita et desup vncta a muscū et hoc
ad erigendum Sic diuites et magnates
frequentatur a cupidis predam em̄ sequif
turba illa cupidiorū non hominē. Sextū
lucrum de talento paupertatis et securitatē
ab omnibus malis et periculis que diui
tijs accidunt eadem et hijs qui diuitijs per
amorem cupiditatis vniti sunt siue vnus
cum illis affecti vt supra ostendim; acci
dere necesse est. Et ppter hoc tot faucibus
deuorantur auarorū corda q; eorum cibi
et potus tot dentib; cōfringunt et pterun
tur q; eorum panes q; ipemet cōfidentur
dicentes se comedi et deuorari ab eis q;
bona sua comedūt vel deuorant. eodem
modo deuorantur et corda eorū a lupis
qui oues eorū deuorauerūt. Iudiciū autē
deuorationis huius spiritualis dolor est
cordiū ipsorum. Non em̄ dolenter a mor
sibus ciborū vel ouīū suarū nisi dentes co
medentiū ac deuorantiū corda eorū fran
gerēt at; trāsfingerēt. Nō autē dentes deuor
antiū diuitias auarorū corda eorū tran
sfigunt et conterūt quia illa in ipis diuitijs
vnita et inmixta per insanissimū amorem
inueniunt. Et ppter hoc nulla dementia
insanie auarorum compabilis est qui tot
dentibus corda sua transfigenda et conte
renda exponunt. Nec solum dentib; sed
etiā omni igni et aq;re. omni grandini et
fulguri oī tynee et ubigini et generaliter
omni nocumēto. cū diuitie eorū obnoxi
sūt. Dia em̄ icomoda q; ipē diuitie p̄catis
et ipa corda p insanā cupiditatis eis vni

ta et in mixta cum ipsis diuitiis pati necesse est. Et si ergo non aliud lucrum de talento paupertatis prouenire posset quam securitas a tot tantisque tormentis atque piculis tamen propter istud solum amandum esset ac preciosum reputandum. Septimum lucrum de talento paupertatis pueniens prudenter negociantibus esse ipsa diuitiarum possessio et imperiosa super eas dominatio. Primum enim in talento pauperis soli prudenter negociat quia eam sortem suam reputant et talentum si bi commissum ad lucrum et propter hoc illam diligunt. De hijs ergo manifestum est quia diuitias sub pedibus spiritualibus suis hoc est affectibus habent. et eas spiritualiter id est contemptu et aspersione contumant. Primum eas in tantam seruitutem redigerunt ut nunquam de sub pedibus eorum leuare se possunt et solo nutu ad omnem visum illi seruiant pro omni suo beneplacito voluntatis. Siue enim deo illas offerri velint siue pauperibus erogari statim oblate statimque erogate sunt dei iudicio quod falli non potest statim coram deo sunt misericordia et incogitabili obedientia ante conspectum dei oblata pene incogitabili iussu statim veniunt ipso facto clamantes assumptum. Nulla enim mora est inter voluntatem impotentem diuitiis in hac parte et obedientiam earum. habent auari fures et latrones multiplicesque direptores ac consumptores diuitiarum suarum ut diximus amatores vero paupertatis illos eosdem diuitiarum habent custodes ac incelestes thesauros deprauidatores. Non enim fures aut raptores quicquam amatoribus paupertatis de diuitiis suis subripiunt aut auferunt quin potius quod furari vel tollere videatur velut eorum serui siue sagmarum in celestes thesauros deportet. Statim enim ubi gratias agit deo paupertatis amator pro furto vel rapina quod ei irrogari intenditur velut gratissime deo oblationes et flagrantissima sacrificia insuper celesti altari ante oculos diuine maiestatis res ille spiritualiter impositae sunt statim ut preciosissima munera in thesauros celestes recepta. Nec pauperum reputes pecuniam in seruitute obedientie redigisse cui obediunt omnia. Sicut legitur Eccle. x. Octauum lucrum paupertatis est ipse celestes diuitie que sunt et eius precium. Sicut legitur Mathei. v. et Luce. vi. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Iterum. Beati pauperes quoniam vestrum est regnum celorum. Apertius autem

sequitur de hoc. Mathei. xviii. Si vis perfectus esse vade et vende vniuersa que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. Similiter et Luce. xvi. Attende autem quod soli amatores paupertatis dicimus in ea negociantur et non quicquam dum in talentis secularibus negociantur siue fuerint homines videlicet dando quod habent ut accipiant quod non habent. Non enim in ista negotiatione paupertas dimittitur aut amittitur. Sed potius amore victorissimum retinetur. Si enim dimitteret hoc est si amoris vinculo non teneret eo ipso et ipsa opulentia amitteret. Et merito non habere paupertatem dicitur quod eas non solum a corde suo abiecerunt. Sed etiam quicquid ad eas pertinet de finibus suis exterminant et nihil eorum apud se vel circa se morari patiuntur. Ferro et igne ea implacabiliter persequentes hijs enim quod est vna expulsiuam paupertatis igne perficiant. Fracturas vero et rimas in edificiis ferro diffugant. Propter quod non est mirum si tam atrocibus inimicis suis paupertas inimica est et molesta. Et si omnino sibi aduersantibus ipsa omnino aduersa est amatoribus autem suis non solum pacata est et tranquilla sed etiam profuse habundantissima et beneficentia amica. Non enim solummodo utilis est in aduertendo mala sed etiam beneficia implendo bona. Quod ut de alijs taceamus ipsas ipsales diuitias sola largitur et vni ad vnum dicamus non nisi cum ea et per ea haberi faciter aut possideri vniquam possunt. Solum enim veri domini diuitiarum qui paupertatem diligunt et soli earum domini serui qui eam oderunt. Iuxta hunc modum querenda sunt lucra singulorum taliumque torum que nos paupertati studiosiori diligentia assignauimus quia ipsam esse talentum de cuius tanta negotiatione tot et tanta lucra puenire debeant minus verissime indebat. Lucra vero talenti potestatis duo sunt videlicet dei honorificentia seu gloria et animarum salus. Secundaria vero multa sunt sicut est repressio malorum aut ne fiant omnino. aut ne tanta vel tot vel totiens vel tam facile. Secundum est libertas bonorum qua auferitur impedimentum et difficultas ea faciendi. Et ista duo lucra de talento potestatis requirit dominus. Ad hoc enim potestas cuiuslibet dominationis a deo data est vnicuique ut per eam mala reprimantur et compellantur

audacia eorum qui timore et amorem dei
abiecerunt. et ut liberi sit bona facere de
um timentibus et amantibus. Est enim pote
stas sicut baculus in manu ianitoris via
domino suo facientis et turbas hinc inde
appellens et scandala seu offendicula de
ipa via. Hoc est quod legis ysa. lxxj. **N**am
facile pbe iter declinate o semita aufer
te offendicula de via populi mei. que vox in
dubitanter ad publicas potestates dirigu
tur tanquam baculo potestati impediētes
eos qui recte ambulare volunt cohercent
ut libere absque impedimento malignari
volenti dei populus cui? serui atque mi
nistri potestates sunt per via mandatorum dei
per viam vitatis gradias. est similiter ea
dem potestas sicut gladii ignitus et acu
tus ad deterendos malos ne grassent in
bonos et ad pscandenda noxia et vrenda
putrida de corpe populi dei. **I**usticia enim seu
disciplina secularis exterior velut cyrurgia
quedam est qua per huius potentes mede
tur demerissimum deus populo suo ut me
bra que nec vngētis sacramentorum aut be
neficio nec potioibus exhortationū sa
nari possint tanquam ferro et igne exterior per
nari vrantur et pcedant. Alia vero lura
sunt de talento scientie puctus siue pfe
ctus in se et in multiplicatio in alijs. et de omni
dono gratie diuine eodem modo se habet. **R**e
quirit enim deus ab vno quoque nostrum ut
dona que accepit bono vsu adaugeat et
in eis incessanter pficiat. Sicut et ut illa ea
dem in alijs aut doctrina aut exemplo multi
plicet. **U**ni enim talentū scientie creditū est
illud per doctrinā in alijs multiplicare te
neat. Qui vero vix sanctitas et landabi
lū morū honestas ipam velut sigillū et
velut forma viuendi alios per exemploz
rectitudinis euidentiam quodammodo sigil
lare et informare debet. **I**uxta quod legis ad
philip. iij. **O**seruate eos qui ita ambu
lant sicut habet formā nostram. **A**lma
sanctio petri vlti. **F**orma facti gregis ex
animis. **H**orum autem exemplū euident in na
tūis inuenit. **U**naqueque enim arbor fructi
fera in se ipsa pficiens in semetipam dila
tat et pcebit et per semen quod ex ea oritur
in alijs naturā suā multiplicat et in oib?
generatib? vis generatiua ē ad multipli
candū indiuidua spci sue quasi quodā ar
tificiū negotiatiōis ad lucrū et in nobis
quā ipa talenta tanquam semina sunt spi

ritualia et nos bono vsu eorum patres et ma
tres nominamur ipsorum in quibus illa mul
tiplicauerim. **U**nde apłs. i. ad cor. iij.
In xpo iesu per euangelium ego vos genui
Sciētia ergo absque vita sicut lux ē aliena
formas ostendēs et sicut signū positū nō
ex similitudine naturali sed tanquam ad pla
citum significās. **A**lia etiā vero absque sci
entia ipa veritas est per oculos spectantium
eorundē cordibus se infundēs et ipse de
cor est diuine similitudinis speculis cordi
um se ingerens. **S**ic clara et tersa siue for
ma siue sigillū similitudinē suam illis im
pmens si mollita fuerint sicut dicit. **J**ob
xliij. **M**ens molliuit cor meū. **G**eneraliter
ergo ex omni talento quod nec ptas est nec
pnatio sed est dei donū intrinsecum ut
tus aut sciētia duo lucra pncipalia quod di
ximus requirunt et duo secundaria que in
primo enumerauim. **H**oc autē necariū
ē scire cōfessorib?. **A**liogñ quō cognoscet
vtrū fideliter ppetet et sufficientē rationes
reddant phtētes. **Q**ui enim nō nouit quicquid
talenta epis tradita ppter que infestius
tatib? eorum legitur euangelium de pabo
la talentorum qui nunc talenta ista cogno
uerit qualiter episcoporum aliquis cōfessiōes
audire psumet. **P**rimū siquidē eorum est
auctoritas docendi que altera clauis est
Secundā ē potestas iudiciaria. **Q**ue duo
vocat. **A**ugustin? in structiōem et coher
tionem. **T**erciuū est auctoritas sacramen
tandi plena et integra hoc est tradēdi seu
ministrandi omnia sacramēta. **Q**uartū est
officiū interpellandi pro populo ad deū.
Quintū est potestas instituendi psonas
i ecclesijs quā mercenarij et horiales siue
cellariales et coquinarij clericivocant po
testatem beneficia pferēdi. **D**e hīs quicquid
interrogandi sunt in confessionibus suis
episcopi videlicet qualiter doceat populu
qualiter iudicet qualiter sacramētū qua
liter interpellent pro populo ad deū qua
liter ecclesias edificent hoc est ex quibus
psonis vel potius vtrū ecclesias edificet.
Quidā enim nō nisi zodomā et egyptum
spūales nō nisi babilonē edificant. **Q**uid
enim ex zodomit? nisi zodomia et ex egyptijs
nisi egiptus et egipto nisi babilonē edifica
ri potest. **L**icet aut multa de talētis ppe
eruditionē simpliciu et cōmunitonē pue
ctorū hic et dicenda et scribenda eēt a qu
b? ex ipa temporis plixitate phibemur.

Quartā obligationē ad reddendā rationē posuim⁹ susceptionē officiorū. Quemadmodū p̄dicatorū officiū dicim⁹ piscari venari. Sicut legitur *Piere. xv.* Mittā piscatores multos dicit dominus et piscabunt eos. Et post mittā eis venatores multos et venabunt eos. Similit̄ *Gen. xvii.* Sume arma tua pharetrā et arcū et egredere foras. Nunq̄ venatu aliquid apprehender⁹ fac mihi inde pulmentū sicut velle nosti. Et hoc iā eris homines capiēs *Mathei. iij.* Faciā vos piscatores hoīm. Predicatores ergo in confessione interrogādi sunt p̄mū an exerceant ista officia venandi s̄z atq̄ piscandi. Non em̄ venatur aut piscatur q̄ nō vult cape aliqd. S̄z poti⁹ arma et rethia ostētare intēdit. Et mixt⁹ ē q̄ rethib⁹ fmonū tot vigilijs et meditationib⁹ p̄textoriū nō magis pisces piscari. s̄z vanariū laudū musculas tātopere venari n̄ solū studēt sed ardent. Quā abusuū autēz quāq̄ indecēs sit feras id ē ferinorū mox hoīes omīno dimitte captionemq̄ eorū penitus non curare. et arcu eloquētie sagittasq̄ verborum huius musculas insequi et fame insatiabili efurire. Ne illis quia arcus eorum pueritur in arcū prauum. et sagitte eorūz reuerse retrosū ipsos miserabiliter trāssigunt. P̄sioq̄ suis rethibus ip̄met dānabilliter capiuntur. et dū sibi vanissimas adulationum musculas capiūt semetip̄os dyaibolo venatur atq̄ piscant. Contingit em̄ illud eis tristissime gladi⁹ eorū intret in corda ip̄orū et arcus eorū conringatur. gladius em̄ exacutus non vt cedat victimas. et eliminat⁹ non vt splēdeat ad illuminandū audientiū. Sicut legitur *zech. xij.* Sed potius exacutus vt p̄dicet peritiā fabricant⁹ et ostendat id est appire faciat eloquentiā predicant⁹. Ille inq̄ gladius intrat corda h̄mōi predicatorū in sanissimo amore et fallacissimā voluptate vane laudis. Sicut legitur. *puer. xv.* Tetat hō in snia oris sui. Arcus vero eorū confringitur. quia de h̄mōi hoīm eloquentia sicut de arco cōfracto nihil validū nihil viuax nihil efficax ad vulnerandas h̄mōi feras emittit. Quā nō emittit sagitte ex ore eorū sed cadunt potius et sagitte paruulorū facte sunt plage eorū et confirmantur contra eos lingue eorū. Sicut legitur i *psal.* Sic de vno quoq̄ officiorū interrogād⁹ ē confitens vtrum illud agat. Non em̄ agitur

officiū nisi intendatur finis illius. *Matth. de q̄ i sacris officiis ac ministerijs diligēter interrogandi sunt cōfiteutes.* Valde etus em̄ est qui agit opus dei fraudulenter. Sicut hiere. legitur. *xvij.* Interrogandū etiā ē quo animo qua intentione suscipiunt h̄mōi officia. verbi gratia. quo animo factus ē clericus aut sacerdos aut epus. Si em̄ alio animo quā vt deo fueret ad honorificetiā et gloriā et animarū salutē manifestū est quia non ē ingressus sine macula. intrauit p̄ offitū cum scptum sit. *Johā. x.* P̄stū xps est. Est quia scptum vel plura sunt officia clericorū et sacerdotū scientibus eā confessorib⁹ multa suppet copia interrogationū circa hec.

Quinta dixim⁹ obligationē stipendiū que dantur ad militandū deo et aiab⁹ et vt alia trāscant stipendia beneficiorū tp̄alium id ē ecclesiasticorū redditū p̄pter sp̄ialem militiā et confitaz et data sunt. Sicut legitur. *ij.* Paralip̄. *xxxj.* Precepit rex pp̄lo habitatum hierlm vt darent p̄tes. sacerdotib⁹ et leuitis vt possēt vacare legi domini. Et in *psal.* Dedit illis regiōes gentiū et labores pp̄lorū possiderūt vt custodiant iustificationē eius et legem eius exquirant. Interrogād⁹ ergo sunt clerici in ecclesiis titulati vtrū militent deo et aiab⁹ et quāliter militent vtrū fm q̄ requirit stipendia vtrū laborēt fm q̄ comedūt. Cum dicat *Apl⁹ scōa ad thessa. iij.* Si q̄s non vult opari non māducat. ergo qui nō vult opari dupliciter vel tripliciter non māducat. P̄bendas habent. debet ergo laborare tripliciter. vics tria paria horarū dicēdo. et alia p̄dicando tripliciter. Jeunando tripliciter. et alijs. Ne infelicitati tp̄orū nostrorū in qua ad militiā istam scribūtur puuliet omnino inbelles. et rei istius militari p̄nitus ignari. Accidit em̄ vt pro robusto exercitu sit ecclesie dei grex puulorum arma omnino ignorantiū et pond⁹ eorūz ferre nō valentiū. Dicit aliquis se militare se dēi taliter deo et aiab⁹ et dicit horas suas dictione qualiūq̄. Quā autē attēdet militas id est militie isti p̄tes que indubitanter iste sunt. Pugnare p̄ra vicia p̄ra iramones cōtra malignos hoīes. et p̄ra iramones cōtra quā pungnat oratione et afflictione a malis recessione. Hora demones

et vicia vobis pugnat disciplina oratione ele-
molarum largitione et peccantium in se re-
missione. Contra malignos vero homines
hoc est ad vincendum eorum malignitatem. Inter-
dum viribus et potestate. Interdum supplica-
tione et obsecratione. Interdum beneficencia
sicut legitur xij. ad Ro. Si esuritis inimicus
vostri esca illi etc. Interdum iudicio et iusti-
cia sicut in iuste oppressorum coram iudici-
bus defensione. quandoque ratione seu dis-
putatione sicut contra incredulos. Pluri-
musque vobis paciencia et tolleracione quod nullo
istorum modorum militat tanquam fur et latro sti-
pendia malicie istius percipit aut ad minus
sine causa. Propter hoc ad restitutionem
merito teneri videtur. Partes etiam milicie
istius sunt signa seu vexilla proferre in isto
dei exercitu quod est magnificentia et mirificen-
tia exemplorum aliorum prope. Similiter tubis cla-
gere quod est vocibus predicationis ad bellum au-
ditorum invitare et aduocare. Hodie modo
et arma fabricare quod est sacram scriptura do-
cere et ex ea argumentorum et exhortationum te-
la sagittas et cuncta prudentium rationum eli-
cere. Similiter in castris aut arte excuba-
re quod est contra insidias hereticorum et insultu
demonum vigilare. Pars etiam milicie istius
est hostes explorare quod est consilia et vias qui-
bus capiunt salubriter aut repellantur ne
nocent excogitare artes et menia suffode-
re non nulla pars milicie salutaris est. Hoc est
machinamenta hereticorum et omnium incredulo-
rum subtilitate pudencie spirituali destruere
Sicut dicit apostolus in x. ij. ad Cor. Ar-
ma milicie nostre non sunt carnalia. sed pote-
tia a deo ad destructionem munitionum etc.
Qui nullo istorum modorum militat et pro
anima sua et alios si pro stipendia temporalium in
arma iniquitatis convertit ut de ipsa pecunia
stipendiorum pascat luxuriam. nutriat mini-
stros iniquitatis. et ut vno verbo dicam si so-
lo peccato pecunia illa serviat in solis vi-
cijs insinuat. Ne ducibus. ut nequissimis di-
patoribus qui tales ad dei scribunt militiam
vel dispensatoribus qui dei stipendia tali-
bus distribuunt.

Etiam posuimus obligationem ra-
tionem commissorum id est collatorum nobis
et dimissorum de quibus interrogamus
et ostendens quas gratiarum actiones. quas
deus de his agit si continue hoc faciat an-
te a memoria eius exciderit an quod de-
bitum est sibi dei beneficia et dona et non deo at-
tribuat vel meritis suis illis ascribat et ut

recte de eis sentiat videlicet quod magna sunt
quod meritis suis indebita sunt. Deinde de ipsa
dimissione peccatorum sollicite interrogan-
dus erit si eam forte vilipendat. aut non sa-
tis ea apprecietur. si non intelligat ea esse ere-
ptionem de ore leonis infernalis et extracti-
onem de ventre ceti. et liberationem a carcere
et vinculis a quibus egrediendum erat ei ad in-
fernale patibulum. Et de his multa iam di-
ximus quod si ea tale et tam bonum esse aduertat
interrogandus erit. Quid spiritus deuotio-
nis pro ea in deum habeat quod noui seruicij pro
ipsa deo faciat. Hoc enim moris est his quod de
magnis periculis dei miseratione eripiantur
et nouo se aliquo voto obligat vel astrin-
gant et speciale aliquod seruicium pro sua libe-
ratione deo promittant. Et quoniam in prece-
dentibus ostendimus quia cum ira et misericordia con-
traria sunt. Sicut contumacia et penitencia et
lites remissio et vindicta seu pene irrogatio.
Sintque ista duo quod ultimo posuimus
effectum duorum primorum videlicet ire et misericordie
affectus descendentes super illa duo extrema
et hoc descensu rectissimo rectitudine scilicet
et diuini iudicii ita quod ab iraya rectissima
descendat vindicta seu pena super contumaciam
et a misericordia remissio super penitentiam. Iose-
phus quenter manifestum est ex his super quacumque
quod facit seu compensationem penitencie congruen-
te seu proportionale sibi descendere facit seu
compensationem remissionis verbi gratia super iram
penitentie par sue placatio et super vomitu
confessionis purgatio et super obligationem
compensationis absolutio. Nec constitutum
vim virtutis dicat super iram penitentie an
super iram. Sicut an super venientem confessionem
an super vomitum confessionis. De his au-
tem multa diximus supra in destructione ex-
roris eorum qui dicunt nullam esse animabus a
peccatis reuersionem nullum eis esse post lap-
sum reparationem.

Et timam eius nominationem ponimus
crepationem quam sequitur viscerum
refusio. Et hac significauit Iudas
de suspensus crepuit medius et effusa sunt
omnia viscera eius. Iudas namque ostendens
sive confessio interpretatur. Mors ergo confi-
tentis quantum ad veterem hominem debet esse
crepacio ex vehementia contenti spiritus sa-
lutis irruentis et dirumpentis ipsum cor et
omnia viscera eius id est cogitationes et af-
fectiones et operationes atque locutiones per
confessionem euidentis quidam autem hic per
confessionem emittunt. Quomodo dum

vinū d' dolo p' extractionē ductil'. Quēad
modū ei dirupto corde tota virulētia seu
ferulētia peccatorū effundēda ē. sicut legi
tur Job. xxviii. An venter me? quasi mus
strū sine spiraculo. Et Tobelis. iij. Scindi
te corda vestra. Et in psal. in p'sona vete
ris hominis. Sicut aqua effusus sum.

Post hoc quatuor questionēs que
multos turbāt et exagitāt determi
nare tentabim'. Quartū p'ma est
de tpe ipso cōfessionis videlicet vtrū omni
hora qua nobis possibile ē confiteri cōfel
sionū facere teneamur an liceat deferre et
quociens deferre liceat. Scda ē an liceat
eam diuidere videlicet vt peccatorū pars
vni sacerdoti et pars alteri in cōfessione re
ueletur. Trel vt vnus sacerdos cōfessionē
audiat alter vō absolutionis beneficium
impendat penitenti. Tercia ē vtrū eam ite
rari necesse sit ex integro post quēcūq; re
lapsū vel quocienscūq; cōfessor mutaf.
Quarta ē vtrū peccata redeāt quociūq; re
ciduo siue relapsu peccati mortalis vel q
cūq; nouo lapsu. Et quoniā testimonia
sacre scripture sacrorū p' doctoz dicta sup
bijs vsu et frequentia disputationū multi
tudineq; scriptoz certissima sunt ea addu
cere supsedemus p' bationib' et exemplis
sup hoc solummō insisterēs. **P**l ergo nec
ad modicū vel momentū differre confes
sionē liceat vnicuiq; ppter multa pericula
videri potest. **P**rimū ne ppter negligētiā
faciēdi p'fessionē dū quis potest dum non
vult iusto dei iudicio isligat ei nō posse cū
velit. hoc ei mō p'uenit iustissim' de' ne
gligētiā n'as punire. Scdm propter pe
riculū obliuionis peccatorū. Que enīz ipa
sua recētia memoriē tenent ipa verustate
interdū abeunt in obliuionē. Tercio ppter
ipm piculū more q non mediocrit' aggra
uat peccatū. Quarto ppter peccatū ritēdi in
aliud. Peccatū ei qd statim p penitentiā
nō diluitur suo pōdere trahit ad aliud sic
dic' Regē et pylosos clamat alter ad alter
Sicut legitur psal. xxiii. Rescio ei q' ex
crāda liberalitate pctā se inuicē aduocant
et inuitāt. Ita vt nō solū sui generē et sibi si
milia attrahāt. S; etiā p'ria et inimica vt
p'digalitas auanciā vt xē in illis impleat
Iuxta p'gruentiā suā Illud psal. Abysus
abyssum iuocat. **A**mp. q' peccatū debi
tū ē et iuria irrogata deo. Manifestū ē q
nō nisi de assensu et voluntate ei' cui irro
gata ē potest differri emēdatio. At q' nō ē

dubiū q' cito irrogata ē iuria tā cito et de
beri satisfactio p'illa. **M**anifestū ē non
ēē sue peccantiū nec sue voluntati vlio mō
ēē p'missum vt h'mōi satisfactio p' bene
placito suo differat. **A**mp. quis hoc ve
l timēro suo vel calciamēto faciat vt nō q
cito in gnātū fuerit illud ablui vel abster
gi curet. Quis in luto illud vsq; ad pures
factionē dimittat. Si vō dissolutū vel de
tritū fuerit. Quis nō statim illud suoz vt
refectori tradat vt resuatur vt reficiat. **P**e
refectio n' vel a sinū statim nisi iū
natus fuerit aut alteri' leſionis p'p'ia pal
sus nō statim illū in areſtallo curadi mu
tat. Et attēde ſilitudines iſtas q' p'pe et re
cte ſunt peccata em in qnamēta et deſectio
nes ſunt veſtis ſpiritualis q' e' decor vire et
vulnera animaz ſunt. Si autē tāto tpe in
gnamēta et deſectiones peſſimoz et cal
ciamētorū corporaliū curatur a nobis qua
studioſitate et vigilatia curade ſunt deſec
tiones et in qnamēta veſtimentoz ſpiritu
aliū. Si tanta ſolitudine occurrere ſeſu
mus vulnerib' et leſionib' equoz nō poſſo
rū et aſinorū ne creſcāt aut inualeſcāt. q' nō
toſortius accelerandū ē nobis ne morbi
aut leſiones animarū n'rarū creſcant et me
dicamentū p'ſeſſiōis ſtatim adhibere ai
s apponere. **A**mp. ſi ſerpēs ac colubēs
aſino n'ro. Si venenū de corp'e expellere.
Si hoſte vel latronē de domo n'ra tantis
ſtudiis atq; conatib' eiicere p'peramus et
morā illud faciēdi tā acriter et in nobis et
in alijs culpam et petere inducias aut di
latōes quo minus hec ſtatim ſiant tāta di
ſtrictione damnam'. Quid nobis de v'p'a
alib' ſerpētib' colubib' et veneno putamus.
bolo hoſte et latronē faciēdo de m'ri cūp'i
Amp. Si ignis incendio de m'ri cūp'i
q' vaſtare cepit quis ſup extinguit de ill'
inducias ei et vnus momēti p'cedens ſug
gerere audeat vel ſua deat. Quis etiā ado
ceus aut deuiēs ēē potest vt hic ſua deat
vel ſuggerentē audiat et de quodā quidā
p'cto ſcriptū ē Job. xxi. q' ignis ē v'p' ad
p'ſumptionē deuorās. de oib' vō generat
lit in psal. illud dictū ē Sup'cedit ignis et
nō viderunt ſolē. Et iterū. Incenſa ignis
ſuffoſa. Quia ei voluntate t'm peccatur. **A**
dic' Aug'. Peccatur in q' agēdo peccatū aut
paſſio t'm e' q' nō potest eſſe peccatū aut
omīſſio q' peccari nō potest agēdo. Pura
nāq; et ſola paſſio nō potest eſſe peccatū.
Idcirco ppter voluntatē peccatū omē actus

siue occultari debere. Interdum quedam peccata subditorum suorum et rationes propter quas ita fieri opteret exposuimus. Quartū summa hec est videlicet ne per viam salutis hoc est confessio non vtraque perditio hoc est tam anime quam corporis eueniat. Quia ergo in hijs casibus non fructus confessionis imo fructus contrarii ex confessione perueniret cum salute soli seruire et militare debeat confessio aliquid per proprio sacerdoti. De hijs casibus seu peccatis alijs quam pro sacerdote erit confessio facienda et hoc de licentia ipsius sacerdotis vel episcopi loci. Si quis autem obiecit quod gratia sanctificationis indiuisibilis est et impatiibilis. Non ei potest esse in parte sanctus et in parte peccator. Quomodo enim non potest esse partim in inferno et partim in paradiso. Et quod impossibile est coniungi in uno et eodem subiecto eternam damnationem et eternam gloriam coniungi inquit neque secundum idem propter repugnantiam contrarietatis quod in nullo genere contrarietatis ista coniunctio patitur in eodem et secundum idem. Sed neque secundum diuersa propter remotissimam distantiam quod abinuitate distant supremum glorie et infernum damnationis eterne et propter impatiibilitatem anime humane propter quas in ipsa humana anima impossibile est repere diuersa illa in quorum uno sunt pena iehennalis in altero vero gloria beatitudinis illius. Quare in eadem anima humana impossibile est coniungi retributionem beatitudinis et penam eterne damnationis. Proportionalia autem sunt merita et premia. Merita ergo inconiungibilia sunt et eadem etiam ratio est inconiungibilitatis ipsorum meritorum. Quia enim contraria sunt adinuitate ac repugnantisima sanctitas seu gratia gratificans et mortalis culpa ipsa repugnantisima contrarietatis non patitur ambas simul esse in anima humana secundum idem et ipsa impatiibilitas anime humane non patitur eas de eisdem inesse secundum diuersa hoc est diuersas partes cum diuersitas partium in ea esse non possit. Ad cuius ergo sacerdotis benedictionem et absolutionem gratiam sanctificationis recipiet penitens. Quia ei parte peccatorum suorum confiteatur vni et parte alij et gratiam sanctificationis per partes recipere non possit ab utroque illa recipiet vel a neutro et si a neutro cum per ipsum non sit manifestum est quod sola diuisio confessionis gratiam sanctificationis impedit. Quare confessionem omnino diuidere non licet. Si vero per vtrumque sacerdotem gratiam sanctificationis et absolutionis recipit et istud videtur non solum inconueniens sed etiam iniquum

videlicet ut iudex pronunciet de his de quibus non cognouerit et absoluat a criminibus quibus contra eum actum non est. Quia si vterque ipsorum sacerdotum penitentem plene absoluat. Non ei sicut plene ostenditur potest in parte absolui a vinculis peccatorum et in parte remanere ligatus. Alterque ei sacerdos absoluit ipsum ab omni dubitandum nullatenus est quod per vtrumque sacerdotem plena gratia sanctificationis et absolutionis recipit nisi per ipsum sacerdotem neque more iudicii fornicationis pronunciat confessionem absoluit se non perdamus. Sed magis oratione facit super eum ut de absolutione et remissione atque gratia sanctificationis tribuat. Et nemo dubitat quin possit et debeat confessor orare patrem misericordiarum ut etiam remittat peccanti peccata. Quia ipse penitens se cognoscit et eisdem confessioni recognoscit. Unde et in absolutione penitentis non debet ueritatem dicere sacerdotes dimittat tibi omnia peccata quod confessus es mihi. Sed potius oia. Quia si per alium sacerdotem gratia sanctificationis et plene absolutionis recepit. Si confitetur per alterum accipiet augmentum gratie. Si vero querat ut plene absoluitur fratre coram patre suo sacerdote ad quod addit secundum ad quod est iam facit confessionem de peccato. In ratione in hoc cum ei per gratiam contritionis remittatur peccata. Nihilominus tamen post acceptam gratiam contritionis de eis confessio facienda est et causas in hoc superius assignauimus. Primum est quod potest diuidi confessio ita prout auctor dicit ad consilium et iniungendam penitentiam salutare alius autem benedictione sacerdotis. Hoc est et absolutionem facit super penitentem. Hoc autem ibi licitum est ubi sacerdos simplex et salutarum fratrum ignarus ibi ei potest aduocare socium tanquam consiliarium et assessorem sibi in iudicio penitentiali. Si enim in iudicio foret si et seculari hoc licet ne erret in illo quantum ad foris in isto iudicio ubi error inconueniabiliter periculosior. Quia enim dyaconus clauis non habeat interdum autem et scientia medicum celestis habeat non dubitandum de defectu sacerdotis in hoc ipsum posse et debere supplere. Et ut verius loquamur in his ius casu non penitentia ipse intungit. Sed magis sacerdos cuius auctoritate ipse facit hoc. Quomodo autem assessor licet sententiam det iudici non tamen ipse iudicat nec etiam cum de mandato iudicis sententiam fert ipse sententiat sed magis iudex per ipsum. Idem

dicimus. Si forte barbarus fuerit confites
quia sacerdos potest aduocare q barba-
ri confessione audiat et ipse interpretetur.
¶ Si forte illitteratus ille sacerdos fuerit
etiam non interpreti potest pmittere. Si sal-
tem sacerdos sit oya con? reseruata tamē
sibi benedictiōe et absolutiōe que sine po-
testate clauū in peccatis mortalib? locus
non habent. In venialibus autem pecca-
tis fm quosdam absolvere possunt etia?
laici in necessitate.

¶ Tum autem iteranda hoc est ex
integrō iterū faciēda sit cōfessio
post quemcunq; in mortale pecca-
tum relapsus seu recidiū quā questionē
tercio loco posuimus plane dicētes q nō
ex debito ita vt qui nō iterauerit. ex eo re-
bis vt ex hoc nō tēti eterne adiudicemus
ex hoc videlicet quod post recidiū hmoi
confessionem ex integro non iterat et sin-
gula peccata sua cum ipso in quod lapsus
est denuo non cōfiteatur. ¶ Si quis dixerit
quia iudex penitēciarius est id ē confessor
non aliter plene instruetur ad iudicandū
de peccato recidiui nisi omnia alia que p-
cesserunt audiat. Quomodo dūz si quis
aliquē iniuste percussisset cui ille iniuriam
percussionis benigne gratia? remissis at
tō percussor ingratus denuo illum percu-
teret de secūda percussione iudex recte iu-
dicare non posset si de pōre ei percussione
eiusdem gratuita remissione non pōtaret
longe enim maior iniuria est secūda p-
cussio q? pma. Non constabit ergo ei de
magnitudine secūde iniurie si ei taceatur
pma et indulgentia ipius et ita nec estima-
re nec iudicare poterit illā quāta ē et quali-
ter emendanda. ¶ Si ergo sacerdos iudex
penitēciarius sit. nō poterit iudicare vlti
mare posterius irrogatas iniurias et cōtu-
melias nisi constiterit de pmo irrogatis et
etiā de remissione ipaz si facta est quoniā
ingratitude nec leue peccatū est ne cuius
circūstantia peccatorum. Sed valde gra-
uis et aggrauans. Non potest autem cō-
stare de pōribus iniurijs et peccatis nisi p
confessionem nec plene constare nisi p ple-
nam confessionem. Plene ergo ex integro
iteranda erit confessio post recidiūz ma-
time nouo sacerdoti. In hoc autem dici-
mus quia si iudicium penitētiāle meruz
iudicium eēt. Ita esset reuera in ea sicut in
iudicijs forenlibus faciendum verum. qd

non tam iudicium est q? etiam sacramen-
tum. Et plus in virtute sacramentali agif
q? iudicio. imo minori discretione iudicia-
ria agendū est q? in eis que sunt mera iu-
dicia. Et ppter hoc non est necessē vt tam
diligens examinatio fiat de peccatis in p-
te ista. ¶ Ne ergo credimus misericordie di-
uine sufficere vt in generali ista dicat con-
fiteus quia cuz deo multas et magnas ini-
urias irrogassem peccando et de quib? re-
colo et de quibus per negligentiam meas
et incuriam memoriam non habeo. ¶ Pma
nia q? illa mihi in debita targarate miseri-
cordie sue remisisset meq; indignū. in gra-
tiam suam per penitētiāz reuocasset om-
nium istorum tantorum et tam inestima-
bilium beneficiūz ingratus denuo ipm
offendere sic nō verit? sum. et hoc cū mul-
ta aggregatione dicendū et multis lachri-
mis si datum desuper fuerit penitenti. De
ingratitude enim vt alia taceantur eam
cognoscentibus modis omnibus facien-
da est confessio. Illa enim est id quod so-
lūmodo sibi deus in omnib? donis suis
sibi soli retinuit totus surripit et furatur vt
delicis gratiarū actiones gloriā laudēz et
benedictionem. Nihil enim istorum deo
reddi patitur iniquissima ingratitude. Pro-
pter quod et ipm fontem bonorum redū-
dantissimum atq; largissimum pene plus
omnibus vicijs nobis obcludit et fluentia
beneficiūz etus velut ob ex infernalis
durissimus et impetrabilis a nobis auertit
nec solum absistit largitati diuine quo mi-
nus noua munera largiatur sed etiam vt
predonata tanq; iniustis detentorib? au-
ferat. Perito enim et iure euidentissimo
secundum vel predium amittit qui domino
a quo habet illud ius qd in eo solum reti-
nuit reddere contradicit. Licet autem ite-
rationem confessionis saluberrimā et in-
credibilis virtutis esse nouerimus et eam
put nobis datum ē predicare suadere cō-
sulere non cessemus nec vnq; cessare pro-
ponamus. Illud tamen et hic et vbiq; sal-
ua fidei pietate et catholice doctrine veri-
tate possumus declarare intendim? et vo-
lumus ne laqueos mortis nobis aut alijs
iniciamus. ne nos aut alios eterne dāna-
tioni obligemus aut obligatos dicamus
¶ Si vero nouus sacerdos fuerit cui confes-
sio faciēda ē. Hoc est qui als peccata pte-
ter id in quod relapsus est penitens ei cō-
fiteri teneatur tentione vtiq; vel debito q
k iij

mortis et damnationi eterne illum obliget et adducat dicere nō audemus nec istam negligentia iudicare mortalem. non enim inconfessa relinquit p̄terita peccata qui d̄ in gratitudine vt dixim⁹ de eis in generali se accusat et culpabilem reddit. Ingratitudinem autem non agnoscere et non confiteri nō modica pars ē ingratitudinis nec culpe levis.

Relinquitur nobis quarta inuestigare questionem atq; determinare videlicet vtrū peccata redeant p̄ relapsū seu reciduum que fuerant ante dimissa. In quo illud p̄mo manifestū est et omnino declaratione p̄bationū nō indi gens scilz q; neq; male cogitationes redeunt atq; resurgunt neq; male affectiōes neq; male locutiōes et hoc sensu manifestū est neq; aliquē eorūq; delirare aut insani re posse credimus vt ei videatur. Testat ergo vel vt macule seu inguamenta iporū redeant vel debita penarū q̄ p̄ ipsis ante acceptam remissionis gratia debebant. et q; maculas redire impossibile sit declarabimus declaratione irrefragabili et manifestā. p̄mū quoniam auaricia maculā aliam quam imp̄mere dicimus esse impossibile. Sicut enim virtus non aliam pulchritudinem imp̄mit q̄ ipsa sit nec pulchram aut speciosam facit animā humanā alia speciositate et pulchritudine q̄ seipsa. Si enim alias pulchritudine imp̄meret illa vel eēt virtus vel non eēt virtus. Nō si nō eēt virtus imp̄possibile eēt eā eē pulchram animā humanā. Si enim alio q̄ virtute pulchra esset et hoc formalit̄ accideret vt sublata om̄i virtute p̄ intellectū abstrahente intelligat remanere pulchra. Causam ei sufficientē abstrahere aut separare ab effectu suo possibile ē intellectui mō sicut frigiditate abstrahere vel separe ab albedine. Hāc ergo positionē recipit intellect⁹ noster videlicet vt remaneat corp⁹ aliq̄d albū sublata frigiditate aqua erat ei albedo. nō aut recipit hāc positionē vt remaneat aīa hūana pulchra vel speciosa om̄i virtute sublata. Nō sūt ergo sepabiles intellectu ab inuicē pulchritudo anime hūane et virtus. Si aut haberet se ad inuicē vt causa efficiens et ei⁹ effect⁹ p̄culdubio separe posset eas ab inuicē intellectu noster. **Amp.** sublata illa pulchritudine quā ibi somnias nihil deperiret de meritis anime hūane cū oīa merita ex solis virtutib⁹ sunt. Quare nihil deperiret ei

dē de p̄mīs et ita q̄ntū ad merita et p̄mīa sapuacua ē huiusmōi pulchritudo et q̄ntū ad naturā sit quoniam et p̄ illa ē et p̄ grā sicut tu ponis. omnino igit̄ ociosa et superflua ē. **Amp.** Si virtus imprimit huiusmodi pulchritudine et ē sue speciei erunt due fortē eiusdē speciei in eodē vt fm̄ idē videlz virtus et pulchritudo quā imp̄mit. Si vō fuerit alteri⁹ speciei et hoc cōtra naturā ē vt virtus p̄ se et secūdu se agēs generet nō virtutē aut hoc nō hominē. **Amp.** huiusmodi pulchritudo eadē ratione imp̄mit aliā erita in infinitū. **Amp.** quoniam agere et pati cōtraria sunt sicut dare et accipere manifestū ē quoniam ip̄ossibile ē ipsa esse in eodē fm̄ idē agit autem vniūq; q; subiectū p̄ formā suā om̄e id qd forma eius agere dicit ergo pulchritudine quā virtus imp̄mit seu efficit in aīa hūana efficit ipsa et imp̄mit sibi ipsi p̄ virtutē. Quā causa erit imp̄mens et imp̄sa agēs et pati ens et dās et recipiēs sibi ipsi pulchritudines huiusmodi nō fm̄ diuersa q; imp̄tib⁹ ergo fm̄ idē et hoc impossibile q̄re et illud ex quo sequitur erit impossibile. Impossibile est idē virtutē alia pulchritudine imp̄mere et idē virtutē et p̄bationibus ē ostēdere q; imp̄possibile ē viciū maculā aliam seu deformitatem seu turpitudinē aliam imp̄mere. Itā ergo declaratu ē maculas peccatorū nō aliud q̄ ipsa peccata eē et pulchritudines virtutum nihil nisi ipsas virtutes eē. **Amp.** Quāvis festū ē intelligibilia intelligētib⁹ auaricia nō debere generare naturalit̄ vel p̄dignitatem vel defectū ipsius vel qd debet ex opposito seu cōtrario naturalit̄ ip̄ossibile ē. Licet ergo iste relatus in peccatū p̄dignitatem nō idō vt p̄dignitatem vel effectū p̄dignitatis ex huiusmodi peccato generari necessarium nec p̄ naturā etiā ip̄ossibile. **Amp.** plus. vñ ista fecunditas tā monstruosa tā q̄ nature cōtraria vt ex vno generet tantā monstra aliam speciem videlicet ex peccato auaricie oīm aliorū peccatorū monstra. neq; enim hoc naturalit̄ eē potest neq; volūtarie hoc fit cū hoc nec itē dat nec relapsus peccatū nec violēre tū ei ip̄utet q; peccatū violētū aut nūq; ip̄utāda sūt illi cui ip̄utet. Si pot⁹ inferri. Testat ergo peccatū redire solumō q̄ntū ad penā hoc ē relapsū de nouo ip̄utari ad penā. nō ergo alio intellectu vt sensu dicit̄ peccata redire q; hoc dicit q̄ q̄ntū ad penā. Itū aut p̄pter hoc quētiq; relapsū apud eos dīsentio est. q

da et in eis solis casibz in qbus exp̃ssus est
ea redire cōcedit in alijs aut negat. verbi
gr̃a q̃ ip̃a vitas in euāgelio math. ca. xviij
hoc exp̃mit de ip̃enso frat̃no odio. siue d̃
miscōia nō ip̃ensa primo. ⁊ iacob. iij. vi
des hoc idē exp̃ssum vbi d̃r. iudiciū sine
miscōia fiet illi q nō fecerit miscōiam. In
x̃ta hūc modū in crimine apostasie ⁊ i be
refi dicit oīa redire peccata. Apostasia ei
et heres oīno auertit a deo ⁊ hostem
vel inimicū dei faciūt ⁊ ppter hoc omnes
grana dei eringuūt ac oēm remissionem
euacuat. Hodē mō dicit de penitēcia peni
tēcie. Hoc ē si penitet aliquē penitēcia ei
se de peccatis suis. Sicut em̃ penitēcia de
peccat̃ et ip̃a peccata ⁊ debita penaz eua
cuat. sic ista execrabilis ⁊ dyabolica peni
tēcia debita penarū q̃ p penitēcia relaxa
ta erant reducit ⁊ reuocat q̃a testimonijs
scripturę ac sanctorū aut cogētibz ⁊ validis
eierationibz vident ad ita sciendūz in
hīs casibz. Idcirco et ita sciunt in alijs
omnino negantes redire pecc̃a sicut exposui
malig̃ x̃o in oīni recidius mortali debēt
oīa redire pecc̃a sicut exposui. Alij x̃o
interpretant reditū eoz in ingratitudinē di
cēs oīa peccata redire ppter ingratitudi
nē. Ingratus ei ē de remissione oīm et sin
guloz ⁊ ppter hoc p omibz ⁊ singulis pu
nietur. Questionē aut̃ h̃z etiā si in aliq̃ ca
su iustū oīa redire peccata. Si ei ap̃d ho
mines iniquissimū iudicet ita vt iusticia hu
mana istud pati neq̃at quāto fortius iusti
cia diuina istud pati nō poterit. Qui ei iste
de p̃teritis peccatis cōdigne deo satisfice
rit plena eoz remissionē ab eo obtine
rit. q̃d cūq̃ peccatū relabatur. nihil pene
vel satisfactiōis vlt̃erius p illis ab eo exi
gi potest de iure. Ampli. cū p penitēcie
sacramētum a deo restitūt sit in integrū vt
vt oīa ei pecc̃a p nō factū habeant cūz nō
labat nisi in vni peccatū nō pōt exigi ab
eo nisi pena illa debita. Alia ei nō habet
cū p penitēcia oīa deleta sunt ⁊ resurgere
omnino nō poterūt vt ostendim. Ampli
peccatis illis q̃ dimissa erant nō debet ni
si pena hic quā mō exigit de⁹ qui totā de
bitam p illis exigit ppter relapsū vt ip̃i
ponunt iniuste ergo exigit deus penaz pe
nitēcialem p illis. Ampli. non erit
secundū hoc ratum penitēcialem iudiciūz
cum enim per relapsū seu recidius re
uocetur penitēcialem reabsolutionis sen
tēcia et imitetur penitēcialem iudiciū nec

fatum est nec stabile ppter hoc in errorez
impietatis inducti sunt quidam vt diceret
penitēcialem absolutionem conditiona
lem tñ esse ⁊ peccata per penitēciam re
mittere sub conditione tantū videlicet si nō
relapsus fuerit vel non recidiusauerit.
Hic autem erroz p̃mum facit deus ini
quum esse et impium. et hoc trib⁹ de cau
sis. Quarum p̃ma est in hoc q̃ plus pos
sunt apud deum ad damnandum penitē
tem peccata que nondum habent esse nec
dum fecit. q̃ bonum penitēcie q̃d habet
ad soluendum ip̃m. Secunda in hoc
q̃ iudicatur penitens non qualis est. sed
qualis futurus est qua pueritate que ma
ior esse potest vt non iudicetur bonus qui
bon⁹. nec penitēs q̃ veracit̃ penitēs ē. S
mag̃ iudicet p̃max qualis nondū ē ga
contumax forsitan futurus est. Tercia
causa est in hoc q̃ iustum punit deus pro
peccatis futuris ante q̃ ipsa faciat dum ei
gratiam remissionis et absolutionis ei sub
trahit p peccatū q̃d nondū fecit. Sed fa
cturus est indubitanter punit enim deus
anteq̃z peccauerit. Al autem erroz iste im
possibilis sit non solum impius euidenter
docemus hac vna probatione. Possibile
enim est duos penitentes quoz alter pas
surus est recidius alter vero p̃seueratu
rus in bono equaliter omnia facere que p
tinent ad penitēcie sacramētum. Cum
ergo isti duo eque atterantur eque contem
rantur equaliter omnino peniteant. om
nia autem equalia merita equales remun
erationes seu p̃mia apud dei iusticiam.
Si aliter ex merito obtinet a dei iusticia
plēnam remissionem peccatorum neces
sario obtinebit et reliquus. hoc autem non
est verum sc̃m ipsum quia ille qui perse
ueraturus non est. remissionem non obti
nebit. In hoc ergo casu accidit euidenter
deum iniustum esse vt equalium merito
rum alterum respiciat et alterum non.
Amplius. Sc̃m hoc quid reportant
fideles ex sacramento confessionis cūz em̃
incerti sint de futura p̃seuerantia incer
ti sunt et de absolutione sua incerti de re
missione et venia. Et propter hoc qua te
memeritate accedunt ad percipiendam sa
cratissimam eucharistiam cum merito du
bitant an sint sacramento penitēcie mū
dati et loti et a peccatorum vinculis abso
luti. Et cetera.

Ruertamur ergo ad inquirendū
que sit causa reditus peccatorū si
ue in casib⁹ nominatis siue alibi.
si fraterno odio redeunt dimissa peccata.
aut hoc est ppter magnitudinem peccati
istius aut hoc est quia alia eousq; pendet
ex eo vt sine ipis eē non possit aut ex alia
causa. **Q**uā autem magnitudo eius causa
huiusmodi reditus non sint inde manife
stum est quia multa alia maiora sunt fra
terno odio sicut blasphemia aut ipm pec
catum homicidij aut ydolatria. **S**i ergo
magnitudo huius peccati cogeret debita
eē aliorum peccatorum et obligaret ad pe
nas aliorum omnia maiora multo fortius
hoc ipm efficerent. et hoc siue eēnt dimis
sa siue non. **R**emissio enim pcedens non
potius videtur facere ad destructionem ⁊
mortificationem peccatorū q̄ ad resuscita
tionem iporum. **S**i vero hoc est ex neces
saria colligatione ⁊ comitantia alioꝝ pec
catorum ad ipm. tunc nec ante remissione
nec post potest eē fraterne odij absq;
debitis aliorum. **A**mplius. iste non pec
cat nisi fraterno odio et forte peccato igra
titudinis ergo non est puniendus nisi pro
hij duobus. **N**on ergo erit puniendus p
iam dimissis. **U**t ergo ista expediam⁹. di
cam⁹ quia lex iusticie est ⁊ rectitudo vt in
ea puniatur quis in quo deliquit ⁊ p que
peccat quis per hec torqueatur. **S**icut les
gitur **Sap. xj.** **G**oꝝ enim bonorum maxime
debitores sum⁹ in alios que maxime
recepimus q̄ omnes in se creature osten
dunt. que enī maxime lucem receperunt
maxime lucis large sunt. et maxime eam
transfundunt. **S**ic et de odore. sic ⁊ de sa
pore euident est in omnibus alijs. ita vt
nulla creatura sibi donū aliquod seu bo
num recepisse videatur. **S**ed potius omni
bus quibus illud p̄municare potest. **S**ic
et de donis gratiarū in toto corpore eccle
sie sciendum est. **Q**uēadmodum enim in
corpore humano quod est exemplum ⁊ fi
gura corporis ecclesie. **S**icut ostendit apo
stolus in. **xij. ad Rom.** **E**t in. **xij. p̄me ad**
1. Cor. **N**ullū membrū sibi vel seipsum vlt
officiū quo indictum ē appropare potest
sed toti corpori et singulis membrorū ser
uit ⁊ viuūt se toto atq; officio suo tāq; hoc
notū. **S**ic et in membris eccleie dei ex lege
spiritus quo viuūt necesse ē vt dona gra
tiarū nullū sibi appropriet aut excomuni
cet. **S**i magis alia alijs in eis ⁊ ministrēt

Sicut dicit idē **A**postolus in eisdē capitū
lis **1. Petrus in. iij. p̄me.** **Q**uiscūq; si
cut accepit gratiā in alterutrū illam admi
nistrantes sicut boni dispensatores multi
formis gratie dei et ppter hoc furti reus ē
in alios ⁊ amittit merito et iuste q̄ sibi in
ste appropare volebat et sibi retinere pro
pter hoc qui misericordias in alios facere
recusat ipm fontem misericordie sibi obstruit.
et hoc quacūq; hora et quādocūq; fra
tri in se peccatū nō remittit nec adeo remi
sionem accipit. **N**ō ergo p magnitudine
peccati tñ hoc ē sed ppter naturam pecca
ta que peccatorem suum inimicum dei ef
ficat. **I**nimicus enim cuiuscūq; hominis
inimicus dei est eo ipso deū enim in essen
tia sua impugnare nō potest sed in homi
ne suo. **R**eges enī et p̄ncipes et si in perso
nis suis impugnationes hostiū suorū nō
sustineant. in hominib⁹ tamē suis susti
nent et in alijs rebus suis. **N**ō est autē
mirum si is qui se inimicum dei constituit
quantūcūq; autem placatus ei fuerit ira
tum illum sibi reddit. **S**ed dices fortasse.
quia reuera merito iratum illum sibi rede
dit q̄ntū ad peccatum illud videlicet odij
fraterni. **S**ed q̄ntū ad alia que ex miseri
cordia sua remisit. nō nisi immerito et i
uste irasci decetero potest. **P**ropt̄ hoc ad
iecimus de lege iusticie de qua dictum est
Luce. vj. et in casu isto ea mensura q̄ men
si fueritis remecietur vobis. **L**ex enim ius
ticie est vt q̄ quis in alios stantū eodem
ipe vtat vt q̄ iram fuit in alios seruet. et
ip̄i. sic legist **Ecclesiasti. xxvij.** **N**ō dōm fuit
irā ⁊ a dño qrit medela. **E**t alia multa simi
lia legist ibidē. hec ergo ē iusticia ppter quā
dimissa debita repetimur quia dimittēda
nō dimittit accedit ad hoc igratitudo cu
ius pena iustissima ē vt b̄ficiū p q̄ gra cō
digna nō reddit igrato penit⁹ auferat. si
cut ⁊ alibi de seruo manumisso dicit vt in
fuiturē p̄stina ppter viciū igratitudinis re
digat. **Q**uidē autē eq̄les eē fm hoc vnum
q̄d q̄ peccatū ⁊ igratitudo ē remissioe ipi
us. **S**i ei ppter igratitudinē de remissioe
auferēda ē de iure ipa remissio ⁊ iuste po
pter igratitudinē de remissioe facta peno
efficit pene p̄us dimisse debitor. eiūsdē ex
go pene efficit debitor p ingratitudinē re
missiois ⁊ p p̄m̄ an dimissū. **P**uicūq; au
tē eiūsdē pene debitorē efficit siue ad ex
dē penā obligat eq̄lia p̄cā sūt i vno q̄. **E**x
quo manifeste consequēs ē per ingratitu

per penitenciam et declinat a via p quam venit horrenda illa damnatio. Et qd hoc facit gratis tum ipse peccator contrarium meruerit dici remittere penam siue damnationem eternam et ipsa peccata remittere quantum ad penam dum ppter illa non dimittit quin auertit ipsum atq; declinera via qua currebat ad eternam damnationem. Sicut ergo eadem est iebenna nec mutatur siue ut curras ad illam siue diueras ab illa et manet semper eadem. Sed dicitur remitti tibi cum declinaueris et abstraheris a via qua itur ad illam. Sic ad iram et incendium vnum et idem redit peccator: recidit a quo prius pfugerat p penitenciam ergo peccata remittit deus peccatoribus quantum ad penam id est non imputat quando non sinit illos ire ad illam. Quantum vero ad culpam qualiter remittat. Jam diximus in precedentiibus. Ergo dicitur redire peccata quantum ad penam magis ppe diceret rediret peccatores p reciduum ad penam et ad illam eandem ad quam ante penitenciam recurrebat. Si tunc p reciduum maiorem effectum. Quid autem abijci de diuino iudicio quia non videtur esse tati et sententia absolutionis irrita postquam omnia renouantur p reciduum euidenter exemplo solui. Si enim duceretur latro ad patibulum et iudex misericordia motus in eum eriperet eum de manibus tortorum et in domum suam adduceret et ille filios collocaret atque coram horis quoniam illis constitueret. Ille vero sperta illa hereditate pclara ac societate filiorum gratia adoptionis illius contempta domum exiret et se tortoribus tradens eadem via vel alia denuo ad patibulum sponte ire. Omnia data sibi et promissa ab ipso rege facta et irrita fieret et inutilia sibi redderet. Sicut et miser peccator quicumque per penitenciam a rege regum vel data vel promissa fuerat euacuat et sententiam absolutionis p se. Ut ita dicamus latam inutilem sibi reddit et penitenciale iudicium irritat. nec ratum est quantum ad ipsum dum ipsum seruare non vult. Alia enim iudicia in potestate sunt iudicium et aliorum iudiciorum sententia. ita ut eos contra quos late fuerint eas seruare compellant hic autem non fit. Quod vero abijci ad penam satisfactionis multum abutitur non men satisfactionis. et multum nomine pene magis ei sacramentum est et medicina ipsa penitencia quia satisfactio vel pena. Insuper penitencia tota domus dei est. Et ppter hoc nihil dictum est quod deus iniuste penam illam sa-

tisfactoriam exegerit cum potius dicitur esse quod donum illud medicinale ac virtuosum peccatori deus misericordissime dederit. Sed de hijs melius loquimur in sequentibus et attende quod rectius dicitur peccator reciduantem penas sibi dimissas repetere quam deum. Quomodo autem qui de aquis extractus est et denuo se immergens agens repetit et de incendio raptus. Iterum se precipitans in illud proprium incendium repetit. Non autem vtriusque exitus actor aut liberator: qui se forte habent in aquis illi in igne ppter incorrigibilitatem suam et primam etiam dimiserint non penarum illarum extractor sed potius promissio: hac de causa contendens est quatenus placeat ei et merito contumacii atque rebelii iustissimis pena atque damnatio. Si quis autem quereretur vtrum magis malus reciduas peccator quam ante te fuerit scilicet quam penitenter. licet dictum sit quod sic et a multis et magnis iam dictum sit quia maioris pene debitor: cui sit debitor quia maioris pene debitor ante dimissionem et penarum per penitenciam ante dimissionem et penitenciam pro quo reddidit peccatum et debitor eidem hoc enim quasi maioris la habet ut magis malus sic qui maioris pene debitor est gehennalis. potest tamen dici iuxta ea que ante diximus quod magis malus est tanto. quanto addit peccatum reciduum ex ingratitudine tam malus quantum ante ut supra ostendimus. Super ingratitudines autem habet maliciam peccata recidui. Si quis autem obijciat ergo maior penitencia iniungenda est ei quam prius si intelligat magis penalis malicia et scilicet hoc peccatoribus consuetudinaris et corpore delicatis. Preterea ubi sequitur hoc. mo est magis infirmus quam ante. ergo maior ei potio seu medicina danda. manifestum est quod non sequitur. Si autem ita intelligat quia magis malus. imo magis puniendus iehennaliter ergo et penitencia vel iter hoc vtriusque sequeretur si penitencia vel penam directe intenderet vel virtutis et efficacia consisteret in pena. Nos autem in sequentibus fructus penitentie nominante et numerate intendimus declarare. Summa autem omnium istarum est penam peccatorum iam dimissorum redire ex integro de iure et iusticia vel potius reciduas peccatores redire et recidere in ipsas quantum est de iure et iusticia meritorum ipsorum fines autem misericordie dei vel limites non hic sed alibi prescribimus. s. immensum

latet ei? semper et veneramur et p'dicam?.

Post hoc ergo de ipa satisfactoe q
et q'is ee debeat put nobis dona
bitur desup dicem? In q' adiuua
mur ab ipo noie satisfactiois rone ipius
satisfactio e q' do satis fit hoc e deo satis e
vel deo sufficit de vita vel de puerfatione
penitens p iniurijs et ptumelijs q' ei pec
cado irrogauit. Et ppter hoc ipa cotritio.
Interdu ipa satisfactio e'ltra qua' nihil re
quitit de? a penitete p oib? peccatis atq;
delictis suis. Tantū ei e nō nūq; desideriu
reuerendi ad deū in penitente et restituē
di atq; augēdi deo quicqd subtraxit ei ho
noris aut glorie. Tātus zelus vlciscendi i
semetipm irrogat as deo iniurias vl' contu
mēlias tāta ira et odiū in oia ea q' deo dis
plicent vicia et peccata. tantus ardor dile
ctionis in ea que deo placēt et ad vites
et opa earū tātus dolor de afferisa dei et re
cessione ab ipo tā magnificū tāq; feruens
propositū oia agrediēdi augendi et sustinē
di quecuq; beneplacitū dei fuerit ipsum
agere et sustinere tanta humilitas abijcie
di se et subijciendi consilio ecclesie tāta de
p'cationis et orationis deuotio: vt merito
baptismus flammis vocāda sit. Baptism?
in ipis plene emēdationis a culpis et plene
liberationis a penis vt euolare absq; sen
su et purgationis expientia faciat penitētes
si ipa hora et corpibus excesserint et retro
qda tanta gra p'ritionis. Aliq' illustratur
ga vō peccatū omne cōtumelia est i deū
et vulneratio ipi? peccatoris et damnifica
tio p'mo q' necessario emēdatio eius vel
expiatio debet continere tria istis p'taria
videlicet vt sit honoratoria seu meditato
ria penitētis et restitutio p'morum et
quia iniuria seu iniusticia seu iniquitas e om
ne peccatū. Sicut dicit Iob. i. iij. p'macano
sine necessario satisfactio debet ee iusticia
loria ipius. Quia vō medicatoria e debet
esse p'mptoria seu expulsoia morbi atq;
reliquiari ipi? debet esse p'fortatoria calo
ris vitalis sue viuifici quem v'stato noie di
am? charitatem. Tercio d'z esse p'seruato
ria sanitat' sue salutis. p'ij sunt septē fru
ctus penitentie v'z dei honoratio p'ta ir
rogatio ei p'tumelia peccati peccatū. Ipi
us iusticiatio p' iniquitatem et iniusticia pec
cati dāno illa totū restitutio cōtra dāni
ficationē et nocumentū ipius. Quarto sa
natio cōtra lesionem seu vulnerationem
peccati. Qui? tres fruct? noiaui? vides

licet cōsumptionem morbi seu reliquiari
ipius cōfortationem vitalis ac viuifici ca
loris cōseruationem salutis seu sanitat'.
Septim? vero fructus est sanctificatio pe
nitentis. Que est elōgatio nō solū ab exe
crationib? p'ctōnib? s; etiā a p'phanatiōib?
cōis ac seculari vite atq; applicatio et adhe
sio sanctorū tā scilicet hominū sanctorū q's
rerū et hoc quoniam omne peccatū execratō
est hoc est sanctificati contrariū.

Confessor ergo in iniungendo satis
factionem sollerter penset dei cō
tumelia i peccato penitentis vt ho
nore cōtrario expiet vbi gra. Si peccauit
penitens i loco dei honori et glorie depu
tato puta in ecclesia iniungendū e ei vt in ipsa
ecclesia specialē honore p'expiatione illius
ptumelie vel ad ipsū vel p'petue deo repen
dat. Quemadmodū vt flexis genib? atq;
nudatis sit i ecclesia tpe aliquo vl' hora. Si
militer si cōtra locū sanctū peccauerit estu
gerendo seu aliqd auferēdo ex ipo vt illū
eundē vel aliū honoret vel vite p'structio
ne vel ornamenti alicui? oblatiōe. Quā si cō
tra sacratissimā eucharistiā aliqd execra
bile cōmiserit. verbi gra. blasphemia aut
maleficiū qd vulgo forciaria dicit iniūge
dus erit ei specialis. Honor ac veneratio
ipius vt ab ipa hora q' sacerdotū manib?
eleuatur i missa salutanda a popul' et ado
randa flexis ac nudatis genibus caput ad
terrā ponat et q' deuotione ei datū fuerit tā
ti sceleris venia p'etur a misericordissimo
redēptore idē faciat. Vbiq; eandē sacra
tissimā et venerandissimā eucharistiā vel
repositā vel transeuntē cognouerit. Quā si
diues hoc tpalibus habundans fecerit vt
vas p'ciosū atq; speciosum i quo reponat
ipa veneranda eucharistia redemptoris
offerat iniungatur. vel cereos qui añ ipaz
die ac nocte et ardeāt lucidant vel incensū
qd cremetur in hora incensus sui in ma
nus sacerdotis iuxta morem laudabilem
quarundā ecclesiartū cum ydoneis et iburi
bilis. Iuxta hunc modum si cōtra sanctū
chrisma aliquid nepharium fecit vt in ali
qua afflictione corporis sui interfuit conse
crationi ipius vel aliquo alio opere ho
nore ipm aut oblationem vasis speciosi
aut reponendū seu deportandū ipsum
radix autem p'batōnis in hīs et in alijs
de quibus hic agitur contrarietas est qua
efficitur. vt contraria contrarijs conueni
entius et efficacius expientur. Eodem mō

p blasphemias laudes et benedictiones et cetera oris obsequia iniungenda erunt iuxta hunc modum iniungenda erit satisfactio p exhortationibus seu contumeliis scilicet ut si gloriosam dei matrem blasphemaverit ad impendendum ei speciale honorem vel obsequium vel oblationis inducat. **P**rimo est qd eis qui metu suppliciorum xpm dominum ne gaudeant coram infidelibus ut illi ibidem constanter confiteantur contumeliarum abnegationis honorificentia confessionis emendantes. ppter hoc etiam et hijs qui turpitudinem conversationis ecclesie dei scandalifaverunt et exempla pniciei sue transmiserunt ad alios consulte ac salubriter iniungit ut manifesto sue correctionis exemplo scandalum suum corruptione aboleant et bonum nomen xpi quod fecerat fetidum apud maledicos sanctum et venerabile efficiant facti boni odor ipsius bone operationis fragrantia et resonantia bone fame. **S**icut legitur ad 1 Cor. 11. De hijs specialiter intelligit illud Ecclesiasti. 10. quoniam bonum est correptum manifestare penitentiam quam gloriosum scilicet deo ppter devotionem inde ipsum laudantium quam utile ppter edificationem inuitarivolentium quam salubre ppter repationem reuerentium quam suave ppter flagrantiam opinantium atque narrantium.

Deinde quia peccatum omne iniquitas est et iniusticia ipsa satisfactio p illo debet esse iustificatio penitentis et esse iustificatio quam morte ipsius spiritualiter aut vite culpabilis extinctione efficiat. Juxta illud Prodi. 11. maleficos non pacem vivere. **I**eiumum ei quod gule voracitate non extinguit ieiunium non est sed dilatio mestitudo ppter melius aut avidius comedendum aut commutatio commestionum duarum in unam que et lautior est et servitibus laboriosior. gule vero et ventri suavior. dyabolo gratiosior et precio sumptuosior quam due. **I**eiumum ergo quod quinq; fructus istos et servitium quod est elemosyna auferre debuit ad minus. **Q**uandoque ista detrimenta seu nocumeta deo et animabus infert. **S**ic et de omni afflictione attendendum est ut mortifera voluptate abradat penitus et extinguat. **N**on ei quemadmodum de materialibus latronibus macerationibus sola mutilatione interdum iusticia fit eo quod correctio et emendatio eorum sperat ita et de spiritualibus maleficis facienda est in hijs ubi nulla spes est emendationis. **N**ihil ei recipit strarium eternae suae naturae

liter. **S**icut albedo non potest fieri nigra nec nigredo alba. **S**ic vicia peccata non possunt fieri bona. **N**ulla ergo spes emendationis de ipsis habenda est et ideo de terra cordis et corporis p morte ipsorum penitus auferenda. **S**icut legitur ad 1 Cor. 11. **P**onite membra vestra que sunt super terram. **N**e illis qui latrones penitus occidendos solimodo mutilat quales sunt quod multo numero servulorum unam tantam abstinentie detraxerunt cum in gluvialis illa multitudo atque varietas non solum p symonias necessitatis pendenda esset etiam ulterius detruncanda. **M**oderatione necessitatis solum presenti gulostitati occurre quid detrahatur sed perita pillam nequaquam iusticia nisi et ab ipsa necessitate hoc est perosa et necessaria refectionis sufficiencia aliis nonnulli vero in illud incidunt ridiculum ut latrones quos crucifigere occidere debuerunt honeste potius et decorant quasi indecentem supfluitate capillorum et barbe eiusdem recindentes ut probro licet incedant et ab irrisione et obprobrio hominum parcat eisdem. **H**ij sunt qui viciis commestationis et ebrietatis frequentationes tabernarum et inductiones sacrorum ceterarum ribaldicevilis ignominias abscedunt claris ac fulgidis vestibus magnifice struture domibus prefata duo officia exornantes ac decorantes. **Q**uides ergo quod frequentatio tabernarum ac denudatio corporis a subfistibus suis induitioque sacrorum non de subfistibus sunt commestationis aut ebrietatis sicut supfluitates sunt capillorum aut barbe deturpantes ea. **P**ropter hoc quod a subfistibus viciis auferunt sunt quemadmodum iniquissimi perfecti et ridiculosi iusticiarii latronibus crucifigendi non solum pariter eos exornant atque decorant ut sine obprobrio et ignominia infestos et sanctos vinant. **A**mplius ea debet esse tibi potiusque sanctas quam virtute continencie adiuvet eaque sancti laboris exercitatioque supfluitate teret digestionis consumat. **E**x illo enim sunt ebullitiones et inundationes temptationum luxurie. **J**uxta hunc modum ea debet esse sanctarum exercitationum occupatio quam nullum locum occupati parcere sinat. **E**st enim occupatio sicut murus altus et fortis omninoque dyabolo impuvis et impenetrabilis omni via et re mouens et omnem aditum ad cor nostrum obcludens ociositas vero sicut muri defectus atque clausure et vie patet hostibus infernalibus absque repagulo ppter quod dicitur Eccl.

flammi. Multa malitia docuit occidit
tas. Iuxta exempla ista de alijs iusticia
nonibus sentiendum est.

Constituto vero qua tertium fructu
satisfactionis supra posuimus. Spiritu
nalis intelligenda est et non tem
poralis. Temporalis enim restitutio non est
pars satisfactionis illo modo sicut restitu
tio plarari et rapinari. Restitutio vero spi
ritualis est punit animarum quas miser pec
cator deo abstulit quia dicitur penitenti si ei
dem possibilis est punitus et maxime iniu
gendum esse. Siue enim pueritate dignita
tis aliquas animas subuerit vel deo ab
stulit siue prece vel pccio siue vi siue frau
de siue etiam exemplo aliquas animas cor
rumpit in peccatorum morte inducit ad eaz
reparationem siue recuperationem deoq; sa
tisfaciendam. In pmissis et maxime la
borare debet. Si puellas aliquas corru
pit aut pccit ut eas vel nuptui tradat si
facultates eidem in hoc suppetit vel alio
modo ad viam vite reducat. Si enim non di
mittit peccatum nisi restituat ablatum tpa
le hoc vel effectum vel saltem affectum. Qua
to fortius non dimittet si pcciosissimum ab
latum spirituale cui deus aliud pccius impos
nere voluit quam vngentium suum pro quo et
ipm dedit nisi restituatur quatenus possibi
le est ablatum. Secundo si impedit animarum
salutem ut boni pastores haberent aut sa
dens aut pcurans ut malum haberent qui
animas non quereret. Que donatio quia
pene perpetua est. At in mensuram aut essia
bonem nostras non cadit eiusque restitutio
impossibilis vir habet consilium. Quot enim
milia animarum pereunt per unius prelati ne
gligenciam aut malitiam quis estimet. Deinde
huiusmodi pccio hereditaria est multiplicatis
enim nepotibus et malicie sue ministris atq;
fautoribus accidit vbereditate sanctua
rius dei possideat in posterum. Quicunque enim
ex carne sua ibidem canonici pccituri sunt ca
terum platus ex ipsis aut per ipsos caro erit
rostris et propter hoc quicunque in eadem posterum
erit nascitur ex carne caro est. Sic legis
Johan. iii. Huic ergo quid aliud iniunge
dum videtur nisi ex vi laboris ad libera
tionem ecclesie illius et animarum totius epi
scopatus per amonitionem scilicet ipsius pla
ti qui tante stragis animarum et caput est et
auctor et ad substitutionem pastoris qui ani
mas et querere velit et sufficiat. Quia diffi
cile aut et plerumque impossibile sit consili

um istud adimplere videlicet malorum pre
latorum amonitionem et bonorum substitutio
nem pcurare aut facere omnino cecus
est qui non videt. Tercio si ipsemet locum regi
minis erigat vel occupat in dei prumelia
et pernicies animarum ecclesieque prope sub
uersionem cui similis ipsa restitutio danorum
irrogatorum deo et animarum ad integrum
impossibile est. Iniungendum est autem ei ut
resignationem suam pcurat et per collaterales
atque ministros qui animas querant pccu
eaz occurrere. Namque pccitas recuperare
totius studijs ac viribus evitatur propter hoc
quantum capio duo genera malorum hominum
pcciosissima sunt et a perditione pene irreuo
cabilia et quibus via salutis etiam a doctis
simis vix inveniri possit videlicet ecclesiarum
pccientialium canonici vel monachi mino
res maioresque prelati unius enim electionis
peccato vicis quo unius in ea canonice aut
monachus committit et difficilis est inveniri
conueniens et condigna satisfactio et pene
impossibilis effectus etiam si aliud in ea non
regretur quam restitutio danificationis quam
diximus animarum. Que autem satisfactio iniungenda
sit prelati maiori qui tale minores non dico
in ecclesia instituit. Sed tali lupo atque carni
fici animas cruciadas tradidit tam flagitioso
corrupto: christi sponsam pccituit nisi ut illo
amato ydoneum pficiat qui per ipso sancte
puerfationis meritis ac diligentissima pa
storales officij executione satisfaciatur. Quar
to si defraudavit deus debitis officiis et
animas debitis suffragijs atque servicijs
officia intelligimus hic ecclesiastica videlicet
orandi psallendi et legendi si horas scilicet
canonicas omnino non dicit aut non ut de
buit et decuit. Si missas non celebravit aut
missis non interfuerit aut si vtrumque fecit
non tamen tam debuit et decuit. Si non suf
fragia debita animarum impedit videlicet cer
bonis ut pseueret atque pficiant malis ut
revertantur et respiciant eis qui sunt impur
gatorio ut cito liberentur et pmissam glo
riam obtineant. Iniungendum ergo erit ei ut
ista aut minor aut maioris duonodis pcc
guedine in posterum restituat aut restitu
a viris sanctis et collegijs sanctorum emedi
cando pcurat vel quod extremum est sup
pleri hoc quibus suffragiorum debitor est de
magnitudine misericordie dei omnibus di
ebus quanta deuotione ei datum fuerit
precetur et oret. Seruicia vero animarum.
Locam docere iudicare predicare pacifi

care. **H**orū omniū restitutio faciēda est et districtius iniūgenda circūspecte vero iudiciis nec pars satisfactiois nec fructus iudicandus ēēt cū omnia hec alias debita sint hec ē per semetipsa licet peccatus nullū p̄cessisset. Quinto si fama dānificauit aliquē qđ furtū grauissimū indicat. Ambro. dicens qđ tollerabiliores sunt fures qđ vestes et alia bona nostra diripiūt quā detractores qui famā nostrā lacerāt et cetera. fame ergo et opiniōis lese faciēda est restitutio que qđem p̄deficitilis est et a nullo eā adhuc factā audiui et p̄pter hoc appet magnitudo p̄culi et pene ieuasibilitas in istis dānificatiōibz quas nō minauim. Quid ergo iniūgendū erit detractoribz nisi vbiq; mala seminauerit ibi et p̄dicent et suadeant ne de malis p̄ximorū vel dictis vel dicēdis eis credatur et hoc iudicat eos qui ipsi in p̄re ista crediderant prout comode possunt.

Predicatoria vero d̄z esse satisfactio p̄mū scz p̄suptoria morbi aut relictuarū ipsius vbi grā. Si luxuria exstinguēda ē declinandū ē aspectus mulierū declināda eartū colloq; auerte aures a cātilenis amatorijs et a statibz venacissimis hoc ē suggestiōibz p̄cibus tractatibus venerie turpitudinis declinādo etiā ciborū et potūū luxuriā carnis inflammatiū vel v̄sus vel saltē superfluitas. Sicut ei ista qđ enūeraui luxuriā carnis incēdit augent et nutriūt. Sic subtractio eorū ne cessario illā exstinguit penitusq; cōsumit. et in hoc est p̄batio a p̄trarijs et generaliter medicina efficacissima ad exstinguēdū omnē morbi viciōrum et peccatorū conficitur ex omnibz cōsideratiōibz quas tibi in tractatu de attritione et p̄ritiōe notauimus et nūeraui et colligunt omnia hec atq; assumunt ex ipsis vicijs et peccat. Quē admodū ex serpentibz et scorpionibz medicina efficitur cōtra nocumēta ip̄orum sic eū ibidē ostendim valent et ad idē sacre obiurgatiōis. Et p̄pter hoc iniūgendū ē h̄mōi penitētibz vt mordaces p̄dicatores asperime acerrimeq; vicia suggillātes frequēter audiāt. Canes etiā detractores linguas habēt medicinales in parte ista et p̄pter hoc expedit huius penitētibz vt infamia sua morsusq; detractorū ad eos pueniat. Medicina autē vehementer efficaciterq; p̄sumptiua rememoratio est et recogitatio mortis assidua. mortis di-

co tam tp̄alis quā eterne. **P**eterū egritudines vulnera carceres vincula omneq; genus tribulationū medicamēta validissima ac saluberrima sunt. Sed illa miseriam cordissimā deus interdū per semetipsū solum interdū per alios adhibz penitētibz et p̄pter hoc illa non sunt a cōfessionibz iniūgenda. Sanctis vero labor et p̄sumptaria afflictio multū conferunt ad p̄sumptionē et extinctionē viciōrum et peccatorū generaliter autē seorsum fieri a peccatoribus et peccata cōsiliantibz seu p̄curantibus et declinare oportunitates et iniūctas viciōrum ac peccatorū et cohabitare cū sanctis ac iustis ac vacare bonis exercitijs que peccatis cōtrarie sunt ac repugnantes medicina cōsumptiua ac extinctiua viciōrum ac peccatorū. Hoc autē medicamenta tantū loquimur que in nobis idē impotestate nostra posita esse vidēt. Scimus em̄ scriptū esse in. iiii. **P**entito. qđ deus noster ignis consumēs est nec dubitamus ipsam gratiā dei super omnia monstrari uiam esse ac extinctiua viciōrum et peccatorū. **A**bet esse cōformatoria siue cōformatiua ita vt non solum sed spirituale deficere nō desinat sed etiam vt roboret et augeat et quia. vita sp̄itualis vita omnīū virtutū est omnīū in q̄ sine quibus nec deo placetur nec eterne felicitatē merces agitur ea d̄z cōfessionis exercitatio que omnes virtutes augē et roborēt. Quē admodū fidem in racolorū auditus et lectio ip̄orum aut in specie si ea videre datū fuerit familiarit̄ claritate diuine bonitatis cōtemplatio et cōfessionis eiusdē creb̄ rememoratio et cōspem diuinariū p̄missionū exhibitiō liberatiō et cōsolatio inimicorūq; humiliatiō si ita cogitatiōe et mente et p̄ oculis cordis fuerint eodem modo et timore ac tormentiōis et iudiciōis meditatio ac tormentorū in infernaliū p̄cogitatio et iuxta bas vias ea penitenti iniūgenda sunt que vt tam spirituale nutrant et cōfortent. **I**nter que lectio et oratio diuinorūq; officiū frequentatiō sanctorūq; viroūq; cōmunicatiō diū mō declinēt p̄traria p̄cipuū locum obtinere videntur virtutes augent humilitatis mirabiliter excitat et roborat ipsum exemplū domini saluatoris p̄ ablutōne pedum seruorū sicut dicit **Agg.**

super. xij. capitulo. **J**ohann. Prudentia autem magna est et saluberrimum artificium exercitare se in modicis ac leuibus verbi gratia. statuto ferculo abstinere non potes. egrediaris gulam vincere in vno saltem morsello et postea exiparis et in alio et videlicet atque gaudebis insperatus et incredibilem abstinentie profectum diuino adiutorio ac luuamine inde tibi succurrere sicut experimeto didicim de illo qui multum ac difficultate viri ab initio portare poterat ut septima parte disce orationis vna die tota dicere sufficeret deinde paulatim adiutus atque confortatus diuinitus ut eam totam vna die diceret postmodum ut vna die septies diceret. **Q**ui cum aliquantis diebus obfuerat eorumque fauente diuina gratia puectus est ut omne onus iniuncte sibi satisfactionis non solum leuiter. sed etiam gaudentes portare. **S**ic de illo quem tantum fuit avaricie viciu opprimerat ut omnino nihil dare posset omnipotentis dei misericordia operata est. **P**rimu siquidem precepit dispensatori suo aliquid de bonis suis pauperibus erogare verum a deo modicum adeoque occulte et nullo modo ad notitiam eius perueniret minatus dispensatori quia si hoc quocumque modo deprehendere posset ipsum tanquam dispensatorem atque furem puniret. **D**einde cum in fine anni rationem reddente dispensatore bona sua duplicata esse cognouisset interrogauit illum si quid illo anno pauperibus erogasset etiam quo respondente quia erogasset et etiam quantum precepit ei ut duplo tantum in anno sequenti eidem erogaret verum tamen hoc eo inscio facere. **S**imiles ei minas per annos inrentas quod ei precepit. **C**lapso vero quadruplicata. **I**nterrogauit a dispensatore sicut prius auditoque ab eo quid et quantum precepit ei dices furare mihi et isto anno quadruplu ei quod preterito anno furatus es mihi et da pauperibus verum tamen modis omnibus caue ne isto scietia. nullo enim modo videre possum quod aliquid de bonis meis datur pauperibus. **C**um ita per multos annos factum esset videlicet quod dominus pius furtum dispensatori multiplicare preperet dispensator vero fidelissimam fraudem domino suo faceret et misericordissimus deus multiplicationes bonorum suorum ad augeret atque magnificaret tam magnifico celestis

ututis adiutorio victa est auaricia adeoque deiecit ut dispensatori preciperet dices. **C**auere de cetero ne parcas bonis meis furare inde quicquid poteris et rape vi de manibus meis et da pauperibus etiam insus et prohibitus a me. **I**n quo a quanta in firmitate et debilitate ad quantam fortitudinem a quanta puitate ad quantam magnitudinem virtus largitatis in eo puecta fuerit que furtum et rapinam non solum vicit sed etiam sibi seruire noluit et coegit. **S**ic et simile miracula virtutis sue operari dignata est diuina clementia teporibus nostris in quodam nobili et diuinitate. **Q**ui cum terre sancte peregrinatione agressus esset et ad mare usque peruenisset videns mare extimuit ingressum nauis et expauit et in litore remansit. **L**uctabatur de die in diem virtus fortitudinis in eo licet modica et debilis contra timiditatem et horrorem maris. **Q**ui cum vincere non posset per semetipsum incidit cordi eius diuina inspiratione consilium magnificum videlicet ut preperet seruis suis ut eis pedibus et manibus fortiter ligatum quantumcumque inuitum ac renitentem illum in nauem mitteret nulla iracundia eius nullis minis aut terroribus ipsius ipsum de nauem emitterent. donec ad terram sanctam applicuissent et ut etiam iuramento exactissima firmarent. **Q**ue omnia sic facta sunt. transuectus est in tertiam sanctam iratus et renitens ac repugnans per uiribus seruis minas tormentorum et mortis omnibus diebus et noctibus transfectionis in geminans in quo facto quomodocumque fuerit ab initio virtus fortitudinis et quod debilis que maris aspectum ferre non poterat deinde ad illud culmen perfectionis puecta est ut eam a deo inuincibile redderet ut ipsemet victus et sponte manus dans pusillaminitati etiam de ea inuitus voluntate et proposito triumpharet. **P**ropter quod modis omnibus suademus ut teneris adhuc infirmis penitentibus et tanquam de grauibz morbis et egritudinibus conualescere incipientibus non solum leues ac sabubres exercitationes sed etiam iocunde si fieri potest iniungatur. **I**ocundum autem est sanctoque risu plenissimum illudere dyabolo et eum velut iocando confundere verbi gratia. **I**um tenes mortellum suauem in manu paratos caro tua et aperit ad recipiendum illud parat se rex.

tendit manu gule ad recipiendū mome-
tanei lenociniū de eodem pedagū quod
lenociniū deo pedagū dicim⁹ quia a
palato et guttore per transitum ⁊ ratione
transitus percipitur. Parat fauces ⁊ ven-
trem dyabolus vt te per illum morsellum
deuoret. aut saltem aliqd de sanguine tuo
suggat deuorat te per morsellum cum gu-
le lenociniū mortale peccatū tibi ē. Sug-
git aliquid de sanguine tuo infixo vulne-
re non letali. Sed tamen nōnullo. Ille
ergo vitio gule sū atq; dyabolo vt mor-
sellum ad quem toto hyatu fauces porri-
gunt non solū non percipiāt. sed pro eo
plagam quemadmodū dum solet illudi
canibus. Ipse enim est draco formatus
ad illudendum ei. Dum em̄ p̄icit huius
morsellum inter reliquis mense tue eo p-
cutit dyabolus ⁊ gula simul eo velut sua-
uissimi odoris sacrificio delectatur clemē-
tissimus deus eo velut lancea transfigū-
tur hostes tui dyabolus ⁊ gula sicut legi-
tur. Eccl. xix. Super lanceam inimici
tuum pugnabit elemosina.

Debet esse et cōseruatoria vt non
solum cōseruet vitam spirituales
sed etiam p̄seruet a futuris. Et im-
minentibus nocuentis in quo quartus
or remedia validissima sunt. Quorū pri-
mum est oratio q̄ seruatio atq; custodia
tota deuotione atq; obsecratione a miseri-
cordissimo omnium bonorū largitore deo
expetende sunt. Sicut legitur in psal. Ad-
serua me domine. Et iterum. Custodi me
vt pupillam oculi. Secundū est occupa-
tio sancta atq; continua. Et est interpola-
tio sancte occupationis velut ap̄rio Ianue
adultero. Et velut ruptio muri hostibus
Et velut foramen in navi nauigantibus.
et velut foramen in vase liquorem p̄ciosi-
simum in eo portantibus. Quanta ergo
solicitudine obstruenda sunt foramina ⁊
rinule in navi ne aque intrent obstruen-
dum foramen vasis. ne liquor effluat. Cō-
tinuanda ē occupatio sc̄ta ne aque amar-
rissime ac fetidissime peccatorū nauē cor-
dis intrent ne balsamū p̄ciosissimum
diuine gratie effluens effundatur Terciuū
est nouissimorū memoratio videlicet mor-
tis corporalis mortis eterne et vite eterne
de hoc Eccl. vii. In omnibus operibus
tuis memorare nouissima tua ⁊ in eternū
non peccabis. Quartū est ipsa visitatio
speciei nostre. Sicut legitur Job. v. Custodias

speciem tuam non peccabis q̄ est dicere
id est solerter considerans nobilitate spe-
ciei tue quia homo es ad ymaginē saliet
dei conditus ⁊ formatus. Et hoc est q̄ di-
cit. Tullius in libro tesculanarū questio-
num sedationum animi p̄inet in conspe-
ctu posita humana natura quicquid con-
gruat in eandē artem confugiendum est
Adem sunt a rima sumenda. Alij in tellu-
gunt vite speciem visitatione fratrum in
tribulatione positorum hoc est visitare
firmos incarceratos ⁊ pauperes hoc est
consolari eos et alere. Et recte quantum
capim⁹ intelligit. In huius enim opere-
bus humilitas et pietas conuincit sunt.
Humilitas autem cōseruat a calū quorū
niam suam et in ymo detinet possessores
Unde Augustinus. Humilitas in ymo ē
⁊ ideo non habet quod cadat. Pietas ē
quicquid subsidij vel solacij nos facit im-
pendere corporalibus infirmitatibus sa-
cramentis nostris. Audiuimus etiam dicentē
tem ex hoc multum se ex frequentatione
pauperum et infirmorū in partem p̄se
cisse et robur multum contra peccatorū
insultus accepisse. Eccl. x. Ne digneris vi-
sitare infirmū ex hoc enim in charitate su-
maberis.

Eximum fructum satisfactionis po-
sumus supra. Satisfactione con-
tra execrabilitate peccatorū. Pec-
ca autem est que penitenti a mundo creis
que mundi sunt seorsum facit ⁊ ad deum
ipm colligit et in deum ipm cōferta vt
ipm soli viuatur. Sicut legit in psal. Et aia
mea illi viuet. Et hoc est q̄ dicit. Ap̄s in
ij. ad Corinthi. x. Nemo militans deo est
implicat se secularibus. negotijs hoc est
que nō solum illicita ⁊ phibita id est vi-
cia ⁊ peccata declinantur. sed etiam licita
⁊ concessa ppter hoc iniungenda ab am-
terdum penitentibus abstinentia ab am-
plexibus ppriarum vxorū. Sicut dicit
Apostolus in septimo prime ad corinthe
Nolite fraudari inuicem nisi forte ex con-
sensu ad tempus vt vacet orationi. Sicut
⁊ declinare consortia hominū ⁊ conpe-
ctus publicos fugere atq; spectacula ⁊ ne-
gociatōibus desistere ab armorū exerci-
cijs cessare licet ista licita ⁊ concessa sint.
Nōnunq; tamen penitentibus iniungen-
dum se recedere ab hui⁹ maximū hui⁹
qui in huius p̄ccatis sunt. Quibus autē

decausis ab hijs secedendū ē penitētibz
 et hoc vel ex toto vel ad tempus videlicet
 ppter periculū vt dixim⁹ quia vir et ra-
 to sine peccato exercentur. Et quia vaca-
 re deo aut omnino non sinitur. aut salteꝝ
 vocationem ipsius non parū detrahūt
 ppter hunc fructum iniungende sunt di-
 uinorum beneficiorū consideratiōes ora-
 tiones gratiarū actiones benedictiōes et
 sanctorum veneratiōes. Non solum san-
 ctorum angelorum et hominū. sed etiam
 sanctorū locorum vasorū et ornamentorū
 atq; sanctorū dierum ppter q̄ vigilie et ce-
 tere obseruatīe solennitatū de consuetu-
 dine ecclesie iniungūtur penitētibz. Tūc
 enim erit omni laude tumultu satisfactio
 tunc erit digni fructus penitentie

Quest hoc sequitur determinare
 p̄ vtrum iorari necesse sit satisfactio
 nē si in mortali peccato facta fuit
 In quo visum est quibusdā q̄ pro infer-
 tia habenda sit sicut dies ritus nazareorū
 q̄ infectis habebant si vel vno die ante
 expletū numerū satisfactiōis sue quo-
 cūq; modo se polluerent. Nos autē di-
 cimus distinguendū esse. Sunt enim que-
 dam opera quorū nec augetur gratia nec
 minuitur peccatū. Verbi gratia. Basilica
 nec meliora sunt si cōstructa vel edificata
 fuerint ex charitate nec mala aut nimis bo-
 na. Si edificata fuerint i peccato vel etiā
 ex peccato. Et ppter hoc quantū est in se
 ipsi. do min⁹ accepta. Et ideo si facta fu-
 erint in mortali peccato ex iniunctiōe satis-
 factoria nō sunt p̄ infectis habēda. Nec er-
 go ex necessitate iteranda hui⁹ opa ope-
 ratione. Sūt et alia quorū bonitas et accepta-
 bilitas aut charitas ē aut ex charitate. Et
 ppter hoc ad placandū deum non suffi-
 ciunt nisi cū facta fuerint ex charitate. Si
 enim ex charitate et placent deo et placent
 ipm. aut nō placent ei nec placāt ipm. Et
 ideo necesse satisfaciūt. Manifestū est q̄
 quantū ad placationē seu satisfactiōem
 irrita sunt et ideo placatū iniungēda. Et hīc
 eorum que deo placeāt iniungēda. Et hīc
 sunt opera que p̄suerunt vocari opa ope-
 rantia. Et hoc est q̄ dñs dicit ysaie. lviij.
 Ecce in die ieiunij nostri inueniē voluntas
 nostra. Ecce ad lites et cōtēdiōes ieiuna-
 tis. Nunq̄ tale est ieiunij qd̄ elegi. Nūq̄
 qd̄ istud vocari ieiunij. Opera ergo ista
 operantia vocam⁹ ipm operari nostrū et

ieiunare. orare. psallere. edificare ergo est
 opus operans ipm vero edificij est op⁹
 operatū. Si q̄s querat ad qd̄ ergo vale-
 bunt opera huius scz de genere bonorū
 facta i peccato mortali. Respō deo qm̄ ad
 multa. Primū enim sunt accessus et ap-
 pinquatio ad viā vite et quasi reuersio ad
 ipsam. Quēadmodū si quis querat de ite-
 rante qui aberrauit a viā sua et reuertit
 ad ipam. Rūdeo q̄ ipa reuersione reue-
 ra non agit interceptū. Sic et huius peni-
 tens per huius opera in mortali facta re-
 uera non vadit ad vitam sed ad viā vite
 si perseueret in eis. Reuertitur ergo vñ
 fructus huius operum est reuersio ad viā
 vite. Secundus est diminutio tentationū
 Nemo em̄ dubitat quin ieiunia et alie af-
 flictiones omnes. bone exercitatiōes si-
 cet in peccato mortali fiant q̄ tentatio-
 nes diminuit et virtute et mūero ita vt etiā
 pauciores sint et debiliores et hoc ē eis ex
 ipsa natura sua. Hoc est ex naturali pra-
 rietate quam habent ad tentationes atq;
 ad vicia et peccata. Tercius fructus est re-
 strictio potestatis dyabolice. min⁹ enim
 ex necessitate potest in eos qui virtūq; re-
 bellant contra eū atq; repugnant quas
 in eos qui omnino cedētes. eum super se
 pacifice regnare permittunt. conantibus
 essi contra dyabolū et vicia atq; peccata
 necesse ē adiutorē a deē misericordis diffusi-
 deti. Quartus est confortatio nostrarū virtū
 naturalū seu inualescētia ipsarū. Omnis
 em̄ virtus ipō vsu sui et exercitatiōe mode-
 rata ac debita confortat et inualescit. Ab-
 usione vero sui et ocio immoderato debi-
 litatur et tandem deficit. eo em̄ vsq; p̄t q̄s
 gescere vt omīno deficiat in eo vtus gres-
 sibilis et eo vsq; cessare a vsu q̄ omnino
 efficiatur cecus. Quintus fructus est ppa-
 ratio ad gratiā. Quēadmodū oratio et ro-
 gatio pparatio sunt ad semis exortiuū et
 remollitio cere ad scripturā et sigillationē
 sic supra dixim⁹ in ca. de attritiōe. Sextus
 fructus ē impetratio grē gratum facientē
 hui⁹ em̄ opera cū manserint desiderio re-
 uertēdi ad deū et inualuerint p̄suetudine
 atq; pingerint deuotiōe. meritoria efficiūt
 ipsi grē gratū facientē. meritoria in q̄s ex
 cōgruo diuine largitatis et clemētie non
 aut ex condigno nostre iusticie congruit
 siq̄dem diuicij et largitati diuine pietatē
 sic pulsantib⁹ apire. sic et penitentibus dare
 sic querentibus se ostendere.

Post hec reliquit nobis iurare utz
 satisfactioes iste arbitrarie sint aut
 determinate aut limitate. ita ut ni-
 hil de eis minuere vel detrahere cōfessori
 b^o pcessū sit nihil adicere. **N** si quis dixerit
 eas eē limitatas hoc mō necesse ē. ut ea li-
 mitatiōe quā sacri canones p̄scribere vi-
 dent aut alia limitatiōe q̄ nondū ē ecclē-
 sie reuelata. **N** si limitatiōe canōica ma-
 nifestū est hoc et falsum eē et iniquū. falsū
 quidē q̄ ipse sacri canones eas dicūt esse
 arbitraras iniquū vero q̄ in eodē gene-
 re peccati ptingunt vñ plus peccare aliū
 min^o canonica em̄ penitentia seu satisfas-
 ctio hoc est in canonibus statuta. **Q**uia ē
 pro genere peccati in vno aut genere pec-
 cati incidit maius et min^o peccati ut dixi-
 mus. quare maius et min^o peccatū scdm
 limitatiōē canonū vna et eadem pena
 penitētiāle punirentur et vna atq; equa-
 lis p̄inequalis peccatū satisfactio iniūge-
 retur. **E**t hec est iniquitas vics ut in equa-
 liter peccates equaliter iusticiē vno em̄
 et eodē adulterio cōtingit duos sacerdo-
 tes inequalr peccare. et etiā vnum et eun-
 dem adulterandū interdum graui^o inter-
 dum min^o gratuite peccare. **N**on oportet
 immorari in hijs cū ipsi canones hoc des-
 minent ut dixim^o et ipsa auctoritas ecclē
 id ē sedes ap̄lica hoc fatetur in ipis cano-
 nib^o. **Q**uare canonicē iniūctiones magi^o
 pene ad correctiōē peccantiū statute quā
 sacramētales satisfactiōes nōnullis in eē
 vident^o. **N**onnullis aut exemplaria satisfas-
 ctionū p̄tialium iuxta illas vel cū visum
 fuerit aliq̄ de hijs aut etiā ipemer p̄nie ca-
 nonice penitētib^o iniūgant in q̄ non pa-
 rum videt^o consultū eē p̄fessoribus dū eis
 dez vie penitētiāliū iniūctionū p̄ ipas pe-
 nitentias canonicas ex parte aliq̄ sunt a-
 perte. **N**ec dubitandū ē p̄fessores seq̄ de-
 bere canones p̄niales quaten^o et fragili-
 tati n̄roz tempor^o et q̄ritati penitētiū con-
 gruit q̄ten^o etiā tam multiplex ruptura v̄l
 laceratiō reit^o petri patis q̄ p̄magnitudie
 et mltitudie p̄clusionū pisciū valde modi-
 cū h̄z hodie integrū vel illēfū. **S**cire etiā
 debes errore multorum qui penam corre-
 ctoria et vendicatoria delictorum penitē-
 tialē satisfactiōem reptant p̄pter q̄ et
 debita que in eis sit punita vel vindicata
 fuerint cōfiteri ampli^o om̄ino non curāt
 Verbi grā statuit in oib^o abbatib^o ut q̄
 tale qd fecerit oīradat ad carcarē grauis

culpe vno anno. **A**stimant ergo q̄ postq̄
 sic delinquēs pena h̄mōi carceris p̄ annū
 sustinuit q̄ nec cōfessione nec penitentia
 ampli^o indigeat p̄ illo delicto. **E**t genera-
 liter de q̄buscūq; delictis in capitulis suis
 per ipas disciplinā capitularē siue regula-
 rem vindicati fuerit se reputat apud deū
 penit^o absolutos. ex quo errore de necessi-
 tate accideret q̄ in ipō p̄torio a pecca-
 tis suis et delictis absolueret per ipas p̄o-
 rianas penas ibidē damnati multū sul-
 p̄ti dūmodo penas illas eo animo et in-
 tentione exciperet a carnificib^o quib^o illi
 capitulares disciplinas a p̄orib^o for^o capiti-
 maiorib^o suis ipi p̄fco nesciūt for^o capiti-
 lare iudiciale tñ eē quasi qddā v̄lta loq̄
 mur p̄torio. **I**gnorant etiā intentionē
 eē etiā p̄sidentis capitulo nō ad remissi-
 onem peccatorū sed magis ad vindictā
 eorum et ad repressiōē atq; correctiōē
 ipsoꝝ per penas et disciplinā regulare for^o
 vero penitētiāle magis eē sacramētales q̄
 iudiciale. **I**ntentionemq; p̄fessoris in eo q̄
 p̄fessor ad sacrationē animarū et remissi-
 onem peccatorū quem etiā omnipotentis
 dei misericordia p̄fessoris ministerio v̄l
 te clauū inuiscibil^o operatur. **M**anifestū
 autem est q̄ non attendūt q̄ nec absolu-
 tio sic punit ac disciplinatis nunq; p̄stia-
 tur in capitulis sicut nec in p̄torio seculari
 p̄toriali seueritate dāntis ac pūnis. nec
 ideo nimis iudiciale ē siue p̄torianū cap-
 itulare forū q̄ secularē p̄torio in iust-
 res in eo pene quā in seculari p̄torio dis-
 guntur. **S**i em̄ minoritas penarū siue dis-
 ferentia penarū in maiortate et minorita-
 te eousq; fora diuersificaret necessariū dī-
 uersificaret idēz semina seipso et ipa fora
 p̄toriana secularia eousq; diuersificaret
 etiā minoritate penarū cōgeret inter dū ea
 esse regularia siue claustralia. **N**ū em̄ Apo-
 stolus a iudeis q̄nquies quadragē. vna
 minus accipet sicut testatur in. ii. scōe ad
 Ro^o et vtiq; in foro seculari ac p̄toriano
 a iudicibus em̄ p̄pter istā pena infligēda
 erat. sicut et ipse domin^o in lege statuerat
 Ut legitur de utro. xv. **I**n capitulis autē
 regularib^o interdū maior flagellatiō om̄i-
 bus hijs q̄nq; irroget delinquentibus ac-
 cideret de necessitate regulare forum forū
 magis esse p̄torianū quā ipsum secularē
 p̄torianū. **D**ocendi ergo sunt huius et
 ronei non debere eē cōtēti disciplina re-
 gulari. **S**ed post vel ante illā debere adi-

re forum penitentiali ppter sanctificatiōz
 z ad dei reconciliatiōē que etia3 diuina
 largitiōe prestat. **¶** In vero quibusdā
 omnis satisfactio penitentialis videt de-
 terminata esse apud deū ac limitata ita
 vt omnis minor necessaria suppletioe in-
 digeat cū si hic quod deest auditū non
 fuerat in purgatorio supplebit. **¶** Si quid
 autem supra quā limitatū est apud deū
 habuit de iniunctioe sacerdotali illud esse
 superfluum vel iniquū quid veritas de hoc
 habeat euidenti declaratiōe ostendimus
¶ Si enī ita est duo incōuenientia euiden-
 ter sequuntur. **¶** Prīmū est vt nulla sit pote-
 stas ecclesie nulla virtus clauis. **¶** Si enī de-
 terminatus iudicio vel statuto regio que
 et quanta pena furi irroganda sit. z p fur-
 tum est nulla est potestas carnificis. **¶** Manife-
 stum est nulla esse potestatem prelois vel
 di illam. **¶** Confessor aut non est nisi sicut p-
 co vel carnis ex in hoc quare nulla ē p-
 ipius in foro penitentiali. **¶** Amplius sicut in-
 ritum est quicquid agit mandatarius mā-
 datum habes limitatū si mādati fines ex-
 cesserit ita irritum erit plerūq3 quicquid
 confessor qui vtiq3 mandatū de iniungē-
 da satisfactioe z de absoluendo peniten-
 te mandatū habet absoluendo z penite-
 re iniungendo egit. **¶** Amplius quis au-
 debit esse confessor z quid stultius demen-
 tius q3 confessoris officiū suscipere z hoc
 officiū sit iniungēdi z absoluendi penitēs. **¶** Si
 nemo scire posset q3 quātas quales peni-
 tentias iniungere debeat. **¶** Secundū incō-
 ueniens est qd cum deus nemini reuelat
 quantitatē z limitatiōē penitentialiū sa-
 tisfactionū quid aliter velle videt quā er-
 rare ministros suos z iniungēdis penitē-
 tis. **¶** Nec eis reuelare curet quid in par-
 te ista facere debeat. nec ipi hoc per semet-
 ipsos cognoscere valeant. **¶** Amplius omni-
 rege omni presidere erit deus secundū er-
 rorem istum negligētor. **¶** Nemo enī egū-
 vel p-identius vult habere ministros qui
 bus non iniungat atq3 declararet quid face-
 debeat. **¶** Confessoribus aut non determin-
 nat nec declarat deus beneplacitū volun-
 tatis sue in parte illa. **¶** Amplius quis
 adeo insipies est ex presidentibus vt in ali-
 qd officio velit institui infidos z ignorātes
 quid agere ex illo officio debeant. **¶** Idem
 error esset hic ac si cecos ministros institu-

eret. z idem est deo in officio penitentiario
 tales ministros instituere q3 cecos duces
 in via reconciliatiōis ad ipm penitentiāz
 prebere z hoc esse vel velle eos errare vel
 nolle penitentes reuerti ad ipm z velle il-
 lud penitentib3 cum nō reportent benefi-
 tium absoluendi a confessoribus. **¶** Plerū-
 q3 cum vel potestate non habeat vel ipsi
 us officiū sui ignorātes et ignari sint vt di-
 ximus. **¶** Secundū hoc ergo nihil sunt re-
 missiones siue indulgētie quas facit eccle-
 sia z mutatiōes penitentiariū. **¶** Apparet er-
 go hunc errorem clauis ecclesie destrue-
 re z potestatem sacerdotum ad nullare. **¶** Et
 iudiciū penitentialē qd in pcedentib3 taz
 multipliciter stabilium penitē euacuare
 Et qm nec falsum nec impossibile incōue-
 niens sequi potest nisi ex falso aut impos-
 sibili aut incōuenienti. **¶** Manifestū est hūc
 errorem falsum ēē z impossibile catholi-
 ceq3 doctrine ac veritati omnino insonum
 z inconueniēte. **¶** Dicim3 ergo determina-
 tum ēē apud deū certitudine infallibilis
 scientie sue que quāta qualisue iniungen-
 da sit satisfactio penitentialis penitēti cui
 q3. **¶** Non autē determinatū pre cisa quan-
 titatis limitatiōe z hoc est q3 vnus et idē
 penitens liberari pōt z absolui diuersaz
 penitentiariū iniunctioe z equaliter pecca-
 tibus atq3 penitentib3 iniungi salubriter
 possūt inequales penitētie seu satisfactio-
 nes. **¶** Quz enim in arbitrio confessoris in vo-
 luntate penitentialē satisfactiōē postiaz
 esse dicamus. **¶** Dicim3 cōsequēter q3 in bo-
 na fide ipsius hic positum ē. **¶** Hoc autē exi-
 git bona fides vt cōsolant penitū iuris ce-
 lestis atq3 diuini vel scripta sanctorū atq3
 prudentiū de penitentia atq3 iniunctioe
 vbi confessor p-ria pericia non sufficit z
 q3 debita deliberatiōe atq3 consilio pe-
 nitenti iniungit hoc misericors deus tan-
 quā gratam satisfactiōē z sacrificium re-
 conciliatiōis seu p-iciatiōis a penitēte susci-
 pit. **¶** Si enim ne erret iniudicio q3 de agro
 vel fundo vel de alia re temporali agitur
 tantopere cōsulantur libri legum ac iudi-
 ciorum seculariū taz sollicitē examinātur
 factum de quo vel per quod iudicandus
 est tanta circūspēctionē cogitatur de puta-
 tur circūciditur atq3 p-nunciat etia infri-
 ptis sententia quantomagis similia om-
 nia faciēda sunt i hoc iudicio spūali. **¶** Et q
 minori diligentia vteretur in isto iudicio

(Fo.)

(Lxxij.)

dei sanctus est qđ estis vos. **A** iterū. **N**e
scitis quia templum dei estis. et spiritus
domini habitat in vobis. Templū inq̃
sunt omnes christiani opere spūsancti di
catum et cōsecratum vt dicit Aug. **P**eri
to ergo tam nepharius sacrilegus disper
dendus atq; mactandus dñō hoc est in ei
teritio totus cōsumandus ita vt nihil sa
crilege istius erecratiōis in eo remaneat
inconsumptū. Sic et reum maiestatis di
timus esse exheredandū et exterminandū
esse cum tota progenie sua. **V**erbi gratia
fornicator hoc ē reus maiestatis diuine
scilicet contra cuius honorē et dominatio
nem inimici etiam capitalem id est dya
bolum in castrum seu ciuitatē quā ab ipo
so singulari omagio ac ligio tenebat id
est semetipm inuoduxit dominūq; eius
dem seculi mortis peccati seruicio atq;
seruicium illum cōstituit ipsoq; ciuitate vt
uit se qđ quantum in ipso est exhereda
rit se qđ deo recedens dyaboloq; ad he
rens hostē dei efficit fornicator ergo reus
est maiestatis huius genus seu pgenies
sunt fornicationis cogitator fornicatiōis
concupitor fornicationis delectator. **I**n
fornicationem consentitor fornicatiōis p
perrator fornicatiōis iterator fornicatiōis
assuetator. **P**erinde excusator defensor glo
riator. **R**ognati vero eius atq; ppinqui
sunt plocutor pcurator receptor simili
ter inuento seu infamator. **I**n quibus vo
luntus vt intelligantur exornator turpiti
as cantilegarū decanator. **E**t omnimodo
quicquid est huius turpitudinis adiutor
hora ergo ista. **M**edica pgenies exter
minanda est cum ipso capite suo scilicet for
nicatore. **A**dultera vero lapidanda erit q̃
speto honorabilis nubio qđ cum rege re
gum dñō domino pstraxerat in baptis
mo spetoq; regis celestis dotalitio oim
corruptionū atq; lenonū vilissimum eter
nūq; damnatione a celesti regno fore bā
nitum dyabolū patibuloq; infernali abs
q; ulla spe redemptionis ad iudicatum
abiecta veste preciosissima ac speciosissi
ma omniumq; virtutum decore ac varie
tate cōtecta nuda et ignominia plena pec
cādo seq̃ nec erubuit nec verita est. **M**e
gationibus sacrorum eloquiorum q̃ sunt
lapides limpidissimi detorrente quibus
quondam percussus est goliath a dauid
Sicut legitur. **1. Re. xvij.** **P**lena siquidē

adulterarū lapidatio erat i lege. **S**icut le
gitur **Leuiti. xx.** et **Iohan. viij.** **L**apidatio
autem hic duobus modis facienda ē vel
vt audeat penitens frequenter mōdina
tissimos doctores et predicatorēs qui scilz
durius peccata reprehendendo pcutiunt
vel si ipse penitēs sacris litteris fuerit eru
ditus hoc ipse faciat semetipm duriter ac
sepius obiurgando donec omnino cōfra
cta cōminuta atq; contraria sit adultera
anima eius. **Q**uia vero etiā fustigatio pe
na litteralis id est flagellatio priuata in
iungēda est ei vt adulter peccati sui reco
lat ad confusiōē adducentem gratiam et
gloriam. **S**icut legitur **Eccl. iij.** et ipm adul
terum pena cōsuetā vindicet. **I**uxta hos
modos psequendum est de alijs vt spi
ritualis pirata iniurgatur in mari lacri
marum et alieni honoris raptor hoc ē am
biciosus et inanis gloriator. pprijs irrisio
nibus atq; cōtumelijs aut alienis efficia
tur non declinans alias irrisiones vt
pbra nisi ppter dei honorē et ecclesie scā
dalum irrisiones etiam et subsannatores
suos habet vt iustificatiōis sue ministros
et executores et tātō amplius eas diligit
quanto ipsi magis gratis hoc est sine sum
ptu curie sue iusticijs exsequitur. **A**lij em̃
ptores non absq; sumptu et mercede tor
tores habet atq; carnifices. **P**enitens vo
tales habet quales dixim⁹ qm nō solum
vicio sed etiā improbe se ingerit vt curie
ipius penitentis iusticia siue iustificatiōis
absq; diminutionē et fictione dulciter ex
ercet. **S**epeliri vero viciū intelligim⁹ in
cludi penitētem in reclusorio et intrudi in
monasterio vel a publicis cōspectib⁹ atq;
spectaculis quolibet mō secludi vel occul
tare pterite vite turpitudinē noue ac san
cte cōuersationis decore. **S**olem⁹ autem
vivos sepultos pprie intelligere eos in q
bus adhuc qui viuūt quēdem peccādi vo
luntas. **S**ed timore ac pudore nō mani
festatur operib⁹ ymo clausa tenetur non
audens exire in lucez manifestatiōis. **S**i
militer et regularis pfectionis omnes in
quibus vetus homo viuūt voluntate pec
candi carnalibus cogitatiōibus ac desi
derijs nondum extinctis sub habitu ve
lut sudario et sub aggere claustraliz ob
seruantiarum velut tumulo viuunt sepul
ti viuūt iniquitati veteri hec autem pena
videlicet sepultura viuētis magnorum
scelerum pena est apud iudices seculares

Uer put hic intēdim? nisi de tumultis intē
prumpentes exeat in testimoniū infer-
nalis ac dyabolice resurrectionis facile in
ipsis tumultis extinguitur ppter quod pe-
riculosissimū est penitentibus et horrendū
spiritualib? oculis sepultos huius exire
de tumultis et vulgo mortui equitantes et
armis dimicantes et in hastis ludentes
familia exercitus berleclim dicuntur apō
gallicos. apud hispanos vero exercitus
antiqu? de his vero et de huiusmodi in
tractatu quem de angelis et demonibus
ceterisq? spiritualibus ac nobilibus sub-
stantijs deo fauente et deo comite scribe-
re pponim? prout nobis celitus donabi-
tur dicemus.

Certum officiū confessoris officiū
est pacificū inter deum et peniten-
tem mediatoris. Ex hoc autem of-
ficio incumbit ipsi primū nosse modos et
vias quib? pax reformari solet etiā apō
homines inter discordes qui sunt septem
innumero. Primū est iudicio. Sicut le-
gitur prouer. xvi. Iudicium determinat
causas. Siquidem si penitens qui et pere-
at in foro penitentiali et iudicio illius ster-
secundū omēs partes illius iudicii quas
in pcedentibus nominauim? et numera-
uimus pacem habebit cū deo. Nihil em
ultra id quod iure deo adiudicandus est
a penitente regere potest. In quib? om-
nibus primū est ut deo possessionē fundi
quo ip? penitens iniquissimeq? spoliavit
restituatur. fundus autem iste ipemet peni-
tens est. Secūdo ut de fructibus medio
hoc est toto peccati tempore amissis ante
ingressum litis deo per cautionē siue satis-
factionem cū alias nō possit satisfacere. Hec
autem cautio intelligēda est firmitas bo-
ni ppositi non votum non iuramentum
nec etiam pmissio simplex. Nullus enim
horū trium exigendū est a penitente ne
fiant laqueus maioris ruine. De his autē
in alio tractatu de penitentia nos lacius
diximus penas vero spirituales et nō nul-
las corporales q̄s dei iniuriator atq? male-
factor penitentiali iudicio sustinere debz
p parte numerauim?. Genera vero pati-
bulorum siue tormentorū in tractatu quē
de passione dominica sc̄psim? diligenter
et nominata et elucidata sunt. Secūdus
modus reformationis pacis dicitur vulga-
riter legitima inquisitio per quā de iure
vtriusq? partis litigantiū constet vbi vtrā

q? partem cōtentam esse oportz eo quod
per inquisitionē ad eam pertinere inueni-
tum fuerit. Si inter deū et penitentē in qui-
sitione de vtriusq? iure per fidelem ac ve-
ridicam attestationē ipsius penitentis di-
ligentissime facta. Nihil amplius inquisitio
dicet penitens quā quod eidem inquisitio
donauerit hoc est solam cōfessiones in sa-
cie solamq? culpam atq? penam culpe de-
bitam et generaliter omnia bona deo ni-
buit sibi mala. Sicut legitur Daniel. ii.
Vobis confusio faciei tibi autē domino
deus nostro misericordia et p̄pitatio. Ni-
hil enim amplius ad se p̄tinere miser pec-
cator inueniet per actissimam examinati-
onem inquisitionē quem culpam et pe-
nam meritam quibus si cōtentus esse vo-
luerit et in omnibus dei bonis nihil se pr-
sus iuris se habere recognoscens ea deo
dimiserit nullū de cetero nisi de mādato
eius aut bñplacito usurpaturus pacē ha-
bet cū deo vti iure suo contentus et ius di-
uinū quantum est de pposito eius et vo-
luntate non inuasurus. Tercius modus
reformandi pacis dicitur per cōsentium
siue corde ad cor fit autem pax per penitē-
tiam inter penitentē et deum cū penitēs
ad cōsentiendū diuine voluntati indu-
citur vtz vt facere velit siue cōsentiat p̄-
cupanda dei pace et amore quod cum sa-
cere sciuerit diuine beneplaciti voluntas
tis. Confessoris autē est nosse in parte vo-
luntatem diuinā hoc est quā satisfactio-
ab vno quoq? penitente p peccatis suis
deus gratiam habeat et acceptam. Quartus
modus est arbitrio complacito per quos
pax inter penitentē et deum reformatur
quod penitens arbitrio hoc est bene-
placito confessoris omnino se subdit cō-
mittit et tradit prudentis em ac fidelis co-
fessoris voluntati ac beneplacito causas
quas aduersus habz deus similiter
vtrā dicam? in ei? bñplaciti irascibiliter
ac irruocabiliter cōpromittit. Significat
prij appensioe hoc est filij p̄prij salpensio
qui est figura et caracter substantie sue. Et
p̄mo ad hebre. ac litteris euangelicis cō-
promissio formauit. Mathei. xvi. Quod
cunq? ligaueris quodcunq? solueris miter-
tus modus est tradere siue reddere miser-
ationē eius p̄tra quē peccati est sen-
ctū. Sic et penitēs deo pacificat cū bene-
placito diuine miserationis omnino se tradit.
Sextus modus dono vel p̄cio. Interdū em

placit quis pecuniā vt redimat sibi pacem
 quoniam pax sit inter deum et penitentē
 et cum ipse penitens de consilio confesso-
 ris aliqd eorū que vult sunt domino do-
 offerat sicut est ingressus religionis as-
 sumptio hierosolimitane peregrinationis
 et hmoi alia dona ideo vocam? qd gra-
 ro mandato sunt siue in precepto non
 dona licet debita nō donata sed reddita
 sunt dicēda. **Pr**imus modus est victo-
 ria que interdū bellis fiunt pacti imponit
 et inimicos in subditos et seruos cōuertit
 Sicut interdū vincit deus penitētes aut be-
 neficijs aut flagellis aut simul vtriusq;
 illis vt rebellare aduersus eū de cetero
 vel non audeant vel non velint quin po-
 tius deo seruiant. **S**ubingati ad pacē vero
 penitentes inducere vrgentissimū ac effu-
 casissimū est eisdem ostendere quanta in-
 stantia per legatos suos doctores scilicet
 et predicatoros rogare non cessat ea qd pa-
 cis sunt ac si rebellionē nostram vinci formi-
 darent ac si de nobis vindicare non pos-
 sent nec rogare solū contentus est sed etia
 am redimere et emere toto precio dignita-
 rum celestis regni sui. **I**ntātam autem
 insolentia pmo dementia nonnulli pecca-
 torum abalienati sunt vt nec verbum de
 pace ista hoc est sacras exhortationes au-
 dire dignent. et attende qd oēs isti modi
 pacificationū re vni sunt facieb? atq; res
Quartū officium cōfess. **S**pectib?
 sors est officij medici siue medi-
 cantis ex quo etiā conuenit ei nos
 re distinctionē et diuersitatē pulsus id est
 motū cordis qd sunt desideria. **A**lius em
 est nosse si desiderij reuertendi ad deum
 in penitētia forte est ac validū. si vitalis ca-
 lor hoc est viuificatio dilectio qd deus est
 foris est in eo autē debilis si sudor lacri-
 maz multus an paucus. **S**i vniuersalis
 hoc omnia mēbra lauans omnib? su-
 perfluens ac superinundans vt p omniū
 mēbrorū male administratis officiis fluat
 qd est cū ipse penitēs luter sigillatim pec-
 cata que oculis ppetrauit et que auribus
 et ita de alijs mēbris. **A**mplius. si ipse
 sudor fortis fuerit ita vt causam et radicē
 morbi spūalis expulerit. ita vt nullū eius
 vestigiū in corde penitenti remanserit.
 Postmodū incumbit ei scire de ipsa satis-
 factione qd dieta debz esse et medicina pa-

riter penitēt de quo aliqd supra dixim?

Quintū officium confessoris est of-
 ficiū obstetricis de quo **Iob. xvi.**
Obstetricante manu dei eductus ē
 coluber tortuosus. **H**ebree siquidē mulie-
 res obstetricandi habent scientiā. **S**icut
 legitur **Exo. x.** **H**ec mulieres intelligūt cō-
 fessores ppter familiaritatē per quas secre-
 tissima absconditissimorū peccatorū eis dē-
 creduntur ac reuelant. **S**icut obstetrici
 b? parientes mulieres ea qd maxime eru-
 bescunt maximeq; abscondita esse nolunt
 detegunt et cōmittunt. **S**ecundo ppter su-
 auitatem cōtractandi et educendi partū
 tenellū. **T**ercio ppter muliebris benigni-
 tatis et cōpassionis dulcedinē. **H**ic ergo
 tota vigilantia studendi est cōfessoribus
 vt cautiſſima sit eorū suauitas suauissima
 qd cautela inducēdis horredissimorū pec-
 catorū monstris in lucē confessionis et p-
 cipue ignominie passionibus id est extra
 ordinarijs peccatis carnis et generaliter
 omib? illis que maxime erubescunt et
 confusione ora penitentij obstruūt et per
 confessionem ea egredi non sinunt.

Sextū officij est amantissimū pa-
 tris. **S**ic em excipiens est peni-
 tens a cōfessore vt ab amantissimo
 patre filius rediit. hoc est toto gaudio
 et agratulatione toto applausu atq; festiui-
 tate. **S**ic em illum recipit pater misericor-
 diaz quē admodū legit **Luce. xv.** de filio
 prodigo reuertente.

Septimū officium ē matris dilecte
 et munusculis puulo blandientis
 ad bona qlibet inuitatis. **D**e hoc
Psalm. lx. **L**actabo eum et adducā in solici-
 tudinē. **S**riterū **ysai. lxiij.** **A**dybera porta
 bmini et supblandietur nobis quō sicut
 mater blandiatur filio ita ego cōsolabor
 vos. **E**t hoc quidē de penitentia finē facie-
 mus ptermittētes multa p necessaria atq;
 salubria que nos alibi dixisse et scripsisse
 memim? et in aliorū scriptis legisse. **P**ul-
 ta autē hec diximus ad elucidationē ipsius
 sacramenti. **M**ulta etiam vt viā sacrarū
 exhortationū pdicantibus apiremus vbi
 pbationes inducere superſedimus eo qd
 narratio p seipam illa sufficiēter declarat

Quinto loco in ordine sacramento-
 rum ponem? matrimonij. **I**nci-
 piem? ergo auxiliāte dō et dicem?
 qd matrimonij est sancta sanctificatio et
 pfecta societas maris et femine in grāe hūa-

no. siue vinculum siue necessitudo que eos
huius societatis facit inuicem sui in alter
utrumque debitores. Siquidem natura humana
velut arbor nobilissima et dei agricolatis
placata piosissima velut ex duobus ramis est
masculus scilicet et femina cuius iudicium est vis ge
neratiua que ambobus istis ramis insit
indita est. In neutro vero eorum comple
ta. Sed parte sui habens in altero et parte
in altero. Quodammodo et semen humane
generationis ex neutro eorum totaliter est
primo parti ex altero et primo ex altero. Non
enim solum semen masculinum generationi hu
mane sufficit aut solum femininum. sicut nec so
lum coagulum aut solum lac ad generandum casei
sic nec solum masculinitas que est virtus
abscindendi sed se siue a se semine actiuum ad
generationem quod est sicut coagulum. Neque so
la feminitas que est virtus abscindendi de
se siue a se semen passiuum ad generationem
quod est sicut lac ad generationem casei. Non
inquit altera istarum sola virtus coaguli ne
que virtus lactis per se virtus generatiua est
casei. Quia autem semen masculinum et semine femi
ne sicut coagulum fuit et sicut lac et legis
Iob. x. Nonne sicut lac mulisti me et sicut
caseum me coagulasti. Neque figura mem
brorum genitalium tantum iudicium est seu testi
monium masculinitatis aut feminitatis. Quia
in quodam genere animalium masculinum semine re
cipiat aut membrum genitale femininum tan
tum habeat id est portam matricem femina et
eccontrario masculina membra habeat iudi
cium hominiserissimum est ipse fructus id est
piles que non potest esse nisi duorum fructus
aut et arbor quasi correlatiue ad inuicem
dicuntur nec accidit vni nec dici potest ut fru
ctus vni numero multarum arborum. Quare
manifestum est masculinum et femininum arbor
re non semen esse in specie humana ex duobus
bus ramis et vim generatiuam integram atque
completam in tota arbore et in utroque ramo
rum huius premissi sui habere ut diximus.

Amplius natura non adiuvat masculinum et
femininum vnum et vnum in opere generationis
impossibile enim est ut adiuvet vnum et du
as aut duos et vnum. Quare manifestum est
totalitatem et integritatem huius arboris in
duobus iam dictis ramis consistere cum
nec opus generationis perfici nisi a duo
bus dictis ramis simul adunatis nec fru
ctus esse possit nisi ex duabus naturaliter
nullus enim naturaliter vel est vel esse potest
nisi duorum. At propter hoc quicunque natura

liter hac operatione naturali sola nascuntur
in specie hominum filii hominum in scriptura
tam crebro nominantur.

Non autem ita positum dicimus quod necesse
est adunationem maris et femine so
cialem esse et sanctam hoc est vincu
lo societatis quam supra nominauimus. Quia
et fructus est piosissimus fructus suus arboris
nobili et seruanda ipsa fructificatio. Perit
autem fructificatio per sodomiam et publicam
prostitutam fornicationem perit fructificatio id
est opus generationis siue sanctificatio. Pro
pterea inutiliter agitur quantum ad fructum
ter vinculum aut sancte societatem maris et fe
mine. Et si fructus interdum ex opere gene
rationis exoritur aut ex parte autem solo
perit. Num non sit qui custodiat naturam. Edu
cet erudiat et alia necessaria ac salubria. Pro
li pudeat aut innumera et intollerantia
nature pariter et gratie patitur detrimentum.
Quis enim enixe in tanta miseria constituit
pudeat et in tanta indigentia posuit. Quis autem
ignoretur de quo plene suscepit. Quis autem
impugnando ea occasiones tante miserie
et indigentie dederit cum possumus et in hac
ter fuerit omnibus libidinibus. Propterea
Appet ergo immanitas atque piositas
bilissimarum et execrabilissimarum bestiarum so
domie scilicet et prostitute ac meretricie for
nicationis. Siquidem bestie quasi vastissime
a vastando secundum ysidorum. Neque autem
difficile belue non solum mobilia ac primo
nia vastant eorum qui spiritus diffusi sunt
din eorum premissi sunt. Sed etiam co
porum velut infernales ac dyabolice languis
et immundissimarum dissensionum ab homi
nibus fluxus dissipant et consumunt.
Et hec quod vastationes pene nulle sunt co
patione duarum quas faciunt velut enim pestes
seuissime ipsa semina humane generationis
non expectantes exortus siue primum prouocant
et perungunt. Nobilissima ergo humana
se nature arborum seu plantarum salis humana
naturam fructu suo piosissimo in unum
prolis orbant. Quapropter et in celis ignes
confergere contra pestes istas qui in
ros ciues propriunt et terra armari cuius ple
nitudine et habitationis decore. Quia natura
humana toto furore ex candescere debet
cui fructus et munere prolis in ipso semine
generis absorbetur et deuorat. Si enim in
tas humane nature bestias lupos atque ser
pentes quarum semina tam paucos homines

denorat et consumit. Reliqui hominum tā-
la ira et odio merito impugnati et psequi-
Quantofortius contra bestias istas infer-
nales gladio et igne totisq; studiis ac viri-
bus pugnandū ē vsq; ad ipsum extirpandū.
Si eruca et erugo ceteraq; huiusmodi pe-
stes que non nisi detrimentū olerum aut
aliam modicorū et vilium faciunt tantū
pereuntantur. Quid contra istas faciendū
ē humane nature. si ppter semina custodi-
enda agris armant agricolae fundis et la-
pidibus arcibus sagittis vt coruos et cor-
nices a deuoratiōe ipōm arceant et diffu-
gent. quantofortius a beluis istis immanis-
simis ac crudelissimis humano semini ac
generi puidendū ē. Et si ergo non alia de
causa contra bestias istas seuissimas ac pe-
stes infandissimas amore tamē ipi natu-
re q; tam nequiter q; tam atrociter impu-
gnant omni gladio et igne pugnandū ē
multofortius amore grē. dum enim natu-
ram aut extinguunt penitus aut execrabi-
liter inquināt nec grē nec glorie in pte illa
quicq; relinquunt. Merito autem clamor
sodomorum multiplicatus ad deū ascendit.
re vīm seu violentiā in tam nepharia sui
abusione patientiā cōtumeliā. intāte abo-
minatione iniquatione detrimentus et
lacturam. intāta sui fructus damnificati-
one. ppter has iniurias qua a sodomitis
naturā padebat quasi clamore multipli-
cato clamauit ad deū. Et est aduertendū
q; istius spurcissime libidinis vesania vsq;
q; ad pollutendos angelos ausum sue pre-
sumptiōis erexit q; vt angelice pulchritu-
dinis paritā spūs nepharie istius libidi-
nis rabies parat. Et q; etiam angelicis of-
ficiis id ē diuinis laudibus et sacrificiis ce-
lerisq; sacris ministerijs consecratos tam
re non pererit. Et cum huius spurcie cla-
mor solus ad quorundā ascendere potue-
rit nostrorū temporū fecib; ne dicam fini-
bus in ipos celos celoz. id est cetus clau-
straliū nephanda execratione debachaf-
tius ignominiosissime ac psordide pas-
sionis turpitudō tanq; execrabiles vt q;
ta homines se polluerunt quasi hoc non
scierit deus multiplicatus inde clamor: si
cur diximus ad eum ascenderit. Sed tan-
q; aspectu hoc pbare volens descendit.
In quo facto q; sit ei odibilis nephanda
illa flagitiositas quibus rebus ostendit.

primū in hoc q; ipsemet ad indicandū
damnandū et vlciscendū scelus istud taz
detestabile p semetipm licz in angelis des-
cendit. Scdo quia ipsa quattuor elemēta
cōtra pestem istā cōmouit et exca descendere
fecit et ignis ē adurens cū sulphure et aer
concutiens et subuertēs tanq; tempestas
et terra absorbens atq; deglutiens et aqua
submergens contra tam execrandū ne-
phas diuino nutū et imperio velut densa
ta acie pugnauerūt. Quoniā autem igno-
minia sodomitica et pstitute ac publice li-
bidinis fornicatio ipam nature humane
secunditatē ad sterilitatē redigunt. Huius-
q; diuine plantationes nobilissimum fru-
ctum in ipis seminib; suffocant et preextin-
gant. Et hoc tam euidenter tanq; indubi-
tate supuacū ē indicamus contra istas
immanissimas beluas disceptare rationi-
bus. Sed hoc solū refecare pdicandū est
publice clamādū vt tanta seueritate di-
uine iusticie semel damnate bestie ferro et
igne exterminent. destructio enim et va-
stas quā faciūt sufficere debet ad destru-
ctionem et exterminū iparum.

Unc autem descendamus ad de-
struendū quoscūq; concubitus p-
ter matrimoniales. et ostendam
q; cōcubinatus oīs illicitus ē. Incipietes
ergo ab altiori dicimus q; voluptas luxu-
rie nō debet causa ēē cuiusq; opis. Sicut
neq; cupiditas aut superbia aut aliq; alia
hmoi pestium. Omne enim opus qd dat
ad vicium seu peccatū vicium est et pecca-
tum. Et si enim arbor creatura dei ē et bo-
na sit tamen male amans illā et male plā-
tans et male agricolans eandē male agit
et culpabiliter. Siue enī plantetur ad lu-
xuriam siue ad auariciam. siue ad supbiā
exercendam certum ē q; male plantat licz
bona ipa sit et bonum. Idem est de semi-
natione triticea et cuiuslibet alterius gra-
ni quantūcūq; bonū salubre vtile ac ne-
cessariū sit. tamen si seminetur ppter ma-
lum inde faciendū ipse tamen qui seminat
peccat et non solum in seminibus corpo-
ralibus ita se habet. sed etiam in spiritua-
libus. Qui enim seminat quantūcūq; sa-
lubrem ac necessariam doctrinam ex ma-
la intentione quemadmodū heretici q in-
terduz vera ac salubria seminant vt falsa
dolose admisceant et vt eisde in falsis cre-
datur manifestum est eos peccare et male
agere et seminationē eorum licet sit verorū
ad

ac salubritū malū ēē. eo q̄ seductoriā z fal-
laciem. **M**anifestū ergo ē bonitatē fru-
ctus aut etiāz seminis quatacūq̄ sit aut
etiāz q̄liscūq̄ sit hoc ē corporalis siue spiritu-
alis nō phibere seminationē aut planta-
tionē ēē malā. **S**eminitio em̄ z plantatio
cetereq̄ operationes ex causis suis. alijsq̄
circūstancijs bone aut male sunt. **N**ec suf-
ficiat bonitas eius q̄ ex quacūq̄ operatio-
ne puenit bonā efficere operationē. **A**lio
quin p̄ditio inde z accusatio iudeorū con-
tra xpm̄ dñm nō solū bone sed etiāz op̄i-
me ex necessitate fuissent. **A**um ex eis mū-
di salus z redemptio quodāmodo prone-
nerit. **E**rgo comixtio maris et femine
in natura hūmana re ipsa z subiecto semi-
natio prolis que vniq̄ ples magnū natu-
re ē z magnū dei opus atq̄ mirabile neces-
se ē si ex mala causa v̄l intentione facta fu-
erit nec phibebit hec bonitas plis. neq̄
obstabit quin mala sit. mala ē aut̄ omnis
opatio p̄uata debito fine. **Q**uia ergo cō-
mixtionis seu seminationis finis debitus
z primus ē fructus prolis. **M**anifestus ē
si illo fine p̄uata fuerit ipsam esse malā.
Amplius. si p̄pter voluptatē tñ sit com-
mixtio maris et femine cū debeat esse fru-
ctus prolis. **M**anifestū ē ipsam cōmixtio-
nem ēē abusīuā. **A**busio enim est detor-
sio a debito fine in aliū. z hec abusio con-
tra naturā ē vt inimica sodomia. **A**mplius.
qui tactat semen tritici vel alterius
grani in agro non intentione vt fructus in-
de subcreseat. **S**ed aliq̄ alia quacūq̄ ex
causa quātū in eo est nō solū nō seminat
sed semē disp̄git atq̄ disp̄dit z agro pari-
ter z semine abutens. **A**u alijs vsus sper-
mionis seminis in agro in quātū ager ē nō
possit esse q̄z seminatio. **A**mpl. manife-
stū ē vim generalit̄ tam in mare q̄ in fe-
mina ad opus generationis z fructū q̄ p-
les ē z nō ad voluptatē licet voluptas hu-
ius operis incidat v̄l accidat. **Q**uia p̄pter
v̄t instrumentis genitalib⁹ seu genitiuis
ad voluptatē tñ ē abuti eisdē z p̄pter hoc
peccare. **P**eccatū em̄ ē declinatio a rectitu-
dine. **Q**uare declinare a rectitudine vsus
debiti siue a recto vsu peccare est. **A**mplius.
cū pedes creati sūt ad gressū si quis
eis v̄t velit ab aliud q̄ gressū phibeat et
comoditatē nullā auferat manifestū ē euz
peccare abusione. **H**oc aut̄ dicim⁹ q̄a pe-
dibus ad calcēdas vias vt vinū inde exp̄-
mas. **E**t alias mltas comoditates v̄t pos-

sumus. **V**oluptas aut̄ carnalis non solus
nullā comoditatē auferit. **S**ed etiāz como-
ditates spirituales auferit z prohibet z le-
ipa p̄nitiosa ē. **A**st em̄ in se ipsa velut vinus
inebrians mentē humanā z velut decina-
tio rigorē eius et virtutē eius emolliens z
eneruas et om̄ino virilitatē ei⁹ efficiens
Et est velut caligo oculos mentis obre-
brans et velut aqua p̄funda mētem im-
mergens et velut laqueus z vinculū ip̄s
captiuas z velut toxicū ip̄am. **E**t quoniam
contraria ē spiritūalibus z sublimib⁹ gau-
dijs z ab illis anima hūana om̄ino auer-
tit palatū cordis adeo inficiens vt nullas
bonū sublime ac nobile eidē sapere p̄mit-
tat sicut et ecōtrario ē vt q̄bus spiritūalia
z eterna sapiunt quicq̄ palatū cordis nes-
tualiū deliciarū habent sentitiūz eis nes-
cessario desipiat et ab om̄nabilibus tñ dei
cie corporales p̄pter q̄d eas gustauerint
ab his id ē a corporalibus tanq̄ a spur-
cijs et abhominacionib⁹ fugientes tōge se
faciunt. **U**nde Aug⁹. **B**usatio spiritūali
pit om̄nis caro. **E**t v̄nus ex sancis p̄rib⁹
in vitas patruz abhominatio ē deo om̄is
voluptas carnalis. **Q**uare manifestum ē
voluptatē carnis tanq̄ pestē bonorū spiri-
tualiū vastatrice z exterminanda esse q̄e
nūs natura patit⁹ z fugiendā ē cū maxime
q̄ in ope generatiōis carnalis. **Q**uoniam
modus dicit Aug⁹ in libro soliloquiorū
Nihil adeo animos viriles efficiunt vt
nihil adeo animū ex arce viritūz p̄cedit vt
mulebria blādimēta opus quē illud fi-
ne quoyroz h̄ri nō potest. **I**llū ei maxime
ē z captiuas z inebrians z effeminatū ma-
merges z obtenebrat⁹ mentē humanā ma-
gisq̄ absorbēs. **N**on ip̄a nō tā fugienda
ē q̄ etiā exterminanda q̄ren⁹ hūane corp⁹
p̄tionis infirmitas patit⁹ z nature fecunditas
p̄mittit. **M**anifestū ē p̄pter ipsā obme-
dā nihil ē oīno faciendū. **T**emperatā ex-
go et frenada ē ibi vbi effugit aut extermi-
na⁹ penit⁹ nō potest. **E**t q̄ multiplicatio
p̄cubinarū z etiā vrozū effrenatio. **P**ropt̄
excessus eiusq̄ maior inflammatiō. **M**anifestum
ē nec p̄cubinas neq̄ vrozū multiplicādas cū ei morib⁹
nis hoc ē spiritūalib⁹ z eternis tollit in-
tendere debeat mens hūana v̄pore illo
la obtinēda creata z cōdita z amore illo
rū ac desiderijs ardere illā deceat. **I**mo q̄
tenus potest oporteat cōtrariū amōi cō-
trariorūq̄ desideriorū flamas necesse ē q̄

bet aut extinguere si pualet aut saltem p
posse repmere. Quare necesse est intenciam
huius flamarum aut omnino si potest a se
auertere aut saltem minuere hoc e quaten
potest. potest autem usque ad vna. Una em
sufficit in dubitater no dico effrenare luxu
rie sed repse cupiscencie et ad humane vere
cundie modestiam temperare. Et q etiam ma
nifestu e q salubre quacs vtile sit bonum
punitatis et punitie du qd detrahatur
cupiscencie carnalib spiritualib deside
rijs addit. Et diminutio corporaliu deside
rior ac delectationu augmentatio sit spiri
tuali. Quapropter psumptio et extermina
tio istoz plenitudo erit et psumptio illoz.
Ipa ei experientia certissimu e q quib ista
minuitur augent illa et e converso. Qd ve
re intelligebat q dixit. Renuit solari ani
ma mea vobis vti felici pmerito amissio de
lectationu delectationu tpaliu seu corpo
raliu consolationu deliciarum spiritualium et
eternaru saluberrimo pilio comunicare.
Amplius. quoniam inter vnus maris
et femine coniunctione opus generatiois p
ficiat et fructus plis consequitur q finis
e et fructus generatiue ppter quem
solu et creata e et mari et femine indita si
cutiam in pcedentibus diximus necesse est
vt ad iunctioe pactione coniugali se obliget sa
tisq societatis vinculo se obstringat ita vt
non sit alteri liberu arbitriu alteru relinq
re vt quodamodum associat eos natura ad
opus generationis sic et eos associat con
gale vinculu ad vite punionem ad proles
educatione eruditione totaq consequente
eiusdem punionem. Hoc ei natura in omi ge
nere ad ius et tacs legem ac statutum dei om
nipotentis ostendit. Si ei obligati viri con
galiu pactionu vinculis vxores tam leui
ter tantoq piculo tam iparu q plis tacs
sepe dimittit ac derelinquit qd fieret vbi
tanta e inuolutio sensu humanoz tata
q lubricitas et incostancia atq puerilitas
humane voluntatis. Si ei mala q puene
runt ex huiusmodi discissionib quib
mares feminis no abhorret vo mrimoni
ali alteri p stulticia sue voluntatis dimitt
tit. nec numeru habet nec estimationem eti
am cu magna multitudo viroz et muliez
vinculis mrimonialib astricti sibi inuicem
adhereat absq sepaione quanta eet ab vno
et inenfitas huiusmodi si nullu et nulla
mrimonialium vinculo obligatio reti
neat. Quia ergo p leges atq statuta ptra

mala voluntaria humano generi consuli
necessario p legem atq statutum occurrendu
fuit. Quare lex statuta fuit de necessita
te de mrimonijs contrahendis atq seruandis
de fornicationibus et sodomis exter
minandis. Et sicut cohercendi fuerunt homi
nes p legem posita a spurcijs sodomorum
et fornicationu ita et compellendi fuerint ma
trimonialis societate et federis inire con
sortia vel quod e perfectio ymo angelice
puritatis seruare scilicet corporis castitate.
Amplius aut frenanda e ista bestia. bestia
scilicet cupiscencie carnalis tante indomabi
lantis tacs ifrenate impetuositate aut no
qd si in nullo frenanda vel restringenda
est quid restat nisi vt habeat natura hui
na in omnia flagicia non solu sodomica
sed in alias etiam nequandas abhominat
iones ac detestabiles spurcias ita vt nec
etiam a punionem brutoru animaliu co
tineat. Si vero restringenda eam dixerit
sed vsu mulieru limitanda quemadmo
dum pfidus machometus in lege sua di
xit vt casti essent omnes preter quam in mu
lieres. qui etiam volunt vt vnusquisq viroz
quattuor haberet vxores legitimas cm
picias vero et captiuas qd vellet et exhibe
re posset. Et hic quida error multas habz
destructiones. Primu quia viroz et mulie
rum similis est in parte ista conditio nisi
q concupiscencia muliebrijs vehementior
est. et ppter hoc magis fuit ei consulendu
de multitudinem viroz q viris de multitu
dine vxoz. Quare statuendu fuit iuxta p
fidiaz ipius vt vnaqueq mulier iuxta ve
hementiam libidinis sue et possibilitate di
uiciarum suarum seu facultatu habere mul
titudinem viroz. Qd neq natura patet
sicut ostendim neq vnqua aliqua ex mu
lieribus hoc attentare presumpsit. Scdo
ipsa natura contradicit cu naturaliter no
sit tanta maior multitudo feminaru qua
viroz vt vnusquisq viroz posset habe
re multitudinem muliez. Natura ergo ipa
manifeste contradicit huic errori que ma
res et feminas in specie humana numero
pene pficiat absq excessu sensibili seu p
ceptibili vbi pculdubio si excessu a parte
masculoz numeri esse verisimile aut e est
speciei humane que pudentia diuina re
gitur et ad ministrat. Et sicut adiunat ma
sculum et feminam et vna ad opus gene
rationis ita etiam pcreet vnu et vnaz non
vnum et multas neq vna et multos. Quia

em ipsa natura vel species humana velut
ager diuina virtute secundatus et largita
te redundans mares et feminas velut ar-
bores vt diximus idita virtute generatiua
fructiferas in se pducit. nec sint fructifere
arbores iste nec consistere possint nisi ex vi
uis ramis maris scz et femine sicut nullus
ex ramis istis absq; paratione sibi congru-
enti virtutis generatiue naturalis nascit.
Ita nullus sine congruo adiutorio et cōso-
rio sui corporis naturaliter nascit. Qua-
re verisimile ē et pfectionē nature necessariū
diuineq; Puidēcie illam regentis et admi-
nistrantis conuenientissimū vt naturaliter
numero pares nascentur mares et femine
in vniuersitate generis humani. **A**mplius.
Ipsa natura cōtrarietatis hoc ipm
requirit cōtraria vō veri nois in omnib;
ēq;lia sunt naturalit. Mas aut et femina
masculinitasq; et femininitas vō nois con-
traria sunt. Quare et virtutes nūero natu-
ra habet equales Sicut legitur Genes. iij.
Masculū et femina creauit eos nō ē dictū
masculū et femina nec ē audiendus Aristot
q; dixit in libro suo de naturis animalium
q; femina ē mas imperfectus. Ad dē em mō
neceffe habz dicere q; mas et femina per-
fectaq; sentēcia sapit heresim sodomiticā.
Nos autē dicim⁹ q; masculinitas vis ge-
neratiua ē actiuayt supra dixim⁹. Et femi-
nitas vis generatiua passiuayt et vtraq; ē
bona et laudāda dispositio atz pfectio in
suo subiecto et femininitas ē adiutrix siue
adiutorij masculinitatis. Quare ergo ex
mare et femina qsi ex duobus ramis cōsti-
tuit arbor ista p̄ciosissima et vis generatiua
seu fructificatiua huius arboris erit et con-
sistit ex duob; viribus dictis. Natura au-
tē nihil gignit naturaliter incōpletū neq;
actiuā sine passiuo neq; adiutorij sine ad-
iuuabili neq; id qd natū ē esse cōsors vlt
hīe cōsortem sine cōsorte neq; vnq; ra-
mū solū natura pducit sed arbores inte-
gras. **M**anifestū ergo ē vnicuiq; ma-
ri femina naturaliter ipam naturā produ-
cere. **N** autē pereunt vel peste vel gladio
interdū mares interdū femine p̄ter inten-
tionē nature ē et actioni ē q̄ntus ad ipsam
N autē perit de vniuersitate indiuiduoy
humane speciei naturali defectu ac p̄ vtu-
tē generatiuā eidē repatur instāter vsq;
ad terminū a creatori generationi et corru-
ptioni p̄finitū quē vsualiter vocam⁹ finē
vitę p̄sentis et seculi huius. Tercio vō con-

tradicit naturalis equitas atz iusticia po-
tentes ei et diuites fm p̄fidiaz machometi
absq; iniuria pauperū et impotentū facit
eos sine vxoribus. aut saltē magnā partē
eorū. Quapropter destruetur ager iste vi-
uine plantationis p̄ pte magna ramis ne-
numerabilibus adiutorio ad fructum ne-
cessario p̄uatis et cōsortio aliorū et amo-
rū iniquissime destituit siq; dē scz decem po-
tentibus in vna regione hīe viginū milia
feminarū necessario multos viros ibi sa-
cient ēē sine vxoribus cū numerus mulie-
rum eis et alijs viris sufficere non possit.
hoc autē est contra naturā equitatis cui
dentissime scz vt cogatur arbores iste con-
tra naturā fecunditate steriles ēē per po-
tenciam et diuitias superiorum.

Ruerratur ergo et dicam⁹ q; az
p̄ leges et statuta occurrentib; ne-
malis q; dixim⁹ per matrimonij
autē occurrunt illis malis maxime p̄ vna
nitate ei et continētia in paucis obuiant
malis eisdē necessario cōcedē fuerunt le-
ges et statuta de p̄trahēdis matrimonijs
et suandis cum eorum sequelis ac accēso-
rijs. Quia vō omnis p̄sors et lex cōtraria
ēē debet et cōsona nature et non cōtraria
maxime fm naturā ipsam constituitur
neceffe ē leges et statuta de matrimonijs cō-
cordare nature. Sic ergo vni et vna ad
nat binosq; tñ coniungit ad p̄ficiendū
opus generationis. Sic et lex binos seu ma-
nas cōtingere debet matrimonij seu ma-
trimonialiter. **A**mplius. si extrema cō-
sistit in duob; necessario et media. Quia
ergo extrema consistit in duobus scz vis
generatiua et ples. ples ei non ē nisi duo
rū filius aut filia et vis generatiua duoy
et duarum ē vt diximus. **P**ossum opus eti-
am generatiōis quod est vni mediū in
duobus consistit scz vno mare et vna fe-
mina. Quare et reliquū mediū scz mari-
monij qd ē qsi generadi officij. **A**mp.
cum vir et femina coniungunt matrimonij
aliter aut dant sibi vnicū plenum aliter
vtendi corpe alterius opere generatiōis
aut alter dat alter non. aut in pte siue pro
pte sibi vnicū hoc concedunt. Si totaliter
et integre manifestū ē q; non potest et ma-
trimonij nisi int vni et vna. Impossibi-
le ei ē duas pleno iure aliqd possidere vi-
re possideat. Quādam modum impossibile ē
agrum aliquē vel fundum duoy nō esse

ita qd vtriusq; sit pleno iure z de seruo si
militet. Si enim plene iure esset vir iste isti
us mulieris qntu ad vsum corporis sui pui
gale non nisi de licencia ipsius posset alia
mulier eode iure vti hoc autē factū ē cum
pleno eet alterius fm hoc. Postq; em ple
no iure eet illius alterius indubitan ab
q; licetia et assensu pōis imo ea contradi
cere liceret eide eo vti. **¶** Si dixerit qd alt
darius pleni corporis sui alteri qntum ad
vsum corporale alter vero nō. Ecce mani
festū ē qd er altera pte nō ē matrimoniu.
Sed sicut solet dia claudicatio est ex alte
ra parte ppter inq; sitionē consensus. At qd
nō datus vtendi corpore suo illi alii. sed
ad tempus vt meretrix aut concubina aut
amator turpis aut fornicator. Inter ama
matorē et amasiam z si sit turpis consuetudo.
nemo tamen vocat vinculi turpis societa
tis que ē inter eos mrimoniū. Consentire
enim ad ipus vel dare vsum corporis ad
ips nō ē contractus vllō mō matrimonial.
Si autē dicat ita vir volo itavti corpe tuo.
cū voluero et volo sū tēvū corpe meo qn
similiter voluero z qdū. **¶** Manifestū
ē quoniam iste remotior ē a mrimoniali cō
sensu qm meretrix vel amasia. Meretrix ei
z amasia nō sibi totū retinent ius corporis
sui. Ad tempus em corpus suū vtraq; po
nit in voluntate vel potestate amantis vel
fornicantis iste autē totū sibi retinet et to
tū ponit in sola voluntate sua. Qua o cau
sa nō trahit mrimoniū. pculdubio nec
plenus eius mrimonialis ē vllō mō. sed
fornicator. nū multomin⁹ aut non erunt
vir aut vxor: si neuter alteri plenum ius in
corpore suo dederit. Si ei altero solo non
dante necesse ē eos nō esse mrimoniūz p
pter inseparabilem coherenciā z conexiōnem
correlatiuū. Multo fortius neutro dan
te alterius ius hui⁹. Quia ppter hui⁹ mas
z femina habebunt seinuicē sicut amator
turpis et eius amasia et sicut fornicator et
meretrix turpitudine inuicē volūtariū opē
rantes. **¶** Manifestū ergo ē z clarū iā nō
aliter esse mrimoniū inter marē z femina
mrimoniū inq; veri nois nisi plenum ius
pugalis vsum vterq; alteri i corpore suo de
derit. **¶** Si qd declaratū ē cōsequēter nec esse
nec potuisse vnq; eē mrimoniūz nisi inter
vnū z vnā. nec aliquē virū nunq; potuisse
scilicet hōe plures mulieres veri nominis
habere qd cūq; plures scilz habuisse legū
tur necessario aut oēs fuerūt concubine. aut

omēs pter vnā. Et qm mrimonia sola dō
mos edificat. cognationes ppagāt. fami
lias multiplicat. Ciuitates seu poplos cō
gregat seu coadiuuat. z p illa sola fornic
tionū turpitudinib⁹ z ignominiarū flagi
cijs ceterisq; malis q nūerauim⁹. q adeo
inimica ac pestifera sunt nature humane
apparet euidenter qd vtile qd honestū quā
q; fecunditati nature hūane necessariū et
felicitati future acquirēde expedit. **¶** Am
pli⁹. si nō ē sic firma adherencia societas
q; maris et femine sz liberū sit eis atq; lici
tū adinuicē pungi z abinuicēz voluntate
sua discedere cūz rarissima inueniat inter
mares et feminas diutina pseuerasq; cō
cordia seq; ex multis inuicē aut odiant fa
stidiāt aut alias cōiunctiones affectat sen
cōmixtiones. **¶** Manifestū ē qd pibit in
maximō generis hūani ec: non solū edifi
catio domoz sed tandē cōgregatio popu
loz z ciuitatū. pibit etiā pietas parentum
in filios z filioz in parētes: peribit innūe
re necessitudines hoc ē amoris indissolu
bilia vincula cū seinuicē nō agnoscant. vi
delicet nec parētes filios nec filii parētes.
• nec fratres seinuicē nec cognati. Tum em
grauiora instabūt eis onera apte femina
rū hoc ē grauidas eas dephendent vel su
spiciabūt eas dimittent. propter qd pe
ribit bonū educationis paruuloz in ma
ximō generis humani pibit etiā innūe
ra multitudo puuloz ppter defectū edu
canonis. Peribit z bonū educationis ipso
rū ceteraq; pūisiones vt dixim⁹. **¶** Ma
nifestū ergo est necesse fuisse z eē vt firme
tur pūinctio siue societas maris z femine
in genere humano. Non potest aut fieri
firme nisi efficiat iuris ppētui. Pūiūctio
autē siue societas verissima diffinitio ē
matrimoniu. Ius autē istud idcirco perpe
tuū dicim⁹ qd marē z femina obligat z astri
git ad pūandā inuicē societate istā. ius tō
ppter hoc dicim⁹ qd sine iniuria z iniquitate
neutri licet cōtrafacere. **¶** Quoniam iura so
la nō sufficiunt cōponere mores hominū
nec eos instruere z iformare vt decet nobili
tate nature z speciei humane ppter inna
tā eis aut pūetā virilitatē hoc ē desiderio
rū aut aliarū passionū effrenitatē. **¶** Ex qb⁹
pmisus sunt honestissimozū pceptoz et
transgredi limites z irrumpe vincula neces
sari⁹ fuit timor: quo insanissima ista com
pesceretur audacia z ius seu potestas qua
ad iij

iniqua compmeretur violentia. Quapropter necessaria fuit lex que terrore cōminatione icuteret et magistratus q gladio publice potestatis transgressores repmit. Ex quibus iam declaratu tibi ē vnde ortus habuit lex de fustigandis, sen aliter puniendis adulteris et lex de lenonibus eiciendis et ciuitatibus. Et quoniam lex nō ē nisi honestas p hos magistratū aut scriptura reuelata ante promulgata imposita seu indicta populis. Magistratus aut nō ē nisi minister ipsius legis. Manifestū ē q honestas ē diuine auctoritatis statutū. Manifestū ē et clarū q omnis minister huius legis minister dei ē et si sit populi magistratus sicut dicit Aplos in. xij. ad Roma. Et quoniam d huius q pūnet ad magistratū nihil faciendū ē in consulto magistratu et nisi scdm qd dictauerint magistratus. Manifestū est mrimonia nō ēē contrahenda nisi per magistratū cui cōmissum ē matrimonia iudicare. hic autē ē magistratus ecclesiasticus siue clericus. Quare p ecclesias contrahenda sunt mrimonia. Et ideo p prelatū ecclesie q totius ecclesie vices et auctoritates gerit vel p eius vicariū ad hoc ab eo deputatū. Si qs autē dixerit q liberū ē sibi dare potestatem et ius corporis sui cui voluerit et quotiens siue qd diu voluerit maxime de assensu recipientis cui licitū ē renūciare iuri suo put voluerit. Dicim q errat pncipiosissime. pncipū q si nō licet filio familias ante emancipationē suā quicq de se vel de suis disponere sed totaliter ē in cōsilio et dispositione patrisfamilias. Et si quid secus egerit ipso iure irritū ē a patrefamilias reuocat. Pēs autē viri et femine filijfamilias sunt patris celestis dei scilz omnipotentis nullo tēpore emancipabiles. ergo multo fortius non licet eis quicq de se vel suis contra preceptum eius aut voluntates facere. Si enim hoc debetur patribusfamilias carnalib quāto fortius patri illi ex q omnis paternitas in celo et in terra nominatur. Sicut legitur ad Heb. iij. Amplius. si non licet pupillo qd diu sub tutela patris est quicq de se vel suis facere absq voluntate tutoris. ex necessitate autem semper sub tutela dei sumus. Quare nunq licet nobis quicq de nobis vel nostris facere preter eius voluntatem et assensum. Validissimū autem est argumentū de seruo qui de corpore suo nec de alijs quicq facere potest nisi de voluntate domini sui

Incomparabiliter autem pinguior ac plenior vite seruitutis deo subditi sumus q serui dominis suis corporalibus. Quare nihil nobis multo fortius de nobis aut nostris facere licet nisi de assensu et voluntate ipsius. Si autē querat vnde addita voluntatem dei in parte ista. Respondeo q etiam omnis honestas est dei voluntas. Et autem honestatis est dei voluntas p scripturam reuelata. Quare manifestū ē firmitatem dico matrimonialem et honestatem esse et dei voluntatem. Amplius. quia manifestū est dei voluntatem esse in multiplicentur individua speciei humane in mundo et vt multiplicentur sicut maxime deest et maxime expedit pro statu corruptionis istius. maxime autem deest sicut maxime honestum est sicut maxime ē longe ab in honestate et turpitudine. Et hoc est p matrimonium. Maxime autem expedit sicut maxime est longe a nocuentis et periculis et hoc iterum est per matrimonium scilicet alie videntur ostendim. Quoniam scilicet alie videntur habent nocumenta et pericula absq nullo et estimatōne. Manifestū ergo q non est voluntas beneplaciti dei vt multiplicentur individua speciei humane p aliam viam in mundo isto qz per matrimonium. Multiplicentur intelligimus hoc vt fiat opus multiplicationis siue generationis aliter qz per matrimonium intelligitur actiue q dictum est sub hoc sensu. nō est voluntas dei vt multiplicentur individua huiusmodi id ē vt seminatio multiplicent. Et si dixerit quis multiplicatio generis humani bonus est et ppter illam et vis generatiua mihi a deo data et mulieri illi similiter data secunditas velut agro nobilissimo volo in agro illo seminare nobilissimum fructum plus. Et de isto respondemus q similiter errat. Non enim licet tibi seminare in agro non tuo. Non autē potest fieri ager tuus nisi per matrimonium. Quare non licet tibi seminare in agro illo donec tibi per matrimonium tuus effectus fuerit. Tertū em est q in alieno agro nulli seminare licet preter voluntatem domini cuius est ager. Et si dixerit cuius est ager ille ipse mulieris est. nō solummodo ager ille ipse mulieris est. nō solummodo re corpus suum mulier illa ad tempus qd ideo possit hoc facere ad horam. Quem admodum episcopus potest dare prebendam alicui iure perpetuo non tamen ad di

en vel horam licet et hic casum. Manifestum sit limitatum esse et prescriptum auctoritate diuina ut non possint dare in corporibus suis quantum ad opus generationis nisi in perpetuum et hoc propter bona que ex perpetuitate et firmitate iuris istius proueniunt et mala que ex contrariis proueniunt. Bona autem que enumerauimus videlicet edificationes domorum, propagationes cognationum, multiplicationes familiarum, congregationes urbium seu populorum. Et iterum puero seu procuratio eniarum, educatio liberorum, custodia et eruditio eorum, tota que consequens prouisionum. Nec inque omnia bona intelligimus prouenire ex matrimonio secundum quod et in pluribus individuis humane speciei licet autem in aliquibus eorum bona ista ex matrimonio non proueniunt, quia in paucissimis hoc accidit propter multiplices causas et causas. Non ideo tamen cessare debuit lex generalis de matrimonio, que malefactorum omnes compescat et a maleficiis absterreat. Lex enim lata de latronibus suspendendum non omnes latrones a latrocinio retrahit et ad hunc modum se habet de alijs ut in pluribus autem et ut in maximo huius leges faciunt quod per eas intenditur. In paucis autem et raro secus accidit et contrarium fit. Quodam modo ergo natura humana intendit complere matrimonium membrorum et decorum in omni individuo suo. Contrario tamen multis casibus et causis interdum accidit videlicet ut excedenter generentur numero membrorum excedentes, ut qui nascuntur senos et quatuor habentes in matribus, alij diminuti ut qui nascuntur ternos vel quatuor digitos habentes. Sic lex omnis que veri nominis lex est, et omnis magistratus suum implens officium, decorem honestatis et compositionem morum intendit insubditas qui licet non in omnes proueniant per sollicitudinem magistratus propter paucorum maliciam ac rebellionem publici boni quod in plures prouenit nec cessare nec omitti debet. Non enim propter paucorum transgressionem lex euacuanda est nec propter paucorum rebellionem magistratus desistere debet a sue coniunctionis officio. Si quis autem dixerit uxorem habeo sterilem cum possem in alia forma feminea generare,

et eius sterilitas impedit fecunditatem meam, non sum compellendus in agro sterili seminare, cessat hec causa matrimonij, scilicet fructus proles qui nullus omnino potest ex ea succrescere, absoluedus ergo sum a vinculo matrimoniali quo ei me astringi. Respondemus quia non solus fructus proles causa est matrimonij neque totum bonum istius proles, fortassis autem locum habuisset ab initio ipsa sterilitas ut matrimonium contrahendum impediret et omnino cuius sterilitas certa esset tibi ducenda non esset. Postquam autem ius ei perpetuum acquisitum est in te et corpore tuo sine culpa sua, quin merito hoc requirat, non priuabitur illo.

Prologus.

Et quia iam declarauimus necessitatem et utilitatem matrimonij et causas dedimus atque probationes propter quas firma debet esse atque perpetua coniunctio sine societatis maris et femine. Et quia omnis alia eorum coniunctio ad opus generationis turpis et omnino illicita. Numeramus etiam et nominauimus bona pro parte que ex matrimonijs proueniunt.

Ruertamur nunc ad ostendendam et declarandam honestatem ac sanctitatem matrimonij aliaque bona propter que etiam sacramenti nomine dignum est et inter sacramenta numeratum, et que sit perfectio societatis ipsius queque debita que sibi inuicem debent coniuges seu coniugati. Deinde respondentes contradictionibus saracenorum et aliorum qui de matrimonio male senserant, erroresque eorum palam facientes finem faciemus tractatus istius.

Quam ergo quia honestatis matrimonij decor licet ex turpitudine inhonestatis contrarij sui satis eluceat in proximo fieri manifesta. Quicquid enim naturale est honestum est. Manifestum autem est quia matrimonium a deo naturale est ut etiam in nonnullis brutis animalibus ipsa natura illud instituit se videatur, sicut apparet in volatilibus scilicet columbis turturibus et cyconijs et penne in omnibus alijs. De gressibilibus autem maxime in uis q et in opere generationis velut fidem coniugij sibi inuicem inuolubiliter seruant ad adulterium non ferentes. Amplius, quia honestas est que inhonestas maxime repugnat illas que maxime se

ipfam uxorem decet habere curā domus
videlicet ut munda sit custodiens: & educa-
tione filiorum sic & deus animā eiusdes vult
cura et sollicitudine gerere domus consci-
encie sue scilicet ut munda sit ab omni inquina-
mento carnis et spiritus. et ut educet et nu-
triat pinguedine deuotionis. et lachryma
nōi continentie. et assuefactionis filios boni
nōi operis. Ita enim tria sunt que maxime
numit eos et augmetat. Prinde custodi-
at eos p timore humilitate ac disciplinam
que sunt custodes fidelissimi oim bonorum
propter bonum scilicet sacramentū quod ē radix et
causa optima ac pauptia cōiunctionis ma-
ris & femine. Ubi autem alter coniugū bonū
istud impugnat in altero pūacit. separa-
dis sunt abinuicē ne bonū cui militare pos-
sunt debet ipa cōiunctio econtrario ipu-
gnat et destruat. Et attende quod ipsum sacra-
mentū matrimonij fortissimā habet impu-
tationē spiritualis mīmonij propter uehemē-
tiam rememorationis ipsius. Assidue enī il-
lud coniugibus quātū in ipso ē rememorat &
impūit. et propter hoc fortissimū ē adiuto-
riū apud ista uehemētēq; impūitiū sancti-
tatis. Sanctitas ei nō est nisi elōgatio ab
et recreationib; & cōtaminationib; viciōi-
tatis. Et adherēcia totalis ad deum
In pre vero aliorū bonorū sex que ias nō
minauim; & numerauim;. Jam tibi claz
ē quod efficax adiutorij & velut instrumen-
tū sanctificationis. An p ipsum oēs luxurie
turpitudines & abominationes ppellā-
tur. Quid aut pietatis habeat & beneficē-
cie rā spiritualis q; corporalis ipm regimen
proxis eruditioq; liberoz ceteraq; i parte
ista a nobis iam dicta euidenter ostendūt.
In quibus omnibus manifestum ē cōiuges
q; hec oia bona & singula in sua mīmonij
ali cōiunctione ingenderūt & propter sola si
binuicē mīmonialit cōiuncti sunt non so-
lū pidentissime s; etiā sanctissime esse con-
iunctos. Et iste modus cōiunctionis ē quē
laudauit raphael archāgel; thobie. **Thobias**
trimonij p mīmonij intendūt & querunt
licet sigillatim illa ac distincte nō nouerūt
pia intentione ac laudāda cōiungunt. Qui
in mīmonio contrariū intendunt verbi
grā. Qui amore explēde libidinis sue tū
forinsecus matrimonia ineunt potest eis
dici sicut idē archangelus in eodē dicit p-
ualere demoniū & an veri nois matrimo-
nii cōtrahat questio ē apud nonnullos.

Non ei videtur matrimonialis eē cōsens-
sus inter hūmōi sed amatorius tū pseruim-
cū dicit Aug⁹. Quod uehemēs amator vxor-
is adulter ē. Et alibi. Adulter est q in vxorē
pāa querit transitoriam voluptatem.
Amplius. cum omnia bona matrimo-
nii excludat ab intentione sua & consensu
q;liter indicabitur pensus hui; mīmonij
alis. Amplius. Quā cōiunctio istorū forni-
catōia sit vel amatoria tū. Qualiter erit
sacramentū spūalis cōiunctionis siue mī-
monij int animā humanā & deū. Respō-
dem; . Quod & si amor explēde libidinis sue
solus illos moneat vel eorum alteruz ad
oia tamē onera matrimonij vterq; se ob-
ligat pactione coniugali hoc est ad vxorē re-
gendā & exhibendā & seruandā & fidē tho-
ri & oia alia onera q; notauimus. Quā ad
modum autē si quis baptizaret causa luxu-
rie tū concupiscēs scilicet specie alicui; xpiane
mulier; quā alit nō posset nisi baptizaret
se baptizaret & vni; sacramentū baptismi
reciperet. Sic & iste vni; sacramentū matri-
monij recipit et si non recta intentione pser-
sus etiā iste & si amore libidinis sit tū mī-
monialis cū ē non fornicarius aut amato-
rius. Nō ei in solā libidine consentit. S; etiā
in omnia onera mīmonij & ad omnia
illa portāda se obligat sic & ille q causa lu-
xurie sue explēde tū baptizat non i solā
luxuriā consentit sed etiā in hoc vt baptiz-
setur & xpianus fiat & ad oia agēda et ser-
uanda q; xpianissimi sunt se obligat ipa
suscceptione baptismi sic et ille ipa suscepi-
one matrimonij. Et quemadmodū muli-
ti xpiani sarracenicē viuunt aut iudaicē si-
ue sarracenisant aut iudaizant in multis
Juxta prefatum verbum. Inquinantes &
polluentes quantum in ipsis est. Sicut il-
li sacramentum baptismi. Utrum autem
peccet mortaliter qui causa voluptat; car-
nalis tū vxorem suam cognoscit si q; que-
rat. Respondemus quod non. licet enim vo-
luptatem intendat et non alium finem. nō
tamen excludit alium finem siue aliud bo-
num. et ideo non peccat mortaliter sancti-
tate matrimonij excusante. Sed si matri-
monium propter solam voluptatem carnis
aut solā auariciā aut supbiā ab initio iniit
et contraxit matrimonium. bonis autem
exclusis ac neglectis. hoc est non curatis.
ibi verisimile est illū peccasse mortaliter si
adulter sit ad oq; puer; at; eruditus vt ta-
lia nō se merito debeat. Aliud enī est ad

horā et impetu et vehemētia cōcupiscēcie trahi. aliud ē totā vitā salicet dare concupiscēcie seq; illi quodāmodo ppetuo dedicare qd indubitatē facit qui sic matrimonij p̄trahit. **Q**uod si forte in hoc p̄tinuus bis siue assiduus sit vt vxorē suā amore solo voluptatis cognoscat. **I**ta iuxta **Abū aug** illā vt adulterā seu fornicatoriā habet. nō vt vxorē. **N**ō ei possidet h̄mōi hōvas suū in sanctificatiōe et honore s; in passiōe desiderij sicut gētes q̄ ignorāt deū. **S**icut dicit **Apostolus** in. iij. p̄me ad **Thesal.** **U**as autē suū intelligitur vel corpus p̄p̄m vel corpus vxoris. quoz vtūq; sanctificatiōe et honore possidendū ē nō incōtaminatiōe et ope p̄iugali vterq; p̄iugū vel ius mutue seruitutis qd ē reddere debitū. p̄pter qd dicit **Ap̄lus** in. vii. p̄me ad **Cor.** **Q**uia vir non habet potestātē corporis sui s; mulier nec ecōuerso. vel fructū prolis. sicut **Ana Thobie. vii.** **U**el remediū fornicatois et hoc tam sibi q̄ cōiugi. **N**on ei vt ipse solus effugiat fornicatiōē cognoscere debz vxorē. s; etiā vt et ipa vxor. **N**ō ei sibi soli alteruter canere debet qn etiā alter alteri. **C**ōmune ei remediū amborū ē m̄rimonij. **E**t p̄pter hoc neuter debet sibi illud solitarie vel singularit̄ v̄dicare. **Q**uod si forte per aliquā surreptionē nihil horū q̄ dixim⁹ intendēs alter coniugū. **U**el vterq; aliquando p̄misceant nō adiudicamus alterutq; eoz p̄pter hoc mortē eterne. nec tamen a culpa veniali eos dicimus immunes.

Habet et matrimonij nō parum sanctitatis ex benedictione v̄l oratione sacerdotali sine q̄ nūq; celebrandū ē matrimonij quā quicūq; p̄temperint aut declinauerint. nisi metu iusto. aut alia causa necessaria non sunt coniuges habēdi sed fornicarij nec filij eoz le gitimi ēē censendi. **S**i ei nec tibus sumēdus ē absq; oratiōe et b̄ndictiōe sacerdotis vbi sacerdotis ē copia nec aliq̄ opus etiā leue aut modicū q̄ opis noiē dignū sit aggrediendū v̄l faciendū absq; b̄ndictiōe et diuina iuocatiōe sicut dicit **Ap̄ls** i. iij. ad **Col.** **O**mnia quecūq; facitis ī dō aut ope dīa ī noīe dñi iesu xpi facite gr̄as agētes et deo p̄ri p̄ipm. **A**mpli⁹. q̄ gr̄a sanctificationis p̄ m̄rimonia querenda et exerationes carnaliū cōtaminationū extermināde. **I**paq; cōiunctio maris et femine sanctificāda ē p̄ carnis illecebras et antiq;

serpētis insidias. gr̄a et sanctificationis et puritas spiritalis nec deo acceptatilius queri nec efficacius aut facilius eccleie p̄fici p̄re miscōiay q̄ gratiosissimis s; etiā deō necessariū nubentibus ipendi. sacerdotes b̄ndictionē et orationes eccleie fieri sup eoz qbus eis m̄rimonialis sanctitas impetitur. **A**mpli⁹. bonū pacis et pueniū eis ne qbus bona m̄rimonia nō sufficiūt p̄ eccleia que quorū p̄ces sibi nō sufficiūt p̄ eccleia que nunq; p̄ largissimū largitōē oim bonoz dei repulsam patit. sicut tractatu baptisimi declarauimus. **Q**uius p̄ces atq; q̄ vacuer postulandū impetrādū ē a deo q̄ solus illud p̄stare potest q̄ masculū et feminā ab initio creauit coniunctionēq; eoz sanctificauit eosq; ad multiplicationēq; sua b̄ndictione fecidauit. **A**mplius. manifestū ē vxores patriarcharū iuste steriles videlicet **Sara** et **Rebecca** sicut legit **Gen. xv.** et orationibus eoz fecunditate ipetrasse sicut legit ibidē de alijs multa exempla sūt i veteri testamēto et nouo de **Elizabeth** **Luce. i.** **Q**uibus exemplis qd alia ad educendū cōiuges q̄ bonū fecunditate a p̄re miscōiay p̄ oratiōes eccleie obine re etiā si opus ē p̄ naturam. **A**mplius. si contra omne piculū oratione muniēdi sumus. **U**bi autē castitas i maior piculo esse potest q̄ iuxta incentiū libidinis s; vbi vir iuxta vxorē et vxor iuxta virū. **U**bi nō corpus mulieris i maior periculo potest q̄ i partu. **A**ū ergo p̄pter periculū spiritualia. tum p̄pter corporaliā adiūtiā sunt et muniēdi nubētes oratiōe et b̄ndictiōe sacerdotali que ē oratio totius ecclesie. **A**mpli⁹. si nemo religiosē eruditus sit plantat arborē vel iterit v̄l ramū iteri⁹. **U**bi rit ramū ramo absq; b̄ndictiōe et diuini nominis iuocatione. **Q**uāto forti⁹ rami isti scilz et mas et femina cōiungēdi nō sūt absq; oratiōe et diuini nois iuocatione. **A**mpli⁹. si p̄mi materiales lapides i edificio domus materialis non ponūtur absq; oratione et b̄ndictione quāto forti⁹ in edificio domus spiritalis non sunt ponēdi seu coniugēdi isti lapides primimas scz et femina et vt ad vñū dicamus q̄a coniunctio maris et femine prima ē p̄amina tioni libidinis ac vicinissima et sola p̄uote diuina superabilis nullum opus est magis adiūuandū magisq; muniēdū oratione et benedictione sacerdotali.

¶ Quia matrimonii superius dicitur
vinculum perfecte societatis.
Estat nobis determinare partes so-
cietatis istius. Partem ergo prima est in ipsa ve-
ra religione que est diuine honorificetie de-
bitus cultus. Cum autem vere religionis
vires debitor sit per se in ex vinculo minimo
nial debent in ea sibi inuicem ad eam ser-
uanda augenda aut amplianda in tota que
domo sua non solum in filios dilatare sol-
licitate assidenter adiuuare. Cetera enim re-
ligio est obseruantia. hoc est integra et illesa
iuris matrimonialis quod est vel esse debet in-
deum et qualibet anima humana. Hoc ma-
trimonium contractum est inter omnes de religi-
onis perfectiores et deum. In hac ergo soci-
etate debent et coniuges fidelesque sibi inuicem ut
primus coadiutores. ut alter alterum de-
uare a veritate religionis non sinat. et ipsam
veram religionem penitus ac desperate
correctionis contumacia impugnante. co-
silio ecclesie deferat. Homini autem causam in
filiis assignamus. videlicet ne matrimonium quod
religionem veram et dei cultum fouere ac nu-
trire debet. matrimonio spirituali militare to-
taliter ac seruire. ipsum discindat atque disru-
pat. hoc est consilium apostoli in. vii. prime ad
Rom. intelligimus aut istam impugnatio-
nem de religionis quantum ad fide et cultum non
quantum ad mores. Non enim si vir cogere ve-
lir uxorem ad furandum vel rapiendum vel eti-
am fornicandum. vel ad quodcumque aliud
quod christianum nomen et perfectionem non aufe-
ret. idem matrimonium esse sepandum. nec lice-
re uxori propter hoc ad alia vota se trans-
ferat. Sed si infirma esset viri molestias in-
ferre non valeat. consilio et auctoritate ec-
clesie cedendum ei. Nam viro ad ipsum expe-
ctationem. Secunda pars coniugal societatis est co-
munio corporis ad opus coniugale seu genera-
tionis. Tercia communio bonorum ipsalium qui-
bus non licet alter alteri fraudem facere. Quar-
ta communio est hominum propter quod est custodia
ita salutis ac fructus quidamque sibi inuicem
in bonum liberorum totiusque familie que
sunt educatio eruditio regnum et in posterum
positum. At ergo perfecta societas ex his
quatuor communionibus et in his integre totali-
ter consistit et ad istam societatem se obli-
gat ad omnesque partes ipsius quicunque ma-
rimoniali vinculo sibi inuicem astringuntur.

Epylogus.

¶ Am ergo declaratum est tibi quid est
matrimonium quoniam ipsum est sana-
cta ac sanctificatiua ac perfecta soci-
etas maris et femine in genere humano. Et
quoniam sanctitas eius primum ex vii. bonis que ex eo
proueniunt. primum ex benedictione nuptiali et
sanctificatione sacerdotali. Et quoniam ipsum est
perfecta societas sue perfecte societatis vincu-
lum. Nos autem usque tibi et miseramur partes.
societatis istius videlicet quinquaginta comuni-
ones quas non est necesse ut repetam. Conse-
quenter vero destruemus voluptatem ipsam car-
nale omnis concubitus. potest ei voluptas
tamen habere spirituale concubitus licet carnale sit
omne ei opus virtutis aut habet delectatio-
nem aut habere potest. iuxta illud quod dictum est in
psal. In custodia diem illis retributio mul-
ta. hoc est suauitas et hilaritas in ipsis opi-
bus et executione mandatorum dei. Quia pro-
pter si fuerit opus coniugale ex iusticia reda-
dendi debitum. vel ex charitate custodia diem
se vel uxorem a macula vel contaminatione
fornicationis. Nemo dubitare debet quin
ex opere isto possit esse in corde operantis
aliquando delectatio spiritualis.

¶ Accipiamus ergo adiuvante deo per
sequi bestiam istam que maiorem partem
generis humani ab initio usque ad
finem deuorare et absorbere non cessat per-
cudentes ipsam in ipsa radice sua. Primum
enim concupiscentia quam si precipere acumi-
ne disputatio celestis virtute preualuerim.
exterminabitur ipsa et destruetur radicibus.
Dicamus ergo quod membra genitalia nulu-
lum habent privilegium exceptionis que libe-
ra sint et exempta a subiectione et obedi-
entia rationis seu liberi arbitrii seu libere
voluntati subiecta. Ergo sunt naturali le-
ge et iure rationi subiecta sicut et cetera me-
bra exteriora ergo non licet eis moueri con-
tra prohibitionem et voluntatem rationis. quod si mo-
uent iniuste mouentur. quod contra ius ipsius ra-
tionis et contra iusticiam obediencie quam natu-
rali lege debent ipsi rationi. Quia omnis
voluntas rationis sane et nulla ex parte errat
bona et iusta est. Et ab his quibus de iure impe-
rat facienda. iure autem nature ratio imperat
omnibus viribus inferioribus omnibus carnis me-
bris. Sanctissime autem et absque omni errore vult
ratio gerere membra genitalium et pacem omni-
modam virtutis castimonie que motu membrorum
homini nequissime impugnatur. Quare membra
genitalia lege nature quiescere debent ac cessa-
re ab homini motibus ad iussu vel imperium rationis

Amplius. Concupiscit & caro aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem ut dicit Apostolus in. v. ad Galathas. Et nos omnes et singuli hoc ipsum ipsa experientia sensus ultra quod opus est cognoscimus. Aut ergo iustum habet bellum aduersus spiritum caro. aut non. Si iustum ergo spiritus habet bellum. iniustum siue iniquum aduersus carnem. quare iniquum est vel iniustum spiritum vincere carnem. Non est ergo ad iuuandum spiritus contra carnes. Inique ergo laborauerunt tot milia sanctorum dimicantes tam strennuiter cum spiritu contra carnem. **A**mplius. Si iustum est bellum carnis contra spiritum ergo iustum est eam vincere. Quare adiuuanda erit in isto bello contra spiritum. et sequitur ex hoc quod spiritus teneatur desistere a rebellionem et repugnantia contra carnem et ita tenebitur cedere et succubere carni et subire futuram eius turpissimam atque nequissimam. Quare perstituere se omni vicio et desiderio carnis et abire post omnia flagitia. et passiones ignominie. Restat ergo iniquum esse et iniustum bellum carnis contra spiritum. Compescenda est autem caro ab omni eo quod iniquum et iniustum est. Compescenda ergo est ab omni rebellionem contra spiritum. Quare ab omni concupiscencia siue concupiscere contra spiritum. Nullus ergo motus concupiscencie contra spiritum sustinendus ergo occidendus vel extinguendus. **A**mplius. si totum bellum carnis contra spiritum est iniquum ergo omnes bellatores carnis contra spiritum iniqui. Quare totus exercitus carnis qui militat aduersus spiritum iniquus. Quare et omnes acies exercitus ipsius. ergo et prima que est primorum motus. et secunda que est delectatio num citra consensum. Et tertia que est consensuum. et quarta que est operum. et quinta que est consuetudinum. et sexta que est executionum. et septima que est defensionum et octaua que est gloriationum de huiusmodi. et nona que est dogmatizationum et predicationum quibus dogmatizantur et predicantur opera carnis. Et decima que est impugnationum puritatis ac mundicie carnalis quod siue aperte siue occulte castitas carnis et mundicia impugnatur. siue detrahendo. siue disputando siue insidiando siue vim aut violentiam inferendo.

Et quia impugnandum est contra exercitum carnis usque ad interitionem

et generaliter contra omnia vicia et peccata. Non enim est victoria de his nisi per mortificationem et extinctionem. Qui enim hostes visibiles vinci salicet possunt et viuere esseque victi simul et viuunt. vicia tamen et peccata sola sua mortificatione vincantur nec unquam victa esse possint nisi mortua fuerint vita solaque vicia sua de nobis triumphant. hoc est eo solo quod in nobis viuunt et quatenus viuunt nos vincunt. **M**anifestum igitur est quoniam primi motus concupiscencie carnis occidendi sunt. et non sic occidendi. nisi propter iniquitatem rebellionis aduersus spiritum et suam culpabilitatem. Manifestum ergo est quod omnes sequentes acies multo fortius occidendos. Prima enim acies minimam habet culpe. Secunda plas et sic deinceps. Quoniam autem omni iniquitas acies velut dux et regina est ipsa voluptas carnalis cui et sub qua militat multo fortius ipsa occidenda est. **A**mplius. si omnes motus ad eam vel in ea occidendus est ipsa vitiis non nisi propter eam multo fortius est ipsa occidenda. **A**mplius. si omnis via eius siue quod ipsa veniat siue qua veniat in ipsam occidenda est ac primum. **M**anifestum est quod et ipsa exterminanda est a nobis et nos longe facienda ab ea. **A**mplius. cum ipsa sit quod et propter quam caro pugnat contra spiritum et per quam maxime fortis est et preualet contra spiritum. ipseque spiritus maxime debilis contra ipsam. adiuuandus autem sit spiritus contra carnem maxime occidenda est euidenter.

Testatur autem huic veritati ipsa natura humana que motus istos universaliter erubescit et membra genitalia plusquam alia occultat et abscondit et inbecens appitionem ipsorum et aspectum. In enim erubescencia sit in se reprehensionis noster sit autem ista erubescencia in quolibet individuo speciei humane naturae. **M**anifestum est timorem istum esse naturae timorem autem naturae vniuersalem non potest esse iniustus aut indebitus. **A**perito ergo et iuste timet natura humana reprehensionem in huiusmodi motibus. **S**ure ergo reprehendi sunt motus isti. **A**mplius. quodammodo ipsa erubescencia est confessio quodammodo culpe. erubescit autem vniuersalis natura humana huiusmodi motus ergo constat esse culpabiles. **C**onfessio autem naturae vniuersalis mendax esse non potest. neque testimonium. **I**psa ergo attestatione natura manifestum est ipsos esse culpabiles. Et hoc

est inobis causa propter quare membra
genitalia absconduntur et erubescunt aspe-
ctus eorum. quia radix erubescende concu-
piscencie sedem habet in ipsis a qua et pu-
denda nota sunt. Iudicium autem homini
est quod non erubescit pueri aspectui huiusmo-
di membrorum vel abscondunt ea ab oculis
hominum quod huius motus incipiat fieri in
eis. Qui motus quanto magis inualuerint
et increbuerint. tanto amplius inualescat
erubescencia illorum. sollicitudo abscon-
dendae. **A**mplius. et si aliud non habe-
ret perniciem voluptas carnalis quod ea quod dis-
tans videlicet quod inebriat mentem huma-
nam. transuerit sensum ipsius atque corrum-
pit palatum spirituale ipsius. facies ei despe-
re omne spirituale bonum ac nobile. tan-
dem hoc ex toto auerit a deo et a vera reli-
gione que est digna honorificencia et cultus ei
solus debitus ei quod acceptus. Recte autem
attendebus manifestum est naturam humanam
ad veram honestatem que vera religio est. et
ad cultum ipsius dei quod vere sanctificatio est
dei rite contentum creatam ac conditam esse
quare manifestum est nature humane inimi-
cissima esse hanc de qua agimus carnis volup-
tas. **Q**ui si quis dixerit quod immoderata
voluptas est que auerit a deo et supradictam
oblationem ipsius. Querendum est ab eo cuius
mors sit illa quam intelligit. moderatam lege
tenet habere. quam legem supra tetigimus neces-
sitate conferri. omne alia inimica esse
nature humane. Et propter hoc in placabilis
sequenda et hoc quod intendebamus. Si
non intelligat moderatam congruentiam et pos-
sibilitatem ipsius corporis humani. Inueni-
emus quod diuersitas in hominibus ex diuersita-
te complexionum aut magis potentes sint
in viris mulierum. alij minus. alij penitus im-
briati complexionis corporis adequata et ac-
proportionata. Immoderata non completi-
one et possibilitate corporis excedent. Quia
non sic immoderata voluptas minor est. sic
moderata maior. Que autem minor est mi-
nus inebriat capitulum mentem humanam
voluptas auerit a deo. Quare moderata
inimica est nature humane. Voluptas enim
indefectio est ut ait Iulius non in facietate
ipsam nunc assequuntur. **A**mplius. sic
maxime amantibus voluptatem ipsam maxi-
me desipit ipsa et maxime desipit voluptas

Spiritualis. Sic econuerso maxime aman-
tibus delicias spūales maxime sapiūt ipse
maxime desipiunt eis carnales. Quid er-
go respōdebit aduersari? aut vterq; isto-
rum habent palatū cordis satum et bene
dispositus aut nō? Impossibile autē euidē-
ter ē q; vterq;. Num enī contraria iudicēt de
saporibus hīs. necessario errat alteri eorū
sine palatum cordis alterutroꝝ. Palatus
enī cui desipit quod ei sape debet aut ecō-
trario necessitate errat. sicut et vīsus qui iu-
dicat album nigrū et ecōuerso. Alterutroꝝ
vero eorū errare necesse est. ergo vel ne-
cesse errare sapiētes in eo et ex eo maxime
sapientes sūnt q; in eis sapiūt bona spūa-
lia et desipiunt delicie carnales. vel errare
luxoriosi qui ex hoc maxime insipientes et
habēdi sūnt et habent q; in eis sapiūt vī-
les ac fordide delicie et desipiūt nobiles et

Procedamus autem ulterius in munda-
nus zingram. Unum veri nominis vo-
luptas sit ista de qua hic agimus.
Videtur enim veri nominis voluptas quod tanto
ope quitur tantisque dispendijs compatur. a
qua nec etiam viri sanctissimi nisi diuini mu-
neris admirando adiutorio se praeferunt aut con-
pescunt. Deinde ex definitionibus delectati-
onis quae sunt coniunctio conueniens cum
conuenienti et perceptio rei quae naturalis est
virtuti apprehendenti. Conueniens autem
cum conueniente coniunctio est maris et fe-
mine coniunctio. veri nominis ergo voluptas est
siue delectatio cum ei conueniat ipsa nominis ra-
tio. Ad hunc modum se habet et de alia ra-
tione. virtuti enim tangibili quae est in mem-
bris generationis naturalis est. hoc est na-
turaliter conueniens correlatiua et coadiuti-
ua generationi. pars adiuvantis corporis.

Amp. cum in brutis animalibus inueniatur concupiscentia et desiderium huius voluptatis. et hoc de natura tantum nullatenus autem ex parte damnationis vel originale corruptionis et nullo modo ex parte ut propter peccatum atque ut pena sed ut natura tantum et velut lex quamdam diuine institutionis. ergo in specie humana quantum ad id quod cum brutis animalibus habet commune necessario erit hominibus concupiscentia seu desiderium non ut plaga neque ut corruptio. sed ut natura et lex diuine institutionis propter quod etiam in brutis animalibus vocatur ius naturale. **Huius** autem iudicii vide ratio in omni individuo speciei humane inuenitur ista dispositio et concupiscentia et desiderium hominibus voluptatis. **Que** enim

accidit ppter naturam & afforis adueniunt
substantijs. in paucis reperiuntur indiuiduis
& raro merito ergo videtur esse naturalis hu-
iusmodi concupiscentia seu desiderium nihil aut
naturale inhonestum vel illicitum est seu pec-
catum. Quare videtur amor homini volupta-
tis licitus esse. amor autem illiciti aut mali ne-
cessario illicitus & malus est. voluptas ergo
ista nec mala est nec illicita. Rndem autem
in hoc quod nec vera nec veri nominis voluptas
est ista. sed somniata tamen propter quod de-
lectamentum somnij vocata est. Sapientia. vii.
Quoadmodum autem mulieribus gravidis
carbones & cineres suauiter sapient interdum
& propter eos naturalibus cibis naturaliter
quod sapidis & delectabilibus preferunt. audivimus
meque appetunt. & ipse error virtutis appeti-
tus siue corruptio palati corporis mentis est
delectationes gustabile et quodammodo eas
somnia facit illas. Sic corruptio palati in-
terioris ac spiritualis. hoc est palati cordis
mentis nobis suauitatem esse seu volupta-
tem quod reuera non est suauitas vel volu-
ptas. sic & scabioso ipsa scabies & pruri-
go scabiei mentis suauitatem esse in scalpi-
one & in cutis sue laceratione. cum reuera
non sit veri nominis ibi voluptas sicut appetit
e contrario. amaritudo enim salinis & sum-
colere mentitur febricitanti amaritudinem
amigdalorum. cum reuera in eo amaritudo
non sit ymo dulcedo sit & vehementia famis
mentitur suauitatem interdum saporis in eo
in quo est. Sicut legis puer. xxvii. Anima
esuriens amaram & dulce sumit. Sicut iob. xxx.
In singula repisset ad ea cum clamore curre-
bat. & eiusdem sexto. Que pus nolebat tan-
gere anima mea. nunc pro angustia cibi mei
sunt. Sic vehementia & prurigo concupis-
centie mentitur convenientem constitutionem que
non est. Et voluptatem ubi non est. Et hoc
apparet in abominatione sodomitica
ubi manifestum est disconuenientes cum
disconueniente coniunctio. Ita autem declara-
uimus quod originalis corruptio & brutalitas
in nobis plaga est. Et quod vniuersalitas ipsius
& perpetuitas iudicium sunt. non quod a natura
sint. sed potius quod non a casu ymo ex pui-
dentia & iusticia illata. Sed nec hoc quod in
quolibet indiuiduo. speciei humane inue-
nitur ista dispositio scilicet concupiscentia & de-
siderium voluptatis huius iudicium est
quod naturalia sunt hoc est ab ipsa natura sed
potius quod ipsius nature illata. Quod si quis
dixerit quod virtus animalis & virtus spua-

lis due sunt virtutes. quoadmodum tam
visibilis quam virtus audibilis suas ha-
bent propriam delectationem & suum propriam
delectabile. ita nihil prohibet vitare quod illa
rum similiter seque suam propriam habere pro-
priam delectabile. vel sua propria delecta-
bilia. Si sic vires ipse non sunt contrarie ad
inuicem sic nec delectationes. Sed quoad-
modum delectatio que est secundum visum im-
pedit ne illa hora sit delectatio secundum audi-
tum. & illud impedimentum non est ex con-
trarietate que sit inter visum & auditum aut
inter delectas eorum cum proculdubio contra-
ria ipsa non sint. sed potius ex impossibili-
tate mentis humane & aggrauatione. quam pati-
tur. hoc est ex corruptione corporis. propter
quas partem se non potest simul plurius ob-
iectis mens humana. nec vacare deus est in
corpore. quasi toto potest esse incubens uni
soli donec abstrahatur ab illa. Responde-
mus quod ipso sensu & experientia manifestum
est illud quod est animal in nobis rebellare
aduersus id quod est spirituale in nobis cum
debeat iure nature omnino esse subiectum et
ex toto obediens. & hac dominationes am-
fisse spirituale nostrum non casu sed. quidem
tia. neque immerito & absque culpa sed iusti-
cia irreprehensibili atque iudicio eterna regē-
ti atque administrati dei. Quod enim iure ad no-
strum spirituale pertinet ab ipso iniuria eidem
auferri non potuit nisi ablationem ipsius me-
riti alicuius culpa. Alterum ergo quod
vel utriusque forsitan necesse est factum fuisse
se in natura humana. videlicet vel ut spi-
rituale nostrum debilitatum sit a fortitudine do-
sua naturali & deprimam ab altitudine do-
minantis istius quibus prece est animal
iure & lege nature debebat ei quod est anima-
le in nobis a debita subiectione electum
usque in rebellionem. & a sua debilitate in ista
insolentia confirmatum. ut iam non libera-
te & imperio superioris sui hoc est eius quod
est in nobis spirituale moueatur. sed quem-
admodum in brutis necessitatibus vinculis & ca-
ratur. & sicut furiosus ruptis vinculis & ca-
thenis in seipsum deinde in alios seuerius
tendit iugo legitime & naturalis seruimus
tis abiecto. cuius figura est demonia-
cus ille euangelicus qui frequenter in aquam et
in ignem se precipitabat. Sicut legitur. Mat-
ci. ix. Nec aliter audienti sunt quia perdes
gens epicuri. qui posuerit in uisus ani-
mas creatas & conditas esse tanquam ad in-

nam bonū et summū finem. Tunc enim
in summa vires huius creasset de-
si ppter huiusmodi delicias ipsas creasset. et p-
pter hoc non ad delicias naturales. sed ad
exquisite flagitia execrandasq; libidines
potissimū create essent. cū passiones igno-
minie maiores videantur habere delicias
quā viles naturales. Alioquin nec tanto
ardore nec vehementia ad eas trahi nec tā
ta difficultate ab eis reuocari posse vide-
rentur flagitiosi. Idem dicim⁹ de alijs tā
ta studiose coquorū et hyistorionū ex-
cogitatis delicijs. que omnes sicut dixim⁹
quia maxima eē videntur q; pbat studio-
sitas ac labor eas querentiū et studiositas
ipsa quia maxime deo contumelio sesant
vixit religionem ac cultum eius maxi-
me destruetes. eiusq; obliuionē maxime
inducentes. in illis inuiriā et contu-
meliam vires animales pculdubio creassz
huiusmodi delicias illas nobis dedisset. Nō
est ergo simile de visu et auditu cū neuter
alteri iniuriē dum iustum seu iniunctū
sibi ab imperāte virtute peragit officiu;
Manifestū ergo est de omnibus que dixi-
mus fugienda esse omnē corpis volupta-
tem hoc in finem magis et minus fugienda
ipamq; esse vt laqueū irretitiōis. vt picez
in gnanonīs. vt vinculi captiuationis vt
ignem spūalis exustionis. hoc est quo spi-
rituale nostrū exurit omniaq; bona no-
stra spūalia id ē vtutes eoz opa tā extio-
ra quā interiora penitus crematur. fugi-
enda etiā vt aquam extinctionis que spi-
rituale nrm quo ad omnē viuificū calozē
extinguit. Silt etiam vt aquā immersiōis
vbi totus chorus virtutum et gratiarū sub-
mergitur. vt virium insanissime debria-
tionis vt toxicū pessime ac turpissime
enecationis. vt adulteria fallacissime blā-
nationis. et vt spūcia execrāde ab homi-
natiōis. Merū quoniam anec esugere neq;
etiaz fugare possibile est cōitati hominū.
in statu presentis corruptiōis absq; deteri-
mento fructus nobilissimi quā plem dixi-
mus et absq; nature nostre multiplicatio-
nis. Necessario cōsulendū fuit generi hu-
mano ex cogitāda ac puidenda via me-
dia. ad bibendūq; remediū quo nec ipa
fugeretur in dānum fructificatiōis. neq;
post eam abijreretur in tam multiplicē per-
niciem euntiū. Jam autē declarauim⁹ nul-
lum esse remediū nullamq; viam mediā
qua occurratur vtriq; istorū periculorū

preter matrimoniū. Et si quis dixerit q;
in opibus nature op⁹ generatiōis eximi-
um est ppter preciositates fructus. et ideo
creator et institutor nature instituit ipsum
inter omnia corpora delectabili⁹ vt ei op⁹
ppentius et instanti⁹ intendere. Si em̄
tanta diligentia et labore instatur ab ipis
hoib⁹ multiplicatiōi ceteroz animalū imo
etiā multo fortius instandū ē multiplicati-
oni hoim. Respondem⁹ q; et iste fruct⁹ ē
sicut equus et mulus quibus non est intel-
lectus. Sicut em̄ delectatiō in potu aut
cibo magis facit et auget vehementia et ar-
dorē sitis et famis quā ipsa potatio et come-
stio. sic et delectatiō in vsu mulier facit
vehementia et ardorē concupiscētie. et sic co-
mestio et potatio per seipsas non sunt de-
lectabiles sed per esurient et sitim. Sic nec
cōmixtiō maris et femine per seipsam dele-
ctabilis est delectatiōe carnali. Habet em̄
delectationem spūalem huiusmodi cōmixtiō
duplicem pnam scz naturales quā faciūt
spes et amor plis. cuius similis inuenitur
in omni aratore et seminatore et omnis ge-
neris agricolatore. quibus spes et amor
fructus etiam acerbissimos labores agri-
colantiū delectabiles faciūt. Quia vō ea
que a creatore sunt. ordinata sunt contra
ordinem vero est vt id quod melius ē sit
ppter minus bonū. aut id quod nobili⁹
est sit ppter vilius. Vili⁹ autē ē voluptas
ex opere generatiōis quā ipm et minus
bona quare nunquā ex ordinatiōe crea-
toris est op⁹ generatiōis ppter volupta-
tem que est ex illo. Ampli⁹. cū vis ge-
neratiua non sit nisi ppter fructum plis
ex institutione creatoris nec opus genera-
tionis qd non est nisi via ad fructū debet
esse nisi ppter ipsū. In quo quere ergo ipm
in aliū finē. abusus est contra ordinati-
ones creatoris. Amp. si sufficit in alijs
operibus agriculturalis spe et amor fructus
mouere agricolas ad opera sua. Et
sufficit etiam agricolis ad eos mouēdos
in parte ista. quato forti⁹ sufficere debuit
et isti et illi in illo opere tam nobilis agri-
colationis. hoc est in cōmixtiōe maris et
femine vt sola spes et amor plis eos na-
turaliter ad opus generatiōis mouerent.
Quanto etiaz magis decuit creatorē hāc
spem et amorem augere qui recti sunt dū
in finem debitu; solummodo intendūt atq;
respiciunt. quā istum curū amorem scilz
voluptatis. Maxime cū iste amor. istum

finem et fructus plis impediatur. et op^o generationis quod in fine fructus et proles dirigendū et exercendū erat. ad se rapiat et in seipso stare cogat. Ita ut non solum fructus proles nō curetur a cōmiserantib⁹ sed ut etiam nō pueniat pcuratur ne voluptatē ipsam aut minuat aut ex toto etiā tollat. **A**mplius ipsa voluptas suo augmento et vehementia impedit fructū generationis. Qui em̄ maxime ardent hmoi pcurpiscētia pauca generationis sunt. et pauci fructus aut nullius. et cito steriles efficiuntur. et ad generatiōis inepti. siue ppter hoc quia ex hmoi ardore semen generatiū pluitur siue quia frequentatio ipsius pcurpiscētia ne in vitā coalescat hmoi semē impedit quod apparet in mulieribus pstitutis que raro vel nunquam cōcipiunt vel nimio ardore exhauste vel nimia frequentatia turpitudinis semen in se vitā habere et coalescere prohibente. **M**anifestum est aut iudicium et multiplicatio pcurbinaz quas falso noie vxores nuncupant et pira nature legem eē et deo penitus non placere. et q^o multiplicatiōe gentis siue quā per hoc intendūt sacracenti nō assequantur. In quocūq^{ue} em̄ regno alterius gentis eiusdem amplitudinis et fertilitatē terre inuenit tanta multitudine populorū indigenarū quanta in quocūq^{ue} regno gentis sarracenorū nisi forte peste aut gladio aut alio incomodo secus ptingat. Quare manifestum est q^o multiplicatiō vxorū et opex quā dant generationi nō efficiūt gentis siue multiplicatiōis quā intendūt. Ne q^o castitas coniugalitatis et singularitas mrimoniū diminutiōis aut detrimentū perit gentis nostre quā diminutiōe in sua gente tātopere formidant. Diligenter aut attendētib⁹ in hoc manifestū. satis ornatiū eē virū cuiuscūq^{ue} pcurpiscētia et cū quātecūq^{ue} potētie aut opulētie sit pcurpiscētia et exhibitōe dom^o vni⁹ et mediocrē numeri q^o ē tū. continēs sibi liberos. cū fallia nccaria. et centi. etiam si rex sit ppotens atq^{ue} diuissimus pro pgruentia glorie sue ac magnificētie vix poterit duodecim filiis decēter atq^{ue} competentē puidere. poterit vtiq^{ue} eis tanquā seruis vestitum et cibaria puidere et hoc absq^{ue} onere et difficultate nō at ut regis filiis ut decet celsitudine regiam. **E**t quia pportionalia sunt genera hmoi diuitiarum seu potentiariū ipsius diuitiū et potentiū. **M**anifestū est hmoi nū

meri donū ois generi diuites pcurpiscētia virium onera. pauperes eto importabiliter. vix aut inuenitur vir et vxor qui educando et erudiendo omniq^{ue} modo pcurpiscētia uidendo duodecim liberos ad virilem pducāt etatem. et quia quod est nidus matris aut nido simile. hoc est domus in hominibus. vnus autem et vna tantū in vno nido pullificant. Sic vnus et vna tantū in vna domo generāt. et hoc est per se pcurpiscētia matrimonij domū scilicet vxor edificare ppter quod mas et femina paritrem et matrem reliquunt. sibiq^{ue} adiutricem adherent. ut sibi aliam domū edificent. Sarraceni vero non domos edificare. sed ciuitates singulas intendunt. et infra domos singulas angustias addeunt re ciuitates. misera cecitate domū et ciuitatem pariter pfundentes dum domū non prius edificare pcurpiscētia intendūt quā ciuitatē imo ciuitatē dicit^{ur} intra domū. Ciuitas em̄ ois quedam multitudo domū est. **M**anifestū ergo est mrimonia singularia scilicet inter vni⁹ et vnam ipsas limites et angustias facultatū ac diuitiarū requirere. et quātumcūq^{ue} amplā ipsarum opulentiam satis onerare. et extensionem seu multiplicatiōe ipsorū aut non satis est portabilem facultatib⁹ aut nullatenus pcurpiscētia humanā naturam. **E**t quo et aliud inueniens sequitur manifestū vis tantā inhumanitas tantusq^{ue} filiorū contemptus ut ipsi parentes non plures habent priores filios quā porcos suos quā simul ad forum rerum nō alias. filios adducunt ad vendēdum nec aliter vxores suas habeant quam porcos. et qualiter em̄ defecunditate pcurpiscētia vxorum questū faciunt ut porcorū suorum. **T**am ergo manifestum ē ex hīs quia matrimonij est remedium infirmitatis et salus et cōseruandū fecunditatis. propter quā dictum est q^o nuptie implent terrā. et quia infirmitas ē ardor et febris virtutis generatiue. ardor quia excess^{us} caloris febris quia est supergrediens cursū nature. nature dico in sui primitiua institutiōe. et intellige admirandā diuine bonitatis sapientia que malo infirmitatis tam bene vtiut. **T**antus q^{ue} pe est dolor partus tanta eruminositas pcurpiscētia gnantiū. tantus labor et miseria nūmētum. ut ad opus generationis aut nulla aut pene nulla semel ab hīs liberata. reuerteretur mulier. nisi eam illecebra volu

platis huius traheret et concupiscentie ardor urgeret idem dicimus et de viris. Non enim est leue onus providere de pregnatibus enitris et nutritibus. Sicut custodire puulos nutrire et erudire. Quapropter ab opere generationis omnino desisterent nisi eos ad illud concupiscentie carnalis infirmitas impelleret nisi ipsos boni alterius de quibus supra intentioz fecim? ad hmoi opus induceret.

Post hoc relinquatur nobis deter minare qstiones circa hoc hec aut sunt numero quattuor. Prima e que sit virtus sacramentalis matrimonij scilicet qua gratiam prestat et quod remedium contra peccatu et hoc sacramentaliter manifestum est q ipa contrarietas abominacione sodomitica adiuuat contra illos nec min? manifestum est intelligebus ipo sui merito apud deum contra carnaliu iniquitacionu execrationem apud largissimu retributore omnium bonoru deum remedium obtinere pugibus. Qui em ea pia intentione vinculis matrimonialib? se astringunt et one unt vt deo se immaculatos a pbibitis cotamiationib? carnis custodiant et vt eide filios generet et nutrant. et ne per infirmitatem carnis ipm offendant. Dubitandu non est eos apud eiusde misericordiaz pmereri qd intendunt. Presto em est deus adiuuare conantes ad ipm manum suaz porrigere. venire cupientibus ad ips. Neuter autem eoru modoru sacramentalis est quod em facit matrimoniu virtute sua essendali hoc est contrarietate aut quod facit merito suo. non facit virtute sacramentali sue virtute benedictionis et orationis que consuevit fieri sup nubentes. Ad hoc autem respondem? quod digne pieque sapientibus sacramentu istud reuerenter et seruare volentibus ipsa virtute sacramentalis multum refrigeriu contra ariditatem cupiscentie carnalis ita vt interdum etiam ad ppias vxores iuvenes et corpulentis cibis et potuum opulentia et delectis incessanter vtentes frigidi sint lz ipe pecciose sint. ad alias autem mulieres pecciosos et etiam si speciose sint. Idem et de mulieribus dicimus non ex rumusculu hominu aut opinione sed de ipa experientia et certitudine loquentes ex ipso eorum testimonio quibus hoc diuinitus datus est in ipsa sua confessione hoc cognoscentes. Non inuenim? aut cui attribuere possumus donu istud tam magnu tanq mirabile nisi virtute sacramentali ipsius matrimonij. q autem secus accidit simpliciter qz coniugatorum peccatis eoz imputandu est. qui no vel pia intentioe matrimoniu praxerant. vel non in ea reuerentia et honore quo decet illud habent. Utrum aut sacramentu veri nominis et sacramentalis virtutis sit si preter nuptiale benedictione et oratione qm hre potest praxat. Veru certu est quia et sacru signum est et sacras sue sanctificans virtute essentiali seu contrarietatis vt dixim? Et forsita merito du modo nuptialis benedictio no ptemnat sed virtute sacramentali omnino no habet nec veri nominis est sacramentu nisi sicut diximus. Unde et matrimoniu apud fideles et apud infideles equoce dicitur apud infideles em non e nisi sicut dixim? apud fideles autem et illo modo et insuper sacras benedictionis virtute. Quia pro pie ac veroru plene virtutis sacramento.

Secunda questio est circa virtutem virginitalis et continencie pra quas multi neque sine senserunt. Si em pstituta fornicatio et sodomia. belue. nature humane inimicissime. et fructus eius vastatrices senissime licet non desinit et de medio exterminande eo q fructificare nobilissimu arborem humane nature non sinunt. Idem aut faciunt virginitas et continentia ergo inimice humane nature sunt et de medio tollende. In quo rñdem? quia virginitas et continentia non impedimentu aut destructionem huius fructus querunt. sed inmanissimu belua imo horrendissimu voraginem carnalis voluptatis formidantes quas operi generacionis insidiari non dubitant semet retinent et ab opere isto se continent. Quia admodu si agricola sciret lupum aut leonem et insidiari sibi et ppter hoc agrum intrare no auderet et semen in eo spergere inimicus non esset habend? secundu tati ipsius agri. Sic virginis et casti non inimici habendi sunt fecunditatis humane sed magis sibi pspicientes et cauti. Similiter qui hmoi agricola ne in agro tali femina ret auerteret inimicus fecunditatis agri nullatenus habendus esset sed potius amicus agricolae reputandus. Quia ergo femina sit si

cut a ger humane seminatiois et masculu
sicut agricola insidiat aut in hmoi agro
bestia fallacissima voluptat et agricole
vginitas et continentia que hmoi ager co
lam non ab agro vel eius seminatoe sed
a belue insidiantis faucib? auertunt ami
ce agricole talis manifeste sut nullaten?
aute agri vel agricole inimice. quanq? et
sublimior plerunq? et esse debeat virgini
tatis et castitatis intentio. Qui em amore
et honore celestis sponsi et ipam volupta
tem et oem fructum plis despicit et ne eide
impedimcto essent quo sincerius atq? libe
rius amori et honori eiusde vacaret decli
nat et fugit omnia hec quodammodo ipi
ymolat. Quemadmodu rex dauid quod
dam aquas cytherne qua vehementer co
cupiuerat volens bibere libauit domino
Sicut legitur. ij. Re. xliij. prostitute libi
dinis et sodomitice abhollationis hoies
in ipas fauces hui? bestie irruunt. et in vo
lutabru spurce voluptatis toto pcipitiose
demergunt. non solum de industria fructu
declinantes. Sed etia ipsum opus q? de
buit ee generatiois in turpitudine detor
quentes et ad fructu penitus inutilem ef
ficientes. Nisum etia est per hanc viam
per exempli premissus ad illud aliud qd
nonnullas sarraceno? in errorem in duxit
Nisum em est eis de masculo ad genera
tionem ex complexione apto q? seminare de
beat in omni agro hoc est in omni mulie
re fecunda dummodo hoc possit sine inui
tia alterius. Qd dicunt ppter mulieres q
maritos habet. Idem em exempli belue
rideri potest de omni agro quod de vno
respondim? Rndemus aut et aliud si ali
cui talentu traditum esset ea conditoe q?
sine in eo negociaret sine non. Illud ta
men et integrum et illesum seruare et red
dere tenere? dno suo. cu terra aut nego
ciatiois eet plena latronib? atq? raptorib?
alijsq? piculis innuer. Dubiu ee eet eide
et omino incertu an lucru de negociatioe
puentum esset an non. Manifestu e
quia in hoc casu tutius esset ei sup sedere
negociationem et duo simul pericula decli
naret videlicet ne simul opera laboris sui
pderet nihil lucrans et insup creditas sibi
sortem. Iste est casus in quo sunt vrgines
omnes et isti vnicuiq? em velut talentu si
bi creditu et pmisus a deo est ipsemet vl
anima eius quam seruare et reddere inte
gram et illesam tenetur deo creditori. Ter

ra negociatiois ipsa femina e vt stat vte
di semina plenus illecebris voluptate ve
lut latronibus q corda furant et alijs ois
facultatibus a quibus non nisi fiat vio
lencia velut violentissimus raptoribus ne
mo eripitur aut euadit. Lucru vero hui?
negociatiois fructus est plis. negociatio
ipm opus generationis de isto lucro du
bium aut omino incertu est an puentu
rum sit ex opere vel opera generatiois.
Quia ergo qd tutius magis eligenda ma
nifestum est q? magis eligenda est vrgina
lis securitas qua coniugalis discriminosa
tas. et hoc eis potissimu quos infirmitas
carnis ad id qd min? bonum est non im
pellit hoc autem est qd innuit. Ps. i. ad
Ps. i. ad. Qui cum vxore est solutus vxor
que sunt mundi quomodo placeat vxor
et diuisus est. Qui aut? sine vxore solus
tus que domini sunt. Et iterum in eodem
melius est nubere qua vri. Qui enim ar
dent pcupiscentia rii desiderijs ne vrant
necesse habent repetere refrigerium ac re
medium nuptiaru. Respondem? autem
ad aliud quia non licet cuiqua seminare
sicut in agro proprio. Non potest autem
fieri muliebri ager cuiusq? viri proprius
nisi per matrimoniu. Ampli? furtus
est contractatio rei aliene inuito. Dominus
manifestu autem est quia ois mu
lier et ois vir res dei est iure plenissimo
ac singularissimo. Non licet ergo illis se in
uicem contractare nisi quomodo vult et
quando dñs. Non aut? vt contractent se
vel vrentur se inuicem nisi matrimonialis
ter. Omnis em alia pfectio deo displicet
pppter sui turpitudinem et nocumetu quod
inistat humane nature. Omnis em alia pmixtio
vltus eorum inuicem omnis alia pmixtio
maris et femine aut amatoria e aut meri
tricia aut extra ordinaria qua a sodomia
non multum distinguim? Nam aut? decla
rauimus turpitudines istar pmixtionu et
nocumenta que nature humane irrogat
pppter qs causas eas deo displicere eas du
bium non est. Declaratuq? est simul non
aliam pmixtionem maris et femine matri
monij et excusatur et quantu in eo est san
ctificatur. Ampli? intrare diligenter
ipsam honestate matrimonij deoemq?
eius et vtilitates. Et videbis hec omnia ap
tissime iudicare q? sola pmixtio maris et
femine que fm ipm est deo placita est et

accepta nō imposita p̄cepto vel debito ne
cessitatis. Sed magis indulta defectu hu
mane infirmitatis ⁊ collerata p̄seruatiōe
fecunditatis

Ercia questio que non mediocriter mouit ⁊ mouet adhuc sapientes sarracenoꝝ ⁊ nonnullos iudeoꝝ hoc est cū toto tempore grauiditatis ppter inuitatē seminatiois abstinentiū sit uis ab vxoribus illo eī tempore inuolūtū seminaretur proles. Similr tempore enuicō seu purgatiois ex parte eo qđ picalose seminaref. Similr tunc ples ppter periculū lepre ⁊ aliaz occasiōū que feminis eodem tpe partubus aut innaſcunt aut poſt natiuitatē accidunt.

Manifestum est ad modicum temp⁹ p^{er}ces-
sum esse in vxorum p^{ro}ptiaru^m vsum. Toto
ergo residuo temp⁹ oris necesse est ociosas
esse vnu generatiua in eis ⁊ incontinentie
patere p^{er}iculis nisi multitudinem vxoru^m que
admodum ⁊ multitudo agro^{rum} v^{el} quem
admodum seminato vno agro seminatur
alius et non est ociosus agricola. Sic et
vna pregnant impregnetur ⁊ alia nec fit
ociosus vir qui est in parte ista velut na-
ture quida^m agricola. Simil^{iter} ⁊ dum vnus
ager ad suscipiendu^m semen preparatur et
ad seminandu^m nondum aptus est semine-
tur qui ad seminandum p^{re}paratus est. Pre-
paratur aut^{em} mulier ad suscipiendu^m semeⁿ
⁊ sonendu^m atq^{ue} accipiendu^m purgatione
menstruali. In quo respondem^{us} eis q^{ui}ta-
renda est p^{ro}spicientia carnis ⁊ mode-
randi p^{ro}pter pericula sp^{irit}ualia que supra
tenuimus ⁊ p^{ro}pter spirituale bonum con-
tinentie. Simil^{iter} quod exp^{re}ssim^{us}. Moderan-
da est etia^m p^{ro}pter proles que p^{ro}pter hoc na-
scentur p^{ro}pter rob^{or}atioⁿis ⁊ modis omnib^{us}
laudabilior. T^{er}cia est frequentia h^umo^{rum} se-
minatioⁿis semen h^umane generatioⁿis di-
minuit substantia qua^m virtute. Non est
ergo ociosus agricola qui de ocio suo tot
fructus sp^{irit}uales ⁊ ipsum corp^{or}alem lauda-
biliore colligit ⁊ reportat fructu^m. Nec ne-
maribus et feminis q^{ui}diu feruet concupi-
scentia^m sed ea habere scimus m^urimoniu^m
fortissima p^{ro}sidia que m^urimonio debita re-
uerentia p^{ro}auerunt ⁊ honore. Nec dubi-
tam^{us} p^{ro}laten^{ti} illis adee^{re} ⁊ presto ee^{re} diuie
gratie ⁊ virtut^{um} auxilia. qui p^{ro}pter dei bo-
norem ⁊ glori^{am} contra carnis illecebras ⁊
deideria statuerint ⁊ studuerint pugnare

Hec autē cause multo forti⁹ coherēt sup̄
plendum esse mulieribus virorū defectū
cum ip̄e magis pateant incōtinentie peri
culis vtpote infirmiores hac parte et con
cupiscentie vehemētiōr. **V**iro em̄ egritu
dine detento aut in negotiatiōe in remo
tis partib⁹ occupato. aut alijs de causis
ad tempus a cohabitatiōe corporis vxoris
phibito prouidēderit vir alius vxorine
ager illo ip̄e sit ociosus ⁊ ne ipsa vxor incō
tinentie pateat piculus q̄ est manifestum
inconueniens.

¶ Clarum q̄stionem nobis p̄ multis
q̄ta exempla p̄ficharum ⁊ regum
sanctorū sicut Abrahe iacob ⁊ da
uid qui om̄es multitudinē vxorum legun
tur habuisse ⁊ insuper etiā iacob ⁊ dauid
cubinas nec p̄pter hoc nomē sanctitatz
amississe. Multitudinem etiā vxorum ap
p̄bare videtur vetus lex xp̄fice sicut in li
bello repudiū. In quo ridendū est viros
spū dei p̄ditos nihil temeri⁹ nihil absq̄
dei consilio ⁊ reuelatione in rebus tā di
scriminosīs egisse ⁊ deū ex certa causa ali
quid vltra p̄munem legē indulgisse. Scie
bat em̄ eos velle portare onera multitudi
nis m̄rimoniōz vti large vtamur voca
bulo matrimoniij. Sciebat eos seruare fi
dem multis vxoribus magis quā vnū ex
hominib⁹ nostri t̄pis vni soli vxori. Scie
bat ⁊ eos speciositate vxorū ⁊ multitudie
ea t̄pantia vti velle qua p̄pagande proli
⁊ non carnis voluptati insereurent. Quē
admodū ergo indulget eis diuicias ⁊ glo
riam q̄bus vtentur cū modestia ⁊ humi
litate. Sic multitudinē vxorū ac speciosa
tem quibus vti nouerūt cum t̄pantia ⁊ ca
stitate. absq̄ iniquitate tamen ⁊ iniuria al
teri⁹ potuit omnipotēs deus statuto le
gis m̄rimonialis p̄tra legem illa dispēsa
re cum q̄bus voluit ⁊ illi derogare qualr
voluit ⁊ p̄uilegiare in parte ista ⁊ eximere
ab huius seruitute quos voluit maxime
qui hūilis ⁊ sanctius p̄uilegio libertatis
istius vti nossent. quā nos sciamus vincu
lo seruitutis. Rectius autē dicitur sanctos
p̄res vxorū multitudinē suscepisse quā du
xisse. vt potius hoc eis factū siue de eis di
uino cōsilio vel mandato quā ip̄os illud
fecisse. Qui em̄ videri potest viros sancti
tate ⁊ gra eminētissimos timore dī plenif
simos nuptiarū multitudine nō tā lasciuie
re voluisse quā ec̄ se ip̄os libidini p̄stituis
se. Versibile etiā est ⁊ modis oībus fide dī
¶ Auii

gnū eos vi ac vini dei cultū et religiō am-
pliare ac dilatare voluisse. ac p virib? stu-
duisse. Qui cū doctrina et exēplis pīnaci et
rebellionē ydolatrarum et pueritate cor-
ruptionis facere impedirent et phiberē-
tur prudenti consilio genus suū multipli-
care elegerunt. vt saltem in suis vere reli-
gionis inuenirēt susceptionē faciliem. quā
alieni cōsummatia inuincibili respuebant.
Non enim ignorabant spiritū dei docti
homines filios ad imitationē patrum na-
turaliter pronos esse et ad eorundem do-
ctrinam capiendam atq? tenendā facilio-
res difficilius auerlibiles ab eisdem. No-
uerat quid virtutis habeat et efficacie ge-
neris seu cognationis amor: quam fortis-
ter natura impēserit vniuersorū et singulo-
rum cordibus credendum esse patribus
et parendum. Quare manifestū est intel-
ligentibus eo pfundissimo sapientie cō-
silio hos fuisse in parte ipsa quo ipius na-
ture consilium contra tenebras errorum
impietatis cōtra vefaniam ydolatrie cō-
traq? totius hūane corruptionis puerstra-
tem et neq̄tiam aduocarent. Et vis gene-
ratiua corporis virtutem generatiua spūalē
sicut reuera dignū et iustum est adiunaret
gratieq? natura seruiret. Vinculisq? neces-
situdinū hoc est cognationū et affinitatū
et retraherentur ab vtraq? morte sanctorū
filij et retraherentur ad vitā secureq? et abs-
q? piculo et generarent et nascerentur q̄s
parentum et religio nascentes accipet. sa-
lutarisq? doctrine viuificorū exemplorū
presidijs ab vtraq? hoc est natia et aq̄s-
tam corruptione seruaret. Tales ergo me-
rito decuit et etiam oportuit filios non so-
lum generare sed etiā generationi eorum
multitudine vxorū multiplicare quī eos
non morti gignerent nec moris pabulū
efficerēt. sed vite natos statim traderēt vi-
teq? erudiendo et instituēdo seruaret. Re-
teri hominū quemadmodū querc? filia-
rum porcis infernalib? fructificabāt et de
ipsis ventribus matz ipsi fructus liberorū
nullo pietatis presidio excepti siue ptecti
infantes porcorū infernalium quemad-
modum poma putrida cadebant potuit
autē esse in aliquo tempe maior erit mul-
tudo mulierū in populo dei quā viro-
rū. Et ideo necesse fuit vnum virū multas du-
cere ne cum ipse mulieres cōtinere vel nō
posset vīte concupiscentia. vel non vel

lent amore posteritatis an forsitan volu-
ptatis ista occasione viris se ydolatrie co-
pularēt sicq? facte sū potestate eorū adeo
auerse ad ydolatriam se transferrent. po-
tuit et esse illa infirmitas viro-
rum tunc tem-
poris cum nec erant eruditi nec in vera re-
ligione firmati vt multitudine vxorū emu-
lantes ydolatriis. Sicut et multi multum-
dine diuiciarū eos ex hoc bonos et se mis-
eros reputarent. Non em̄ minor fuit viro-
rum concupiscentia ab initio quā diuitiarū
cupiditas nec minus habuit emulationis
Maxime viris aut in luxuria aut inter lu-
xuriosos emittens. Adeo enim exaruit sp̄s
in hominibus illis hoc est transmarinis
concupiscentie incendium vt magna mul-
tudo eorum nec etiam vxorū multitudi-
ne voluerit esse contenta quantacūq? spe-
ciositate pollerent quī etiam in mores et
bruta animalia ceca libidine insanirent.
Quid ergo facerēt tam flagiciose viri si ad
singularem hoc est ad singularem vxorum
matrimonia artarent. Et autē pestis ista
in isto populo iudeorū inualuerit expresse
apparet. xix. Iudicij vbi vir filij benia-
min parentes leuiter vxorē eius nep haria
abusione suffocauerūt. Et ergo et piculo
ydolatrie. et flagiciose itati sodomice et
emulationi insipientie occurreret vt cultus
dei q? alienigenas nō poterat in filijs salu-
te sanctorū pparare multitudinem vxorū aut
tollerata ē. ne deteriora se? vt diximus san-
rent. aut suscepta diuio p̄silio vigenis san-
ctorū multiplicaret et diuini cultus religio
dilataret. Quātus em̄ honor sancte fuerit
nitatis sanctis mulierib? antiquis sanctū et
evidenter ostendit sara. que virum sanctū et
sanctorū prem abraha ingredi suū fuit po-
nus coegit ad ancillā sara? agar. Sicut le-
gitur Gen. xvi. Eodē modo et filie. Iob q?
patri suo dormienti p̄mixte sunt vt vel sic
generis sui semen quodam totius hūani
generis qd subuersio ē sodomice timebat
quā in eis cum erat seruarent atq? salua-
rent. Viris ergo pfectis alia fuit causa vt
dixim? multitudinis vxorū alia lasciuie
bus. alia deteriora timētib? et hoc p̄cipue
mō ad huc iudei noticia et cultura noui-
cio et nudi peneq? lamētario. Per p̄fectio-
nis euāgelio siue lacus et copiosior radia-
te oīa hec abrogata sunt et auctoritate di-
uina interdicta. Sic legit mat. xix. et luce
xvi. Vbi ipa x̄tas ore suo sacratissimo vt

or multitudinē imo et dualitatē phibuit
reparationē et excepta sola cā fornicatiōis
meridit. Sequitur.

Diuorcijs autem et repudijs quā
iniquatq; immisericorditer iudeiz
sarraceni et sentiant et agant faci
le est fieri manifestum. Lex enim de repu
dijs q̄ legitur Deut. xxiij. pmissio fuit nō
precepto obduritiaz cordis iudeorum vt
cūq; tollerata hoc est lege non vindicata
Principia veritas testata est eisdē. Pa
thei. Ne enim in vxores quōtiscūq;
eis displiceret grassarentur ad mortem. su
tinendum repudiū id est sine vltione pre
rendum et non tanquā adulterium vin
dicandum duxit dominus. Nam autē decla
rans matrimonij ius esse perpetuū et
vinculū indissolubile vbi ex eis causas q̄s
supra nominauim. videlicet si forsitā ea
bona vel bonū istud potissimū ppter qd
matrimō inuitū est id est matrimonij
spirituale impugnaverit. Causam vero
fornicationis non solū prudenter sed etiā
iuste ipa desapiētia que xpus dominus
est in xij. Pathei adiecit duab; de cau
sis. Qui em̄ fidē non suauit thoi marita
lis vti seruet indignum se merito reddit
et iustitiam quod polluit iustissime amisit
Deinde ne viri ipsius hereditas que iure
successionis ad cognatos eius atq; ppin
quos p̄tinet transeat ad adulteros genitos. Ter
tia causa esse potuit. Zelus virozū q
maxime candescere cōsuevit in vxores
ppter adulteriū. vt ergo et viris a morte
spūali quaz incurrent vxores occidēdo
et virozū a morte corporali p timorez di
uorciū a morte spūali in quaz fornicantes
inaderēt. Sunt forsitā et alie rales et spi
rituales q̄s nos industria p̄rāsim. Si er
go fornicata fuerit vxor alicui? vel innu
pta m̄reat vel viro suo recōciliari p̄cu
ret. Scēdū tñ est q̄ ex hac causa nō con
suevit diuorciū celebrari ppter fragilitatē
tempoz nrozū. viz ne viri cū mulieribus
se polluat et mulieres amplius fornicent.
Et q̄ ista causa. que ad fortius astringen
da matrimonia introducta sunt ea intol
labiliter dissoluent ad omne pene discor
diam que inter vires et vxores suboriretur
et quōtiscūq; vel viro vxor. vel vxor vir
alius plus placeret non solum fornicare
tur vxor. sed etiam virozū malignitas for

nicationem pcuraret vxorum. et sic maior
pars matrimonioz pculdubio solueret.
Salubrius ergo pcurat reconciliationez
ecclesia sustinet q̄ adultera ad temp? su
spendatur a thoro maritali vt ista vltione
et ipsa erubescens hūilietur. atq; peniteat
et ira mariti quiescat. Nisi forsitā simili
culpa fornicationis se maritus inuoluat.
Tūc em̄ ei nō licet in vxore punire qd ip̄e
noscit pmississe. Sed de hoc iam iura edi
ta sunt et ecclesiastica statuta. Si quis a
querat cur viro solo fornicante discedere
vxori ab ip̄o non liceat. Inpromptu r̄sio
ē quia nec illa pericula litteralia neq; spi
ritualia sunt que hec cogant et muliebris
leuitas sub potestate viri potius coercē
da est ac frenanda quā paritatis in virū
audacia indulgēda. P̄ autē ex eis causis
quas ip̄i sufficētes ad hoc reputāt diuor
cia eē non debeat manifestū facim? hīs
rationib;. Prima em̄ eorum est odiū vel
ira ex qbus sumet mors vxoris. Scōda te
ditas qualis est lepra vel iugis mēstruosi
tas hoc est mēstruozū fluxus irrefragibi
lis. Tertia deformitas. Quarta sterilitas.
Quaz istarum dicunt sarraceni sufficere
ad matrimonij dissolueudū et ex vnaq;
q̄ licere viro ad alia vota se transferre.
P̄ si verum est licebit idipsum et mulieri
bus ex necessitate. cum non minus consu
lendum sit eis quā viris et longe magis in
digeat h̄mōi subsidijs. Amplius. si
postq̄ aliquot annis eam habuerit vir le
prosa efficiatur mulier aut deformis lice
bit secūdū hoc viro eam derelinquere.
Tertium autē est q̄ cum leprosa vel defor
mis effecta est magis eger solatio mariti
proprij. vtpote cui ppter deformitatē aut
lepram p̄scisa est omnis spes aliarum
nuptiarum. Amplius. cōsensus quo
inui cem consentiūt mas et femina. q̄ diu
durabit mulieris speciositas sanitas atq;
fecunditas cōsensus amatorius est tantū
sue cōcubinari? aut fornicariū sicut o
dimus. Quare qui sic cōueniunt cōcubi
narie tantū seu amatorie cōueniūt. Nō
est ergo inter eos nisi p̄cubina? aut ama
toria turpitudine nō solum dissoluedi sed
nec ad horam etiā sustinēdi. Nihil ergo
ad matrimonij de hīs. Non enim refert
q̄ntū ad m̄rionij qd inter p̄cubinaros
aut amatores agat neq; nos de hīs hic
intēdim? Cōsens? at in perpetuū et indissolu

bilem societatem maris et femine solus matrimonialis est. **H**omōi autem consensus manifeste prohibet diuortia faciēda esse hōi enim consensu ius perpetuū alteri alter in seipso dedit. et ad seruandā inuicē societate indissolubile seu indiuiduam se mutuo cōiuges obstruxerūt. **M**anifestū ergo alterū alteri ius illud auferre non posse et societate que auctoritate diuina firmata est dissolui p hōiem nō licere.

Amp. qz hunc amorē sola pepit lasciuia et non iusticia manifestū est iusticie si quidem pars est altera pietas contra pietatem aut euidenter ē vt ppter miseriam mulier deseratur cū ppter ipsam miserias miserendū sit ipsius et intentio pietatis ppta finisqz ipsius sit miseriam tollere et lenire. **A**mp. quis p septimanā vnam habebit vxorem. per pauci quidē atqz rarissimi cū tam facilis sit vxorū desertio et huiusmodi cause deuortioz in maiori parte maritatarū inueniantur. paucissime nāqz sunt que nō sunt menstruose aut leprose aut deformes aut odiose sint maritis suis. **A**mp. quid restabit secundū hoc viris iracundis et ad odij passionē abilibz nisi multitudine mulierū vnam post aliā polluere. et nuptias septimanis singulis innouare cū nulla inueniri possit cū qua valeant in pace et pcordia diebus paucis simis habitare. **A**mp. fm hoc non erit mrimoniū nisi pntatio et quasi pbatio feminaz. **A**mp. quā inique quā impie agat p ista diuortia cōtra mulieres qz nō videat. potest ei odio hri mulier sine culpa sua et ita postqz deflorata fuerit a viro et etiam grauidata dimitte a viro vilificata simul et onerata ceteris p viris despiciabilis effectū et hoc totum sine culpa sua. **Q**uare iniqz neqz hōi desertor aufert ei seipm solū. Sed etiam omēs alios viros quantū in eo est dum talem eam efficiat talemqz dimittit vt inde possit omibz viris alijs displicere. **T**am ergo apparet ex hīs que diximus necessitas mrimoniū quā coegit infirmitas et vilitas ipsius q nature hūane seruat fecunditas. et emicentia virginitatē et castitatis q non tam vincitur infirmitas q etiā fragrantissime suauitatis sacrificio et ymolat deo carnis voluptas et offertur quodāmodo ipsa que nascitur videbatur posteritas. et obtinetur ab immanissime belue voracitate securitas. **E**lucet etiam ex hīs statutoz eo

dehasticoz circa matrimonij rationabilitas vt enim matrimonio spūali liberius vacetur vt spūali copule artius inferuiatur vt spiritualis secunditas vberius ppageatur matrimonio carnali quod nō est nisi ppter spirituale quantū ad vsūz corporalis pmixtionis. vel ad tempus vel ppetuo. ex cōsensu tamē mutuo coniugū derogandum est sicut docet. **A**p̄ls in. viij. p̄me ad **C**orinthi. dicens. **I**terum aut ex cōsensu causa orationis. ppter hoc fideles coniuges sacre obseruationis diebz causa deuotionis et orationis ab amplexbz carnalibus abstinent ex consensu. aut si non iustitiam abstinere ex consensu. aut si non iustitiam continentie voto perpetuo se astringunt. etiam tanto verius tantoqz pfectius matrimonij carnalis fidē mutuo sibi seruantes. quantū ad obseruandā mrimoniū spiritualis iura cui carnali militare totaliter debent fortius se astringūt. **N**on em̄ de substantia matrimonij est nec de necessitate matrimonialis societati pmixtio corporalis. Sed potius medicamentū infirmitatis. et exceptiozū humane ruinositatis. et aminculū conseruatoriū ipsius quā diximus societatis. atqz naturalis secunditatis et hoc qdem finem tractat illius faciemus.

Est hec aut de sacramento ordinis quod sexto loco superius ordinauim⁹ eo q posuimus institutio hoc p viā pbatiori et delectationi tractare temptabim⁹. **P**rimū stabiliēs ipsecentia stabilitatē ap p̄rata et spūali. **D**einde nūerz ordinū **T**ercio opatiōez huiusmodi quibus ab hereticis vsqz in sanissimacitate ac p̄tinatia cōtradicitur. **P**rimo ergo in p̄mis q sanctificatio est inter opera que ministerio hominū exercentur nobilissima atqz precipua. **N**ecessario ergo speciale ac p̄prium op̄net eius ministris app̄batosqz habere ministros. **S**i enī ministratio panis et vini ceterozqz carnalium et temporalium in omni domo perfecte dispositio nis p deputatos sibi ministros ad ministraretur. **Q**uanto fortius in rebus spūalibus sollicitudo ista et diligentia adhibenda est ne confusio scz aut indecētia ministrorum nō solum defectum et imperfectionē sed etiā periculum pariat spūale. **A**mp. cū gratia sanctificationis nō autē streitur per hōies hominibus nō autē misterio discreto certa. sit inter ministros

reos quibus ministratur ymo velut op-
positio quedam est inter ipsos ministrare
enim et ministrari opposita sunt. Sic mi-
nistros et ministratos. Quare alio sopis ec-
clesiasticis et alios ministratos in misterio sa-
crificationis. Accario g instituti sunt in
domo dei magna q eccia et repli ei est q
ministerium sanctificationis specialiter rap-
prietate deferunt. Amp. ipsum mi-
nisterium sanctificationis sanctum e ymo sa-
nctum ad sancta vero vel sanctissima ne-
mine phas est vnqua ingredi nisi aliqua
pignificatione preparati. Necessesse ergo e
ad ministerium sanctificationis ingredien-
tes p sanctificari et p sacra. Si at sacratio
necaria e et sacramenti ppter omne ergo
gratiam sanctificationis qua oes fideles
sancti sunt. Necessaria e specialis gratia
et sanctitas quia communiter gratia et sancti-
tas ministrant. Amp. quia domus dei
revera domus e necessario hz hostiarios
et custodes et sacru auditorum est et vbi di-
madata atq iudicia cetera qz vite verba iu-
giter recitanda et audienda sunt ad dei lau-
dem et gloria et auditoru confectione ne-
cessario habet libros huius scripturarum et
lectores et recitatores sanctissimorum vborum
quia templum dei est vbi sacra lumina-
ria attendenda sunt ac pferenda sacris mi-
nisterio necessario habz acholitos seu ce-
roserarios qui sacris luminaribus attende-
dis et pferendis officio appropiatio discernat
quia peccatis exigentibus maligni spi-
ritus interdum corpora hominum obsident m-
pliciqz vexatione infestant necessario hz
ecia dei spiritualis gratie funos atqz mi-
nistros q officii sui potestati demones ab-
bomi inuasionem coherceant et a corpora-
libus obsessis abiciant. Et huius sunt qz gra-
tificationis dicunt exorcistas. Amp. qz
necario habet deus sacrificium huius san-
ctuarum visibile hoc est templum cultui eius
et bonorum dedicatum et consecratum. Pabet
necario et vasa cultus eius ministerio
sanctificata. Qua ppter necesse est vt et ha-
beat ministros templi istius cultui et mini-
sterio deputatos et consecratos. Generali-
ter huius cultui diuino qui non est nisi reli-
giosa ac sancta vita vocare potest comu-
nitas hominum et solitudine gerere suorum
exteriorum seu temporalium cultui isti specia-
li qui deo in templo suo visibili inuisibili
et impendit qui assiduitate diei et nocte
requirit intendere non potuit nec potest

omnitas hominum. Quare necesse e ipm
cultum ministros habere determinatos
et ppos qui ei sola generat solitudine et
ab alijs seorsum se faciant. Ipsi ergo qui in
sacris siue sanctis die noctuqz versari ha-
bent necesse est vt ppter communis necessita-
tis gratiam quam cum omnibus electis com-
munem habere debent. sanctificatione
congruenti siue officiis cōsecrent. Si em re-
plum et vasa ipsius ppter dei honorem et
cultum dedicanda et sanctificanda sunt vt
in eis ipsi reuerentius honorificentius et san-
ctius seruiatur. Quanto fortius ipsi mini-
stri ad hoc deputati sanctificatione ap-
priata consecrandi erunt incomparabiliter em-
plus ppter ad ministros ministerium sancti-
ta et qz ad templum vt vasa ipsi. Amp.
ipse cultus templi atqz seruituti medius e
ymo meditatorius inter ipm deum cui im-
penditur et communem religiose ac sancte
conuersationis cultum. Sic et ministri ipsi
ex necessitate medij sunt et mediatores in-
ter deum et alios ipsius cultores. Quare g
du officij et seruiendi ministerio ppingo-
res et vt ita dicam ceterorum hominum non
solum internicij ad deum. sed etiam in-
troductores. Sicut ergo in eo q homines
et communis religionis honorificentiaz dei
cultores necessaria habent communem
gratiam sanctitatem. Sic in eo q ministri spe-
ciales ipsius diuini cultus spatis hoc est
specialiter eidem visibiliter in huius templo
visibili impenditur necessaria habet spe-
cialem gratiaz sanctitatem qua huic cultui
et ministerio specialiter dedicentur et ap-
prientur. Quare dedicandi et consecran-
di sunt dedicatione et consecratione seu san-
tificatione speciali et suis officiis appropiata
et omni consecratione seu sanctificatione spi-
ciali aut sanctitas vna aut due impmun-
tur sicut supra in tractatu baptismi osten-
dimus. Necessesse est diuinorum officiorum sa-
criqz cultus ministros sanctitate vna con-
gruenti suis officiis sanctos. Alioquin ad
exercenda ipsa officia nullatenus admitten-
dos. Congruit autem vt digne et laudabi-
liter ministrent eis sancte sanctitatis
gratia que deo gratum et placitum facit.
Aliud autem e indigne ministrare indigne
qz exequi susceptum officium vel ministerium
aliud alienum penitus usurpare. Qui enim
assumpti non sunt ac deputati psecratiqz et
appropiati sacri officiis et ea exequi attinent vt
agrediuntur alienum officium ibi usurpare psumunt.

mit. Quia vero congruenti consecratione ad hoc dedicati sunt et assumpti licet peccatis et vicij polluti ministrant in suis officiis quod suum est utique faciunt licet irreverenter et interdum damnabiliter.

Demonstrabitur autem istud delectatione evidenter accertiori per definitionem eius. **Q**uod ordo est secundum quod hic de eo intendimus et dicemus. **Q**uod ordo est sanctitas prima siue sanctificatio qua divino cultu exercendo quis sanctificatus ascribitur et quodammodo intulatur et in numero ministrorum eiusdem deinceps habeat intelligimus sanctitatem primam siue sanctificationem que tam in hominibus sanctificatur quam vasis quam etiam templis nulla pollutione peccati nulla inquinatio corporali prophanatione tollitur. Alioquin ut supra diximus intractatu de baptismo sola prima pollutione vel scanda ecclesie consecratione committeretur sacrilegium cum sacrilegium committi non possit nisi iure sacra. Non autem remaneret sacra post primam pollutionem. Sed per pollutionem sanctitas per consecrationem acquisita tolleretur. Quare nec in eius prophanatione secunda committeretur sacrilegium. Quia ergo qualibet prophanatione simul sacrate rei committitur sacrilegium quod non nisi iure sacra committi potest necessario in quolibet prophanatione remanet sacra res quecumque deo semel sacrata fuerit. Hanc ergo sanctitatem inseparabilem primam vocamus quia prima per consecrationem infunditur et persistat sanctificationem eam eandem idcirco diximus quia per ipsam et cum ipsa quemadmodum per sigillum et cum sigillo regio vel pontificali temporale et spirituale benedici persistat. Unde et ipsa non tantum sanctitas est quam etiam signum et character sanctitatis scilicet que gratia est gratum deo faciens et acceptum ab eis que propter deum sunt subiectum siue possessorem suum seorsum faciens et avertens deo ipsum mancipans et adiiciens ipsique illi adherere faciunt et vacare. Quasi autem si gnaculum et character prima sit scilicet intractatu precedenti de baptismo iam diximus. **Q**uod ergo quidam et vasa et loca dicanda et necessitate sunt deo et approprianda cultui eiusdem et honorificatione totaliter fuitur et ad alios usus nullatenus transferenda necessario autem sancta oportet esse et deo sanctificata quoniam cultui eius et honorificatione appropriate sunt et abdica coram eis prophana arcenda sunt a sanctis ac sanctificati eisque nullatenus admiscenda. Ipsa quoque sancta sup

eminere debent locaque prece omnibus et prophetis reverentia et honore quia propter et vasa et loca deo sanctificata distincta debent esse atque discreta ab alijs et hoc non nisi propter dei cultum et honorificationem. **U**t ergo magis maiorque consistat dei cultus et honorificatio ministrum multo fortius necesse est eos esse sanctificatos domino distinctosque esse atque discretos ab alijs et hec vox vocabuli et apta. **U**t magis se sanctus immisceant qui ipsa sancta contrectant citius ferent custodiri et totaliter administrant quam ipsa vasa vel loca sancta. Quare in pollutione seu prophanatione ipsorum vel alia quolibet iniuria magis deoque odibilis sacrilegium committitur quam iniuriatione locorum siue vasorum et hoc quidem per se manifestum est magis enim iniuriatur divino cultui maiorque contumacia quam deo in suo cultu irrogat qui ministrum eius interficit quas qui vas ministerij perfungit. **Q**uod ad modum propter deum magis preliatur qui bellatorem eius vulnerat aut occidit quam qui vas belli hoc est scutum vel gladium ledit aut destruit. **S**i autem maius sacrilegium magis sanctum est sanctitate prima. Quare necesse ministros divini cultus et magis sanctos esse necessarium eos hoc modo sanctificari. **A**mplius iam manifestum per se est ordinari nihil aliud esse quam ad divinum cultum ministerium pontificali benedictione et manu impositione sanctificari. ergo a coniugatis ordinem necesse est nihil aliud esse quam sanctificationem seu sanctitatem homini pontificali ministerio impressam. **S**i quis dixerit quia nec ministrum neque vasis neque locis quodquam homini benedictione impressum. **S**ed ergo ut vasa hic in nullo dicitur a vasis omnibus siue forme et sue materie et quod sanctitas de qua loquitur nihil sit. Quare sacrilegium secundum hoc nihil erit. quod hoc modo nihil sanctificari poterit nihil esse sanctum cum sanctitas nihil sit. **A**ccidit ex hoc ex necessitate nullum honorem vel reverentiam impendendum esse vasis locis vel etiam ministris divini cultui deputatis et ascriptis quia a alijs. **H**ic autem est error cui consulendum est et occurrendum est magis penis atque supplicibus quam probationibus. Reverentia enim et veneratio sanctorum non tam invidenda est et declaranda rationibus quam motu et sensu suppliciorum ingerenda prophanis. **T**am ergo clari est ex his que precesserunt quia necesse est et ordinem

esse 7 ordinatos ppter diuini cultus exhibi-
tionem visibile. Et quia necesse fuit 7 va-
sa 7 loca sanctificari oño et etiã ministros
qui in locis hñõ seu templis diuino cul-
tui deseruiunt sacra vero seu sancta nec
custodire vas ē nisi sacros 7 sanctificatos

Ad hec loquimur // ministros
de numero ordinis et dicimus qd
non nulli posuerunt nouenariū
ponētes clericatū qui in p̄ma tonsura cō-
ferr̄ z summū sacerdotiū siue ep̄atus ex-
tremo. Alij hō clericatū dixerunt non eē
ordinē sed tantū velut milicie simplicē ty-
rulum vt quemadmodū miles efficitur ex
hoc qd miles efficitur p̄se et simplr nullū
ei singulare vel speciale officium commit-
titur. Sed in generali ad hoc vt militet as-
sumitur. nec decurio nec centurio nec ali-
arebus nec dū hōrū aut legionis aut
exercitus cōstituitur. Sic per p̄mam ton-
suram milicie clericali simplr affectus nō
ex hoc alicui⁹ clerical⁹ officij speciale di-
gnitatē adipiscitur. Qui vero clericatū or-
dinem ponūt p̄mum dicunt hui⁹ ordina-
tis incubere psallendi officium. Et ppter
hoc psalmistarū p̄mum ordinē posuerūt
fm hostianorū. Qui vero septē ordines
tantū ponunt. Ep̄atum dicūt non esse or-
dinē sed honore p̄sentēs sacerdotiū or-
dinē eē s; duos habentē grad⁹ dignitatē.
Et ppter hoc secūdi ordinis sacerdos id
est secunde dignitatē in ordine sacerdotij
sacerdotes inferiores vocati sunt. z in p̄-
sentatione ip̄a consecratiois ipsorū sacerdos
tam ita vt legitur vt cū sacerdotes sūmos
regēdis populis p̄fecisses seq̄ntis ordinis
viros secūde dignitatis eligens. At est se-
quens expositio p̄cedentis. Ita z secūd⁹
ordo dignitatē intelligatur secūda digni-
tas in ordine sacerdotali. Verū ratio se-
ptenarij in ordinibus status ecclesie p̄mi-
tiue fuit rerūq; sacrarū reuerentie z ve-
neratio qd in p̄mitina ecclesia calente ad-
huc sanguine redēptoris z martirū z ha-
būdasse z ferbuisse noscūt. Quapropter
nullos ad custodiā ipsius loci sacri z vas-
sorum sacrorū nisi p̄e sanctificatos ad hoc
specialiter cōsecratos ecclesie p̄mitiue re-
ctores et institutores apostolici s; z sancti
martires duxerūt admittēdos. Et hī sūt
quos vocam⁹ hostiarios seu ianitores qd
cum est p̄m⁹ ordo primaq; dignitas hoc
ē minima seu infima circa sacras res qb⁹
p̄mi⁹ cultus honorificētia exterior exer-

ficandi seu pferendi luminaria in sacro altari vel circa vel ante sacratissimam eucharistiam tantum dedit ordini ministrorum qui grece acholiti latino ceroferarii vocantur. Quibus etiam commissum est ut ampullas vini et aque diachonis sive ministris porrigant ad suggerendum vinum et aquam in sacrum calicem. Ad hoc ergo ministerium pertinent pelues et mapillas parare atque tenere ad abluendas manus sacerdotis qui preest altari. Perito ergo ista ministeria quibus tanto sacramento inseruitur virginitas sancta sanctitatem requirunt ministerium. Si quis autem querat si est unus ordo lectorum cur non et alius psallentium et tertius cantorum et quartus predicatorum. Respondemus quod ecclesia primitiva tantum non habuit neque psalmodiam sed simplicem solam psaltem pronuntiationis lectionis psalmodiam et cantus. Postmodum causa solennitatis et exaltationis deuotionis ampliatio de corde diuini cultus postmodum super addita sunt. At quia eadem qui in primitua ecclesia legebatur. At eiusdem penitus sanctitatis cum hijs qui modo psalluntur et decantant. Idem ordo eademque sanctitas necessario permansit in ministris. Cum enim per psallentium et cantum nec rem nec rem sanctitatem mutauerit ordinem mutare nullatenus debuerit. De predicatione vero respondemus quod illa semper pertinet ad sacerdotale officium. Sicut legitur Malach. ii. Labia sacerdotum custodiunt scientiam et legem ex ore eius regunt. Angelus est enim domini exercituum et sequentes veros tres ordines qui soli anthronomastice sacro cantu diachonatus et presbyterium iam non ex toto ad sacri altaris ministerium pertinent enim ad sacerdotale ministerium. recitatio applicandi lectionum et totius veteris testamenti. Ad diachonale vero recitatio euangelicarum propter quod nonnulli opinantur quod ad ipsum pertineat et docere et predicare euangelium populo sed ipsa forma ordinationis contradicit. Cum enim accipiunt terram euangelij de manu episcopi non dicitur ei. Accipe potestatem docendi et predicandi euangelium. Sed accipe potestatem legendi euangelium in ecclesia dei tam per viuis quam per defunctis. In nomine domini. Et quod magis insinuat eos tunc recipe orandi officium quam predicandi vel docendi. Et quod ipsa recitatio euangelice lectionis magis sit oratio ad impetrandum aliquid pro viuis et per mortuis quam populi edificatio. Absurdum enim est intellectum et di-

cto ut docens aut predicans euangelium docere intelligat aut predicare per viuis ac per mortuis. Inde autem euangelicam recitationem in missa ordo dicitur quod propter impetrandum maxime sit verum quod diachoni si eis sacra scientia suffraget de consuetudine docet aut predicat de institutione est beati petri apostoli. Sicut legitur in Epistola eiusdem ad Clementem ubi expresse.

Nonnulli autem visum est. **N**on ab initio diachonale fuisse officium pauperum ministrare mentis. Cum enim apostoli necesse haberet derelinquere per parte verbum dei. eo quod nimis occupabant eos quotidianarum mensurarum huiusmodi volentes verbo dei et orationi libere et quasi solitarie vacare. Elegerunt septem illos quorum primus et princeps fuit. Stephanus protomartyr. Sicut legitur Act. vi. Manifestum autem est et ipsa consuetudine euidentissima ecclesie diachonale officium totum circa missarum solennia consistere. Preterea autem tria sunt diachonalis officii ordinis ministeria. Primum est euangelice lectionis recitatio ut diximus. Secundum est panis et vini ad conficiendum eucharistie ministerium oblatio seu ministratio. Tercium est recipere in sacro calice et patena sacerdos de manu diachoni. Tercium custodia et repositio ipsius eucharistie et vasorum sacrorum videlicet calicis et patene corporaliu ac palmarum. Manifestum autem est quod ipsa eminentissima sanctitas sacratissime eucharistie cuius custodia diachoni creditur causam dedit ordini diachonali. Secundum enim custodia et correctio ut supra ostendimus sanctificatos ex necessitate requirebat ministerium. Si enim ipsa luminaria et vasa ipsorum sanctitatem requirebant interoferis seu a cholis que vti quod nihil sanctitatem habent nisi hoc quod sacris ministerijs ad ea solennizandi et decoranda adhibentur. Quatuor foris palee altaris in corporalia. Sacerdos calix et patena. Et deinde ipsa sacratissima eucharistia sanctitate in suis custodiis et preparationibus regunt. Subdiachonale vero officium est panis et vinum et aquam ad conficiendum illud ineffabile ministerium diachonorum quod et illa porrigat sacerdoti ministrare vinum et aquam post missarum celebrationem ad expalationem manuum sacerdotalium et sacri calicis porrigere ipsumque sacrum calicem extersum et resubstantiatum corporalia quod applicata et pallas de manu diachoni recipere et in sacrarium reuerenter re-

plare. Apparet ergo manifeste et hijs et alijs que pcesserunt missari solennia altaris sacrificiū tribus hijs ordinibus causam sue institutionis dedisse licet sacerdos talem et dyaconale ordinem multa officia omittatur sacerdotalē vero ordinē ut diximus alij in gradus alij in species diuiserunt. Sic em̄ acholitis ampliatio et decora to cultu diuino preter officii attendēdi et pferendi luminaria cōmissus est certū ferre horribili. Similiter collectariū hoc ē librum orationū. nec nō sancta cruce et quāq; benedictas in pcessionibus pferre. Nec optuit ista oīa sacra sint pp̄ eoz cōtractationē siue ministeriū nouos ministros ordinare siue sanctificare. Sic diacōnibus et subdiaconib; positū ē onus cantandi et psallēdi sacrasq; reliquias in pcessionibus dēvendi eosq; deoculandas inter dū fidelibus exhibendi. Postq; em̄ diaconib; cōtractatio repositio et custodia sacratissime eucharistie tradite sūt et concessē omniū aliorū que longe minoris scitatis sunt p̄tractatio et exhibitio merito intelligit nō esse phibita quin poti⁹ ad decore ac necessitas diuini cultus hoc eligat necesse eis intelligant esse non tam concessē q̄ etiam imposite et iniuste. Sic cum sancto rōi luminariū accensio totiq; eozundē ministeriū ad acholitos p̄tineat eo ipsa familia ac minora sacri ministerij vala p̄tractare portare et exhibere merito ad eosdē aspectare nris autē temporibus etiam p̄mam solā tonsuras habentib; etiā talia facere iniungit. Sed hoc dispensatiōem tantū et non secundū institutionē ac regulam ecclesie p̄mitte in qua tanto facilius statuta patrum seruari poterāt quanto minor erat in eo fidelium multitudo ubi p̄miraculoz et oruscantiā et sanctitatis exemplorū euidentiā et deuotio subditior erat feruentior et obediētia p̄ptior.

Noniā at sacerdotali ordini mai⁹ aīme contradicti est et adhuc contradicitur ab hereticis maximeq; virtutē eius ac potestatem enacuare penit⁹ et de medio auferre contendit ipsum latius p̄sequi nos oportet calumnias p̄ceptorū refellere virtutesq; et utilitates tam sacri ordinis tāq; venerandi ministerij put defursus nobis donabis stabilire. Et qm̄ tam clarū est necessario debere eē cultum diuinū et honorificentia. utpote humane vite perfectionē vnicū ac decus singula

re exactissimū ac districtissime obligatio nis debitiq; auctori suo deo obnoxioz et totum gen⁹ humanū et debitum tota hominū vniuersitas cōfiteretur. Nulla em̄ est natio adeo barbara adeoq; idota adeo ue indomita que cultum diuinū iuxta intentionē suam nō exerceat et que aut deū verum ab ipso in hoc illuminata aut aliū quid aliud pro ipso. hoc est vice et loco ipsius seducta et execrabili ter errās nō colat diuini cultus contradictio non tā p̄bationibus retundēda est q̄ et exterminanda supplicijs quod et omnis natio iuxta et intentionem suā vel rectam vel erroneā ut diximus facit nulla em̄ est natio que ritus sui ac religionis cōtractores et rebelles gladio et igne non psequat. Propter in quā hanc causā non optet nos laborare instabiliendo diuino cultu quē omnis natio vniuersaliter cōfiteretur et iuxta intentionem suā vel opinionē ut dixim⁹ velut distinctissimū debitū ab iniquis debitoribus p viribus enigit et extorquet. Quorum autē dei cultū ipsiq; solū acceptū ac remunerabile ipso auctore alibi statuere in alio tractatu disponim⁹. Hic vero p̄es diuini cultus narrabim⁹ m̄ et enūterabim⁹ narratione et nūteratione adeo euidenti ut p̄batione non egeant. Huius ergo p̄ma p̄st est adoratio secūda collaudatio cum partibus suis que sunt gratiarū actio benedictio et glorificatio. Tertia est interpellatio que pp̄ie est intercessio p alijs. Quarta est sacrificatio. Quinta sacramentatio hoc ē sacrificatio siue initiatio aliorū. Sexta est purificatio pp̄ia. Septima ē solennizatio seu festinatio. Huius tres sunt partes pp̄ie videlicet apparatus ministroz ornatus tēpli siue in parte siue in toto sacrariū cantionū et laudum celebritas. Quod vero supra ostendim⁹ necessariū fuisse ministrōs eē q̄ sacro cultui inservirēt et hui⁹ mōi ministrōs spūali ac p̄p̄a significatiōe pp̄ter ipm̄ cultū debere eē p̄ditos. Manifestum est consequēs ut sanctiori parti diuini cultus addicti et a pp̄iati ministri maiori sanctitati p̄diti sunt. Quidens at est per se interpellationē sacrificiationem et sacramentationē longe sanctiores esse sublimioresq; ministerij ceteris quattuor temporibus omib; inferiorū ordinū ministerijs. Quare necesse est tantofortius ministrōs esse spirituales. et a pp̄iatis hijs ministerijs tātoq; maiori sanctitati

preditos quāta ista officia ceteris antecel-
lunt. **A**mp. si necesse fuit qd causis te-
poralibus oppressos in eis ac reos aduo-
catos habere inrisq; secularis pios qui
eas agerent quāto fortius p causis spūa-
libus necesse est z oppsitos aduocatos ha-
bere celestis iuris peritos q eas agant co-
ram indice viuorū z mortuorū deo. **A**mp.
plius cōsulendū fuit impie z simplicita-
ti comunitati hominū in causis animarū
suarūz cū ipsi eos agere aut nescirent aut
nequirent officioz suorum z artificioz oc-
cupationibus p̄pediti ventilationē autes
causarū nō pōt consuli nisi p aduocatos
nec in genere tpalium nec in genere spūa-
lium. Necesse ergo fuit puideri z institui
hui⁹ aduocatos. **A**mp. si pnceps rei pub-
lice tpal' puidit reipublice sue z adiutorio
seu pistorio ne decēnt ei q p reis z opps-
sis oib⁹q; in digētib⁹ interpellaret. **A**nto-
fori⁹ pnceps vniuersitat' atq; p̄cipiū dē
voluit spūales aduocatos deē curie sue
confistorio. Quicqd enim pfectionis lau-
dēdēq; ordinatōis in republica tēpora-
li. In regnoz quoq; temporalium apparet
aut inuenit aspersio p modica ē ac silitudo
plenius ac pene vmbraulis pfectionis et
ordinatōis reipublice spūalis cui imedia-
te ac per semetipm p̄est dispositio ac gu-
bernatio de⁹. **T**am ergo clarū est ex his
causas animarū hūanarū aduocatos ac
interpellatores habere debere quorū sit
officiū publicū interpelladi p animab⁹
et in causis earū conueniēs ac necessario
prestare patrocinii. Si quis autē dixerit
q ipsa gratia sanctitat' melius z efficacit⁹
interpellat p animab⁹ quā hūmōi publi-
ce functionis officio. **R**idēd⁹ q in spūa-
li rei publica neutrum deesse debuit. **H**oc ē
nec interpelladi officii qd debito ncātant
impēderetur nec beniuolētie z misatōis
gratia q viros sanctos ac dei amicos p
fratribus orare faceret. **H**oc em̄ z in ma-
gnatum curiis inuenit. **I**nueniūt em̄ z
viri misericordes q p miseris supplicent
magnatib⁹ affectu ppassionis. **I**nueniūt
tur z aduocati qui causas eorū agant offi-
cio publice functionis. **A**mp. aliud ē in-
terpellare vt amicū siue beniuolū z inuiti
gratie pprie sanctitatis. **A**liud ē interpel-
lare vt nunciū z preces interpellationis q
offerre aliene vt ita dicā charitat'. **I**llō
enim primū omnium est z singulorū sancto-
rum. **I**stud autē pprium ē sacerdotū ex of-

ficio quippe sacerdotali. **S**acerdos non
pces suas sed supplicatiōes ecclesie vt ei⁹
ad deum inter nūctius z mediator. z sicut
aduocatus non iura sua vel statuta alle-
gat. s; aliena z verba eius cui patrocinii
pstat in ore gestat. **S**ic sacerdos ex officio
publice interpellatōis vba ecclesie z ora-
tiōis in ore gestat z eas quodammodo ore
suo patre misericordiaz offert vel porrigat
audiendas ex parte ecclesie sue. **E**t atten-
de diligenter q istud est q fecit errare he-
reticos circa istud sacerdotale officii. **I**s
interpelladi non em̄ attendebat q sacra-
dos ex officio sacerdotali pces ecclesie nō
suas offert. **E**t ppter hoc interpellationē
malorū sacerdotū irritā z nullā dicebant.
Et orōnes ex ore eorū nullaten⁹ exaudiri.
Sumentes occasione ex verbo illo quod
legit **I**ohan. ix. **P**eciores deus nō au-
dit quo magna cecitate abusi sunt. **I**lle
enim ppe auditur cui⁹ desiderii imple-
tur z exauditur oratio. **O**ratio quā nō ge-
stat ore sacerdos et deo offert ac porrigit
audiendū non sua est sed ecclesie diuin⁹.
Et ppter hoc non dicit ore ex psona sua.
Sed z orem⁹ ex psona ecclesie. **Q**uādo
moduz ergo petitiō aliena in scriptis obla-
ta pncipi recipitur ob gratiā eius cuius ē
z ex cuius nomie offertur. **Q**uiz in ea lo-
tur petens ac supplicās z ipe pprie exau-
ditur cuius desiderii adimpletur z pro q
ipa petitiō admittit. **N**on aut ille p que
scriptura petitiōis porrigit illi enim nihil
gratie sit sic dicim⁹ z de petitione ecclesie
que p sacerdotē licet malū pncipi dō por-
rigitur. **N**on em̄ refert quantum ad hoc an
voce an scriptura petitiō offeratur nec ali-
quid. **A**mp. vēdicare debet in gratia
exauditiōis pcurator qui p vocem petitiō-
nem porrigit quā ille dū p scripturam nec
vox. **A**mp. aliquid h; vel opatur in ea
dem gratia quā scriptura. **V**ox dico exteri-
or id est aurium strepit⁹. **A**mp. vox inte-
rior ē intellectus et significatio hūmōi
orationū vox ecclesie z nullaten⁹ vox sa-
cerdotis z illa est quā audit pater miseri-
cordiarū. **E**xterior enim strepit⁹ p se non
curat ymo tacitā tantam vocē illum repa-
tat z clamorē tacit⁹. **S**icut legit **I**n psal.
Tacui dūz clamare tota die. **Q**ui em̄ stre-
pitū iteriori tū clamare tacere illū apud se
reputat deus. **M**anifestū ergo est q solā
vocem ecclesie solāq; vota que eiusdē ora-
tiones cōtinent z expmunt exaudit deus

At qđ ē ei solū magis sacerdotis qđ ecclie. id ē itreptū exteriorē vocat p se nec curat nec exaudit deus nec potest dici pprie qđ malū sacerdotē exaudiat deus in hoc casu. Nūc ei ppe exauditur cuius p̄cibus sit qđ fieri debet et petit. Si em̄ duo quorū alteri pnceps iratus sit. alteri vō pprius et amicus idē petant ab ipso pncipe. concedat aut pnceps illud fieri ppter illum cui vō diximus ē pprius et amicus. Manifestū ē illū exauditū esse a pncipe. aliter aut cui iratus ē ipse pnceps et ppter quē de petitione p̄fata nihil omnino factū ē licet factū sit quod petebat cum amico pncipis. Nemo tamen illum audet dicere exauditū. Certe tamen audit deus peccatores peccata sua confitentes lugentes et p eis venia ex corde despetantes. Sed pro alijs veniē qđ eos non audit et hoc modo intelligitur testimoniū illud Johānis. Quoniam autē manifestū ē sacerdotes in officio interpellendi inter nūcios ēē ecclie ad deum. In officio autem vtendi seu p̄dicandi inter nūcios sunt dei ad eccliam velut lras dep̄catorias ac supplicatorias ex pte ecclie orationes eius dē ad deū deferunt et ei offerunt. Velut autem litteras monitatorias exhortatorias cōminatorias abiurgatorias sermonibus declamatorijs. Et velut epistolās doctrinales ac decretales i ipa doctrina ex parte dei ad ipam eccliam deferunt. Sūt ergo velut petitiōarij portitores hoc est petitiōnū portitores et pcuratores ad impetrandū ad illū summū pontificē xpm dñm et velut nūcij lras quales diximus deferentes. Ex parte charissime sponse sue ad ipm regem regū. Quēadmodū procurator falsus est qui nē missus nec mandatum habet et nō solūmodo nō ē repellendus ab adiutorio sed etiā p falsitātē criminandus. Sic qui nō ē missus ab ecclia nec pcurator ab ea constitutus. Si pcuratoris istius vsurpet officiū non solū nō impetret ex pte ecclie nec solum repellitur a dei adiutorio. Sed etiā tam flammis a deo iuridice et vindice punitur. Amplius. sicut non est procurator nisi constitutus ab ipso dño litis seu cause. Et aut sacerdos pcurator ecclie qñtū ad interpellandū officiū. ergo nō est qñtū ad interpellandū officiū nisi ab ecclia p̄stitutus. Et iterū sicut pcuratorē nō facit grā ipsa quā habet apud pncipē. Sed constitutio et mandatū eius qui causam agit coram

ipso pncipe esse autē sacerdotē ē esse procuratorē qñtū ad officiū interpellandi vt diximus. Manifestū ē ergo qđ sacerdotē nō facit gratia seu sanctitas quantūcūq; illa sit cuiusq; p̄sone apud deū. Sed constitutio et mandatū ecclie qđ ei daf ad interpellandū sacerdotē in qđ qñtū ad istud de quo nunc agimus officiū. Iuxta hunc modū nūciū nō facit dep̄catio litterarū sed missio. Idē autē ē constitutio sacerdotū et ordinatio siue missio interpellandum qñtū ad idē officiū. Amplius. si virtus et fortitudo bellica non faciūt militē sed ascriptio ducis et institutio nec potestas super decē milites decurionē s; ipa pncipis electio et constitutio ita grā et potestas impetrandi non faciūt pcuratorem. Sed vt diximus constitutio. Amplius. Sicut aduocatū publicū nō scientia iurē aut eloquentia nec etiam ipa iusticia faciēbant. Nūc autē sacerdotē ēē publicū aduocatū in causis animarū. Ergo nec scientia iurē celestē nec sacra eloquentia nec ipsa spiritalis iusticia faciēnt sacerdotē. Sed quēadmodū ibi constitutio pncipis ita et hec constitutio seu ordinatio pontificis. id ē ecclie ministerio illius. At quēadmodū non licebat cuiq; vsurpare publici aduocati officiū. et si vsurparet repelleretur nisi electus esset ad hoc et institutus. Sic nulli licet vsurpare publice interpellatiōis officii hoc ē sacerdotale qñtū ad hoc. Manifestū ergo ē qđ nec sanctitas quantūcūq; gratie sit apud deū facit sacerdotes qñtū ad p̄dictum officiū neq; iniquitas quantūcūq; sic aufert officiū sacerdotalis ordinem quēadmodū nec iusticia quātacūq; sit nūciū aut pcuratorem aut aduocatū efficere sufficit. Sed missio vt diximus et constitutio neq; iniquitas quantūcūq; sit in nuncio puocare vel aduocare. S; mādātū reuocatio. Sicut enī sola missio aut constitutio vt ita loquamur destruit hoc ē ne sicut faciunt. Non negamus aut quādo omnis vir sanctus nec in conspectu deo grātiōsus orare p omnibus teneatur. At quā apud diuine misericōdie diuitias audiat. Sed audiat vt amicus et filius. et orat similiter atq; interpellat. Non autē vt pcurator vt nūcius vniuersalis ecclie neq; vt ab ea missus ad hoc qđ ē pprium sacerdotalis ordinis officiū. Quis em̄ dubitat iuxta reges et principes esse pauperū et opp̄sorum interpellatores et hoc non p

officiū publice ad hoc p̄stitutos s; magis
beniuolētia et miseratiōe ad hoc et prom-
ptos nec cum eo rogatu ip̄i rogant princi-
pes ppter hoc nunciū aut pcuratores sūt
miserorū. **A**mplius in rege tpali inue-
niunt interdū duo. scilicet regale officiu
atq; iusticia. Et sicut regale officiu se habet
ad iusticiā sic sacerdotale officiu ad san-
ctitatē. Sicut ei nō ē eligendus rex nisi iu-
stus sic nec sacerdos nisi sanctus. Et sicut
rex mynister debet ēē iusticie. sic sacerdos
sanctitatis. Sic ergo iusticia p se regē nō
facit nisi suipius nō ei eo ip̄o q̄ iust? et rex
ē sup̄ alios. Et si sit rector iustus iusticiator
suipius. Sic neq; sanctitas p se facit sacer-
dotē nec eo ip̄o q̄ sanctus et sacerdos erit
aliorū. Et si forte sit sanctus custos sanctus
q̄ iusticiator suipius et sancto orator p se et
alijs. Et hec q̄dem charitas et pietas non
publice functionis vt diximus officio. Et
attende q̄ p̄gnis similitudinib; vtimur
inter ordines ecclesiasticos et seculares. Sūt
ei varij ordines reipublice tpales. Quat-
niones decuriones cēturiones. Aylarchi
reges et p̄ncipes et iterū nunciū procurato-
res oduocati p̄siliarij intercessores et iudi-
ces. Et iterū p̄ci pincerne panices custo-
des et dispensatores. Sic et in domo dei
magna in reipublica spirituali eiusdes
sunt ordines mynistroz q̄s nōiauimus et
alii q̄s nōdū curauim;. Attēde autē dili-
genter q̄ ordinatio sanctificatio p̄stitutio
ad sacerdotale seu quodecunq; aliō sacru
mynistriu subiectio et essēcia vnū sunt.
Ordinare ei et sanctificare et p̄stituere bu-
iusmōi m̄stros euidenter vnū sunt substa-
cia sūt eē nunciū eē pcuratorē eē aduoca-
tū hui? scilicet apud deū vel corā deo pro
ei? ecclesia. vnū sunt. Sūt subiecto sine re
s; nūtijs d; in quātū defert lras q̄les di-
cunt et ex pte eccleie aduocat? in quātū ppo-
nit allegatiōes p causa ecclesie corā deo
pcurator in quātū petitiones eius offert
deo aut porrigit. Euidenter autē idē ē differ-
re ibi offerre et proponere. Sicut eedē sūt
lre petitiōes et allegatiōes q̄ ē apte vide-
re i oratiōib; sc̄ptis q̄ vsualit collecte no-
mināt. Appet etiā euidenter ex hīs q̄liter et
merito sacerdotē hereticū et hereticorū an-
tistitē dyaboli beato Cypanus martyr di-
xerit et sacrificia hereticorū inania et fatua.
Quē ei ecclesia hereticorū ecclesia malignan-
tium sic et deo odibilis vtpote adultera et
apostatrix siue apostatica. **M**anifestū

ē q̄ nec p se nec p nuncios audit deus. Et p-
pter hoc cū sacerdos ei se gerit determi-
te aut exp̄sse nihil ipetrat ex pte ei? neq; in
aliquo nullaten? exaudis. Et dicimus q̄
hmōi sacerdos mutat formam ecclesie ca-
tholice et mutat etiā rem et petitionē ip̄ius.
Quē ei dicit in archano misse vt nobis fiat
corp? et sanguis dilectissimi filij tui dei mi-
nate itelliges et intēdes nobis manicheis
aut alterius heretice et dammate factionis.
Aliter prius petit q̄s petat vel intendat
ecclesia catholica et alij petit et ex pte alie-
rius q̄s ex pte ecclesie catholice. Petit em̄
ecclesie manicheorū neq; aduocati. neq;
procuratorē. Quare merito neq; sacerdos
tē nisi maledicte illi? factionis. Sacerdos
tē inq; quātū ad hāc petitionē et ideo meri-
to gerit se antistitē dyaboli nullaten? aut
sacerdotē ip̄i et ecclesie sue. Quare nullatenus
gerit se mediū inter ecclesiam xp̄i et
ip̄m. Si autē vel determinate intēdit pro
ecclesia catholica vel saltē in generali et
p̄p̄cite seu inolute p ecclesia dei et id facere
vel petere q̄d faciūt m̄stři ecclesie dei p
culdubio nec formā mutat. nec petitionis
substantiā et ex pte i veritate ecclesie loquitur
ei? petit ei? q̄s petitionē ore porrigit.
Ecōtrario nō nō ecclesie sancte petitionē.
S; ecclesie vt dixim? malignatiū apostati-
ce factiōis more gestat sacerdos maniche-
orū sic intēdes vt dixim? et vox ip̄a inter-
rior q̄ intellectus ē significatio vox ē dyaboli
illius factionis. P̄ncipaliter vox ē san-
cte ac deo dilecte p̄gregationis. Quid er-
go mirū si hāc exaudiat misericors deus et si
eius pcurat celestis aduoca? q̄ ē eiusdes
sponsus ecclesie. Et q̄d mirū si illa repellat
vt vocē p̄is inimicē. Sic ergo indubitan-
ter fuit itellect? beati Cypani quātū no-
bis mō videri potest et hoc mō itellectū.
Sacramēta eorū irrita et inania q̄ tūc eorū
ēē intelligēda sunt quādo totū et tota peti-
tio vt dicim? eorū ē hoc ē p pte eorū et nomi-
ne et etiā siue pro eis determinate sit. hoc
ei adubitatē p formā ecclesie catholice et
etiā extra illā cū oīno excludat. Nō dīc
beat? Aug? errasse p̄fatuū martyre et relectū
tū fuisse errore illū i eo saltē martyri pro-
culdubio sentiebat beat? Aug? p̄fatus
martyrē tāto zelo fidei exarsisse ita heretico-
s eosq; esse odibiles deo credidisse vt
etiā i forma ecclesie veritate traderet sacra-
mentorū. dīc autē idē Aug? hereticis. Sa-
cramēta q̄ nō mutastis prout sunt sic sūt

apud nos. In casu autē quē quātā muta-
tione faciāt vñ in psona petentis z eam
cui petitur alias pñmo faciūt q̄ ecclesie ca-
tholice sacerdotes euidēs ē et q̄longe sit
ex pte canū z canibus panē petere filiorū
z a p̄e misericordiā ab eo q̄ ē ex pte filiorū
panē petere filiorū ab eo dē p̄e. Quāq̄ lo-
ge fuit p̄sone canine a p̄sonis filiorū p̄sone
adultere z apostatris a p̄sone sponse in
corruptibilis castitatis etiā inseparabilis
charitatis. Deinde vox cornina a colūbi-
na. latratuq̄ caninus a voce filiorū quis
nō videat. **A**mplius. ponamus ponti-
ficē hereticorū ordines celebrare cum ergo
dicūt oratiōe vñ ecclesie tue ministri puri
accrescāt hoc intelligit atz intendit de mi-
nare ecclesie hereticorū petit ergo ex parte
ecclesie hereticorū adeo vt illi ecclesie ac-
crescat ipi quos ordinat mistri z ipi ecclesie
sue hic. Quare aggregatis hōibus z pen-
satis z ex parte hereticorū petit z ipi ecclesie
petit augmentū ministrorū z p̄ ipis myni-
steria petit et accrescant heresi et sacrilegio
ministerium. Quare ex parte inimicorū dei
petit z inimicis ipis petit z hoc ad dei p̄u-
melia z perditionē iporū ministrorū. **D**ia-
ergo ibi absistit ne iperet z bec intentio sit
determinata z limitata vt diximus forma ē
ordinare z sanctificare mistros ecclesie
rūruar credūt heretici. Si autē intentio eo-
rū ē q̄lis ē pontificū nostroz licet malo-
rū z p̄corū z interdū sceleratorū q̄ intēdūt
in generali z grosse facere qd̄ facit ecclesia
merito impetrarent grātia sanctificatiōis
mistris quos ordinat. nō qd̄ meritis suis
s̄ meritis ecclesie ex cui⁹ p̄sone z nomine pe-
rant tibi puritate z augmentus postulāt
mistroz. At sicut i p̄posito casu oīa subsi-
stūt ne pontifices hereticorū impetrēt. Sic
oīa hic diuāt. Scelera ei ministrorū nec
merita ecclesie minuit. nec eius grātia seu
grauositate ipedit apud sponū. **P**atit
diximus q̄ mistri impetrat in hoc casu si i-
religimus in hoc casu sicut z de p̄carato-
re p̄ quo vel p̄pter quē nec exauditur nec
a iudicē nec magis aut citius. s̄ solūmō
p̄pter grātia eius cuius ē z ex cuius parte
vel nō p̄p̄rigit vel offert. adhibet tamē
solū ministeriū porrectionis vel oblationis
Sic z ministri hōi solū ministeriū adhi-
bent petitiōibus ecclesie porrigendo eas
seu offerendo nec p̄ eis nec p̄pter eos ex-
audiant z oīno cū nihil p̄pter eos addat
exauditionem q̄ nec facili⁹ nec magis. nec

melius pro eis vel p̄pter eos exaudiant.
Debes autē scire q̄ nihil magis est de for-
ma sacramentorū q̄ ipa intentio. Et p̄pter
hoc manifestū est hereticos vbi adō p̄tra-
ria intentiōe agūt formaz ecclesie mutare
incōtrariū q̄ntū ad ipam intentionē ipaz
formā vel verborū z si exterius nō mutant
mutāt tamē interius dñ intellectū iporū ad
semetipos siue ecclesiam suā inuertūt interia-
bus z intorquet. **M**anifestū ergo est ex
hīs oībus quoniam q̄ntū ad interpellandi
officiū nō potest sacerdos nisi vt diximus
Mistus p̄stitutus z institutus atz sanctifi-
catus missus s̄z vt nūcius. p̄stitutus vt p̄-
curator. institutus vt aduocatus public⁹.
sanctificatus vt sacrorū minister hoc ē sa-
crozū p̄ciū z sacrorū eloq̄nū q̄ntū ad istū
officiū. **P**pper ergo falsos ēē sacerdotes q̄
cunq̄ alios vsurpāt sibi hōi sacerdota-
le officiū nec esse vñ haberi ratū aliqd̄ qd̄
in hīs attentare p̄sumat. **P**o vñ dicit he-
retici q̄ oīs sanctus sacerdos apparet ēē
manifeste falsum nisi nomine sacerdotis
equiuoce vtantur.

Distruamus autē et hunc errorem
aliter p̄sequētes scdm̄ sacerdotalē
officiū ministeriū qd̄ sup̄ vocauim⁹
sanctificationē. hoc ē sacri mysterij. id
ē sacratissime eucharistie p̄fectionē. **P**ice-
mus ergo in p̄mis q̄ cū nō possit esse cer-
tū vñlōmō nisi p̄ reuelationē an sanct⁹ sit.
qui sacerdotale foris exequit ministeriū
nō erit nullaten⁹ certū an sit sacerdos an
nō scdm̄ hōi opinionis erroz. **P**pter
hoc erit incertū ex necessitate an officiat sa-
crū istud ministeriū an nō. z p̄pter hoc illu-
des sepissime fidelib⁹ populis dñ p̄ sacra-
tissima eucharistia dabit eis plerūq̄ pu-
rus panis materialis. **I**llud ē etiam deo-
dus pro vero illo z immaculato sacrificio
offertur ei panis purus et materialis.

Amplius. ipē q̄ sacerdos foris agit mi-
steriū in altari vbi dicit in archano misse.
Nob̄ fiat corp⁹ z sanguis dilectissimi filij
tui zc. ecclesia et hoc petit fieri et ex pte vel
noie ipsius z vox ecclesie intus ē vt supra
dixim⁹ z vox ē ipsius ecclesie quā ore gestat
z petitio s̄z ipsius ecclesie z quā p̄ri miseri-
cordiarū vt dixim⁹ offert z porrigit qd̄ er-
go dicit de sanctitate sacerdotū illius aut
sufficiunt merita ecclesie ad impetranduz
qd̄ petitur ex pte ipsius. aut non sufficiunt
Nsi sufficiunt nō ē ergo necessaria sancti-
tas ipsius ergo absq̄ sanctitate sacerdotū
D ij

exaudiat huius petitiō. Quare conficiat
 cratissime eucharistie absque sanctitate sa-
 cerdotis. **¶** Si dixerit quod et merita ecclesie
 non sufficiunt nisi adiueniunt ab ipsa sancti-
 tate sacerdotis hoc euidenter ridiculosus est
 hoc ei est ac si diceretur magnus exercitus
 innumerabilium fortium milia continens non
 sufficit ad portandum pondus unum nisi ad-
 iuuetur a publico uno. Et quod milia milium
 sanctorum amicorum dei non sufficiunt im-
 petrare hoc apud misericordiam eius nisi
 adiueniunt ab isto. **¶** Amplius. cum oratio
 sit sicut arbor: suauitatis ex aromatibus vir-
 tutum ascendens ad nares misericordie dei cum
 ipsa ecclesia tota sit velut apotheca aroma-
 tum spiritualium. Totum igitur quod habet sa-
 cerdos gratie et sanctitatis quantitasque emi-
 nens sit et excellens non sit millesima vni-
 gariophili ad totam apothecam erit dicere
 non sufficiunt merita ecclesie siue sanctita-
 te sacerdotis ac si diceretur non sufficit to-
 ta apotheca nisi adiueniatur millesima vni-
 us gariophili. **¶** Amplius. Aut id quod pertinet
 petitiōi supradicta ecclesie debetur meritum
 ecclesie aut non. Si sic. non ergo sine iuria ec-
 clesie potest ei denegari. Impossibile autem est
 patre misericordiarum irrogare ecclesie sue. Im-
 possibile ergo est ipsum non exaudire petitiō-
 nem illam. Si vero non debetur meritis ec-
 clesie aut ea tamen est gratiositas eius pui-
 simi patris ut hec semper obtineat quotiens
 opus ei est aut non. Si sic ergo cum non mi-
 nus opus sit ei obtinere petitiōem cum per ma-
 lum sacerdotem offertur eius petitiō. Quia
 cum per bonum porrigatur non minus obtine-
 bit illud malo sacerdote ministrante quam bo-
 no. Non obstat ergo malicia sacerdotis
 quo minus officium sacrum illud eucharis-
 tieque ministerium. Si vero dixerit quod non est
 ea gratiositas ecclesie in conspectu dei pa-
 tris ut obtineat id quod illa petitiōe pertinet
 nihil autem aliud continet illa petitiō nisi
 ut panis ut potus vite hoc est corpus et
 sanguis redemptoris ministraretur et datur
 ei sub forma panis et vini. Quia euidenter fal-
 sum sit hic in promptu est videre. Si enim
 nulla est familia laicalis seu corporalis que in con-
 spectu sui patrisfamilias gratias istas non
 habet videlicet ut det ei victum corporalem
 quotiens opus est. Et sicut opus est ei. In-
 compabiliter autem maioris gratie est seu gra-
 tiositatis in conspectu dei patrisfamilias
 familia spiritualis ipsius id est ecclesia. In-
 compabiliter autem magis datur ei quo

tiens opus est et petit. Tam autem decia-
 ramus tractatum de eucharistia quod opus est
 necessarium est. et datur ei sub forma panis
 et vini visibili. **¶** Manifestum ergo est non
 obistere malicia sacerdotis quo minus mi-
 nistraretur et datur a deo patre ecclesie sue et
 bus et potus vite. Adde est argumentarium
 ex parte patrisfamilias. Si enim paterfami-
 lias israel ex stilla seu guttula pmodica di-
 lectionis et pietatis in familiam litterales
 non obistente quacumque seu quantacum-
 que aliena malicia puidet illi victum laicalem
 necessarium quotiens petit et opus est qua-
 to fortius paterfamilias ecclesie deus ex to-
 ta fornace dilectionis totoque fronte piete-
 tis non obistente quacumque mynistrant
 malicia put dictum est eundem dabitur.

¶ Amplius. que est causa quare malicia mini-
 stri merito reprobatur et repellit et eam con-
 tumelia tanto sacramento non sufficit ut
 rogari videlicet ut polluto ore consecraretur.
 et immundis manibus contrectetur. Hoc
 enim indignum est et indecens sacramento. Ape-
 ri ergo oculos et inde impissimum errorem
 latitare sub pretexto et velamine iusticie et pi-
 etatis. Primum quia secundum hoc plus po-
 terit unus iniquitatis apud dei iusticiam et
 pietatem et impediendum quo minus ex-
 audiat ecclesie petitiō quam innumera-
 bilium sanctorum militum gratiositas ad pro-
 nendum eandem. Et quod iniquus est manifeste
 quia in parte ista poterit necesse ipsi eccle-
 sie aliena malicia apud dei iusticiam et etiam
 misericordiam quam propria sanctitas et
 gratia prodesse dum quod tota ipsa ecclesia per
 oblatam petitiōem obtinere nititur malicia
 sola ministrantis et ut obtineat impe-
 dit et auertit. **¶** Amplius. si propter hoc
 ne tam venerando sacramento fiat hic con-
 tumelia videlicet ut immundis manibus
 contrectetur. Retrahit pater misericordiarum
 largissime manum pietatis sue. imo clau-
 dit ne apiat ad porrigendum panem vite
 sub forma et modo quo id facere possumus
 tur. Incompabiliter autem fuit contumelia
 conspui flagellari et crucifigi et occidi. Qua-
 re si adeo perire vult contumeliis et iniuriis
 charissimi unigeniti incompatibiliter fortius
 prouidit ne tradatur conspuentibus et
 flagellantibus et crucifigentibus et occide-
 ntibus. Hec ergo impietas ad hoc deducit
 errores ut ipsam filii dei passionem euacuet
 et mundi redemptionem atque salutem irrita-
 tent. **¶** Si dixerit quod tamen bonum fuit redem-

plio et salus mundi ut p eo merito decue-
rit dei filii tam indigna perpeti. Et nos ex
aduerso replicam^{us}. q^{ui} tñ bonū ē sustenta-
tio et pseruatio cōuersio ipsius mundi hoc
ē eius totius qd passione redemptorū ac-
quisitum atq^{ue} saluatiū ē ut p eo merito de-
ceat ipm saluatorem. Ipse de quibus agi-
tur tam longe minus indigna sustinere.
Indigna enim passionis non minus ex-
cedunt indigna ut ita loquamur sacramē-
talis confectionis. imo incompatibiliter lō-
ge plus q^{uam} bonū redemptionis bonū su-
stentationis seu cōseruationis. Tante em̄
fuerunt ille iniurie et contumeliarū maiores
forte non minus est aut nō multo maius
bono cōseruationis cū sine illo et inuti-
le sit cōseruari indigentib^{us} et occasiona-
liter noxiū non pseruantib^{us} in grā redē-
ptionis ppter ingratitudinem maior erit
ipa damnatio sicut legitur. ij. Canon. pe-
tri. ij. Melius erat illis viam veritatis nō
agnoscere.

Ruertamur autē et dicamus q^{uod} cō-
tumelie et iniurie que in sacramē-
to altaris redemptionis fit p quan-
tūq^{ue} maliciam ministri seu ministrozū
maloti ad contumeliā vel iniuriā passio-
nis nulla ē compatio. Est autē boni pser-
uationis ad bonū redemptionis compa-
ratio. Nō em̄ in infinitū melius ē ad gra-
uiam redimi seu reparari q^{uam} in eadem nu-
mri cōseruari confirmari et augeri q^{uod} oīa
sacramento altaris pstantur. Percutit autē
p illo bono redemptionis illa tantā cōtu-
meliā et iniuriā redemptorē pati mul-
tofortius ergo prominatis bonis in sacra-
mento altaris decuit etiam optuit malo-
rum ministrozū iniurias et contumelias pa-
ti saluatoris. **I**ntelligamus ergo tantā in-
iuriā contumeliāq^{ue} ea pporione vel com-
paratione se habere ad iniuriā et contumeli-
am passionis q^{uod} se bz bonū qd pstatut sa-
cramento altaris ad bonū redemptionis.
Dico ergo si p bono redēptionis tāta fuit
sustinenda iniuria vel contumelia redēpto-
ri ergo p duplo minore duplo minor et p
triplo minore triplo minor. Ita de alijs.
Quare pro bono qd nobis pstatut sacra-
mento altaris sustinēda fuit iniuria quaz
posuimus. **Q**uid etiā aut erit in precijs et
em̄ptionibus. **P**roponamus ergo bonū redē-
ptionis a et iniuriā passionis b bonum et
sacramēti altaris c et positā iniuriā d. q^{uod} er-
go sic se habz bonū a ad bonū c. ita se bz

pāiū qd ē b. ad pāiū qd ē d. **F**uit autē emē-
dū bonū a pāio b. erit ergo emendū bo-
nū c pāio d. **O**mnis autē iniuria vel contume-
lia q^{uod} p malos mynistros fit sacramēto al-
taris et in ministrādo minor ē incompatibi-
liter om̄imō pparabili seu pporionabili
ipm b. d. autē ut posuimus comparabile ē
et certe proportionis ad ipm b. **P**ositū em̄
qbuscūq^{ue} duobus quibus quoz alteri^{us}
ad alterū fit certa proportio. necesse est ut
omne qd ē certe proportionis seu cōpara-
tionis ad alterū sit similiter et ad reliquos.
Quare manifestū ē emenda seu redimen-
da esse pāio d. que sacramento altari eccle-
sie dei pstatut d. ei est incompatibiliter ma-
ior iniuria vel contumelia oibus illis q^{uod} irro-
gantur sacramento altaris p indignitate
seu maliciā ministrantiū. Cū ergo d. di-
uine bonitati in parte ista nō obfister illa
qua minus exaudiatur pāio ecclesie.

Amplius. Si ita refugit sacramēta eu-
charistia indignitate atq^{ue} maliciā. qd fiet.
si rite consecrata fuerit et pfecta per sacerdo-
tem scilicet iustum et sanctū. **P**ostmodū
autem attentet eam contrectare ac fideli-
bus distribuere minister indignus et ma-
lus aut fugiet aut euanesceat panis vite de
sub forma illa visibili panis vite aut non.
Si nō palam ergo ē q^{uod} sustinet se ptreca-
ri manib^{us} pollutis panis vite nec refugit
eas. **M**ultofortius ergo nō refugiet vba
sue vocem ecclesie sue licet ex ore polluto
et multofortius nō prohibebit eum adue-
nire sub formā illam visibilem. **Q**um attre-
ctatio manū pollutarū multo mai^{us} ma-
lum sit. imo incompatibiliter q^{uod} oratio sine
sanctorū verborū psumptio ex ore polluto.

Amplius. si distribui se sustinet p ma-
nus pollutas quātofortius porrigi se susti-
nebit siue dari ad petitionē ecclesie sue li-
cet p vocem pollutarū. **Q**uod si fugit et euane-
scit accidunt multa incōueniētia. **P**rimus
scilicet illusio ecclesie q^{uod} credit se recipere pa-
nē iuste de manu ministri mali ad minus
occulti et non recipit nisi panem materia-
lē scōm eos. **D**einde plus poterit maliciā
ad ipm effugandū q^{uod} denotio et sanctitas
totius ecclesie ad ipm retinendus. **T**ercio
accidit hanc medicinā oīm medicinarum
infirmissima esse. **N**ulla enim ē medicina
corporalis adeo debilis et parum efficax
ut eius virtutem infirmitas meditantis si-
ue porrigentis euacuet. **I**nfirmitas spiri-
tualis sacerdotis porrigentis hanc medi-

quam est eius indignitas siue malicia.

Amp. quia sacramentū hoc euidenter ē medicamentū saluberrimū humanarū animarū et hoc virtute propria ac diuina

Manifestū ē nihil pertinere ad ipsū vel virtutē eius sanitatē vel infirmitatem porrigentis seu meditantis pertinere in q̄ q̄ntū ad hoc vt ex illa augeatur vel minuat virtus eius. In nullo em̄ medicamētū corporaliū hoc inueniri potest vt sanitas vl' infirmitas ministrantis ipm̄ pro se addat aliud vel minuat virtuti ipsius. Quāto fortius ergo medicina ipsa diuinissima hoc ē diuina virtute plenissima non pen- debit in aliud ex sanitatē vel infirmitatē spiritali ministrantis illam.

Amplius. Quid ad panē vel virtutē ipsius fit satur ē. aut ieiunus qui ministrat ipm̄. et qd ad ignem de calore aut frigiditate ministrantis ipm̄. **A**mp. q̄ malicia vel indignitas ministrorum impedit sacramentum istud et hoc naturaliter fit. id ē naturali actione aut merito siue iudicio. Naturali actione esse non potest quia malicia ista nō agit nisi in p̄p̄iū subiectū sed neq̄ in sanctitatem ecclesie aut ipam ecclesiam nec in deū aut eius bonitatē. Hoc em̄ impossibile ē. Restat ergo vt hoc sit merito ipsius diuini iudicio. Diuino q̄ iudicio fit vt p̄pter maliciā ministri huius subtrahat panis vite filiis et ita innocētes filij iudicio diuino tam atrociter puniuntur p̄pter maliciā alienā. **A**mp. ipe malus minister qui p̄sumit indigne tam venerandū ministrari necessario puniatur aut puniendū ē diuino iudicio. Sicut autē peccat in hoc. sic dignū et iustū est etiā solū puniri pena em̄ non debet excedere peccatum nec extendi in innocētes grauissima autē pena ē subtractio panis vite. Quare nullo modo p̄pter indignitatē vel maliciā ministri puniendū ē dei familia subtractione vtus sui.

Amp. et adeo magnū ē peccatū huius ministri q̄ non potest puniri seu vindicari in eo solo sufficiente aut non. Si adō grāde ē magis extendēda est vindicta illius etiam complices et fautores peccati sui q̄ in omnino inscios et innocētes. Si vero non est adeo grande nulla ergo necessitas vt pena illius extendatur in alios.

Amplius. anteq̄ iste p̄sumeret sacrum istud ministerium certa erat pena et determinata que reddēda erat peccatis suis in iehenna peccatis illis addit p̄sumptiones

sacri ministerij. Hec autem p̄sumptio nō minuit p̄cedentia peccata. Hec autem p̄sumptio aut est mortale peccatum puniendum morte eterna cū alijs aut veniale iñ. Si mortale aut merito istius soli impeditur sacramentū aut merito istius et aliorū aut ergo detrahit aliquid de pena debita alijs peccatis aut non detrahit pena dico iehennali. Si detrahit aliquid et hoc nisi occasione huius noue pene videlicet quam infligit ratione iporū p̄ pte et p̄ parte ratione huiusmodi p̄sumptionis. Commutat ergo id quod detrahit de pena illa iehennali que tota eterna est in eam temporālē penam quam infligit in isto ministerio siue ministratōne sacramenti. Hoc autē est euacuatio virtutis sacramenti p̄ parte maiori. Commutatio autem pene gehennalis in temporālē quancūq̄ gratia magna ē et beneficium. Accidit ergo vt in debita p̄sumptione tanti ministerij beneficiū reuertetur p̄sumptio et ecclesia in pte illa oī nō indecens damni et penam nō leuem videlicet subtractionē viuifici panis quorum vtrūq̄ apud dei iusticiam manifeste inconueniens. Si nō nihil detrahit de pena iehennali debita p̄cedentibus peccatis reseruat ergo sufficienter puniendā in iehenna vltra sufficientem aut et debitā penam nullam penam infligit iustissimū deus ergo nec ministerium. nec alium potuit p̄ huius peccatis vltius nec in parte nec in toto. Nulli ergo inferat occasiones illorum penam quācūq̄. Quare occasione illorum non aufert penā tanti damni quāta est amissio virtutis et fructus tanti sacramenti. nec in parte. scilicet inferat eam nec in toto maxime ecclesie sue inferat eas que omnino imminis et innocens est ab huius peccato. Si autem p̄sumptio ministerij huius est veniale peccatum manifestū ē q̄ occasio illi nō inferat deo tantū penā vt p̄ illa subtrahat panē viuificū et salutāre filiis. **A**mp. Attendē dominicā passionem que fuit holocaustum tota apotheca spiritus sancti refertum totaq̄ suauitate omnium aromatum spiritualium fragrantissimū. et vide quia tñ tanq̄ venerandus sacrificium solum pcurauit. et vt ita dicamus ministravit peccatum. Totum enim q̄ circa illud siue p̄pter illud opatus ē op̄ abolus peccatum fuit ire inuidie odij atq̄ supbie. Totumq̄ quod iudas cupiditas et detractio totum quod scribe et pha-

risei inuidia cupiditas et ambitio qua hominibus suis et dignitatibus per eius mortem consulere se credebant. Et iterum totum quod pylatus fecit malo timore fecit. Similiter et populus peccauit clamando crucifigatur. Carnifices vero quid fecerunt nisi peccatus. Similiter testes et accusatores. Vide ergo tam sanctum venerandumque sacrificium in ara crucis vndique vallatum et obsecrum peccatis percurantium petentiumque ratum seu gratum habentium contrectantium. Et si fas est dicere inuolantium illi fas per omnem modum suauitate fragrantissimum et in diminute penitus placore patri misericordiarum acceptissimum atque gratissimum. Vides ergo manifeste quod tota ministratio tanti sacrificii peccatus fuit et tantum peccatum cui simile atque compabile nec cogitari quidem potest. Deinde enim verus ac dei filium extremis iniuriis et contumeliis afficere, morteque turpissima occidere super omnia alia peccata est que in eum committi possunt. Manifestum ergo est quantum errent in parte ista heretici huius. Qui enim manibus impiorum flagellari crucifigi et occidi pro salute suorum tam pia dignatione sustinuit et in peccatis eorum magnibus sacrificium nostre reconciliationis esse voluit. Quo non leue ut ita dicamus et momentaneum ad tactum pollutarum manuum in sacramento altaris quotiens opus est sustinebit. Amplius. Quia manibus quantuncumque pollutis nihil inquam menti ad mundissimum vite panem nihil lesionis aquatantumque malis ministris ad eum omnino puenire possit. Qua decussa refugiet huius cum sordes manuum illarum nec ipsi nec alij noceant nisi solis huius qui eas polluerunt. Amplius. Quia paterfamilias etiam per canes aut porcos panem filijs mitteret si pillos in nullo inquinari in nullo ledi panis posset. Quemadmodum et deus ipse per porcos panes et carnes mittebat helye. Sicut legitur in Regum. xviij. Ita autem est de mundissimo sacratissimoque pane vite. Quod per caninos et porcos homines nullatenus inquinari vel ledi potest. Idem dicimus de immundis piscernis atque dapiferis si eorum immundicia nec escas nec pocula inquinare potest quis paterfamilias abhorrebit ministerium eorum. Amplius. Si longius sunt ab ipso pane vite sordes spirituales

ministorum. id est peccata quam celum terra qualiter propter illas dimittet panis vite venire ad ecclesiam suam licet per manus impiorum. Manifestum autem est quod peccata ministorum in animabus eorum sunt. Maior autem est distantia animarum a quocumque corpore quam distantia corporalis celi et terre. et quid de hoc sit maior distantia indubitanter quorumcumque peccatorum a pane vite qui est ipse dominus quasi inter celum et terram. Sicut legitur ysa. lvi. quia sicut exaltantur celi a terra. ita exaltate sunt vie mee a vicijs vestris etc. Amplius. Petitio ecclesie non innititur nisi dei misericordie et meritis ecclesie. Sed nihil ad hanc vel illam de peccatis ministorum nec in hanc nec in illam aliquid possunt. Quare nihil possunt contra ea quibus solis innititur totaliter ecclesie petitio nihil ergo possunt contra petitionem ipsius ergo non possunt eas impedire quominus exaudiantur. Amplius. si omnes mali qui sub celo sunt eo tempore quo offerenda hostia agni immaculati in ara crucis peterent a patre misericordiarum eas offerri ex parte ipsius ecclesie dei et nomine. Nunquid malicia petentium impediret quominus dei ecclesie petitio. Certum est quod non sic ergo cum dei voluntas bona sit pane vite nutrire filios non propter maliciam eorum quod hoc petunt ex parte ecclesie et nomine dimittet deus quin ergo filios suas bonam impleat voluntatem. Amplius. Quis paterfamilias propter fracturam vel immundiciam cophini que cibum nullatenus ledat aut inquinet dimittet in illo et per illum filijs ministrare cibum. Amplius. aut aliquid qua est virtus sacramentorum in seipsis omnino non pendens ex ministris aut nulla si aliqua siue boni siue mali sint ministri virtus illa manet salua per omnia et illa salua ergo nihil ad virtutem sacramentorum de bonitate vel malicia ministorum. Si vero nulla est que non pendeat ex ipsis non est ergo virtus diuina virtus sacramentorum. Nulla enim virtus diuina pendet ex hominibus. Amplius. Si sacramenta sunt sicut medicamenta virtus autem medicamentorum nullo modo pendet ex medicantibus quin salua sit eis et integra siue illi sani sint siue egri. ergo virtus sacramentorum non pendet ex ministrantibus. Amplius. Virtus diuina est que transubstantia

stanciat mirabiliter et inestimabiliter panem materiale in dominicum corpus. Huic autem virtuti nihil obistere vel resistere potest quin hic faciat quodcumque voluerit et ubicumque siue in manibus impiorum ministrum vel aliter. Restat ut si hoc facere voluerit in manibus impiorum ministrorum quod hec peccata ministrorum nullatenus auertere possint vult autem proculdubio hoc facere ibi si decet et expedit. Hec autem diuicias bonitatis eius ut plus fauoris et gratie inueniant apud eum milia milium sanctorum qui in ecclesia sunt quas vnus malus minister ire et indignationis et ut plus trahatur tantisque sibi gratis innumerabilium sanctorum meritis ad prestandum eis panem vite quam retraherentur mali demeritis a tanti beneficii largitione. Expedit autem euidenter ac saluberrimum est toti familie sue hoc fieri scilicet prestari hoc eis sic panem vite. Nulla ergo malicia ministri potest obistere quin hic hoc faciat et in manibus impiorum.

Amplius. Sacerdos in altari se gerit ut minister et gestorem alieni negotii videlicet negotii ipsius ecclesie personarum etiam et vocem seu verba gerit ecclesie. Ille autem agit negotium cuius nomine agit. At illi sit totum quod sit propter quem vel cuius nomine sit. Cum ergo in isto ministerio nihil suum gerat nihil ex persona vel nomine suo sicut eius admittere in hoc vel exaudire sic ipsum repellere in eo quod talem et sic agentem extra ecclesiam expellere siue non exaudire non erit propter personam. Impossibile autem est deum repellere vel non exaudire ecclesiam suam. Impossibile ergo est irritum vel vacuum esse ministerium sacerdotis in altari licet eius persona sine se accepta non sit, nec villo modo necessarium est propter hoc quod dicit. Premus autem. Ita nobis quesumus domine ut ipse vnus eorum sit vel qui petunt vel quibus hoc petitur sicut non est necessarium ut aduocatus qui proponit per vniuersitatem quacumque vel collegio sit de illa vel illo. Si enim interpellando iudicem diceret ad iudicem nobis hoc connumerans se vniuersitati cum de ea non esset non audiretur per vniuersitatem. Non enim per vniuersitatem peteret sed per se ipso et vniuersitatem. Sic oportet quod sacerdos rite orans per ecclesiam personam ecclesie induat et vocem ecclesie assumat.

Non prohibemus tamen quin et suam et ecclesie petitione deo offerat. licet aut sua non admittatur. ecclesie tamen petitio rite proposita ut diximus semper proculdubio exaudiat in talibus. **A**mplius. ministri sanctitas et iusticia proculdubio necessaria est sacro ministerio ad honorem et reuerentiam. Certum autem est quod nec virtutem nec efficaciam prestat eisdem. **C**ur? et efficacia sacramenti desursum tunc est. Item gratiam et fauorem apud deum non prestat ecclesie neque aliter auget gratias et fauorem ipsius nisi merito. Hoc autem facit quilibet sanctorum equali sanctitate preditorum. Istud autem augmentum non ita est necessarium ecclesie ut per absentias siue defectum ipsius necesse sit petitiones eisdem rebellis. Cum enim quotidie cadunt multi de ecclesia in peccata mortalia nisi tunc aut tante sanctitatis resurgerent in eadem. Si diminutio ista vniuersalis fauore suauiferet ecclesie quotidie impediret orationes ecclesie et prohiberetur earum exaudicio apud deum essetque in potestate ministrorum auremque misericordie dei claudere vel aperire petitionibus ecclesie sue.

Item ergo declaratum est bona vel mala merita ministrorum nullatenus pertinere ad virtutem vel efficaciam sacramentorum. et si ad honorem et reuerentiam vel contumeliam pertinent eo quod sola omnipotentie diuine virtute et misericordia fiat solisque meritis et gratiosis ecclesie presentatur sicut medicamento corporabilium virtus ex sanitate vel infirmitate medicorum nullatenus pender. sicut nec virtus panis ex saturitate vel esurie tractatus nec virtus cuiuscumque lapidis ex fortitudine vel infirmitate gestantis ipsum. **U**t autem clarius faciamus istud dicimus quod si adeo refugeret peccatorum immundicias panis vite non solum manus ministrorum malorum. sed etiam omnium altarium altari atque circumstantium sacrificio presentiam propter vnus solius maliciam declinaret. Sic et omnem locum quocumque mortali peccato pollutum tanquam presentias glorie sue indignum declinabit et auerter se ab illo. Loca enim peccatorum sordibus polluta indigna sunt ut ea inhabitet vel intret. **V**ides ergo quiter peccatorum isti heretici et tam pauca loca reliquerunt ei in mundo isto inferiori. Accidit etiam hoc

ipam diuinam essentiam quoniam iam de
claramus esse ubique et nulla substantia
que mortale peccatum habeat esse posse.
Cum enim supra omnem operationem et co-
gitatum maioris sanctitatis. Sic ipsa diui-
na essentia quae corpus et sanguis. imo quae
tota humanitas redemptoris. propter au-
tem et sanguis propter sui sanctitatem con-
sectari non possunt nec paciuntur. Incom-
pabiliter fortius non paciatur fons omni-
um sanctificationum diuina essentia se esse
in ipso peccatore longe enim maius est esse
in illo in quo et peccata sunt quam contracta-
ri se gestari ab illo. Quare sequere ex ne-
cessitate ut fugiat diuina essentia a facie hu-
manis inquinamento: um spiritualium. scilicet
et quemadmodum caro et sanguis domi-
ni saluatoris et propter hoc mori et destrui
essentia litem omnes peccantes fugiunt enim
essentia que vniuersum dicitur portat et sustinet
et esse necesse est recidere in non esse. Un-
de per ipsum erat a ductum adesse. Et hoc qui-
dem alibi iam declarauimus. Accidit etiam
et aliud ridiculum apertum falsitatis blasphe-
mia. Idemque ut sacratissima eucharistia
qua ipsi heretici saluberrima esse putant non
possit deferre nisi sanis et ita non erit salus
egris nec vita mortuis hoc autem est euiden-
tis absurditatis hoc enim est dicere ut de ipso
fonte sanctificationis minus incomparabiliter
hauriat accedentes quam ex vno riuorum ipsius
Sacramenti enim eucharistie fonte totum con-
tinet sanctificationem et amorem salutis christum
dominum et hoc secundum vtramque sui naturam diuinam
scilicet et humanam. Et hoc perspicuum atque ve-
rissime sicut iam in tractatu de eodem sacra-
mento patefecimus. Sacramentum vero baptis-
mi et sacramentum professionis licet plene ac-
fecte sanctificationis sint fluentia in vel ri-
uolos solos pertinet gratia. Ipsa ei substantia
panis vite reficimur absque medio quod fit in
ter ipsum et refectionem. Sed riuus gratia sancti-
ficamur tam ipsius quam baptismi sacramen-
to. Quam nobis obiciunt quod si is qui displicet
ad intercedendum mittit irati animi iudicis
ad deteriora prouocat verum est. Sed per ipsum qui
temere intercedere presumit et maiestatem iu-
dicis non verec spurias vias et peccatorum
suorum irreuerenter et impudenter oculis eius
de ingerere. Sicut et contra illi qui tale scienter
ad intercedendum mittit. Nullatenus autem
contra ecclesiam sanctorum qui in pre ista omnino
innocens est et immunis. Alioquin ex alieno des-

lito ipsa ecclesia occurreret offensam dei quod
iniquissimum est sibi ergo huius presumptor iudi-
cium inducat et bibat. Sicut legitur. 1. Cor.
xij. Ecclesia vero de fonte illo salutaris hau-
rit aquas saluantes idulgentiarum doctrina-
rum. sicut legitur ysa. xij. Et haurit salutem a
domino. sicut legitur prover. xij. Qui bonus est
haurit sibi gratiam a domino.

Habet autem questionem de suspensis et ex-
coicatis. vtrum ipsi possint sacrum alta-
ris mysterium tempore excoicationis vel sus-
pensionis et visum aliquibus quod non. procurator
autem cui in iudicio procuratio vel quod suspensio
procuratio si se igerat ipse suspensionis huius
seu interdicti falsus procurator dicitur per falsum autem
procuratorem quicquid agit irritum est. Quia decan-
sa irritum est sacerdotale officium tempore suspensi-
onis et excoicationis et ita nihil agi per huius
sacerdotes. Sed sciendum quod aliud est suspende-
re procuratoris officium ad ipsam aliquid reuoca-
re. Si reuocatum ex toto sit procuratoris offi-
cium. Manifestum est quod ea quae iurisdictionis sunt
si per ipsum procurata fuerint ipso iure nulla sunt.
propter hoc iudicium quod per procuratorem esset ipso
iure nullum esset. Et sententiae sic late ipso iure
nulle. Sed si suspensus esset procurator ne pe-
terent aliquid ex pre domino sui vel ne impetraret
usque ad ipsam si peteret medio tempore petiti esset
et si impetraret impetratum esset. maxime si im-
petratum aliquid quod in facto vno consisteret. Si
enim impetrasset aurum vel argentum medio tem-
poris non minus esset bonum aurum vel argentum quam il-
la iudicio domino impetrasset. Nec potest di-
ci propter solam prohibitionem falsus procura-
tor donec dixerit ipse quod constituit ammo-
neo te ab isto officio penitus nec ratum ha-
beo quicquid quod per te procuretur. Quia ergo
suspensio vel excoicatio non auferit officium
nec ab illo ammouet sed ei executionem in-
hibet ad ipsum nec tollit rationem prohibitionis
ipsius ecclesie. ideo nec falsos efficit procura-
tores hominum procuratorum nec vacat ne eua-
cuat ministerium ipsorum. Frauctoratio autem et
depositio sic sacerdotes a clero omnino re-
mouet et abijcit privilegiumque clericali omnino
pauat et exuit ita ab officio sacerdotali omni-
no ammouet et deponit. Et propter hoc sa-
cerdotali officio decetero nisi falso atque fal-
laciiter igerere non possunt. ut ei verum procura-
tor sit duo ex necessitate requiritur vix ut
omnis cause procurator habeat se et reputet.
deinde et ne ipsemet procurator se gerat vix
illud solum quod ei iunctum est petens aut persequens

Cum ergo ecclesia exauctoratos atq; de-
positos licet sacerdotes suos eos constituat
Sacerdotes tamen ipsos post exauctora-
tionem et depositionem non habeat nec repu-
tet. imo a sacerdote penitusq; subiectos et
ideo nec ratum habeat quicquid de sacer-
dotali ministerio attetare psumpserit ne-
cesse est presumptionem eorum et atteta-
tionem quantum ad sacerdotale officium va-
cuam et irritam esse et hoc ipsum forma ex-
auctorationis et exordinationis iudicat cui-
denter quae vestimentis sacerdotalibus si-
gillatim et illis inuersatis exiit per quod
iudicare intendit ecclesia manifeste nihil
eis dignitatis potestatis officiiq; sacerdo-
talis relinqui sicut de vestimentis sacerdo-
talibus nec vni eis relinquitur. **A**po-
state vero et heretici publice et manifeste ab
ecclesia recedentes et ad synagogam saba-
ne hoc est quacumq; sectam perfidie transe-
unt. nec sacerdotes ecclesie catholice sed
potius synagoge sathane se gerentes et ex-
ecrandas eius petitiones in sacrilego my-
nisterio suo ut supra diximus ore gestantes
nihil agunt ex pre ecclesie catholice cuius
neq; nuntios neq; ministros se gerit. **S**ed
nec ex parte perfide factionis ex cuius parte
loquitur cuius vocem deus omnino non
audit. sed tanq; coruinam tanq; sibilum
serpentum erborret et execratur. Et ita ma-
nifestum est. qd duabus concurrentibus
perficitur sacerdotale officium. vel myni-
sterium videlicet ratificatione ecclesie et
procuratoris officii limitata executione.
Et similiter duabus de causis irritat cum
euacuatur hoc est a pre ecclesie et a pre ipso-
rum ministro. **P**rimo est qd rationabi-
lissime dixisse videt qd exauctoratos atq;
depositos reordinandos esse si redierint.
et ecclesia eos restituere noluerit. **A**li-
quos autem ab ecclesia apostantes reconcilia-
dos tamen non autem iterum ordinandos. **S**i
enim ecclesie intentio et ex auctorando et
deponendo siue degradando ordinates
episcopos characteres ordinis delere siue
abolere in illis non solum verisimile. **S**ed
etiam necesse est ecclesie intentionem om-
nipotentie diuine virtute que ministerio
ecclesie semper assistit et per ipsum operatur
impleri. **S**icut ei ministerio ecclesie adest
omnipotens virtus ad impmenda sancti-
tatis signacula siue characteres quos or-
dines vocamus. et ad infundenda gratia

ipsius ordinibus congruentem. **S**ic et ad
abolendum ipsa signacula dubitandum non
est eiusdem ecclesie ministris eandem ad-
esse et operari virtutem et perficere intus
qd agit foris ecclesia. **A**mplius. si diui-
ne virtutis tamen est et ecclesie ipsius minis-
terij ordines impmere fundare. **S**ic eiusdem
virtutis est per contrarium ministerium eos-
dem delere auferre. **A**mplius. quomodo
deesset diuina virtus ecclesie in isto mi-
nisterio auferendi ordines qd tamen salubre
tanq; necessarium est ad iusticiam exerce-
dam contra execrabiles eorum de presum-
ptores et contaminatores. **N**isi ecclesie inte-
ntio non fuerit ipsos ordines auferre myni-
sterio exauctorationis et depositionis solum
solum eorum excusationem manifestum est.
qd ordines in auctoratis et depositis rema-
nere necesse est. eosq; ab ipsa executione solum
modo de perpetuo esse suspensos. **E**t pro-
pter hoc si postea suffragantibus restitua-
tur ordinari iterum eos nullo modo est possi-
bile et tamen in tractatu baptismi de hoc dixi-
mus docuimus. **Q**ui enim sacerdos est or-
dinari sacerdos iterum non potest. **E**t ge-
neraliter impossibile est ut ordinem quem
habet quis recipiat sicut album albedine
recipere non potest. eo qd duas formas eius-
dem speciei simul in eodem esse impossi-
bile est. **E**t quoniam carentia omnis motus et
mutationis principium est sine quo non po-
test. **M**anifestum ergo est ex his qd si fue-
rit intentio ecclesie auferre seu abolere ca-
racteres ordinum exauctoratis et deposti-
tis. **S**i postmodum restitui obtrouerit ite-
rum ordinandi sunt et ordinis signaculis
impmendi seu significandi utpote in qui-
bus ministerio ecclesie foris agente et vir-
tute diuina intus operante characteres or-
dinum aboliti fuerant penitus et abradi.
Alioquin exauctoratio et depositio nihil
aliud esse viderentur qd ab ipsa executione
perpetua suspensio nec timendum nul-
latenus iniuriam fieri sacramento ordinis.
si hoc modo ut diximus iteretur. **S**ic enim
non reputatur iterandus quod nescit esse
factum. multo fortius non est reputandus
iteratus qd scitur abolitum esse penitus
et destructum. **S**imiliter si debaptizaret
quos iuxta hunc modum ut ei penitus au-
ferret sanctitas baptismal character sic per-
fidia iudeorum somniat posse fieri quibusdam
excradatis ablationibus et nephandis acrim

mundis ablutionibus et postmodum reuocante eum diuina gratia ad ecclesias reuertentes. Denique baptizandus est utpote sibi nullum baptismi refugium remansisset verum ecclesia istud non fecit unquam nec faciet nec credimus eam quacunque suggestione vel suasionem ad hoc posse induci ut aliquem de baptizare intendit vel de xpianare licet aut in baptismo longe aliter sciendum sit quod in aliis sacramentis de iniuria iterationis. In alijs autem nulla videtur iniuria finem ea que diximus si iterentur tam omnia iterentur euidenter absque ulla sui iniuria excepto solo ordinis sacramenti cui nulla omnino fieret iniuria in casu quem posuimus ex auctoritatem atque depositorum. Sic ecclesia ex auctoritate et depositione characteres ordinum ab eo abradere penitus intendit et auferret. Sacramentum vero baptismi quia sacramentum et figura est mortis christi quia propter largissimam sufficientiam suam vincam et solam esse necesse est iterari non solum non decet. Sed nec etiam possibile est ut iam diximus et ostendimus. In ordine vero nec prohibet figura nec designatio aliqua si ipsum abradi ut diximus et aboleri omnino cotergeret. Que autem sit intentio ecclesie in ope ex auctoritatis et depositionis ab ecclesia Romana penes quam residet auctoritas universalis ecclesie cuius et auctoritate de auctoritatibus et depositionibus omnia statuta edita sunt. adiciendum est tamen eius legem interpretari est qui condidit. Intentio autem ecclesie semper aut sacra eruditione aut diuina inspiratione in hijs que generaliter statuit et formauit. proculdubio et firmatur propositum vero nostrum non est hic vel canones sacros exponere vel contrarias opiniones doctorum ipsorum de hijs ad concordiam reducere. sed veritatem et sanctitatem ordinis virtutumque eorum nec non et potestatem ecclesie implendis et auferendis ipsis rationibus ac declarationibus quantum possumus asserere. Sequitur aliud.

¶ Quia vero sacerdotalis ordinis vniuersum officium est soluere et ligare cui heretica perfidia consueta insania contradiit consequenter et istud officium asserere tentemus. Et quia iam ostendimus duos modos soluendi atque ligandi alterum videlicet in foro penitentiali quod iam in tractatu de penitentia et stabilimus et

declaramus cum omni virtute sua et efficaciam atque fructu. Relinquitur nobis alterum persequi consequenter quod est in foro penitentiali hoc est potestas qua pontifices excommunicant et interdiciunt. Et vocat potestas ligandi atque soluendi et iurisdictio ecclesiastica. Scito ergo quod duo sunt errores hereticorum circa officium istud. Primum est quo dicunt non nisi bonos sacerdotes et sanctos habere potestatem huiusmodi. Secundus est quo dicunt bonos et sanctos sacerdotes hanc potestatem non habere nisi in malos et peccatores subditos nihil autem posse eos in parte ista per bonos subditos peccatum enim inquit excommunicant hominem non sententia. Tunc ergo in primis aggrediamur primum errorem destruere et dicemus quod sicut regum secularium potestas est excommunicare corporaliter hoc est communione auferre corporali. Ita est et regum spiritualium excommunicare spiritualiter hoc est auferre communionem spirituale. Nec autem super sacramenta et sacramentalia. Amplius. Sicut de ciuitate corporali eiciendi sunt qui leges eius atque statuta que suscepunt seruare contradicunt nec quod dicit hoc faciunt in numero ciuium sunt habendi. Sic de ciuitate spirituali que ecclesia est qui professi sunt cum christiani effecti sunt seruare contradicunt eiciendi sunt et sicut inde per iudicem secularem ac seculare iudicium sic habere per iudicem ecclesiasticumque iudicium. Amplius. quia manifestum est esse duas res publicas necesse est et duo esse genera administratorum vel res publica absque ministratoribus atque rectoribus seu procuratoribus esse non possit. Quia ergo proportionales sunt administratori reipublice secularis et res publica secularis eiusque subditi seu ciues atque leges statuta et iudicia eiusdem reipublice sic administrationes ad rem publicam spirituales cuiusque subditos statuta atque iudicia.

¶ Manifestum est quod quicquid licet magistratui reipublice spiritualis statuere in subditos suos bonum aut reipublice spiritualis. primum maximum est dei glorificatio et honoratio. Deinde animarum salus. Tercio emendatio delictorum. Quarto declinatio ab ipsis. Quinto bonorum spiritualium salutarium. Sexto ampliatio seu propagatio ipsorum quod ad ista sex bona pertinet hanc ad ea efficaciam consueta siue cui

gēda aut amplianda pertinet et cooperatur. Licet statuere magistratui spirituali in subditos suos. Quia ergo ad dei gloriā p̄tinet ut eius p̄tinetia tollatur de medio et ut p̄tinetiosi eidem eiciantur de medio sanctorum et hoc magistratui reipublice soli commissum ē et q̄ soli incumbit ex officio.

Manifestū ē huiusmodi magistratui licere tales eicere de consorcio sanctorum.

Amp. quāto magis ē vicino sunt hostes ciuitatis sanctificate deo q̄ dilecte eisdem tanto grauius ipam impugnat atq̄ p̄nitiosus. Maxime autē vicino sūt illi quādo populi p̄mixti et imixti sunt a maximo autē nocumento et maxima impugnatio ne maxime cauendū ē ei de ciuitati. Quare a p̄mixtione seu immixtione malorum maxime cauendū eide.

Ista autē cautela manifeste incumbit rectoribus et magistratui eiusdem ciuitatis in alio tamen genere malorum incumbit magistratui seculari purgare p̄nitias siue ciuitates a malis hominibus.

In quo et adiutores sunt potestates seculares magistratus spiritualis et debitorum adiutorii. p̄pter qd̄ inuocandi a magistratu sp̄iali cum pena spiritualis intimescunt.

Amp. nulla cōgregatio nullū collegiū nulla ciuitas si ydoneos habet rectores q̄ ministerio eorum rebelles et continuatis p̄fessionibus et obseruantijs suis et inobediētes legibus atq̄ statutis suis.

Id ē se nō eiciat et p̄muniōne sua non priuet et hoc nō tam iuste et legitime q̄ etiam vtiliter et salubriter ne fermentum malicie etiā paucorum si nō expurget totā massam corumpat.

Magis autē cauendū ē incompatibiliter a fermento malicie. Ciuitate sanctitate quā dixim⁹ p̄pter salutē spirituale et alia bona spiritualia q̄ ciuitati seculari p̄pter bona corporalia vlt̄ ipalia.

Quare incompatibiliter magis incumbit rectoribus spiritualibus q̄ rectoribus secularibus expurgare suo modo. Multo ergo fortius euidēs ē debet expurgatio nō h̄mōi fermenti incumbere ex officio regiminis spiritualis rectoribus spiritualibus.

Pec autē expurgatio ex cōcācio est siue de tota ecclesia eiectio.

Amp. q̄s pastor ouē morbidam hoc ē morbo cōtagioso laborantē a grege suo separare nō debet. Et p̄pter hoc salutē oīm corporaliū corporale. quāto ergo fortius pastor sp̄ialis cōtagiosam ouē sp̄iales et ne vel p̄ vñā ouem aliā inficiat ne dicā totū gregē separare debet a grege. Et si illa incu-

bit pastoribus sp̄ialibus ex officio pastoralis sp̄iali. Quāto fortius incumbere debet separatio siue ex cōcācio ouium sp̄ialium pastoribus sp̄ialibus ex officio pastoralitatis.

Ampli⁹. si hec in mēbris sp̄ialibus faciendū ē medicis corporalibus videlicet ut putrida p̄scindat seu resēct ne putredo eorum serpēs se transfundat in alia. Quāto fortius medicis sp̄ialibus curā salutis h̄mōi sacratissimi corporis habebit⁹ qd̄ ex oīm coaptatio ne sanctorum deo ipso operante cōcompactum est.

Puidendū est a mēbris putridis ne putredo eorum serpat in alia. Et si medicina ceperint nulla alia via sanis mēbris caueri potest ab infectione iporum nisi p̄ separationē istorum et hoc ē ex cōcācio p̄mōi. Deinde etiā alia separatio scilicet carceris aut mortis ex necessitate adhibēda erit.

Amp. cū innūerabiles sanent hoc ē respiciat et reuertat a delictis suis p̄ ipam ex cōcācionē. **M**anifestū est ex cōcācionē medicinā ēē delictorum salutarē. P̄mō autē salutaris medicina vtenū ē medicis sp̄ialibus p̄tra morbos viciōrum et p̄ccatorum.

Quare et hoc amplius si nō haberet medici ecclesiastici potestatem vti ista medicina nec ēēt ista medicina in ecclesia dei tñ euidēs et necessaria sit in viris egris sp̄ialibus et manifeste salutaris ut diximus nec egris suis de medicamentis salutaribus nec medicis de hīs q̄ ad officiū medicandi p̄tinet sufficiēt p̄uidil seruet.

Quare nec salutē generi hūmāni q̄s summo p̄e curat ut deceret p̄uidit. Quā autē et de p̄p̄a carne fecit antidotū et de p̄p̄o sanguine fecit antidotum. et de p̄prio sanguine fecit syropum nullū nōlū it deesse medicamentū salutē.

Amp. si medici ecclesie nō habēt potestatem nisi mouendi exhortandi arguendi interpretandi et similia faciendi et ista multorum morbis curandis nō sufficiant.

Quid fiet eis cum amplius scōm hunc errorem ecclesia nō habeat quid faciat. Neglexit ergo deus salutē eorum quibus nō p̄uidit remediū et minus insufficiēter instruxit. armauit armauit atq̄ p̄parauit ecclesiam suam cū in ea sufficiētia remediōrum p̄tra omne morbum spirituales nō inueniatur.

Et p̄p̄o stete egit cū corpora magis curauerit in parte ista q̄s animas. Corporibus enī sufficiētia remediōrum contra omnes morbum eorum curabilē p̄uidit.

Si animabus p̄gruēt sibi remediōrum sufficiēcia p̄uidere neglexit qm̄ sacramēta sc̄issima sūt.

Manifestū ē excrecratis z omnino indi-
gnis cōmunionē eoz illa nullatenus esse
p̄municanda. p̄tinentes aut̄ in quocun-
q; peccato mortali z hoc manifeste et pu-
blice maxime execrabiles sunt et maxime
idigni sanctitate sacramētorū et hoc ē quo-
niā longissimi sunt sicut remotissimi a gra-
tia sanctitatis vtpote contrarij z repugnā-
tes eidez z aduersus ipsam armati atq; cur-
rentes. Sicut legitur Job. xv. Tetēdit ad-
uersum deū manū suā contra omnipotē-
tem roboratus ē scuto scilicet p̄tinacie seu
p̄tinae z gladijs defensionū. **A**mp.
manifestū ergo q; talib; sacramentoz cōmu-
nio denegāda ē ac penit; dicēda. fūsdēz
autē potestatis ē sacramēta impendere ac
denegare eiusdēz officij. Quāru sacerdo-
nū erit vtrāq; potestas siue officij videlicet
sacramenta impendēdi et eadē denegādi
seu interdicēdi. Et hēc ē potestas ligādi atq;
soluēdi. **A**mplius. quia sacramenta
medicamēta sunt spiritualia medias spi-
ritualibus p̄pter curā z curationē anima-
rū tradita certū autē ē q; medicamenta et
medicīne male p̄paratis noxia sunt atq;
mortifera. Medicorū autē spiritualiū offici-
um z potestas est medicantis quoz vlti-
mā z potestatem ē iudicāre salubria et i-
nterdicere noxia atq; mortifera. Male igit̄
paratis ad medicamenta sacramentoz
interdicere seu phibere p̄munionē eoz
potestas et officij ē atq; medicorū spūaliū.
Iam autē declarauimus in tractatu d̄ pe-
nitentia q; ē iudicibus spūalib; siue recto-
ribus z medicis omnino parendū siue obe-
diendū ē a subditis z cure ipoz cōmissis.
Quare parendū ē cētētis excoicationū
z interdictionū seu phibitionū quas diti-
mus. **A**mp. om̄ dispensatori victualū
in quocunq; domo cum ipo officio dispensa-
tionis cōmissum ē z quib; dispenseret et q;
bus denegeret. Quare dispensatori vict; spū-
alis z viuifici panis z vini cōmissum est in
domo dei magna z qbus illa dispenseret et
quibus illa denegeret. **A**mp. q; dubitat
ydolatrā z mensis demonioz cōmunicā-
tes phibēdos ēē z omnino arcēdos a men-
sa xpi. per quos autē fiet istud nisi p̄ ipi-
mens mistros sacros scilicet panifices sa-
crosc; pincernos hoc ē sacerdotes. Quz er-
go peccatūz cōtumacie ac p̄tinacie et ipsa
natura sui euidenter sit peccatū ydolatrie
spiritualis. Et sicut legitur. 1. Reg. 1. pec-
catū ariolādi sit repugnare z qsi scel; ydo-

latrie nolle acquiescere. **M**anifestū ē
contumaciā interdiciendā ēē mensam sa-
cre cōmunionis. **A**mp. cum sacramē-
ta medicamenta sunt animarū z vtrūq; illa-
rū solummodo q; sub cura medicorū sunt spi-
ritualia. q; z p̄pter illas solummodo medicis
tradita sunt q; z illis solum salutaria zc.
Quia ergo aut cura hmoi medicorū oya-
bolico p̄uilegio qd ē supbie p̄tinacia ab
earum cura se eumunt nihil iuris habent
in sacramentis. Arcendi ergo sunt ab eis
sicut a iure alieno. Et si se ingerāt reputan-
di inuafores z p̄ vim armatā etiā rebel-
lendi. **A**mp. nulla ē domus adeo ma-
le disposita in qua z puifores eiusdēz nō
habeāt potestatem vt ab ea hostes eiciāt et
etiā alienos. Multo ergo fortius immūda
ac venenata animalia porcos scilicet z
canes serpētes et scorpiones z alia hmoi
Quia ergo peccatores a peccatis suis resi-
piscere ac reueri nolentes. imo penit; re-
ueri contradicentes non solū alieni a do-
mo dei sed etiā hostes eiusdē sunt. Et in-
super porci ac canes spirituales immūda
q; animalia z venenata in domo dei spi-
rituali reputātur. **M**anifestum ē mini-
stris et puiforibus eiusdem domus. non
solum cōmissum est. sed districtius prece-
ptum vt tales p̄iciant z arceant ab eadē
domo. **A**mplius. quis mynister sanctorū nō
habeat potestates non dare illa canibus
Sicut legit Math. vi. Nolite dare san-
ctum canibus. Et quis mynister seu filioz
dapifer mense filioz nō habet potesta-
tem phibendi inde canes et arcendi. Si-
cut legitur Math. vi. Nō est bonum su-
mere panem filioz z mittere canibus.
q; si verbo phibitionis astricti mense nō
auerterint baculo sunt seu gladio potesta-
tis exterioris arcendi ac rebellendi. **A**mp-
plius. si p̄ magistratum secularem leprosi
corporales a ciuitatibus secularibus. pro-
pter contagij periculū sunt corporaliter ex-
pellendi. Quanto fortius per magistratū
spiritualē leprosi spirituales p̄pter incō-
parabiliter magis spiritualis cōtaminati-
onis periculum erunt a ciuitatibus spūa-
libus. id est ecclesijs eiciēdi. Et insuper si-
cut certū sūt iudices ac pbatores lepre cor-
poralis in ciuitatib; corporalibus quoz iu-
ditio siq; leprosi declarati fuerint ad sentē-
tiā eoz necesse hnt secedere a cōi habitati-
one sanorū. multo fortius necesse ē certos iu-
dices ac pbatores lepre spūalis ad quoz

De

iudicium atq; sententiam huius leprosi se
parent et seorsum fiant a sanctis et iustis.

Amplius, q; manifestum est custodiam
sanctuarij atq; sanctorum promissam esse ac cre-
ditam sacerdotibus. Potissime autem ne pro-
phanent ad officium pertinet custodi. In-
quinantur autem et prophanent maxime per co-
municationem iniquorum et prophanorum. Ad
eorum ergo officium pertinet ne talibus communi-
cent. Quare eos arcere ab hijs et excludere
ex necessitate est sacerdotis officium. Quia
si magistratus secularis absq; iudicio non
erit de civitate sua nisi manifeste reum mul-
to fortius magistratus spiritualis a temeritate
et precipitatione servare se debet ut nul-
lus feriat sententia excommunicationis absq; iudi-
cio.

Amplius, quia per se manifestum est non
passim exponenda esse sancta dignis et indi-
gnis et ad seculare magistratum non pertinet
omnino iudicare inter sancta et profana.
Necessarium autem est ne iudicium omnino sit in
voluntate multorum reputare quos volue-
runt profanos. Sequitur ergo iudicio de-
clarandum esse magistratus spiritualis qui ha-
bendi sunt sancti et qui profani. Iudicium
ei non iudicis, id est non habentis iurisdictionem
nullam et nullius momenti. Quare necesse est
eos iudicare de sanctis atq; profanis po-
testate brevis iudiciaria in hoc sine iurisdic-
tione, quare et cohabitatione. Quoniam autem iurisdic-
tione et subiectione opposita sunt et hec
relativa quorum alterum sine altero esse non po-
test.

Manifestum est et sanctos et propha-
nos subditos esse magistratui spirituali sine
iudicibus ecclesiasticis. Quare ex necessi-
tate et parere debere eorum in parte ista senten-
tijs. **A**mplius, quia eiusdem iudicis est cognosce-
re et pronuntiare de quibus cognoverit. Co-
gnitio autem de hoc scilicet utrum aliquis sit ar-
dens a sanctis an non, non est nisi magistra-
tus ecclesiasticus, quare et pronuntiare de hoc
sine sententia non erit nisi eiusdem. Nihil
autem proderit aliquem pronuntiasse esse indi-
gnum sanctis absq; coheretione. Quare ne-
cessario habent coheretionem a sanctis qui ha-
bent hominum cognitionem. **A**mplius, **M**anife-
stum est quod excommunicatio pena est innumerabiles
digni sunt. Est ergo iusta eorum pena et ideo
infligenda. Non est infligenda est a quocumque pena
nisi per iudicem atq; iudicium. Est ergo ex necessi-
tate iudex sine magistratus qui per iudicium huius
infligere hominum pena. Tertium autem est quod ma-
gistratus secularis non huius infligere quia hec
erit ex necessitate magistratus ecclesiastici

Sacramento ordinis

sive spiritualis potestas atq; officium. **A**mplius
paterfamilias filium protervum et contumacem a
domo eijcit quem alias corrigere non potest
puat eum iuste ipsa communionem veteris corpora-
lis atq; vestitus. Multo ergo fortius pater-
familias spiritualis, id est platus simili pena
animaduertere et potest et debet filios re-
belles et contumaces, simile ei per omnia potesta-
te huius paterfamilias spiritualis in domo spiri-
tuali et in familia spirituali potestati prius
familias israel, id est in domo israel et familia
israel. Jam ergo declaratum est in civitate
te spirituali de quo loquimur in ecclesia habere
magistratum spirituale et iurisdictionem
et iudicia et penas et negocia ad eius cogni-
tionem sola pertinentia. At quia parendum est
necessitate sententie ipsius et ipsi sententie
excommunicationis ad minus cum iusta fuerit.
Quando vero iniusta fuerit insequentibus
determinabimus.

Debes autem scire quod quatuor debet
occurrere intentione pronuntiationis
sive ferendis hominum sententia. **P**rimus
est dei honor pro cuius contumelia tollenda
gladio excommunicationis exercet. Secundus est ho-
nor sanctorum hoc est sacramentorum et aliorum
quia propter ferenda est huiusmodi senten-
tia ne sancta scilicet profanentur et conta-
minentur. Tercius est ecclesie ipsius salus
spiritualis, propter quam preservandam mem-
brum putridum seu morbidum gladio et
communicationis prescinditur. Quartus
est correctio ipsius, qui excommunicatur et
aliorum. **M**ostris vero temporibus iste gla-
dius dilatus est et extentus adeo ut etiam
temporalia eo maxime defendantur.
Attende autem quod excommunicatio du-
plex ut ita loquamur vinculum est, videlicet
quo ipse excommunicatus ligatus est et ne
se sanctis immisceat et ne communioni fide-
lium se ingerat exceptis vite necessariis qui
licet ei a quocumque petere tempore necessi-
tatis. Alterum vero vinculum quo ligati
sunt ipsi fideles ne ipsi excommunicato com-
municent inuite communionibus nisi ne-
cessitas precessa in sacris canonibus expre-
sa relinquitur. In necessitate vero idcirco
diximus quia nec fame nec siti nec alio pe-
riculo perire finiedus est excommunicatus.
Debes autem scire quod secundum vinculum sequitur ex-
communicatio. Quod ei paterfamilias ob sui protervi-
tatem et contumaciam abiecit nec familia nec ali-
quis de familia debet admittere et quem rex fo-
ro banivit sine secularis sine spiritualis nul-

lus debet subditorū receptare. Cui enim in-
terdicta ē ciuitas interdicta ē et omnis do-
m^o ciuitatis. Alioquin familia euacuaret
sententiam patrisfamilias et irritaret eius
iudiciū et subditi destruerent qd ageret p
regem et pugnaret ciuitas contra pprium
magistratum.

Et quoniam iam patefactum est ma-
gistratū ecclesie hoc ē sacerdotes
potestatem hēre ligandi atq; soluendi
in foro iudiciali psequēter destruedns erit
nobis secundus error hereticorū quo erra-
uerunt circa potestatem istā dicentes solos
sanctos et iustos sacerdotes habere illas
puiusmodi ergo error destructio facilis
ē cognoscentibus potestatem magistratus
sue secularis siue spiritualis esse potesta-
tem ciuitatis ipsius cui ē ipse magistratus
Magistratus em̄ omnis ciuitatis sue ser-
uit etiam imperando. Solam ei habet exe-
cutionem siue exercitiū iurisdictionis q̄ ipsi
us ciuitatis est pleno iure hic autē euident
p se ē in ciuitatibus q̄ sibi p̄ficiunt et cōsti-
tuunt magistratus nec rerū ibi in regno suo
Aliquid amplius ē q̄ mynister ipsius regni
licet dicit ad illos **Sapientia. vi.** Ad vos ergo
reges sūt hū sermones mei q̄ cū esset mi-
nister regni mei **2c.** Si enim aliquid amplius
sibi vendicatis q̄ mynisterū dyabolice pre-
sumptiōis et supbie usurpatio et inuitatio
simul est. Ad hoc em̄ p̄mū constituti sunt
reges vt in officio regiminis seruirent po-
pulis videlicet i regedo eos et defendēdo.
Vnde et reges romanorū p̄mū reipublice
pcuratores se nominabant. Et hoc tādū
seruatur est q̄dū durauit fidelitas in eis
administratiōis seu pcuratiōis. Postq̄
aut libido offatōis et fasti et isolēcia se imi-
scuit. Imperatores se noīare ausi sunt q̄ de-
bent ēē seruorū omniū subiectissimi atq;
p̄m̄p̄issimi fuisse. Princeps vō reipu-
blice spiritualis **Romanus** pontifex agno-
scens sibi nō aliud ēē p̄missum q̄ fuit ut
officiū seruū seruorū dei se nominat. Hūc
more ab ap̄lis accipiens q̄ seruos ip̄i iesu
se nominabāt maxime a paulo q̄ seruus
ip̄i iesu et seruorū eius fatebat. Sicut legit
in. iij. p̄me ad **102.** Non nos metip̄os p̄-
dicam^o s; iesu xpm̄ dñm nrm̄. Nos autē
seruos nros p̄ iesum. Ad hoc ei publica po-
testas cōstitutā ē vt reipublice seruiat. hic
ergo p̄stare p̄fixa; radice videlicet q̄ po-
testas ligandi atq; soluendi iudiciaria ipsius
ecclesie ē manifeste consequens ē merita mi-

nistroz siue p̄ q̄s pronunciat siue p̄ q̄s exa-
minat causas ligandorū atq; soluendorū ni-
hil addere nihil detrabere hūmōi potesta-
ti. Nulli autē iudici denegatū ē etiā p̄ inq̄s-
sima assessorē iusta p̄ferre sententiā. Sen-
tentiā ei p̄ assessorē siue iustū siue iniquū de
mādato iudicis lata et auctoritate ipsius
iudicis. **A**mplius. Cum exequi senten-
tiam non minus sit in se q̄s p̄ferre illam
imo magis tāto q̄nto ē facere q̄s dicere ma-
ius. Si ergo p̄ carnifices imp̄issimos ius-
tissimarū sententiā potest executio ius-
tissime fieri multo fortius p̄ iniquos et in-
ste et efficaciter potest fieri iustarū senten-
tiarū pronuntiatio. **A**mp̄. edicta ius-
tissima et saluberrima p̄ precones vilissi-
mos vitasq; turpissimos ac clamata ac pu-
blicata et valent et tenent non obstate tur-
pitudine aut infamia eorum valent et te-
nent propter auctoritatē p̄stinentiū. Quā-
to ergo fortius cotidiane sententię litigatio-
nū et solutionū valebūt et tenebunt p̄pter
auctoritatē ecclesie et potestatem cū ei aucto-
ritate ferrent. **A**mplius. sedet p̄siliū et
vilissimus atq; nequissim^o p̄nūciat statu-
ta ipsius. Nunq̄ ideo minus valent aut
vigent statuta huiusmōi. quia per talē p̄-
nūciata publicata sunt. Absit. Et nemo
vnq̄s ad illam insaniam deuenit vt iniqui-
tates et peccata pronunciantes et publicā-
tes illa credere possit nullatenus infirma-
re. Sic sedet etiam in folio regis spiritua-
lis dñs gentiū prouinciarū p̄nceps. statuta
sua edicta sententias vilissimis atq; ne-
quissimis interdū ad pronunciandū et pu-
blicandū interdum ad exequendū de mā-
datis et nec pronunciantū nec exequentiū
peccata ea que fiunt auctoritate ipsi^o. aut
etiā deum irritare nunq̄s possunt aut ifir-
mare aut quo minus valeant nullatenus
efficere. Quia ergo iudex ecclesiastic^o cor-
am auctoritate ipsius ecclesie facit in hu-
i^osmōi q̄ rite facit et vt ip̄ius ecclesie orga-
nū et mynister quia manifestum ē q̄ vicia
eius et peccata in nullo infirmant vel sta-
tuta vel edicta vel sententiās ipsius ecclesie
Rate ergo et valide sunt sententię ecclesie q̄
cunq; etiā p̄ sceleratissimos late. **A**mp̄
si nō potest ecclesia demandare seu p̄mitte-
re p̄torib^o iudicia hui^o siue causas. Seq̄
ex hoc vt nec p̄siliū regere a iurispit̄ inus-
ste viuētib^o. Et cū mai^o sit dare cōsiliū sen-
tentiāq; dictare q̄s ip̄as p̄nūciare et p̄sequē-
te vt neq; examinationē testiū neq; scrip-

tura depositionū ipsoꝝ autē ipſi ſentētie poſſit cōmittere niſi ſanctis. Si em̄ peccata iudicis ſententiaꝝ irritam faciunt cur et nō et peccata examinatoꝝ teſtiūꝝ examinationē vꝛ ipſo iure nō valeatꝛ per peccatoꝝ et iniquum facta. Eodem modo et ſcriptura ſcribentium tentationū ſue ipſi uſ ſententiē nulla erit ꝑ peccatoꝝ facta. Si enim ꝑnunciatio iniqui ꝑnunciantis irritat ſententiā cur nō et ſcriptura iniqui ſcribentis euacuabit eam cum ꝑnunciandum ſit in ſcriptis. et ideo ſcribenda ſentētia anteꝫ ferenda. Similiter cur nō peccata et iniquitates examinatoꝝ teſtes eos irritet vꝛ teſtimonium eozum non valet. Ad hoc ergo ex neceſſitate deducitꝛ eccleſia dei heretici iſtiꝛ omnino iudicare poſſint alios ꝑmū cū ſm̄ eos nō niſi ſancti et iuſti iudicare poſſunt alios. nemo autem inueniatꝛ qui hoc de ſe ꝑſumat aut vix inueniatur qui hoc de ſe ꝑſumere audeat erit ex neceſſitate. aut vniuerſalis defectꝛ iuſticie et iudiciꝝ iſtiꝛ in eccleſia dei. aut pene vniuerſalis. et hoc q̄ntū incōueniēs ſit appꝛet euidenter ex hijs que ꝑceſſerūt. Tanta em̄ erit bonoꝝ maloꝝ ꝑmixtio tanta ſaectoꝝ ꝑphanatio tanta innocentꝛ opꝛ ꝑſio aut vix aut nuſꝫ inueniatur iudex qꝛ malos a bonis ſegreget et ꝑphanos atꝫ imundos a ſanctis arceat qui iuſtos alioꝝ oppreſſoꝝes cōꝑmit et cōꝑſcat. Accidit et aliud incōueniens vꝛ gladiꝛ iſtiꝛ et poteſtatem pene inutiliter hoc habeat eccleſia ſanctis et iuſtis ꝑudenti humilitate poteſtatem iſtam recipe refugietibus. Palis autem et iniquis nō ſolum imprudēter et improbe ſed etiam violēter in iſtam ſe ingerentibus et impingentibus. Tercium incōueniens ē quod neceſſe habebit iudex eccleſiaſticus ꝑmū ſemetipſm̄ diſcutere atꝫ corrigere anteꝫ iudicare ꝑſumat. Deinde ſanctos ac iuſtos aſſeſſoꝝes teſtiūꝝ examinatoꝝes et ſcriptoꝝes ſanctos ꝑquirere. Similiter et ſententiarum ꝑnunciatoꝝes om̄ino abſꝫ macula peccati. ne iniquitas alicuiꝛ iſtoꝝ ſententiā irritet aut ꝑceſſum. Quartū incōueniēs ē maloꝝ impunitas atꝫ deſenſio. Tot em̄ habebūt mali refugia tot deſenſionū ſcuta quot inueniri poterūt in ꝑnominatis ꝑſonis peccata. Hiꝛ ergo ſunt qꝛ volunt niſi furtis et palis aureis eiꝫ poſſe lutū et immūdiarias de domo dei cū nō niſi ꝑfectos et iuſtos nolunt poſſe mudari eccleſia dei

ab immūdis hiꝛ volunt lapidari poſſe ſpiꝛituales adulteros niſi lapidibus ꝑciolis nec ligari poſſe niſi vinculis aureis aut argenteis. Deinde vero ipſam poteſtatem eccleſie et auctoritatē adeo minuunt vꝛ malis ſubditis ea vꝛ nō poſſe dicant in hijs in qꝫ vñus eozum maxime vtilis maximeꝫ ſalubris. Sanctificatio enim et cōꝛrectio omnium opꝛtū que ꝑ homines fieri poſſunt optima ac ſaluberrima ſunt iꝫ hiꝛ dicunt eccleſiam dei malis vꝛ nō poſſe cū dicunt ad ſanctificandos alios eccleſia ꝑ malos myniſtros nihil facere veritatem et virtutē ſacramentoꝝ eozꝛ myniſtrio ſubefſe negātes. Similiter et ad cōꝛrectionem maloꝝum que vꝛꝫ ꝑ iuſticias dei et iudiciū faciendū ē ꝑ malos myniſtros eam nihil poſſe facere penitus aſſeruentes cum poteſtatem ligandi atꝫ ſoluiendi malos myniſtros omnino aſſerunt habere non poſſe.

Struamus autem et alijs vñs erōꝝem iſtum et dicamus. qꝛ cū de nullo conſtet vel cōſtare poſſit in vñā iſta ipſm̄ eē mundū et immune omnino a mortali peccato. Sicut dicit Salomꝛ ꝑꝛouerbioꝝ. xx. Quis poteſt dicere mundum ē cor meum et purus ſine peccato. Iterū eccleſiaſtici. ix. Neſcit hō vñū amoꝛe vel odio dignus ſit. Non poſſit autem ſm̄ erroꝝem iſtū ſoluere vel ligare niſi ſanctus et iuſtus. nō poterit certum eſſe cuiꝫ an ſoluat neꝫ an liget. Similiter neſcere poterit aliquis an ligatꝛ ſit neꝫ an abſolutus et ita ꝑmitter ſe diſcrimini ꝑmuniendo ſacramentis et ingerendo ſe ſancti. Similiter et ipſi qui ꝑſumunt officiū ligandi pares erūt neceſſario in huiꝛ poteſtate ligandi atꝫ ſoluiendi cōmittunt ſe diſcrimini cum nō ſciant ſe habere poteſtatem quā ꝑſumunt et illudent ſepe ſubditis valde diſcriminoſe cum eos cōꝑellant ſeruare ſententias que forte nulle ſunt ſine ſint abſolutionis ſue ligationis. Nulla autē periculoſioꝝ fieri poteſt hominibꝫ qꝫ ſi ꝑ abſolutioē eis ipendaꝛ qꝛ nō ē abſolutio. Amplius. poteſt eē qꝛ ipſe ꝑlatus totoꝝ ꝑꝛe ex cōꝛmunicationis cauſe ſit in charitate et ipſa hora qua ꝑnunciatur ē cadit ꝑ conſenſum in peccatū mortale. Quid ergo faciendū erit tunc ex neceſſitate erit diſſerenda ſentētia abſolutionis vel ligationis cum cadens a charitate ꝑlatus ille ceciderit pariter et ab huiꝛ poteſtate. Et ita

expectandū erit donec resurgat per penitentiam vel alius sanctus et bonus eidez subrogetur. De quo poterit similiter accidere et ita fieri ridiculū potestas ligandi ac solvendi. **Amp.** potestas ligandi atqz solvendi aut ē ipsa sanctitas aut inseparabilis communicas sanctitatem aut neutrum. **Q.** si est sanctitas. Quicūqz ergo habet hanc illam. Quare omnis sanctus habebit potestatem istam ligandi atqz solvendi et pares in sanctitate pares erunt necessario in hōi potestate et eminētissimū. Similiter sanctitate erit maximū in hac potestate. **P.** ut autem esse qd laicus vel mulier aliqua super emineat omnibz alijs sancti atque quare perit in tota ecclesia dei siue super terrā tota ecclesia potestate et ita habet iurisdictionem super totam ecclesiam. Qualiter autem erit hoc tū occulta sit p̄serto huius sanctitatis. Tales enim secundū eos indubitātē scitis erit sine papa sine forsitan papissa. Quid ergo erit cum omnibz sanctorū qui in ecclesia dei sunt merita ignorant. et presumant potius quā sciantur et diversorū iuditio idē bonus et malus sit. Ad hec tandē deducit ecclesiam error iste ut necesse sit ipas sanctissimibz innumerabilibz. **Q.** uē em indicabit multitudo vnaqzqz sanctissimū illū habebit et papam siue pontificem summū. Quare erunt innumerabiles papae siue pontifices summi in ecclesia ymo nec ecclesia quia non erit vna sed lacerata p̄ partes et frusta. **Amp.** aliud est et meritis agere cū hominibz aliud ex potestate et auctoritate. Ex meritis enim vel gratia quibus alijs apud deū p̄dictus est aliquid hominibz facere. Non aliud ē quā id eis fieri a deo suis meritis obtinere nisi ipse deus indubitātē operator est et effector. **Ipe** vero qui impetrat et cuius meritis agitur causa est p̄pter quā fit et mō facit et alteri p̄tate agitur id quod fit nō sua. ubi vero quis ex p̄tate sua seu virtute agit. **Ipe** est qui agit non p̄pter quē agitur. Et intelligim⁹ large p̄tatem suam siue sit ordinaria siue delegata siue indita siue innata seu quolibet mō acquisita. **Silr** et agere dicim⁹ eadē amplitudine tā auctorem quā ministrū tam mouentē quā organum seu instrumentū. manifestū ergo ex his quod aliud ē p̄tās ligandi atqz solvendi aliud sanctitas seu iusticia. **Amp.** cui⁹ actus eiusdē et potētia. Et si diuersi actus diuersae potētie p̄ se ad illos

Quia ergo alius actus est per se solvere et ligare quā mereri siue impetrari aliud adeo necessario alia ē potētia merendi alia absolvendi et ligandi. **Ipsa** autem sanctitas seu iusticia potētia est et p̄ncipiū ex quo est ipse actus merendi. **Manifestū** ergo est qm̄ ipsa sanctitas non ē ipsa potestas ligandi atqz solvendi. Sed communicas ipsam inseparabiliter. Accidit eadem incouenientia quae p̄us dixim⁹ videlicet quod inutiliter vane largiat eam deus maxie pro parte sanctorū cū ea nec vti nec vti velint. Deinde cū nec credent nec confitentur se habere illā in maximū viciū incidit ingratitudinis. **Amp.** sicut se hz potestas regia ad iusticiā. sic p̄tās ista sacerdotalis vel pontificalis ad sanctitatem. Quē admodū enim p̄tās p̄pter hoc vti seruiatur iusticie sic p̄tās ista sacerdotalis vel pontificalis ut seruiat sanctitati. Sicut ergo p̄tās regia non ex necessitate sui ē sed ex voluntate hōis seruit iusticie et p̄pter hoc ab illa separabilis sit p̄tās ista sacerdotalis nō ex necessitate eētie suae seruit sanctitati sed ex voluntate habentis. Et p̄pter hoc ab ipsa sanctitate separabilis. **Amp.** p̄tās et dignitas habēdi illā ubiqz separabiles sūt ad inuicē. Non enim omnis qd dign⁹ est illa et ita de alijs. Sicut non omnis qd dign⁹ est castro et hz illud. Sicut nō omnis qd dign⁹ est honore magistratū illū habet et ita de alijs deo solo excepto et gratia eius quā habet omnis qd dign⁹ est eo. **P̄tās** qz habet illā dign⁹ est ea et generaliter ita inuenies in omni alio bono et dignitate ipsius. **Amp.** p̄tās ligandi atqz solvendi nec vtus nec gratia est fm̄ hoc. **Omni** aut bono qd nec vtus nec gratia ē contingit vel possibile ē abuti habenti illō hoc est male et iniuste vti. Sicut visu auditu et p̄tate regia vel ep̄ali possibile ergo est habentē p̄tatem ligandi atqz solvendi ea iniuste vti. **Necesse** aut est iniuste vti in iustū esse. Quare impossibile ē iniustū habere p̄tatem ligandi atqz solvendi cū impossibile nō habentē hōi p̄tatem ea vti vel bene vel male. **Amp.** solvere et ligare sunt forinseci actus liberi arbitrij. Omnes aut forinseci actus sunt receptibiles bonitatis atqz malicie siue iniqtas et iusticie qd appet in ipsis egregijs eiusdē actibz qd sūt docere p̄dicare elemosinas dare. **Ipe** enim actus et boni et mali ē possunt et iniqz et iusti. Quare multo fortius solvere et ligare

non possunt autē esse iniusti actūs qñ z fa-
ciētes. Possibile ergo ē iniquis habere pā-
tem ligandi atq; soluēdi. **A**mp. qd est
excomunicatio qñtū ad pñuicantē ptinet
nisi phibitio vtriusq; pñuicionis quā dixi-
mus. Et qñtū ad excoīcatū nisi vinculūq;
īpe phibitus ē et ligatus ne aliorū cōioni
se misceat. Et qñtū ad alios nisi vinculū q;
z īpī phibiti cōicare illi. Nō est at dubiū
qñ naturalr z inse z indifferēs sic phiberi
a cōione forinseca scōz z sacōz z qñ pol-
lit eē iniustū z iniquū. Similr et īpī phi-
bere. Quare tā excoīcare quam excoīcari
naturaliter pōt eē z bonū z malū z iustū
z iniquū. Non pōt autē esse iniquū actus
nisi in iniquo subiecto. Iustū autē oīs act⁹
aut est aut salte potest eē in subiecto suo.
Quare excoīcare qñtū est de natura sua
naturalr pōt eē in subiecto iusto quā iniquū
Ubicūq; autē potest eē actus z potētia.
Quare pās excoīcandi quantū est de na-
tura sua eē potest in bonis z in malis. Et
si pās ligandi atq; soluēdi. nec ē ipsa san-
ctitas nec iusticia. nec cōicans eas insepa-
bilr. Manifestū ē euidenter eā posse sine il-
la z ita posse eē siue subiecto in quo nec s-
ctitas ē nec iusticia. Manifestū g ē pātē li-
gandi atq; soluēdi eē ī malis z iniquis hoīb⁹.
Amp. si demādato sentētie excoīcatio-
nis fieri pōt per iniustū z peccatōrē cur nō
z pñuicatio. **A**mp. esto q; iudex san-
ctus et bon⁹ pñcipiat subdito malo z pec-
catōri z excoīcet aliqūz z ille excoīcet de
facto de mandato tamen iusti z sancti iu-
dicis nūquid non erit excoīcatus talis. si
em ille excoīcet cuius auctoritate cōicatur.
Manifestū est q; īpe mandator excoī-
municat non obstāte iniquitate mandata-
rii. Sic cū ecclesia per ius canonicū scptū
pñcipiet z mandet excoīcari tanquā per lit-
teras suas excoīcatione ipsa excoīcat pre-
lati vero velut mādatarij pñunciant nū-
ciant z exequētur ecclesie sentēcias. Et attē-
de q; non refert an dicas pñatos pātē vtrī
ecclesie an pātē christi in pātē ista. Omīs
em rationes quas adduxim⁹ eque valēt
vtrūlibet illorū duorū dicas. Ecclesia em
auctoritate vtrī diuina in hīs q; ipsa for-
ma excoīcationis expmit dices. Et aucto-
ritate dei omnipotētis zc. Scito etiam q;
omnes rōnes iste eque pbant pātē li-
gandi atq; soluēdi in foro penitentiali. Quā-
ta aut erroris istius est ignorātia erroneo-
rum qua non vident pātē siue officiū si

ue ministeriū ligandi atq; soluēdi non re-
quirere in ministro fundamentū substra-
mentū iusticie et sanctitatis. Sed solum
modo canonice seu legitime institutōis.
Canonica enim seu legitima institutio in
episcopo seu sacerdote requiritur pcesse si-
ue subesse pātē ligandi atq; soluēdi to-
ta dyocēsi. Sicut z in rege nō iusticia pre-
stat pātē regiam nec placere de neces-
sitate exigitur vt illa supueniat. Sed cano-
nica seu legitima eiusdē electio vel insti-
tutio. Si quis aut dixerit q; pñatus mal⁹
vtpote ligatus vinculis symbolicis hoc ē
victorū z peccatōrū non potest aliū liga-
re cum et īpe extra cōmunionē sanctōz
sit et extra corpus xpi mystici q; est eccle-
sia neminem potest extra cōmunionem
facere. Similiter cū ipse ligat⁹ sit neminē
posse soluere errat manifeste quia īpe ali-
ter ligatus z aliter ligat et absoluit. nō est
ligatū in eo videlicet officiū vel potestas.
Quāmodū si rex in ferro ligatus sit vt
obses vel ob aliā causāz dūmodo admī-
nistratiōē regni liberam habeat ligat⁹
solut captiuat z liberat in regno suo quo
vult non ex libero vel soluto corpore sed
ex libera soluta pātē. Sic malus pñatus
non ex soluta et libera mēte ligat vel solu-
uit. sed ex sola et libera pātē. Excomuni-
catus aut vel suspensus pñatus notorie
ideo non potest soluere vel ligare quia id
in eo ligatū est per quod solum potest sol-
uere vel ligare scilicet īpī pontificale vel
sacerdotale officiū. Ab ipso vero corpore
christi quod totū vivit de spiritu eius vita
gratie precedenti pātē. Si tamen pās
dicenda est z non potius defectus ruina-
stas z dolēda ac lugenda semp debilitas
solus habet miser homo. deus z si potest
inde quemquā pñcindere vel abrumpe-
re non quidē ex potentie penuria. sed ex ha-
bundantissime bonitatis sue iusticia que
nec iniuriā nec contumeliā sui vt in no-
strum tantū detrimentū illud quicquā fa-
cere pñmittit. Iniuriā em eius acōtume-
lia solū peccatum ē z nostrum totū z mā-
ximum detrimentū. Inde est q; neminē
in mortem peccati pñcipitare pōt cum oīa
possit omnipotēs neminē deserere qui ei
adhereat. Solū ergo exteriorē cōmuni-
onem sacramentorum et sanctōz auferre
possent de officio suo siue pātē pñlati.
Quod si quis dixerit q; ius meū est cō-
muniō sanctōz ac fidelīū iniuste me phi-

bet et arceat inde platus me? nolo eius pa-
rere inique sententie ius qd mibi iniuste au-
ferre nititur vi defendā et violēter me san-
ctis ingeram repellētib? et arcentibus me
viribus resistam multis de causis male co-
gitat et male agit. **P**rimū cōtra paciētiā
qua et tanta? metuenda paciēter sustine-
da est. **P**erinde contra iusticiā potestati
et ordinationē dei resistens ubi et recog-
itare debet. **Q**uia et si forte ex causa illa q
pretenditur penam excoicationis nō me-
ruit aliquo tamē alio peccato vel ignorat
vel emendare? temptat diuina puidētia
perante ei infligitur. **Q**uod si alia causa
eidem non occurrat. **I**stam saltē cogitat
que omnes inuoluit videlicet q sancta
aut irreuerenter frequētamus. **H**ac ergo
de causa et si in illa alia subesset meritō
ab illis interdū arceamur ppter hec et alia
multa dictum est q sententia pastozis et
iniusta timenda vel tenēda ē nō nocuē
ta malicie sue que medicinalis et salubris
est bene vtiētib? et corrigi volentib?. **S**i
ne forte in eo inquā lata est aliqua sic ex
causis quas dixim?. **T**imēda etiā ē sen-
tentia pastozis nō soluz quia pena rubo-
ris est vel confusiois magne extra castitū
fidelituz quasi infidelē phiberi. **S**ed etiā
quia pena damni inestimabilis ē. **Q**uis
enī estimet beneficia remissionē et gratiā
que vti sacramētū et orationis ecclie spe-
cialis que ad deū p circumstātib? in mis-
sa funditur tibi nō est tota gratia deuoti-
onis q populis in ipso aspectu redēptoris
est manib? redēptoris vel sacerdotis ele-
uatus salutādu? et adorand? ipsis in for-
ma illa sacramētū ostēdit. **Q**ue oīa bona
pculdubio amittit excoicati. **E**t etiā nō
mediocris pene nec leuis doloris et luctus
multis fidelibus singulis dieb? inter ma-
nus sacerdotis nō videre sicut tibi phas ē
et eis concedit redēptorē vtz in forma
sue sub forma sacramētū. **M**anifestū
autem damnu? est et euidentis vniūq? nō
admitti ad sacramētū confessiois vel eu-
charistie vel ordinis vel matrimoniū ubi
amittit et excoicati indubitātē quicquid
boni. **Q**uēru? erat eis ex officio sepulture
et exequiarum suffragiis. **I**lla enī excoica-
tis non impendūt nec hnt p eis. **S**i q
aut obiecerit de occulte excoicati q etiā
ad sacra admittit qb? etiā **T**ura exequa-
rum in morte impendūt. **I**ndem? q oc-
culte excoicati duob? mōis intelligi pnt

videlicet quantū ad ipso? quantum igno-
rantē vel quantū ad ecclēsiā q est dicere
q vel ipsis excoicatis occulta est excoica-
tio sua vel ipsi ecclēsie q si occulta fuerit
eis et non per culpam suā dummodo ali-
as pie viuant in nullo quantū ad remis-
sionem peccatorū vel gratiam obtinēda
nocet eis et si quantū ad alia nocere eis
possit verbi gratia ad incurrenda necessi-
tatem. **S**i vero in tali statu suscepit or-
dines vel in susceptū administravit pie cū
credimus et sentimus q misericors deus
ignorantiā hmoi in suis non sustinet q
potius illuminet reducens eis ad memo-
riam hmoi errata siue aliter pcuras ipis
vt absolutiones suas pcurant et pvideat
beneficia absolutionis et ideo piū est mi-
sericordieq et iustitie dei magis puenies
ita credere et sentire q pie viuentes deus
in hijs errare non sinat cū scriptum sit in
ā. pme. **L**ano. iohānis. **A**nterū docet nos
de omnibus. **E**t iterum iohā. xiiij. **P**ara-
clitus quē mittet pater in nomine meo il-
le vos docebit omnia. **N**ullo enī modo
verisimile est in mente q sol iusticie habi-
tat tam pncipiose ignorantie tenebras re-
manere. **E**t si forte remaneret et pietati si
dei consonū et diuine bonitatis diuicijs
congruentissimū vt episcopus vel pastor
animay xpus domini? sicut in vincula pec-
catorū occulta virtute sua atq misericordia di-
mittit atq dirumpit sic auctoritate sua et
pate occulte excoicationis vinculū per se-
metipm soluit. **P**rima vero absolutiones.
Rego. cōfirmat dicens pius deus pie pe-
nitentibus aut nō intellecta cōgonat. **E**t
ita non ē possibile aliquē sanctū et iustum
occulte esse excoicātū. **Q**uod vel docet vincti-
one innotescit et reuelatur excoicatio et ita
non ē occulta vel absoluēte xpo pontifice
dissoluitur et ita nulla. **S**i vō per culpaz
sua et negligentia qua ignorat scz se ex-
coicatum. **N**ecessē est hmoi culpam suā
et negligentia esse mortale cū culpaz veni-
alis nec vinctioz spiritū? scz abolere nec ab-
radere valeat nec claritatem solis eousq;
obnubat et tā damnosū tanq pculosum
vinculū electo ac dilecto suo ondat.
Amp. cū vinculo excoicationis nemo li-
getur nisi rōne peccati mortalis excoica-
tionis dico maioris. **I**n isto aut de q agi-
tur si nulla ē culpa mortalis nullū ominō
tale peccatū. **M**anifestū est q non p-
mittit deus ipm esse et tam pncipioso error

re tanq̃ piculoso qn ostēdat ei statū suū
Alio qn multo graui⁹ ipm punit quā ipse
delinqret cū negligentia vel culpe venia-
lis tm̃ sit et tenebre hui⁹ ignorantie tā pni-
ciose. nēo em̃ auderet ei iniungere p qnto-
cūq̃ peccato veniali q̃draginta dierū te-
stimoniu in pane ⁊ aq̃. Qui at̃ non tollerabi-
lius ē non solū q̃draginta dierū s̃ q̃dragin-
mensū asprima pnia quā ista tā notia ig-
noratia tanq̃ discriminosa q̃ ignorat an
liceat ei intrare eccias cōicare sacramētis
⁊ sacramentalibus immiscere se cōioni fi-
deliū an teneat ab hīs oībus abstinere.

Amp. cū culpauenialis in nullo dimi-
nuat gratia ⁊ alibi ostēdimus q̃liter fieri
nec dono intellect⁹ nec dono scie nec do-
no consiliū nec luce fidei nec virtute prudē-
tie videre possit in domo cōscie sue in via
mori suorum tm̃ vinculū tantūq̃ laqum
et si forte ipse non videret q̃liter misicors
deus ipm tam pniciose ligatū non solue-
ret. Nū ip̃s ingerit orantē at̃ petentē. Pa-
mibi intellectū. Illumina oculos meos ne
vnq̃ obdormia ⁊ hui⁹ cū sanctus ⁊ iust⁹
non ex audier. **A**mp. cū p̃m̃ illud mo-
tale ppter qd vinculo excoicationis liga-
tus ē misicors deus dimiserit ⁊ indimnu-
ta gratia sua non obstare veniali illa ne-
gligētia q̃liter eū in vinculo excoicationis
dimisit. Quāt eū in pte absoluit ⁊ in pte
ligatū reliq̃tymo deliq̃t at̃ deseruit eous
q̃ q̃ nec ip̃e absoluit a vinculo excoicati-
onis nec ip̃emet absolutionē suā pcurat
adiuuat. **N** si dixerit q̃ tunc cū dimissum
fuerit ei mortale p̃m̃ bene dñsum fuit ei
vel infna inspiratiōe vel extna cōicatiōe
ipm vinculū excoicationis q̃ tenebatur.
S̃ postmodū p negligentia venialem q̃
oblitus ē ip̃ius. ⁊ hoc impossibile mani-
feste videtur ex mult⁹ causis. Primū apte
misicordie dei q̃ illū quē gratie restituit
cui ⁊ ipam gratia adhuc p̃seruat tm̃ sui pi-
culū ignorare paciaf iugiterq̃ orantes et
deprecantes vt ab oībus piculis ipm eripiat
⁊ qd̃ matus ē ipam ecciam sanctorū p eo
cū alijs incessanter supplicante non axau-
diat. **A**mp. q̃s in boue suo vel asino tm̃
piculū sustineat. Quāto forti⁹ pater mise-
ricordiaz i filio suo electo at̃ dilectio nō
sustinebit. Apte vō ip̃ius excoicari similr
impossibile ēē videtur. Cū enim p illo pec-
cato p quo excoicatus erat ⁊ p̃ritus fue-
rit et cōfessus ⁊ p̃niam egiter si p illo scie-
bat se ēē excoicatū. Quo credibile est vel

possibile q̃ absolutiōs pcurare neglere-
rit maxie cum sanctis et elect⁹ excoicatio
a deo terribilis sit adeoq̃ odiosa vt nūq̃
mag̃ fugere videat. **S**i vō nesciebat tūc
se ēē excoicatus p illo qualiter misicors
deus illū in alijs ad salutē pertinetib⁹ il-
luminauit ⁊ in hoc ad salutē adeo p̃tinet
illuminare nō curauit. **A**mp. q̃ mag̃
exgrendū est fidelib⁹ quā vt indigne san-
ctis appropiquet ⁊ vt indigne p̃municet
sacramēt. Quid ē ad q̃ tata sollicitudine
tātaq̃ diligentia se p̃parat. Quare mani-
festū ē viris sanctis totis studijs in semet-
ipsis p̃scrutari at̃ p̃quirere neqd̃ habeat
⁊ ne qd̃ lateat i eis qd̃ eos indignos san-
ctis ⁊ sacramētū efficiat. **E**rgo p̃ctā ⁊ ex-
coicationes eos maxie sanctis ⁊ sacramē-
tis efficiūt certum ē consequis esse eos illa
studiosius in se p̃grere ⁊ inuenta a se per-
grere. At non nullaten⁹ a se viros sanctos
p negligentia possē latere. **A**mp. etias
si lateat in viris sanctis excoicationū vin-
cula in eis nullatenus remanēt cū ip̃i in-
confessione suis sp̃ petat generalē abso-
lutionē non solū a p̃ctis de quib⁹ non re-
colunt. s̃ ⁊ a sentēcijs si q̃ sunt qbus tene-
antur. **N** si q̃s dixerit q̃ multis sentēcijs
teneri possunt etiā viri sancti in qbus con-
fessores eorū nullam penitus habēt p̃ntē
videmus q̃ si inuincibilis ignorantia eo-
rum in pte ista q̃si in ea statu sunt quātū
ad pcurandū absolutionē suam in q̃ illi
excoicant a domino papa q̃ laborat extre-
mis sicut em̃ isti non possunt adire sedem
ap̃licam et ibi pcurare absolutionē nec
tate egritudinis corp̃alis detēti sic nec illi
egritudinis necitate sp̃ialis sc̃s ignorare
et in vinculis phibiti hēqunt pcurare et
petere absolutionē suam cū ip̃am excoi-
cationē suā inuincibiliter ignorēt ⁊ ideo
subuenit eis dei misicordia i pte ista sup-
plens p semetip̃am q̃ min⁹ h̃s p̃ctas con-
fessōrū aut eorū in pte isti. **A**mplius p̃ntē
Si aut̃ vincibilis ē ignorantia vincit p̃cul-
dubio virtute gratie p̃p̃tionis at̃ virtute
sacri. **V**irtū videtur at̃ teneri aliquē snia
excoicationis ignorāter hoc est cū ad ip̃s
omino nunq̃ puenerit. Quēadmodū ac-
cidit in qbusdā tam clericis quāz laycis q̃
adhuc ignorāt ⁊ canones qui contra eos
p̃stitutus fuit in man⁹ violentas mitteret
in clericos ⁊ religiosas p̃sonas ⁊ ēē cano-
nicus istū et ēē late snie multi adhuc igno-
rant ⁊ vt vidēt sine culpa cū nūq̃ a dñe

de eo audierint vel scriptus legerint. Non
enim videtur teneri ad derivandum statuta ec-
clesiastica cum per prelatos suos eis publica-
da sint. Preterea esto quod publicum sit iste
canon in regione aliquo preesse quod sine culpa
eorum quod de nouo nascuntur cesset publicatio
ista et per neminem veniat ad illos cum ad an-
nos maiores venerint. Erunt ergo tales secundum
hoc excoicati. Adde deo quodammodo per mulga-
tus fuit ille. Quod vel rome vel alibi. Si quod
seu dietas longe a loco promulgationis seu
constitutionis istius canonis mitteret manum
violenter in clericos statim essent excoicati.
Et ita si papa rome excoicat aliquem quod eo
ipse sit in anglia ipsa hora quod pronuntiabit
rome ista sententia erit excoicatus in anglia.
Et ita si excoicatur officium ordinis efficiet in-
regulari in magno ergo periculo sunt qui rome
casus habent a roma longe remoti. Quod
si quis dixerit quod tales non sunt excoicati quia
ter effugiet eum excoicare et excoicati corre-
latiua sunt et alter sine altero esse non possit.
Si enim papa excoicat istum iste excoicat a
papa quod aliud est sententia excoicationis aliud
vinculum. Sed interdum adheret denuntiatio
ne sue punctioni sententie ad illud contra quem lata
est. Et propter hoc dictum est quod sententia excoicationis
non neminem ligat vinculo excoicationis an-
tequam ad ipsum puenierit. Quia siue denuntiatio
oni sue punctioni. Prius autem manifestum est
exemplum est statuti regium siue lex quicunque a
principis suo condita quod perculdubio neminem li-
gat ad obsequium sui nec vinculo trans-
gressionis quicunque obligat nisi publicata ei
de aliquo hoc siue per pconem siue per scripturam.
Et inde est quod prius ligat ciues vniuersi civitatis
quam ciues alteri si prius eis publice quam
aliis. Quia vero facto adheret excoicatio cum
ipso facto piter incurrat. Sic cum ipso facto
infectio. Si manum clericos vel religiosas
personas. Et idem est similiter de factis donatis sic
de heresi donata de incedendo de falsificatione
ne apostolice pulle. Cuius evidens exemplum est in
statuto regio si ita statuerit rex aliquis vel
principes quicunque tale quod fecerit soluat tamen
pecunie obligatio solutionis talis summe
non adheret ipsi statuto quo huiusmodi factum da-
natum est adheret ipsi facto donato. Itaque quod
cuius in factum incidit incidat in obligatio-
nem solutionis huiusmodi summa. De hoc quod quod pa-
pa excoicat istum ergo iste excoicat a papa.
Scire debes quod excoicatus siue excoicari
dupliciter. Est enim excoicare excoicationis
sententiam aliquem pronuciare et excoicare vin-

culo excoicationis ligare. Et propter hoc ex-
coicatus dupliciter dicitur vicis excoicationis sententia
donatus excoicatus vinculo innodatus et
dupliciter ista puenit inde quod excoicatio
dicitur quod ipsa sententia excoicationis in ipsum vincu-
lum. Quia et absens longe de quem lata est excoi-
cationis sententia et ad quem nondum puenit ex-
coicatus per sententiam quodammodo non autem per huius
vinculum astrictus et vsualiter ita dicitur cuius quod
habet quod factum est in curia illa seu per scriptum
propter illud quod prius non erat sed per procura-
torem ibi habebat excoicatus est quod aliter nisi si
cut diximus fieri non potest intelligi. Punctum est quod
medio tempore hoc est inter sententie pronuciationem
et ad sit excoicatum punctionem non peccat
vllomodo si se immisceat sacramentum vicis ut
ipsi propter hoc irregularitatem periculo merue-
dum. Si quis autem quod si forte per negligentiam per
latorem. Canonibus huiusmodi late sententie non per
mulgent aut publice. Quid erit de iudice
tribus dicimus quod excoicati sunt et ignorantia
istam si alijs personis deputare nesciat impu-
tant ea saltem ipsis factis donatis. Propter que
in excoicatione incidunt. Omne enim personam
tenebra est et seipsum et sequam suam abscondens
a peccatore suo. Reuertentes autem ad illud
in quod eram et dicamus declaratum esse autem ex di-
ctis omnibus non esse possibile electos et dilectos di-
teneri vinculo occulte excoicationis occul-
te inquit quantum ad ipsos quam ipsi ignorant quam
in huiusmodi ignorantia non possunt incidere per
culpam veniale ut diximus. Sed nec per culpam
veniale mortale. Num enim desineret esse ele-
cti atque dilecti. Si vero occulta excoicatio quan-
tum ad ecclesiam notam autem ipsis excoicatis. Ma-
nifestum est non solum non potest eis sacra et
sacra quibus se in digne et irreuerenter inges-
runt. Sed etiam ab eis sic dicitur apostolus in. et pme
ad. et. Si quis manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit. Itaque ergo
declaratum est de vniuersis quod excoicatis. id est de oc-
culte excoicatis quantum ad se quod non possunt
esse nisi mali et de excoicatis occulte quantum
ad ecclesiam quod similiter non possunt esse nisi mali quod
non potest ei imo obest excoicatio sacrorum
et sacrorum. De malis autem et manifeste excoi-
catis manifestum est quod illis obest pmutica-
tio sacrorum non solum irreuerenter se immi-
scent.
p vel potius psequimur errorem tercium
quod est bonos non posse excoicari
nullaque sententia iudicis ecclesiastici posse eos
vinculo excoicationis astringi sed solum ut
ayunt personam excoicat hominem. In quo pmutum
p. iij

ab eis quērēdum ē quid intelligāt ipsam
excoicationē vicz aut separari a commu-
nionē exteriori sacramentorū atz fidelium
aut separationē ab interiori cōione ipsorū.
¶ Si dixerint intētionē excoicationis eos
separari ab interiori cōione sacrorū z fi-
delium adhuc quērūmus ab eis quid intel-
ligunt cōiones interiorē. Quia ipsa indu-
bitanter est cōmuniō z societas sanctorū
atz iustorū. **¶** De hac nemo dubitat qn
solum peccatū ab eo seper z ea priuet nec
vnquā cogitatum fuit ab ecclia dei q ma-
gistratus ecclesiasticus ptatem illā in hoc
haberet. **¶** Ista em potestas eet destructi-
onem. Excoicare enim fm hanc intentio-
nem esset corpus xpi mysticu q ex sanctis
atz iustis fidelibz constructū est atz com-
pactum crucidare atz mēbratim lacerare.
Hoc esset z vitā gratie quam de cōione z
societate mēbrorū de spūsancto viuētiū
vita gratie cōicant vel contrahūt extigue-
re vel auferre hoc eet platos vel iudices
ecclesiasticos qui prefati corpis mēbra esse
debent gladio in ipm corpus pnoiatuz
z in ipsam matrē sanctissimā ecclesiam in
audita crudelitate seruire. **¶** Prās enim fm
excoicandi in manu plati esset in manu fi-
lij ad iugilandū spūaliter patrem spūalē
xpm dominū z trucidandā matrēz eccliaz
z gladius eet datus vni mēbro ad concu-
dendū corp⁹. **¶** Nec aut infania sicut di-
ximus nunq ascendit in cor hoīs sani ca-
pitis. **¶** Et supra dixim⁹ nec ipse omps sic ex-
coicare potest nec ex ofectu potētis seu pe-
nuria sed ex habundantissime bonitatē iu-
sticia. Solus miser hō ptatem istā habet
que nunq ptās nominanda ē sed magis
in potētia z miseria p̄sus infirmitas pos-
se em peccare non posse ē. **¶** Sicut neq pos-
se esse vulnerari neq posse ledi aut posse
mori imo poti⁹ ē a potētia seu ptate defici-
cere. **¶** At ppter hoc posse ligari vinculis pec-
catorū est posse mori morte culpe posse p-
scidi a viuo corpore posse separari ab hīs
quorū societate z cōmuniōe viuif z stas-
mr. **¶** Si intelligāt excoicationē ab illa exte-
riori cōione erroris istius. Quis em dubi-
tat viros sanctissimos etiā posse de ecclia
suis visibilibz z arceri posse a sanctis z sa-
cramentis etiā inuitos. Quis dubitat fi-
deles posse abstinere a cōione eorū in iure
cōibus. Quis dubitat sacerdotes posse
denegare eis z sacramentū confessionis
z alia sacramenta. **¶** Manifestū ē ergo

eos posse p̄biberi z arceri a sacri z sacra-
mentis z vtrāq cōione priuari. **¶** Si dixe-
rint q non potest hoc fieri p̄niam sed p
vim tū necesse est vt dicant alterū duorū
vicz eos non seruari cōione de qua loq-
mur. **¶** Et si ejiciāt de ecclesiis vel vt dicant
eos per vim violentie vtrūqz istorū pos-
sunt tam mali quā boni vtrūqz em possunt
ingerere sacris z sacramētis z contra pro-
hibitionem p̄latorū z per violentiam si
viribus eis pualuerint. **¶** Quare quantum
ad hoc in nullo potiores sunt boni quā
mali. **¶** Nisi forte dicāt q bonis p̄sunt sa-
cramenta etiā cum p̄biberi fuerint siue ex
communicati. **¶** Malis vō semper obsunt
quia indigne z irreuerenter illis se ingerit.
Ad hoc ergo tandem deuenit iste error vt
necesse hanc confiteri alterū duorū vicz
vel q boni iuste excoicari non possunt vel
q̄tuncunq iusta sit sentētia excoicationis
ei parere non teneant vtrūqz autē isto-
rum facilis est destructio. **¶** Prīmū ergo q
iste vir sanctus z iustus potest credere in
se esse peccatū mortale qd reuera non est.
In hac conscia tenetur ipsemet arceri se
z a sacramētis z nullomō immiscere se il-
lis licet sanctus z bonus sit. **¶** Si ergo ex p-
prie p̄cie sententia tenetur abstinere a sa-
cramētis multo fortius ex snia superioris
sui z iudicis. **¶** Amp. ex sola hūilitate et
reuerentia sacrorū z sacramentorū potest
vir iustus z sanctus abstinere se a sacra-
mentis siue cōmuniōe eorū. Sic legit p̄uer.
xxvij. Beatus hō qui sp̄s est pauid⁹. **¶** Et pe-
trus. **¶** Luc. vi. procidit ad gēua ielu xpi
dicēs. Exi a me dñe quia homo peccator
sum. **¶** Et eiusdē. vij. Tenturio ad ipm. **¶** Dñe
non sum dignus vt intres sub tectū meū
ppter qd z me ipm nō sum dignus arbi-
trari vt venire ad te. **¶** Manifestū ergo est
q vir sanctus potest a sacris z sacramētis
secedere z hoc p̄prio iudicio. **¶** Multo for-
tius iudicio superiorū. **¶** Amp. esto q ob-
mittatur vel obiciat contra virū iustum
z sanctū aliqd crimē vel debitū a quo se
immunē ipsemet bene scit. sed probatur
contra eū per falsos testes aut instra con-
tra que ipse nihil obicit iudicabitur reus
criminis illius vel debiti tanquāz conui-
ctus non vult satisfacere quia scit se non
teneri postmodū p̄cedit iudex contra eū
tanqz contra contumacē excoicans eum.
¶ Manifestū est sententiā excoicationis
iustissime latam in eū licet sanctus et ius-

ius sit iuste aut sententie necesse habz pa-
rere quare necesse habet sustinere excōi-
cationem et gerere se excōicatu. **Amp.**
esto q̄ sanctus et iustus intret religionem
alienam ubi nescitur de eo q̄ christianus
sit et apparet ex facie iudeus esse vel sarra-
renus et ppter hoc credat exploratur cer-
tum est q̄ non admitteretur ad sancta vel
sacramenta licet sit vir sanctus et iustus et
iustissime repellit a sanctis et sacramētis.
Evidentius aut est si stat ip̄ fuisse iude-
um vel sarracenu et nō potest docere se fu-
isse baptizatu. Quis dubitat qn iuste re-
pellatur a cōione sacrorum et sacramēto-
rum atqz fidelium. Nulli autem licet repū-
gnare iusticie quare non licet ei repugnare
re p̄hibitioni seu excōioni cum iuste siue
per iusticiam ei fiant. Necesse ergo habz
ei parcere. Manifestu ergo est viros
sanctos et iustos iuste posse excōicari et p-
biberi a sanctis et sacramētis iuste q̄ntu-
ad iudicem atqz sententiam non q̄ntu-
ad merita ipsorum. **Q**uod si dixerint q̄ iuste sen-
tentie iuste quidē ex ordine non debet pa-
rere vir sanctus in casibus p̄positis cum
et benefaciat iudex excōicando et benefa-
ciat etiam vim contumacia in ferendo et
ad parēdū sententie p̄pellendo. **P**ale-
ergo faciet ipse resistendo merita et bona
et sancta subditorū in nullo minuit vel in-
firmant iurisdictionē vel potestatem pla-
torum. In nullo ergo eximunt vel puile-
giant subditos suos quo min⁹ debeant
parere sententiis superiorū. **Amp.** cū
excōicatio pena sit et iuste illata imp̄posi-
to casu licet non ex meritis cum merita de-
fendere non sufficiat ipsum cui pena ista
intendit et aliam defensionē non habeat
necesse hz illas sustinere patiēter. Merita
enī neminē excusant. Alioqz et scitis Job.
et multa qui innocentes tā dira passi sunt
cōtradecere et resistere diuinis iudicijs me-
rito potuissent. Iudiciū autem omne dñi
dei ē. Sicut legis Deut. 1. **Amp.** Reges
et iudicia et oīa iura omnib⁹ edita sunt q̄
p̄dentib⁹ illa siue edentibus subditi sunt
oēs ergo tenent et ligant. Null⁹ ergo eoz
exemptus ē q̄nto rōiqz p̄uilegio meri-
tum et forte dicerent q̄ vir sanctus et iu-
stus electus foris ab ecclia a sacrl et sacra-
mentis electus inquam electionē extērio-
ri et litterali adhuc cōicat sanctis et sacra-
mentis ergo necessario intus ē. Idem enī
ē cōmunicare sanctis et sacramētis q̄ in-

tus esse siue intra eccliaz esse. Ecce non vi-
det erroneus qd loquitur cum enī intus et
extra contraria sint. Impossibile ē ea dici
simul de eodē fm idem eodēmodo se ha-
bent cōicatio et excōicatio. Cum ergo cer-
tus sit ip̄m eē cōione extērio-ri p̄uationū p̄-
uatio et habitus de eodē simul dici nō
possunt. Quare manifestu ipsum cōionē
extēriorem fm se non habere. Restat er-
go vt dicat ip̄m solam cōionem intēriorem
habere per se et hoc ē indubitanter fruct⁹
et utilitas extērioris cōionis et res illi illa
et signū ist⁹. Quare ad hoc deueniet vt
vitatem necessario confiteat. quia solus
fruct⁹ siue rem extērioris cōionis non at
ipsam fm se. Jam ergo clarū est quid sit
excōicatio et quid excōicari fm vtrunqz
modum et q̄tiens errauerunt isti nouissi-
mi qui dixerunt bonos non posse excōi-
cari. Manifestu enim est eos posse ex-
cōicari sicut eos excōicare intendit ecclē-
sia. Non enī intendit ecclia quemqz p̄ua-
re nisi cōione extērio-ri. **Q**uod ppter hoc p̄-
uat cōione extērio-ri vt reducat ad cōionē
intēriorem. ppter hoc solū percutit gladio
excōicationis extērius vt sanet medicina
spūalis cōmunionis intērius. et alias intel-
ligere nō possūt erronei qd p̄cū solum
ex cōmūcet hoīez nisi q̄ntū ad cōmunionē
intēriorem que est cōmūio vite spūalis et vi-
ctus. Sciendū tamen ē q̄ ipse p̄temptus
excōicationis et rebellio etiam vñ de pec-
catis ē que maxime spūalem cōionē afe-
runt. Sicut le. 1. regū. xv. qz quasi peccatū
arioladi est repugnare et q̄si scelus ydo-
latrie nolle acquiescere. Istud enī peccat⁹
scindit et lacerat ipsam eccliaz scissuris et scis-
mata introducit dñz enim subēe nolunt
hūiliter atqz pacifice necesse ē vt rebellent et
ppter hoc optet non solū vt diuidant ab
inuicem. Sed etia vt contra se inuicē pun-
gent. possibile tamē est vt qui p̄uatus
est extērio-ri cōmunionē per stutē paciētie
et hūilitatis interdū plus p̄ficiat magisqz
meritorie sustineat excōicationē quaz vtē-
do ante ea ipsa cōmunionē extērio-ri. Si-
cut verbi gratia aliquis cōtraxit de facto
cū sorore sua non potest p̄bare ea esse so-
rore suā. Separat eū thoro excōicatur q̄a
non vult ei reddere debitū cōiugale. cer-
tum ē q̄ tenetur potius sustinere excōica-
tionem quā incestū cōmittere cum sorore
Multis aut ipsam excōicationē extēriorem
sustinere non min⁹ molestū est et horren-
dū

dū q̄s martyriū ppter quod dixim⁹. possi-
bile est aliq̄ plus p̄ficere quantū ad inf-
nam cōionē vt viros sanctos et iustos ex
sustinenda taz dire tanq̄ horrenda pene
q̄s p̄ficerent in ipsa pace exterioris cōio-
nis sancti viri et iusti ex aduersitate maxie
p̄ficiūt in ipsa pace exteriori cōionis san-
cti viri et iusti ex aduersitate maxime p̄fici-
unt. Sicut legif. 1. ro. 1. Quanto oppre-
bant eos tanto multiplicabant et cresce-
bant fecit em̄ deus cū ipsa temptatione p̄-
uentū. Sicut legi. ix. p̄me ad 4. ro. Et dat
eis auxiliū de tribulatione. Itaq̄ ipsa et
baculus diuine consolationis eos consolā-
tur atq̄ in tribulatione dilatat eos domin⁹.
Sicut legif. in psal. Manifestus ergo est
error iste tercius quo debēt nullū sanctus
et iustus posse excōicari vinculo excōicatio-
nis exterioris et forte illud dedit causam
erroris istius qd nō fraudant toto fructu
interne cōionis. Interdū enim et p̄ficiūt
vt diximus in illa. Quā salutaris aut me-
dicina sit excōicatio exterior cū hijs q̄ di-
ximus appet euidenter ex publice siue so-
lūter penitētib⁹ qbus non tanq̄s pena
infligitur ymo tanq̄s p̄nia satisfactoria in-
iungit et tanq̄s medicina salutaris mor-
bi et vulnerib⁹ viciōz et peccatorū ipsoz ap-
ponitur. In capite em̄ ieiunij ab epis de
ecclesijs enūciat. et vsq̄ ad q̄rtam vel q̄n-
ta feriam penalis ebdomode extra ecclias
positi tanq̄s excōicatos a sacri et sacramēt-
le gerunt donec p̄noiat per ep̄m in eam
reducant. Quā aut dicit vitas in euāgelio
Mat. Quodcūq̄ ligaueris sup̄ terraz erit
ligatus etc. Ita intelligendū est. Dis snia
tam ligationis q̄s absolutionis quā rite
tuleris sup̄ terram rata habebis in celis.
Et ppter hoc dic̄ ibi auctoritas clauē nō
errante non em̄ voluntate p̄latorū om̄isus
ē soluere vel ligare. S; prudenti eoz di-
spensationi et ppter hoc condita sunt iu-
ra qbus declarata qm̄ snie eoz nulle ergo
est q̄ntum ad eccliam triūphantē id ē liga-
tionē eius rata h; ecclia triūphās quā sec-
hic ecclia militās l; sit vir sc̄tis et iust⁹ liga-
t⁹ ē q̄ntum ē ad vtrāq̄ foris tñ. Si q̄s at-
q̄rit de occulte excōicato vel suspēso p̄la-
toz vtrū ipse liget vel absoluet. R̄ndem⁹
q̄ licet eis sententia nulla sit in se tamē q̄
foris habetur aliq̄ qm̄ ipse non appet ex
commūicatus vel suspēsus necesse habet
illam obseruare ille contra quē fertur ta-
men non possit p̄bare excōicationē vel

suspensionē. Si autē probare possit licet
liceret ei non seruare et minuire applica-
tione. Quēadmodū non fuerit venal⁹ snia
p̄tra quē lata ē licet ipso iure nulla sit. ta-
men si ille contra quē lata est non potest
p̄bare vel non vult q̄ venalis sit necesse
h; ei parere. Quā si quis q̄rat vtrum oēs
sacerdotes habeant p̄tatem ligandi atq̄
soluendi. dicem⁹ q̄ habēt clauē tam po-
testatis q̄ scie. Clauis aut sc̄ntie. aucto-
ritas ē docēdi et doctores instituedi et nō
est ista clauis ista sc̄ia sicut qdam opinan-
tur nec habēt clauē ligatas nullomodo
ymo solutas et liberās. Quēadmodū
electus siue licēciatus ad magisteriū sta-
tim h; auctoritatē docēdi liberā et solū-
tam licet non habeat discipulos vel audē-
tores q̄s doceat. Sic et clauē h; qui p̄tates
ligandi et soluēdi liberam et solutā rite ou-
dinatus in sacerdote licet non habeat ou-
mū id est eccliam vel parrochia quāz clau-
dat vel aperiat. Quēadmodū et liberā h; p̄-
tatem equitadi et nauigadi q̄ sanus ē cor-
pore licet non habeat equum vel nauem
quam ascendat.

¶ **Q**uia vō circa sacerdotalē ordinē
q̄ errat adhuc hostes vitas contra
dicētes indulgētias et remissionib⁹
q̄ per eos ex officio sacerdotali fiunt nec
habem⁹ errorē istum destruere ip̄asq̄ re-
missiones indulgētias stabilire. Itā ergo er-
rori atq̄ p̄ma potissima ē stulticia opinio
q̄ credūt venales ēē hui⁹ indulgētias. ea
venalitate q̄ d̄s defraudaret n̄ solū vltra
dimidiū iusti p̄ci. S; etiā vltra stimatōz.
Quā em̄ benefactorib⁹ alicuius loci tercia
pars iniūctarū p̄niaz remittit benefacto-
res aut sunt q̄ nūmos singulos vel obulos
vel etiā oua tribuunt. Quā tertia ps p̄niaz
iniūctaz vt dicūt remittit. Defraudet eis
go de⁹ cū duoz annoz p̄nialitū sacrificiū
cū vni⁹ ouī vel obuli oblatiōe cōmutat.
Secūda causa ē alia stulticia opinio q̄ ini-
quū redun̄ vt ex p̄cio longe et q̄ues p̄nie
q̄ breues eq̄li et leues redimantur. Si em̄
cui longa et aspera p̄nia iniūcta ē nūmū
vni⁹ vel obulū offerat tali loco eq̄ repra-
tercia partē remissionis p̄nie sue vt ille cui
iniūcta ē breues et leuis tantundē offerēs
eodē p̄cio redimunt maxime nūme p̄nie
Tercio visus ē eis qd hoc ē facere sp̄m̄
ctum sc; grām venialē. Quarto ingit qd
restat nisi vti p̄i magi peccēt hoies si tā le-
uis imo ridiculosa ē peccatoz redēptio p̄

tribus enim munitis per tres tales indulgentias absoluitur iste a tota pena sua et ita equibunt trius oblationes numero et pegrinationes hierosolimitane vel cuiusque alij que contra inimicos fidei. Infanissima ergo sunt que causa agendi penam longas istas et laboriosas pegrinationes suscipiunt et qui carceret et religioni et mironio se subiciunt et ad dicunt cum tria oua vel tres obuli tamen per eis pdesent. Contra penam errorem dicimus quod non est ibi venalitas cum per pecuniam vel ibi fiat. Prelatus enim qui homini indulgentiam dat non pecuniam sed dei honorem intendit et animarum utilitatem non enim intendit coaccere pecuniam sed ampliare dei honorificentiam et cultum. Ad hoc enim edificat ecclesia ut dei cultus et honorificentia amplietur in ea sancti digna veneratio et celebrant et ad hoc insuper ut diuini officii seruicium et remissiones et gratie. ceteraque dei beneficia aialab impetrent. Sic ergo et non propter pecuniam licet per pecuniam edificetur ecclesia. Sic non per pecuniam fit ipsa indulgentia. sed pro dei sola indulgentia licet non sine pecunia quoniam locum homini non potest edificari sine pecunia. Contra defraudationem vero huius quia ipse dator est et honor cultus ipsius atque seruicium non solum super quod de penitentibus per indulgentias detrahitis sed etiam super habundat in multo maxime cum sacrificium laudis orationum incensa et laudum tributum plus deus diligat quam tormentorum penalius carnificina sicut ipse meretur. ysaie. lviij. Nunquid tale est ieiunium quod elegi per diem affligere hominem animam suam. Nunquid sacculus et cinerem sternere. et sic sicut non pro aqua sed tamen per aquam et non sine aqua in baptismo datur remissio peccatorum. Sic non pro pecunia sed tamen per pecuniam et non sine pecunia sunt huiusmodi indulgentie. Ad illud autem quod de liant de iniquitate videlicet quod de eodem precio maiores et minores penitentia redimunt videntur quod est iniquitas ut ipsi putant euideret se ostendunt nescire virtutem dei et clauis potestatem. Sicut enim non maiores remissionem obtinet peccatorum qui in maiori aqua baptizatur quam qui in minori. Sic qui maiorem pecuniam offert non maiorem remissionem suam quam minorem habent. Ad hoc est quoniam sicut non ex aqua est remissio in baptismo sed ex virtute diuina que adest sacramento sic ibi non ex oblatione sed ex oblatione sed ex clauibus et ministris

rio prelatorum. Ad tertium vero. Jam ex his responsum est cum nihil ibi venalitatis esse dicamus et insuper cum in veritate magis commutatio sit quam remissio. Sed quia longe leuius est offerre habentibus et habundantibus. quam penitenciales labores atque molestias ferre remissio reputatur commutatio penitentialis afflictionis et munus oblationis. Quod autem quarto obijciunt videlicet de in penali peccantibus sic soluimus. Quoniam cum certum sit eos solas indulgentias huiusmodi percipere qui mundi sunt et immunes a mortalibus peccatis. Nulli autem est certum quod immunis sit et mundus ab illis. nulli ergo certum est quod indulgentias huiusmodi percipiat. certum autem est unicuique se esse debitorum inuicem sunt penitentia vel inuicem de. quare certum est nemini debere propter huiusmodi indulgentias cessare ab agenda penitentia ne committat se periculo et in estimabiles acerbitate ignis purgatorii incurrat penam negligentia agendi penam suam que quantumcumque aspera sit leuissima tamen est commutatio acerbitate illius ignis. Et hoc nulli per certo atque precise promittimus indulgentias istas. Sed sub conditione illa si immunes sint et mundi a mortalibus. Quia ergo viri sancti et iusti spiritus timorati sunt et cum apostolo semper dicunt. Nihil mihi precius sum non tamen in hoc iustificatus sum quare esse potest quod ignoro. Manifestum est nullum virum sanctum et iustum ex huiusmodi indulgentiis immunitatem presumere maxime cum ea timorati timere faciat culpas etiam ubi non sunt hoc enim bonarum mentium est ut dicit Gregorius. Qui autem ultra adiungit quod non plus possunt religioes carceres atque materia viris religiosus. et non plus longe laboriosiusque pegrinationis pegrinationibus quam tria oua vel tres obuli indulgentias istas frequentatibus huiusmodi soluti per ea quod diximus sed per hoc quod non virtute oblationis nec per ea huiusmodi indulgentie obtinentur sed non sine eis. Dicimus tamen unum exemplum ad elidendam ipsam quam ipsi obstant abiectionem et dicimus quod quemadmodum plus predestinata trina immersio in aqua sanctificationis tam ad remissionem peccatorum propter virtutem sacramenti quam quecumque quantumcumque aspe ablutiones seu balneationes in aqua frigida licet fiant et penatiter et plus valet peluis huius aque ea baptismaliter virtutibus. Sic modica oblatio aut leuis labor in opibus seu fabricis propter quas indulgentie sunt longe plus possunt ad optinendam

dam remissionē q̄s magne oblatiōes gra-
uesq; labores alias facit aliasq; suscep-
tū hoc quidē ppter virtutem clauū non p-
pter se. Sicut inde ppter virtutem sacrenti
baptismalis absolutiōes tam mirifice tā-
q; magnifice p̄sunt non ppter se. Ppter
virtutem autem clauū p̄sidendum est de
sanctorū suffragiis sp̄aliter quorū in locis
huius memoria et veneratio habet. Se-
cundo ex ipsis meritis ecclie totius cuius
vox in locis huius de cetero non silebit.
Quicquid enim et psallendo et legendo vl-
etiam cantando vel alias quocūq; modo
orando iudei seruitio ibi de cetero dice-
re ecclesie ē cum ex eius p̄sona dicatur.
Tertio p̄siderandū est de meritū atq; suf-
fragiis oīm sanctorū q̄rum aut generalis
aut sp̄alis veneratio et mēoria ibi faciēda
et habēda ē. Quarto de ipsa gratiositate
et virtute cultus q̄ non potest ēē nisi gratio-
sus apud deū cuius honor ipse et glia est
neq; enī virtuosus ab ipso ad absterredos
demonēs ad nunciēdos insultus ip̄orū et
tentationes ad debilitādas vires eorū.
Deinde aduocādum grām p̄punctiōis
grāmq; deuotiōis. gratiosus autē ē apud
misericordiissimū deū adimpetrādas veni-
as ad optinēdas grās ad eas roboran-
das intinēdas et augēdas. Postq; autē re-
spondim⁹ p̄dictionib⁹ errorū istorū et dis-
soluim⁹ obiectiōes eorū et declarauimus
cās errorū istorū. Modo relinq̄ nob̄ sta-
bilitate ipsas indulgētiās p̄bationibus ac
declaratōibus. Dicim⁹ ergo in p̄mis q̄
cui⁹ p̄tās ē p̄niales satisfactiōes iniungere
eiusdē ē eas augere minuire et mutare p-
ut ad diuini honorificētiā et aīaz salutē pub-
licam speciale vtilitatē videret expedire.
Quare et p̄niale afflictioē in elemosinas
oblatiōes et orōes et in oē qd̄ deo magis
acceptū viderit ēē licitū ē p̄lato sueq; p̄ta-
tis ē et officiū mutare p̄ut xpi penitenti aut
ecclie de q̄ est aut ciuitati aut patrie aut to-
ti ecclie viderit expedire. ppter hoc tanq̄
p̄niale satisfactiōz iniungim⁹ interdū re-
gularib⁹ vt suscipiāt ad ministratiōes q̄ eis
imponunt vt p̄orati ppter reformationē
aut p̄seruatiōis religionis aut camerariāz
ne ali⁹ ppter secularē frequentia p̄clites ac si
deliter et prudēter et sine f̄m̄ scādalo tpa-
lia dispēscent. Sicut et viro prudēti et iusto
atq; potēti et incorruptibili acceptiōe p̄so-
narū vel munerū p̄sulim⁹ in foro cōfessio-
nis vt p̄sulatū vel p̄fecturāz ad hoc elect⁹

recipiat et tanq̄ p̄niale satisfactiōne hec
ei imponim⁹ et sic de alijs maiorib⁹ et mi-
norib⁹ administratiōib⁹ manifestū est et
sentendū et faciendū. Hec autē exēpla p-
pter hoc posuim⁹ q̄a omnia in ecclia dei de-
bēt esse p̄munia p̄prietatē enim et excoīca-
tionem omīno detestaf et reijcit p̄munio
sanctorū. Manifestū ergo q̄ cū maior
honor deo sit maiorq; vtilitas aīabus p-
pter causas q̄s diuino seruitio seu cultui
sanctius assignauim⁹ edificari basilicam
vnā in qua deo iugiter seruiat. aīabus
sacrificijs et orōibus assidue succurrat
sanctorū suffragia qui quēcūq; voluerint
apud dñm possunt die ac nocte eis impe-
trentur. in q̄ incessant hostes inuisibiles
impugnent. ceteraq; bona q̄ numerari
mus et noiāim⁹ ibi sine intercessiōe aīa-
bus impendātur. maior inq; ē honor deo
maiorq; aīabus vtilitas quā quantitas
q̄ afflictionū p̄nialium carnificina. Ep̄a-
lis ergo p̄tatis et officiū ē carnificiale illam
afflictionē q̄ntamcūq; siue p̄ parte siue p-
toto sicut expedire viderit in huius boni
vel sile vel etiā alterius mōi q̄ publicare
grit vtilitas cōicere. Amp. q̄ omnis
seruus bona dñi sui in honorem ipsius et
glia et regni vel domus sue vtilitatē rei-
netur expēdere et vbi maiore vel honore
vel vtilitatē vel ambos videt ibi largius
etiā ei⁹ fidei p̄missa sit eorū dispēlatio. Ad-
ditiōes autē diminutiōes p̄mutatiōes re-
laxatiōes p̄nialium satisfactiōnū p̄latis
indubitātē p̄misse sunt. Manifestū gē
ad eos p̄tinere vt bona ista q̄ noiāim⁹
expēdent largius aut p̄tius p̄ vt negocia
vel opa ex paruitate vel magnitudine diui-
ni honoris sp̄ualisq; vtilitatē plus aut mi-
nus requirerit. Et ppter hoc q̄ maximus dei
honor ē in terra xp̄iana religio maximaq;
aīaz vtilitas et p̄uata et publica. certū ē q̄
p̄ ea plantāda p̄seruāda ampliāda et de-
fendēda necesse h̄z h̄mōi expēdere p̄fati
serui dei. de p̄nialitatis bonis q̄quid p̄o-
tēncitantes regunt. Necesse ergo habet
relaxatiōes diminutiōes p̄mutatiōes
p̄nialū facere q̄ntacūq; requirit plantatio
cōfūatio amplificatio defēsiōq; ch̄ristiane
religionis siue vltra mare siue in prouin-
cia siue alibi vbicūq; et hec est causa p-
pter quam largissime indulgētiē fiant ab
ecclesia pro subsidio terre sancte et genera-
liter contra inimicos fidei et ch̄ristiane
religionis. Amplius, si rex vel p̄inc

ceps bellum habebat dat potestatem du-
abus suis perquirendi et conducendi bel-
latores dignisq; stipendijs remunerandi
Quia ergo rex regū et dominus dominā-
tium christus dominus bellum habuit a
tempore quo cepit ecclia bellum inq; non
solum spūale sed etiam litterale seu cor-
porale siue materiale contra hereticos et
alios christiane religionis inimicos vide-
licet paganos et a tempore machometi sar-
racenos necessario dedit potestatem du-
cibus suis id est prelatis perquirendi bel-
latores materiales et conducendi eos co-
gruis stipendijs remunerandi. Quid autē
epedicare indulgētijs et pmittere hmoi
bellatoribus nisi eos pergrere et condu-
cere regi regū christo dño. Et quid ē peni-
tētijs ei iniunctas remittere nisi partem
aliquam stipendij ei dare. Quemad-
modū enim stipēdia peccati moris. Sic le-
gitur. vi. ad Ro. Sic stipēdia huius bel-
latorū p maxima ac nobilissima sui par-
terenumeratio eterna erit. Amplius
Quis rex pugnatur? non aperit erariū
suum ad largiendū bellatoribus et alia fa-
cienda que bellum requirit et rex regū chri-
stus ergo dominus aperit erariū suū et
elargitur bellatoribus suis. Erariū eius
autem thesauros continet indulgētiarū
gratiarū et gloriarū. Amplius. quis
habere bellatores si eos viderit debitis
obligatis que eos phibeat ire ad bellū
suum nisi prius liberat ab huius quā mī-
tar ad bellum. Quia ergo debita pñalia
huius bellatores bellū huius agere non si-
nunt sic ieiunia ligature ferree alieq; hu-
ius affectiones longeque orationes et alie
pēgrinationes necesse est vt deus bellato-
res tales liberet debuit anteq; eos mittat
ad bellum liberatio autē non est hic nisi
per remissionē. Amp. cum ista stipen-
dia remissiones scilicet et indulgētijs huius
toto ope desiderent et regunt bellatores
vt nihil a deo eos inducere videatur ad
huius bellū suscipiendū. Maxime autē illa
faciende sunt bellatorib; si comode fieri
possunt per que maxime inducuntur ad
fideliter acriterq; pugnandū. Indulgē-
tie ergo iste et remissiones faciende sunt hu-
ius bellatorib; et non sunt faciende nisi p
ministros nec aliter comode fieri possunt
Amp. nullus est pñceps milicie mate-
rialis siue corporalis qui non habeat po-
testatem conducendi bellatores et conue-

niendi stipendijs cū ipsis. put bello siue
gregi domini sui videtur expedire. Multo-
fortius ergo principib; milicie spūalis
ex ipso principatu huius est potestas con-
ducendi bellatores et conueniendi cū eis
de stipendijs put bello dei viderint expe-
dire. Quia ergo manifestū est q; stipen-
dia remissionū et indulgētiarū maxime
colligunt deo exercitū maximeq; augent
illum et maxime puocant ad bellandum
maxime huius stipēdia promittenda et
danda sunt bellatoribus dei. Si quis at
dixerit q; sufficit huius bellatoribus mer-
ces regni celorū dicim? q; ipso sensu ma-
nifestum ē paucissimos intuitu solo mer-
cedis illius posse colligi bellatores. Quia
ergo querēda ē sufficiētia bellatori per vi-
am per quas fieri comodius potest et hec
via omnib; pmodior qm et deo honorifi-
centior et regno suo siue ciuitati que est ec-
clesia eius vtilior atq; salubrior. Nihil em
adest adeo gloriosum deo vt misereri et
penas meritas relaxare penitētib; nul-
lum ei honorificentior quā dare se in mortē
aut mortis discrimine p eius honorificē-
tia et cultu vel placādis vel conseruādis
vel ampliandis vel defendēdis. Seruis
autē dei nullū obsequium prestare deo pos-
sibile ē sibi vtilius siue salubrius. Amp.
si toto sanguine tota q; strage sanctorū mar-
tirum redimi voluit christiana religio ne
periret per ydolatriam aut alias super-
stitionem siue per iudaismum litteralem
qntofortius vult eam redimi leuissimovt
dicam? ita precio cū eam sic posse redimi
videat et defendi. Si em tantos labores et
dolores tantaq; supplicia etiam mortis su-
stinere voluit sanctos aplos et martires
sanctosq; confessores p defensione chri-
stiane religiōis. qntofortius relaxabit lō-
ge minorem pro defensione eiusde; cum in
comparabiliter magis pronus sit ad rela-
xanda suorum supplicia quā ad ea irrogā-
da aut irrogari sustinenda. Incompabi-
liter etiā magis dispendiū est si phas est
dicere deo sustinere tantā afflictionē ami-
corū suorū quā relaxare incompatibiliter
minorem in huius bellatoribus. Quare si
idem est fructus illius afflictionis et istius
remissionis q; apparet ex consensu. Multo-
fortius facit indulgētijs et relaxationes
istas. Indulgētie autē que fiunt pbasili-
cis vel ampliādis vel qlib; alio mō melio-
randis etiam ppam pbatone; habent

scz. **¶** Cum enim quilibet sanctorum maioris in compabilis gratie sit apud deum quam quilibet seruus malus apud dominum suum vel etiam amicus apud amicum. **¶** Cum ergo manifestum est unumquemque per se ipsum gratiosum a domino suo vel amicum ab amico in numeras remissiones peccatorum et penarum inestimabiliter vinatoribus ac cultoribus suis a largissimo bonorum omnium largitori deo. **¶** Et si isti ex igniculo dilectionis et stilla benivolentie ita solliciti sunt per necessitates charorum suorum quanto fortius sancti ex camino charitatis quo totum ardet et diluuium redundantissimo benivolentie quo totum defluunt solliciti erunt per necessitates sibi deuotorum seque venerantium atque colentium. **¶** Manifestum ergo est quod sancti quorum memoria et veneratio haberet ex profundissima benivolentia solliciti intercedere per veneratores suos et ex gratia inestimabili quam habent deum potest impetrare. **¶** Quia ergo et voluit ex benivolentia et possunt ex gratia necessario impetrare benefactores aut ecclesiarum in quibus memoria et veneratio cuiuscunque habet veneratores spirituales ipsius sunt. **¶** Quare illi impetrat. **¶** Qui enim postulant dummodo ex deum debeat et illis expediat accipere quod intendunt certum est aut quod decet deum et honorare sanctos suos in hoc vicem ut eos exaudiat per veneratores eorum non solum in remissione culparum sed etiam penarum siue sint penales siue alie. **¶** Quartum si nulla causa subest suffragia sola sanctorum sufficeret istas indulgentias impetrare. **¶** Indulgentie vero que fiunt per portibus edificandis per viis sternendis siue pauperum siue faciedis ante meliora dis illa habent rationem per se ipsam. **¶** Quia ergo licet unicuique dispensatori adducere oparios ad agenda opera domini sui dispensatores aut in domo dei magna que est ecclesia prelati sunt licet ergo prelati conduce re oparios ad premissa opera quocumque precio quo cum eis conueniant siue indulgentiarum et remissionum siue alterius cuiuscunque rei laborantibus aut in huiusmodi operibus possunt prelati ecclesiarum dare indulgentias quas viderint expedire. **¶** Communis autem ratio seu probatio de indulgentiis istis et eis que fiunt benefactoribus religiosorum est ipsa conuocatio seruunt enim huiusmodi peregrinantibus et alijs propter pias causas iter agentibus. **¶** Et si alia causa non esset tamen iusticia condonacionis sanctorum ex necessitate requirit ut huiusmodi operum factores spiritualium bonorum princeps sint omnium san-

ctorum quibus opera illa seruiunt quantum laborum et afflictionum quas illi iter agendo et aliquo laborando isti claustralium carceres sustinendo habent principes fiunt merito eis patitur a penalis laboribus et afflictionibus qui meliores per se responsales constituerunt vicem viros sanctos quibus opera illa fuerunt vel beneficia et deo magis acceptos labores quam proprii penales essent per alios reddunt. **¶** Non enim dubitandum est quin labores sanctorum claustralium et affectiones deo magis accepti sunt quam isti forinseci ut pote purissima sacrificia. **¶** Quare non tam remissio est quam in melius commutatio indulgentia in huiusmodi casibus facta. **¶** Iuxta hunc modum etiam faciendum est de indulgentiis que fiunt benefactoribus pauperum. **¶** Quia admodum est propter dei amorem et honorem et labores et afflictiones pauperum releuari apud deum misericordiam merito reuelationem laborum et afflictionum penalis promeretur. **¶** Et propter hoc merito ad animandos eos prouocandos magis et magis ad opera pietatis non solum consuetudine largiuntur beneficia promittenda eis sint. **¶** Sed etiam propter urgentissimam pauperum necessitatem noue indulgentie faciende nec dubitandum est merita deuotionis offerentium et offerentium beneficia locis indulgentiarum et preter remissiones a misericordia dei put dignum et iustum est debita dona obtinere. **¶** Et pauperes qui non habent quod offerant merito bone voluntatis diuine largiuntur beneficia ab indulgentiis huiusmodi penitus non fraudari nec omnino esse expertes. **¶** Non autem de virtute vel prete clauium sed de multitudinem misericordie dei que pia voluntas sancta desideria suorum nunquam irremittentera dimittit. **¶** Hoc autem quod in huiusmodi indulgentiis offerentibus seu benefactoribus locorum atque laborantibus in huiusmodi operibus solummodo fieri consueuerint ut quia nullus prelati huiusmodi prelatibus ligandi atque soluendi nisi in subditos suos. **¶** Manifestum ob hoc est quod in indulgentiis iste siue remissiones a quocumque prelati fiunt ad alienos parrochianos nullatenus extendit. **¶** Ita ergo patefecimus tibi quod prelati seu officia ordinis sacerdotalis vicem officium interpellandi officium sacratissime eucharistie sacrificium offerendi officium sacrandi. **¶** Deinde officium docendi doctoresque instituendi quod est prima clauis non visissime ligandi atque soluendi in viroque foro officium quod est secunda clauis. **¶** Et quod in solis episcopis plenitudo prelati istorum officiorum quod perfectio est. **¶** Manifestum est episcopum

pleni et perfecti esse sacerdotes. Officiis enim sacramentandi pleni atque perfecti minores sacerdotes non habent. Quia sacramentum confirmationis nec sacros ordines nec maiora sacramentalia impedire possunt. Sicut auctoritate docendi seu doctores instituendi modica habent. Quia sola enim cura animarum datur eis tanquam cure annexum prout docendi populum sibi commissum et predicandi ei ea que salutis sunt. Nunquam tamen de eis in ordinatione sua. Sic docere et predicare. docere enim et predicare speciale officium est episcopi. propter quod in consecrationibus suis eis deest. Sic predicare populo est episcopi. Episcopus etiam est doctor in diocesis suis instituere. Nulli licet enim predicare vel docere in quocunque diocesi nisi de mandato episcopi. Prater autem ligandi vel solvendi in vniuerso foro plenam ac largissimam episcopi habet. accipit huic plenitudinem in traditione baculi pastoralis sicut et clauis scilicet in traditione codicis euangelii et hic expresse quod dicitur eis cum prefatu codicem et baculum de manu metropolitani accipiunt. Officiis autem interpellandi maxime incutit episcopis quod ipsi sunt mediatores inter omnes alios et deus propter hoc omnia episcopi summi sacerdotes vocantur et in euangelio. Mat. xxv. Quererebat summi sacerdotes quomodo iesum perderet occideret. At in ipsa prefatione consecrationis episcoporum que ad summi sacerdotum misterium elegisti. Ideo et apostolici officii sue apostolatus. Quia quidem apostolus commissus fuit totum commissum est episcopis. Unde in sedibus et quibus sedent apostoli sedent tam pleni iuris successores tamquam loci apostolice potestatis eorum et morum longissime distantes. Si quis autem dixerit cum episcopus ordo non sit ad quod consecratur episcopus. Rndem? quod ad completum et perficiendum atque ad summum perducendum non solum officii plenitudine et amplitudine potestatis. Sed etiam tumultu gratia et pinguedine scitatur. Quodammodo et virginis lute non nouum misterium cum celesti spiritu solemne consecratione sua pertrahit sed in baptismo dudu peractum firmat potius et astringunt non noui sacro misterium christo domino se obligat vel astringunt. Sed vetus artus faciunt renouationes in proprijs carnalibus maioribus gratia sanctitatis impugnat fligiosis votis quibusdam vinculis se eidem quodammodo alligantes et sacra obsequationi saluti assiduo perpetuo deuotones. Sic et summi sacerdotes siue episcopi in consecratione sua non nouum ordinem sed ipsius ordinis sacerdotalis. scilicet que prius habebat perfectos et plenitudinem recipiunt quantum ad potestatem

tem et officia que supra diximus. Si quis autem dicere noluerit episcopatum esse ordinem alium a sacerdotio minorum non opponimus nos nec contradicimus. Vnde non effugiet facile quod opte at enim dicere archiepiscopatum ordinem esse. Et dicitur primatum et preterea patriarchatum et nouissime papatum. Manifestum autem est quod ipse non est maior quam petrus. non enim nisi successor ipsius. quantum ad potestatem et dignitatem nec ipse vocat se nisi episcopum in litteris suis scribit se episcopum et in prout legis notat se episcopum catholice ecclesie. In historijs legis vbiq. Siluester episcopus vrbis rome Bonifacius episcopus vrbis rome. Amplius metropolitanus siue archiepiscopus cum sacrat? est in episcopum nisi amplius expectat faciendum nisi sola pallij traditione quod etiam sine ordine quod cumque et benedictione sit cum sola debiti iuramenti prestatione. Amplius ipse dominus ihesus christus non potest quam episcopus est in dignitatibus ecclesiasticis. Sed quod homo in sui gratia nec archiepiscopus nec primas nec patriarcha nominari voluit sed episcopus et sacerdos tamen et pontifex. Manifestum ergo est ultra episcopatum nullum esse ordinem. Scire etiam debes ad episcopos tanquam apostolorum successores tanquam ad apostolice dignitatem pertinere mistros ex ipso episcopali officio. Institutiones clericorum in ecclesijs prebendarijs et sacerdotum in capellis et parrochijs institutionibus in qua plenam quantum de iure communi sed ex speciali collatione episcoporum nonnullis iura pronatum committunt. Postquam expeditur nos. cetera sunt de ordine sacerdotali stabilium. eentia eius et officia omnia et numeramus et nominamus ea. Restat nobis loqui de sacralibus. De extrema enim unctione non oportet nos amplius dicere quam diximus in precedentiibus. Presertim cum ab initio institutionis sue magis medicamentum scitatur sic legis in Act. apostolorum. ungebat apostoli infirmos oleo et sanabant. Et hoc etiam attestat Jacob. vlti. Infirma quod si vobis vocet presbyteros ecclesie et oriet super eos ungetes oleo in nomine domini et oratio fidei saluabit infirmum. Incipiamus ergo et dicamus quod cum sacraliter cur quod homines ut sint sancti ipsi vel ad hoc ut ministri sint alijs sanctificationis. Sacralia sunt et ad tumeta sacrorum et liber ad iumeta. Quoniam eis auget et perficit scitatur quod sacramentum prestat. Et hoc apparet euidenter in eis sacralibus que impediunt hominibus sic euidenter ostendimus in consecratione episcopali que scitatur sacerdotalis euidenter augere atque magnificare nisi per idignitatem steterit recipiunt potestatem autem et misterium sacerdotalis ordinis extendit et ampliat ad perfectum

etū. Similit̃ et in consecratōe sacrarū vir-
ginū manifestū est q̃a ipsa consecratōe
spūale matrimonū auget et perficit sic
Re. **B**enedictio et abbatū hui⁹ aut pbatio
ē et aliorū sacrālū q̃ oratio ecclie est exau-
diri p̃ hīs pro q̃bus fuit nisi ip̃i forsitā re-
pbi sint a misericordie dō nō ē. **I**n cōse-
cratōib⁹ et benedictiōib⁹ istis ex pte ec-
clesie hīc adiūmēta petunt p̃secrandis. et
benedicēdis nōario et p̃stantur eis a p̃e
mīaz nisi vt dixim⁹ p̃ ipsos steterit q̃bus
ista postulant. **S**emp̃ em̃ h̃z patulas au-
res misericordissimus deus ad p̃ces et vota
ecclie sue sp̃ h̃z extētas et p̃missimas ma-
nus benedictiōis sue non solū ad nōcīta-
tes et indulgētiās suorū. Si etiā benepla-
cita largiēda dūmodo ad eius gl̃iam et
ip̃orum vtilitatē p̃tineant. **H**ec ergo ē ra-
diū pbatōis in oībus sacramētālib⁹ vīc-
gracīositas ecclie a deo placēs deo et a deo
q̃ dilecta ē vt nunquā apud eū paciāf re-
pulsam. **I**nde ē q̃ p indignis multo cōs
exaudir. **I**mpetrās eis et grām et veniā
aliāq̃ bñficiā et mīas. **S**i aliqñ aliq̃ a dō
indigni sunt vt eis ecclia non obtineat q̃
pro eis petat non ip̃a repellit s̃z ip̃i. **Q**ue
admodū si sponsa charīssima ab amātis-
simo sp̃so liquore p̃ciosissimo petat vas
fētens impleri ac fordidū spurciāq̃ ple-
nissimū. **Q**uia vtiq̃ hoc sponsū facere in
huius phas liquore p̃ciosum nō admittit
s̃z repellit non ip̃a sp̃sa in hui⁹ casū sed
phas ip̃m et sp̃ citius a seip̃o dū liquor p̃-
cioso repūgnat non solū p̃rietate. **S**i etiā
plenitudine adiectiōis non recipiat pleni-
tudo. **E**odē modo si petat sanari egraz q̃
sanitatē totis studiis et virib⁹ p̃sequatur
q̃ egritudinē suam et vulnera totū dilecti-
onis brachiis aut plectat totoq̃ conatu
studeat retinere nūq̃d p̃ces ipsius minus
h̃z gratie ap̃d sponsū certū est q̃ p̃ces ei⁹
non repellent et q̃ oratio eius in sinū ip̃i
revertat. **S**i infelix eger man⁹ retrahit et
claudit ne p̃recta sibi et oblata sanitatē
recipiat. **N**on em̃ man⁹ largitat⁹ sue de-
retrahit aut claudit s̃z miser iste non solū
eas nō extēdit s̃z etiā eas retrahit claudit
et astringit ne heat dona dei q̃bus man⁹
ei⁹ plenissime sunt recipiat. **S**inū claudit
obstruit et obstrigit ne largissima dei ma-
nus aliqd in illū mittat liber. **N**ō sunt sa-
cramētōz sacrālīa ipsa p̃p̃t exp̃ssas et eui-
dentē designatōne ip̃oz. **Q**ue admodū
in p̃secratōe p̃ōficū sacerdotali p̃fectio

et plenitudo legis. sic in vinctiōib⁹ caput et
manū et pollicē pignedo int̃ ne vinctiōis
intraditōe et codicē euāgelici auctoritas sa-
cri magisterij q̃ et docere et doctores insti-
tuere h̃z ex officio in dyocesi sua. **I**n tradi-
tione vō baculi p̃tās cohercendi rebelles
q̃ est p̃tās iudiciaria p̃tās q̃ ligadi atz sol-
uendi i foro iudiciali. **S**ic in consecratōe
monialiū sc̃itās et p̃fectio mīmonij ip̃i
ritualis et in signis et in ṽbis exp̃sse legē
Ide est videre in regū et reginaz vinctiō-
nibus et benedictiōib⁹ sic in benedictiō-
nibus abbatū. **S**ic et in benedictiōe cler-
icōz hoc ē clericatōe seu p̃me tonsure dā-
tione. **E**t h̃c sunt q̃nq̃ sacrālīa q̃ impetu-
dunt in ecclia dei hoībus in adiūmēta
sac̃roz et p̃fectionē gratie et sc̃itatis. **P**̃p̃t
hec autem p̃sueuerūt dari benedictiōes
peregrinatib⁹ et fieri ibi benedictiōes
ep̃ales sup̃ p̃p̃los quas ṽtrasq̃ nībil p̃p̃t
bet anumerari sacrālīb⁹ q̃ntū adiūmēta
gratie et sc̃itatis. **N**ā quantū ad sac̃roz
similitudinē et sc̃itātē atz gratie augmē-
tū atz p̃fectiōis digne suscipiētib⁹ p̃stant
p̃p̃t q̃d et sacrālīa nōiata sunt q̃si sacra-
mētis in effectu sc̃ificationis et de signifi-
catione sc̃itā. **S**acramētālīa vō alijs reb⁹ vīc-
que hoīes nō sunt impēdunt et ad m̃m-
steriū sc̃ificationis et ad diuinū cult⁹ hono-
rificetia et ad sc̃ificationis misterij vt oleū
aq̃ vinū cinis et sal baculus p̃ōficatīa et
anulus. sic vela et anuli sac̃roz ṽginū ad
honorificetias vō diuinū cult⁹ impēdunt
sacrālīa vasis et calicib⁹ patens et crucib⁹
Hec em̃ tria p̃secratur p̃p̃t honorificetias
diuinū cultus. **S**ic impēdunt ornāmētis
altaris vīc- et crīmalibus regalib⁹ p̃anis et
corp̃alib⁹. **P**̃p̃t hanc eandē cam calicē
et sabulo lapidib⁹ quo recōdunt sancte
relique et ip̃i baculo in quo recōdunt vel
reponuntur impēdunt sacrālīa q̃bus dā be-
nedictiōnū tantū modo alijs benedicti-
ōnib⁹ in ṽnctiōnū p̃nōiat em̃ vasis ca-
licibus et patens p̃nōiat q̃ lapidib⁹ be-
nedictiōes et in ṽnctiōes impēdunt bas-
siliis aut et altarib⁹ impēditur p̃secratōis
adiūmētū gr̃e et sc̃ificationis sic exp̃sse
p̃tinet benedictiōes eoz. **I**n ip̃s em̃ or-
dinib⁹ exp̃sse petunt ea q̃ sunt gr̃e et san-
ctificatiōis sicut at ad diuinū cult⁹ p̃tinet
veneratō sac̃roz reliq̃az p̃p̃t q̃d locū
repositiōis ip̃az et patibuli recōditiōis
cū benedictiōe. **I**nungit sic ad honorē di-
uinū cult⁹ p̃tinet ip̃e cult⁹ dei q̃ fert serui

(fo.)

num locū habeat deo appropriatū atq; sā
ctificatū. Apparet autē euidenter intelli
gentibus q; consecratio basilicarum li
ber quodammodo est et figura 7 sacramē
tum id ē sacraz signū sanctificationis bap
tismalis. sic et recōciliatio eaz sanctificati
onis pñialis. sic et recōciliatio ecciaz dua
bus de causis vitz in expiationē cōtume
lie que facta ē loco sancto 7 deo in ipso in
horrore facinoris siue sceleris in eo ppe
trati. Scire autē debes q; nūquā additur
honorificētie diuini cultus vel decori do
m? dei qn addat adiumentum ad fidelitū
sanctificationem.

Post hec loquimur autē de iustifi
cationibus. Ubi nec pbatōes in
ducere necarium ē ppter lucidissi
mā euidentissimāq; iparum 7 ppter pfer
sum oim legum in ipso. Nulla em habet
traditionē apud hoies veri nois? Non
enim hoies noīandi sunt vel cū epiluro
obstruerat vel qui solā barbari ei sue fir
mitatē sapiunt q; preciosissima ac nobilis
sima dona intellectus siue rōnis vel libe
re voluntatis animali vtute non solū op
pserunt sed sensibili immerferūt et vt ita
dicam? a regionibus suis. Hoc ē a subli
mibus gratie 7 glorie eos a deo longe ex
alauerit 7 vt iā inde nihil vel videre vale
at vel audire. S; quemadmodū dī Apłs
in vlti. Ad gal. Vnde? mihi crucifixus ē
7 ego mīdo. Sic ille mortue sūt spūalib?
7 etnis. 7 illa ipis. Institutiones ergo oñi
es opa que sua sola bonitate in iusticias
vicioz 7 peccatoz p pparietatē quam ha
berat illas aut destrōit aut minuit aut
qūber mō aliter impediūt aut inpiūat
qūm pma ē oratio que velut aduocatus
nr apud deū graciosissim? 7 ad placādū
ipm atq; impetrandū ab ipso potissim? ma
xime si celesti rethorice pdit? fuerit si i au
ribus laudū 7 gratiaz actionū benedicti
onū 7 glorificationū onust? fuerit si iū
tum aromatib? fragracissim? pxtu būi
litar? misabilissim? Sic assidu? 7 impio
bus si importun? exiterit si desiderio fer
uidus si ipse misericordie largitatis diuine
fidus si nihilomin? p petis suis timidus
celesti aut rethorica in duob? maxime cō
sistit in nrīs scz accusatōib? 7 dei collau
datōib? 7 hanc suo tpe scribēdam si dī
beneplacitū fuerit reseruam?. Scda est ie
iuniū hoc ē intelligim? oēm causā absti
nentia siue corporalis siue spūalis. Ania at

(ch.)

que non ieiunat nisi a cibo corporali a sū
sū id ē corpus suū pcuratorē suum con
stituit ad ieiunandū p se multo ē abstine
dum ē fortius a deuoratiōe primoz quā
a cōmestione ciboz quos deus ad hunc
vsū creauit. Et ppter hoc ieiunādū ē a de
stractionibus primoz a dei blasphemis
ab omnibus illicitis loqis 7 ociosis. Sic
7 ieiunādum est ab illicitis aspectib? ab
illicitis auditibus gressib? cogitationib?
7 generaliter omni eo 7 noīū est 7 pericu
losum animalib? būianis. Tertia elemo
sina aut hanc intelligim? ex ipso nomine
oēm misericordie subiectionē seu corporalis
sit seu spiritualis. Elemosina em ab eleis
qō misereri dicitur 7 ppter hoc omne bonū
q; intuitu pietatis alij feceris elemosina
intelligitur sui exēplī consiliū siue auxiliū
7 hoc siue tpale siue spūale ex misericordia
primo impendis. elemosinā ei largitus
es. Quarta ē remissio in frēs siue sit moles
stiarū siue contumeliarū siue dānozum.
Certū est enim q; remittentib? omnia si
bi debita ab alijs remittunt? 7 debita eo
rum. Quinta ē disciplinat? sunt tres ptes
prima ē afflictio doloris vt vberū cilio
rum lorica 7 ligutina 7 ferrearū estus 7 fri
goris ceterarūq; passionū que dolore in
ferunt corpalem. Scda est afflictio labor
Tertia ē occupationū afflictio. Hec ergo
afflictiones cū ad impetrandā vel cōser
uandū seu augendā siue defendendā iu
sticiam assumunt? tunc iustificationes vo
cantur. Cōsidera ergo diligenter septem
ista 7 videbis q; iustificationes nrē sunt et
iusticie impetratiōes incrementa 7 defen
siones 7 sacrificia deo gratissima placare
q; oblatiōes. Et hic finē faciam?. Tracta
tus istius de sacramētis que vtute diuina
sibi assistente potissimū sanctificauit 7 in
stificationibus que ipsa natura sua 7 me
rito iustificanc maiora 7 altiora de hīs q
nobis nec est videre datū nec scribere per
missum studiosis. 7 magis vacare valen
tibus atq; apud deū maiori gratia pollen
tibus reseruātes. Et si em ad perfectū de
rebus tam sublimib? tā magnis tāq; di
uinis tāq; ab humani sens? paruitate di
stantib? put oporteret deferere plene ac
pfecte scribere peccatū nrīs facietibus nō
valemus. Has tamen largitori omniū
bonoz deo agimus si vel modicā occa
sionē vt sapiores siāt sapiētib? dam? 7c.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in two columns.]

Incipit tractatus Guillelmi parisiensis.
Cur deus homo.

Prima ad hoc q̄ritur ra-
dices. Prima virtutis
nostre appetitive inte-
rioris. errorem corru-
ptione atq̄ puerilitate
Secunda aialitate nostre
rebellionē. Tercia nre
moris cui oēs additi sum⁹ dānationem
Quarta totius naturalis nre rectitudinis
incuruationē. Et has quidē radices a sen-
sib⁹ omniū et expictia accipi q̄ quidē fa-
cere in omni facultate licitū est. Primum p̄
quia ipa vicioz opera q̄ suauē nobis sa-
pient. Et ea que virtutū sunt q̄ asperum si-
gnificans ipse experientia nosq̄ edocet. De
inde minora bona q̄ bona corporis noianē
ut speciositas agilitas ut robur et sanitas
q̄nto studiosius ardentiusq̄ amant atq̄
quant a nobis q̄ pporcionalia hīs aia-
rum nostrarū. bona quis ignorat bona p-
porcionalia. hīs vocam⁹ speciositate aia-
rum agilitatē robur et sanitatē. que aut v-
tutes sunt aut ex virtutib⁹. Tercio ipaz mi-
nima bona corporalia quoz oīs vltus ē aut
sustentatio corporis ut esce. Aut pectio ut
vestis et tectio aut exornatio ut moniliū et
anuloz tāta q̄ ardore puerilitate puenit
ut meoz omniū inquisitionē nec ordo fue-
rit nec modus dū minima ipa in p̄mis q̄
runtur et maxie per oēm modū qm̄ p̄mis
studijs et maxia amorib⁹ similis laborib⁹
et siq̄ aliud via est ad inquisitionē illoz.
In maximis aut que nemo dubitat aiaz
ēē p̄pā nisi q̄ eas aut ignorat penit⁹ aut
ēq̄ aut postponit corporib⁹ nulli sē nob⁹
amores nulla studia nulli labores nulle
delicie et hoc dicim⁹ q̄ntum ē decursu in-
nate nobis corruptionis et naturalis p̄sue-
tudinis. Et em̄ nonnulli ad amorē sectati
onēq̄ virtutū se transferūt et p̄ferūt diuine
bonitatis est beneficiū. Nō humane virtutū
officiū. Et hoc i destructionē pelagianē he-
reos palā deo adiutore faciem⁹ nobis
cū ad p̄sens sufficit. Et in sectatiōe virtutū
sunt nobis labores et dolores et difficulta-
tes onerose. In sectatiōe vero vicioz deli-
cie. Et istū iuenit diuino numine siue nō.
Quia ergo sic se habēt bonū et malū ad
appetitū nram interiōrē ut amarū et dul-
ce ad appetitū nram exteriorē. Non p̄t
autē ut appetitū nostre exteriori ama-
rū dulce sapiat. et econuerso nec ut mai⁹

amarū min⁹ amare. Aut mai⁹ dulce mi-
nus dulciter nisi puerilitate ipsius. Necessē
est et in appetitū nra interiōrē similis se
habere vici⁹ ut bonū male ei sape aut ecō-
uerso. neq̄ minus bonū mag⁹ bene id ē
maius malū minus male nisi de puerilita-
te errore et corruptionē ipsius. Et quē admo-
dum pueritas error et corruptio in exteriori
appetitū exteriorē iudicat egritudinē sic
interiōrī necessē ē ut iudicet interiōrē siue
spūalem egritudinē. Manifestū est er-
go oēs filios adē interiōrī egritudinē et vi-
cio natiū ex quo ē illis ista virtutis appeti-
tū interiōris error atq̄ pueritas.

Rebellio vō animalitatis nostre ad
id qd̄ nobis spūale atq̄ nobili⁹
necessario aduēctia ē et illata na-
ture humane. Primum qm̄ ipsi p̄bī ponunt
pprium aīe ad corp⁹ qd̄ hac quidē impa-
tium illud aut ministratiūz omne aut
pprium naturale ē. Aperte ergo corporis nō
est rebellio naturalis ad aīam. Sed totū
qd̄ facit aīalitas aduersus aīam ē aperte
corporis. aīalitas ergo naturaliter non re-
bellat aduersus spm̄ siue aduersus id qd̄
ē in aīa nobilius atq̄ sublimi⁹. Amp. si tanta ē
par virtutū inferiorū atq̄ meiorū ut sibi inuicē
infatigabili necessitudinē ob-
sequant siue subseruiāt. Cū tamen nullū
alīi natura supposuerit siue p̄tulerit. Nā
tomag⁹ aīalitas nostra quā naturalis or-
do institutiōis spm̄ id est aīe nostre parti
nobiliōrī regendā ipsa natura lege et insti-
tutiōe subdidit q̄ntum ē de natura ipa er-
go cōtra nature legē est alteri⁹ ad alterū
rebellio. Amp. si naturalis ē ista rebel-
lio cū nature ordo et institutiō nihil hēat
inhonesti nihil turpitudis. si h̄z ergo ista
rebellio aliqd̄ inhonesti. Cur igitur rebe-
lionē errorum p̄cupisciaz ceterarū passio-
num qbus victus bellū indixit et cōtra q̄
oēs ades virtutū p̄parant. Dīa eaz cer-
tamina suscipiunt p̄domare atq̄ triūpha-
re et p̄ viribus exterminare iubemur.

Amp. ipa natura nō solum docet de
aīalitate nostra per certamina virtutū in-
quirere victoriā. Sed et instigat nos et cō-
mouet ad idipm̄. Nullus aut motus na-
ture frustra ē naturaliter aut vane frustra
aut vane ēē si ēē ad finē impossibilē igr̄
possibilē ē parti aīe nostre nobiliōrī victo-
ria de aīalitate nostra. Amp. null⁹ mo-
tus nature ē contra ipam naturā igr̄ vnus
et eiusdē nature motus nō sunt inuicē cō-

Cur deus homo.

tra se. Ergo cū indubitāter alij sunt natu-
rales vicij illi q sunt ad pdomandū z tri-
umphādū animalitatē a parte aīe nostre
nobilitate qz more scpture vocat hic spm
ncarno motz rebellātes scz qui sunt a pte
aīalitatis cōtra naturā sunt. Rebellio igr
ista quā fec innobilis aīalitas nra quā cō-
tra nature pmitiua īstitutioz ē seu ordina-
tione. **A**mp. si rebellio ista ē naturalis
igr contraria obediētia z pax erit inimica
nature. Sed hic ē status qui p certamina
virtutū queritur z ad quē per illa veniū
Argo per virtutes veniū ad statū inimici
nature. Et hoc est manifeste salum. quia
per vtutes non veniū nisi ad melioratōz
z illustrationē nature. **A**mp. impossi-
bile est vna naturam pncipiū ēē pcontrariū
motū z eā naturālī vel mouere vl mo-
ueri ad prios fines. s. pcontrariū fines s. subli-
me honestatē z dōsus siue īfinitū viciōsaz
passionū. ergo cū vna sit nāa hūana im-
possibile est ipaz moueri naturālī in vtrū-
qz istoz finitū. **R**ephas at ē dicere qd mo-
tus ad honestatē sit hūane nature cōtra-
rius. **R**estat ergo vt motus aīalitatis vbi
honestati rebellat sint nature cōtrarij. **P**-
ncipuz hūmōi motū est viciū quia hone-
stati cōtrariū. Et plaga ē quia nature ini-
mica passio z lesio. **C**onfitemē autem no-
biscū ipsi pbi gentiliū. vt **I**ulius vt enim
inquit sepe dixerim? z sepius dicendū est
natura sumus auidissimi appetētissimi z
honestatis. **C**ontra naturā factus est. **Q**-
uidissimi appetētissimiqz sum? in hone-
statis. **H**ec est plaga quā querim? nature
humane illata. **H**ec est rebellio p qua di-
xit **A**plos roma. vij. video alia legem in
mēbris meis repugnātē legis mentī mee
z captiuantē me in lege peccati. **C**ondele-
ctor em lege dei fm interiorē hominē quē
nos spm vocam? vt dictū est. **E**t iterū ego
ipse mente seruo legi dei carne autē legi
peccati. **E**t iterū in. viij. **Q**ui fm carnē sunt
que carnis sē sapiūt q vō fm spm que sē
spūs sentiunt. **E**t in vij. **Q**uē ēēmus in car-
ne passiōes pctōz q p lege erat opbat in
mēbris nostris vt fructificaret mortū. **N**ūc
autem soluti sumus a lege mortis in qua
detinebamur vt seruā? in nouitate spū-
tus. **I**tem in. v. ad gal. **S**pūitu ambula-
te z dīderia carnis nō plicietis caro ei cō-
cupiscit aduersus spūitum spūitus antez
aduersus carnē vt nō quecūqz vultis illa
faciat. **D**einde manifesta sunt opera car-

nis z enumerat vicia carnē vocans ipam
animalitatē nostram. **I**psid totum in no-
bis quod est nobis commune cum ani-
malibus ceteris hoc ipm veterē hominē
vocat. **I**n. iij. col. **E**xpolātes vos igr vete-
rē hominē cum actibus suis z inducētis
nouū hominē qui renouat in agnitōz
dei. fm ymaginem eius qui creauit eum
nouū hominē vocans ipsū. **S**pm cum
decore vt venustate hostis sue que ē in
tegra virtutū suarū speciositas. **I**pecat
testimoniā nō ideo addūim? vt velim?
eis iniriū aut eis tanqz radicib? p bonū
vti. quoniā non cū eis agim? qui credūt
testimoniis scripturā sed vt ipsam veri-
tatem fidei quā qrimus scptā mōstrēm?

Unc autē circa terciā radicem nego-
ciabunt hec est mortis damnatio
vt diximus qui oēs addicti sumus.
Intendētib? ergo anime humane nobi-
litate z inquiretib? eā inquisitione p-
scrutata inueniū indubitāter eius eēna
perbēnis z indeficientis opationis. quā
ppter non congruit ei nisi organū perbē-
nis et indeficientis obediētie. **C**arpentā-
rium em indeficientis opatiōis in arte sua
nō docet dolabra deficiēs. nisi reuocato
ne et multitudinē dolabrāz compēfaret
ei vnius dolabre defectus atz caducitas.
Hoc autē in anima hūana ēē non potest
vna em anima humana nō nisi organū
vnu id est corpus habere potest. licet **P**-
tagoras et discipuli eius aliter senserint
Quē errorem hic destruedū non fuisse
pimus. **A**ristotiles tamē z eius sequaces
pbicis ratiōib? quā adhuc errāt in libris
eorū destruxerūt. **O**rganū igitur cadu-
cum z deficiēs. z cuius defectus renoua-
tione atz successiōe organoz nō nō imple-
tur incōgruens est z insufficiēs perbēnit
et indeficientie anime hūane. **E**rgo nam-
raliter non ei datū tale organū aut apia-
tum cum natura in oib? que naturaliter
fac qd decet z pgruit et sufficit. **E**t vt autē
ipsi pbi qntomelius potest atz pccius al-
terius mōi ergo non ē naturaliter id ē in-
stitutione et conditiōe sua pmitiua corp?
humanū tam caducū et deficiēs. **A**ducia
tas ergo z deficiētia non veniūt corpi hu-
mano naturaliter. Sed aduētiue et illare
Amp. siue equi siue domū aīe corp?
humani noies. animam vō sēssōz aut
habitatorē nullomodo decuit sēssōz esse
ppetue sēssionis. **E**t equū correlatiōz har-

bere caduca. **O**ppositorum enim eadem optet
esse ea que a parte generi habet. Si ergo
ad inuicem sunt anima humana et corpus ipsi
ut sessor et equus qui insidet ut inhabitator
et habitaculum tamē relatiua naturaliter ne-
cesse sit esse coequalia. Si autem perpetua natu-
liter et indeficiens ipsa sessio a parte anime.
Similiter et inhabitatio a parte eiusdem. Er-
go et correlatiōes a parte corporis necesse ē
esse perpetuas. Faciamus autem et istud pluri-
us ut ipsi philosophi bene dicunt primum ē anime
ad corpus. Quod hoc quidem est impatiūm et
ministratiūm relatiua dicunt ad inuicem. Si-
cut et actus eorum. Sicut est imperiū et mini-
stratio naturaliter ergo coequalia sunt. Per-
ergo imperatiūm indeficiens perpetuum in im-
perando necesse ē ut eius oppositū in op-
posito id ē ministratio sit perpetuum et indefi-
cens. Similiter autem sicut se habet impatiūm ad mi-
nistratiōem. Sic prorsus ministratiūm ad mi-
nistratiōem. Naturaliter igitur permutati im-
peratiūm ad ministratiūm ut impatiūm ad
ministratiōem. Quia ergo ministratiūm de-
ficiēs est a sua ministratiōe seu morte seu
lesio seu passiōe alia contra naturalē eius
et primitiua institutiōem. hoc ēē palam est
et primitiua institutiō eius requireret illud ēē
perpetuum sicut impatiūm est eodemodo est
indeficiens et sessibili inhabitatio et habitati-
o. Similiter enim se habet per modum relatiuorum et
propter hoc necesse ē ut naturalis sit eis co-
euitas. non potest ergo ēē ut alter per se natu-
raliter per se habet. Alteri autem defici-
entis in se. **A**mplius. sicut vita et mors ad
inuicem sic mortalitas et immortalitas na-
turaliter quod sunt contraria. Sic ergo naturalis
mors et vita nunquam permixcant in subiecto
nec illud sibi prius aut diuidit quod est di-
cere. quod non accidit nec potest accidere per natu-
ram alicuius subiecti ut si sit viuū et mortu-
um. Aut partē habeat siluiam et partē mor-
tuam ergo mortalitas et immortalitas natu-
raliter non permixcant subiectū aliqd nec illud
diuidit sibi. Naturaliter autem partē habet sui im-
mortalē. Homo autem vicē ergo reliquus per
eius in carō non est mortalis naturaliter. Quod
ergo est mortalis factū est ei ex accidenti.
Amplius. si natura nunquam coniungit vitam et
mortē in vno subiecto ergo neque principia
earū. Quod enim facit natura in actibus hoc in
principiis eorum et eoduerso. Quia ergo immor-
talitas sit naturaliter in essentia humana. et
hoc a parte nobiliori quod est anima. Mortali-
tas non erit in eadem naturaliter. Quia igitur in ea

sit erit hoc necessario ab accidenti nec ē ob-
iectio. si quis dicat quod in politico et habet me-
brum aliqd aridū coniuncta sē sanitas egri-
tudo et mors et vita. Per hoc non est per natu-
ram ymo per nature lesionē. Natura autem
per se non operatur lesiones suas. **A**mplius.
mortalitas et immortalitas opposita sūt.
Necessario ergo erūt circa idē susceptibi-
le et hoc ē viuēs. Neque ei mortale neque im-
mortale potest ēē nisi viuēs. Similiter et pheni-
tas vite et deficiētia illius non nisi circa vi-
tam. Abscessio autem vite mors ē continuatio et
perpetuatio. Sed nec habet per priuatiōem nec
alterū contrariū per alterū fieri habet natura
liter. Ergo continuatio vite humane non habet fie-
ri per mortē naturaliter. quod ergo natura huma-
na perpetuanda erat et transferendus erat homo
ad immortalitatem quantum erat de additiōe sue
creatiōis. Ad hoc enim creatus erat non fuit
ergo transferendus per mortē quod priuatiō non
debet ēē ad habitū. Per igitur mors interue-
nit in ea inter vitam nature et vitam glorie. Quod
est naturalis ordinatiōis naturaliter ei pro-
distant mors et vita quod vita et vita utpote
nobilior siue felicio ergo cum a vita incedi-
tur per mortē ad vitam nobiliores incedit per id
quod est remotius ad id quod est propinquius. In-
cessus ergo ad mortē declinatio ē a rectitu-
dine naturalis incessus. Dis autem natura-
lis incessus rectus ē. Dis ergo declinatio
a rectitudine ē contra naturam et mortem igitur et
mors contra naturam sē humanam. Quis enim
finis contra naturam et motus et vita contra eam
est. Per ergo morimur non nature ē proprius
ymo extraneus et illatus. **A**mplius. quicquid
natura intendit non est ei impossibile nihil
enī intendit frustra vel vane. Frustra autem
et vane intenderet quod ei ēē impossibile acq-
rere. Item quicquid anima naturaliter in vita repu-
gnasque patitur contra illam ē. quod genus continua-
tiōis vite sue naturaliter intendit et quod natura
humana et mortem repugnans inuita que patitur
et manifestū ē et mortē illam et vite ēē co-
tinuatiōis naturaliter non solū possibile sed
debita. Nihil ei contra naturam naturaliter nisi
quod ē sibi debitū. **M**anifestū ē ergo vi-
te continuatiōis humane nature ēē ablatā et
mortē non ēē vite humane confirmatiōis. Sed
potius abscessiōem necesse simile de vita bru-
torum animalium. quod illa corporalis tamen est ut ni-
hil potest nobilitatem extra vel ultra corpus et id
additiōes corporis sequi. Neque veresile ē na-
turam brutalem inuita atque repugnātem mortem
accipere nisi forte violēta sit et illata. **S**ed si
Qu

Cur deus homo.

senio et naturali resolutione adueniat omnino ea nihil molesti hinc verisile est. Naturales enim motus omnino immunes sunt a labore fatigatione et molestia. Ad nouum enim ad hoc per naturalem luctum carorum et placentium in funeribus fieri consuevit. Iste enim luctus quod omnino est et apud omnes necessario habendus vocem autem nature impossibile est esse medacem. quod ergo hac voce clamat natura humana ubique mortem extremam in malum suum esse. Necessesse est esse mortem extremam malum humane nature hoc malum intelligo corporale. Si autem esset mors vite consumatio et naturalis cursus expletio esset bonum nature et finis quem intenderet. De fine autem quem intendit natura non solum non est ei dolor siue molestia cum illum adeptam fuerit. Sed delectatio et gaudium igitur necessario mors est vite abscissio siue pericissio non eius impletio. Et ergo plaga mortis siue donatio illata humane nature generat aduenticia non primitiua indita a deo vel innata.

Quarta vero radix quam promissimus est naturalis nostre rectitudinis incuruatio. Rectitudinis dico spiritualis cui attestat ipsa rectitudo humane corporis. Cetera enim animalia ut ait Iulius natura delectant ad pastum. solum hominem erexit ad sidera. Si mille est illud os hominum de celis videre. et generaliter in omni specie. Alia figura corporis et singulorum membrorum atque conspectus nature interiori attestat. Sic ungues fortes magni acuti aduncati et dentes et oris fixio magna attestat rabiei. Sicut appetit in leonibus. Contrarium vero attestat mansuetudinem sicut appetit in hominibus. Ipsa ergo rectitudo humane corporis indicium est et ne et naturalis rectitudinis. Curuitas ergo quam contrarium videmus in hominibus est humane nature illata. Curuitas autem est quod interius ei declinat. ea sublimibus. id est spiritualibus bonis et malis agnoscendis atque videndis et sentiendis. Incuruat autem ad minima bona que sunt terrena atque carnalia illud deducit ab eis erroribus et fantasiis et orationibus sollicitudinibus. Sicut et affectus in spiritualibus et eternis bonis et malis pene funditus est abalienatus. quod ergo incuruatio et rectitudo propria sunt. Rectitudo autem est naturalis erit necessario incuruatio contra naturam. Si sit naturalis egritudinis lesio atque plaga. **A**mplius ista curuitas est fictitudo quam clam brutorum animalium et egritudo quam naturaliter autem est homo sublimior quam bruta et

vita eius nobilior igitur ad egritudo ad illam in natura et assimilatio in vita cum ista duo patiantur et contrahant et ipsa sua origine pene se aduenticia et illate ipse quodam est brutum animal lege primitiue conditionis. Hoc videmus namque sci hominem per vicium originis. Animal enim animal nascitur primitiua lege et conditione nature. Non autem nascitur animal ea animalitate de qua superius locuti sumus. Nascitur ergo ei conditionis et status cui sit ipsa bruta animalia per naturam. Non ergo nascitur in sublimitate sua et nobilitate naturali natura humane sed deorsum ab altitudine quod debuit esse brutis superior. et de generata a nobilitate quod debuit esse brutis lege presentior. Deorsum quodam assimilatio vicinior. transformatio igitur ista monstruosa pene esse dubitari non potest. quod homo compatus est iumentis insipientibus et filis factus est illis. **A**mplius si considerauerimus alios homines in statu rectitudinis naturalis. Ceteros autem homines quales nascuntur videbimus manifeste illos homines. Ceteros autem quasi iumenta ista autem miseria ut esset quasi iumenta nec antequam nascerentur meruerunt cum non essent neque postquam nati sunt quod si hoc esset inflicta eis pena ista quam illa meruissent. Si tales nati sunt sine merito ergo suo nati sunt tales. Quia ergo naturalis rectitudinis nobilitas in re erat eis debita. Et cum esset ablata necessesse est ut aliquo indicio sit hoc factum. Purissima enim pena est hominem quasi iumentum fieri et contra naturam humanam indubitater est tantum magna et eius deorsum et vilificatio. Est ergo aduenticiu et illatum. **A**mplius si consideremus amorem corporalis voluptatis et vincula desideriorum humane et locum miserie istius. Inueniemus locum istum carere amore vel carthena desideria vincula ergo inueniemus miserum hominem in carcere carthena et vincula que omnia iudicia sunt peccati. **A**mplius sicut incuruatio corporalis non potest esse nisi plaga et lesio illata in corpore humano. Sic nec incuruatio spiritualis in ipsa anima. Sed neque errore nature facta esse potest ista incuruatio. Natura enim vniuersaliter et continue errare impossibile est. Peccatum autem incuruatio et in omnibus est eripse non interruptitur. Restat ergo ut plaga ista incuruatio plaga in quam illata humane nature vniuersaliter. **A**mplius si naturalis esset ista incuruatio quodam modo in brutis nihil haberet turpitudinis vituperanda et

nobis. Sicut nec in ipsis et sequi illa esset ad naturam vivere in nobis sicut et in illis. Et propter hoc doctrine et discipline morum leges quibus passionibus iste aut compescunt aut extinguunt inique essent quam nature et dei ordinationi contrarie quod natura sic instituit et non potius agendum esset nobiscum de moribus quam cum brutis. Porro etiam virtutis studia abijcienda essent nobis tanquam inimica nature. De hoc salomon Ecclesiastes. vii. Creavit deus hominem simpliciter et rectum. Ille autem se miscuit infinitis questionibus. Aggregantes autem ex his quatuor radicibus sermone. Dicimus quod omnia ista mala que enumeramus non sunt casalia generi humano cum universalia sint atque omnia. Nam enim rarum et periculatum est. quod ergo nec naturalia sunt nec casalia generis providentia regentis aut immixta aut immixta promissa. Sed nec immixta potuerunt a regere nec promitti nec immixta terent nisi iusto iudicio. Nam nobilem enim creaturam suam deus et morti addidit. Et tot tantis afflictionibus affligi innocenter quilibet pateret ergo iusto iudicio patitur genus humanum omnia mala ista. In iuste autem ista patitur si ista non meruit. Non autem meruit ista mala in nascendo ut iam ostendimus. Nascuntur enim ista mala secum contrahunt et cum istis necessario nascuntur ergo ea meruit in aliquibus qui vel nati non sunt vel non tales nati. Si enim tales nati essent necessario peccatum eos pederet propter quod in ista damnatione nascuntur. Manifestum ergo aliis vel aliquem pressisse ab istis in numine a peccato. Et hoc effecisse ut talis id est aialis atque mortalis ex eo posteritas nasceretur. Nam ergo stabili nunc originale peccatum vult quod modo sue acceptiois quod originale peccatum dicitur et est istud peccatum quod fuit meritum et origo totius damnationis istius. Si ipsa originalis damnatio cum qua omnes nascuntur et certum est nascimus in aliquo vel in aliquibus parentibus naturam humanam. et peccato originali vitio atque damnatione olim fuisse in numine quod si adam et eva vocati fuerunt aut aliis nominibus non refert quantum ad finem quem intendimus ut magnus est si nihil in hoc infidelitas scripture crediderit. Manifestum est et illud apostoli. Ro. viii. per ea que diximus et corpus quidem mortuum est propter peccatum. Nam enim inveniuntur est peccatum propter quod damnatio mortis inflata est et originale vitium contractum exceptis quos privilegio gratie divina bonitas exemit. Si quis autem

querat quod iusticia dei uno peccato aut duobus tota posteritas in damnatione mortis derelicta est. Respondimus in tractatu de originali peccato. Et ad hoc ipsum respondimus quod iusto dei iudicio peccatores ipsi in natura sua corrupti sunt penaliter quam ipsi culpabiliter per peccatum corrumperat. Corruptio autem illa naturali lege generationis transfundi debuit in filios. Et quod fuerat pena merita et inflata parentibus esset in filiis per legem generationis transfusa corruptio que admodum si merito peccati alicuius lepra inflata esset eidem et transfunderetur per legem generationis in filios. In patre quidem esset pena merita et inflata lepra et homini. In filiis autem esset quasi natura non autem peccati pena non enim est in filiis pro peccato inflata.

Post hec quod medicina curandum fuit originale peccatum quod et vulnus fuit in peccatis et egritudo in posteris contrahentibus qua satisfactio emendandum. Quia reuera transgressio fuit legis potestate et alieni iuris invasio quo sacrificio expiandum seu reppiciandum. quod reuera peccatum fuit et offensa in deum quo lauacro diluendum quia et contaminatio fuit parentum peccatorum. et posterorum nascentium quod peccato redimendum quia proculdubio venditio fuit tam committentium illud parentum quam contrahentium posterorum ingredi tentabimus. Primum dicamus illud quod contraria contrariis curantur tam in spiritualibus quam in corporalibus ut vicia virtutibus et effectus virtutum et operum effectibus. Deinde quia par aut maior debet esse satisfactio transgressiois. Et debet esse contraria. Procedamus ergo ex his tribus radicibus et dicamus. Quia primum peccatum necessario inobedientia fuit et avaricia atque supbia. Qualiter enim verum sit illud quod in x. ecci dicitur. Primitivum omnis peccati supbia. Et illud in vi. primum ad Ioh. Radix omnium malorum cupiditas. Et illud peccatum est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei. non nunc probandum suscepimus licet probatio expedita sit. Peccatum enim nihil aliud est quam discortio a rectitudine. Circa idem autem inquit Aristoteles sunt rectitudo et peccatum. nolens indubitanter rectitudine et peccatum esse contraria. Rectitudo autem est que et debet regularia esse totius vite divine nostre voluntati quam lex eius exprimit. Propter hoc idem est declinare a lege quod declinare a rectitudine divine voluntatis. Et ideo declinare a lege veniunt.

Cur deus homo.

ma rōe peccare ē **S**upbire vō iurta rōnē
verbi ipius sup ire ē hoc est sup statū sibi
ppetentē z agruū ire et hoc tūc fit cū acō
missa sibi amministrazione seu in seipō siue
in alijs in eoz dānationē quis pñit vt in
qb? debuit eē seru? dispēlator atz mīster
legerz dñm ppa volūtate amministrare vo
lens qd aliena tñ fuerat dispēlandū. Cu
piditas aut est velle suū facere vel suū ha
bere qd habendū fuerat alienū. Auaricia
vō a ppare sibi q? pmissum fuerat ad di
spensandū. Et ppter hoc cupiditas oīs et
auaricia furtū est spūale. **H**uz res aliena
spūaliter p cupiditatē rapit aut pmissa q
p beneplacito pmittētis dispēlanda erat
appropriatur. Quia ergo in oī peccato ista
tria pcurrūt. In omni em pto z discrepa
tur a rectitudine diuine volūtāt z alienū
pupiscit. Aut in ppum vsurpat z intelli
gimus rem alienaz etiā nosipos vires no
stras mēbra z corpus z oīa alia. **H**ec em
oīa nobis pmissa sūt ad aduertendū p di
uino beneplacito volūtāt. Et ppter hoc
in quocūqz eoz vsū ppe volūtāt nobil
vendicam? ab amministrazione in dñatōez
in illo ostendim?. Et qd nobis pmissum
est auare furtineqz nobis appropiamus.
non pōt autem dubitari qn in oī opere
malo in aliquo eoz que enūerauim? p
nrā volūtate z cōtra dei volūtate vīamur.
Manifestū ē ergo id in quo erram? et
dicam? qz manifestū est ex hīs que dixi
mus qm peccatū primoz hoīm qui pecca
uerūt necessario fuit supbia auaricia z in
obediētia. **A**x radicib? aut positīs supbia
curanda fuit p hūilitatē. Auaricia p largi
tatem z inobediētia p obediētiaz.

De medicina contra lapsum.

Accipiam? ergo z psequimur vnū
quodqz istoz p se z dicam?. q? su
pbia illa fuit ab oīmōda fuitute
in oīmōda dñationē. Qui em oīmōde ser
uus erat se gessit dñm vel sui ab alicui? eo
rum q? sibi comissa erat administrandum
p diuine beneplacito volūtāt vt dō ei?
beneplacito ppe. Tertiū autē est q? ista su
pbis hūilitatē eqlem atz contrariā q
descensio ab dñatione oīmōda in illam
oīmōdaz fuitutē oīmōde reuera se gessit
dñm pñus ille peccator. dñm in nullo man
dato dei dñantis obediuit. pñ pñaz vo
luntatē tñc in oībus adimpleuit. ergo su
pbis ista q? fuit oīmōde dñationis vsur
patio ab oīmōda fuitute emendāda fuit

per hūilitatē que ēēt oīmōda dñatio
ne oīmōde fuitutē assumptio. **H**oc autē
fuit in deo nrē hūilitatē assumptio. **S**o
lus autē deus in alto ē oīmōde dñatio
nis. z nos i infimo oīmōde fuitutē. **D**es
censio ergo a suo alto ad nrē infimū de
scensio fuit z hūilitatio quā requirebat pñe
hūiane supbitōis emedatio. **E**t em ei eq
lis q? fm eodē terminos. **A**scēsus enim z
descēsus fm eodē terminos necessario
sunt eqles. **E**t z cōtraria q? generat mo
tus ad cōtraria contrarij sūt. **A**mp. oīm
ōde fuitutē abiectio z oīmōde fuitu
tis assumptio seu susceptio cōtrarie sunt z
eqles ergo cū altera fuit peccatū pñi pec
cant? hominis necessario fuit emedāda
per alterā ergo necesse fuit aliqūe assūme
re oīmōdam fuitutē vt peccatū illud eme
daretur. **N**on potuit aut illā assūmere nī
si q? ex pers ei? erat penitus. **S**ol? aut dñs
immunis erat ab oīmōda fuitute. **N**is
nanqz creatura oīmōde fuituti eius et
erat abnoxia et subiecta. **A**mp. oīm
ōde dñationis vsurpatio furtaz cōtra
riam habebat z eqlem oīmōde dñatio
nis spontaneā exinanitiōz seu depositiōz.
Nec aliud potest ei inueniri eqle atz cō
trariū ergo necessario emedāda fuit illa
vsurpatio per illā z hoc nihil aliud fuit q?
qd legitur ad philipp. **E**t semetipm exina
niuit formā serui accipiēs. **E**t id qd legitur
xxij. luce. **A**go aut in medio vestrū sū sicut
qui ministrat. **E**t mathei. x. fili? hominis
non venit ministrari s; ministrare. **S**i qz
autem dixerit quia vsurpate dñatione
nis depositio z reditus ad infimū sue fuit
ututis debeat eē emedatio huius vsur
pationis errat indubitātē quia hoc non
est nisi restitutio ipius ablātū dum seipm
q? male vsurpauerat sibi dō restituit. **S**i
vsurpationis adhuc iniuriā z cōtumelia
non emendat. **M**anifestū enim est q?
aliud est iniuriā que domino irrogat in
vsurpatōe rei sue. **A**liud res ipa que aut
fertur z damnu quod irrogat. **P**eccator
ergo quicūqz in redeūdo ad statum pñ
stinū seipm vtiqz deo restituit. **S**ed apo
sta sie iniuriā quā dō recedēdo intulit fuit
tutisqz sue iacturā quā deo tpe peccati fecit
eoipō q? rediit nullatenus emendauit. **A**
hoc inde palam est quia se totū debebat
deo. **D**ebebat insuper z emendaz iniurie
duorū ergo factus ē debitor et ppter hoc
solute altero tantummodo pro reliquo ma

net obligatus. Manifestum est ergo quod
primi parentes restitutione sue pristinae servi-
tutis et administrationis iniuriam apostasie
nullatenus deo poterant emendare. Sed
neque enim si magis servi ut ita loquar, ma-
gisque subditi redirent quia impossibile erat
ut tantus per humilitatem descenderet infra
se, quantum per superbiam ascenderat supra
se. hec autem erat sola et condigna satisfactio
ut quantum illi ascenderat supra se, tantus
aliquis descenderet infra se. hoc autem solus
deus poterat ut diximus. Et propter hoc solus
deus in persona propria primorum pare-
tum superbia et humilitate sua potuit emen-
dare. Nihil enim erat tantum infra primos
parentes aut eis inferi quantum deus erat
illis superior. Solus ergo deus potuit tamen
descendere infra humiliando se quantum ad adam
ascendit. Ascendit supra se superbe elevando
se. **A**mp. si processerint nobis infideles
quod scriptura dicit in iij. Genesim, quia ex
illa suggestione et promissione serpentina eris
sicut dracō scietes bonum et malum peccaverunt.
Deitatem altitudinem ambiētes erit
probatio lucidior quod enim in altitudine deita-
tis se extulerunt per superbiam. Recte fuit
ut emendatio huiusmodi elevationis esset
depressio ab alto deitatis ut ita sibi invicem
operaretur transgressio et satisfactio. Ut quia
illi ad humilitatem humanitatis in altitudi-
ne deitatis superbiendo se extulerant emen-
dationi ad illa altitudinem deitatis ad humili-
tatem humanitatis descenderet.

De avaricia adē.

Unc vero circa avariciam et largita-
tem divicias et paupertates nego-
ciabuntur ostēdentes peccatum pri-
morum parentum non nisi satisfactioe qua ex-
pressimus quantum erat de eius qualitate et
magnitudine emendari potuisse. hoc autem
dicimus quia novimus deo de sue potesta-
tis immensitate alium modum fuisse possi-
bilem. Sed peccati modum et magnitudi-
nem hunc modum requirere satisfactionis
dicimus. Si ergo peccatum illud fuit avaricia
necessarium fuit et positum radicibus ut lar-
gitate contraria curaretur. Contraria enim
sunt avaricia et largitas. Restat ergo in-
ter eas ut queratur equalitas. Necesse er-
go fuit ut quanta erat avaricie rapina tanta
esset largitio largitatis, quia ergo rapina
fuit deitatis. Hanc enim primi homines am-
biverunt ut ponitur. Necesse fuit ut fieret
et largitio illius contrario ut quam avari-

fuerant in rapiendo spiritualiter seu cupien-
do alienum perditionis primi tam largus esset
in largiendo proprium repator, et ideo quan-
tum fuit quod rapuerunt tantum oportuit esse
quod ipse donaret et hoc erat deitas scilicet quod
habere ex scriptura. **A**mp. oimode pau-
per fieri dives illo peccato percipuit ergo
contrario ut medicina responderet ex eo et ratio
necesse fuit ut oimode dives oimode pauper
efficeretur. **Q**uino autem pauper primus homo erat qui
omnino nihil habebat suum oimode
dives deus qui totum habebat suum in om-
nimode autem pauperem usurpatio oimodas
divitiarum contrarium habuit et egle in om-
nimode divite et appetitum oimode pau-
pertatis. **A**mp. cum esset primus homo
omnimode pauper id est omnino nihil ha-
bens per avariciam factus est omnimode di-
ves, modo habens in hoc quidem facto non
iure sed iniuria ergo oportuit ut ois iure
habens omnimode pauper et non habens
efficeretur. Et ut planius faciamus quod dixi-
mus omnimoda omnino alienorum usur-
patio per omnimodam suorum omnimode lar-
gitionem emendanda fuit. Nulla autem crea-
tura habuit aliquid omnimode suum preter
peccatum. Et propter hoc omnimoda omni-
no suorum largitione solus creator efficere
potuit. Sicut ergo adā per furtum et rapinam
factus est quasi dives cum nihil haberet. Sic
oportuit ut deus fieret quasi pauper cum oia
haberet. Et hoc videtur per dixisse Salomon
proverb. xij. Est quasi dives cum nihil habe-
at et est quasi pauper cum in multis divitiis.
Sic apostolus cum in vij. scōe chorinti. expresse
dicit hoc scilicet inquit gratiam domini nostri ihesu
christi quod propter nos egenus factus est cum esset
dives. **N**on potest dubitari quantum rapina divitiarum
assumptioe paupertatis et largitioe earum emen-
danda sit. huiusmodi utrumque primum in deo ut omni-
dimus. Item oimoda sui et suorum usurpatio
fuit per primam parentis peccatum, quod se toto et
suis propria voluntate usus est contra imperium
dei illi iure plenissimo possidentis. Et hec
usurpatio non habuit contrarium ad eam
nisi oimoda sui ipsius largitione. Oimode
enim et iure plenissimo possessor factus est oimode
possessor legitime possessori abla-
tus ergo oportuit ut divitissimus possessor fie-
ret oimode possessor et ius oimode non haberi
collatum. Et hoc est quod dicit ysa. ix. Parvulus
natus est nobis filius datus est nobis. Et il-
lud redemptionem misit populo suo. Attende
contrarietates eorum possidere et possidendi

Cur deus homo.

aufferre ius omimodū. et omimodā iniuriā auariciā et largitatē. Et videbis perspicue quod alter fuit sicut transgressio et alter sicut emenda. Paratque contraria nec alibi potuit illa transgressio ad contrarietatem adequatā inuenire. Et propter hoc neque medicina neque emendatio potuit aliunde habere.

Nunc autem persequendum erit nobis tertium scilicet inobedientia que necessario primum peccatum fuit. Dicimus ergo quod inobedientia eius quod omimodo tenebat obedire que non habuit contrarium sibi adequatum nisi obedientia eius quod nullo modo tenebat obedire. Et sic enim non habet contrarium nisi in obedientiam. Nec illa habet istam complexionem que contrarietatem efficiat. Sicut in libro Thopicoz apud aristotelem didicisti. Non potuit ergo inobedientia ei qui oīno tenebat obedire per aliam emendari quod per obedientiam eius quod nullo modo tenebat obedire. Sic autem erat solus deus.

Amplius inobedientia illa fuit per obedientiam emendanda. Sicut appet ex radicibus quod ab initio posuimus. quia ergo nulla obedientia inueniri poterat nisi in aliquo creaturaz aut in ipso creatore necessario per obedientiam alicui ex creatoris aut per obedientiam ipsius creatori. Non autem per obedientiam alicui ex creatoris quod inde est manifestum. Quia namque creatura ex toto posse suo et viribus et per seipsam et per seipsam obedire tenebatur actori suo iure creationis et conseruationis sue. Ergo quantumque obediret etiam si totum posse in obediendo creatori suo expederet non exoluere. nisi proprium et debitum. Debitum inquit quod tenebat ratione proprie creationis non solueret ergo debitum proprie inobedientie sue transgressionis. Sed neque proprium transgressor per obedientiam suam quantumque poterat inobedientie sue debitum exolvere. Quantumque ei obedientia deo impederet ad illam etiam sine obedientie sue debite tenebat. ergo alio debite tenebat ad illam. Illud ergo debitum in ei exhibitione non aliud solueret. Quod autem quolibet creatura ad oīmodā obedientiam teneat. et per se ipsum debito innata absque ulla contracti debiti supraditione. Inde manifestum est. quod nulli ex creaturis licet naturaliter diuinis legibus aut regulis in aliquo contraire. Ad hoc igitur tedit ratiocinatio nostra quod per nullius creature obedientiam emendari potuit illa prima peccantium hominum inobedi-

entia. quia ergo per obedientiam necessario emendanda fuit per obedientiam creatoris ex necessitate emendanda fuit. Necessario ergo fuit creatori fieri obedientem non solum obedientiam que illam obedientiam. Etiam tanquam satisfactio condigna equaret. Sed etiam quod illam tanquam morbum medicina saluaret. nisi enim medicina morbum iterum sanat si poterit puenire. Et ideo necessarium fuit maiorem esse obedientiam redeptoris quam precesserit inobedientia peccatoris. Quia non solum debebat esse emenda illius et satisfactio. Sed etiam medicina. Nec autem omnia que ad hoc permissis rationibus destruximus paucis verbis comprehendit apostolus. ii. ad philipp. Semetipsum exinanivit formam serui accipiens.

Amplius est sub lege et est liberum a lege sunt contraria. etiam quod quod sub lege est fieri extra legem. hoc est liberum se gerere a lege et fieri sub lege subditumque legi se gerere se contraria. Si uero signiuerat addiderim? erunt contraria adequata quod est ut ita dicam? hinc quod est omnino subditum legi omnino se liberum gerere non erit aliud contrarium adequatum nisi omnino liberum lege omnino se ei subdere. ergo aliud non potest esse satisfactio aut medicina illius. Quod ergo petimus de quo intendimus? fuit quod eo omnino subditum legi omnino liberum se gessit. Necessario fuit ut satisfactio eius et medicina talis esset qua omnino liber a lege subditum omnino se gereret. Nullus autem talis erat excepto creatore creatoris ergo oportuit fieri omnino subditum. Quis enim creatura sub lege est creator? Factus est igitur creator sub lege sic dicit apostolus in. iiii. Gal. At ubi venit plenitudo temporis misit. si. sui facti ex matre facti sub lege. **A**mplius. nulla creatura potuit de proprio soluere debitum patris illius quod si etiam credamus? aliqua creatura habere proprium. tamen non habet illud nisi commissum ut potius alienum est. quicquid habet et totum habet ab alio. et ideo totum et per totum tenet. Quod autem alienum debes ei a quo habes ergo omnis creatura et se deus et deus quod habet. Sed nullus rei solutione potuit solui nisi debitum quo illa debes. Vbi gratia. Quis scilicet pecunie solutione non soluit nisi debitum quod illa debes. si tamen ipsa debetur. Si ergo seipsam siue aliud quodcumque ex eis que habebat quecumque creatura solueret non solvebat nisi debitum quo seipsam debebat. Nulla ergo creatura soluere potuit debitum proprie transgressionis siue seipsam solueret siue aliud ex eis que habebat et hoc est quia ex

vnus rei solutioe nō potuit solui nisi de-
bitum q̄ illa debebat vt dixim⁹. **A**mp.
necē fuit deū misereri generi hūano sal-
ua iusticia et iuste agere cū codē salua mi-
sericōdia nihil em̄ obistere potuit iusticie
diuine que min⁹ meritā penam infligeret
generi hūano aut inflicta dānatioe relin-
queret nisi miscōdia. Siml̄ et nihil obiste-
re potuit diuine miscōdie quo min⁹ aut mi-
serie hūani generis occurreret aut eā rele-
uaret atq; leniret nisi iusticia. q̄ ergo i hoc
vno et ex toto salua erat vtraq; vt generi
hūano non habeti vnde satisfaceret. **N**ō
dico p̄ illo pctō tantū. Sed etiam p̄ quo
cunq; sic offidimus daretur. Tūde satisfā-
ceret condigne et sufficēter. Per viā enim
istā obtinebat ius istū iusticia plenissime
que pro quocūq; peccato vel ampli⁹ pe-
tere poterat. Siml̄ miscōdia absq; vlla di-
minutioe suū explebat officiū. Si p̄ be-
neficiū suū genus humanū liberaret a
miseria. **P**ec est em̄ intērio miscōdie libera-
re ab inflicta miseria. Et hoc erat intērio
iusticie satisfactioe condignā experere de
culpa. **P**andū ergo fuit hūano generi per
dei miscōdiam tātū. Et tale beneficiū quo
iusticie diuine satisfaceret de culpa condi-
gne. Sic em̄ et obtinebat iusticia dei satisfā-
ctionē condignā. **H**oc autē beneficiū vt
ostendim⁹ non potuit eē a pura creatura
quia nulla pura creatura potuit exolue-
re debitū nisi quo ip̄a debebat id ē vt di-
xim⁹. **I**llō ergo beneficiū necessario fuit
iple creator et i eo sicut dicit psal. Miscōdia
et veritas obuiauerūt iusticia et pax oscu-
late sunt. **I**llō beneficiū via fuit in q̄ necē-
na cōueniēt. et qd̄ eas velut ad pacē oscu-
lum sociauit. **P**ri enī altera p̄ viāz exigen-
tie condigne satisfactiois. Altera autē p̄ vi-
am omimode remissiois incederet obuiā
Alteri alteri nūq; venisset. nisi altitudo
diuini consilij ambos in vno illo benefi-
cio velut pacis osculo qd̄ eas in se iunge-
ret sociasset eas. **I**taq; beneficiū illud in
seipso ita diunxit ut vtrūq; qd̄ regrebat ex
hibuit. Et beneficiū illud vt dixim⁹ nō po-
tuit eē pura creatura. **S**i ip̄e deus media-
tore se interposuit nō solum inter se hoies.
s; inter suā miscōdiaz et veritatē. Per ip̄m
ei vterq; satis factū est et in eo vtraq; ob-
tinuit qd̄ volebat. **A**mp. genus hūa-
num de lacu miserie et de luto fecis trāsfe-
rendū erat in regionē beatitudinis. Sed
non erat via q̄ illuc trāsferri poss; nisi pes

illuc daret pueniēdi. **S**pes autē pueniēdi
non nisi diuino adiutorio et gratia fuit er-
go i eo erat et desideriu istamandū hūmōi
et spes ita fulciēda. Quia ergo amor amo-
re cōuenienti⁹ acceditur sicut ignis igne.
Pecuit autē sapiētissimū vnūq; qd̄ quod
faciebat mō cōuenienti⁹ facere. **P**ecuit
ergo illū amorē nostrum amore suo accē-
dere. **N**ullo autē modo cōuenienti⁹ ignis
q̄ igne accendit nec corporalis nec spūalis
vtrūq; amor. **A**mp. non eēt dignus ama-
ri si ip̄e nō amaret. et p̄ditio quodāmodo
est non amare amātes se. Sed amore pre-
ueniri liberalitatē ē non em̄ patit liberali-
tas subiectū suū prius amari ab aliquo.
aliq̄ in q̄ nato q̄ ipsa amet eundem. **P**er
ergo ad deū nec modo erat via nisi per
dilectioēz ip̄ius. Ad dilectionē autē ip̄ius
nō erat via vlla recta atq; cōuenienti⁹ nisi
si correlatiua dilectio eius ad nos. **S**i ne-
q; illa via erat ad nrām dilectioēz in ip̄m
nisi p̄ sui p̄bationē. **D**ilectio em̄ non aliē
dilectionē excitat q̄ per sui ostēsiōē seu
p̄batiōz. necesse ergo fuit vt dilectioz suā
in nobis ostēderet. nō decuit autē illū vti
nisi infallibili. et vsq; quāq; indubitatiōe
p̄batione oportuit ergo vt et signū sue di-
lectionis ad nos eēt infallibile. et argumē-
tum irrefragibile. **N**on est autē repire nisi
vnū tale signū amoris et hoc ē maloz amī-
ci p̄fecta cōiunctio p̄ hāc ergo optuit de-
p̄bare ad nos suā dilectioz. q̄ ergo non
erat via nrē reductiois ad deū nisi per no-
strū amorē in ip̄m nec ad nrām amorē via
recta nisi per p̄batiōz sui amoris ad nos.
Nec erat irrefragibilis p̄batio dilectiois
nisi p̄fecta maloz nrōz cōiunctio. **N**ec
ergo fuit deū gen⁹ hūanū ad se reducere
volentē dilectioz suā in gen⁹ hūanū p̄fecta
malo et eius assumptioe ostēdere. **A**mp.
nihil adeo innatū ē suadere alicui amo-
rem vt mori p̄ alio. hec ē radix indubi-
tata q̄ oēs hoies naturalr vocent ad p̄-
batiōz dilectiois. **Q**uā et vnusq; volēs
p̄bare dilectioz alteri in se d̄t p̄ me mo-
rere ille si oporteret. **I**ta igr radice p̄ba-
tionis si necesse fuit vt sapiētissime dispu-
tantē deū. **I**te minus diligere et plus dili-
gi maiorē dilectioz exigere. et minorē im-
pendere iniquitatē ē. **S**icut in alijs donis et
beneficijs se habz. **M**aiora em̄ ab amico
requirere quē quis velit si possit impēde-
re iniquitatis est vere amicitie lesio qua er-
go diligi vult deus vsq; ad mortem a no

Cur deus homo.

bis debuit por. et tanta dilectione ostendere non solum ergo usque ad extremi mali quod est mors omnium diuina dilectione extendit in amicos uerum etiam usque ad inimicos. **A**mpl. amicitia equiparantia est in predicamento relationis equiparantem et adequat amicos. Eodem ergo iure eadem legem debet alter in alterum igitur quicquid debet alteri alter ratione amicitie debet et reliqui illi. Si igitur ratione amicitie deus genus humanum deo ut moreas pro illo debet eodem iure hoc ipsum deus eide. **A**mpl. aut potuit diligere deus genus humanum usque ad mortem suscipiendam pro eo aut non potuit. Si potuit ergo tantum dilexit ab eterno quoniam dilectio non recipit in se aut magis aut minus ab eterno ergo dilexit deus genus humanum usque ad suscipiendam mortem pro eo. Si autem non potuit est ergo minus amicus generis humani quam genus humanum ipsum. que liberalitas et esse iniquitas longe est ab eo. Si autem uoluerit tergiversari quod per hoc quod amare equitate dicit de deo et de nobis. De illo enim dicitur essentialiter. de nobis autem secundum accidens et participatione. nec sic effugiet. quod enim non habet in effectu deus. erga amicos suos. necesse est ut habeat in effectu et quod essentialiter amare dicit. **N**on prohibet adeo vel minuit dilectionis effectum. Sed potius adauget in corporaliter. Sicut enim ex bonitate eius essentialis maior beneficiorum profuit multitudinem et copiosiorum in omnes creaturas eo ipse quod est essentialis. Sic ex amore eius essentiali eo ipso quod essentialis est maior necesse est quod redunder multitudo donorum in amicos. Essentialitas enim copiositate auget infote. Et ideo necesse est ut augeat. aial augeat et fluxus. Quod enim essentialiter calidum est maiores habet fluxus caloris in alia ergo quod essentialiter amans est copiosiores habet redundantias amoris id est beneficia et dona in amicos. Si enim essentialiter amat necessario et fontaliter. Et propter hoc et in se copiosissimum homo amor et in amicos redundatissimum. Sic ergo in extremo et supremo est copiositas in se. Sic et influxit necesse est ut pueniat ad maximum maximum aut fluxus amoris est id est maximum opus eius maximum uicque beneficii susceptio mortis pro amico. Sic legitur per me. petri. ii. Maiorem hanc dilectionem et cetera. Sic ab essentialiter amate necesse est ut sit maximum fluxus amoris et operatio et hoc est mortis pro amico susceptio. Ipe ergo essentialiter amator diuini per quam effugere se credebatur ad

uersarius illum maxime probavit et quod intenderam efficacius concludit. Antecedentibus autem perscrutatusque statum humani generis considerantibus. Triplex indigentia in eo inuenitur. Primo quod enim populus multum innumerabilis et peccatorum pollutionibus a nativitate sua obnoxius pontificali indiguit et sacerdotali quo sanctificaret officio. propter delictorum multitudinem innumerabilem et magnitudine immensabilem. Secundo interpellatore indiguit et aduocato. quod cum eius tanta coram deo propter interpellationem ageret. et ei apud eum veniam et gratiam impetraret. Tercio tot et tantis offensus est qui per seipsum pacificare deo non poterat mediatore opus habuit quod partes ad pacem reduceret mediatioe sua et intuitu. Si enim nec modica ecclesiarum esse decebat absque sacerdote quod ei sufficeret et competere. Sic enim uniuscuiusque particulari ecclesie indigentia ad sui sacerdotum officium. Sic totius generis humani ad illius summi sacerdotis officium ex quo per locum a proportionem sequitur sicut quod si nihil est alicuius ecclesie particularis seu puentus ad totam totius humani generis ecclesiam aut indigentia ad indigentiam illius. Sic ceterorum sacerdotum et sanctitas nihil est in copatione scitatis aut officii illius ut sit ille sanctus sanctorum absque ulla copatione sanctissimus. Eodem modo et cum totius generis humani apud deum et coram deo agenda aduocatum requirebat sibi pro magnitudine sua. Sic et copositio et pacificatio terrarum et totius offensus mediator competente. Pico ergo quod eius sanctitate necesse fuit esse summam totius generis humani sacerdotum ut ei sanctitas et meritis totius generis humani sanctificatio deberet. Si ei non deberet ei ex meritis procul dubio non sufficeret humano generi impetrare satisfactionem. sufficiens enim sacerdos est qui est sufficiens ex meritis. Impossibile autem fuit ut pura creatura ea haberet meritorum sufficiens ut ei deberet ex dei iusticia totius generis humani sanctificatio. Et hoc est quod quicquid esset sanctitas siue virtutis seu operum aliena erat ab illa. et ei a qua accepta erat totaliter debebat. Ratione alienorum nihil est de iusticia deberi poterat. neque enim laus alicui per factis alienis aut operibus deberi potest ergo multo fortius neque remuneratio. non enim in vanum dictum est laudate dominum in sanctis eius. **A**mpl. quoniam esset homo sacerdos ob legem vel opera sanctitatis postquam omnia illa non essent nisi dona gratissima. Sicut dicitur dauid in ultimo psalmi paralipp. Ecce in

quit domine que tua sunt tibi obtulim?
 et que de manu tua accepim? dedimus ti-
 bi. Et ysa. xlvj. opa nostra oia parat es
 in nobis dñe et ad phil. ij. deus qui opa-
 tur in nobis velle et perficere pro bona vo-
 luntate. Quid aliud in seruicō vel in of-
 ferendo deo faceret nisi q̄ eius erat eides?
 faceret redditio aut suoz apud eum cui?
 sunt ne dicam tati meriti. Sed nulli? etiā
 meriti de iusticia eē debuit sicut supra me-
 morauim? **Amp.** omnium obsequiorū
 suoz quantatq̄ essent debitor eēt sacer-
 dos hmoi ex comisso ergo impēdendo
 illa se tantū absolueret. nihil aut nouum
 apō deū alicui alij impetraret. **Amp.**
 curamus p singulas vtutes certū est q̄
 obsequiū qd deberet sacerdos hmoi dō
 toto posse et virib? et dilectiōe vtrāq̄ per-
 feciam et p se legem exigebatur. et vtra-
 q̄ ab eo requirebat. Et ad hunc modum
 se habet de alijs virtutibus. Cum ergo
 omnium virtutū officia obsequia per se-
 metipm sacerdos hui? teneat. **Ad-**
 nifestū est q̄ non sufficeret eius opera q̄
 liatq̄ essent. nisi p̄pis debitis exoluen-
 dis remanerent ergo adhuc oēs alij obli-
 gati eo dēmodo. **Manifestū** est q̄ sa-
 crificiū quid alias debiti erat generis hu-
 mani. Satisfactiō impetrare non pote-
 rat de iure et merito sic per pecuniā alias
 debita non potest fm debiti solui. Quē-
 ergo omnis pura creatura et se tota et sua
 omnia deberet tanq̄ aliena et sibi comis-
 sa nulla sui vel suoz oblatiōe aliquid im-
 petrare debebat ex merito apud deū nisi
 forte aut deus se obligasset ex pacto et se
 remuneraret debitor sibi solutiō? aut de
 munificia sua remunerare vellet supra de-
 bitum hmoi. **Potest** aut miscōia iusticia. q̄
 non est nisi quedā solutio debitor. **Ex** sa-
 crificiō ergo nō debito alias et sanctitate
 alias non debita. Sed adhuc specialiter
 assumptus et acceptus. **Impetrare** oportet
 tuit apud deū generi humano gram san-
 ctificationis. Nulla creatura pura habere
 potuit alias non debita q̄ntum ad satis-
 factionē humani generis sanctitatez qm
 omnis pure creature sanctitas p semetipaz
 debita erat deo oēq̄ pure creature sacrifi-
 cium. **Necesse** ergo fuit vt et ista sanctitas
 et illud sacrificiū a non pura creatura su-
 sciperet seu assumere. **Necesse** ergo fuit
 summū sacerdotē humani generis nō pu-
 ram creaturā esse. **Et** ppter hoc creatores

qui suscepto sanctitate sanctificatōz huius
 uo generi impetraret. **Amp.** si vnaque
 q̄ creatura a deo onerata erat p̄pis debi-
 tis et toti? etiā sue posteritatis obsequiis
 sufficebat alioz portandis oneribus. **Et** si
 diligenter attēderem? nihil potest aliqua
 creatura portare p̄ter ipā onera mādato-
 ris que de? illi imposuit. **Nulla** enim est
 creatura que nō legib? et creatoris regu-
 lis subiecta sit. et a deo occupata vt nihil
 habeat spaciū ad aliō faciendū cum ipaz
 occiositate puniat dñs. **Illi** ergo pure cre-
 ature totius huius generis onus nisi stul-
 te et inutiliter imponi potuit. qm si confi-
 derauerim? abyssos pctōz totius huius
 generis non vnā abyssum. Sed q̄ hoies
 ferr? necesse fuit abyssos. vt sacrificiū quo
 iste immensurabiles abyssus expiāde erat tñ
 esset deo placitū et acceptum. **Et** amplius
 quā tota illa peccatorū immēstas displice-
 bat. **Iterū** sanctitas cui totius huius ge-
 neris sanctificatio ex merito debebat aut
 maior eē obuit aut saltē eq̄lis omnium pec-
 catorū eius immēstati et totius huius ge-
 neris in vnū collecte sanctitati. **De** iure ei
 nō debet pro quātorūq̄ obsequio nisi
 eq̄le vel minus. **Maior** ergo oportuit eē
 sanctitatē sacerdotis hmoi q̄ esset totius
 huius generis sanctitas et q̄ esset omnium pec-
 catorū eiusdē immēstas. **Et** quo appet q̄
 oporteret sacrificiū illud maius bonū eē
 q̄ esset malū totius generis huius p̄ditio
Et insup maius bonū esse vel eq̄lez ei bo-
 nū q̄ totius huius generis sanctificatio.
Appet ergo nō potuisse purā creaturā eē
 vel ipm offerēte? vel sacerdotē. **Amp.**
 summū sacrificiū totius humani generis
 ergo si purus homo fuit optuit vt nō so-
 lum sibi ad placendū deo p̄pā bona suf-
 ficerent. Sed etiā vt de sup̄abundantia
 sua toti huius generi remissionē omnium
 peccatorū et gratiā sanctificatiōis impetra-
 re sufficeret. **Apparet** ergo q̄nta esse debe-
 bat in ea p̄pā sufficientia. **De** qua tā am-
 pla sup̄ esset largitiō q̄ toti generi huius
 ad remissionē omnium peccatorū et ad sanc-
 tificatiōis impetrādū sufficeret. **Ad** dēmo-
 de aduocato in cā totius huius generis
 ingrendū erit. q̄ em̄ per int̄pellatiōis agē-
 da erat cā hmoi. necesse fuit vt aduocatus q̄
 interpellāte causa ista totius huius gene-
 ris agēda erat. tāta gratia apud deū tan-
 taq̄ iusticia in se p̄ditus eēt. vt eius inter-
 pellatiōis et p̄cibus cause istius expeditio

Eur deus homo.

tantāq; iusticiā tāq; dō acceptā vt merito illius sup tot z tantū offensis de? merito placaret. Et insup sanctitatē gratiā toti generi humano. Deinde futura gloriā debz tribuere. Et q; continua erat offensay incurſio ppetua peccatoz pollutio. necesse erat vt phēnis eēt aduocati hmoi aduocatio z sacerdotū sanctificatio. phēnis em cauſe ventilatio ppetuū requit aduocati pōciniū. z cōtinua pollutio pōtinuū sacerdotū sanctificantū officiū ppetue ergo necesse fuit aduocatiū istū z sacerdotē corā deo stare siue aſſistere. Si vn? ergo sacerdos totius hūani generis z aduocatus fact? est sacerdos in eternū z aduocat? phēnis. Et hoc ē dicere sicut legif. vi. ad hebre. **S**p viuēs ad interpellā dum p nobis. Sacerdotale ergo officiū sacerdotū monialiu z ppter sanctitatē insufficiēt. z ppter vitē ipius incōstantiā corruptionē et interruptionē toti generi hūano sufficere non poterat. **H**o dēmodo nec interpellatio ad tāte pōciniū. **U**t ergo colligam? hec oīa dicim? qā culpā īmmeſitas z īnnūerabilitas īmmeſitatē exigit i aduocato īnſufficie z gratie. z īmmeſitas pollutionū īmmeſitatē sanctitatē in pōſtice z īnfinitas in vtroq; malo. **I**nfinitatē requirebat in vtroq; bono ſibi oppoſito. **S**imilr perbēnitas z pōnuitas vtriuſq; mali perbēnitatem z pōnuitatē exigebat remediātis boni. **A**duocatiū igit debuit habere gen? humanū apud deū z perbēnis z pōnui pōciniū pōſtice ſempiterni sacerdotij. z qui eēt in vtroq; officio īnfiniti multi apōd deū erat em maiorū pro quibus remediādijs īnſpiciēdus etat īnfinitas. **S**ufficere enim illū oportuit non ſolū malis que vel fuerūt vel ſunt vel erūt remediādis vel abolēdis. **S**ed etiā omnib? que eēt poterāt. **I**lla aut ſunt īnfinita tā multitudinē q; magnitudinē. oportuit ergo vt eius gratia z ſanctitas eēt īnfinita delere nō ſufficeret. **O**portuit etiā vt eius ſanctitas. z gratia a pōis onerib? z debitis eēt omimodō de libera alijs que p ſe nulli? debiti onerib? aliorum p tantū debitis ſoluēdis. negocijsq; expediēdis apud deū eēt poſita. z ad iſtō mynisteriū totaliter aſſumpta que oīa in creatura pura eēt non potuiſſe intelligētib? ex dictis clariſſe ſatis debz q; vero pacificatio generis hūani ad deū ad quē per ſeipm accedere nō valebat mediator rem regrebat manifestū est mediator? hō

cōmunicare debuit cū vtroq; extremorū. **S**i hō medius interuenire debuit. **S**ed em ab altera pte eē ſolūmodo alteri merito ſuſpectus eē potuiſſet. z cauſaz ſue priſ agere viſus eſſet vt eēt omimodō. ergo ver? medius z mediator? īnſuſpectus z viret? parti īndubitate fidei atq; ſiducie. **S**icut dicit deus p ſiducialiter agā meo optuit vt vtrāq; naturā in ſe cōiungeret qd in oī reperitur. **E**t hec quidē ratio moralis eſt cuius rememoratiōz inferri faciemus.

Amp. hereditas onerata nō deuoluitur ad heredē niſi cū onere ſuo. **E**ur ergo dictū erat filio dabo tergētes hereditatez tuā. **E**t ysa. xlix. **H**edi te in fedus ppli mei vt poſſideres hereditates diſſipatas. **E**t ad hebre. pmo quē conſtituit heredē vnigenſorū ergo ad vnigenitū dei patris ad quē pſinebat hereditas totius hūani generis z ad eundē pſinebat z onus. **S**ed onus erat debitū quo ſe ad totā poſteritatem obligauerat adā. **E**t hoc erat debitum obediētie quo p cōmiſſo malo z alijs obedire tenebat ergo illud debitū īncūbebat heredi generi hūani ſcilicet filio dei.

Amplius. ad ipſum vnigenitum dei patris pertinebat recuperare male diſtacta z alternaa. **D**e hereditate ſua et redimere etiā obligata qm non eſt qui redimat alijs. **Q**uia ergo merito volebat ex hereditari merito voluit z velle debuit redimere adā qui pctō peccati ſeipm vendidit et oēm poſteritatem ſuā z hoc vire cuius eſt arbor ei? eſt z fructus. **S**i ergo tota poſteritas ade fructus eius eē velut arboris eo vendito tota poſteritas eius vendita ē. **E**t ppter hoc ab ipō herede tota poſteritas ppetuū peccato erat redimēda. **S**ed nulla creatura pura potuit eē p cium totius hūani generis. **P**reciū enim oportet equare rē que eo emiſ ſi iuſtū p cium eſt. ergo necesse fuit vt ſeipm daret.

Amp. quia ſuſpēdiū pena latronū ē fures aut et latroni fuerunt pmi pctōes vt iam oſtēdim? **H**eos ergo ſuſpēdiō ſe fecerunt q pena z ſi iuſte eis infligeret. nō abſq; p iudicio z detrimento oīi ſui. **D**etrimentū at donū ē ſeruoꝝ oīi amiſſio. **A**mittebat aut hmoi ſeruos dei filiuſ p ſuſpēdiū eoꝝ z ſum culpa ſua. ergo z ſi ſuſpēdēdi erant ſuo merito ppo. tamen non erat dei filius officiēdus dano vt ſaluua ergo eēt omimodō illeſa iuſticia nēcario p aliū vel ab alio q; ab eo ſoluenda fuit

homo pena. Nos autem intelligimus hoc su-
spendium infernale vel eternale. De tpale
em certum est quod non est pena condigna
peccato et nos illud certum alibi faciemus in ca-
pitulo scilicet de eternitate penarum futurarum. Et vi-
detur iusta compensatio padectione contra-
riorum complexorum ut mors eterna eius qui
tpalis erat morte tpalis eius qui eternus erat
redimeret. Summa ergo huius rationis est quod
non sine iniuria heredis filij dei de primis
peccatis iusticia fieret. necessario in tunc
nec redemptio que illos a morte redimeret
eterna. Sed mors eterna morte eterna redem-
ptione habere non potuit quia mors illa est
na que est alterius redemptio. si par est. est
inutilis cum par donum afferret domino si
minor est insufficientes. Somaio: esset donum
or. non potuit ergo mors eterna redemptio
esse morte eterne porum parentum peccatorum
Necesse ergo est ut sit eterne persone mors
tpalis ut eternitate dignitateque pfoe mors
temporalis. quia mors eterna persone tpals
Est quis dixerit quod primi peccates non po-
tuerunt se videre cum non essent sui iuri nec
mandatum haberent ad hoc. ymo prohibitoz
ne istud faceret acceperat et maxima et in-
pudicium domini sui de se nihil facere po-
terant quod ratum esse deberet. Recte dicit et
nos nihil aliud querimus nisi ut saluum esse
nos non. Non autem poterat esse saluum ius ei
nisi per redemptioz. quia nisi a morte eriperet
tunc eterna possessionis iactura ac fui-
tutis eorum incurrebat dominus. Si autem fures
non suspenderet. iactura ppe iusticie in-
curreret ergo ut virtusque seruaret scilicet et ius
suum in suis et iusticia in se. Necesse fuit ut
redemptione p eis daret. mors vero redem-
ptione non habet nisi morte hoc certum est quia
nullam precium est compabile vite. Sicut
dicit veritas in euangelio Mathei. xvi. et
Marci. viii. quia dabit homo pro mutando
pro anima sua. et hoc est quod querimus quia
liter necesse fuit ut furis tpalis eternus su-
spendium innocentis eterni redimeret tpale
le suspendium. Amp. iusticia et misericordia
et oes istius necesse est esse in ultimo et supremo
et ultimo ultra quod non sit cogitare misericor-
diam. Sed secundum magnitudinem ipsius. sit et
misericordia illius cum ipso est. Sicut legi-
tur ecci. ii. quia proportionalia sunt habitus
et opera eorum ubi circumstantie opera non im-
pediunt. Necesse est opera misericordia ut
suo fontem respondere ad supremum
et ultimum ultra quod non sit cogitare opus mi-

sericordie. Similiter et de iusticia necesse est
extremum aut et supremum opus misericordie est
extrema inimicorum miseria in seipso suscipe-
re. neque enim habet misericordiam ultra inimicos.
neque opus ultra extrema miseria eorum
quo se possit extendere. Si enim mulier extre-
mum iusticie et supremum supplicium quod alii de
iusticia infligendum esse a seipso solo iusticie
exigeret. et ista duo in isto fecit. quod toties
replicatum est euidenter appere ut enim fieret
de primo peccato iusticia. a seipso exigit pro
morum peccatorum supplicium. et hoc ut iusticia
fieret absque omni iniuria aliena. Eodemodo
appet et de opere misericordie. Amp. dominus
et subditus eadem fide sibi tenent. quod ergo
nullo fidelior dominus excogitari potest quod
deus necessario fide quam requirit a subdi-
tis in necessitate debet et ipse impedere illi.
Si ergo requirit ab illis ut in necessitate
hoc ipsum eis impedere ergo si mortem
eius tpale tantum requirebat ereptio eorum
a morte eterna in tanta necessitate non po-
tuit eis denegare mortem suam tpalem.

Amp. si sine detrimento suo potuit eis
placare redemptionis illius beneficii fidem
eis iure dominationis debitam non serua-
bit. et insuper immisericordie se eis exhibe-
bit. Quis ei dominus si sine detrimento pos-
sit subditorum suorum liberatioz non querat.
quis enim adeo immisericors est ut viscera sua
claudat misero si absque detrimento suo quod
cunque possit eius miseria releuare ergo quod
sine omni detrimento suo generi humani mi-
serie occurreret de? si ita occurrisset ut fi-
des predicat necesse est illi ita occurrisset. Et
illa enim nostre humanitatis susceptione ni-
hil ei de hijs que ad deitatem pertinebat de-
perijt nihil aperte humanitatis ei accessit quod
detrimentum dici possit vel debebat nisi mors
ipsa et vite quam hic egit miseria. Sed cum
ista miseria quam habebat ipse in humani-
tate continuauit diuine visiois. gaudium quod
animam suam nec in ipsa morte deseruit. Ita
enim fides predicat et ita esse necesse est quia
ergo nulla compatio in magnitudine to-
tius illius miserie paupertatis et mortis est
illud gaudium domini. Aterascque donorum
et crismatum diuicias quibus ipse peditus erat
interius manifestum est quod non solum p il-
la compeffabatur detrimentum huius mi-
serie. Sed etiam incompatibiliter magis fe-
lix atque beatus erat interius quam esse posset
miser exterius. Et non interioris vite in ani-
ma eius interrumpit beatitudinem. Sed ex-

Eur deus homo.

terioris vite miseriam. dimittam? at hoc
et compem? ad inuicem preteritas in eo pas-
siones et posteriores glorias sicut dicit pe-
trus in primo canonice sue persone et videbi-
mus quod non sunt condigne ad illas. Ille ei
perpetue sunt. Ille fuerit temporales. Si enim ad
eternas miseras non habent compensationes
eterna gaudia multominus nec ad presen-
tes. Deinde et humilie et illusiones iudeorum
quid habent compensationis ad veneratio-
nes totius populi. **M**anifestum est ergo quod
dei filius plus bonorum absque ulla compa-
tione habuit et hoc in humanitate quam pas-
sus fuit malorum. Absque ergo detrimeto suo
omnino erit iste modus redemptionis gene-
ris humani. Non enim patitur detrimetum
quod dat numerum et accipit centum marcas. quia
ergo miseria humana hoc requirebat ut dixi-
mus. et nullum ei ex hoc detrimetum immi-
nebat. Necessesse fuit ut hoc modo redemptio
faceret. **A**mplius. primi homines heredita-
tes eterne beatitudinis ex patre illo primo amise-
runt et suis posteris abstulerunt. Quia enim
se deo abstulerant merito se illis abstulit
deus. et quod se morti id est dyabolo ad per-
petuam seruitutes obligauerat cum iactura
ipsius et sue seruitutis perpetue. merito deus
quasi obligata detinebat. quantum ad eos
celestes hereditates donec se et seruicia sua
deo restituerunt et de condigno placerent.
Duo ergo necessaria fuerunt ad hoc ut ce-
lestis eis restitueret hereditas. Scilicet se deo
restituere non potuerat per se. quia peccando con-
tinue infirmiores dyabolo quod subiectio-
nes fiebant. Sed nec in eis aut in tota po-
steritate in quantum erat posteritas inueni-
ri poterat placator dei cui omnes et nascerentur
peccatores. et propria voluntate efficerent
magis peruariatores. **A**reptio autem de parte
dyaboli non potuit fieri nisi per gratiam
sicut et adeptio patris eius in eos non est
facta nisi per culpam. Necessesse ergo fuit ut per
gratiam iustificaretur quod re et subiecto nihil
aliud est iustificatio nisi quedam in ius dei et
fuit de seruitute peccati translatio. **N**on
poterat ergo redire ad deum nisi per gratiam
qua iustificaretur. **S**anctificati autem et iusti-
ficati adhuc obligati hereditati rei erant
cum nihil adhuc soluisent de suo in eo enim
quod erepti sunt gratuito dei dono non ipsi
se absoluerunt. Sed maiora misera recipi-
endo se potius obligauerunt. Adhuc ergo
quantum ad eos remansit obligata hereditas
remansit autem obligata per ipsos et per iactura

sue seruitutis perpetua quam deo quantum in
eis erat fecerat. quod quod ipse gratia sua eos
recupauerat non eis erat computatum ad ab-
solutionem suam. Sed deo ad habundantem
misericordiam. Adhuc ergo restat quantum ad
eos saluendum debitum obligate hereditate
aut precium ab alienato. Adhuc restat offe-
rendum obsequium placationis. Adhuc de-
erat placator ut diximus qui aliunde quatenus
dus erat quod ex genere humano. cuius genus
humanum nec per iam accepti beneficiis ad
gratum sola sufficeret actione et ad obse-
quium iam debitor continuu exhibendum.
Oportuit ergo deum sibi prouidere victimam
holocausti. Sicut dicit Abraham. xxii. **G**enui
et nouam victimam alias non debita nouum
quod precium ad redemptionem celestis heredi-
tatis. et quod non alias deberet ut sepe in
diximus. **H**ec autem omnia ita diximus ne cui
videatur ut penitentes primi ad dei gratiam
redeuntes. non ideo credant quod ex necessi-
tate et tamquam ex illo debito reddat eis aut ali-
enata vel obligata hereditas. quod admodum
dum si quis iuste per delicto suo amiserit car-
strum ipsam quam grana domini ad quam re-
stituit tanta esse possit que castitatem restituit
ciat. Sicut ergo inter gratiam restitutam et car-
stri restitutionem necesse est. Aut gratie magni-
tudinem aut noua obsequia supradicta. sic
et ex hac parte verum est. quod penitentibus ce-
lestis hereditas reddidit diuine gratie magni-
titudine. **N**onnunquam tamen longis et la-
boriosis obsequiis illa reddidit post gratiam
ante adeptam. **N**os autem hic non attendimus
nisi inquirere quod iuris sit de exigentia meri-
torum humani generis ut ad deum redeat et
celestem hereditatem merito peccatorum amissionis
recipiat. **A**mplius. qualiter melius per iusti-
ciam et misericordiam suam prouidere potuit deo
generi humano de eis que pertinet ad sancti-
ficationem et salutem nisi dando eis sacer-
dotem cuius esset perbenis et assidua inter-
pellatio et necessaria ex merito exauditione
non potuit autem esse necessaria pro toto ge-
neri humano ex meritis exauditione. nisi
merita interpellationis sufficerent. et necesse
haberent ut ad opus aliorum ultra sufficien-
tia propriam habundaret. **A**mplius. sufficien-
da fuit humana dissidentia ne infirmitate
propria in desperationem rueret et erigenda
fuit spe formissima ut omnia de diuino amore et bo-
nitate presumere. sequi obtentura consideret
que necessaria essent ad obtinendam eternam
felicitatem. **A**de quid ergo faciendum ei fuit

post q nulla ei restaret dubitatio defacie
dis. hoc aut solu erat mortis p nobis su-
ceptio. hac em exhibita de ceteris benefi-
cijs non poterat genus huanu vlla diffi-
dencia hesitant. Sicut et apls in. iij. ad
Ro. Qui pprio filio suo no peperit sed
p nobis oib tradidit illu. quo non etia
nob cu illo oia donauit. Ideo at dixim
quia erigi oportuit gen^u humanu spe for-
tissima in deu. ne p magnitudine negocij
et multitudne infirmitat sue et hesitans
diffidentia et gratuite et multitudne pctoz
terref deliqueret desperatu. Contra terro-
res ergo molestiaru et difficultatu erigen-
dus fuit spe et cordis magnificetia. et tra-
illecebras retrahennu. cupiditatu et tra-
bendus fuit sursum amore fortissimo alli-
gatus deo. ppter qd et se illi deus pmum
amore nimio colligauit et hoc e quod le-
git. **Osee. xj.** Infuniculis ada trabazeos i
vinctis charit. Tertu est aut q nec for-
tius vinculu cogitare potuit ad trahedu
homines ad ipm contra mna diffidentie
et hesitationis supptandu. Si ergo hys
duobus indigebat huana miseria. q in-
de apparet q etia hys duob in adhibe-
tis vi sursum trahit amore et desiderio.
Ppter retrahetes cupiditatis vit q quo-
minus ruat in baratu diffidentie. Pn diffi-
cultates et obstacula. dum infirmitate sua
per tantu fulcimentu sustinet. **Ampl.**
si omniu recte phantus vna e indubitata
fina homine esse deificandu et hac esse glo-
riam ad qua rectitudine vite venit. Quid
mirum e deum factu esse homine picipa-
tione humane nature. vt homo etia fieret
deus congrueti sibi participatione deitatis
Sic em longe e huana natura a sublimi-
tate deitatis vt deitas ab humilitate huan-
tatis nec difficilio putari dz descensio ad
banc qua ascensio illius ad illa. Si quis
dixerit q non potuit fieri ta longe ab in-
uicem distatia naturaz tara apprimatio
iam de diuine potetie limitibus. et de ea
mensuranda qua stat esse immesaz ad di-
sputandu nos perabit. in quo no est du-
bium q tutius e ample magnificeq sen-
tire de diuina potetia. qua eam limitare
nostri intellectus angustijs. Ita enim an-
guste sentire de illa no facit quaz nisi p
pui intellectus angustia. Quasum aut dz
esse omniu intelligentiu q diuina potens
tia mensura ei capacitat peripit. et limites
vt de dei opibus no capiat nisi qntuz dat

ei capere. Sibi aut non hoc de imposuit
vt non operetur ipse nisi q intellect^u noster
capiat. Sic ds salomo in. viij. **Acciastes**
Intellexi qd opm dei nulla posset homo
inuenire ratione. Si non dixerit q no de-
cuit maiestatis illi^u celsitudine ad infima
nra descendere tanq indigna suscipere. p-
fecto non videt qntum bonitate blasphe-
mat. Nihil em a deo docet diuina bonita-
tem vt amor et miscdia. amare et miserere
Isti cu sint pmi et maximi bonitati fluxus
vbiq amor em nihil aliud e qua amant
et aman vnio quedam potissimu autem in
bonis. **Miscdia** aut vnio est miseretiser
miserati. et hoc in malis illis sicut sonat
ipm fontem miscdia. Est em miscdia mi-
seria cordis de alieno malo. Sic et bene-
uolentia siue amor e quedam alieni boni si-
bi vendicatio. Ipa ergo dei bonitas ista
coegit vt et se et sua oia nobis p amor elar-
giretur. et vt mala nra sibi assumeret per
miscdia. **Necessario** fecit hoc em est p-
prium bonitatz vt ad sui fruicionem alios
societ et se malis eoz portadis atq do-
lendis omnino exponat. **Manifestu**
ergo est ex hys q ergo q hanc societatem
dei et hominu negant id qd potissimu bz
non solu diuinitas. Sed etia quetiq de
illa negaret verissima em ratio bonitatis
est q ipa est virtus associatiua aliozu ad
perciendu bona sua. Qui aut ad pcpie-
da aliozu mala. qui ergo negat rationem
diuine bonitatis de deo. negant necario
et bonitate de illo. **Aggregantes** ergo ex
oibus antedictis et colligetes vna ratio ci-
natione dicim^u q pmum pctm. q in oib
tantam medicinam et q iniuria tanta satis-
factione q tara supbia tanta humiliatio-
nem. et q tanta inobedientia tanta obedi-
tione requirit etia tantam ec totius huan-
generi causa tm paternu tanta q taq mul-
tipler pctoz vnio etas tati sacrificij expi-
atione. tanta e totius huan generi inig-
tas tantam in prono suo iusticiam. cui et
ei merito debere remissio. et insup oim
pro quibus staret glorificatio. tanta toti
generi huan pollutio. tanta sacerdotie
suo scitatie. **Peinde** tm lrocinu tm suspen-
dium regrebat. et tanta dei bonitas cui
non e mesura. tanta regrebat societas co-
munionem vt de bonis suis nullu incodica-
tum retineret. et de maloz suoz nullu in-
sueptu relinqret Ipa etiam diuine boni-
tatis immesitas pro ipa fontis abyssali co-
Rij

Cur deus homo.

piofate flux? hñe debuit vsq; ad vltimū et supremū vt ea essent opera miscōie ab ipa vltra que ⁊ supra q̄ quo se extenderet nō hēret Et hoc indubitatē fuit sui ipius largitio. q̄ nihil hñz mitius in bonis vt cōferat ⁊. mortē p inimico susceptio q̄ nihil inimici maius habet in malis qd q̄ fides et etiā amicitia q̄s sibi exhibere iubet a suis primo ⁊ maxime eis exhibēda fuerunt ab illo ⁊ q̄ ius hereditate possidēdi gen? humanum regrebat ⁊ on? heres ipse portaret ⁊ debitū quo obligatū erat ipse exolveret tui oneri portādo nulla creaturam potuit sufficere neq; precius toti? humani generis vlla creaturaz potuit sufficienter exolvere. Hec ē summa rationū q̄s iaz pmissim? Nūc vero moraliter id ē per ipos hominū mores et etiā ad mox informatiōnem hanc fidē nostre redēptiōis inuenire tentabimus.

Primū igr illud dicim? qz necessariū fuit cultū diuinū ⁊ eē ⁊ insti tui. in quo et eēt deo digna veneratio et cultoz sanctificatio. Vera em̄ religio est q̄ ⁊ deo digna veneratio impēdit et cultozib? cōgrua sanctificatio. Et ppter hoc necesse fuit legē esse ⁊ sacerdotiū ⁊ legislatorē ⁊ sacerdotē. Sacerdotiū em̄ vterq; deseruit scz diuine veneratiōi ⁊ hñe sanctificatiōi. lex vō vtrūq; docet ⁊ p̄cipit. Manifestū est studiose intēdenti bus qd nulla pura creatura tāto sacrificio digna eē potuit. Nulla creatura tot milia aliaz creatura sufficit. Quāq; em̄ sat occupata erat i p̄pis vt supra dixim?. Curā igr totius vniuersalis ecclē ⁊ toti? hñe sanctificatiōis sacerdotiū purā creaturā hñe non decuit. Quis ei tantā curā non expauesceret. S; neq; pura creatura qd offerret p tot milib? recōciliādis sanctificādis glorificādis hñe potuit qd offerret in q̄s. ⁊ sua ipa acceptabilitate spē daret salutis. Nūc igr eē oportuit in seipo sacrificiū qd p oib? offerendū erat vt spem obtinēdi tria que dixim? daret eis p qbus offerretur. Et ppter hoc necesse fuit vt eēt omnino ⁊ alias indebitū et in seipo nñ ⁊ deo itā acceptū vt ex eius oblatiōe tria ista merito sparent. qd si pura creatura eēt non solum nō esset debitū. S; etiā in infinitum min? eo cuius impetratio q̄rebat p illud. et ppter hoc spem abrogaret oib? et diffidentia inuenteret sui. quēadmodū si bos aut hircus pro toto hñe genere of

ferretur ridēda eēt spes hñani generis in hoc sacrificio. Manifestū igr qd deus solus potuit et tantā eccliam regere. Et qz nō decuit vt in ea sacerdos institueret nñ si homo. nō enim potuit habere qd offerret in seipo de? nec offerre sufficiebat hñ.

Amp. duo nccaria erāt in mediatore scz vt deo eēt minister fidelissim? ⁊ misericordie generis hñani p̄patientissim?. S; nec deo fidelior ipso eius filio ex cogitare potuit. Nec hoibus p̄patientior. Et hoc ē qd dicit Job. xxiij. Si fuerit p eo angelus loques vnus de similib? inueni in quo ei p̄piciet. Et apls ad hebre. iij. Nō habem? pontificē q non possit p̄pati infirmitatib? nostris. Amp. si inter deū ⁊ homines sup pace reformāda oportuit inueniri mediatore. optuit vt eq̄lter p̄tinerent ad vtrāq; partē. Hec autē erat eq̄litas filiatio scz ad deum ⁊ ad hominē fraternitas qz primus ē gradus sanguineitaz vtrūq; ppter officiū mediatiōis vt esset partib? in suspectus. ⁊ ppter hoc arbitrandi officiū necesse fuit vt arbiter p̄tatem haberet in ambobus. Et hoc ē de quo p̄querebat Job ix. Non ē qvtrūq; valeat arguere ⁊ p̄tere manū suam in ambobus. Istud autē esse non potuit nisi mediator et arbiter deus eēt ⁊ homo. Ideo autē p̄tates habere nō potuit. Amp. mulier fornicaria ⁊ ppter solam fornicatiōis oīno p̄dita ad castitatem nulla via meli? reduci poterat q̄ per m̄rimoniū. Est em̄ m̄rimoniū remedium fornicatiōis ⁊ sicut carnale m̄rimoniū remediū cōtra fornicatiōis carnale. Ita sp̄iale p̄tra sp̄iale. Nec dubitat deū filiū sp̄sū eē vniūscuiq; aīe hñane cui soli adherere d̄z et ppter patrē et matrem et ad illū naturāl est p̄uersio eius. Sicut autē m̄rimoniū carnale consumat in copula carnis ad carnē. Sic m̄rimoniū naturale per copulā naturaz fuit consumatū vniōez dico nature ad naturā. Sicut illō vniōne carnis ad carnē Alioqn relinqueretur naturale m̄rimoniū inconsumatū. Quātum ad corpus q̄ntumcūq; de? ⁊ aīa sp̄ritualiter p̄siderarent. N; autē aīa hñana deum sponsum habeat inde manifestum ē qd vis aīa rōnalis ipa sponfam hñ naturaliter veritatē ⁊ ad illā ē naturāl p̄uersio eius. Vñ naturāl eius amplex? ⁊ copulā q̄rit vt inde generet sobolē cōgnitiōis et sciaz. qd est optimū vñōis aut vñōis vñius que sit lucidissima omnū. Nodem

modo se hz de bonitate seu suauitate ad
vim concupiscibilem et gloria seu magnificentia
ad vim irascibilem. Nec igitur veritas que spō
sa est hūani intellectus aut ē deus aut nō
si non est deus igitur manifestū est q̄ deus
non est vir eius. nec intellectui hūano licet
soli diuine veritate adherere. et eam sola
amplecti q̄ eēt ei dimittere spōsam p̄pri
am et adherere adultero hoc aut manifestū
falsū. Restat igitur vt deus sit spōsus
naturalis aīe humane s̄m se totū et p̄pter
hoc totius humane nature totiusq̄ hūa
ni generis s̄m potissimā eius partē. et per
se quens etiā s̄m hoc qd̄ est forma corpis
et corpus aliquid ipsius est. Necessē igitur
fuit m̄rimonium h̄mōi naturali copula
consumari. Et hoc ē m̄rimonium de quo
sonant oīa vba sicut p̄see p̄mo et. ii. q̄
vero inter virū et vxorē communia sunt oīa
Necessē fuit celestē spōsum committare de
bitis totius hūani generis. Quia ergo one
ratus debite mortis eterne. et obligatū ge
nus hūanū in vxorē accepit necessario
onus ipm̄ et debitū mortis eterne p̄ parte
eius p̄sone soluendū incubuit ipsi v̄o hu
mano generi quasi h̄mōi debiti supple
mentū. Et hoc est qd̄ legis p̄mo ad xlv.
Adimplebo inq̄t ap̄ls ea que desunt pas
sionum xp̄i in carne mea p̄ corpore eius
qd̄ est ecclesia. Et ad hāc rationē pertinet
q̄ et lis et bellū vxoris viro incubere debz
Vxor enim ē lites et bella agere. Mulie
res v̄o nec ad lingandū admittūt. cū vi
ros beant et ad bella s̄t inepte. Causa igitur
hūani generis et bellū agere rōne m̄rimo
niū deo incubuit. Et si genus humanū di
tēret viduatū. qd̄ de dei miscōia dignus
cogitari pōt qua causas viduarū et pupillo
rum defendere. p̄pter qd̄ dauid patrē or
phanorū illū vocat. Et ip̄emet de se dicit
ysaie. xliij. Ego sum q̄ loquor iusticiā tan
q̄ aduocatus subaudi et p̄pugnator suū
ad saluandū ecce bellandi officiū. Siue
ergo vxorē dicam vniuersalē ecclesiaz de
iusticia p̄tinuit ad eum causa ei⁹ siue bel
la siue lites agende eēt. Siue viduam
dicamus de miscōia ad ipsum p̄tinuit. q̄
et in hoībus similis miscōia nōnunq̄ in
uenta. Sic s̄t in milite qui vocat ad
hoc miles agne⁹ qui p̄ nobili vidua et ex
heredata singulare certamen contra gy
gantem quēdam dicit subisse. Quidē
siue sit hystoria seu fabula mirabiliter cō
gruit huic facto Quis em̄ dign⁹ miles in

nocentia scz et puritate cādisim⁹ congrue
tius q̄ dei filius miles ad dimicandum
in hūanitate p̄ nobis fact⁹ accipi potest
que vidua nobilis et ex heredata eleganti⁹
accipi potest q̄ vniuersalis ecclesia velud
a gygante dyabulo furide ex hereditate
celesti eiecta. **A**mp. deducit causa hu
mani generis in iudiciū coram deo patrē
omniū. an non in expēsis eius debet ei
providere d̄s iudex propugnatorē. si op⁹
fuerit aduocatū hoc em̄ etiā legum hū
manarū statuit equitas vt indigentibus pa
trocinio expēsis suis provideat de patro
no. et reuera de expēsis humani generis
datus est aduocatus. et p̄pugnator de
iustia etiā hūana natura datū est d̄no scu
tum carnis et anime velut framea. et hoc
est quod ip̄e quondā clamabat ad ip̄s ap
prehendo arma et scutū in quibus pro me
dimices et decertes. de suo etiā ip̄ius hu
mane nature prouisus ē eidem interpella
tionis sacrificiū qd̄ offerret se ip̄s enim in
q̄ntum homo erat obtulit de eadē etiā
solariū si dicere phas ē sue patrocinatiōis
eidē. et quotidie soluitur in eis q̄s q̄tidie
dat ei deus pater ip̄m enim regnū eccle
sie merces eius est. Sicut legitur ysa. liij.
pro eo inq̄t deus de⁹ q̄ tradidit in mor
tem animā suā disperā ei plurimas et
iusticia sua iustificabit multos. hoc igitur
modo et aduocat⁹ in expēsis suis huma
no generi prouisus ē et dei filius. et hoc ē
beneficiū iuris qd̄ nulli reo negari potest
Amp. lites et bella magnatū p̄ matri
monium firmitus pacificari consueuerit.
Nullūq̄ sedus firmitus cogitari potest q̄
matrimonium. Nulla etiā via pacis ad pa
cificandū eque cōueniens et efficax. Ipsa
em̄ facit vtriusq̄ partis eē et vtranq̄ ob
tinere qd̄ milite deducitur. Et hoc est q̄
cōmunes sunt partiū heredes per matri
monium et vni sunt ipo quos vnit matri
monium vnde quod habet vxor habet et
vir et conuerso. quod autē habet vir ha
bet genus eius in eo. Sic ē et in vxore qd̄
ipsa habet habet et genus eius. Recte igitur
dixim⁹ quia partes discordantes p̄ ma
trimonium inuicem cōtractum obtinent in
tegre quod inter eas milite deducit. Per
ipsum ergo vterq̄ partiū ad votum satis
fit ipsum igitur matrimonium via est conue
nientissima ad pacificandū discordes.

Amp. firmissimū sedus ipsum eligere
oportuit ne ruptura s̄t firmi federis. Ne
R iij

Cur deus homo.

dicā vnā renouationē **S**ed infinitas for-
san induceret p̄ matrimonii ergo decuit
sapientissimū deum pacem inter se ⁊ ho-
mines reformare. **A**mp. magnates dū
fedus adinuicem inierint consueuerūt et
annoz suorum insignia cōmunicare ⁊ ve-
stium formis et coloribus seinuicē confor-
mare. **I**p̄m ergo fed⁹ initum requirebat
vt deus ⁊ vestem sibi nostre mortalitatis
assumeret et nos immortalitate sua ⁊ glo-
ria vestiremur. **A**mp. et pax et matri-
monium cōsueuit osculo conformari. **S**i
igitur pax reformanda erat inter deum et
hominē decens erat vt osculo partium fir-
maretur. **N**ecessē igit erat vt os suū de⁹
pater homini porrigeret atq; cōiungeret
que porrectio non fuit nisi filiū eius incar-
nem missio. **P**s̄ em̄ dei patris filius est. ⁊
si quis bene consideret oris ad humanā
naturā coniunctio non fuit nisi eiusdē hu-
mane nature osculatio. q̄propter filiū in-
carnatio nihil fuit nisi hūane nature oscu-
latio. ⁊ hoc est qd̄ ip̄a petebat in p̄ncipio
sancti dicēs. **O**sculef me osculo oris sui.
Confirmatio igitur pacis ⁊ matrimonij
petebat sub noīe osculi. **E**grū etiam erat
genus humanū quod ad medicum etiā
accedere nō valebat. **D**ecuit igitur vtripe
medicus visitaret. **S**ine medicina aūt et
cataplasmate ad egrum accederet si sine
humanitate veniret. q̄ nec frig⁹ ab amo-
re debito nec cōfidentia a debita spe alio
medicamento a deo pueniēter sanari po-
terant. **A**mp. inclinare debuit se quia
iacentem volebat erigere. **D**eum igr̄ vo-
lentem genus humanū quod infirmitatē
p̄sum iacebat erigere optuit ab alto dei
satis vsq; ad infimū humanitatis descen-
dere. **A**mp. dicebat misericordissimuz
deum hominē de lacu miserie ⁊ de luto se-
tis extrahere. **P**etebat eū igitur dexteram
ei porrigere. **S**icut dicit iob. in. xliij. **O**p̄-
ri manū tuarū porriges dexterā. **S**up-
nacia autē esset dextere porrectio nisi ta-
ta fieret ei⁹ ad eū quo extrahend⁹ erat
alligatio vt pondere eius rumpi aut solui
non potest. **P**ondus aūt generis huma-
ni non erat nisi pena ⁊ culpa a deo igitur
tenere se oportuit dexteram dei patris ge-
neri humano vt adherentia eius ad id
atq; ligatio nec pena nec culpa rumpi aut
solui posset. **Q**uare igitur ligationē gra-
tie iam prius soluerat culpa. necē fuit ma-
iorem eē ligationem quā gratie ergo pl⁹

facere q̄ faceret ligatio gratie in ligando.
Sed gratia facit ea que ligat vnum gra-
tie. **L**igatio ergo ista de q̄ loquimur plus
vni fecit q̄ vni gr̄e igr̄ fecit ligatio illa de
xtera dei pri⁹ ⁊ hūanuz gen⁹ vni nature.
Amp. nō potuit dextera dei pri⁹ hoīem
de lacu miserie extrahere nisi ip̄m app̄he-
deret app̄hēsiōe fortiori qd̄ eēt app̄hēsiō
gr̄e. **I**lla ei laz rupta erat cū eēt hō null⁹
pōderi tam pene q̄ culpe. **O**ptuit igr̄ vt
eēt fortior app̄hēsiō scdā vel vni⁹ q̄
esset vni⁹ gratie. **N**ecessē igitur erat vt ei⁹
set vni⁹ nature. **D**e hac app̄hēsiōe.
Ad hebreos p̄mo. **M**usq; angelos app̄-
hendit. **S**ed semen abrahe app̄hēndit
Ad hoc facit ⁊ illud quod tam crebri⁹ est
in p̄phetis app̄hēndit manū eorum vt
educeret eos d̄ terra egypti. **E**t reuera for-
tis fuit ista app̄hēsiō que brachio dei
trahentis p̄e magnitudine ponderis ge-
neris humani quo trahebatur rupto fir-
ma permansit. **S**uptum fuit brachium il-
lud in die sancto pasceue. **E**t vt vulgo
dicitur in duo frusta volauit. **A**lteri⁹ scilicet
anīe alterum corpis que ab inuicē
in illa preciosa morte separata sunt vni⁹
ne duarū naturarū diuine scilicet hūa-
ne ⁊ inuicem illesa manente. **E**x quo ap-
paret quanta oportuit esse vniōne duarū
naturarū adinuicem. quā nec mor⁹ que
vniōnem corporis ⁊ anīe separauit rū-
pere nequiret. fortior igitur fuit illa ligati-
one que mori cessit quā illa nō solum in-
uicta. **S**ed etiam illesa separauit. **A**pparet
etiam hoc ex hoc q̄ntum esset pondus hu-
mani generis pro quo trahendo dei bra-
chium rumpi oportuit. **H**ic est funiculus
ille triplex qui difficile rumpitur. **D**e quo
in. liij. ecclesiastes. **F**uniculum illum tri-
plicem brachium suū fecit de⁹ pater. tres
in eo naturas. vnā deitātē. alteraz ani-
me. terciā corporis. quasi tres cordellos
in eo colligans vt eo genus humanū ad
se traheret. que licet difficile tamen rumpi
est. **H**anc rupturam fecit nostre extractio-
nis difficultas. difficultatem vō pene simi-
⁹ ⁊ culpe ponderositas. **A**mpli⁹ chaos
magñi peccati inter deum ⁊ hominē fir-
matum erat. **P**ontes igitur ⁊ viam neces-
se fuit interponi per quem homo a seipo-
transire posset ad deum. qui ponderosis
tante multitudinis transire portare suf-
ficeret ⁊ adeo longum qui vtrinq; ripas
cōtingeret et vterq; firmiter se teneret. **A**

tera ripa erat humanitas. altera deitas. Pontes igitur inter istas duas ripas medium oportuit uterque ripe et unitus esse atque continuus. quod est deum et hominem dicere. et hoc videtur sonare illud Sap. viii. Attingit sapientia a fine usque ad finem fortiter quasi ripa ad ripam et iste pons sub pondere tante multitudinis fractus est et fractus mansit per triduum per quem fracturam in chaos infidelitatis multi prolapsi sunt. **A**mplius. per dei sapientiam dyabulo qui concluderat omnia sub peccato concludendum fuit conclusionem confusiois perpetue. Et fuit sylogizanda maior extremitas scilicet deitas et minore scilicet de homine. Et non tam inferenda vita argumentum huiusmodi quam etiam conferenda. Non enim solummodo inferenda erat neganti vel dubitanti homini deitas. Sed etiam conferendo eodem modo quo illi eam recipere fas fuit. Medium ergo terminum huius syllogismi. Sic oportuit inter in duas extremitates esse. et ut maior de illo predicaretur. et ipse de minore quod est dicere quod Christus est deus et quidam homino est Christus. Per hoc medium deitas huiusmodi non tam illata est quam etiam collata et conclusum est morti atque dyabulo. **A**mplius. decor divine similitudinis in ipsa dei imagine que est homo lesus atque decorat per peccatum eiusdem sigilli impressione reformatus fuit. quemadmodum videmus. **S**pressionem impressione reformatus fuit quemadmodum videmus in ymagine cerea. Cuius si decor et figura lesa fuerit fortius quam prius fuerit impressionem sigilli requirit. fortius igitur impmenda erat dei ymago que utique filius est quam fuerit impressio naturalis aut gratie. hoc autem non potest cogitari nisi unio unienda igitur fuit unienda et decoranda homini. Et hec causa quare potius unitus est nature filius qui est ymago dei inuisibilis. Sicut legis ad col. primo. Splendorque et figura eius. **A**mplius. liber et novum testamentum non alio incausto scribi oportuit quam unigeniti sanguine. Scriptura enim et liber nihil aliud est quam designatio certa. Sed ut iam sepe diximus et manifestum est in se nullo alio signo sufficienter signari potuit dei dilectio in nos quanta et qualis esset nisi morte seu effusione sanguinis per nobis. **M**anifestum est igitur quod nec aliter nec alio modo scribi potuit liber gra-

tie. **I**gitur ipsa mors unigeniti. et ipse calix dominice passionis novum testamentum sicut scriptura dicit. Quia igitur testamentum erat scribendum quo heredes fierent et sedes similiter amoris. et pacis inter nos et deus iniri nec alio incausto scribi. Hoc est ad certum et liquidum designari oportuit nisi isto ut diximus. ergo non aliter scribi potuit. Scribendum autem fuit de necessitate quia omne testamentum et sedes scribitur. Affundendus igitur fuit sanguis ille preciosissimus et mors subeunda.

Amplius. si vite corporali dei bonitas omnium viventium a deo large providit de esca et nutrimento igitur multo amplius vite spirituali vita autem spiritualis amor est aut secundum totum. aut secundum sui potissimas. providere igitur debuit divina bonitas nutrimentum amoris quo diligi valebat a nobis. nutrimentum autem amoris non est nisi beneficium et amor correlativus. **I**gitur de hijs duobus oportuit divinam bonitatem providere amoris nostro. **S**ed ut sepe diximus nec alio beneficio sustentari potuit et nutriri. nec alio amore accendi nostra regrebat infirmitas. **P**ec autem ratio melius aptat eucharistie sacramentum quod est spirituale nutrimentum charitatis. **Q**uia filius incarnatus est et non pater.

Unc autem quare et qualiter ad hoc venit filius et potius quam pater aut spiritus sanctus ostendamus. **P**ropter id quod indubitate pro ipso patre sufficiebat verbum eius. **E**t ut ita dicamus ymago ipsius. **E**t quod de hereditate ipsius filij agebat. **A**d illam enim vocabamur vocatio facta per ipsum ipso iure magis rata et effecta. **A**mplius. ipsum verbum et loquentis sensus fuit loquentem id est patrem et loquentis affectum seu gratiam seu amorem qui intelligit spiritus sanctus clarissime designat verbum. **I**gitur et se ipsum sua presentia et patrem sua significatione et spiritus sanctum simul tamque designator manifestus. et nuncius ostendit et indicat. merito igitur per tribus venit ipsum verbum seu filius. **A**mplius. si spiritus sanctus venisset qui utique deus est et non heres. duabus de causis minus quam filius ad hoc conveniens esset. **P**rimum quia spiritus sanctus in seipso est donum. Amor enim donum et donabilis necessario est. nec est evidenter necessitudinis sine pertinet ad ipsum donantem. **S**ecundum enim et donans nihil cognationis nihil alterius atque finem evidenter habere videtur ad invicem

Cur deus homo.

tem. Sed neq; amor euidenter videtur ee inter donum et donante. Inter patre at et filium euidenter amor et vnicuiq; indubitatus. qui enim audit patrem noiari vel filium statim amore alteri? in alteru intelligit ex psequenti. Non autem qui audit nominari donante et donu. minus igitur fecisse p genere humano videri posset de? pater. Si spiritus sanctu misisset in morte tradidisset qua fecerit filium mittendo et in mortem tradedo. Non q; min? diligit spiritum sanctu qua filium. Sed q; non ita euidenter et suasa sit generi humano dilectio eius in donu suum vt in filium vnicuique genitum. Secundo quia reuera si spiritus sanctus est auctor et domin? omnium. Tamen heres non est omnium sicut filius. De hereditate autem filij p munienda alijs non fuit agendum nisi eo presente. Ita etiam vt euidenter esset et certa ratio. Ratio autem non fit nisi p verbu quo consensus exprimitur. Igitur vel ipm verbum principaliter adesse oportebat vel aliud verbum quo consensus exprimeretur et ratio. Spiritus igitur sanctus sine vbo aut verbo verbi no ex omnib? modis sufficeret negotiu nostre redemptionis perageret via igitur copendu fuit aduentus filij. Ipe em solus sufficebat pro tribus. Sufficiebat em pro se ei? p sentia sufficebat p patre. quia eius verbum sigillu et ymago erat. Sufficiebat pro spū sancto cuius auctor et largitor erat a quo missus esse non dubitari poterat. Non em poterat dubitari de consensu spū sancti. cum ex amore nimio et solo morte nostra suscipiet dei filius. Amor autem quo et se inuicē tres illi diligunt et spū sanctus est. Dari em nobis et pro nobis in morte nisi ex amore non poterat. Omne enis datum aut amoris erit aut ex amore est.

Ed querūt heretici sarraceni et in dei. Ecce mortuus est dei filius vt dicitur vos xpiani condigne igitur satisfactū est pro peccato totius mundi et p peccato originali. Ipe enim ppiciatio est pro totius mundi peccati vt dicit hierem. Debet igitur cessare tanta satisfactio ne p scita et originalis dānatio et tota present vite miseria. Ita em scripsit apłs in primo ephe. quia in ea habemus redemptionē peccatorum. Et q; in ea pposuit omnia instaurare q; in celis et que in terra sunt. Secundo

iterū ad aphe. Coniunxit nos in ipso cui? gra saluati estis et psecutauit et psecutere fecit in celestib? vbi ista sal? ista peccatorum remissio iste confessus in celestibus. Ista expoliatio principatuū et potestatum deletio cirographi nostre dānationis. Si em cessat culpa ipius. Cur non et pena quia cessante causa cessare effectus debet. Si autem non cessat culpa nec pena que igitur vtilitas mortis eius. In quo sciendum q; quā admodum nō transit ade dānatio nisi per generationē incarnatam ex eo generatos. Sic non transit christi gratia et peccatorum remissio nisi per regenerationem spiritualiter per ipm regeneratos. Sicut ergo delictū ade non nocet nisi si in eo q; sui sunt. Sic nec gratia christi prodest nisi si in eo q; sui sunt. Sui autem scilicet ade eius posteri sunt inq̄ntum ab eo carnem contrahunt. Sic sui sunt christi ipi fideles inq̄ntum ab eo spiritu accipiunt. Et sicut ante carnalē generationē nocere non potuit dānatio originalis nec etiam ee. Sic nec ante spūalem regenerationem locū habet xpi redemptio eo q; effectus causam suā precedere nō debent. Nec debet ergo cessare originalis dānatio in eis q; nascuntur ex eade donec in xpo renati sint. Sed etiam in regnatis cur remanet ista penalitas q̄runt mortis? dānatio mortis. Rādemus q; non remanet in eis vt pena et retributio. Sed magis vt custodia. Si em tanta amaritudo in respō non arceat nos nec abrupit ab amore vite istius. qd ee si nihil haberet vita ista nisi suauitatem. si modicu qd hz suauitatem ab eo absorberet nos et adeo nos auerteret ac separaret a ver? bonis. q̄nto amplius pncipiosa ee nobis ipa suauitatem plenitudo. remanet ergo in custodia i remediale diuine vindicte ad incuendū nobis amorē diuine in itic et quā admodū p offens? filio et post reconciliationē partē pene ei reservat ad custodiā et metu vindicte vt quem futurum are fecit affluētia paupertas custodiat. et metus depreterite vindicte memoria. Non igitur detinet ipsum in paupertate vt affligat et pro meritis delictorum ei retribuat. Sed potius vt illū conseruet sic faciat patē misericordiarū electis suis. q; si cui videatur ad statu ade reducēdū fuit gen? hūanus p? exhibitā satisfactiō. attēdat q; adam cecidit et in illa felicitate quēmodū in ad dulci caro recēs posita pputruit. sic et pmo

angelus qz ergo nō erant meliores futuri
boies in isto statu quā fuit ipse adam. nec
melius vsuri erat statu felicitat illius. nec
verisimile ē illos melius fuisse vsuros. pro
culdubio cecidissent quēadmodū adam
Quapropt incubere per hanc viā poterat
deo iterum aliud on^o redēptōis nostre.
et ita current res fortasse in infinitū qm̄ ea
dem rōe post singulas redēptōes opte
ret nō in illū statu reduci. et post singulas
similiter redēctōes immineret forsitā idē
cas^o. **A**legit igit dñs viā nostre redēptōi
sufficiēte quā nullo casu oporteret denuo
iterari. **Q**uā aut querunt vbi ē p̄fessus iste
incelestib^{us}. **R**ndem^o qz iā magna pars
ecclesie gaudet in celestib^{us} et quidie p̄ par
tes non cessat illuc ascendere. **E**t hoc ē qz di
xit apls. v. **A**d hebre. factus ē omnib^{us} ob
tinentibus sibi causa salut^{is} eterne. **S**uoz
em tantū exoluit et votuz. et tñ onera sup
se assumpsit et debita expēsas vt expēsis
suis non illoz illi militet et seruat.

Unc vō exponam^o illud qd ipse
dicit Jo. xii. **A**unc iudiciū ē mūdi
Aunc p̄nceps hui^{us} mundi ejcie
tur foras in gram^o quo iudicio obtinuit
p̄ra dyaboli. **A**dicim^o ergo qz iusticia dei
hoc efficere debuit vt ab eo pateret dyā
bolus qz illi inique intulerat scz vt ab eo
ligaret quē iniuste ligauerat seu ligari p
curauerat. **A**b eo ejiceret de mūdo quez
ipse et spūaliter et corporaliter iniuste ejice
rat b^o cordib^{us} em iudeoz et spūaliter et per
infidelitatē illum ejegerat et de mūdo tan
dem per mortē illū eiecit. **Q**uia igit nihil
equus dei iudicio fieri potuit quā vt qz dy
abol^{us} dei filio iniquissime intulerat hoc
ab eodem iustissime pateret. **G**enitū et in
iuria cōtumelia dānumqz qd iniquissime il
latū est dei filio emendāda fuerūt illi et ec
p̄pensanda. **S**i aut meciatur p̄ciostate
vite que ei ablata ē non eq̄bunt eam oēs
vite omniū q̄ntumēqz boni sunt. et hoc ē
quia ipse habuit spem nō ad mensurā. sic
legit Jo. iij. **R**etere aut omnes mēsurate
sunt et fūite bonitatē finite etiā numero
sunt. qm̄ finitus ē numer^{us} bonoz et malo
rum finita aut numero et mensura impos
sibile est vt simul eq̄lia accepta sunt ei qz ē
infinita mēsurā. **E**t hoc voluit forte dicere
psalmista. melior ē misericōdia tua sup vitas
igit dāmnū illius nec sufficiēter etiā p̄pen
satū ē per oēs vitas electoz. **I**gitur ab
latio sue vite que vñqz mors fuit. nec per

oēs vitas sanctorū sufficiēter potuit p̄pen
sari. **Q**is igitur bona vita sanctorū debet
xpo dño ex merito passionis et incōpabi
liter. **A**mp. nec solum vita grane s; ec
glorie que nihil ē nisi glorificatio sanctorū
Si em̄ glorias sanctorū illi vite cōparau
rimus eadē p̄pōitōe inueniem^{us} eas lo
geminores ēē. **A**ertū enim ē virtutes san
ctorū etiam patere nūero et mēsurā ēē fin
tas vtutes vero xpi immēsas aut saltē q̄
libet illaz incōparabil^{iter} meliores. **I**nsto
igit dei iudicio et vite gratie sanctorū et vi
te glorie p̄ vita que ei impassib^{ile} ablata ē
recōpensande fuerūt. **A**mp. si mecia
mur iniuriā et contumelia quā passus est
inueniem^{us} qz quodāmodo infinita sit. **S**i
enim q̄nto maior ē p̄sona tanto maior ē
iniuriā et ptumelia que ei irrogat. **I**niu
ria igit et cōtumelia sue passionis cū suis
ludibrijs necario sine mēsurā fuit. et hoc
cogebat immēstas p̄sone ipsius paciētis
nec excusat ignorātes. ignota ī p̄sona ista
qui scire noluerit vel si exstat nō obest no
bis. non em̄ actiones eozū hic metiri vo
lumus. **S**ed ea que passus est dei filius.

Manifestū igitur qz ptumelie iste nō
habent mensurā similiter et iniurie. hec
scz iniurie et ptumelie quas in p̄p̄ia per
sona deus sustinuit incōpabiliter em̄ ma
iores sunt omib^{us} iniurijs et ptumelijs. qz
ei alias irrogari potuerunt et hoc potuit
vnusquisqz videre in seipso. neqz enim est
hō qui potius eligeret oēs alias iniurias
et ptumelias que ei inferri possent ab ho
mine vel a dyabolo. quā istas p̄sonales et
que manū iniectione irrogant. **I**gitur
omnia mundi peccata minora manū in
iectionis in filiū dei. et omnes alie mino
res irrogate deo iniurie. **I**gitur p̄ dimissi
one istius. **S**ed sicut iniuria ad iniuriam
sic remissio ad remissionē. **S**i igitur iure
emendāda fuit necessario ista iniuria dei
filio irrogata necessario remittēde fuerūt
omnes alie dō irrogate iniurie. **I**gitur p̄
dimissione istius appendit christi passio
omnis delicta et insup. **A**mplius et in
compabiliter. omnia igit delicta mundi
condonando fuerunt et in satisfactioez
et emendaz iniurie quā in p̄p̄ia persona
ptulit crucifixus et moriēs. **N**ec potest qz
dicere qz ei retributū ē p̄ oib^{us} hīs glori
ficatione sue p̄sone qz illa glorificatione
q̄nticūqz cogitari poterat alias ei absqz
passiois meritis p̄p̄t sanctitatē incōpabi

¶ Cur deus homo.

lem debeat. Iusto igitur iudicio eicere mundi principem et relegare et electis suis delictorum remissione coram deo predebuit obtinere. Similiter potestate quam tam nequiter in dei filium abusus est dyabolus et in suos amittere debuit. Nec sufficenter remuneratus esset Christus dominus nisi ille in propria persona punirentur qui potestate delinquerat illam inique extendendo et qui tam nequiter abutebatur dominibus ut armaret eos in dei filium et ad incidendas in eum manus concitaret. nisi eos postmodum sentiret aduersarios similiter et dei filius extinctione et amplitudine potestatis remunerandus fuit ut quanto humilior indignis se subdidit. tanto illis postmodum dominaretur sublimius. Et quos habuit aduersarios ad ludibrium et tormentum. postmodum seruos obtineret deuotissimos ad gloriæ suam et gaudium et acceptissimum famulatum.

¶ Incipit liber Guilhermi parisiensis. de penitentia.

Secunda tabula per naufragium. Quia post reparationem et liberationem rursus meri eripimur penitentia est. adeo salubris et necessaria sine ea baptismus ad ultos qui naufragium mortale propter originale passum sunt liberare non sufficit. Nec autem sine baptismum cum tamen preceptus eius non defuerit nullus timeret naufragium. **V**ides penitentia quasi pene tertio dicta. amisse innocentie. Penitentes quippe pene amissam innocentiam tenent dum voluntate et proposito eam tenent. Dum eam toto desiderio insequi. toto dolore reuocari. toto studio et totis viribus eam recuperare conantur. **A**st igitur voluntate et proposito in statu amisse innocentie. actu vero solum non est in illo. impossibile sola prohibitus. **V**ides igitur quod in ipsa innocentia est. et eam tenet reputatio diuine misericordie magnitudo. **I**nde et pene tenet eam quam perdidit innocentiam. quod modicum est quod ei deest quam minorem quam perdidit innocentiam teneat. **A**d est autem ei id quod maximum est ad credendum eam. per amissum omnium quibus innocentia tenet voluntas. **M**inimum vero opus est. et quod deus non reputat aut proputat ubi perfecta voluntas defuerit hoc autem pene tenere idubitate dictum scilicet habere maximum eorum quod tenet. **M**inimum vero vel modico carere. Penitentes quippe nec peccasse ipotetia philothesi vellent tenere innocentiam quam perdidit nec propter totum dolorem et amissionem totius ardoris recuperatione totum quod propter parum est facere ut ea habeat. **D**erecto ergo eam pene tenet. pene quippe tenet se. et pene heret ipsi namque ad picilitatem est. et pene heret litoria quam eam. precella abripuit sic autem docere intendimus. **P**enitentes omnes qui noie et re penitentes est tanta sorte gratiam accipit ut ab omni debito quod prederenti lapsu se obligauit absolueret se merito sufficiat. **V**ere igitur estimatio omnium amissionum in ipsa gratia propunctionis recipit. **S**orte quippe amissionum et iuramentum in medio pre fraudatas propter ex hijs qui iam recipit restituere et hec sequentia docebunt. et hec est alia causa propter quam statim amisse innocentie penitentes pene tenentes sit dicendum. **D**erecto pene tenere. **N**on dicitur iprobabiliter aut penitentiam penalem tenentes et velis carcerem aut mortem veteris hominis ethimolizantes penitentiam dicimus. **A**st enim penitentia veteris hominis crux atque patibulum aut mors aut

carcer aut sepultura quivius quicquid sepelisset
que per totum genera et penarum modi aperit
Non autem dicitur penitus quod ipsum sola pena
doloris iter teneat sed quod et dolor eius compun-
ctionis urget interitum et labor satisfactionis
finit exterioris. Penas vero et iudicium proprie
pœnationis dicimus et terminationem egritu-
dinis et redditionem rationis siue pœnitentia et reco-
milationem ab offensis et necessitate spirituali
purificationis. et resurrectionem ex mortuis. et ortum
lurgie aurore de tenebris et egyptie servi-
tuti abiectioem computrescente iugo a facie
olei ut legitur Sap. x. Item veteris hominis cor-
ruptionem et annihilationem et in pulvere redac-
tione velut feriente de super pilo doloris et
malleo indignationis. Item conclusio et car-
cere educationes in regnum et sedis sue restitu-
tionem et gratie pœnitentias contra culpam dimi-
cant victorias et triumphum siquid alia sunt in quibus
laus penitus et fructuositas pœnitentiae et sacre scri-
pture notat auctoritatem et scriptorum doctorum elo-
gia cœlestia. Item hiis autem quatuor prius dilige-
ter persequimur accommodacione ei sunt quatuor
generibus et copiosius habet exhortationes
Primum appetit. Quia auctoritate iudicare
seipsum habeat quod vel debeat. Quis enim iu-
dicet super se constituerit quibus legibus seipsum iu-
dicare habeat. Unde indultum sit ei ut in causa sua
iudex esse debeat et quo ad quod iudicare se
ipsum et quod auctoritate rata sit qua de se tulit
sententiam et utrum ex delegacione an ordinario
sit iudex sui ipsius et si necesse est retractari iu-
diciu quod de se ei fecerit. et si auctoritate fre-
tus delegacione seipsum iudicat utrum habeat in-
strumentum auctoritatis sue delegacionis quod cla-
rere debet quod facta sit ei sue cause commissio an
sit aliud aliud quod iudicet sui quomodo se possit
ostendere. Sententiam enim a non iudice suo lataz
nulla esse ipso iure nec remedio appellati-
onis egere reuera ipsa iura docuerunt.

De libero arbitrio.

Tractatus primus de penia put est iudi-
cium pœnitentiae et de pœnitentia iudicij.
Omnes igitur libertate arbitrij sibi
ipsi pœnitentia esse. omnia ratio dina-
to sanctorum et maior pie ac veridi-
ce fidei auctoritas prestat hoc est ethnicorum
et mudanorum philosophorum qui de moribus adscri-
bere acceptaverunt testimonij elucescat. Si
enim vel nature intentio vel vis invincibilis
libertate voluntatis hominum abstulisset vana
esset omnia legum institutio nihil imputa-
dum esset homini. An vel necessitate nature
prohiberet quo minus faceret aut in vincu-

lum ratione inuitus ad faciendum traheret.
Quare nec bene nec male quicquid fieri pos-
set ab homine. Supplicium enim essent migratio
et magisteria morum. non enim agendum esset
cum hominibus de morum suorum emendatione
sicut cum brutis animalibus aut lapidibus. An
per eos aut impossibilitas nature premeret
aut violentia raperet ad agendum. Quare
res autem anima rationalis inquit de perscrutata et in-
terrogas seipsum utrum libere sit ei facere bene
male vel utrum voluntarie ope et voluntarie
declinet opera. Non debet enim non utique per
signa que plerumque fallere solent. Sed ipsa
penia veritatem qua inter se penitentem respiciat
se nullatenus trahi ad operandum nisi volun-
tate et se non desistere ab omnibus operibus
nisi voluntate. non quare igitur extra te ipsum
an tui iuris et tue voluntate sis an tibi subdi-
tus sit tue voluntati consensus ut in illud
quod te stimulat ipsum declinare possis si velis
aut ab eodem auertere si volueris. Quod si
quis vulture consuetudine et ea tanquam altera
natura trahi ad consuetudinem licet consuetudini
reluctetur et obuiat. Interroget se utrum de-
lectet enim facere quod de consuetudinis neces-
sitate facere se diceret an non delectet. Si
si delectat igitur libere quod delectabiliter facit
Si vero non delectat non ergo est amore vel
desiderio obligatus boni operi. Quare
non trahis amore vel desiderio ad illud
Non est ergo ei consuetudinarii opus illud
Consuetudo enim omnia necessario amant. Li-
quet ergo homines se ipsi libertate volun-
tatis pœnitentia et esse rectores aut ducem sui ipsi
us. Unde recte animam humanam copis regi-
nam philosophi dixerunt. Iulius vero rectissime di-
xit rationem esse regnum anime a natura divi-
na tributum esse. Hoc etiam ipsa natura nos
docet. Primum quidem nos docet ipse ordo
naturalis iusticie moderare eos qui nos lese-
runt ut lesione emendent quod est primum pete-
re ab eis ut de seipsis iusticiam exhibeant
quasi iudices sui eos esse et sibi preesse
nos ipsa natura docuerit. Si autem nobis
de seipsis negant iusticiam ad superiores eorum
causam deferre nos ipsa iusticia docet. Iu-
sticia autem et omnis virtus etiam teste Aristotele
est omni arte certior et melior. Iste ordinem
iusticie docet ipsa veritas. Pat. xviii. Cle-
ges autem et statuta quibus se regere iudicare
debent homines in corde eius superius exoravit discipulos
ut ait quidam lex enim naturalis ipsi homini
innata est naturaliter impressa aut in scri-
pta est. Est autem lex ista velut linere sue

De penitentia.

Delegationis sup seipm q ex pntia z te
noze ipsaz clari poterit elucere hīs lris
appellū ē sigillū z ymago celestis iptoris. ē
eni ipsa sui. **S**indereis supior ses aie nre
pars z dignior ymago beatez gloriose tri
nitatē q hic differēdū non ē hoc igr diu
ne impfionis sigillo siue signaculo seu ca
ractere littere legis naturalis appēso. **S**u
der sui ipius ex diuine auctoritatis dele
gatione cognoscit hō. **H**uius igr au
toritate mandati de consequētibz inū
ctum est iusticie plenitudinē exhibere. **S**i
igr deus ipse de homine cōquerat z cum
ipso iudicari velit tātomagis ei de se iusti
ciam exhibere qntomagis z nō iniuriōs
esse tenetur. dominū aut velle cū hoīe iu
dicari z paratū ē stare iudicio eius. mul
ti eiusdē testimonijs in sacra scriptura cla
rissimū ē. **P**iere. xlvii. **J**udicemur sū vna
parra si quid habes vt iustificeris psal.
dauid vt vincas cū iudicaris. **P**ichee. vi.
Homo indicabo tibi qd sit bonū z qd
dominus regit a te vtiq; facere iudiciū z
diligere miscōiam et alius iudiciū deo cū
hoībus z multa hōi iob autē impfona
xpi **J**ob. xiiij. **S**i recusauit cū seruo meo vt
ancilla mea iudiciū subire. **T**anta est dei
omnipotentis iusticia z nris legibus z cō
suetudinibus nobiscū iudicari nō dedi
gnetur sicut incōsequētibz docebimus.
Apirare z lauda dei iusticia que nre con
suetudinis iusticia nō recusat. **R**edeam
aut z ostendam illud lucidius ex ipius le
gis naturalis mādato. **S**i verū est q hō
quēcūq; aliuz auctoritate legis naturalis
ledere phibet. **S**i vō leserit lesionē emē
dare eadē legis auctoritate inbet z omnia
dāna irrogata restituere. **S**icut aut lege
illa quā vtiq; sibi innatā z inscōptam gerit
iubetur nullū ledere. **S**ic etiā a lesiōe sui
ipius desistere z qntum ei possibile fuerit
ad innocentia redire. **I**nnocētia quippe
in pcepto legis naturalis a qua si cadere
pungit der satisfactiōē solam cū satisfaci
endi aderit facultas ad eaz redire licebit.
Vides igr quasi legēs intener ipse velut q
busdam diuine scēpture lris. **I**nnocētia
seruandā amissam reuocandā quo ad pos
sibile ē adeo quippe reuocandū vt nihil
nocumēti in emendatū relinquat. **S**i fa
cultas emēdationis affuerit. **S**i autē q
possibile ē innocētia volūtate z pposito
renocet. **S**ed z illud dubiū non est legē
naturalem z innocētiāz volūtati impare

z phibere nocēdi volūtate. **Q**uis em pū
ter esse licitū z pcessum iure naturali velle
cuiq; iniuriari. **A**mpl. lex naturalis de
bene actis gaudendū docet indubitatē z
de male acti dolēdū q manifeste iudicat
dolores pnialesq; etiā naturalē pro nris
malefacti patimur iusticie ei naturalē illō
semitariū nec i ipso cayn suffocati ē doluit
em q pmississet fraticidiū z faciē domini
erubuit. **E**t qntus eet ei dolor vbi despe
rationis expulit dicēs **S**en. iiii. **M**aior ē ini
quitas mea quā vt veniā merear. **N**obis
aut adhuc sermo ē de penitētia quā natu
ra ipa post malefacta suggerit z de flagel
lo pscie qd ē summa penaz z de seua die
animi z de occurfu scelez que vndiq; vt
dicit **I**ulius ad tāta lmina occurrūt etiā
sicut fure. **N**ū igr maximā optet esse in
iuriam vbi maxima debet iusticia z mi
nozem vbi minor est ad iusticia obligatio
omniū peccatoz z iuriāz p viciofissimas
z iniquissimas eas q in deū sunt ee necesse
est que vō impiorios pmittūtur minores
sunt iniquitates absq; dubio. **T**am ergo
claruit tibi ex hīs que dixim^{us} hominē iu
dicē esse constitutū suiipius ex delegatio
nis auctoritate. **S**cito tamē limitata esse
eū habere supra se iurisdicōē. z certā for
mam mādati sibi pscriptā. **N**on em pmi
sum est illi nisi qd facit ad cōdēpnationē
ipius hoc aut est. qm causam dñi nri iesu
xpi semp iustam ee necesse est. **I**n iudicio
igr quo clemētissim^{us} ac iustissim^{us} deus cō
tra hominē agit si iuste quidē iudicet de
um obtinere z hoīem pprie cōdēpnatio
nis. **N**ecesse est portare sniam qua insti
tia aut impunitate deus ab ipso petat ho
mine de seipo causam z iusticia suam ex
animari deduciq; in iudiciū lesiōes z in
iurias quas ab hoīe sibi dicit irrogatas.
Singulis fere ppbicoz elo qd testimo
nijs elucescit. **A**mat aut fort^{is} illa lex na
turalis quā toties pmemorauim^{us} que in
iurias deo irrogatas instinctu vebēmēt
issimo suggerit emēdandas. **E**t ab irrogan
dis canere de cetero iugi obiurgatiōe per
suadere conat. **V**ides igr hoīem intra se
exercere oēs partes iudiciū de cogitatiōe
maloz seipm velut. **S**i cōtra se pstitutus
pcurator. **A**ccusalis dñi conscia recogno
scente q cōtra ipm pponit. **R**ogitatio cō
tra se de illis dicit testimoniū dñm mala
ipa ex agerādo ex cōstantiis cōtra se ve
lut ferens sniam ppo se cōdēpnat iud

quo deum iustificat. Nam ei totam adiudicans dum velut gladio doloris et clava indignationis seipsum ferit interius. Tortorem se sui ipsius exhibens. Et inquam in seipsum tulerat executioni quodammodo mandatum sitque executor proprie contra seipsum finire et hoc quidem sibi iniuncta omnia in litteris commissoriis sue delegationis legit commissum agnoscit sibi sui damnationis iudicium. Nihil autem super sua absolutioe ei commissum est eo quod deo aduersus ipsum nihil ponere quasi accusatore nihil omnino possit ex illius delegationis officio in fauorem quippe auctoris totum viget delegationis autem cum. Quia igitur frustra causas suas homini commisit clementissimum ac iustissimum deus nisi ratum haberet eius iustum iudicium potissimum cum cum illa diuinis legibus et examina ret et terminaret nulla ratioe potest reuocare iudicium homini. Si iustum fuerit. Quia liter enim recusatio locum habebit in iudice qui ab initio electus est cum postea nulla nota cum suspitionis emergerit. Deinde sciens et prudens talē elegit dominus de iure ergo ipsi reuocare non potest. Qualiter verē est quod non iudicabit dominus bis in idipsum. Sic auctoritate sua et legibus iudicatum est. Ipse retractatur est post modum. Amp. si iuste iudicatum est in foro illo utique ius suum totum deo adiudicatum est ultra ius vero suum nec deus nec homo iuste quicquid petere potest. Quare cum rei iudicatio hō parere patuit sit quod deus ulterius exigere poterit. Sed quomodo exē quod dauid dicit iusticia et iudicium correctio sedis eius. Que vnde sedes anima hominis intelligit nisi de iusticia hac et iudicio intelligere. Sola quippe iusticia et iudicium que interior et exterior nobis facimus correctio mea est. Interiorius nos iudicantes ut diximus et penitentes exteriorius sibi per confessionem quod accusantes nos et per satisfactionem punietes propter hanc iusticiam et hoc iudicium peniale secure petebat dauid. Cui iudicium et iusticia de me ipso. Et tibi. Et correctio mea. Ne ergo tradas calumniantibus me. et iob. xxiii. Iam quod quod non amat iudicium sanari potest. Lege autem. xlii. Ezech. quod totum de peniali iudicio et iusticia loquitur et videbis quod tota iustificatio peccatorum vocatur dominus iudicium et iusticia quod duo nullo modo aliter correctio sedis dei intelligi possit quā sicut diximus. Sola quippe penialis iusticia et iudicium correctio nostra sunt et peccatoris ad iustificationem. Huius solum deo de nobis congruenti satis fit et ius suum ex toto

restituif et hic est. ordo iusticie ut deo de nobis perqueret. Primum iusticie exhibeamus et iudicium faciamus. Deinde alijs de nobis ipsis. Primum iudicare et iusticia exhibere. Deinde de alijs nos optet et deo primum et deinde alijs. Acce ita omnis est tibi de iure nature peniaz interiorē esse et nature instinctu ea agi velut quādam inter deum et homines in dicem. Querunt nostram naturam ad hoc sufficere ut vera et perfecta sit penia interior im possibile est an putas de manibus dyaboli quicquid viribus suis eripi posse. cum de eo dominus dicat iob. xli. Factus est ut nullum timeat et non est prius sub celo quod ei valeat comparari. Putas ne naturam potest mortali obrita concupiscētiarum irretita et onusta consuetudine sua velut quādam agere operum suorum sepultam difficultatibus et execrabilibus vndique obclusam et itaque immutata tenebris circumdata quod quidē dorsum habes ad lucem a posteriori illumiari nequid ab anteriori suo peccato ipsa obclusos et obturatos habet oculos cum in oculo intellectus est ei per penam per meditationem et in oculo affectus per amorem peccati igitur meditatione sua obscurat oculum intellectus alio cogitari non finens an videat tibi mediocriter vulnerat quod de manu dei cecidit in aculeos et gladios et in manus durissimas dyaboli. Considera casus peni altitudinem. Iustus quippe cum esset anima eius erat in manu dei penam in quod cecidit et aculeus mortis et gladii sepius vocat. In manu vero dyaboli peccatore cecidisse non est dubium. An poterit lapas exticta per seipsum iter reaccendi et cere filtr. Iustus vero lapas est ut legit iohā. xii. et de iohāne baptista dicit vitas iohānis. Erat iohānes lucerna ardens et lucēs in corde enim iusti sunt lux vere cognitionis et ardor sancte dilectionis. Inde lucerna et cereus notat. Putas ne chaos peccata paruum esse quod inter deum et hominem diuidit legit iysa. lix. Peccata diuiserunt inter deum et nos. et eiusdem. Quod sic exaltat celi a terra. Ita exaltate sit via mea a vijs vestris etc. Attende quod dicat dauid Qui super senes se intellexisse gloriatur secundum altitudinem celi a terra. cor. mias suas super se. educit quod dominus peccatore de lacu miserie et de luto fecit. Querit ex basan profundum maris. Arigit dextere pauperem ut collocet eum cum principibus populi sui. Et. ii. Dextere vestra quod sue puerfationis in quod supulcrum erat eleuans pauperem dicit dominus. Attende quā in altum eleuet eum ut sedeat cum principibus eius scilicet suis

L

u

S

De penitentia.

et soli glorie teneat. **S**oli glorie tenet
in seipso cum sibi legitime impat et se sibi sibi
tas vires et membra glorie regit et moderat
Qui propter cum filio prodigo pascebat ignominio
se porcos infernales et cupiebat impleri ve
trem de filijs. **N**unc panem angelorum madu
cat et pro eo illud solenne totius curie celestis
celebrat convivium et in medio applausu et gra
tulatione innumerabili celestium militum mis
ericordia suavitatis resonat prout sym
phonie et chori. **C**onemere altitudinem celi a
terra hec enim est altitudo misericordie dei ut de pa
store quod de porcorum infernalium in filium ado
ptionis et herede regni celorum de fame filii
quod ad angelorum convivium elevari an putas
alii picturatore et decoratore divine yma
ginis in nobis quod ipsum ymaginis creator
rem et quodammodo artificem dei an videtur
tibi colores illi et tunc adeo nobiles et precio
si quibus illustrata et venustata est dei yma
go tamen est. **A**bsit. nullatenus pro dubitari
nullam naturam supra se posse ad ea igitur spe
gratie scilicet cum infra gloriam et supra naturam si
gra media. nihil pro creatura pro modo quod de
receptis recipere gratiam et gloriam nata est anima mea
sed efficit largiri sibi nullum modo. sed vires suas
sibi reparare et propare. cum lese aut debilitate
fuerint aut mundare cum in volutabris por
corum infernalium immerse fuerint. **N**on est sue
possibilitati. **Q**ui autem in his adhuc dubi
tat aut casus mortis illi nondum se exper
tus glorie et gaudeat in domino. **A**ut difficul
tate resurrectionis ignorat. **Q**uia enim aut non
dum vilitate attentavit adhuc inster glorio
porcorum suorum sepultus et putrescere. **A**ut ad
huc dine gratie se timeat detractorem divini
nature quod gratia erat tribuit. **A**ut magnitudi
nem gratie non agnoscit. **I**nde autem morbo et vul
nera porcorum agnoscere et difficultate tue cu
rationis si non solo palatu cordis tui et posside
ratio diligenter fecerit attendens quod difficile
sit tibi ut bona omnia tibi bene sapiant et ma
la omnia tibi desipiant. **Q**ui credis vi nature si
eri possit molesta sit tibi suavitatis precium
voluptatum et molestia ipsa suavitatis divinitus
tibi sit paupertas et paupertas divinitus ut glo
ria mundi tibi sit ignominia et contumelia. **E**t ipsa
mundi ignominia sit tibi honor ut sapientia mundi
sit tibi stulticia et converso. **A**ttende quod lon
ge tibi sit corruptio palati cordis tui ab
hac sapientia an non vides desursum sapiam
et. **Q**uia omnia illa tibi sapiunt et omnia desi
piunt. **A**n vides tibi nostre possibilitatem et con
verti toto corde ad dominum. et etiam celesti

magisterio eruditum stulte clamare incessan
ter. **C**onverte nos deus salutaris noster. **Q**uia ceci
tate putas eam adeo petere quod ipsa in pietate
et libertate habet sua sibi dare. **S**ed reuera con
nari propter utique ad conversionem suam unusquisque.
Queadmodum egrotus quod infirmitate pressus
vivere se non potest. **C**onfert tamen utique et petit ab a
liis statibus adjuvari et exorat ut vivat etiam.
Converte me deus propter hoc at quod nostrum est in con
versione nostra hoc est propter conatum nostrum to
ta die clamat dominus. **C**onvertimini ad me pro
pter illud verbum quod deus addit auxilium suum
adiuvandum infirmitatem nostram et supplem
defectus nostros clamat ecclesia. **C**onverte nos
utique aut iungit dominus. **I**te. xv. **S**i converteri
puerum te. **A**cci. xxxi. **U**trique sibi iungit cla
mans ad dominum dicens. **C**onverte me domine
et convertar. quia tu dominus deus meus postquam enim
convertisti egi peccata et postquam ostendisti mihi
peccata semur meum cum igitur enitumur ut possi
mus quod nostrum est facientes operi manuum suarum
porriget dextra dominus et facit quod suum est.
Tenet utique manum dextram dominus adducit nos
in voluntate sua de virtute in virtute et tandem
in gloria suscipiet nos cum videbitur deus de
orum in syon. **C**ui videbitur viribus suis pos
se volare in celum non potest metiri virtus quod cla
mat **I**oh. vi. **N**emo venit ad me nisi pro
quod misit me traxerit. non utique violentia aut
necitate sed amore aut desiderio sui sicut dicit
poeta. **T**rahit sua quicquid voluntas. **N**on su
spicari quicquid placere deo nisi quod donum eius
fuerit. **Q**uid credis in se posse esse quod omnipotens
deus placere deat nisi quod ab ipso datum fuerit
an ex nobis quicquid sine ipso dei aspectui pla
citum nasci potest. **S**ed hec omnia magisterio expe
riente melius et certi edocemur cum studu
erit et conaberit totis viribus in captivitate redi
gere intellectum tuum in obsequium ihesu christi. **S**ic
ad **Cor. ii.** **S**i concupiscias tuas velut quodam
modo incedam curaverit et virum tuorum in
becillitas et dine gratie magnitudo tibi clare
et accusatio dei contra peccatores. **S**at
Unc ergo cum qua habet adversus
nec peccato hominem clementissimum aciu
stissimum deus aramare percuta
bimur et emiare terabimur. **S**ed igitur causis
totum hominem seipsum deo debere intus
facile palam fiat. **P**rimum quia totum seipsum a deo
pro creationis recepit hoc est totum quod vivit et mo
vetur corpus et etiam vires naturales et me
bra omnia ergo istorum debitor est ei a quo hec omnia
indubitater accepit. siue mutuo siue do
no accepit. magis quippe obligat donum

bertas q̄ iusticia mutuo z magis delin-
 qd ingratus ergo beneficiū q̄ frandator.
 Ira comodatorē iure igr̄ creatōis se to-
 tum cū oib⁹ suis d⁹ hō creatori suo. Silr
 et iure cōseruatiōis. Si ei alius eēt istorū
 z custos q̄ de illa oīa eidē deberet cū p
 ipm oīa h⁹. Nō effi min⁹ ē meritū q̄ qre
 re pta tueri. Quia igr̄ hec oīa q̄ data sūt an-
 nūssit nisi eadē largitoris bonitati pser-
 uasset. Indubitatē merito et iure pserua-
 tiōis eidē debitor ē ac si ab eo d nouo
 sine iurata donatiōe oīa illa recepiss⁹. Ter-
 tio iure z merito redēptiōis q̄ppe. cū hec
 oīa amissit iure z se morti et ne obligat
 set dign⁹ q̄ppe erat hec amittere q̄ eis tā
 indigne abusus erat z ex diuie iusticie de-
 creto eternis erat plectendus supplicij
 merito ergo ei q̄ hec oīa ei restituit et euz
 de etna morte eripuit seipm in precij res-
 dēptiōis impēdens totū se d⁹ cū oib⁹
 h⁹s q̄ eidē sunt redēptiōis isti⁹ beneficio
 restituta. Quarto iure reformatiōis quā
 intelligim⁹ oīm virtutū decorē de q̄ dubi-
 tari nō d⁹ gn maior sit z melior sup oēs
 pparatiōs q̄ sit ipa forma z pulchritudo
 nostra quam ex creatiōe suscepimus. Si
 igr̄ illa se totū hoīem deo iure z merito
 obligabat cū minor eēt. Manifestū eē
 d⁹ illa maiorē ad maius et si fieri posset
 obligare. Totū igr̄ se d⁹ hō deo ppter re-
 formatiōis. i. fui eius p⁹ creatiōis ex virtuti-
 bus quodāmodo recreato. Quinto ppter
 ip⁹ reformatiōis cōseruatiōis q̄ reforma-
 tiōis maior ē formatiōe nccario z eius cō-
 seruatio maior erit illius formatiōis pserua-
 tiōe. Sexto iure z merito glorificatiōis
 q̄ homini pmissa ē. Quid ei dignū pmissi
 la glorificatiōe poterit retribuere hō deo
 si centū vitas ymo inuiterabiles. ymo
 si oīa q̄ h⁹ ipē hō infiniētes sum⁹ multi-
 plicare nūlli⁹ momēti nullius pproiōis
 eēt ad eā que pmissa hōi glificatiōis. Si
 penalis exposita eēt felicitas illa q̄ scis in
 fine pnnit. Si tua eēt q̄ tibi pcessa sūt
 non reputares ea pparatiōe illius nisi for-
 tasse cecus eēs estimator ad modū canis
 de quo vulgarit⁹ z ridiculose d⁹. Nū tenet
 os ei auide rodit q̄ nō accipet p eo cētū
 marcas. Hoc mō pparatus ē cecatus iumē
 nis inspicubus ptoz q̄ appciat ipalia vi-
 lissima q̄ amat p q̄b⁹ recusat felicitatem
 eternā a deo recipere. Lex ē igr̄ q̄ te totū
 totāq̄ vitā tuā cū oib⁹ alijs q̄ babes
 debes creatori totū cōseruatori totū redē

ptori totū reformatori q̄ te forma illa gra-
 tuite nouitatis illustrauit q̄ ē vt alias di-
 ximus vestis oīm virtutū speciosa varietas
 te. ope plimatoz atz polimita cōtexta. tā-
 to qdē natiuo illo decore quē ex creatiōe
 sortit⁹ ē nobilior pciōsior z speciosior q̄n-
 to ē ip⁹ pulchritudini iusticie. viciniō. to-
 tum ergo itez te debes tāte illustrationis
 tue cōseruatori deinde te dēs glorificatori.
 Non igr̄ q̄q̄ tui aut eoz q̄ tua sunt tibi
 usurpare nisi q̄ ipē cui oīa debes idulse-
 rit. Quid ergo eoz raptor es z furti cri-
 mini te obligas p oib⁹ q̄ contradicere
 et q̄ si inuito dño eoz oīm q̄ ad te p̄tinere
 vident⁹ aut contrectasti aut expēdisti aut
 q̄libet alio mō in vsus tue pprie volūtatis
 usurpata tibi iure aliena psumpsisti. Dein-
 de igr̄ h⁹e furti actiōis aduersus te mani-
 festū ē q̄ si q̄q̄ q̄ eēt diuinis vsibus con-
 secratū rape si tēplū q̄ in honore ei⁹ con-
 secratū sciebas polluerē aut violare. Vir-
 es. sacrilegij actiōe tecū posse agere deū
 nō dubitas. Memēto igr̄ baptismalis cō-
 secrationis q̄ tēplū dei sc̄m factū es et in
 honore diuini nōis cōsecratus. Si tēplū
 illud porcorū i infernaliū voluptuū fe-
 cisti per luxuriā. Si phanū ydolorū z vt
 vulgo d⁹ in h⁹ mīa dyaboli p auariciā q̄
 ydolatria ē vt d⁹ Apl⁹ ad Ephe. ij. Si ec-
 arcē z mūtū dyaboli p supbiā. si cauernā
 reguli p inuidiā. Si vulpiū infernaliū la-
 tibulū p dolositatē. Si cubile leonis q̄ cir-
 cuit q̄res quē deuorat. vt d⁹ petr⁹ in. iij.
 p iracundiā et ad hūc modū de alijs vicio-
 rum pestib⁹ sacrilege executiōis reatu te
 polluisse teipm manifestū ē. Quid de cri-
 mine apostasie loqr̄. cuius tā manifeste
 ppetratio q̄ manifesta in baptismo fidei
 cōfessio et diuini cult⁹ pmissio z dyaboli
 negatio et oīm pōpaz eius abrenūtiā-
 tiō. Nū adeo aduersus dyaboli fuitio te
 mēpasti z fuitiū dyabolice subdidisti.
 Quid de adulterio. i. d violatiōe mrimo-
 niū qd cū deo in baptismo p̄raxisti cuius
 mrimoniū irritā fidē fecisti. Quoties vicioz
 te fornicatiōib⁹ polluisti. Quides q̄ppe spi-
 ritualis hui⁹ coniugij vicioz abdicatio est
 Qui igr̄ ad choz pscie sue qd cūq̄ et vi-
 cius admisti choz maculasti maritalē p-
 culdubio z crimie adulteriū icurristi. Tu
 aut non dubites te regē eē q̄ te docet vn-
 ctio baptismalis nō ei vngunt sacramenti
 ne nisi reges z sacerdotes z tua oīa velut
 regnū eē. q̄ fidei tue z sollicitudini diuina

B

C

Bij

De penitentia.

tribuit auctoritas sub certi tñ onere tribu-
ti. Si ptra impatorē illū vniuersalē in cu-
ius manu sūt oīz regimioz iura rebellasti
z aliū regni tui dñm pstituerē eidē tribu-
tus soluere qđ deo dēbas psumpsisti. Ne-
cio inde vō dñō. Qui oēs fidē te dēre du-
bitare nō p̄t te crimē pditiōis z lese maie-
statē incurrisse palā ē. Si cū eius capitali-
bus inimicē fed⁹ z amicitia inire nō timu-
isti ymo quē reū lese diuine maiestati ab-
iniciō z p crimie illo pdenatū manifestū
ē fed⁹ dico et amicitia z deū inuisti nūq̄
te in eodē reatu maiestati nō inuoluisi dy-
abolū vō ab iniciō reū fuisse lese diuine
maiestati inde manifestū ē qđ regnū in
celo sibi voluit usurpare. At tñ dñatū et
irreuerabili exilio religatū. Ad eundē cogi-
tare debes te a deo pstituti custodē eius
qđ tu ipse es castri z defensorē ptra hostes
suos. Quid ergo si nō ipsozato auxilio nō
expectato succursu ab ipso deo pma obsi-
diōis castrametatiōe castrū tradis hosti-
bus aut puenis hostes ipos z hoc ipz cri-
men ēē pditiōis certū ēē tibi manifestū.

Quid debere possum de traditiōe cla-
uitum ipi? castri aūq̄ obsidiari vel ecim-
pugner? Clauis hui⁹ castri ē cogitatio hec
ei castri apit. hec ei introducit diaboli ad
cor. si clauē ista dyabolo tradis spōte. Cū
nō dū impūgnē nō dū te urgeat ad tra-
ditiōē aut insulz aut obsidio nūq̄ rea-
tum pditiōis effugias. Clauē ista dyabo-
lo tradis qm̄ q̄tēs cogitatio tua in manu
ei⁹ ē siue apō ipm̄. tollēs atq̄ sic hoc. s. qđ co-
gitatō tua i manu ei⁹ ē q̄tēs a dvolūtate ei⁹
cogitas. fac qđ dyabolū clauigez cordis
tui z castri qđ de⁹ fōlilitati tue pmissat. qm̄
to ergo custodis tu infidelitas qđ hosti fa-
cis clauigez aut hostiariū. Disce aut intus
to ponere clauē cordis tui. Sap. v. Cogitatio
eorz apō altissimū. In tuto ē cogita-
tio iustoz. Illuc ei phas nō ē dyabolo ac-
cedere. Amp. cogitatiōz voluere ē cla-
uē cordis ad apitiōz ipius torq̄re. Noli
ergo pati a dyabulo vt torq̄at huc z illuc
ista clauē torq̄ndo cor tandē refabit dyab-
ol⁹. Sz oī custodia sua ipaz. ergo clauē
i tuto et occulto reponē vt dixim⁹. Sz et
oīa ad vsurā te accepisse q̄tēq̄ a deo acce-
pisti te vītas euāgelica docet. Ne forte igr
et vsur⁹ rōz reddere dēre certū ē. Quid er-
go si forte ipam amissi. Tē oīa tibi ad
dispēsandū tradita et te debere fungi offi-
tū villicatiōis eadē auctoritate docet te

igr debere rōz villicatiōis nō dubites. Ne
fraudat⁹ igr z male dispēsat⁹ dñō tenens
qđ quot et q̄nta sūt loco suo docere attēta-
bim⁹. Q̄nta dñi te ēē diuine puidētie di-
ligētia exulta z ornata ysa. i. docet fruct⁹
igr te debere agnoscito qđ et si p vītis la-
brascas attuler⁹ te illi snie qđ ysa. viij. Te
subiacere debere aduerte. Quid si arma
z stipēdia tibi ad militandū ptra hostes
suos et ec tuos tibi dedit dñs. tu vō ptra
deū diuinis stipēdijs dyabulo militasti.
Hoc aut spalius clericos tāgit qđ ppūgna-
tores alioz pstituti sūt. Qm̄z in coma more
ppūgnatoz attōsi sunt hū redditus ecclia-
sticos velut qđaz stipēdia milicie sue p-
piunt p se z alijs militaturi. Quid si
dyabulo mēbra tua fecisti qbus ptra deū
pūgnaret vt legist⁹ ad Ro. vi. Si tēp̄m dy-
bulo gladiū fecisti. Ipsi sūt psecutores bo-
noz. Sic ei nabuchodonosor vga furorē
domini z securi suā dicit domin⁹ ysa. x. z
baculū suū similiter persecutores bono-
rum gladios aut baculos dyabolicos se
agnoscāt. prouer. xvj. Gladi⁹ et iacula z
sagitta hō qđ loq̄t cōtra p̄mū suū. Sūt
psecutores scōz gladios aut baculos dy-
abolicos se agnoscāt. puer. xvj. Gladi⁹ z
iaculū z sagitta hō qđ loq̄tur ptra p̄mū
falsū testimoniū. Et id filij hoīm dētes eo-
rum arma et sagitta. z lig. e. gladi⁹ acur.
Qđ vtiq̄ z ad pūgnādū ptra deū z p ipso-
rōe intelligi p̄t. Vero em̄ recte dī. qđ ipēs
muliebus gladius flamas ē siue ignitus.
Actias. vij. vbi dī qđ mulier sagena cor-
ei⁹ et ipa ē laqus venatoz infernaliū. In-
telligite z qđ man⁹ eius vincula sūt. Sap.
vō. xliij. dī. Qđ creature dei sūt in odi-
um et in tēptatiōz aīe hoīm et mūcipulū
pedib⁹ insipiciūz. Quid si laquetū vena-
toribus infernalib⁹. Si mūcipulū. si sage-
nā infernalib⁹ piscatoribus te exhibuisti
Sic toto dñm impūgnasti. cui⁹ te totū
debeas fuitio. Multa hmoi facile ē enu-
merare. Qđ hec oīa ad denariū reduca-
mus p̄mū qđē igr qm̄ deus vītas ē fides
ei debet. Quis ei dubitet vītatē credēdū
ēē. qm̄ iudex iusticie ē obet ei timor. Quis
ei dubitet iusticie iudicē timēdū ēē. Unde
iob. ix. Crebar oīa opa mea scies qđ nō
parceres delinq̄nti. Qm̄ p̄ mīaz ē debe-
tur ei spes. Quis ei dubitet in p̄m mīaz
sperandū ēē. qm̄ altissim⁹ ē debet ei ho-
nor. Quis em̄ dubitat regē oīm sculoz et
dñm honorandū ēē. Qm̄ agim⁹ in oculis

eius cogitam? et loquimur quoniam occulta de
coris nostri omnes turpitudines nostre nude et ap
te se oculis eius debet ei pudor an dubites
non erubescendum nobis in conspectu eius? quod adeo
sordidari atque carbonari et maculati atque in
tor latrocinijs deprehensi. Appem? ingit in
conspectu eius. Quoniam dulcissimum ac suavissi
mum est debet ei amor. Quis ei dubitet bo
nitate illam amandam esse? quod domini debet ei
obediencia. Pecunia eius velut sorte capi
talem ab eo ad negociandum ei accepim? Per
bem? ei ros villicationis nostre siue proputi ne
gociationis nostre. At hec est una ex causis que
proferri debent. Tu non sit alius proferri que toti
us vite sue ros siue proputi reddere. Quis
ei alicui dispensator? quod non ei cui pecunia
dispensanda accepit proputi et ros reddat qui
tenens iustus est. Quoniam beneficium gratitudinem ei
debent an videt tibi quod licere possit cuique ut
deo tot et tantorum beneficiorum largitori se ingra
tum exhibeat. Impacientes ei et inobedie
ntiam ei debet. Impacientes ei et inobedie
ntiam eorum impossibile est curari nullo ei magi
sterio curabunt errores inobedientis et im
pacientis nec morbi eius aut vulnera quod medi
camine respuit et repellit materia medicina
linumque sanabitur. Si ergo unum illorum deo
negasti actionem saltem iniuriarum habes deo ad
uersus te hec igitur sunt actiones quas habes deus
aduersus peccatores.

De utilitate et necessitate confessionis.
Cuius igitur in iudicio quod iter te et deum
te prestat agere aduocat? et iudex
procurator? et testis es dei. Propterea hec
fideliter proponere et magnificare seu aggrua
re deinde testificari et secundum hoc tempus adde
nare seu iudicare tenetur. Ne sit ignorantia
iuri aut facti fortasse causaretur. Datus est
tibi velut assessor huius iudicii et adiutor
sacerdos qui te plene iure illo instruat. Qui
te exaiare cum doceat hoc est ius et secundum quod
te leges et diuina statuta doceat hoc est sa
cerdotibus incumbit nosse leges et iudicia di
huius iudicii commissum est exaiandum iudicium
tuum ne per ignorantiam iuri aut scilicet semitas iu
dicii periteres. Aut forte tibi parces deo
iniuriolus existeres et ideo adeo tibi prestat
non est ne declinas incidere manus proptas.
In dei namque misericorditer incideres. In quas
incidere est horridum. Utile ad hec. x. hor
rendum est incidere in manus dei videtur non sit
ut iudicium tuum retractet sacerdos exaiare
tubet. Et ut te in iudicio illo adiunget ut
te in his qui ad iudicium spectant instruat et ad

iunget. an non procolis lazari resuscitatum in. x.
Iohannis adhuc ligata facie sudario in quo
est difficultas videndi quod recta sit intelligiter
Quid si te suspectissimum habes clementissimus
et iustissimus in causa tua. Hoc quod de merito et
iudicium tuum desunt et vult deferri ad co
gnitionem sacerdotum aut quod vult videri ipote
tes nouit et quod quod per totum ad agendum
hominum iudicium. Ideoque consules infirmita
ti per totum voluit nobis assistere coadiutores
sacerdotes de quorum adiutorio in fine exe
cutione aliquid loquimur. Quod si dixerim? Causa
tua non illi sed tibi commissas et cause tue iudi
cium non ipsi iudicij tui commissas sacerdotibus
recte dicere. In quo quantum adiunget? Pecc
cator experientie ipsi magisterio melius edo
ceris. Si quod igitur iudicio tuo defuerit. Si
quod viribus minus recte iudicare et scias ex
equi valeas hoc instructione et adiutorio sa
cerdotis et scire des et posse. Nec autem est
vna causa sacerdotalis iurisdictionis et platio
nis inter multas. Quid ei salubri? aut se
curius in parte ista per totum pueri po
tuit quod malefactorum alio scio et teste et iu
dice emendare. In nostris quippe et in nostris
negociis minus recte iudicamus. Liberati
igitur sumus ab his periculis et exornati ab
his oneribus dum nos alieno iudicio et pra
ti committimus non enim timendum est ne aut erre
m? in iudicio minus videres quod rectum est. Cir
cumspecto et puido sacerdoti et in lege dei
edocto nobis et pro nobis videte aut ne ini
que agamus nobis parcetes. Illo iniudi
cacio nos vice dei gerere. Quod autem iustus quod
prope patris abusorem alienum subdere. Quid
ve decetius peniteri quod quod patre qui tam in
digne aduersus eiusdem patris datorum deum
tam iniuste usus est puer. Tenet utique illi pra
ti cedere sponte et ea deo pro manu sacerdo
tis reddere. Quare tenet proferri et reco
gnoscere et iudicare se indignum patre sui
ipsius et suorum. Tenet igitur se puare sui pra
te et suorum. Alioquin non exequi proptas pro se
scias et hoc est quod dicimus quod patre illa tenet
deo pro manu sacerdotum reddere. Totum igitur
te et tua dei voluntati committe et redde di
ces dñe non sum dignus de cetero visitare.
Reape voluntate tua patre se meum meorum
omni et vtere pro beneplacito tuo. Occurrit
mibi modo est ille quibus vrgemur ad confessio
nem. Prima est susceptio officii pecunie hoc
est talentorum quorum dispensatio nobis credita
et multiplicatio est iniuncta. Tenemur igitur ra
tionem reddere maioribus dispensatoribus et

Si iij

De penitentia.

camerarijs. **M**inores quippe et inferiores
superioribus dispensatoribus rogi reddere tenen-
tur. Illi vero domino. **Q**uodammodo fieri consue-
vit in domibus regum et principum. Sic sa-
cerdotes qui superiores camerarii sunt et quibus
thesauri omnes celestes sunt commissi. In die iu-
dicii in illius ferie magne universali pa-
gamur et proputo proputabunt id est computum
reddent etiam de aiabus sibi commissis. Etiam
villicationibus tenentur reddere familiaribus
ut nos de nostris qui subditi sumus. **S**ecunda vero
causa est cura a medicinalis quam sacerdotibus
iniuncta est et omnes eis peccatores velut egri me-
dicinis curandi traduntur commissi quare incumbit
eis morbos omnes et vulnera peccatorum et totam
persistentiam hominum egrotantium cognoscere.
Necessesse igitur habent egrotantes hominum mor-
bos suos et vulnera sua et totam persistentiam
sacerdotibus detegere. **T**ercia vero quia cum
deo in curia nostra est foro iusticia de nobis
ipsis facere teneamur. **I**nter est sua ne per
rores nostrum aut incuriam causa sua quam aduer-
sus nos habet periclitetur. **I**deoque puidit quod
sibi et nobis certe de assessore sacrodo-
te divini iuris puto qui cause sue aratio-
ni intersit et cum cuius consilio causa illa exa-
minef. et terminef. **H**oc enim facere solent
in curijs alienis ligaturum vires mittere pro
se qui videat et dinoscat ne forte in iudicio
iniuste grauef. **S**ic mittit ad curiam peniten-
tis dominus sacerdos ne forte in foro tuo et cu-
ria tua graues eum iniuste. **Q**uarta causa est
securitas illa nostra quam tenemus et exhortatio
nostra. **Q**uinta poterit satis recte assignari.
Suspicio iudicii. id est penitentem a quo appellare
homo ad superiorem scilicet sacerdotem et hanc cau-
sam iam assignauimus. **Q**uis ei deo negare
audeat appellacionis refugium. **S**exta
causa est ut si per alienam accusacionem coram pub-
licis potantibus emendant manifesta peccata. **S**ic
per propriam accusacionem ad confessionem emendant
occulta. **N**on est phas ut inemendata rema-
neant occulta. **Q**uare necesse est ut sui habeant et
iudicium et forum et iudicem. **Q**uis autem non vide-
at quod unusquisque accusare aut denunciare
teneat reum ad correctiorem suatum in ordi-
ne enuntiato. **C**um igitur seipsum reum cognouerit.
Quo iure vel lege fretus sibi ipsi tam pni-
ciosse peccare presumat ut non propriam correctiorem
sibi querere liceat. an fortasse magis tenetur que-
rere correctiorem fraternam quam propriam. **N**isi
forte dixerit quod ipse per seipsum se corrigeret.
Iam ostendimus quod huius correctio nec deo nec
ipsi sufficere debet et casus in hoc assignamus

Amplius si latro vel malefactor a lium-
bes penes te nungam proxi exhibere teneris
quod si ei latibulum apud te probuerint quid latro-
cinii reus eris qui donum tuam speluncam latro-
cinii et latibulum fecisti. **P**roterea autem sacerdos
est. **Q**uare latrone qui apud te latitat eidem ex-
hibere et tradere teneris teipsum. **N**isi si di-
xeris quod tu ipse per te ipsum punies ipsum in
curia tua aut foro tuo. **N**oli igitur fugere la-
cem qui bene agis aut bene agere vis. **N**oli
declinare testem adiutorem per te bone acti-
onis sacerdotem. **N**e et tibi simul et latroni
videaris habere latibulum. **A**n non vis eger
medico ostendere et cure eiusdem tradere. **M**ed-
icus sacerdos est peccator vero eger qui infirma-
tur apud te. **N**isi si egritudo morte afferat.
Mors eger tibi imputanda est. **Q**ui cura ei me-
dicalia adhibere non iustit. **N**isi si fortassis
artis medicine tutum te esse perfidis. **A**ttende in
sanissime quod nullus medicorum in egritudine
sua propria arte aut sensu peccatus est nec propro
consilio regis. **M**edico ei eger seipsum non habet
extemplo ergo negligentia deponere propro sen-
sus et artis presumptio et temeraria perfidens
tiam trade egrum tuum medico quem curationi
tue perficit misericordissimum deus. **M**agis de sa-
lute tua sollicitus quam tu ipse non immerito
suspectum habet iudicem qui in causa propria et ipsum
iam sensit hostem. **A**n tu fortasse ei penites
dicere penites qui te hostem dei adhuc geris
dum te accusas et confiteris hostem. **N**isi tu vis
in causa illa in qua reus te fateris iudex esse et
cognitor. an non teipsum suspectum reddis.
Sic dicendo an non das aduersario iustas
cas appellandi. **C**um reus te fateri in illa causa
in qua te iudicem debere esse potestis. **E**tiam si tua
est iure. **I**lla iurisdictio expedit tibi cedere
re illi. propter causas dictas et ut ipse milio-
re et ad pacem prioris aduersarii tui inue-
nies. **Q**uis autem negare audeat deo ut ad
uocatum vel procuratorem audeat vel debeat
postulare in causa sua. **Q**uam quodammodo
agit in foro penitentem et coram ipso procurator
vel advocatus dei sacerdos est. **Q**uare necesse
est ipsum instrui de facto. **P**rimum deinde propro
nere pro parte. **C**ui prociuius postulat. **P**ecatus pro
dei est quam defendendam suscepit sacerdos.
Non potest autem instrui nisi per te. **Q**uia tibi in-
cumbit instruere eum ex facto. **E**t hoc est revelare
et confiteri factum eidem. **Q**ue sit autem tibi fere-
da sententia pro hijs omnibus criminibus et in
iuris lex divina etiam mundana declarat.
Quos in iudicio illo approbat clementi-
simus deus.

De cause araiatione et excitatione su-
per iustificacione.

Sacerdos igitur iudicium tuum eraiatur?
Primum interrogare te de virtutibus iudi-
cium illud et iusticia de teipso apud
temeripm siue intemeripm fecerit et de sin-
gulis pibus iudicij si rite aut recte oia se-
acta i teipm de ipa accusatiode qua ad-
uersum te pponis si ptenet oes actiones
qs bz deus aduersu te alioqn em pcura-
toris et aduocati officij no recte p deo ex-
equeris. Deinde si testis officij no recte
plene ipies an q absit factu q te p hibes
testimonij. officij at testis e bona fide q vi-
tate facti iudicij instruere. In nullo vitate
suppme i nullo falsitate insinuare. Deinde
dui aduocati officio qd ei? et iuria decla-
rare siue p leges siue p suetudines siue p ra-
tiones optimu te oratore puta. Sicut rectu
est tibi suadere vt dicitur bene. Hoc q p
certo scias qnto fideliore aut pcurator aut
testis aut aduocat? ptra te in iudicio illo
steteris p deo tato illa tria officia dei fili?
rui ois in iudicio tuo p te exequitur fide-
lius. Quanto seuerius iuste tñ ptra te iudica-
bis. Sz p deo tato demeritis et fauorabi-
lius. Iudex tuus pro te. ymo si rectu fue-
rit de teipso iudicij tuu no inueniet qd in
te iudicet iudex viuoz et mortuoz xps dñs
Quanto hic audebis reuelare. tato ampli?
ualebit ea dñs cora deo pre et angelis ei?
Quanto ampli? disceopies turpitudines
tuas tato ipe ampli? opire studebit. Qua-
to ampli? teipm accusabis. Tato ipe am-
pli? excusabit. **N**oli ergo ee thesauri?
aut archari? dyaboli. q des ee sacrariu
ipñ sancti. archa vo et thesaur? dyaboli.
sterquilini e pctoz. **Q**uis ergo ee non saccu-
lo dyaboli phas stercorearii ei? euome fe-
tulentia ista. ta venenata. et memeto dya-
boli bre inscripti oia pctu tua et velut pa-
tentes lras bre ois pctoz tuoz. **Q**uam il-
lo tremedo iudicio ptra te exhibebit nisi
eas sic delere studueris. **S**cito aut q am-
pli? i memoria seu noticia sacerdot? ea scri-
bere studuerit. **N**o ampli? de libro dyabo-
li et memoria eius delebis. **P**emento lras
oim obitoz tuoz te odisse dyabulo. **H**as
tu ppis manib? pscipisti. **S**ingulis qppe
mortalibus pctis. **S**ingulas et honedas
lras scripisti. **Q**uod si ia deieicisti dyaboli.
q tibi? velut inimico suo insidiebat et
stimulis pueri timor a tergo et calcari?
turpis amor in laterib? te urgeat. **Q**uid

defectio ei? p deo putas. **S**i adhuc frene-
tici pudor os tuu ifrenatu terret an nesci-
q freno oē corpus equoz tutu firmitus vt
dicit iacob. liij. **F**acile e te iteru dyabulo
iteru alcedere nisi frenu eius de maxillis
tuis ex culleris. **E**xcute igit frenu demeritis
simi pudoris d ore tuo et maxillis. **E**t scito
te nulla turpitudine pollutu. **Q**ua no mul-
ta hoim milia an sorduerit. **N**isto ergo
tibi testis fidelis ptra te vt tibi sit testis fi-
delis in celo pro te pfitere aduersus te cu
dauid vt et deus remitteret impietate pctoz
rum tuoz. **Q**uide ne parcas ori tuo. **S**icut
dicit iob. vii. et certu habe q os parcat tibi
scito te cora deo et in conspectu curie cele-
stis. **Q**uatum e in te oia egisse dele turpi-
tudines tuas et abscondere a spectu tot miliu
pmuta tuu spectaculu. modico pfessiois
latibulo. **L**atibulu e confessio pctoz cora
vno sacerdote facta p patione vniuersal
spectaculi et vniuersalis illi? p palatiōis
q in iudicio illo terribili futura. **U**t em sa-
cerdos ea viderit p confessione ab oculis
dei et omniu miliciaz celestiu abscondunt
Si verecundus es cur no erubescis tantu
turpitudinu tuaz spectaculu. **A**n for-
te et oculos fidei clausertit tibi peccata tua
vt nec teipm videas. et angeloz sanctoru
miserabile spectaculu et omniu demonu
ori ludibriu. **A**ppi qso fidei oculos et itnere
cateruas demonu vsqz illudeti tibi de
morte tua sibi applaudentiu. **Q**uo queso
qua solitudine te circueat et te ad deuor-
randu querat. **A**tende quo ardore et au-
ditate sanguines tuu sicut vndiqz circa te
rugiunt dētes ad deuorandū te parat gla-
dium tenet hostis vt te iugulet. **T**u vero
de erubescencia cogitas. **Q**uide quorsum
te trahat dyabolus freno erubescere illius
ad mortē vtiqz te ducit ad illud vniuersa-
lis cōtumelie infernale latibulu et oppro-
brii spectaculu vt fias oim oculo celestiu
um trestriu et infernaliu misabile et igno-
miniosum spectaculu. **I**bi appebunt oim
oculis verecundiora tua abice fasciculuz
latrocinij. **N**e cu eo dephensus excusati-
onē aut redemptionē habere nō possis. **E**x-
cute iugu dyaboli dissolue colligatiōes
impietatis. **S**olue et fasciculos deprimē-
tes vt dicit tibi ysa. liij. **P**er rumpe vincula dy-
abolica qbus te tenet vinctatu. **T**ruē te
tanqz damuta de manu. **E**t quasi anis de
insidiis aucupis. **U**t dicit tibi. puer. vi. **T**es-
ta et experire quanta sit alienatio huius

R

S

De penitentia.

Tarcone dyabolice depositio vel abiectio
Experire gaudiū liberatiōis de manu dy
 abuli q̄ sit gaudium liberatiōis de ma
 nu dyabuli q̄ sit gaudiū libertat̄ iugo f
 uitutis ei⁹ a facie olei diuine mie putrefa
 ctio. **A**le. ysa. x. q̄ sit pacis trāqllitas vio
 lentissime dñatiōis ⁊ tyrānidis ei⁹ oppō
 sitione cessante. **D**ofuta ⁊ pfunde dyabolū
 q̄ te lōga detēdōe p̄sc̄p̄sise forte putabat
 ⁊ sei possessiōis tui ip̄i p̄sc̄p̄dōe tutū puta
 bat interrūpe p̄sc̄p̄tiōis illā dyabolice p̄scri
 ptionis. **N**e te p̄sc̄p̄tiōe distationare va
 leat. i. iudicio opp̄mere. **I**llude dyabulo
 vince ip̄m ⁊ occide freno erubescē q̄ te te
 net ⁊ trahit. **A**ltre hac erubescē q̄ quidē
 ē salutar̄ medicina pctōz. **T**u nō fac̄ eā
 tibi mortiferā teip̄z ip̄a suffocas erubescē
 dū eā facis obicē gre ⁊ sp̄ui vitali obstru
 ctoriū quo min⁹ tot tuū possit ingredi. **A**i
 des qm̄ obstruis meatū cordis tui sp̄ui vi
 te ip̄m ec̄ facis frenū dyabulo quo te tene
 at ⁊ in mortē trahit nisi eēt erubescē quo
 teneret dyabol⁹ et occidere nō h̄ret. **O**c
 cide ergo p̄p̄o gladio goliā cū dauid vin
 ce ip̄a erubescē dyabolū p̄uerte eā in me
 dicinā pctōz tuorū. **S**igdē p̄fessiōis ei⁹ ad
 duxer̄. **A**x h̄is duob⁹ saluberrimū anti
 dotū p̄tra oēs morbos ⁊ vulnera pctōrū
 pficies felix p̄mutatio si frenū quo tene
 bat ⁊ trahēbat te hostis in gladiū ad su
 perandū ip̄m p̄uerteris. **S**i venenū ymo
 si egritudine ip̄am in antidotū ⁊ medici
 nam p̄uerter̄ attēde q̄ momētanea ē eru
 bescē ista cū ip̄a p̄batiōe. cū ip̄so sonitu
 viroz p̄fessiōis fugit. **P**enit⁹ putas te ha
 bere pctā q̄ confiteris absit quo ad culpā
Times erubescē q̄ tāta felocitate fugit
Erubescis igr̄ q̄ nō habes pctā ⁊ hoc utiq̄
 volo rogo moneo laudo obsecro q̄ntum
 possū erubesc̄. **S**alutar̄ em̄ laudāda dō
 gratissima ⁊ acceptissima ē pctōrū erube
 scētia. **S**y ne ip̄ignēs ea de⁹ caueto ⁊ ne
 tu ip̄e ea strāguleris aut suffocer̄ ne h̄eat
 eā frenū aut gladiū contra te dyabol⁹. ne
 h̄eat eā obicē ⁊ obstructoriū cordis tui
 sp̄uificū. **L**eua oculos fidei tui ⁊ vide qd
 tibi ē in celo ⁊ qd q̄ris hic a te s̄itr terram.
 momētanea erubescētia a te exigit ⁊ tibi
 celestis regni honoz offert quo gaudio ⁊
 aggratulatione tibi redeunti dulcissim⁹ p̄
miaruz et de⁹ totius p̄solatiōis occurrat
 ip̄a vitas in. xv. luc̄ clamat. **A**ttēde conui
 uiū solēne ⁊ p̄re gaudio tue reuersiōis ad
 prem. **I**n illo celesti pallatio celebratur.

Apirari clemētissimi p̄ris p̄dulces ample
 xus ⁊ oscula suauissima ⁊ vide q̄so nullā
 stulticiarū tuaz ap̄ō benignissimū p̄rem
 relicā memoriā. **S**ecundū oēs inūdatio
 nes p̄rne mie ⁊ torrētes gaudiū et hylari
 tatis q̄ totā celestē curiā tua pfudit reuer
 sio irrecordabilr̄ delectās. **F**rige obsecro
 aures fidei tue et audi simphonā et cho
 rum p̄tētus suauitatē tue reuersiōis p̄ui
 uium. audi laudes et p̄conia celestū mili
 ciarū q̄s p̄ reuersiōe tua offerūt milia mi
 liuz. **A**udi interpellatiōis q̄ et miserat̄ tu⁹
 ē xpm̄ dñm. q̄ iugiter paret vultui dei ad
 interpellādū p̄ nobis q̄ oia nobis i eo q̄
 hō est impetret ⁊ in eo q̄ deus oia largi
 tur audi melliflū clamorem p̄missionū
 audi terrificū fragorē ⁊ timendū tonitru
 um cōmitationū ei⁹. **A**ia duerte toti⁹ ce
 lestis curie expectatiōis et desiderii p̄ces ⁊
 vota sua p̄ te clemētissimo p̄ri offerentis.
Vide vota ⁊ desideria oim̄ celestū militū
 arum te i certamine p̄tra mundū carnē ⁊
 demonia spectatiū et victoriā tuā solite
 expectantiū et p̄ victoria tua iugit̄ et in
 stanter oīporētū p̄ri supplicatiū. **S**olicita
 ē p̄ te tota illa celest̄ curia et militia p̄cla
 ra **T**u nō dormis i stercore. expectat te ap
 plausus et aggratulatio et tot⁹ ille celozū
 p̄uentus. **T**u ad infernale latibulū p̄pa
 ras te. **T**u ip̄e gaudere nō curas imple salte
 vota et desideria militiarū celestū fac in
 celo de te gaudiū fac aggaudere tibi et a
 plaudere milia miliū. **F**ac toti⁹ celū reso
 nare. laudes ⁊ p̄conia diuine bonitat̄ q̄
 largit̄ tibi de tato hoste p̄clarū triumphū
 fac obsecro toti⁹ celū toti⁹q̄ padysuz ride
 re fac q̄ inuiter dñs oēs cognatos ⁊ vidē
 nos ad noue tue liberatiōis gaudia. **S**i
 cut legit̄ **L**uce. xv. **A**n nō curas etiā p̄m
 mū pastore de p̄dite ouis inuētiōe leni
 cari qui p̄pos humeros tā gaudēter incli
 nat v̄ in ouile reuebat ouē errabundā et
 p̄ditam. **E**t p̄ gaudio inuiter amicos et vi
 cinos ad p̄gaudendū et p̄gratulādū sibi
 quasi nō sit contētus p̄p̄a p̄gratulatione
 et parum sit aut quā p̄p̄is humeris reue
 hit gaudiū et aggratulatio pastozis refe
 ctiōis et inuentiōis ei⁹ oim̄ amicorū ⁊ vidē
 nozū aggratulatione vult festinari et hoc
 in eodē luc̄. xv. ca. ⁊ **M**at. x. **E**go nūc
 effraym **Y**sa. xlvj. **Q**uāq̄ ad calnos ego ip̄e
 portabo. **E**go feci et ego ferā ego p̄tabor
 saluabo. **N**oneat igr̄ te tā p̄clara illa
 celebritas que redditū expectat. **N**oneat

at te tui pastoris tui gaudiū. **N**oneat te
pastoris te p deuia querent. **C**ircuit et la
bor et occurr? eius festin? at, dulcissimus
De quo bñs dyonisi? dñ q benignissim?
ibñs venientib? ad se totus pcurrit et pob
nat eos deosculat et amplexat. **A**cce pa
stor tuus nō ipoperat tibi laborē quez te
qrendo ppeffus ē. **N**ō impperat tibi qd
peccasti. **Q**uide qntū parcat verecūdie tue
Sen cor tui emortuū q tot et tāl moueri
nō potes que nec dinaz pminationū trēt
tonitrua nec diuinaz pmissionū tot et tā
ta demulcēt blādimēta. **P**ic qso qd a dō
formidas erubescētia istā pmodica z mo
mentanea. **N**ur nō magi times eterna. **E**t
hec ē qdē corā vno z in oculis vni? vicz sa
cerdot. **I**lla aut i conspectu oculis viuoz
z mortuoz. **P**ic qso q istā momentanea z
corā vno sustinere nō potes. **Q**uātr pfidis
te posse pati eterni illi? z vniuersalis pfu
sionis op pbiū. **A**pi obsecro oculos fidei
et vide quā stult? ymo cecus mercator es
q etne felicitatē honorē tā vili vēdis p cō
z eterne felicitatē sū et cōfusiōis leuissime
Alit momentanea erubescētia dñationē seu
euasione ob pbiū mercaris. **Q**uid qso re
spōdere poter? deo in extreme illi? discul
sionis ex aie infrogati. **S**ili vt qd dereligi
si me. **N**idebis ne dñe optebat me si ve
nirē ad te verecūdari et erubescere p mo
mentū corā sacerdote. **A**nt ne hec excusa
tio. **N**ideigr z mō an vis p p illud a dō
recedere an magis amas pctōz latebras
q deū. et magi amas eē sentina dyaboli
ca q sacrariū spūscū. **M**iser ad qd credis
data tibi a dō erubescāz ipam ad hoc da
tam eē tibi scito vt sit tibi an auxiliū emē
dationis pctōz vt sit tibi in medicinā. **T**u
xō pueris eā toricū z deo medicatū ag
escere non vis. **V**alēs mori p pā volūta
te q viure p filio z auxilio dei medicātis.
Pic ē mors eq qui vulgo dñ vmbaticus.
Qui cū vmbra fugit mortē audacter icur
rit p piciū. **I**n ista vmbatilis z fugatiua
times vmbz z mortis etne p piciū non
y times? **N**ō aduert. **P**ic qso p p qd ti
mes illa erubescētia. an ne forte sacerdos
q bonū te credebāt. vilipēdat te. **P**icu
lum o dñū irrepabile. **I**lle hō vilipēdit
te. qd bōi amisti. **A**rat ne opinio sacerdo
tū bonū vt mino. eē eo etna felicitas
et vt pro eo incurrēdū eēt eterne mortis
supplicii piter et opprobriū. **A**n in opioe
sacerdotū istius felicitatē tuā cōstitu eras.

Reputās te felicez et bñm si de te ille sacer
dos bene opinaret. **E**cce assunt circūstan
tes et tortores pati rape te ad etne mortē
supplicii. **T**u vō de opinioe cogitas sacer
dotis tue salutē oblitus z impendēis tibi
snie capitalis discriminē nō formidas. **P**re
dis vitā tuā opinioi sacerdotū qsi ex opi
nionē sacerdotū iudicā? sis. **N** si disce
tus prudēs z circūspectus fuerit sacerdos
Ipa flagicioz et facinoz tuoz p fessio ipz
ad bene sentiēdū z opinādū de te iducet
sciet qppe te iā ab ingnamētis oibz emē
dātū. **N**on ei dubitat hui? sacerdos pctā
deleri vidica et integra p fessione. **S**i vō
indiscretus ē sacerdos. **A**lige circūspectū z
puidū si potes. **S**cito ad singula vā con
fessiois tue. centū militiaz rñdere pcentū
Quāntū credis eē gaudiū scōz ange
loz pro tua ereptioe qz ē incōfēs z incō
seruos tanta dilcō z illa qdē dilcō p pā
bilis est ei q diligimur a scīs angelis qre
nullū gaudiū ē q in mūdo demūdanis
hri possit p pabile gaudio scōz z bñz aia
rum. **Q**uā scīs angelis de nra liberatioe le
tantū q credis gaudiū eoz dñ viderent
paulatiz vinda mortis in pctōib? diripi
z eos de manib? dyaboli liberari z ad cō
fortiū suū assumi qd ei nō p pāciat captiui
tyrāide dyabolica diu afflicti z iugo du
rissime fuitur ei? oppōis. **I**n carcere pec
catorū obclusis z imuratis diu. **Q**uib? nū
hil aliō imminēbat nisi etne dñandis z
mortē irremediabilē z irreuocabilē snia. qd
infernales illi tortores in carcerib? pctōz
ad etne mortis fuabāt supplicii. **Q**uis la
dō ferre? ē q de liberatioe hmoi captiui
rum nō gaudeat. **Q**uid ergo mirū si scī
angeli z aie q eozū felicissimo iā gaudēt z
gliaut pfortiū de taliū ereptioe letē hoc
e q dñ vitas luc. xv. **Q**z gaudiū ē angel dñ
p pñia ē ereptio z liberatio hmoi capti
uozū z disruptio vinculozū mortis. **I**nde er
go ē gaudiū scōz angelozū de pñia pctō
rum. **I**pī qdez vidēt penitētes eripi de la
queis z vinculis dyabolicis et educi de cō
clusione et in nūeratioe vinctos in fortu
dine simlre eos q ex asperat deū pctōzū ia
ctantia et gloriatioe et approbatioe q ha
bitant in sepulchris corporū suozū. **Q**ui
pustrescunt et vermes victozi pascent
hīs et similibus aduincēdā erubescētia
que viam confessionis obstruit adiuan
dus est. **Q**uius labia vehemētia pudoris
cōm pssit. **N**ec et similia preponenda sunt

De penitentia.

penitenti ad pficiendā accusatiōis quā aduer-
sum se dei pcurator constituit. pponit hec
eadē valent ad pficiendū testificatiōis. **Q**uod
eadē ē corā sacerdote accusatio et penitentiā
contra se testificatio. **P**ropter hec aut de snia in-
grendū est et erit vtrūq; scz se furē et reum
maiestatis et sacrilegū et apostatā et adulte-
rū et pditōrē. **E**t si qd supra p mēorauim?
Seipz iudicio iteriori pñciauerit et hoc
exteriori confessione cōfirmauerit.

De restitutione honoris.

Ays aut rite actis de snie executiōe
Hagendū erit hoc tñ obfatuor vñ
litis hui? aut iudiciū ingressus dō
restituatur q se spoliatiū congrebat. **I**nter-
rogandus igr erit penitēs vtz seipz et sua
gibus deū spoliauerat vel sibi vsurpādo
ptra dei volūtate vel dyabulo seruiendo
in vicijs restituerit. **I**ntroget vtz deū im-
possessionē ipi? iā miserit et si ē tenēs ei?
vulgo dō. **S**i tenet ipm et possidet integre
q vtiq; facvinclō caste et scē dilectōis amor
igr vinculū ē q solo xē et integre tenet et
possidz nos de? **T**imor qdē non integre
et xē possidere facit. qm timore non tenet
aut possidet cor nrm deus hoc igr iñtro-
getur vt amore iā deo cohereat. et si amor
dei viciōi amorē in ipō iā absorbuerit vt
maior ignis minorē vlt saltē vicerit. si deū
oibus vicijs suis q ptra ipm amauerat p-
ferat **S**i p amore ei? sua vicia pferat. **S**i
malit carere oibus hīs q cōtra deū ama-
uerat qz ipō. **S**i placere dō et amicus ei?
familiarē eē de cetero amet atz desideret
ne nō totius curie celestl cuius inimicū se
constituerat inimicū eius. i. demoniū ad
heredo et vicijs. **S**z et hoc iñtrogādū erit
qnti pēdeat vel estimet dei amicitia qd et
qntū p ea adipiscēda aut cōfūada face-
re parat? eēt. **S**i venalis eēt dei amicitia
vel gratia. **Q**uid p ea datur? vel factur?
eēt. **S**i tñ gratus ē deo q tādū ptulit ho-
stem eū deus tot iniurias ab eo passus.
Ipm tñ nūc reuertētes in amplex? recipit
et oscula et totius curie celestl aggratulati-
onē et applausū q eū p hostē iā adoprāt
in filiū an hec tā mirāda tam stupēda bñ-
ficia vel modicū amorē igniculū in corde
ei? accēderūt an ob ingratitudinē in fui-
tutē viciōrū et demonū a q erepta erat di-
uine gratie ineffabili largitate redigi me-
ruerit. **I**ntrogādus erit q sit ei de recōci-
liatione sua ad deū de recuperata gratia et
amore dei leticia de totius curie celestis

amicicia de spe hereditatē etne ad quā
gram punctionis respirauit. **Q**ue sic p-
piscia felicitatē etne vtrū paratus sit here-
ditatē suā celestē virib? et armis defende-
re et gratia et amore clemētissimi patris q
gratis tā indigno reddita ē si in pposito
et volūtate hz eā studiosissime et solite sua-
re. **S**i de cetero cor suū omni studiosa ser-
uare pponat vt nihil in eo inueniat ocu-
los dei offensurū. **S**i se tradere dyabolo
polluendū et distrabēdū p sterquilina et spi-
nas viciōrū vehemēter aspernet et odiat si
dō velut protui et littoz securissimo adbe-
rere de cetero disponat viciōrū p sens? ve-
lut tēpestatē et vicia ipavt pfunda abyssō
rum pauēs et abhorēs. **U**trū ipē regi-
ne celozū que pma est post deū saluatorē
ad iñpellandū p peccatorib? gratus sit
et toti curie celestl cuius pibus se adiutū
eē ignorare nō dō. **E**t de festiuo illo gau-
dio q tota illa celestis curia pfusa ē. **U**trū
se sentiat et agnoscat toti celestl curie dēre
eē de cetero obnoxii et debitorē. **U**trū re-
gine celozū que pma post vñigenitū redē-
ptorē ē se obnoxii reputet ad gratiartia-
tiones soluēdas. **Q**uociēs de vinculū mor-
tis et carcerib? dyabolici ipm eripuit diui-
ne grē magnitudo p tā indebita solici-
tudinē sue salutis si de hoc qd ciuis scōrū
scūs ē et domestic? dei letet q ciuis babi-
lonic? et dyaboli pūs fuerat. **S**i de hoc ipē
gaudeat q tota celestl curia p ab aspici
et a facie ei? auertebat nares et oculos se-
torē sterquilini dyabolici quo plene erat fer-
re non sustinēs et horēdas turpitudines
dyabolice suggillatiōis et machinatus q
bus deturpatus erat cernere et videre ab-
horēs. **I**stic aut toto applausu tota ag-
gratulatiōe re iñtuet et mirant. **E**t cū ve-
nerit an pspici deū vt pces tuas ei offeras
ei occurrūt seduli oēs se offerrunt auxilio
tuo. **M**egocia q gerere seu expedire hēs
in illa celestl curia oēs p vtrū expedien-
do gauderet et festiue suscipiūt pñtiōes
tuas clemētissimo pñ porrigūt pñtū suū
mira sedulitate et iñstata oipotētiā pñ gra-
tissima pces premouēt an non letaris de
tot et tantozū amicorū acqñitiōe. **S**uspice
celum si potes et intuerē quid tibi iam est
in celo et cui glorie ibi ascriptus es. **Q**ue
et quaz festiua te expectat iam celestium
miliariū societas. **F**ructa si potes memo-
riam suauitatis dei qua tam indigno p-
us tam ingrato pūs tanta tam indebita

q̃ beneficia donata s̃t. **C**onsidera si po-
tes qd̃ eras aq̃; p̃r ille m̃iaz per gram cō-
punctōis te traheret. **E**re? an carbo ex-
tinctus eras nil habens nisi fumi et fetore
et tenebras. **N**ūc ṽo cere? ē lumio? aut
lapis dei in sp̃ctu dei. aut lucerna lucēs
lue vere cognitiōis et ardēs ardore scē
dilectiōis. **S**epulcr̃ eras p̃us vbi mortua
aiam tuā ex sepatione brevite aiaz q̃ de-
ē. ṽmes viciōz p̃medebāt. **I**bi sanguis
ge gule luxurie erugebāt eā et emugebāt
totū haustu tota imp̃siōe ire idē intorcu-
lari p̃sūrates eā ibi gurgulioes auaricie
et tuncinuidie eā iugit̃ rodebāt. **Q**uid de
vocat̃ supbie de serpētib? fraudulētie et
de ranis garrulitat̃ de scorp̃iōib? ire siue
serpētib? ignit̃. **Q**uid de cimicib? in pa-
ciētie et de musca grauissima diuersi gene-
ris q̃ incogitatiōib? tuis volātes affectuz
tū tāta imprunitate p̃igētes stimilabat
et vlcerebat. **Q**uid q̃ canes illi ifernales
te vndiq; detrahētes et dimordētes dila-
terabāt. **I**hec oia vulnera aia tua mortua
sentire nō p̃terat. **N**ūc ṽo q̃ canes illi et
corū ifernales p̃sumserāt repaui tibi g̃
lis ad integrū et p̃tra merita diuine gra-
tia largitar̃. **D**e sepulcro qd̃ plenti erat oī
sp̃urcia tēplū tā fec̃ sue i bitatiōis et diui-
ciaz sp̃ialit̃ gazophilatiū. **D**e sterquilio
et volutabro porcorū ifernaliū te iam or-
tim voluprat̃ reformauit gramib? scēz
cogitationū virētē scōz deherioz velut
floribus suauitat̃ odore fragat̃ ṽtutū ar-
boribus plantatū et ṽt ad ṽnū dicā instar
p̃adyi celesti oīm speciosa nouitat̃ ame-
nitate ṽnante. **Q**uid vestimēta glie et or-
namēta decor̃. **R**eferamur qbus aiam ex-
ornauit et illustrauit oīpotes d̃s quoz tā-
ta c̃m̃ificatio. tāta venustas vt ipam d̃o
gratā dei amplexib? dignā dei aspeib?
placitā efficiat toti curie celesti admirabi-
lem amabilē gr̃osam exhibeat. ac dei sp̃o
tam ac silia in d̃gbitata p̃batiōe ostēdāt.
Si describere veli tibi illā coronā fidei ra-
diosamat̃ choruscā. **S**i annulū illū gē-
matum purissimo nitidissimoq; sapphiro
spei. **S**i monile in quo radiat ille rutilās
et inflamabūdus charitat̃ caruicū. **S**i bra-
armillas et lō ganimitat̃ et paciē. **S**i bra-
chia iusticie. **S**i calciamēta in q̃ pul-
chrit̃ gressus p̃ncipis vt legif. **S**i cicladē
illā auro textā q̃ se indutā gloriabat̃ brā-
agnes. **S**i bisuz et purpurā q̃ indumētuz
eius legunt̃ fuisse p̃ouer. vlti. **S**i vestē

polimitā ex oīm stutū varietate p̃tertas
vltia stilū et eloq̃ntiaz tendes oīo. **A**peri-
igr̃ oculos fidei vt intuear̃ diuine suauita-
tis habūdantiaz vt ad mirer̃ q̃ p̃ciosi te
circūuestiuit varietatibus quo honore et
gloria illustrauit q̃ gratū te fecit toti curie
celesti spectaculū vt totam pulchritudinē
tuā miret et ei p̃gaudeat. **Q**ualis aut̃ p̃-
us eēs agnoscito tūcatus eras p̃anosus
carbonat̃ et macerat̃ totus ipoz demo-
nū ludibriū. **Q**ualē te credis tūc fuisse cū
tot viciis sordēbas tot ymagines aialuz
et reptiliū et oīm imundoz et i hoīabiliū
indueras cū nō solū vna turpitudinē de-
formatus s̃z velut babilonē oīgenū mul-
titudinē mōstroz circūferebas spectaculū
ob p̃bri et irrissiois eius oib? vidētib? nō
ei quo te coopires hēbas. **A**ppebat̃ vtiq;
tot et tāte deformitates et turpitudines tue
Adue. tis ne q̃ totā p̃entieratas gliaz ve-
stium et ornāmētōz p̃ieceras. **A**gno-
scis quā p̃mutatiōz feceras. **D**emētō q̃so
q̃ et q̃nta fecerat tibi d̃s q̃ tibi videt̃ est
ne aie q̃ in tāta glia et decore ē declinādū
in volutabū p̃tōroz et sentinaz imūdicie
An p̃ponis te d̃ cetero imergere in h̃mōi
sterquiliniū. **A**n p̃legis fuare tota sollicitu-
dine speciositate q̃ d̃o gratū te reddit. **P**-
anima an p̃ot de cetero i mentē venire vt
tantā gliaz p̃mutes in sterquiliniū an pote-
ris cogitare de cetero q̃q; gliaz illaz tū
bi auferat. **A**n poterit illa dimittere facile
an poterit iclinari cor̃ tui ad hoc vt igno-
miniositas p̃ria tibi placeat. **A**mabis
ne de cetero demōiozū eē ludibriū. **R**eco-
le statū tuū in q̃ eras q̃n in via tua erat te
nebre et lubrici et angel? malus p̃seq̃bas
te coartāz et stimulas te. coartās ad modū
venatoz et piscatoz feras et pisces coartā-
tiuz et recia intrare cogētū. **P**ñ iuuetum
eras dyaboli tibi infidēt et te freno mali
timoris et mali amoris quo volebat circū-
ducētis et distorq̃nt et stimulis velut cal-
caribus p̃cupiscēciāz vrgēt. **R**ecole ṽrti-
cas pungētes et ṽrētes s̃il libidinis ṽrticee
seu lectū ṽrtutū aut carcerē ṽtus libidinis
quo die noctuq; volutaber̃. **I**bi velut in
sartagine ferrea sergebāt cor̃ tuū ṽrentiū
p̃uritū ṽndiq; p̃so diebat̃ aculeis quā-
do gaudiū tuum erat spurcissimo voluta-
bro libidinis immergi et in eodē voluta-
bro more suis imundissime. **N**ūc aut̃ cum
sp̃o celesti p̃asceris inter lilia id ē flores
castissimozū sanctorūq; desideriozū. **N**ūc

De penitentia.

multo sancte depurate conscie quiete sua
uissima et iocundissima frueris quod lectus to-
tus floridus totus floribus sanctorum resp-
sus et stratus est. Totus aromatibus ha-
bens celestem suauitatem spirantem pro tot
et tantis malis tot et tanta bona tibi retri-
buit dulcissimum? prout atque purissimum? **R**espi-
ce spinetum queso auaricie ut subsentibus
esse delicias putabas ut legisti Job. xxx.
ubi spinarum sarcina te comprimens vlc-
rabat et cruebat ubi instar talparum terram
premedebas in podere artissimo et luce spiritus
gignens latitabas velut imundum et ab ho-
minabile reptile in cavernula sua super te
aggerem terre cumulabas ad modum talpe.
Instar aranearum te ipsum euiscerando telam
inanem ad capiendas muscas terebas id est
solicitudine acquirere volatiliu et fordi-
darum diuitiarum velut filium filio adiutens
curam cure addebas. Nunc ad celestes to-
tus diuitias inhyas spe circa et desiderio
suauis et mulcebit. **Q**uid dicam de pella
superbie quam tot flantibus adulantiis et detra-
hentium te circiagitans tot scandalis alli-
debat quia quicquid vult ad celos ascende-
bas apud te ipsum elatus ut maior et gra-
uior tibi ruina immineret. Deinde corru-
bas in abyssum male humilationis vane-
scence gloria illa quam vite et apud te som-
niabas dum te inde sibiitari a populo audie-
bas. **U**n vane laudis gloriam expectabas.
Respice queso quod sit facta in te comuta-
tio dextere id est propitiationis excelsi qui
post tantas et tot tempestates pacatissimo
et securissimo litore penitentiae gaudes so-
lido et lapideo ubi lapidi illi augulari et
summo patri christo totis desideriis. **A**n de
tot et tantis malis liberatio tot et tantorum
bonorum tam indebita largitio diuine vite
dilectionis ignem adhuc accedere potuerunt
An quod absit carbo penitus es et nul-
la sufflatio accendi potes frustra quidem
tam diu sufflatur in carbonem penitus
extinctum frustra tot cremia tot interitua be-
neficiorum dei cognoscimus? **S**i nec dum saltem
vna diuina amoris scintilla in te accensa
est. **I**nutiliter quippe strues huius ligno-
rum super altare cordis ponitur. **S**i adhuc
diuini amoris ignem oino frigescent. **T**u vo-
te ipsum habens hominum incitamentis te com-
moue et cor lapideum tuum ad lapidem illum
angularem allide crebra et iugi considera-
tione bonitatis eius vnde et malicie et ue-
ingratitude in te. **S**i enim vehemens fue-

rit illa collisio necesse est et inde sancti amo-
ris scintilla diffiliat. **D**e his igitur et hominum
velut flabellum tibi copinge qui te adiuua-
te succedas et pestiferum atque perniciosum co-
cupiscentiarum incendium extinguas. **S**i si nec
dum lignum fumigas es. **S**ed adhuc hu-
morem humane viriditatis retines et putre-
dinis hoc ipsum considera quod te tam ingra-
tum tam malum et deum iugiter relinquen-
tem et aduersantem ut vulgariter dicitur adhuc
ad misericordiam purissimum? dulcissimum? pater
expectat. **A**dhuc misericordie tibi tantam offert
largitatem tantis bonitatem sue delicias. **A**d-
huc offert coronam illam eterne glorie et te
velut amator ab amantissima sua perpetuo con-
seruetur. **A**udi quod post te clamat **I**zech.
xviii. **Q**uare morieris domus israel nolo
mortem peccatoris vel moriens. **R**euertis
mini et viuite. vide vnde te reuocet a mor-
te scilicet vnde tu cucurristi offensas suas et cri-
mina quibus te inuolueras condonare
paratus est gratuita omnium offert in dul-
gentiam tot iniuriis et contumeliis lacessit
omnium illorum obliuisci paratus est. **D**e sola
vita tua sollicitus sua omnia negligit solam
vitam salutem tuam querit. **Q**uare clamat
ad te reuertere **I**an. vi. **R**euertere ad pa-
trem dulcissimum et amantissimum. **F**ilius cha-
rissime reuertere ad spiritum suum a quo for-
nicando cum viris turpiter recesseras. **S**po-
sa reuertere. **S**erue fugitiue ad dominum tu-
um cui te ipsum et opera. ad fratrem cuius
heres regni celestis effecta es per gratiam.
Spe quippe christus dominus heres vniuer-
sorum per naturam qua est dei patris vni-
genitus nos autem coheredes eius facti su-
mus et hoc per gratiam sicut et filii. **A**tende
ad quod te vocat et vnde te reuocat a morte
tam ingratum et malum tam indebita pie-
tate reuocat ad vitam beatissimam et iocundis-
simam vocat. **M**ostende mihi faciem tuam
Ian. ij. **T**u vero dorsum ostendis ei aut fa-
ciem quam tuam non es. **I**nduisti quippe facies
dyabolicas et turpitudines abhominabi-
les de quibus intractatu baptismi lacui-
locuti sumus forte facies istas abhominabi-
les audes ostendere deo hostium suo-
rum insignia siue signa que in teipso quod
mus dei esse debueras et castrum insignium
sue victoriae demones posuerunt. **A**udes illi
sponso celesti gaudiola id est amoris mu-
niscula ostendere que ab adultero accepti-
sti. **A**udes in conspectu eius adulteriorum mo-
rum insignia circumferre sed hoc baccenus

igitur omnes in getatione in seipso sedare ut
deus in eo quiescat. Est autem prima inge-
tatio parvulorum babiloniorum vagitus et ul-
lularum qui deum in homine non finivit huius
autem sunt motus primi concupiscentiarum
nostrarum et odiorum. Huius statim allidendi
sunt ad petram primum tenendi sunt ne pec-
cant ulterius deinde allidendi sunt ad pe-
tram secundum deum per invocationem ipsius vel
per memoriam passionis vel timore vel amore
ipsius. Quia david. Dominus quod tenebit et allidit
par. Quos ad petram deinde abiciende sunt cimi-
nes egyptie et mulce diversis generis quod circum-
volantes et circumstrepentes in corde peni-
tentis deum in ipso gescere non sinunt hee
sunt immundarum cogitationum fantasie et
serpium de quibus quodam in cursu tot sa-
lutarum turbat cordis sabbatum hee sunt
mulce morientes que per suavitatem vngue
et devotionem orationis. Et cister. ix. Quia
velut mulcebit et salubri vinctio reficimur
putas ubi est mulce inchorescatio et impu-
ritas quemque gescere posse. Hec sunt
enes quas abraham a sacrificio abigebat
et c. xv. Hec non nisi improbe et impu-
ne in vinctu orationis se mergunt et sa-
crificium spiritus perturbati non nunquam in qui-
rare conantur et odorem inde suavitatis per-
dere et devotionem hanc itaque improbitatem
plurimum inuit et renitentes patimur et tunc
non obfunt oino sed patientiam et fortitu-
dinem nostrarum exercet. Hec est plaga cimi-
um que non legit curata. Pro. vii. Et hoc
est planum quod etiam viri sancti ab hominibus cimi-
bus molestantur. Plaga vero gravissima
est mulce diversis generis curata legis
et quo datur intelligi quod mulca gravissima
est sine aculeo punctionis et in quamento
dilectionis est. Unde necesse fuit curari.
Curata autem legis virtute orationis moy-
si in eodem capitulo. Docemur igitur in qui-
tantes et aculeantes cogitationes abigere
Relique vero quas oino inuite patimur
non obfunt. Hoc tamen in corde semper ha-
beat et dicatur eis nec vocavi vos nec
admitto nec per me venistis huc nec per
me remanebitis si ulterius remaseritis me-
um licet aduocandi venerit incommodum
amen meum vos convertam et servire vos
nisi cogam. Si venistis ad impediendum
orationem meam melior est mihi oratione
debellatio nostra. orabo igitur si remase-
ritis debellabo vos. Orabo si recesseritis
persequar et certando contra vos et orabo

do nec minus deo meo grata erit debel-
latio vestra quam ipsa oratio. Stultus est
qui misit vos ad impediendum me quia salu-
um mihi erit orationis primum et fructu-
um me impossibilitas ab oratione phre-
bet et insuper certaminis quo contra vos de-
mico triumphus et primum mihi vestro mi-
nisterio adaugetur. Audi igitur qui forma-
tus es ad illudendum tibi. Vide qualiter il-
luderis. Vide qualiter tibi a diuina gra-
tia et sapientia illuditur dum omnis frau-
dis tue conatus in illusionem tuam. in op-
probrium et detrimentum et sanctorum gloria-
am et perfectionem cedunt. Sciendum
tamen pestem istam muscarum oratione cu-
rari sicut et omnes pestes mentis quod exem-
plo moysi manifestum est. et hoc ipsum dixit
Augustinus super. xviii. Dat. super. illo. et hoc
hoc genus demoniorum non eiecit nisi in
oratione et ieiunio. Quia autem tria sunt
que hominem expellunt a domo scilicet fumus
stillequidum et vxor. Primum cordis tui
operire et circumcludere diligenter opte-
bit ne velut pluvia ventus et grandine te-
rationum extrinsecarum que a mundo vel
a malis hominibus vel a demonibus ve-
niant inquietes habitas. Deinde a fumo
hoc est ab eis que interius ab ipso igne con-
cupiscentie oriuntur que concupiscentia fra-
mare non cessat nisi eam aqua gratie vel
la crima aut confessionis semper eam extin-
guere studuerit aut in maiori igne diuini
amoris exicant advertere. Mala vero
vxor que etiam de paradiso hominem eiecit
est consuetudo que incessanter rixatur et a
consuetis recedere non permittit nisi cum ira
vel tristitia vel velut rixam vel administratio
vel platio quecumque velut solitudinis sue
rixam quondam aut strepitum indeficientem
cocitat hoc autem experientia manifestum est.
Qui enim episcopus est. tantum prelium tempa-
lum in se rixam et strepitum tumultuatum in
ipso cogitationum patitur ut tanquam sui obli-
tus alijs vivere merito se videat cum ad-
uertit hoc quod et ei quodammodo seipsum tem-
poralia furent. Illiberalis est homini ho-
spes deo quo tamen et in hospitio rece-
perit cum eo nunquam est nec mirum quoniam
am nec secus. Quid ergo mirum si deus huius-
iusmodi hospitio fugit pariter vel hospici-
um a quo nil nisi tumultum temporarium audit
aut videt. Qualiter autem homini hospes
festinatus sit inferius in loco suo dicemus.
De quietatione exteriori eiusdem.

De penitentia.

De pacificanda autē exterius ab in-
 cursu scz hostium hic dicem⁹ vt p-
 mū oportunitates ipse velut pon-
 tes et platee quibus ad castz illud ē acces-
 sus hostibus amoueant funditus vt vbi
 viam habebat publicā z planā velut val-
 lum difficultatē inneniāt. hic autē implea-
 tur aqua lacrimarū quotiēs optunitates
 recolimus qbus deum a nobis eiecimus
 de muris et turri et de aīnurali et de cus-
 todibus hic p- transim⁹. Sed hoc ad cus-
 todiaz teneatur vt quotiēs hostes incur-
 sant noua in eos pena aiaduertatur vt q-
 tiens noxia cogitatio aut affectio in men-
 tem tuā irruerit nouam aliquam penam
 tibi pro illa impone et hoc totiens donec
 in vsum versum fuerit statim in te hmoi
 cogitationes z affectiōes vindicabuntur.
 Impone tibi aut alicui⁹ psalmi de canta-
 tationē aut hymni. Saluberrima ē autē
 inuocatio pīsancti cuius penitētie lumi-
 nositatem veridi z abhominabiles spūs
 tenebrarū insinere nō possūt. Hec igit pe-
 na salutaris ē medicina. A statu em spūs
 sancti hmoi musce fugant. Est z alia pe-
 na dicere orationē dominicā. Si autē
 illa sollicitudo in vsum venerit ex frequen-
 tia sua a noxiis cogitationib⁹ liberari te
 non dubites vidēs enim dyabol⁹ se non
 posse p-ficere z te semp gladium euagina-
 tum tenere vt trucidēs latrunculos hmoi
 motū et cogitationū z quasi iam te
 ere xisse patibulū vt latrocinantē carnem
 affligas fugiet exercitus sicut dixit Jacob
 iij. Resiste dyabulo z fugiet a vob⁹. Q-
 si memoriale aliqō dominice passionis te
 cum portaueris aut ipsa huiusmōi cogita-
 tione tibi pī memoriale eius impreseris
 Confide hostē statim fugare. Recordatio-
 ne quippe victorie qua victus fuit confun-
 ditur et vexilluz milicie christiane quod ē
 dñs iesus xpus in cruce conspiciere p- cō-
 fusionē non potest. Est enim memoriale
 doloris et ignominie sue. Erige ipm in ar-
 cem mentis tue per meditationem confi-
 dens quia virtutem habet confortandi te
 et sternedi hostem. Memoriale autem ē
 vt corrigia nodosa circa carnem tuā ali-
 quātulum pressius astricta sit carni tui in-
 signum et memoriale vinculoz z flagello-
 rum quibus rex celorum et domin⁹ secu-
 lorum pro redemptione tua alligari z fla-
 gellari dignatus est. Si ipsa vox qua
 te musce mordentes vrgent palmas tuas

aut vnguib⁹ tuis aut aliquo alio punire
 ris vel leuiter in memoriam clauozū qui-
 bus ille sancte z venerabiles man⁹ domi-
 ni saluatoris confixe sunt et affixe predare
 z salutare crucis ligno z facere frequen-
 ter in vsum tibi venerit q- fructum ex his
 collecturus sis cum leuissima videantur
 et reuera sint ipsa experientia te docebit.
 Hec autē ne inuenticia credas. Audi ou-
 ge. super epistolam ad romanos dicen-
 tem. Ante virtutis et efficacie est domi-
 nice passionis meditationis sedulitas vt
 et noxias cogitationes et affectiōes peni-
 tus abstergat a mente. Q- si te cōsp-
 ctaculum in agone cogitare assueueris et
 vndiq; obfessum et hostem tenere gladi-
 um vt te perima et rugire circa te et que-
 rere te ad deuorandū z te etiam esse in car-
 cere crumnaū et penalarum presentis
 vite. ignoreaq; qualis futura sit et que in-
 nuent tibi sentētia ad instar furis qui ser-
 uatus in carcere solum suū attendens et
 expectans iudicium de alijs cogitare non
 valens. si te cita tum pētozie vt comp-
 reas ante tribunal xpi responsurus super
 omnibus cogitationibus sermonibus et
 operatiōibus tuis. z inscripsisse dyabol⁹
 contra te accusationē scz inscriptis habes
 re omnia peccata tua et rescriptū illud p-
 posse augere z seruare nequid eius debe-
 as vt in illo contra te iudicio tremendo il-
 lud exhibeat ineuitaliter per illud er-
 cundū illud ludicandū. Si te in ludo ig-
 et incertamine contra astutissimū az for-
 tissimū et fraudulentissimū constitutum si
 non pecunia sed vitam ppriam in ludo
 et certamen deductam cogitare assueue-
 ris a turpibus cogitatiōibus et noxiis li-
 beraberis. Super omnia igit daudem
 cordis tui id est cogitationē custodire sa-
 rage et dyabulo per viam q- ostendit tibi
 aut per similem eripere sollicitus esto. Si
 enim hoc bene custodiatur in tuto sunt
 omnia tua et teipm in pace possider de-
 us. Hec igitur etiam est porta cordis tui
 fenestra. Hanc igitur obseruare totis viri-
 bus toto conamine studeto ne feceris ho-
 stiarium tuū peccat⁹ sicut iayn cui dixit
 dominus. iij. Bene. Peccatum tuum in
 foribus aderit. Et petrus secunda secu-
 do sue epistole. Oculos habētes plenos
 adulterijs. Oculi autē fores anime sunt.
 Scito quia hostiarius huiusmōi nullus
 bonum in te intrare permittet. nullus ma-

lum introire vetabit. **F**ac bonum al-
quē tibi hostiarū si dei timorem et amorem
hostiarum facere poteris timor omnes perditio-
res tuos omnes hostes repellat. Amorem vero
omnes bonos omnia bona salutaria introi-
re compellit et intrantia gratulabundus su-
scipiet. **O**bstreue partem illā aliquo bono
semper pone aliquid incogitatione quo eas
obstruas quo ea claudas. **A**lliga illud co-
gitationi tue necessitate aliqua que sit ve-
ctis et sera non permittens illud euelli a co-
gitatione quālibet necessitas est. **A**ssumptio ali-
cuius sancti et honesti officii et sancte et ho-
neste occupationis que cum assumpta fue-
rit ipsa assumptio velut necessitate inducet
et executionis et solitudinis sue. hec neces-
sitas vectis et sera et sumptus et verticu-
lum non sinens aperire dyabulo cogitati-
onis nostre partem. **H**ec est que custodit cla-
uem ut diximus cordis. **H**is igitur et homini
adiuvare poterit penitens qui de scientia
iuris vel modicum apprehendit.

De sententie executione.
Unc ad executionem sententie prece-
damus. **U**nde igitur si furem occidi-
disti an adhuc ipsum vivere poteris
ipsum totum interfecisti. **Q**ui ne adhuc
in te voluntas furandi quicquid de his omni-
bus que sua esse cognoscis. **S**i vtiq; volun-
tas seruandi et reddendi deo que sua sunt
integre et fideliter in te vivit mortua est vo-
luntas furandi aliquid deo ex his omni-
bus que sua sunt sed in te vivit voluntas
restituendi ablata deo. mortua est ex toto
voluntas qua quicquid aliquid deo furatus
es. **N**onne mortui ex toto consilium quo hoc
fecisti. mortui dico quo ad te ut ipsum mo-
do ab humeris et mortiferū snias ad hūc
modum de his quod quidam aut partes aut
membra furis huius sunt quēadmodum cogi-
tationes locutiones quorundam que in furto
fuffragant velut seminaria aut partium su-
arum colligationes. **V**erbi gratia. **A**ma-
bas amorem fedo et turpi mulierculā aliq-
ueras fur corporis aīe abutendo eis et co-
tractando contra dei voluntatē fur igitur affi-
gendus patibulo ille amator libidinosus
est. **P**rimū ergo amor ipse qui vira principa-
lis eius est. **A**more quippe vivit amator
huius inquantū amator est extinguendus ut
ignis. **E**t hoc ut velut gelicidio divini amo-
ris aut maiori igne divini amoris absor-
bendus aut nutrimenti subtractione quod
quod est ciborum et potuum nimia habundā-

tia. **N**ec est in consuetudine. fures. fame occide-
re. **N**ec autē fames et si sit fames veteris
hominis et ingluviē abstinentia tū salu-
taris est novi et dieta moderata. **P**ost hec
restat ut moriatur voluntas preterita que
cum mortua est cum preteritarum turpitudinū
dolor adest et voluntas emendandi illas
non enim mortua est in aliquo rapiendo vo-
luntas nisi cum viva est in eo ablata et rapta
restituendi voluntas. oīno inde mortificā-
de sunt locutiones et cogitationes turpitu-
dines huius tandē ipsorum libidini suffra-
gantium voluntas qualis est voluntas vidē-
di mulierem amatam vel audiendi aliquid
de ea vel ab ea. **S**ed et voluntas colloque-
di cum eo vel cum ea per quem aut quā tur-
pitudine ipsa consiliata est et cuius procuratio
et interventu patrata. **V**oluntas etiam fre-
quentandi locum hominū turpitudinis. **I**sta
enim omnia velut carbones sunt et scintille
remanentes de exteriori libidinis incendio
et solent plerūq; extinctū turpitudinis amo-
ris et inflammare incendiū. **H**ec igitur sūt
partes et membra veteris hominis quē ama-
torem huius diximus et furantē. **P**ati-
bulum autē quo furem istū affigas ad in-
star dominice crucis ex quatuor brachijs fa-
bricabo aut cōpingam tibi. **P**rimū erit
dolor cōpunctionis ubi configendum est
furis caput. **C**aput autem ex quo totus
fur aut fornicator penitens amor fuit aut vo-
luntas. **Q**uid autē rectius mortificat volū-
tatem quā dolor. **S**ecundū brachiū est timor
quo autē rectius mortificat stultitiam et psum-
ptuosā audaciam et seipsum domino rapien-
di quā timore eius. **U**nde psal. **N**on fuge ti-
more tuo carnes meas. **T**ercium brachiū
pudor erit confessionis et hoc congruit ut
impudentiam quā ante dei oculos quā sua
erant rapere nō erubuit nec veritus es
pudor confessionis terminet et mortificet
Quartum et infimū brachiū totum por-
tans patibulū et ipsum furem siue pes cru-
cis illius est labor satisfactiois labor scilicet
cet operum contrariorum qui furem hominū
reminiscere non et finit vestigia siqua erāt
veteris vite mortificat et novam nutrit at-
que confortat hec vno velut clauo duo illi
pedes qui sunt mala abstinentia et malorum
operum perpetratio vno hic laboris scilicet
clauo cōfigunt et mortificant. **P**uic ergo
cruci omnis fur generaliter affigendus est
omnis vetus homo cum omnibus partibus
suis mortificandus ac membris. **A**irca ca-

De penitentia.

put vero ei corona spinea q̄ erat circa cor
eius multiplex et aculeosa p̄cor̄ suorum
solicita iugisq; memoria ī aspectu dei dñi
orat. Qui em̄ vult p̄c̄a sua non venire ad
memoria dei. faciat ea venire iugit̄ in me-
morias sua. Sicut dñs **Eccl. ii.** De p̄piciatu
peccator̄ noli esse sine metu. Et dauid mi-
serere mei deus etc. **Qui** inquit iniquitatem
meam cognosco et p̄c̄m meum contra me
est semp. **A**uerte facie tua a peccat̄ meis
quia ego non auerto facie mea; ab eis s;̄
peccata mea contra me sunt semp vt du-
dum iungi aspectu et memoria eorū iuge;
timorem et iugē pudorem et iugem dolore
mibi incuniam. **D**e hīs igr̄ corona penitē-
tis plectenda ē qua cogat caput peniten-
tis penitētie crucis patibulo affixi vt me-
moriam a posteriori timor ab anteriori p̄e
pudor et dolor adext̄is et a sinistr̄ qui ex
hac solitudine iugi concipiūt̄ stimulet̄
eum. **P**ost hec restat vt mirra ab-
stinētie et felle ire et indignatiōis contra
seipm et a ceto tristitie potet cru-
fixū que tria nobis in salutarī passione dñi cōmē-
dantur. **H**īs autē tribus tres euāgeliste
potatū scribunt id ē tria hec oblata ei ad
potandum et de hīs tribus euz gustasse
hoc autem est qm̄ quidem de hīs tribus
a penitētibz gustatio ps eius ē et p̄ mo-
dica ad p̄piciōz splendissime et opulētissi-
me illius restitutiōis q̄ sanctis et elect̄ suis
ab ipsa parata est. **L**ancea autē verbi
dei iugiter latus nostrū dextrū in quouis
amoris esse dñoscif confodiendū est vt
vuln? amoris sancti nobis inferat. **S**ed
hoc tunc potissimū congruit dum vetus
in nobis homo mortuus est licet semper
congruat hoc fieri. **T**unc em̄ lancea domi-
ni nostri iesu xpi nostri saluatoris apertū
legitur cū mortuus ē. **D**e vinculis autē
et flagellis quibz religandus et flagellā-
dus et de calumna ad quā religandus de
spinis et colaphis et illusionibz quibz
sibi illudere et seipsum indignabundus
irridens et de toto ordine dominice passi-
onis in qua nobis sacramentū penitētie
cōmendatur vt docet **Augustinus** super
Ep̄lam ad **Roma.** p̄ter eo. **E**x hīs enim
facilius clarescunt. **A**ptio autem veteris
hominis est consideratio vite sue hoc est
vnde recessit. **U**nde eloqat iugiter et quo
vadit. **P**erentio eius est lucidior et latior
meditatio eorū bonor̄ que adeo rece-
pit et malorum que reddidit eidem liga-

lio autem et desiderū vel amor boni id ē
sue emendationis postergū manus liga-
tur cum amore emendationis abiicit p̄e-
teritam conuersationē. **A**d p̄torem duci-
tur cum accedit ad sacerdotem cū confide-
ratione sua ante ipsum tribunal christi se
ipsum statuit et hoc in ipsa oratione vel
concupiscentie. **C**ausa vero sue exami-
nationis prosecuti sum? faciem suā velat
cum cecitat̄ p̄terite recordatur et illudē-
tes sibi demones et colaphizantes ipsum
cum hoc non aduerteret intelligit omnia
peccata sicut vulnera esse non dubitant.
Sic et colaphi recte intelligitur. **I**p̄c̄ em̄
est status peccator̄ vt velata facie amore
aliquo aut pudore aut timore malo aut
alia qualibet et passionibus malis cola-
phos et vulnera patitur peccator a dy-
bulo et illusiones ignominiosas cum ni-
hil horum aduertat ad calumniā religa-
tur cum vel inuincibili consuetudini aut
alicui ex hīs que mundi vel carnis sunt
amore nimo alligat ibi cedit a dyabulo
flagellis peccator̄ et stimulis vel p̄c̄iōi-
bus innumerabilibus et acerrimis. **A**ut
aut penitus p̄traria oia vetus homo pati-
tur firmo q̄ppe p̄posito amore fortissimo
alligat p̄p̄is increpationibz velut asper-
rimis flagellis seipm cedit dñi ea ad penā
suam et dolore vt dixim? recordat̄ velata
facie circūducit dñi opprobria et irrisiōes
mundi tanq̄ non videns audit illusiōes
patitur dum oēm adulationē omnes mū-
di gloriā non honorē sed illusionē esse
intelligit et velut illusionē et opprobriū de-
spicit hec omnia vt viā mortificandi vete-
rem hominē aperirem ubi vtrūq; teregi.
Non autē erit perfecta illa veteris ho-
minis mortificatio nisi fidei tytilus et cō-
fessio in ipso vertice sindereffis hoc est su-
perioris mētis nostre et mortificatiōis hu-
ius tam causa per memoriā velut scriptu-
ra firmissima teneatur. **A**rede mibi nihil
magis veterē mortificat hominē et vniūfi-
cat nouū quā fidei crebra recordatio. **U**bi
iobā. p̄mo ca. ii. **H**ec est victoria que vni-
cit mōz fides nra. **E**t q̄s ē q̄ mundū vincit
nisi q̄ credit qm̄ iesus ē fili? dei. **Q**uis em̄
ē si lucide videt et firmit̄ se credit ire in infe-
rū q̄ velit ultra p̄cedre si firmit̄ credit se
recedere a dō et amittere tot et tāta bona
q̄ credit oia de dūceda in iudiciū vt dicit̄
Ecclesiastes vlti. **O**mnes s;̄ cogitatiōes
omnes affectiones oēs sermones et opa

quis inq̃ est si illa oculis intueret qui nō
totus tremere totus horreretur sed reue
ra quidā eo modo credūt quo dicitur de
dormiente q̃ videt vel de illo qui clausos
habet oculos sed nō intueri eum scio hic
igitur est admonendus qui veterē homi
nem vult mortificare vt aperiat oculos si
dei et intueat si potest crebre tremendū
dei iudiciū ⁊ alia que supra memorauī ti
bi vis autē scire q̃ dico si diceretur tibi ab
aliquo qui tamen fide dignus apud te re
putaretur q̃ si aliquis queret te ad mortē
in aliquo loco simulq̃ leuiter opinaret
ipsum verum debere vel ad hoc deduxis
set te verbis illis vt dubitares de illo qui
dicit de insidijs. Non em̃ alicui dubium
quin locū illum declinaret. Si ergo leuis
opinio vel dubitatio ita auertit cor tuū et
voluntatem ab illo loco quid facturam si
dem firmissimam si in omni tempore ma
lo certum est mortē esse et dyabulum que
rere te ad mortē. Item si crederes vel opi
naret leuiter saltem aut dubitares cibū
qui tibi apponitur ad comedendū toxica
tam esse. Aut talem ex cuius sumptione le
uissimam febrem incurres quantumcūq̃
delicatus esset aut gustu suauis abstinere
te non dubitas si ergo omnem a deo tibi
prohibitā toxicatam esse veneno peccati
et mortiferam vtrāq̃ morte credis de illa
vel modicum gustandum certe non sit
ticum eius intueris et vides hoc dico qm̃
omnes nos dicimus credere et hoc vtiq̃
vere dicimus. Sed hoc ita verum vt dici
mus clausis quideꝫ oculis nos videre q̃
quidem vere et recte dicimus ⁊ dormien
tes similes. Sed hoc fm̃ habitū nō fm̃
vsum ad huc modū configes totū crimē
lese maiestatis ⁊ totū genus eius ppetuo
dānabis exilio vt in toto tue dñi tionis
imperio nihil obtinere queq̃ d̃ stirpe
paciaris. Regnū autem tuū ⁊ imperium
tu ipse es cum omnibus naturalibus gra
tuis et temporalibus bonis tuis. Hec
vero intelligimus ea que in fure partes ⁊
membra suffragātia superi vacam. Apo
statam ⁊ sacrilegum flammis exures iu
tra leges seculares ⁊ consuetudines ec
clesiasticas parandū ē tibi incendium di
uini amoris si potes ex lignis beneficioꝝ
et carbonibus desolatorijs eloquioꝝ sa
croꝝum. Sin autem flammis ire et indigna
tionis contra peccatū exure illum et igne
tribulationis et doloris penitentialis. Qi

deat igitur penitens vt nihil nisi cinis me
morie relinquatur ad conficiendā inde li
xiuꝫ cum aqua lacrimaz aut confessio
nis aut doctrine aut deuotionis. Tunc at
lixuꝫ melior est et ablutio est efficacior si
cinis bene excoctus fuerit q̃ vehementia
ignis efficietur. Ad vltimū autem lapida
bis grandine diuersissimarū increpatio
num et cōminationū supplicioꝝ eternoꝝ
rum et obiurgationū ad hunc modū de
alijs maleficijs faciendum erit. Sed in
hoc sit studium sacerdotis vt adiuuet pe
nitentem ⁊ obiurgationū flagellis ipsuz
cedat. Ita tamen q̃ obiurgatio careat co
tumelia et supercilio arrogantie et indi
gnationis. Sic enim feriendus est vetus
homo vt non ledatur nouus. Sic enim
se habet vetus homo et nouus vt homo
et serpens hominē ipsum arreptum circū
uoluens dum em̃ lapides inserpentes ia
ciuntur ab homine ipso auertant ne ser
pens de lesione ipsius hominis adiuuet.
Et gladio verbi dei sic serpens feriat ne
homo cuius liberatio queritur vulnere.
Ad hec igitur mortificanda quecumq̃ ti
more configunt vel amore viuificant vel
pudore confundūt vel sancta indignatio
ne inflammat vel tristitia salutari exasper
rant vel sancto desiderio stimulat vel sua
uitate medicinali reficiūt. Vt efficaciam sua
confortat vel fauorabilitate sua vel placo
re contrahunt ad deū inducenda toto stu
dio erunt et diligentia hec em̃ omnia aut
veterem hoīem torquent aut mortificant
aut nouum viuificant aut aliter adiunāt.
Tractat pe. put ē medicatio infirmoz.
Deinde de pnia fm̃ q̃ ipa est ter
minatio egritudinis ⁊ pualescētia
ex illa psequimur breuiter. Hic igit
sacerdotē curā medicantis ⁊ officiū agere
nō dubitādū erit. Prīmū q̃ sudor ipa la
crimaz notad̃ erit similis et vniuersalis
ita vt extremitates occupet q̃ ē cū singule
vires a qd̃ amado sudat ⁊ p cogitatioib̃
notis q̃ extremitatū loca tenet i pētis. su
dor lacrimaz exaltat. Vñ iohel. ij. Quer
timini ad me in toto corde vꝝo in ieiunio
et fletu et plāctu. Et illa tria ad totū cor re
ferat. Sub hoc sensu puertimini ad me i
toto corde in ieiunio vt totū cor ieiunet
totus scz sensus a dolesitate totūq̃ desideri
um a noxia voluntate tota vis irascibilis
que velut tertia pars cordis ē a vana glo
riatione. Ad hunc modū in toto corde in

De penitentia.

fletu ut fletat sensus cordis fraudulentias et dolositates suas desiderium spurcitas et fedas voluptates suas vis irascibilis stultas et vanas gloriationes suas. Hec igitur duo cum erit sudor cordis uniuersalis erit

Deinde pulsus spiritualis mortis quodam modo tagatur hoc est motus spiritualis cordis hoc est desiderium salutis siue sanitatis spiritualis. De hoc ergo utrum forte sit pulsus ille considerandum erit. Et hoc cognoscitur vehementia et fortitudine clamoris quo clamat ad dominum coram ipso sacerdote se vel quo clamat ad ipsum sacerdotem ut ipse adiungeret verbis eius inducit ad viam paratum quibus ad salutem adiuuari potest si interrogat sacerdotem quomodo conuertat et ignoscatur deus. Si quomodo poterit veniam impetrare. Si aliqua via qua liceat ei ad misericordiam venire et hec omnia cum expensione angustiet doloris. Huius ergo fortitudo pulsus dinoscitur. De fortitudine etiam vitalis caloris eadem erit consideratio. Calorem autem vitalem amorem dei intelligimus qui charitas dei ordinata dilectione vocatur. Attendendum autem erit et de sudore si cum alienatione est quod ex responsione penitentis scietur. Interrogandum igitur erit si alienationem se sentiat. Si vincula sua dirupta hoc est desideria et affectiones quibus illaqueatus et irretitus tenebatur. Si ardorem et feruorem et afflictionem egritudinum suarum extinctum sentit. Si exoneratam naturam suam velut a noxio et pniciosissimo facinore peccatorum percipit. Interrogandus etiam erit qualiter se sentiat utrum sentiat se euasisse. Utrum videatur sibi de naufragio ereptus portui et litore salutis tenaciter herere. Ita ut inde de celo se non patiatur abripi. Utrum sentiat vulnera sua utrum doleat. Est enim dolor iudicium certissimum vite reddite et sensus redditum mortua quippe membra mortem suam et vulnera sentire non possunt. Si itaque vehementer dolet tactum ei restitutum certum erit.

Spost hoc intelliget de visu spirituali utrum ei restitutus sit aut sanatus. Interrogat autem utrum videat mundum et quid videat ipsum et si responderet quod videat ipsum umbram fugitiuam et que fugit in mortem et omnes insequentes eum in mortem et ruinam ire. Si videt omnes amatores eius concupiscentes et somniantes illusiones perperiti et veritatis quam in mundo somniant alsequi. Sicut dicitur ysa. xlix. De illo elyrie

te qui somniat comedere et de sciente qui somniat se bibere quod anima eius vacua est. Et in puerb. De sopito gubernatore qui postquam euigilauerit dicit percussit me et non solum verberauerunt me et non sensi. Si lucide videat omnem mundi gloriam illusionem etumelia est si solum id quod intus est quod decorem et gloriam esse videat hoc est decorem spirituales sed virtutum ex quo cognoscitur bonus visus. Si decorem indicat quod vere decorum est si videt turpitudines suas et offenditur eius aspectus interior ex visu eorum. Hoc est similiter indicium sanati visus abhominari scilicet feda et horrida spectacula. Si ergo abhominatur fedtatem suam et deformitatem. Si intuetur obsidione exercitus omnium fallantis vinctus eum et ad deuorandum quod rentis. Si videt erecti sibi infernale patibulum. Si videt quod facie velata illudebatur sed a demonibus a facie velata percutebatur et colaphizabatur iaculis peccatorum et non aduertebat. Si videt se ad modum furis in laqueos et gladios ruisse percipit non vidisse si in volutabro peccatorum infernalium et libidinis sterquilino iacuisse se videt. Si luxuria et volutabrum et sentina immundicie. Si auaricia spinetum et lectum spineum. Si superbia mare turgidum et pellosum cognoscit. Si sola pulchritudine rimatur et percipit quod deo spectabilis et toti curie celesti admirabilis et grata. Deinde si cecos omnes amatores mundi reputet si supplicia eterna cum horrore intuetur et gaudia eterna cum desiderio. Si videat vitam suam totam certamine esse bellum et se duorum regnum esse spectaculum vltima diximus. Si videt se in campo certaminis contra dyabolum. Si videt imminere sibi vinctus morte a mundo sed et a carne et a demonibus a deo solo offerri sibi salutem et gloriam. Si vidit viam per quam ambulabat et quibus ducebat eum quod ad mortem eternam. Si videt erecta sibi scalam et viam qua sit ei ascensus in celum. Si videt se omni morte omni supplicio et afflictione esse dignum. Si cognoscit causas quod deus habet contra eum. Si misericordiam qua tam diu sustentatus est et qua deinde liberatus est cum eis que supra enumerauimus hec omnia erunt tibi restituti et sanati visus iudicia certissima. Deinde ad auditum transueniendum erit et similis de ipso facienda et inquisitione. Primum igitur interrogetur de verbo dei

utrum libenter audiat ipsum quod est quid
sentiat cum audiat comminationes eter-
norum suppliciorum cum audit distinctio-
nem iudicis celestis cum audit proprie esse
illud iudicium timendum et vniuersale et hor-
rificam illam sententiam damnationis eter-
ne ite maledicti in ignem eternum qui nec
appellatione suspendi poterit nec villo re-
medio aut reuocari aut retractari. Quid
sentit in se cum audit enumerare tormen-
ta infernalium cum audit narrari iugem fle-
tum vllulatus iugem stridorem dentium ignem
et ardorem inestimabilem algorem et fe-
torem intollerabilem. Tenebras nullo lucis
vniuersi beneficio consolabiles. et ut ad
vniuersi dicam omnium amaritudinum et dolo-
rum abyssum omnium desiderabilium et om-
nium consolaminum dimodum absentiam. Si
hec cor eius horrore et terrore concutunt
auditus in parte reperabunt. Deinde
cum audit verba sacre exhortationis si alli-
ciunt et attrahunt cor eius si suauia sunt
ei sacre eruditionis eloquia. Si ad verba
pmissionis eterne felicitatis respicit in spe-
cie. Si mentem eius et ad auditum sui et ad
vniuersi pmisiones attenciores et au-
diorem reddunt. Si ipsum iam ad ponde-
randam eternam dulcedinis suauitatem sub-
leuant. Si ipsas sibi rapiunt et furas. quo-
dammodo si alijs sollicitudinibus abstra-
bunt eum et aliorum obliuiofum reddunt.
Si ad auditum misericordie dei velut in
terno quodam iubilo tripudiat et conan-
di ad pmisionem eius ppositum concu-
pit. si adulationes et tractationes iacula mel-
lita et mellita reputat. Si auditum suum
velut iacula cōfodiunt. Si cantilenas tur-
pitudines et vaniloquia scurrarum dyabo-
licam psalmodiam et cantica demoniaca
turpes sonitus velut de tumescentibus vesti-
carum reputat. Ipsi enim indubitanter
seruiunt demonibus sicut sacris hymnis
et canticis deo. Ipsi fugatur spiritus sanctus
sicut quinis hymnis et canticis demo-
nes fugantur. Si cythare sonitum et alio-
rum musicalium instrumentorum potius in-
tolerabilem strepitum reputer et tumultum
quam suauem concetum et laudationum di-
uinarum si decantatio et sacra psalmodia
deuotionis ei perit iocunditatem id est fa-
ciunt iocunditatem et celestem ei representant
quodammodo melodiam. Hec et similia
restituta et sanati auditus spiritualis erunt
signa. Ad hunc modum de ipso gustu

spirituali attendendum erit si omnis volu-
ptas carnis sapiat et sordes et putredines
si palatum aut gustum porcinum se habuit
se cognouerit dum ei ferulentia et ab ho-
minantia carnalis voluptatis sapiebat si
palatum suum sibi mentiri esse de volu-
ptatibus aduertit cum eas dulces esse et sa-
porosas corruptione et infectione sua nū-
ctiabat et suggerebat. Si intellexit de fe-
bre peccati infectionem illam pcedere ut ei
amarissima dulcia sapient. Amarissimum
quippe morsellum illum esse necesse est cum
quo mors ipsa transglutit. Quare volu-
ptates noxie amare reuera sunt sed etiam
eas esse dulces mentis infectio palati cor-
dis nostri que cum purgata fuerit peccati
febrem iudicat curat. Si ei sapit sordes
luxuria. Si carbones auaricia. palatum
quippe asininum habet auarum dum spinos-
as et aculeosas diuitias esurit corde. si sa-
pit ei ventum superbia seu gloria munda-
na. Ventum dico videntem et turbidum. Post
modum de contrariis interroget. Primum
de ipsa sanctimonia si sapit ei suauitatem
aromaticam. Si tota puerfatio sanctimo-
nie videtur ei esse velut cella aromatum
Sicut tota conuersatio luxurie volutatio
in sterquilino Si vere palati litis videat ei
amatores sanctimonie luxuriosi et ab ho-
minatione. Si videat tibi fuisse sterquilinum
aut sentinam immundicie. quam diu putruit
luxuria. Si videat tibi sterquilinum comu-
tasse in lila et vas stercorei iscrinii aroma-
ticum et pingmentarium si velut nauleam spi-
ritualem paciam ad recordationem luxurie
Ad auditum vero operum sanctimonie appeti-
tu et desiderio eorum ardeat. De olfa-
ctu eadem erit via si fetet ei omne quod contra deum
pus amplectebat si fetet luxuria fragrat
sanctimonia si abhorret fimum detritum aua-
ricie. Si amplectis largitatis adorem si ab-
hominat supbie vilitatem si odorat pulue-
rem humilitatis pingmentarium umorem dei
ut mirra charitatem ut balsamum misericordiam
ut vnguentum excusum odore domus repleta
legit spem ut nardum fidem ut ysofum deuo-
tionem ut thus et oino totum thorum virtutum et
fastem aromaticum omnium et aromaticum mir-
re et vniuersi pulueris pingmentarii. Quia igitur
per omnes sensus spirituales ita pcurris et in-
uenieris. decuratione et sanitate certus eris.
Non restat igitur nisi dicta inducenda ei atque
custodia sui ipsius. Hoc autem erit quod maxi-
me calorem dei nutriat et confortet et confer-

De penitentia.

feruet subtilis et levis ppter teneritatem eius qui nunc pmo sudauit et vir conuuluit plene adhuc. Non enim onoranda est adhuc tenera et que nec dum longe est ab egritudine sed leuibus et confortatiuis et nutritiuis adiuvanda ne sub onere diete deficiat et sit ei dieta ipa i on et gra namen que debuit ee in subleuamē et ad inuamen. Conserua medice spūalis et nutriti et roborā calozē vitalem diuine dilectionis q: cū robusta et adaucta fuerit ipse etia te inuito onerabit se eis q credit placere amato suo. An oportet quicq: amatozibus suis iniungere de hiis que ad assequendū amoris sui finem faciūt. Nunquid non amor ipse sufficienter eos sollicitat de hiis. Hoc at dico vt d dieta ipa sua uiratem habeat que cōfortet et nutriet et pascat. Alioqn dum eam abhorret infirmus aut parum aut nihil inde sumet. Et ita nil pderit. Sic ergo dieta istius auditus uerbi dei maxime ab hiis in quoz labijs gratia ē diffusa ad exhortādū. Deinde ablutio et frequentatio viroz sanctorum qui et collocutiōe sua amorē dei aut inflamāt aut nutriunt et a spectu suo gratioso cōfortant. De inhabitatiōe quippe dei in cordibus sanctorū est in ipa facie eorum redūdātia. Nec mirum si de fonte gratie que in corde scaturit exuberet in facie in qua fere quicqd est in mente relucet ipse autē expientie magisterio in parte ista certius credet. Oratio autē psalmodia scripturaz meditatio elemosinaz largitio. p inimicis exoratio. quid habeant efficacie ad nutriendā augendā conseruandā gratiam et scripturaz innumerabilia testimonia et ecclesiastica obseruatio saluberrima plene docet. Confessiōis aut frequentia valde salutaris ē et semper sic discedat penitēs a sacerdote vt certa dies ei assignetur ad redeundū et sollicitudo sacerdotis plurimū adiunget ipsum cū ipse sacerdos non expectat vt veniat ad ipm penitens sed accedat ad ipsum et quotiens obuiat ei interroget ipm de statu suo semperq: consoletur euz. Ingerere quippe se d: sacerdos affabilitate et familiaritate.

Tractatus de penitentia. put est ratiocinium villicationis.

¶ Unco prosequamur secundū q dixim villicatiōis ratiociniū seu computū. Et erit modus ille et uillicatio: penitentibus qui rerum alienarum

habent administrationē. Primū ergo ad inueniendū erit vt fideliter cum deo computet. et certum habeat q: fraus nulla deum latere potest et ipse deus omnium que sibi credidit scriptuz habet penes se qui est liber vite in quo omnia lucidissime. Diabolus etiam inscriptum habet totum qui et si fallere velit non potest tamen hic ergo sciat maxime sibi insidiari dyabolum et hoc vt vel infalsitate computi ipsum deprehendat vel ne manus eius euadat et ne scripturam quā dyabolus habet et per quā vult ipsam dirationare intremēdo dei iudicio deleat. Scit enī dyabolus q: si fidelis erit hec computatio delebit liber eius et penitentem non habebit quo teneat deleta cartula debitoria. Non enī potest q: ab eo petere nisi litteras exhibuerit debitorum. Non enī creditur in iudicio dei dyabolo nisi litteris tuis cōtra te. Penitens quas ipse pps scribis manibus id est operibz. Has ergo delere sumope satage legens eas corā sacerdote et delere iū. Et si eas legere fideliter corā sacerdote neglexeris dyabolus eas cōtra te in iudicio corā omnibus penitentibus preterit et futuris leget. ¶ Hanc autē totā diligentia ne dum per coputū absolui apud deum et adeo queri maioris vinculo reate alliges hoc aut facies si non fideliter computaueris. Primū igitur si placet recepta eorum que adeo recepisti coputem. Deinde expensas. Que igitur adeo recepisti sunt in parte naturalia scz anima et corpus aut res et membra sensui organa oculi et aures os nares manus et pedes. ¶ Amp. vita ipsa tota dies et hore anni et momenta singula. Deinde ingenii ratio ars scientia quā addidisti. Deinde tpalia diuitie redditus honor et familiaritas multoz et magnorum amicicia et gratia qua hominibus amabilem te exhibes. Deinde gratuita bona scilicet gratie que in baptismo accepisti vt essent tibi arma contra hostes. Tuos vt eent tibi talenta que cum vsuri modo reportares domino et etiam in futuro. Adhuc modū enumerent omnia alia que occurrerint. Nec igitur sunt q: tradita sibi. hec sūt recepta vt arbitror. An aliquid aliud recepisti. Nūc ergo coputem expensas an hec oia in obsequiū et voluntates domini tui expēdisti. An q: absit in vsum voluntati tuarum et dyaboli obsequiū cōsumpisti. Si vel ceteris in diuino ser

visitatis apud nos propositiōibus interne-
niret inter ipm et penitentem si vellet vniq;
penitens id cū deo facere qd consuevit q;
cū vicino suo facere si velleto modo cō-
ponere cū eo quo solet cōponere cum vi-
cino suo aut quō solet videre vicinos su-
os inuicem cōponentes. **¶**Quo quidē
respondente gratiatiōes deo. Pro-
ponendus est ei aliquis ex modis quos
hic enumerabim. **¶**Primus ergo modus
pacificandi discordes ē iudiciū d quo su-
pra. **¶**Secūds est arbitriū. **¶**Tertius legitima
inquisitio. **¶**Quartus pūnis priūm asser-
tus et hic vulgo dicitur parua. qm partis
vtriusq; voluntas tam diu a pacis media-
tore taxatur donec ad concordiam redu-
cantur. **¶**Quintus bellū subactis quippe et
occis hostibus par ē victori. **¶**Sextus de
dicio qua qd aduersarij sui beneplacito
se pmitit. **¶**Septim^{us} merces cū pūit quis
pecunia dāns aduersario vt redimat sibi
pacem. **¶**Matrimonio reuera regū et prin-
cipum bella pacificari solent. **¶**Sed hoc ad
pūmū asserum pūnet manifeste. **¶**Si
igitur o penitens stare velis arbitrio scs
sacerdotis ppromittere in ipm super om-
nibus querelis et causis quas hz aduersū
te deus. **¶**Nihil amplius potest deus a te
exigere qui in illū iā ppromisit nec pōt
appellare ab eo. **¶**Qm ab arbitrio non est
appellandū nec recusare eū potest quem
laens et prudens elegit. **¶**Vide autē quem
elegit dñs. **¶**Hic autē dubitare non potest
fidelis quin si arbitrio sacerdotis sui pui-
di tamen et circūspecti steterit deus ab ipo
amplius nō requirit sed nunc necessario
docere habet sacerdotē bona fide testis si
per inquisitionē legitimā vis cōponere
cū deo. **¶**Siet igr inquisitio per te ipm
interrogate sacerdote vbi necesse ē. vt tu
testem dei te geras et ius eius sacerdotis
bona fide doceas. **¶**Atū per inquisitiōz
cōtingit hoc da tibi. **¶**Similr da deo hoc
qd inquisitōe ius suū esse innotuerit. **¶**Deo
igr iusticiam et misericordiā. tibi patibulū
infernale dabis fm iudiciū meritorū tuorū
et hoc est qd dauid dicit. **¶**Qm iniquitatē me-
am ego cognosco qm legitima inquisitionē
me reū deprehendes me reū cognosco et
iniquitatem meā mihi tribuo. **¶**Ille em sola
cū pena sua ius meū est tibi vō iusticiam
et misericordiā qd si tibi placuerit vindicare
in me hoc iuste facies qd merui. **¶**Sin autē
sit beneplacitū tuū ignoscere hoc soli mi-

sericordie tue debes. **¶**Hic ē mod^{us} qd recōci-
liari volebat daniel eiūsdē. ix. populū isrl'
et seipz deo qui peracta inquisitione et enu-
meratis omnibus dedit vnicuiq; pti ius
suum dicens. **¶**Et nūc tibi dñe iusticia et mise-
ricordia et ppiciatio nobis aut confusio
faciei. **¶**Per pūmū vō asserum erit pa-
cis reformatio qm vtriusq; pti iure inspe-
cto voluntas ingritur penitēti. **¶**At scz vel-
let facere quid p redemptione dare qd ab-
stinētie quid emēdationis vite pter solitā
vitam. **¶**Quibus velle iacturā preterite vi-
te et conuersatiōis redimere et de cōsensu
eius cū taxatione modesta iniungēda est
ei penitētia. **¶**Nulli ergo iniūgenda ē peni-
tentia nisi quā spōte susceperit ad hoc d;
sacerdos dei voluntatē esse scire hmoi cō-
positionē legis. **¶**Dich. vi. **¶**Scdm pūmū
modum reuera scz iudiciū legis in pūci-
pio capituli. **¶**Sed postmodū dei voluntā-
tem modo mediatoris pplo denūciat di-
cens. **¶**Alqd placari pōt deus in milib;
agerū et hyrcorū pinguiū. **¶**Ista p scelerib;
nostris non acceptat sz hoc vtiq; accepta-
bit p sceleribus nrīs. **¶**Habete consiliū no-
strum an velitis hoc facere ei. **¶**Hō inq;
indicabo tibi quid sit bonū et quid deus
regrat a te. q. d. **¶**Si vis cū eo pacē habere
facere iudiciū et diligere misericordiā et so-
litate ambulare debes de cetero cū deo
tuo sollicitū ad bona opa noua qd bonis
pstinis addis p recōciliatione tua. **¶**Soli-
cituz de custodiēdo te reddat ne ipm amit-
tas. **¶**Hoc igr iudiciū ē vt quotidie te iudi-
ces corā eo vt supra dixim^{us} et dignū mor-
te quo ad merita tua pōra te confitearis
et in alios habūdantiōis et lōgioris mise-
ricordie sis qui tantā miscōie largitate; tā
indignus suscepisti. **¶**Tāto q; magis solici-
tuz in ambulādo cū deo tuo de cetero ex-
hibeas vt te te timere naufragiū qd pas-
sus es et amissionē grē quā affecur^{us} es in-
notescat. **¶**Appreat etiā te ex casu tuo cauti-
orem te effectū et de largitate recepte mie-
riorē. **¶**Quintus mod^{us} ē bellū hoc
ergo mō deus nobiscū pacem hz qn nos
velut expūgnans sibi subigit. **¶**Hoc autē in
sex gratiarū aciebus ptra petā nostra et cō-
tra exercitū culpārū attritione nostra di-
micantib^{us} claz est in hora em contritiōis
velut bellū geritur inter liberū arbitrium
cū gratia ex vna parte et vicia et pctā et p-
pūam infirmitatē ex altera. **¶**In hmoi bel-
li victoria contrit^{us} vetus homo multis q-
u

Repententia.

dem actionibus ante percussus. **H**ec sunt septem viriles oscitationes quibus puer ille quem suscitavit helizeus oscitasse dicitur. **U**t legitur. **Le. iiii.** Hec sunt ille septem geres quas deleuit dominus ante faciem israelis. Hec sunt ille septem hore febris quam curasse legitur dominus minus in euangelio ubi dicitur quod hora septima reliquit eum febris. **A**cies prima est recordatio beneficiorum dei que iam recepit peccator beneficia dico tam nature quam gratie et spiritus. **S**ecunda est recordatio malorum et iniquitatum quod deo reddidit et hec due sunt in nostra rationali siue apprehensiva. **T**ercia est pudor. **Q**uarta timor. **Q**uinta dolor. **S**exta ira. qua quis sibi irascitur et expedit ultionem de seipso et vicinis et peccatis. **S**eptima spes venie. **R**ecordatio beneficiorum dei percutit caput veteris hominis si cui ignorantia vel error et tenebre oculorum. **S**icut et recordatio malorum pudore vero velut brachium eius sinistrum percutit seculum imprudentia. **D**olore vero dextrum brachium seculum voluptas. **T**imore vero quasi in collo percutit. **T**erminicositas enim audacie eo percutitur. **I**ra vero remissio et laxitas eius id est tenerior pars. **U**t possumus dicere quod pudore quasi infamie percutit dolore quasi latere dextro ubi viget vis concupiscibilis. **T**imore quasi in latere sinistro ubi viget aconitas et audacia. **I**ra vero quasi in ventre propter dictam causam. **S**epe vero diffidentia et timiditas que sunt in alia parte veteris hominis nec dominus tamen morietur donec charitas adveniat. **C**haritate enim deo totaliter adheret et a malis suis auertit. **Q**ue auersio casus est et prostratio veteris hominis adherentia vero deo est sustentatio non ubi hoc etiam bellum tota scripture sacre series sonat et docet. **I**n matutino inquit dominus interficiet omnes peccatores terre. **I**n matutino enim id est in ortu vero lucis seculum gratie cuius matutinum est hora prostrationis que est quasi crepusculum matutinum quod plurimum habet tenebrarum et modicum luminis ante solis ortum. **I**n hoc matutino dominus interficit omnes peccatores in homine cuiusmodi peccatores sunt raptor fornicator et ita de aliis quasi supra tetigimus dum malleo indignationis et pilo doloris et lapidibus os obiurgationum et gradine comminationum et gladio ubi sunt intus agens. **H**ec omnia in nobis per gratiam suam quam peruenit nos velut debellans subigit nos dominus sibi. **U**t disperdere inquit de civitate domini id est de te ipso. **O**penites quod est civitas domini operantes iniquitatem. **S**i igitur viriliter per-

gnauerit deus in te pro te et tu cum eo addens gratie que per te certat auxilium libero arbitrio necessario habebit pacem tecum quod si ipse tecum et tu cum illo. **I**dem enim est bellum et eadem pax voluntaria. **S**extus modus est voluntaria deditio si vis te dare deo hoc est miserantoni eius te reddere ut de te per beneplacito suo faciat si totum te ei tradideris totum unde beneplacitum eius commiseris ut supra diximus pacem habes cum eo quod ergo beneplacitum dicitur salus tua quod est voluntas eius et cum filiis hominum. **P**rouer. viii. **H**oc legitur fac ut non eijcias eum a te ne perluas teipsum. **N**e facias te sterquilinum aut volutabrum porcorum infernalium ne recipias in te peccatum illo enim solo excluditur illud enim secum pati non potest deus. **H**ec est voluntas dei ut dicit apostolus ad thess. iiii. sanctificatio vestra ut vos sanctos fueritis quod est hoc visibus seculi et opibus. **I**lla enim sancta dicimus que dei visibus deputata sunt ut sacramenta et sacramentalia. **S**eptimus modus est per mercedem. **M**ercedem autem et munus intelligo id est quod non debet et debito ut est omne quod est votum est ingressum in religionem. **C**rucis assumptio et similia ad que non tenemur. **P**ius itaque munus debet pax et gratia acquiritur. **I**nterrogandus igitur est penitens si vellet aliquid munus dare deo pro pace sua ac si sacerdos acceptor est munerum et cupidum non erit deus. **E**t si hoc fecerit nihil aliud ab eo exigendum est quod totum deo dedit qui nihil sibi retinuit. **E**t quod quibusdam sceleribus sufficit tanta apud clementissimum deum redemptio.

Qualiter pfeffor deus allegat penitentem. **U**nc at quod fatere deceat sacerdotem et qualiter allegat penitentem bene uiter perscrutemur. **P**rimum igitur toto gaudio accipietur. **T**oto sinu dulcedinis amplectendū totis visceribus pietatis refo- uendus et consolandus. **T**ota hilaritate et affabilitate alloquendus. **T**ota familiaritate interrogandus erit penitens patre te scito esse spirituale. **P** sacerdos et exemplum tibi mie prescriptum ut ipsum imiteris. **L**uc. xv. ubi filius ille prodigus et patre occurrere toto gaudio in amplexus et oscula receptus legitur ubi nulla poris vite mentio facta legitur sed totum sibi gaudium reuerentis eius atque festiuitatis viderant vnicuique esse solitum dinē patris de inuentione ipsius prodigi et sollicitudine mortui nihil obiurgationis nihil omnino increpationis aut improprietatis ibi

fuisse recolitur. **R**ecole o sacerdos qd sub
typo pastoris ceterisimā ouē ppis humerū
qd sub typo mulieris dragma p dīta que-
rens de seipso interagi velit, q ouī inuē-
te ppos inclināt humeros z ideo gratu-
labundus eā ad ouile eccie vel celeste de-
portat vt oēs vicinos et amicos suos ad
hoc vt sibi cōgaudeat z inuētiōe ouis p-
dite cum ipso festinet z inuitat. **S**i mulie-
res que p desiderio dragme p dīte surgēs
de nocte noctis celeritatē moras reputās
dicq; expectare nō valens accendit lucer-
nam z exertit domū z diligenter qrit do-
nec inueniat z cū inuenerit puocat vicinas
et amicas dices. **G**ratulamini mihi qz
inueni dragma quā perdiderā quo exem-
plo xpus dominus desiderū z amorē sa-
lutis nostre insinuat. **D**iligentiāq; z labo-
rem qbus nos questuit cū errabamus vt
oues non habētes pastore z gaudiū et fe-
stiuatē que de inuētiōe nra que inuen-
tio ppe in pnia et in celo fiunt. **I**n ergo o
sacerdos q pastoris huius z mulieris vi-
ces agere z officū implere iuberi sine gau-
dio z applausu z festiuitate aut ouē illaz
aut dragma hoc ē penitētes inuenies. **S**i
amicus es aut vicin⁹ hui⁹ pastoris pgra-
tulari pastori iuberis. **S**i amica aut vici-
na hui⁹ mulierē ad pgratulandū cum ea
inuitaris. **P**nia deniq; facere iuberi que
ipse pastor xpus dñs pastorem fuisse dī ibi
oia que mulierē fecisse. z ego non dubito
quin de ouibus et asinabus materialib⁹
aut d dragmate hoc faceres. **S**i fidei tue
cōmendate eēt. **Q**uid ergo d asinabus te
debet facere. **I**n ipso rege celoz festiui
gaudiū z grandē celebratē impantē z to-
ta celesti curia cōgaudēte z laudes dō in-
enarrabili concētu. **R**esonāte te tū mira-
culum diuine voluntatis nō mouet q ma-
lus est deo quā creare celū z terrā vt dicit
beatus **A**ug⁹ hoc miraculū suscitatio pe-
nitētis z ereptio eius de pfundo mortis z
tenebrarū ad miratiōe tāte bonitatē diui-
ne tant⁹ conspectus miraculi non resoluit
labia tua in vocē laudis et gratiatiōis
nem nulla hylaritate pfundit cor tuū sa-
lus penitētē non erubescis murus ēē sol⁹
inter eos q liberationē eius in tota curia
in tota domo regis celoz leti dēcant nō
erubescis ēē tristis oibus alijs letantibus
non vereris tristē te exhibere penitenti
cui tota celestis aggaudet z arridet militia
si iudicē te geris scito iudiciū illud penitē-

tiale iudiciū eius iudicis esse qui vt reus p-
ceret que eis debebant. subiit morte atq;
paribulum. **N**oli claudere tristitia tua z
vultus austeritate hostiū salutis penitēti
quem xps dñs iuber intrare cui pulsanti
pmittit apertionem. **S**i medicū te gerē
vbi est p solatio et familiaritas que debēt
esse et resutare in labijs z facie medicātis
Si inflamabundus et sagittis increpetio-
num et lapidibus obiurgationū armat⁹
Si dēres tui arma z sagitte et lingua tua
gladius est acut⁹ ad trucidandū z occidē-
dum venisse te cognoscito nō ad medicā-
dum. **S**i dicis te ignē et ferrum adhibere
vt vstiones et incisiōes et cauteria facias
huic egrotanti prius agnosce egritudinē fe-
bris qppe ferro et igne nō curas sicut nec
oculis an vis oculū incidere z vrere febrī-
citatem cauteriare nō dum an illa sint ne-
cessaria. **N**osti an carnificē vel torore te
adhuc exhibes z gladiatorē z q sanguinē
queris egrotantē cum ipse per te licet a dō
salutē et vitam querat. **N** si te cyurgicū
vis exhibere nō expedit egrotanti donec
aperta sint tibi vulnera. **N**oli fugari obse-
cro a te egrotantē talem te exhibe ei vt vi-
tam p te querat nō vt mortē a te fugiat ne-
gas plane ei medicamina tua quē a te fu-
gas. **N** si veteri homini irascēti hoc
ipse penitēs tecū s; tu applaude saltē nouo
te obstetricatōre pcuriēti exhibere curato
z pti noui tenerrimū educē ne dura ob-
stetricatiōe suffocēs ipm pannis mollissi-
mis ac suauissimis inuoluerē studēto z ca-
lore suauis z mulcebrī confouere. **T**imore
tuo dñe inquit ysa. xlvij. cōcepimus z pe-
perimus spm salutis pharaonis est illud
gladiū parare pientib⁹ vt interficiatur p-
tus eorū masculi. **S**i draco in **A**poca. xii.
stat mulieri pcuriēti veneno tristitie et
dentibus mordacis nimis increpationis
z dure obiurgatiōis armatus. **P**robēti
cum ē omnino non letari cū vides hmōi
mortuos suscitari. **S**olus inde dyabolus
et qui sunt ex parte eius nō letant⁹ pānis
veteribus z mollib⁹ confouēdi sunt cubi
ti hieremie et funiculis penitētie et cōfel-
sionis extra habendus ē hieremias de la-
tu hieremie. xxx. **E**t hec submitteda sunt
hieremā in quib⁹ consolatiōes et diuine
misericordie pmissiones quibus ante con-
fessionēz pueniend⁹ est et exhortandus
penitēs intelligimur.

De sintomatib⁹ vestitute sanitatis.

De penitentia.

Recptus igr a sacerdote penitens
 ut a patre dulcissimo filius rediui
 us ut a pastore amatissimo ouis
 errabunda ut a medico salutis studiosis
 simo egrotus ut ab amico familiarissim^o
 et ut sic ad unū dicere eo gaudio et festiui
 tate qua excipit illū preclara illa curia cele
 stis. Interrogandus ē si liberationē suam
 agnoscat si videt se ereptū a p̄tate tenebra
 rum et manibus et laqueis dyaboli. **Q**uod si
 se non videre hoc ad hoc respōderit docē
 dus est. q̄ si in hoc p̄posito venit et in eo
 dem p̄posito est ut cōmittat et tradat se
 voluntati dei et beneplacito ei^o et hoc ex
 amore eius si se totum paratus ē dare et
 reddere miserationē dei. Et hoc hac de cau
 sa ne eius offensam incurrat et ut i amore
 eius et gratiā rediat mortis in se vincula
 dirupta esse cognoscat. **S**i em̄ tantum sui
 amorē largitus ē ei clemētissim^o deus ut
 de se toto beneplacitū eius paratus sit fa
 cere p̄ consilio sacerdotis cui aīa curāda
 et regenda a deo cōmissa est nullatenus
 de salute eius dubitet. **Q**uis em̄ dubitet
 deum h̄mōi penitētes plenissime posside
 re. **H**oc igr ipso recognoscēte interro
 gandus ē unde credit hanc sanctā volun
 tatem et venustatē se accepisse. Unde in q̄
 credis o penitēs aduenisse a patre utiq̄
 luminū a quo ē omne datū optimū et oē
 donum p̄fectū descendēs desursus. Quā
 ti estimas illam bonā voluntatem o peni
 tens agnosce q̄ hec ē que te deo restituit
 et deum tibi. et hec ē que dei filiū et heredē
 per gratiā efficit hec te amicū iam gratum
 et amabilem oībus militib^{us} celestib^{us} reddi
 dit. **H**ec ē cautio et pinguis securissimū re
 gni celoz. **C**onsidera o penitēs q̄ in
 debita erat tibi q̄ indigno dato sit tibi il
 la arra felicitatis et ne. **C**onsidera q̄ et quā
 tum est in celo dereuersione tua gaudiū
 q̄s laudes et gratiarū actiōes p̄ te clemē
 tissimo misatori et liberatori tuo milia mi
 lium sc̄taz ac animaz bt̄az exoluant. **I**n
 tu adhuc ingratus fuisti et nondū gradas
 p̄ tanto et tā indebito tibi beneficio redi
 disti. **N**on decet te mutū esse angelis sanctis
 et beatis aīabus p̄ te canētib^{us} et de libe
 ratione tua exultantibus. **I**n ipsa regina ce
 lozum que de illo tuo tanto bono exultat
 et gratias agit filio suo qui p̄ces eius exau
 diuit. **C**onueniēs ne est te ingratum exhi
 bere vel ipsi regine celoz vel ipsi regi mi
 seratori et liberatori tuo vel ipsi curie eius

fauorem et gratiā tātam adeptus es. **S**i
 ipsos hostes tuos amplius dignū et iustus
 est te cōfundere qui p̄ditionem tuā suam
 fecit gaudiū et sanguinē tuū tanta audi
 cate liciebāt. **N**on etiā decet qui huius
 liberationis tue conscius suū gaudiū tui ē
 p̄cipē et congratulari tibi et de ruina ini
 micorū tuorū et de triūpho tuo tam p̄claro
 tecum exultare. **S**atemus igr ambo dño
 gloriose em̄ honorificatus ē in liberationē
 tua dum equū id est veterē hominē tuum
 et ascensorē id est dyabolū p̄iecit in mare
 amarissimarū lacrimarū tuarum et cōtritiō
 nis tue in amaritudine compūctionis et in
 dignationis sancte quo immergit te in ignē
 tes et infernitatē suā retrudere et retinere
 volentes. **N**ō est ergo tue v̄tutis hoc ut
 supra diximus sed fortitudo tua q̄ victi sūt
 hostes tui deus ē qui factus ē tibi in salu
 tem. **I**n tu p̄pria voluntate tua factus es
 tibi in p̄emptionē. **D**ic ergo tota deuotio
 ne iste qui me fecit victorē et inimicos me
 os submersit ē deus meus cui totū q̄ suū
 q̄ viuū q̄ mortuū debeo et glorificabo et
 in me ipso p̄fusiōe mea et accusatiōe mea
 Iste est deus patris mei et exaltabo ipm
 humiliatiōe mea humiliās et cōfundens
 super oībus que contra beneplacitū eius
 attēptare ausu ceco et superbo p̄sumpsi.
Cōstēdo in me ipso ipsum eē deum meum
 cuius amore et beneplacito oīa facere pa
 ratus sum quecūq̄ ipm iubere me docue
 ris. **T**ota turpitudinē meam denudabo
 ut ea placea ut ipm non offendā et ampli
 ora eius auxilio futurū me spero si bene
 placitū ei^o hoc eē cognouerō. **Q**uā igr
 o frater non verearis faciē meam excute
 frenū dyabolicū de labijs tuis et ore tuorū
 euome spurcias tuas audacter et secure
 ego em̄ ipse sum hō non angelus fortasse
 fragilior et turpior q̄ tu fueris. **N**on di
 co quō sis q̄ gratia compūctionis extor
 to te lauet. **N**oli timere egypcios mortu
 os id est p̄tā que gratia p̄tritiōis submer
 sit. **N**oli timere eos eousq̄ et labia compū
 mant et te de se loqui nō sinant. **D**isperde
 queso et disperge thesaurū dyaboli. **N**oli
 esse de cetero archa eius ut sc̄s dixi s̄ em̄
 da poti^{us} cor tuū et corpus ut deo in te gra
 tum p̄pares hospiciū. **E**uome queso p̄u
 mū spurcias luxurie si quaz habes memo
 riam ut audias ad singula verba confes
 sionis gratias deo nostro cū illis agam^{us}
 ut videas confusiōnē hostiū tuorū ex v̄bis

lingul. Ecce vbi istud dixisti. Ecce hac spur
tiam euomisti totum celum letificasti te
expedisti et exonerasti dyabolū duriter
percussisti te ipsum letificasti. An graue est tibi
dixisse hoc eadem facilitate. Sic aliud et idē
fiet gaudium in celo et emundatio et libera
tio vite etumelia dyabulo. Sic ergo p sin
gula vba confessionis gratiarum actione in
mixta et gaudio sacerdotis adiuncto facile
extorquebis confessio omnium. Ad singula
ergo peccata dicat ei cui es multum graua
tus dicendo hoc frater si non grauaui te
alia. Sic ergo et aliud fiet illud grauaui
te. Benedictus dñs qui reddidit tibi loq
lam et frenū dyabolici excussit de maxil
lis tuis. Sicut istud bene et laudabiliter
confessus es confitere et alia. Quaz alacer
et expeditus exonerat redibis modo in
domū tuam cū omnia euomueris. Cū om
nes dyaboli sarcinas disposueris. Si ergo
hīs adiuueris penitēs non dubito cū dei
gratia et auxilio confessionē etiam verā pu
ram et integrā extorqueri facile. Facta aut
confessione ad integrū penitētie arbitra
uerunt. Confessionis autē modus coram
domino hic et ex hīs erit.

Sequitur exemplū confessionis secrete
ad deum.

A ba ba dñe pater misericordiarū.
b Audeo ne venire et apparere in
spectu sanctorū angelorū tuo
rum in felicissimus et miserrim⁹. Ego tot
et tantorū tuorum ingratus susceptor do
norū tā impudens et tā execrabilis ab
usor qui totiens et tā diu ipsis beneficijs
tuis te impugnare non veritus sum q sti
pendijs tuis dyabulo militare cōtra te to
tiens et taz diu non erubui qui ipa dona
tua in arma dyabolica puertere nō timui
qui meipso taz ab hominabiliter abuti p
sumpsi vt meipm seruū ausus eē exhibe
re dyabulo et mēbra mea arma eidem
facere quibus te creator meum et mēbro
rum meorū largitor em impugnet. Nū
quid non ego sum dñe deus meus q me
ipsum totiens exhibui gladiū acutum fla
meum et ignitū dyabulo ad vulnerādas
nias quotiens armari cōtrate in alienaz
mortem voluit linguā meam arcū mēda
ci totiens exhibui quotiēs sagittas detra
ctionis aut adulationis in alios misi. non
sufficio misericordissime et dulcissime pater
enumerare vel expmēre mēbroz meorū
neptarias abusiones quib⁹ et dyabolū

armaui. et clemētissimū ac benignissimū
impugnaui. Ego sum ille quē de nihilo
creaueras et de massa peccati et pditiōis
in filium gratie elegeras et in confratrem
ac coheredē vnigenito tuo deo et domino
nostro iesu xpō ad optaueras. ad bono
rem et gloriā regni tui tanta et taz indebi
ta grē largitate vocaueras qui et habun
dantiā huius tante suauitatis tue oblit⁹
et tanta bona mea piciens. Spreto ho
nore regni celest⁹ inspurū filium et de ge
nerem me cōuertī. et dyabulo distrahen
dum per sterquilinā luxurie spinea auaria
cie et alludendū scandalis. flatibus et p
cellostati superbie me tradidi.

De penitentia.

Registꝛ sup libꝛ Guilhelmi de pnia.

Acusatio dei contra pctōres ij. a
Adiutorij dei circa penitentes l. 3
Amantē se xps puenit amore iij. n
Amoris igne beneficia dei accēdūt iij. l
Amore nos dōs possidz ⁊ nos deū iij. o
Amor carnalis quō curetur iij. e
Angeloz gaudiū circa penitētes ij. 3
Aia pctis mortua a qbꝛ rodit vmbꝛ iij. c
Anime ornatus qualis iij. d
Anima peccatrix qualis iij. e
Animabꝛ qntum obligent clerici iij. r
Arbitraria cōpositio quō fit v. m
Arma dyaboli sē bonoz psecutores ij. f
Auaricia quibus comparetur iij. b
Auditus spiritualis iudicia iij. r
Aptismo vnde pfertur pnia l. a
Bellū qliter agitur contra pctā v. p
Beneficia dī igne amorē i nob accēdūt iij. l
Beneficia q ⁊ qnta nob deꝛ ptulit v. g
Beneficia dei quā male expēdimꝛ v. c
Beneficiatī qntum obligent aiabꝛ iij. r
Bellor vitalis penitētī vñ ppēdis. iij. r
Batus dīnus vel dyabolicꝛ qd fit. iij. v
Bharitas veterē occidit hoīem v. q
Barnaliū voluptatū detestatio. iij. r
Bastitatis cōmendatio. iij. r
Blanis cordis est cogitatio. ij. d iij. b
Blerici qntun obligent aiabus. iij. r
Bogitatio ē claus cordis nři. ij. d iij. b
Bogitationū noxiar pulcra rmedia. iij. v
Bogitationū noxiar pulcra rmedia. iij. v
Boncordandi septē modi. v. l
Bōcordia quō fiat p inq̃sitionē. v. n
Boncordia quomodo fit per communes
 partium assensum. v. o
Bōfessor qre datus ē penitenti. ij. b
Bōfessor sit medicus. ij. m iij. p v. x
Bōfessor qlis sit circa penitētē. iij. o v. d t
Bōfessor sit cautus interrogandibꝛ v. d
Bōfessor sit mediator inter deum et pe
 nitentem. v. l
Bōfessor q gaudio succipiat penitētē v. t
Bōfessor nō sit tristis circa penitētē v. v
Bōfessor nō sit crudel erga penitētē v. x
Bōfessorl pgratulatio circa penitētē v. c
Bonfessio quantum fidelior tantum deo
 placibilior. ij. p r
Bonfessio integra quomodo extorquetur
 a penitente v. d
Bonfessionis triplex utilitas ij. i
Bonfessionis necessitas ppter sex .l.
Bonfessionis vere iudicia iij. a

Confessionē solā a nobis erigit deꝛ v. e
Cōfitemens cam suā confessori pmittat ij. n
Cōfitemens sit p se pcurator testē rē. ij. o
Cōfitemens si timeat recidari corā p̃sby. ij. p
Cōfitemens quō sit interrogandꝛ ⁊ docēdꝛ v. 3
Cōfitemens exhortatio a cōfessore v. d
Cōfitemens examinatio iij. a
Cōfitemendi verecundia ē abijiciēda ij. r
Cōpositio arbitraria quō fiat v. m
Cōputationē solā a nob erigit dōs v. e
Cōsuetudo an sit nēcaria l' volūtaria l. b
Contritio vera septem requirit v. p
Cōuerti ad deū hōmo p se nō pōt l. 3
Cōuerti quomodo debemꝛ in toto corꝛ
 de ieiunio ⁊ fletu rē. iij. p
Cordis ab hitaculo xps tria expellūt iij. r
Cordis hostiarius sit timor ⁊ amor iij. c
Corona spinea penitentis iij. g
Crucifigēdus quō sit nī vetus hō. iij. f
Cruux penitentū qualis iij. f
Care deo quō nos debemꝛ v. r
Cebet hō se totū deo ppter sex ij. a g
Cebitorū dimissio ē deo gta satisficō v. f
Ceo que debemus ⁊ quare ij. a g
Ceuum tria expellūt a corde nro iij. r
Ceuus quid requirat ab hoīe v. o
Cyabolus quō persegꝛ pctōrem ij. s
Cieta optima penitētī obseruāda iij. s
Cetractores quā sint nobis viles v. f
Colore de malo lex dōcꝛ naturalis l. n
Coloresinaz cōmendatio ⁊ q pocior v. g
Cacies pctōꝛ quomodo velat iij. l
Cadentibꝛ qd in se ē deus succurrit l. 3
Cidem perfectā panti habent iij. m
Cides pfecta veterē occidit hoīem iij. m
Caudere dō bono lex dōcꝛ natural' l. n
Causus spiritualis iudicia iij. r
Como se totū debet deo ppter sex ij. a
Cho qd de se possit ⁊ in q dōs viuat l. 3
Como vetus quō sit interficiēdꝛ iij. o n
Como vetus quō debellatur v. p
Como vetus a charitate occiditur v. q
Como nouꝛ viuificat pfecta fide iij. m
Como nouus quō sit resouēdus v. y
Chois spūalis certa iudicia p totū iij. p
Chostiarij cordis sint timor ⁊ amor iij. c
Christianalis pene qualitas iij. c
Confessio pccōis quanta l. c
Connotētia suāda ē ex lege naturali l. m
Coninuria maxia ē q in deū cōmūit l. o
Coninuriatores quā sint nobis viles v. f
Coninterrogatiōes caute fiāt incōfessioe v. d
Cudex suūpꝛus est hōmo l. i
Cudex suūpꝛus qua lege sit hōmo l. l

Iudex superius homo seipm absolvere non potest. 1. r

Iudicare seipm qua auctoritate potest et debet homo. 1. l2

Iudicare nobiscu nostris legibus ut vult deus. 1. l

Iudiciu seipm executor quo sit ho 1. q

Iudiciu pnie no pt os reprobare. 1. s

Iudiciu nobiscu subire par e de. 1. l

Iudiciu extremu qua sit tremedu. iij. r

Iurisdictoz limitatu supi bz ho. 1. p

Antea qli vulnerari dz penites. iij. i

Ledere aliu lex phibet naturalis. 1. m

Lex qua si ho iudex superius. 1. l2

Lex naturalis docet gaudere de bono et tristari de malo. 1. n

Librum arbitriu hois pbatur. 1. f

Luxuria vtrice compatur. iij. g

Luxurie detestatio. iij. x

Medicus penitentis sit pfeffor. ij. m

Militare deo quo debem. iij. s

Miscdia dei qnta sit circa penitentes. 1. v

Mortis memoria qua sit utilis iij. a

Mortificatio veteri hois iij. n. d. v. p. q

Muneribus qliter placat deus. v. s

Natura no potest de se in ea q sunt su- 1. r

na se. 1. r

Quidam quo sit ver ho. iij. d. n. v. p. q

Occupari honeste semp debem. iij. c

Opera nostra sunt voluntaria. 1. g

Opera psueta facim voluntarie. 1. b

Pro scioz multu valet penitentib. v. b

Reificadi discordes septem mois. v. l

Passiois xpi meoia diabolū fugat. iij. s

Passiois xpi memoria quomodo impri- iij. s

mas memorie. iij. s

Pastor ouis p dte fit confessor. v. r

Pctoz p se cadere pot sz n resurgere. 1. y

Pctoz e dyaboli thesaurus. ij. q

Peccator qualis sit. iij. c

Peccator qua sit infirmus. 1. c

Peccator quattuor aufert deo. iij. q

Peta occulta quo sint emedanda. ij. l

Peta quibus mois debellans. v. p

Pctoz damnu vn ho cognoscit. 1. y

Pctoz pvarietate quo dinoscit ho. ij. b

Pnia vnde pfertur baptismo. 1. a

Penitentia vnde dicif. 1. b d

Penitentia vnde soluere queat. 1. c

Penitentia qre dz penalis tentio. 1. d

Pnie commedatio z pditiones. 1. e

Pnie iudiciu ds no pt reprobare. 1. s

Penitentie vere signa. iij. a

Pniaz pfecta agere qre n sufficim. 1. c

Penitentiu cur qualis. 1. f

Penites iudiciu suu alteri pmitat. ij. n

Penitens confitendi postponat verecun- ij. r r

diam. ij. r r

Penites a deo suscipit sic filio pdig. ij. e

Penites qntum letificat deti. ij. v

Penites a qli liberat morte carcere. ij. s

Penites fugiat reciduiatioz. iij. f

Penites vnde se sentier alleuiatu. iij. r

Penites quo capif illudie ligat. iij. l2

Penites qlem obseruabit dietā. iij. s

Penitens quo gaudio sit suscipiendus a confessore. v. t

Penites in gray assignat actioz. vj. b

Penitētis medicus sit sacerdos. ij. m

Penitētis corona spinea qlis est. iij. g

Penitentis potus qualis. iij. b

Penitētis facies quo velatur. iij. l

Penitētis voluntas a solo deo est. vj. a

Penitēti pgandet tota celesti curia. iij. b

Penitētem qntum deus exaltat. 1. v

Penitētem non oportet pmittere sed pro- iij. p

ponere emendationē. iij. p

Persecutores bonoz st arma dyabli. ij. f

Puls penitētis quo sit psiderad. iij. q

Uterum cor solū deus inhabitat. iij. r

Quietem cordis que impediāt. iij. v

Ratio reddere do qualiter et vn- v. b c

de oporteat. v. b c

Ratione deo reddere qualiter conat dy- v. a

abolus impedire. v. a

Reciduiatio valde est fugienda. iij. f

Requirat quid deus ab homine. v. r

Restituatur quo peccator deo. iij. a m

Restituere que debet penites deo. iij. q

Reueri qliter et qre dem ad xps. iij. l

Rex vn sit ho et quo ledat sumū regē. ij. c

Sacerdotes qui xpm impugnant et co- ij. e

rum tonsura. ij. e

Sanitas spūalis vnde ppendif. iij. p

Satisfco vn et quo sit do exhibēda. iij. q

Satisfco deo gra e iniuriar dimissio. v. f

Spūalis hois vera iudicia p totū. iij. p

Sudoz penitētis quo e psiderad. iij. p

Superbia qualis sit pcella. iij. i

Trectidia cōfite di quo vincitur. ij. r

Uisus spūalis vnde pbaf sanat. iij. s

Uita pterita pctoz consideret. iij. g

Uocat nos qliter christ a pctis. iij. l

Uoluptatu carnaliū detestatio. iij. x

Uoluntaria st opa nra lz e psueta. 1. g b

Feliciter finit.

1001612

Handwritten text in a cursive script, likely a list or inventory. The text is heavily faded and mostly illegible. Some words are visible, such as "Handwritten text" and "List".

Handwritten text in a cursive script, likely a list or inventory. The text is heavily faded and mostly illegible. Some words are visible, such as "Handwritten text" and "List".

colorchecker DIGITAL SG

